

KOSI

OR

DICTIONARY

OF THE

SANSKRITA LANGUAGE

BY

UMRA-SINGHA.

With an English Interpretation and Annotations.

By H. T. COLEBROOKE, Esq.

—
6.
SECOND EDITION.

SERAMPORE :

1825.

PREFACE.

THE compilation of a Sanscrit dictionary having been undertaken early after the institution of the College of Fort William, it was at the same time thought advisable to print, in Sanscrit and English, the work which has been chosen for the basis of that compilation ; as well for the sake of exhibiting an original authority to which reference will be frequently necessary, as with the view of furnishing an useful vocabulary which might serve until an ampler dictionary could be prepared and published.

The celebrated *Amera Cōsha*, or Vocabulary of Sanscrit by AMERA SINHA, is, by the unanimous suffrage of the learned, the best guide to the acceptations of nouns in Sanscrit. The work of PĀNINI on etymology is rivalled by other grammars, some of which have even obtained the preference in the opinion of the learned of particular provinces ; but AMERA'S vocabulary has prevailed wherever the Sanscrit language is cultivated ; and the numerous other vocabularies, which remain, are consulted only where AMERA'S is either silent or defective. It has employed the industry of innumerable commentators, while none of the others (with the single exception of HĒMACHANDRA'S) have been interpreted even by one annotator. Such decided preference for the *Amera Cōsha*, and the consequent frequency of quotations from it, determined the selection of this as the basis of an alphabetical dictionary, and suggested the expediency of also publishing the original text with an English interpretation.

Like other vocabularies of Sanscrit, that of AMERA is in metre ; and a considerable degree of knowledge of the language becomes requisite to discriminate the words from their interpretations ;

and to separate them from contiguous terms which affect their initials and finals. On this account, and to adapt the work to the use of the English student, the words, of which the sense is exhibited, are disjoined from their interpretation (which is included between crotchets); and the close of each word is marked by a *Italic* letter over it indicating the gender of the noun. Where a letter has been permuted according to the Sanscrit system of orthography, a dot is placed under the line to intimate that a letter is there altered or omitted: and a marginal note is added, exhibiting the radical final of the noun, or its initial, in every instance where either of them is so far disguised by permutation as not to be easily recognized upon a slight knowledge of the rudiments of the language, and of its orthography. An explanation in English is given in the margin, and completed, when necessary, at the foot of the page. The different interpretations proposed by the several commentators, and the variations in orthography remarked by them, are also specified in the same place.

According to the original plan of the present publication, the variations in the reading of the text (for which a careful collation has been made of several copies and of numerous commentaries) are noticed only where they affect the interpretation of a word or its orthography. It was not at first intended to insert those differences which are remarked by commentators upon other authority, and not upon the ground of any variation in the text itself. However, the utility of indicating such differences was afterwards thought to counterbalance any inconvenience attending it: and after some progress had been made at the press, this* and other additions to the original design were admitted, which have rendered a supplement necessary to supply omissions in the first chapters and complete the work upon an uniform plan.

To avoid too great an increase of the volume, the various readings and interpretations are rather hinted than fully set

* These additions are incorporated with the text in the present edition.

PREFACE.

forth: it has been judged sufficient to state the result, as the notes would have been too much lengthened, if the ground of disagreement had been every where exhibited and explained. For the same reason, authorities have not been cited by name. The mention of the particular commentator in each instance would have enlarged the notes, with very little advantage, as the means of verifying authorities are as effectually furnished by an enumeration of the works which have been employed and consulted. They are as follow:

I. The text of the *Amera Cōsha*:

This vocabulary comprised in three books, is frequently cited under the title of *Tricānda* ;* sometimes under the denomination of *Abhid'hāna* (nouns), from its subject; often under that of *Amera Cōsha*, from the name of the author. The commentators are indeed unanimous in ascribing it to AMERA SINHA. He appears to have belonged to the sect of *Budd'ha*, (though this be denied by some of his scholiasts;) and is reputed to have lived in the reign of VICRAMADITYA; and he is expressly named among the ornaments of the Court of RĀJĀ BHŌJA,† one of the many princes to whom that title has been assigned. If this mention of him be accurate, he must have lived not more than eight hundred years ago; for a poem entitled *Subāhshita ratna sandōha*, by a *Jaina* author named AMITACATI, is dated in the year 1050 from the death of VICRAMADITYA and in the reign of MŪNJA who was uncle and predecessor of RĀJĀ BHŌJA. It, however, appears inconsistent with the inscription at *Budd'ha gayā* which is dated in the year 1005 of the era of VICRAMADITYA, and in which mention is made of AMERA DĒVA, probably the same with the author of the vocabulary. From the frequent instances of anachronism both in sacred and profane story as

* i. e. The three books. But that name properly appertains to a more ancient vocabulary, which is mentioned by the commentators on the *Amera Cōsha*, among the works from which this is supposed to have been compiled.

† In the *Bhōja praband'ha*.

current among the *Hindus*, more confidence seems due to the inscription, than to any popular tales concerning *RAJÁ BHÓJA* ; and the *Amera Vósha* may be considered as at least nine hundred years old ; and possibly more ancient.

It is intimated in the author's own preface that the work was compiled from more ancient vocabularies : his commentators instance the *Tricanda*,* *Utpalini*, *RABHASA* and *CÁTYÁYANA* as furnishing information on the nouns ; and *VYĀḌI* and *VÁRARUCHI* on the genders. The last mentioned of these authors is reputed contemporary with *VICRAMĀDITYA* and consequently with *AMERA SINHA* himself.

The copies of the original, which have been employed in the correction of the text, in the present publication, are,

1st. A transcript made for my use from an ancient corrected copy in the *Tirhuttia* character, and collated by me with a copy in *Dévanágari*, which had been carefully examined by Sir WILLIAM JONES. He had inserted in it an English interpretation ; of which also I reserved a copy and have derived great assistance from it in the present publication.

2d. A transcript in *Dévanágari* character, with a commentary and notes in the *Cánara* dialect. It contains numerous passages, which are unnoticed in the most approved commentaries, and which are accordingly omitted in the present edition.

3rd. Another copy in the *Dévanágari* character with a brief and imperfect interpretation in *Hindi*.

4th. A copy in the Bengal character with marginal notes explanatory of the text.

5th. A copy in duplicate, accompanied by a Sanscrit commentary, which will be forthwith mentioned (that of *RĀMA*-

* See a preceding note.

ŚRĀMA). It contains a few passages not noticed by most of the commentators. They have been, however, retained on the authority of this scholiast. A like remark is applicable to certain other passages expounded in some commentaries but not in others. All such have been retained, where the authority itself has been deemed good.

6th. Recourse has been occasionally had to other copies of the text in the possession of natives, whenever it has been thought any ways requisite.

II. Commentaries on the *Amera Cōsha*.

1. At the head of the commentaries which have been used, must be placed that of RĀYA MUCUṬĀ, (or VRĪHASPATI surnamed RĀYA MUCUṬĀ MANI.) This work entitled *Padachandricā*, was compiled, as the author himself informs us, from sixteen earlier commentaries, to many of which he repeatedly refers: especially those of CSHĪRA SWĀMĪ, SUBHŪTĪ, HĀDDĀ CHANDRA, CALINGA, CŪNCATĀ, SARVADHARA, and the *Vyāc'hyāmṛita*, *Ticāsarvaswa*, &c.*

Its age is ascertained from the incidental mention of a date: viz. 1353 *Sāca*, or 4532 of the *Caliyuga*, corresponding to A. D. 1431.

Though the derivations in MUCUṬĀ's commentary be often inaccurate, and other errors also have been remarked by later compilers, its authority is in general great; and, accordingly, it has been carefully consulted under every article of the present work.

* The following names may be selected from MUCUṬĀ's quotations, to complete the number of sixteen: *Mād'havi*, *Mād'hu mād'havi*, *Sarvānanda*, *Abhinanda*, *RĀKṢDĒVA*, *GŌVERD'HANA*, *DRĀVIDA*, *BHOJARĀK*. But some of these appear to be separate works, rather than commentaries on the *Amera Cōsha*. MUCUṬĀ occasionally cites the most celebrated grammarians, as *PĀṆINI*, *JAYĀDITYA*, *JINĒNDRA*, *MAITREYA*, *RACSHITA*, *PURUSHŌTTAMA*, *MĀD'HAVA*, &c.

2. Among the earlier commentaries named by RĀYA MUCUṬĀ, that of CSHĪRA SWĀMĪ is the only one, which has been examined in the progress of this compilation. It is a work of considerable merit; and is still in general use in some provinces of India, although the interpretations not unfrequently differ from those commonly received.

3. The *Vyāc'hyāsud'hā*, a modern commentary by RĀMĀŚRĀMA or by BHĀNUDĪCĪHITA (for copies differ as to the name of the author) is the work of a grammarian of the school of Benares. He continually refers to RĀYA MUCUṬĀ and to SWĀMĪ; and his work serves to confirm their scholia where accurate, and to correct them where erroneous. It has been consulted at every line.

4. The *Vyāc'hyā 'pradīpa* by ACHYUTA UPĀD'HYĀYA is a concise and accurate exposition of the text: but adds little to the information furnished by the works above-mentioned. It has been, however, occasionally consulted.

In these four commentaries, the derivations are given according to PĀNINI's system. In others, which are next to be enumerated, various popular grammars are followed for the etymologies. But, as the derivations of the words are not included in the plan of the present work, being reserved for a place in the intended alphabetical dictionary of Sanscrit, those commentaries have not been the less useful in regard to the information which was sought in them.

5. The commentary of BARATA MALLA (entitled *Mugdhabōd'hini*) has been as regularly consulted as those of MUCUṬĀ and RĀMĀŚRĀMA. It is indeed a very excellent work; copious and clear, and particularly full upon the variations of orthography according to different readings or different authorities: the etymologies are given conformably with VOPADĒVA's system of grammar. The author flourished in the middle of last century.

6. The *Sāra Sundarī* by MAT'HUREŚA has been much used. It is perspicuous and abounds in quotations from other commentaries; and is therefore a copious source of information on the various interpretations and readings of the text. The *Supadma* is the grammar followed in the derivations stated by this commentator. MAT'HUREŚA is author likewise of a vocabulary in verse entitled *Subdaratnāvalī*, arranged in the same order with the *Amera Cōsha*, and which might serve therefore as a commentary on that work. It was compiled under the patronage of a Musleman Chieftain *Murch'hā Khān*, whose name is prefixed to it. The author wrote not more than 150 years ago.*

7. The *Padārthha Caumudī* by NĀRĀYAṆA CHACRAVARTI is another commentary of considerable merit, which has been frequently consulted. The *Calāpa* is the grammar followed in the etymologies here exhibited.

8. A commentary by RAMĀNĀTHA VIDYĀVĀCHESPATI, entitled *Tricānda vivēca*, is peculiarly copious on the variations of orthography, and is otherwise a work affording much useful information.

9. Another commentary which has been constantly employed, is that by NĪLACANTHA. It is full and satisfactory on most points for which reference is usually made to the expositors of the *Amera Cōsha*.

10. The commentary of RAṂA TARCAVĀGĪŚA has been uniformly consulted throughout the work. It was recommended for its accuracy; but has furnished little information; being busied chiefly with etymology. This, like the preceding, follows the grammar entitled *Calāpa*.

Other commentaries were also collected for occasional refer-

* His work contains the date 1588 Śāka or 1666.

ence in the progress of this work; but have not been employed, being found to contain no information which was not also furnished, and that more amply, by the scholiasts abovementioned. The list of them, contained in the subjoined note, may therefore suffice.*

III. Sanscrit dictionaries and vocabularies by other authors.

Throughout the numerous commentaries on the *Amera Cōsha*, the text itself is corrected or confirmed, and the interpretations and remarks of the Commentators supported, by references to other Sanscrit vocabularies. They are often cited by the scholiasts for the emendation of the text in regard to the gender of a noun, and not less frequently for a variation of orthography, or for a difference of interpretation. The authority quoted has been in general consulted, before any use has been made of the quotations: or, where the original work cannot now be procured, the agreement of commentators has been admitted as authenticating the passage. This has been particularly attended to, in the chapter containing homonymous words; it having been judged useful to introduce into the notes of that chapter, the numerous additional acceptations stated in other dictionaries, and understood to be alluded to in the *Amera Cōsha*.

The dictionaries, which have been consulted, are 1st. The *Mēdint*, an alphabetical dictionary of homonymous terms by MEDINICARA. 2d. The *Viśva pracāsa* by MAHĀŚWARA VAIDYA, a similar dictionary, but less accurate and not so well arranged. It is the ground-work of the *Mēdint* which is an im-

* *Caumudi* by NAVANĀNANDA; *Tricānda chintāmenī* by RAG'HUNĀTHA CHACRAVARTY; both according to PANINI'S system of etymology. *Vaishanṇya caumudi* by RĀMAPREŚĀDA TAGĀLANCĀRA; *Padamanyarī* by LŪCANĀTHA; both following the grammatical system of the *Calipa*. *Praapāmanjarī* by RĀMĀŚRAMA, a jejune interpretation of the text. *Vṛīhat hārāvālī* by RĀMEŚWARA. Also commentaries by CRĪSHNADĀSA, TRILŌTHANADĀSA, SUNDARĀNANDA, VANADĪYABHĀṬĪA, VĪSWANĀTHA, GŌPĀLA CHACRAVARTY, GŌVINDĀNANDA, RĀMANĀNDA, BHŌLĀNĀTHA, &c.

proved and corrected work of great authority. Both are very frequently cited by the Commentators.

3. The *Haima*, a dictionary by HÉMA CHANDRA, in two parts; one containing synonymous words arranged in six chapters; the other containing homonymous terms in alphabetical order. Both are works of great excellence,

4. The *Abhidhāna Ratnamālā*, a vocabulary by HELA-YUDHA, in five chapters; the last of which relates to words having many acceptations. It is too concise for general use; but is sometimes quoted.

5. The *D'harāṇī*, a vocabulary of words bearing many senses. It is less copious than the *Médini* and *Haima*: but being frequently cited by Commentators, has been necessarily consulted.

5. The *Tricāṇḍa śeṣha*, or supplement to the *Amera Cōṣha*, by PURUSHOTTAMA DĒVA.

6. The *Hārāvalī* of the same author.

The last of these two supplements to *Amera*, being a collection of uncommon words, has not been much employed for the present publication. The other has been more used. Both are of considerable authority.

The reader will find in the notes a list of other dictionaries quoted by the Commentators, but the quotations of which have not been verified by reference to the originals, as these have not been procurable.*

Works under the title of *Varṇadēśanā*, *Dvirūpa* and *Unādi*

* *Amera mālā*, AMERA DATTA, *Śabdār ṇāva*, Sōśwata, *Varṇa dēśanā*, *Dvirūpa*, *Unādi cōṣha*, *Ratna cōṣha*, *Ratna mālā*, RANTIDĒVA, RUDRA, VYĀḌĪ, RAHASA, VOPALITA, BHAGUR, AJAYA, VACHESPATI, TARAFĀLA, ARUNADATTA.

have indeed been procured : but not the same with the books cited ; many different compilations being current under those titles. The first relates to words the orthography of which is likely to be mistaken from a confusion of similar letters ; the second exhibits words which are spelt in more than one way ; the third relates to a certain class of derivatives, separately noticed by grammarians.

IV. Grammatical works.

Grammar is so intimately connected with the subject of this publication, that it has been of course necessary to advert to the works of Grammarians. But as they are regularly cited by the commentators, it is needless to name them as authorities, since nothing will be found to have been taken from this source, which is not countenanced by some passage in the commentaries on the *Amera Cōsha*.

V. Treatises on the roots of Sanscrit.

Verbs not being exhibited in the *Amera Cōsha*, which is a vocabulary of nouns only, the treatises of MAITREYA, MĀDHAVA, and others on Sanscrit roots, though furnishing important materials towards a complete dictionary of the language, have been very little employed in the present work ; and a particular reference to them was unnecessary, as authority will be found in the commentaries on AMERA, for any thing which may have been taken from those treatises.

VI. The Scholia of classick writings.

Passages from the works of celebrated writers are cited by the commentators on the *Amera Cōsha* ; and the scholiasts of classick poems frequently quote dictionaries in support of their interpretation of difficult passages. In the compilation of a copious Sanscrit dictionary an ample use may be made of the Scholia. They have been employed for the present publication

so far only as they are expressly cited by the principal commentaries on the *Amera Cōsha* itself.

Should the reader be desirous of verifying the authorities, upon which the interpretation and notes are grounded, he will in general find the information sought by him in some one of the ten commentaries of *AMERA*, which have been before named; and will rarely have occasion to proceed beyond those which have been specified as the works regularly consulted.

In regard to plants and animals and other objects of natural history, noticed in different chapters of this vocabulary, and especially in the 4th, 5th and 9th chapters of the 2d book, it is proper to observe, that the ascertainment of them generally depends on the correctness of the corresponding vernacular names. The commentators seldom furnish any description or other means of ascertainment besides the current denomination in a provincial language. A view of the animal, or an examination of the plant, known to the vulgar under that denomination, enables a person conversant with natural history to determine its name according to the received nomenclature of European Botany and Zoology; but neither my inquiries, nor those of other Gentlemen, who have liberally communicated the information collected by them,* nor the previous researches of Sir William Jones, have yet discovered all the plants and animals, of which the names are mentioned by the Commentaries on the *Amera Cōsha*; and even in regard to those which have been seen by us, a source of error remains in the inaccuracy of the Commentators themselves, as is proved by the circumstance of their frequent disagreement. It must be therefore understood, that the correspondence of the Sanscrit names with the generick and specifick names in Natural History is in many instances doubtful. When the uncertainty is great, it has usually been so expressed: but errors may exist where none have been apprehended.

* Drs. Roxburgh, F. Buchanan, and W. Hunter: and Mr. William Carey.

It is necessary likewise to inform the reader that many of the plants, and some animals (especially fish), have not been described in any work yet published. Of such, the names have been taken from the manuscripts of Dr. ROXBURGH and Dr. F. BUCHANAN.

Having explained the plan and design of this edition of the *Amera Cōsha*, I have only further to state, that the delay which has arisen since it was commenced (now more than five years) has been partly occasioned by my distance from the press (the work being printed by Mr. CAREY at Serampoor), and partly by avocations which have retarded the progress of collating the different copies of the text and commentaries: a task the labour of which may be judged by those who have been engaged in similar undertakings.

H. T. COLEBROOKE.

CALCUTTA, Dec. 1807.

ALPHABETICAL INDEX.

N. B. p stands for page. And n. for note. The English figures point out the couplets in which the word is to be found.

अंश, p 158, n. p 242, 90i अंशक, p 18, 17. अंशु, p 22, 34. अंशुक, p 168, 17. अंशुमतो, p 113, 3. अंशुमत्फला, p 112, 1. अंस, p 158, 39. p 242, n. अंसल, p 148, 44. अंहति, p 182, 29. अंहस्, p 31, 1. अंहति, p 182, n. अंहि, p 156, 22. अक, p 384, n. अकरणि, p 296, 39. अकुप्य, p 243, n. अकूपार, p 60, 1. अकृष्णकर्म्मन्, p 270, 46. अक्ष, p 241, 86. p 258, 45. p 162, n. p 364, 223. अक्षत, p 232, 47.	अक्षता, p 232, n. अक्षदर्शक, p 192, 5. अक्षदेवो, p 258, 44. अक्षधूर्त, p 258, 44. अक्षर, p 352, 184. अक्षरचुष्टु, p 194, 15. अक्षरचन, p 194, 15. अक्षरचुष्टु, p 194, n. अक्षरविशोस, p 195, n. अक्षरसंस्थान p 195, 16. अक्षरचक, p 231, 43. अक्षवतो, p 258, 45. अक्षस्तुष p 100, 39. अक्षायकोलक, p 205, 24. अक्षान्ति, p 51, 24. अक्षि, p 162, 44. अक्षिकूटक, p 201, 6. अक्षिगत, p 269, 45. अक्षिव, p 230, n. अक्षोव, p 230, 41. p 93. 11.

अक्षौड, p 92, 9.
 अक्षौहिणी, p 211, 49.
 अखण्ड, p 275, 15.
 अखात, p 68, 27.
 अखिल, p 275, 14.
 अग, p 304, 20.
 अगरी, p 102, n.
 अगस्था, p 19, 21.
 अगस्ति, p 19, n.
 अगाध p 64, 15.
 अगार, p 79, 5.
 अगुरु, p 171, 28. p 100, 43.
 अगुरुशिंशया, p 100, n.
 अमासी, p 180, 21.
 अमि, p 10, 48.
 अमिकण, p 11, 53.
 अमिचित्, p 177, 11.
 अमिज्जाला, p 115, 12.
 अमिभू, p 7, 35.
 अमिमथ, p 101, 46.
 अमिमुखी p 96, 23.
 अमिशिख, p 170, 25.
 अमिशिखा p 113, 6.
 p 118, 2.
 अमोघ, p 179, n.
 अम्युत्पात, p 27, 10.
 अय, p 88, 12. p 273, 7.
 अयज, p 147, 43.

अयजन्मन्, p 175, 3.
 अयणि, p 273, n.
 अयणी, p 273, n.
 अयतःसर, p 208, 40.
 अयतस्, p 378, 7.
 अयमांस, p 154, 15.
 अयसर, p 208, n.
 अयाण्य, p 352, 185.
 अयिम, p 147, n. p 278, n.
 अयिव, p 147, 43. p 273, 7.
 अयोय, p 147, n. p 273, 7.
 अयेदिधिपु, p 142, 23.
 अयेसर, p 208, 40.
 अय्यु, p 147, n. p 273, 7.
 अघ, p 307, 28. p 31, n.
 अघमर्घण, p 188, 47.
 अघमर्घणी, p 188, n.
 अघ्नग, p 237, 67.
 अङ्ग, p 19, 18. p 298, 4
 अङ्गी, p 46, n.
 अङ्गुर, p 87, 4.
 अङ्गुण, p 202, 9.
 अङ्गूर, p 87, n.
 अङ्गीठ, p 93, 9.
 अङ्गव, p 46, 5.
 अङ्ग, p 156, 21. p 39, 4.
 p 378, 7. p 381, 19.
 अङ्गद, p 166, 9.

अङ्गन, p 81, 13.
 अङ्गना, p 137, 3.
 अङ्गविक्षेप, p 49, 16.
 अङ्गसंस्कार, p 169, 22.
 अङ्गहार, p 49, 16.
 अङ्गहारि, p 49, n.
 अङ्गार, p 228, 30.
 अङ्गारक, p 21, 27.
 अङ्गारधानिका, p 227, 29.
 अङ्गारवस्त्रो, p 97, 29.
 अङ्गारवस्त्रो, p 107, 8.
 अङ्गारशकटो, p 227, 29.
 अङ्गिरसः, p 21, n.
 अङ्गोकार, p 34, 14.
 अङ्गोक्त, p 285, 58.
 अङ्गुरि, p 159, n.
 अङ्गुरो, p 159, n.
 अङ्गुरीयक, p 166, n.
 अङ्गुल, p 159, n.
 अङ्गुलि, p 159, n.
 अङ्गुलिप्रश्न, p 241, 86.
 अङ्गुलिमुद्रा, p 166, 9.
 अङ्गुली, p 159, 33.
 अङ्गुलीयक, p 166, 9.
 अङ्गुष्ठ, p 159, 33.
 अङ्गुस्, p 31, n.
 अङ्गि, p 156, n.
 अङ्गिबल्लिका, p 107, 11.

अचण्डी, p 238, 71.
 अचल, p 84, 1.
 अचला, p 73, 2.
 अच्युत, p 4, 14.
 अर्चि, p 11, n.
 अच्युतायज, p 4, 18.
 अक्ष, p 64, 14. p 308, 31.
 अक्षमल, p 127, 4.
 अज, p 239, 16. p 308, 32.
 अजकव, p 6, n.
 अजकाव, p 6, n.
 अजगन्धिका, p 119, 5.
 अजगर, p 57, 5.
 अजगव, p 6, 30.
 अजगाव, p 6, n.
 अजननि, p 296, n.
 अजन्य, p 217, 77.
 अजमेदा, p 120, 10.
 अजशृङ्गी, p 114, 7.
 अजस्र, p 13, 61.
 अजा, p 239, 76.
 अजाजी, p 229, 36.
 अजाजीव, p 250, 11.
 अजानेय, p 202, n.
 अजित, p 318, 64.
 अजिन, p 187, 46.
 अजिनपत्रा, p 132, 26.
 अजिनयोनि, p 128, 8.

- अजिर, p 81, 13. p 351, 183. अजिमन्, p 7, 31.
 अजित, p 276, 21. अखो, p 205, n.
 अजित्काम, p 212, 54. अखीयस्, p 274, 12.
 अजोक्व, p 6, n. अखु, p 225, 20. p 274, 11.
 अजोवनि, p 296, n. अख, p 135, 37.
 अज्जुका, p 48, 11. अखकोश, p 157, n.
 अज्ज, p 268, 38. p 270, 48. अखकोष, p 157, 27.
 अचित्त, p 283, 47. अखज, p 65, 17. p 134, 33.
 अञ्जन, p 16, 5. p 271, 51.
 अञ्जनकोशी, p 116, 18. अतट, p 84, 4.
 अञ्जना, p 16, 6. अतलस्पर्श, p 64, 15.
 अञ्जनावती, p 16, 6. अतसो, p 225, 20.
 अञ्जलि, p 160, 36. अति, p 372, 3. p 376, 2.
 अञ्जसा, p 376, 2. p 379, 12. p 377, 5.
 अञ्जटा, p 116, 15. अतिक्रम, p 214, 64. p 295, 33.
 अटनि p 212, n. p 343, 152.
 अटनी, 212, 52. अतिचरा, p 120, 11.
 अटवि, p 86, n. अतिच्छत्र, p 125, 32.
 अटवी, p 86, 1. अतिच्छत्रा, p 122, 17.
 अटरुष, p 110, 22. अतिजव, p 209, 41.
 अटरुष, p 110, n. अतिधि, p 183, 33.
 अटा, p 184, n. अतिथो, p 183, n.
 अटाव्या, p 184, 35. अतिनिर्द्धारिन्, p 36, 19.
 अट्ट, p 80, 12. अतिनु, p 63, 14.
 अट्वा, p 184, n. अतिपथिन्, p 76, 16.
 अणक, p 272, 4. p 272, n. अतिपात, p 184, 36. p 295,
 अणय, p 221, n. 33.
 अण्डि, p 205, 24. अतिबल, p 209, n.

- अतिमात्र, p 13, 62.
 अतिमुक्त, p 103, 52.
 अतिमुक्तक, p 92, 7.
 अतिरिक्त, p 277, 25.
 अतिविषा, p 109, 18.
 अतिवेला, p 13, 62.
 अतिशक्तिता, p 216, 71.
 अतिशय, p 13, 61. p 289, 11.
 अतिसर्जन, p 294, 28.
 अतिसारकिन् p 153, 10.
 अतिसौरभ, p 94, 14.
 अतीन्द्रिय, p 278, 28,
 अतीव, p 376, 2,
 अस्तिका, p 49, n.
 अत्यन्तकोपन, p 266, 32.
 अत्यन्तोन, p 209, 44.
 अत्यय, p 218, 84. p 343, 152.
 अत्यर्थ, p 13, 62.
 अत्यल्प, p 274, 12.
 अत्याहित, p 322, 80.
 अय, p 373, 8.
 अयो, p 373, 8.
 अदध, p 274, 12.
 अदर्श, p 26, n. p 174, n.
 अदर्शन, p 292, 22.
 अदितिनन्दन, p 2, 3.
 अदृष्ट, p 153, 12.
 अदृष्ट, p 198, 30.
 अदृष्टि, p 55, 37.
 अज्ञा, p 379, 12.
 अद्भुत, p 50, 19.
 अद्भर, p 263, 20.
 अक्ष, p 382, 20.
 अग्नि, p 84, 1. p 347, 165.
 अक्षयवादिन्, p 3, 9.
 अध, p 56, n.
 अधम, p 272, 3. p 342, 146.
 अधमर्ष, p 221, 5.
 अधर, p 354, 191. p 161, 41.
 अधरतस्, p 383, n.
 अधरस्त्राव्, p 383, n.
 अधरात्, p 383, n.
 अधरेण, p 383, n.
 अधरेयुस्, p 382, n.
 अधरौ, p 161, n.
 अधस्तात्, p 283, n.
 अधामार्गव, p 107, n.
 अधिक, p 240, 80.
 अधिकर्त्ति, p 261, 11.
 अधिकार, p 207, 31.
 अधिकार, p 198, 31.
 अधिकृत, p 192, 7.
 अधिकृति, p 268, 42.
 अधिकृत्या, p 85, 7.
 अधिप, p 261, 11.
 अधिभू, p 261, 11.

अधिरोहिणी, p 82, 18.
 अधिवासन, p 173, 36.
 अधिविप्रा, p 138, 7.
 अधिशयणी, p 227, 29.
 अधिष्ठान, p 336, 128.
 अधीन, p 262, 16.
 अधीर, p 264, 26.
 अधीश्वर, p 191, 2.
 अधुना, p 383, 23.
 अधृष्ट, p 264, 26.
 अधोऽङ्ग, p 169, 18.
 अधोक्षज, p 4, 16.
 अधोभुवन, p 56, 1.
 अधोमुख, p 266, 33.
 अधोलोक, p 56, n.
 अधोमुखी, p 266, n.
 अध्यक्ष, p 97, n. p 192, 6. p 365, 227.
 अध्यक्षा, p 106, n.
 अध्यवसाय, p 52, 29.
 अध्यात्मक, p 176, 6.
 अध्याहार, p 33, 12.
 अध्यक्षा, p 138, 7.
 अधोवर्णा, p 183, 32.
 अध्वग, p 195, 17.
 अध्वगा, p 195, n.
 अध्वनीन, p 195, 17.
 अध्वनीना, p 195, n.

अध्वन्, p 76, n.
 अध्वन्य, p 195, 17.
 अध्वन्या, p 195, n.
 अध्वर, p 178, 13.
 अध्वर्यु, p 178, 16.
 अन्न, 379, n.
 अन्नक, p 272, n.
 अन्नककुन्दुभि, p 4, n.
 अन्नक्षर, p 43, 21.
 अन्नस्र, p 5, 20.
 अन्नश्च, p 64, 14.
 अन्नडुहो, p 235, n.
 अन्नडुह, p 235, 60.
 अन्नझाहो, p 235, n.
 अन्नधत्त, p 278, n.
 अन्नन्त, p 15, 1. p 323, 84. p 57, 4.
 अन्नन्ता, p 73, 2. p 107, 10. p 118, 2. p 123, 24. p 112, 30.
 अन्नन्यज, p 5, 21.
 अन्नन्यवृत्ति, p 278, 29.
 अन्नमितपच, p 270, n.
 अन्नया, p 343, 151.
 अन्नर्घक, 43, 21.
 अन्नल, p 10, 50.
 अन्नवधानता p 53, 30.
 अन्नवरत्न, p 13, 61.
 अन्नवरार्द्र, p 273, 7.

- अनस्, p 204, 20.
 अनाकुल, p 354, 192.
 अनागतार्त्तव, p 139, 8.
 अनादर, p 50, 22.
 अनामय, p 150, 1.
 अनामिका, p 159, 33.
 अनायासहत, p 282, 44.
 अनारत, p 13, 61.
 अनार्यतित्त, p 119, 8.
 अनाहत, p 167, 13.
 अनि, p 385, n.
 अनिमिष, p 363, 220.
 अनिरुद्ध, p 5, 22.
 अनिल, p 2, 5. p 12, 57.
 अनिश, p 13, 61.
 अनोक, p 210, 46. p 216, 73.
 अनोकथ, p 192, 6.
 अनोकिनी, p 210, 46.
 अनु, p 373, 9.
 अनुक, p 264, 23,
 अनुकम्पा, p 49, 18.
 अनुकषे, p 206, 25.
 अनुकर्षेन्, p 206, n.
 अनुकल्प, p 185, 39.
 अनुकामोन, p 209, 41.
 अनुकार, p 291, 17.
 अनुक्रम, p 184, 36.
 अनुक्राश, p 49, 18.
 अनुग, p 278, 28.
 अनुग्रह, p 290, 13.
 अनुचर, p 208, 39.
 अनुज, p 147, 43.
 अनुजीविन्, p 193, 9.
 अनुतर्पण, p 257, 43.
 अनुतर, p 63, n,
 अनुताप, p 51, 25.
 अनुत्तम, p 273, 6.
 अनुत्तर, p 354, 192.
 अनुपद, p 278, 28.
 अनपदोना, p 254, 31.
 अनुपमा, p 16, 6.
 अनुज्ञव, p 208, 39.
 अनुबन्ध, p 328, 101.
 अनुबोध, p 170, 24.
 अनुभव, p 294, 27.
 अनुभाव, p 360, 211. p 50, 21.
 अनुमति, p 26, 8.
 अनुयोग, p 41, 10.
 अनुरोध, p 170, n. p 194, 12.
 अनुलाप, p 42, 16.
 अनुवर्त्तन, p 194, 12.
 अनुवत्सर, p 30, n.
 अनुशक्त, p 390, 17.
 अनुशय, p 343, 150.
 अनुष्टुप्, p 180, n.
 अनुष्ण, p 252, 19.

अनुहार, p 291, 17.
 अनहार्य, p 183, n.
 अनूक, p 301, 13.
 अनूचान, p 177, 9.
 अबून, p 275, n.
 अनूनक, p 275, 15.
 अनूप, 75, 10.
 अनूर, p 22, 33.
 अनुषर, p 74, n.
 अटुज, p 270, 46.
 अटुत, p 43, 22. p 220, 2.
 अनेकप, p 200, 2.
 अनेडमूक, p 268, n.
 अनेइस, p 24, n.
 अनो, p 379, n.
 अनोक्क, p 87, 5.
 अन्तःपुर, p 80, 11.
 अन्त, p 218, 85.
 अन्तक, p 11, 54.
 अन्तर, p 353, 189.
 अन्तरा, p 378, 10.
 अन्तराय, p 292, 19.
 अन्तराल, p 16, 7.
 अन्तरिक्ष, p 15, 1.
 अन्तरोक्ष, p 15, n.
 अन्तरोप, p 62 8.
 अन्तरोय, p 169, 18.
 अन्तरे, p 378, 10.

अन्तरेण, p 376, 3. p 379, 10.
 अन्तर्गत, p 280, 36.
 अन्तर्हार, p 81, 14.
 अन्तर्द्धा, p 18, 14.
 अन्तर्द्धि, p 16, 14.
 अन्तर्म्मानस, p 260, 8.
 अन्तर्वैशिक, p 192, 8.
 अन्तर्वीक्षी, p 142, 22.
 अन्तर्वैशि, p 260, 6.
 अन्तावसायिन्, p 250, 10.
 अन्तिक, p 275, 17.
 अन्तिकतम, p 275, 18.
 अन्तिका, p 49, 15. p 227, 29.
 अन्तिकायय, p 292, 19.
 अन्तिम, p 275, n. p 578, n.
 अन्तेवासिन्, p 252, 20. p 177,
 10.
 अन्त, p 278, 30.
 अन्त, p 155, 17.
 अन्दि का, p 227, n.
 अन्दुक, p 202, 9.
 अन्दूक, p 202, n.
 अन्ध, p 233, 48. p 60, n. p
 330, 105.
 अन्धकरिपु, p 6, 29.
 अन्धकार, p 56, 3.
 अन्धतमस, p 56, 3.
 अन्धस्, p 233, n.

- अन्धातमस, p 56, n.
 अन्य, p 68, 26.
 अत्र, p 233, 48. p 285, 60.
 अन्य, p 279, 32.
 अन्यतर, p 279, 32.
 अन्यतरेषु, p 382, n.
 अन्येभ्यः, p 382, n.
 चान्द्र, p 278, 28.
 चान्द्र, p 278, n.
 चान्द्र, p 175, 1.
 चान्द्रवाय, p 175, 1.
 चान्द्रार्थे, p 183, 31.
 चान्द्रार्थक, p 183, n.
 चान्द्रि, p 284, 54.
 चान्द्रोक्त, p 294, n.
 चान्द्रोक्ती, p 278, n.
 चान्द्रोक्त, 294, n.
 चान्द्रोक्ता, p 183, 31.
 चान्द्रोक्ति, p 284, 54.
 अपकारणो, p 42, 14.
 अपक्रान्त, p 217, 80.
 अपगा, p 69, 30.
 अपघन, p 156, 21.
 अपचय, p 291, 16.
 अपचायित, p 284, 51.
 अपचित, p 284, 51.
 अपचिति, p 319, 70.
 अपटान्तर, p 275, 17.
 अपट, p 152, 9.
 अपत्य, p 144, 28.
 अपत्रया, p 51, 23.
 अपत्रपिष्ठा, p 265, 28.
 अपथ, p 77, 17.
 अपथिन्, p 77, 17.
 अपदान, p 286, n.
 अपदान्तर, p 275, n.
 अपदिश, p 16, 7.
 अपदेश, p 53, 33. p 362, 218.
 अपधस्त, p 268, 39. p 282, n.
 अपधंश, p 38, 2.
 अपधंस, p 38, n.
 अपमान, p 217, 80.
 अपरस्पर, 286, n.
 अपरस्सरा, p 286, n.
 अपराजिता, p 110, 22. p 121, 15.
 अपराज्यक, p 208, 36.
 अपराध, p 197, 26.
 अपराह, p 25, 3.
 अपरेषु, p 382, n.
 अपर्या, p 7, 33.
 अपलाप, p 42, 17.
 अपवर्ग, p 35, 16.
 अपवर्जन, p 182, 20.
 अपवाद, p 41, 13. p 326, 94.
 अपवारण, 18, 14.

- अपशब्द, p 251, n.
 अपशब्द, p 38, 2.
 अपशु, p 279, 33.
 अपसद, p 251, 16.
 अपसर्प, p 194, 13.
 अपसय, p 279, 34.
 अपस्तर, p 205, 23.
 अपस्त्रात, p 263, 19.
 अपहार, p 291, 16.
 अपाङ्ग, p 162, 45. p 305, 22.
 अपान, p 157, 24. p 12, 59.
 अपामार्ग, p 107, 7.
 अपाम्यति, p 60, 2.
 अपाहत, p 262, 15.
 अपासङ्ग, p 212, n.
 अपासन, p 218, 82.
 अपाचो, p 15, n.
 अपि, p 374, 10.
 अपिगोर्ण, p 285, 59.
 अपिधान, p 18, 14.
 अपिनज, p 207, 33.
 अपोनस, p 150, n.
 अपूप, p 232, 48.
 अपोगण्ड, p 148, n.
 अपेदिका, p 123, n.
 अप, p 60, n.
 अपत्ति, p 12, 56.
 अपित्त, p 11, 52.
 अपकाण्ड, p 88, 9.
 अपगुण, p 276, 21.
 अपयत्त, p 278, 28.
 अपधान, p 274, 9.
 अप्राग्य, p 274, 9.
 अप्रिया, p 67, n.
 अपुरस्, p 2, 6. p 10, 47.
 अपाल, p 87, 7.
 अपज, p 43, 21.
 अपजमुख, p 267, 36.
 अपध्य, p 43, n.
 अपला, p 137, 2.
 अपाघ, p 279, 33.
 अज, p 18, 16. p 309, 34.
 अजोनि, p 3, 12.
 अन्द, p 30, 20. p 325, 91.
 अञ्च, p 15, n.
 अञ्चमु, p 16, n.
 अञ्चि, p 63, n.
 अञ्चक्षण, p 43, 14.
 अञ्चक्षण, p 48, n.
 अभय, p 125, 30.
 अभया, p 100, 39.
 अभायण, p 184, 35.
 अभिक, p 264, 24.
 अभिक्रम, p 214, n.
 अभिख्या, p 345, 158. p 40, n.
 अभिग्रस्त, p 337, 131.

- अभियन्त्र, p 290, 13.
 अभियन्त्रण, p 291, 17.
 अभिघाति, p 193, 11.
 अभिघातिन्, p 193, n.
 अभिचार, p 291, 19.
 अभिजन, p 175, 1. p 331, 110.
 अभिजात, p 323, 84.
 अभित, p 375, 17.
 अभिधान, p 40, 3.
 अभिधा, p 40, n.
 अभिधा, p 51, 24.
 अभिनय, p 49, 16.
 अभिनव, p 278, 27.
 अभिनवोद्भिद्, p 87, 4.
 अभिनिर्मुक्त, p 190, 54.
 अभिनिर्याण, p 214, 63.
 अभिनीत, p 197, 24.
 अभिपन्न, p 337, 131.
 अभिप्राय, p 292, 20.
 अभिभूत, p 268, 40.
 अभिमान, p 50, 22. p 332, 113.
 अभियाति, p 193, n.
 अभियातिन्, p 193, n.
 अभियोग, p 290, 13.
 अभिरूप, p 338, 134.
 अभिलाव, p 293, 24.
 अभिलाव, p 52, 28.
 अभिलायुक, p 263, 22.
 अभिवाद, p 42, 14.
 अभिवादक, p 265, 28.
 अभिवादन, p 185, 40.
 अभियाति, p 287, 6.
 अभिशक्त, p 269, 43.
 अभिशक्ति, p 183, 32.
 अभिशाप, p 41, 11.
 अभिशपण, p 41, n.
 अभिषङ्ग, p 287, n. p 300, 25.
 अभिषव, p 257, 42. p 188, 46.
 अभिषुत, p 230, 39.
 अभिषेणन, p 214, 63.
 अभिष्टुत, p 235, 59.
 अभिसम्पात, p 216, 73.
 अभिसर, p 208, 39.
 अभिसारिका, p 139, 10.
 अभिहत, p 268, n.
 अभिहार, p 291, 17. p 348, 170.
 अभिहित, 284, 57.
 अभोक, p 264, 24.
 अभोक्ष, p 379, 11, p 376, 1.
 अभोक्षित, p 272, 3.
 अभोक्ष, p 109, 19.
 अभोषक, p 287, 6.
 अभोष्ट, p 272, 3.

अभ्यय, p 275, 17.
 अभ्यन्तर, p 16, 7.
 अभ्यमित, p 152, 9.
 अभ्यमित्रोण, p 209, 43.
 अभ्यमित्रोयः, p 209, 43.
 अभ्यमित्रः, p 209, 43.
 अभ्यर्ण, p 275, 17.
 अभ्यवक्तृण, p 291, 7.
 अभ्यवष्कन्दन, p 217, 78.
 अभ्यवहत, p 289, 60.
 अभ्याख्यान, p 41, 11.
 अभ्यगारिक, p 261, 13.
 अभ्यादान, p 293, 26.
 अभ्यान्त, p 152, 9.
 अभ्यामर्द, p 216, 74.
 अभ्याश, p 275, n.
 अभ्यास, p 275, 16.
 अभ्यासादन, p 217, 78.
 अभ्याहार, p 291, n.
 अभ्युदित, p 190, 54.
 अभ्युपगम, p 34, 14.
 अभ्युपपत्ति, p 290, 13.
 अभ्युघ, p 223, n.
 अभ्युघ, p 232, 47.
 अभ्योष, p 232, n.
 अभ, p 15, 1.
 अभक, p 244, 100.
 अभपुष्य, p 93, 10.

अभ्यमातङ्ग, p 9, 42.
 अभमु, p 16, 6.
 अभमुवल्लभ, p 9, 42. /
 अभि, p 63, 13.
 अभिय, p 16, 9.
 अभो, p 63, n.
 अभेष, p 197, 24.
 अभण्ड, p 98, n.
 अभञ्ज, p 229, 33.
 अभर, p 1, 2.
 अभरा, 8, n.
 अभरावती, p 8, 40.
 अभर्त्य, p 2, 3.
 अभर्ष, p 51, 26.
 अभर्षण, p 266, 32.
 अभल, p 244, 100.
 अभलक, p 397, 33.
 अभान्स, p 147, 44.
 अभान, p 374, 11.
 अभाय, p 192, 4.
 अभानस्य, p 59, 3.
 अभानसो, p 26, n.
 अभानासो, p 26, n.
 अभानवसो, p 26, n.
 अभानवसा, p 25, 8.
 अभानवसी, p 26, n.
 अभानवासा, p 26, 8.
 अभिन्न, p 193, 11.

- अभिष, p 154, n.
 अभुत्र, p 378, 8.
 अभ्युत्थान, p 125, 30.
 अभ्युत्, p 9, 44. p 182, 28. p
 322, 78. p 60, 3.
 अभ्युत्ता, p 99, 38. p 100, 39.
 p 106, 1.
 अभ्युत्तान्धस्, p 2, 3.
 अभ्युत्ता, p 99, 35. p 110.
 24.
 अभ्युत्, p 351, 183. p 15, 1.
 अभ्युत्तिष, p 228, n.
 अभ्युत्तोष, p 228, 30.
 अभ्युत्, p 248, 2.
 अभ्युत्ता, p 103, 52. p 106, 3.
 p 119, 6.
 अभ्युत्, p 48, 14. p 7, n.
 अभ्युत्ता, p 7, 33.
 अभ्युत्, p 61, 4.
 अभ्युत्कण, p 17, 13.
 अभ्युत्ज, p 100, 41.
 अभ्युत्त, p 16, 8.
 अभ्युत्वाहिनी, p 63, n.
 अभ्युत्वेतस्, p 93, 11.
 अभ्युत्सेचनी, p 63, n.
 अभ्युत्त, p 43, 21.
 अभ्युत्, p 61, 4.
 अभ्युत्त, p 71, 41.
 अभ्युत्त, p 71, n.
 अभ्युत्, p 61, 5.
 अभ्युत्त, p 92, n.
 अभ्युत्, p 35, 18.
 अभ्युत्, p 35, n.
 अभ्युत्तोलिका, p 119, 6.
 अभ्युत्वेतस्, p 119, 6.
 अभ्युत्तान, p 104, 54.
 अभ्युत्ता, p 96, 24.
 अभ्युत्ता, p 96, n.
 अभ्युत्, p 32, 5.
 अभ्युत्, p 28, 13. p 76, 15.
 अभ्युत्, p 390, n. p 244, 98.
 अभ्युत्, p 381, 18.
 अभ्युत्त, p 208, 35.
 अभ्युत्त, p 208, 35.
 अभ्युत्त, p 226, 25.
 अभ्युत्, p 13, 60.
 अभ्युत्त, p 391, 18.
 अभ्युत्, p 99, n.
 अभ्युत्त, p 179, 18.
 अभ्युत्त, p 179, n.
 अभ्युत्त, p 86, 1.
 अभ्युत्तानी, p 86, 1.
 अभ्युत्त, p 160, 37.
 अभ्युत्, p 272, n.
 अभ्युत्, p 13, n.
 अभ्युत्, p 82, 17.

- अररि, p 82, n.
 अररी, p 82, n.
 अरलु, p 99, n.
 अरविन्द, p 71, 39.
 अराति, p 193, 11.
 अराल, p 171, 29. p 276, 20.
 अरि, p 193, 10.
 अरित्र, p 63, 13.
 अरिभेद, p 98, 30.
 अरिष्ट, p 93, 12. p 80, 8. p 126, 33.
 121, 14. p 310, 38. p 131, 20. p 80, 8. p 234, 53.
 अरिष्टदुष्टघो, p 269, 44.
 अरुण, p 22, 31. p 22, 33.
 p 37, 25 p 314, 51.
 अरुण, p 109, 18.
 अरुनुद, p 279, 33.
 अरुण्णर, p 96, 23. p 354, 191.
 अरुस्, p 151, 5.
 अरोक, p 283, 49.
 अर्क, p 22, 31. p 299, 4.
 p 105, 61.
 अर्कपण, p 105, 61.
 अर्कबन्धु, p 3, 10.
 अर्काङ्क, p 105, 61.
 अर्गल, p 82, 17.
 अर्गला, p 82, n.
 अर्गली, p 82, n.
 अर्च, p 307, 28.
 अर्घ्य, p 183, 32.
 अर्घ्या, p 183, n.
 अर्घ्या, p 184, 34. p 256, 36.
 अर्चि, p 11, 52.
 अर्चित, p 283, n. p 284, 51.
 अर्चिस्, p 367, 232.
 अर्जक, p 105, 60.
 अर्जुन, p 37, 22. p 96, 25.
 p 126, 33.
 अर्जुनो, p 237, 67.
 अर्णव, p 60, 1.
 अर्णस्, p 61, 4.
 अर्त्तगल, p 104, 55.
 अर्त्तन, p 295, 32.
 अर्त्ति, p 320, 70.
 अर्त्तिका, p 49, n.
 अर्थ, p 325, 88. p 242, 91.
 अर्थना, p 183, 32. p 287, 6.
 अर्थप्रयोग, p 221, 4.
 अर्थशाल, p 39, 5.
 अर्थिन्, 193, 9, p 270, 49.
 अर्थ्य, p 245, 104. p 346, 102.
 अर्दना, p 287, 6.
 अर्दनि, p 391, n.
 अर्दित, p 283, 47.
 अर्ज, p 18, 17.
 अर्जचना, p 111, 27.

- अर्द्धनाद, p 63, 14.
 अर्द्धरात्र, p 25, 6.
 अर्द्धर्ष, p 397, 32.
 अर्द्धहार, p 166, 7.
 अर्द्धहारक, p 169, 20.
 अर्द्धद, p 391, 19. p 397, 33.
 अर्भक, p 135, 38.
 अर्म, p 398, 34.
 अर्य, p 342, 148.
 अर्यमन्, p 21, 29.
 अर्या, p 140, 14.
 अर्याणी, p 140, 15.
 अर्या, p 140, 15.
 अर्बन्, p 272, 3. p 202, 12.
 अर्वाक्, p 380, 16.
 अर्वाच्, p 380, 16.
 अर्श, p 151, n.
 अर्शरोगमुत्, p 152, 10.
 अर्शस्, p 152, 10.
 अर्शस्, p 151, 5.
 अर्शाघ, p 123, 22.
 अर्शस्, p 151, n.
 अर्हणा, p 184, 34.
 अर्हित, p 284, 51.
 अलं, p 379, 11. p 374, 13.
 अल, p 245, 104.
 अलक, p 252, n. p 162, n.
 अलका, p 14, 66.
 अलका, p 171, 26.
 अलत्नी, p 59, 2.
 अलगर्ह, p 57, 5.
 अलगर्ह, p 57, n.
 अलगर्ह, p 57, n.
 अलङ्कारिण, p 164, 1. p 265, 29.
 अलङ्कर्तृ, p 164, 1.
 अलङ्कर्मीण, p 262, 18.
 अलङ्कार, p 164, 3.
 अलङ्कृत, p 164, 2.
 अलङ्कियता, p 164, 2.
 अलङ्गर, p 228, n.
 अलङ्गोविक, p 403, n.
 अलङ्गोविका, p 403, n.
 अलक, p 252, 22. p 105, 61.
 अलवाल, p 68, n.
 अलस, p 252, 19.
 अलात, p 228, 30.
 अलातु, p 123, n.
 अलातू, p 123, 21.
 अलि, p 130, 14. p 133, 29.
 अलिक, p 161, 43.
 अलिगर्ह, p 57, n.
 अलिङ्गर, p 228, 31.
 अलिन्, p 130, n.
 अलिन्द, p 31, n.
 अलोक, p 161, n. p 301, 12.

- अलु, p 228, n.
 अल्प, p 274, 11.
 अल्पतनु, p 149, 48.
 अल्पमारिष, p 118, 1.
 अल्पसरस्, p 68, 28.
 अल्पिक, p 274, 12.
 अल्पीयस्, p 274, 12.
 अवकर, p 82, 18.
 अवकीर्णिन्, p 190, 53.
 अवकृष्ट, p 268, 39.
 अवकेशिन्, p 87, 7.
 अवकाय, p 240, 80.
 अवगणित, p 284, 56.
 अवगत, p 285, 57.
 अवगीत, p 281, 42.
 अवग्रह, p 17, 12. p 201, 6.
 अवयाह, p 17, 12. p 201, n.
 p 296, n.
 अवच्छुरित, p 54, n.
 अवच्छूयित, p 282, 43.
 अवज्ञा, p 51, 23.
 अवज्ञात, p 284, 56.
 अवट, p 56, 2.
 अवटि, p 56, n.
 अवटोट, p 148, 45.
 अवटु, p 161, 39.
 अवतंस, p 366, 229.
 अवतमस, p 56, 3.
 अवतोक्ता, p 237, 68.
 अवदंश, p 257, 40.
 अवदात, p 37, 22.
 अवदान, p 286, 3.
 अवदारण, p 222, 12.
 अवदाह, p 125, 30.
 अवदीर्ण, p 280, 39.
 अवद्य, p 272, 4.
 अवधि, p 328, 102.
 अवधान, p 53, n.
 अवध्वस्त, p 282, 43.
 अवन, p 287, 4. p 296, n.
 अवनत, p 276, 20.
 अवनय, p 294, n.
 अवनाट, p 148, 45.
 अवनाय, p 294, 27.
 अवनि, p 73, 3. p 385, n.
 अवनी, p 73, n.
 अवन्तिसोम, p 230, 22.
 अवनज, p 46, n.
 अवन्ध्य, p 87, 6.
 अवन्मद्य, p 182, 27.
 अवभट, p 148, 45.
 अवम, p 272, 3.
 अवमत, p 284, 56.
 अवमर्द्द, p 217, 78.
 अवमानना, p 51, 23.
 अवमानित, p 284, 56.

- अवयव, p 156, 21.
 अतर, p 201, 8.
 अवरज, p 147, 43.
 अवर्ति, p 296, 37.
 अवर्वण, p 248, 1.
 अवर्ण, p 282, 13.
 अवरोध, p 80, 12.
 अवरोधन, p 30, 11.
 अवरोध, p 38, 11.
 अवर्ण, p 41, 13.
 अवलम्ब, p 158, 30.
 अवलम्ब, p 37, n.
 अवलम्ब, p 108, 14.
 अववाद, p 197, 25. p 320, n.
 अवस्थ, p 330, 16.
 अवस्थाय, p 19, 19.
 अवस्थवर्ण, p 233, 71.
 अवस्थ, p 330, 107.
 अवसर, p 293, 24.
 अवसर्प, p 194, n.
 अवसय, p 279, n.
 अवसान, p 296, 38.
 अवसित, p 283, 48. p 226, n.
 p 285, 57.
 अवस्तर, p 155, 18. p 348, 169.
 अवस्था, p 32, 7.
 अवहार, p 66, 21.
 अवहित्या, p 54, 34.
 अवहित्य, p 54, n.
 अवहेल, p 51, 23.
 अवहेला, p 51, n.
 अताकपुष्पो, p 122, 18.
 अशाय, p 276, 20.
 अवाची, p 15, 3. p 266, n.
 अवाच्, p 261, n. p 383, n. p
 266, 33.
 अवाच, p 43, 21.
 अवार, p 62, 8. p 398, 35.
 अवारपार, p 60, n.
 अवासम्, p 268, 39.
 अवि, p 360, 209. p 142, n.
 अविम, p 102, 48.
 अविन, p 284, 55.
 अविद्वकर्णी, p 106, n.
 अविद्वकर्णी, p 106, n.
 अविद्या, p 35, 16.
 अविनोत, p 264, 23.
 अविरत, p 13, 61.
 अविरा, p 142, 20.
 अविलम्बन, p 279, n.
 अविलम्बित, p 13, 60. p 279, 32.
 अविसृष्ट, p 43, 22.
 अवो, p 142, n.
 अवोरा, p 139, 11.
 अवेक्षा, p 294, 23.
 अद्, p 325, n.

- अवि, p 60, 1.
 अविक्रम, p 246, 105.
 अव्यक्त, p 318, 64.
 अव्यक्तराम, p 37, 25.
 अव्यङ्गा, 106, 5.
 अव्यथा, p 100, 39. p 120, 11.
 अव्यय, p 398, 34.
 अव्यवहित, p 275, 17.
 अव्यन, p 96, n.
 अव्यनाया, p 234, 54.
 अव्यनायित, p 263, 20.
 अव्यनि, p 9, 43.
 अव्यनी, p 9, n.
 अव्यतिङ्गवीन, p 235, n.
 अव्यिणी, p 139, 11.
 अव्येष, p 275, 14.
 अव्येकरोहिणी, p 105, 4.
 अव्येका, p 106, n.
 अव्यसर्ग, p 243, 92.
 अव्यसज, p 245, 104.
 अव्यसन्, p 84, 4.
 अव्यसन्त, p 227, 29.
 अव्यसरी, p 152, 7.
 अव्यसार, p 244, 99.
 अव्य, p 162, n. p 164, n.
 अव्यप, p 11, n.
 अव्यन्त, p 13, 61.
 अव्यि, p 214, 61.
 अव्यी, p 214, n.
 अव्यु, p 162, 44.
 अव्यूल, p 43, 19.
 अव्य, p 202, 11.
 अव्ययुज, p 29, n.
 अव्यकर्णक, p 96, 25.
 अव्यत्य, p 91, 1.
 अव्यमेधोय, p 203, 13.
 अव्ययुज, p 20, 23.
 अव्यवडव, p 390, 16.
 अव्यवडम, p 390, 16.
 अव्यवडरो, p 390, n.
 अव्या, p 203, 14.
 अव्यारोह, p 206, 28.
 अव्यिनी, p 20, 23.
 अव्यिनीमुत, p 10, 46.
 अव्यिन, p 10, 47.
 अव्यीय, p 203, 16.
 अव्यडलीण, p 196, 22.
 अव्याढ, p 29, 16. p 187, n.
 अव्याढक, p 29, n.
 अव्यापद, p 258, 46. p 243, 95.
 अव्योवत्, p 156, 23.
 अव्यसंहत, p 110, n.
 अव्यवत्, p 376, 1.
 अव्यती, p 139, 10.
 अव्यतोमुत, p 143, 26.
 अव्यन, p 96, 24.

असमोद्यकारिन्, p 262, 17.

असार, p 273, 6.

असि p 213, 57.

असिको, p 141, 18.

असित, p 37, 23.

असिधावक, p 249, 7.

असिधेनुका, p 214, 60.

असिपुत्रो, p 214, 60.

असिहेति p 208, 38.

असु p 219, n.

असुधारण, p 219, 88.

असर, p 2, 7.

असुरी, p 225, n.

असूक्ष्ण p 51, n.

असूर्क्ष्ण, p 51, n.

असूक्ष्ण, p 51, 23.

असूर्क्ष्ण, p 51, n.

असूया, p 51, 24.

असूयरा, p 154, 13.

असूयरा p 154, n.

असूय, p 154, 15.

असूयटो, p 400, n.

असेचनक, p 272, 2.

असेम्यसर, p 267, 37.

अस्त, p 84, 2. p 280, 37.

अस्तम्, p 381, 17.

अस्ति, p 381, 18.

अस्तु, p 379, 13.

अस्त, p 347, 166. p 211, 50.

अस्तिन्, p 209, n.

अस्थिर, p 269, 43.

अस्तुटवाच्, p 267, 37.

अस्तन्त, p 227, n.

अस्तमुद्य, p 115, 10.

अस्त, p 154, 15. p 162, 44.

अस्तप, p 11, 55.

अस्तु, p 162, 44.

अस्तच्छन्द, p 262, 16.

अस्तप, p 2, 3.

अस्तर, p 267, 37.

अस्ताध्याय, p 289, 53.

अहयु, p 271, 50.

अहःपति, p 22, 32.

अहङ्कार, p 50, 22.

अहङ्कारवत्, p 271, 50.

अहन्, p 24, n.

अहमहमिका, p 216, 70.

अहमूर्त्तिका, p 215, 68.

अहम्मति, p 35, 16.

अहर्पति, p 22, 32.

अहर्मुख, p 24, 2.

अहस्तर, p 22, 30.

अहह, p 376, 18.

अहार्य, p 84, 1.

अहि, p 370, 240. p 57, 6.

अहित, p 193, 11.

अहितुण्डिक, p 58, 11.
 अहिमय, p 198, 30.
 अहिभुज, p 308, 32.
 अहेर, p 109, 20.
 अहो, p 377, n. p 378, 9.
 अहोरात्र, p 27, 12.
 अक्राय, p 376, 2.

आं p 380, 16.
 आ, p 371, 1.
 आकम्पित, p 200, 36.
 आकर, p 85, 7.
 आकरणा, p 40, n.
 आकर्ष, p 364, 223.
 आकल्प, p 164, 1.
 आकार, p 290, 15. p 347, 164.
 आकारगुप्ति, p 54, 34.
 आकारणा, p 40, n.
 आकाश, p 15, 2.
 आकोर्य, p 279, 35.
 आकुल, p 276, 21.
 आकूपार, p 60, n.
 आक्रोड, p 86, 3.
 आक्रोशन, p 287, 6.
 आक्षारणा, p 42, 15.
 आक्षारित, p 269, 43.
 आक्षोव, p 92, 11.
 आक्षेप, p 41, 13.

आक्षोट, p 92, 9.
 आक्षोड, p 92, n.
 आक्षोदन, p 253, 24.
 आखण्डल, p 8, 40.
 आख, p 129, 12.
 आखुभुज, p 128, 6.
 आखेट, p 253, 24.
 आख्या, p 40, 8.
 आख्यात, p 284, 57.
 आख्यायिका, p 39, 6.
 आगन्तु, p 183, 33.
 आगस, p 197, 23. p 367, 132.
 आगध, p 64, n.
 आगन्तु, p 183, n.
 आगार, p 79, n.
 आगू, p 34, 14.
 आग्नीध, p 179, 17.
 आग्नेयी, p 15, n.
 आग्न, p 34, n.
 आगुरं, p 34, n.
 आगूम, p 34, n.
 आयहायण, p 28, n.
 आयहायणिक, p 28, 14.
 आयहायणी, p 20, 24.
 आड, p 371, 1.
 आङ्गार, p 297, n.
 आङ्गिक, p 49, 16.
 आङ्गिरस, p 21, 26.

- आचमन, p 184, 35.
 आचाम, p 233, 49.
 आचार्य, p 176, 7.
 आचार्या, p 140, 14.
 आचार्ययो, p 140, 14.
 आचित, p 242, 88.
 आच्छादन, p 18, 14. p 168, 17.
 आच्छुरितक, p 54, 34.
 आजक, p 239, 77.
 आजगव, p 6, n.
 आजानेय, p 202, 12.
 आजि, p 216, 74. p 309, 34.
 आजोव, p 220, 1.
 आजु, p 59, n.
 आजू, p 59, n.
 आज्ञा, p 197, 26.
 आज्य, p 233, 52.
 आटि, p 132, 25.
 आडम्बर, p 348, 170.
 आडि, p 132, 25.
 आढक, p 242, 89.
 आढकिक, p 222, n.
 आढकिका, p 222, 10. p 242, n.
 आढकी, p 222, n. p 380, 7.
 p 242, n.
 आढकोन, p 222, n.
 आढकोना, p 222, n.
 आढा, p 261, 10.
- आढा, p 261, n.
 आणक, p 272, n.
 आणवोन, p 221, n.
 आणि, p 205, n.
 आतघन, p 334, 118.
 आततायिन्, p 269, 44.
 आतप, p 23, 36. p 392, 20.
 आतपत्र, p 199, 32.
 आतर, p 63, 11.
 आतायिन्, p 131, n.
 आतायिन्, p 131, n.
 आतिथेय, p 183, 33.
 आतिथेयो, p 183, n.
 आतिथ्य, p 183, 33.
 आतिथ्या, p 183, n.
 आतुर, p 152, 9.
 आतोद्य, p 46, 5.
 आत्तगर्व, p 268, 40.
 आत्मगता, p 106, 5.
 आत्मघोष, p 131, 20.
 आत्मज, p 143, 27.
 आत्मजा, p 143, n.
 आत्मन्, p 332, 112.
 आत्मभू, p 3, 11. p 5, 21.
 आत्मभरि, p 263, 21.
 आधर्वन्, p 297, 43.
 आदर्श, p 174, 41.
 आदि, p 278, 30.

- आदिकारण, p 32, 6.
 आदितेय, p 2, 3.
 आदित्य, p 2, 5. p 21, 29.
 आदिम, p 278, n.
 आदोनव, p 294, 29.
 आहत, p 324, 88.
 आदेष्टु, p 176, 7.
 आद्य, p 278, 30.
 आद्यमाद्यक, p 241, 86.
 आद्यून, p 263, 21.
 आद्यार, p 68, 29.
 आधि, p 52, 28. p 328, 100.
 आधूत, p 280, 36.
 आधेरण, p 206, 27.
 आध्यान, p 52, 29.
 आध्या, p 52, n.
 आनक, p 46, 6. p 298, 3. p 46, n.
 आनकदुन्दुभि, p 46, n. p 4, 17.
 आनकदुन्दुभो, p 46, n.
 आनत, p 276, 19.
 आनज, p 46, 4.
 आनन, p 161, 40.
 आनन्द, p 31, 3.
 आनन्दघु, p 31, 3.
 आनन्दन, p 287, 7.
 आनर्त्त, p 319, 66.
 आनाय, p 64, 16.
 आनाय, p 180, 21.
 आनाह, p 168, n. p 151, 6.
 आनुपूर्व, p 184, n.
 आनुपूर्वक, p 184, n.
 आनुपूर्वी, p 184, 36.
 आत्यस्तिक, p 227, 28.
 आनन्द, p 31, n.
 आन्वीक्षिकी, p 39, 5.
 आपक, p 232, 47.
 आपगा, p 69, 30.
 आपण, p 78, 2.
 आपणिक, p 239, 79.
 आपत्याप्त, p 269, 42.
 आपदा, p 211, n.
 आपद, p 211, 30.
 आपन्न, p 269, 42.
 आपन्नसत्ता, p 142, 22.
 आपमित्यक, p 221, 4.
 आपस, p 60, n.
 आपान, p 257, 43.
 आपोड, p 173, 38.
 आपोन, p 238, 73.
 आपृषिक, p 227, 28.
 आप, p 194, 13.
 आप्य, p 115, n.
 आप्यञ्चन, p 287, 7.
 आप्यपद, p 169, 21.
 आप्यपदीन, p 169, n.

आप्रपदोना, p 169, n.

आज्ञव, p 170, 23.

आज्ञवव्रतिन्, p 186, n.

आज्ञवव्रतो, p 186, 42.

आज्ञाव, p 170, 23.

आहुतव्रतो, p 186, n.

आबन्ध, p 223, 13.

आबिज, p 276, 21. p 280, 37.

आबिध, p 295, 36.

आभरण, p 164, 3.

आभाषण, p 42, 16.

आभासर, p 2, 5.

आभीर, p 235, 57.

आभीरपत्ति, p 83, n.

आभीरपत्तो, p 83, 20.

आभीरो, p 140, 13.

आभील, p 60, 4.

आभोग, p 173, 38.

आमगन्धि, p 36, 21.

आमण्ड, p 98, n.

आमनस्य, p 59, n.

आमन्त्रण, p 287, n.

आमय, p 150, 2.

आमयाविन्, p 152, 9.

आमघ, p 51, n.

आमलक, p 99, n.

आमलको, p 99, 38.

आमानस्य, p 59, n.

आमालक, p 397, n.

आमिष, p 154, 14.

आमिषाग्निन्, p 263, 19.

आमिष्ठा, p 180, 22.

आमोक्षा, p 180, n.

आमुक्त, p 207, 33.

आमोद, p 36, 19.

आमोदन्, p 36, 20.

आम्, p 379, 12.

आम्नाय, p 39, 3.

आम्, p 94, 14.

आम्नातक, p 92, 8.

आम्नेडित, p 41, 12.

आम्निका, p 96, n.

आम्नीका, p 96, n.

आयत, p 198, n. p 276, 18.

आयतन, p 79, 7.

आयति, p 198, 29.

आयत्त, p 262, 16.

आयस, p 244, n.

आयाम, p 168, 16.

आयु, p 219, 88.

आयुध, p 211, 50.

आयुषत्, p 261, 6.

आयुस्, p 219, n.

आयोधन, p 216, 72.

आर, p 244, n.

आरकूट, p 244, 97.

- आरग्वध, p 91, 4.
 आरनालक, p 230, 29.
 आरम्भ, p 293, 26.
 आरा, p 255, 35.
 आराति, p 193, n.
 आरात्, p 372, 4.
 आराधन, p 336, 128.
 आराम, p 86, 2.
 आरालिक, p 227, 28.
 आरव, p 44, 2.
 आराव, p 44, 2.
 आरु, p 228, n.
 आरेवत, p 91, 4.
 आरोग्य, p 150, 1.
 आरोह, p 168, 16. p 370, 240.
 आरोहण, p 82, 18.
 आर्त्तमल, p 104, n.
 आर्त्तव, p 142, 21.
 आर्त्ति, p 320, n.
 आर्त्तैर्यौ, p 142, n.
 आर्ज, p 284, 55.
 आर्जक, p 229, 37.
 आर्य, p 175, 2.
 आर्यावर्त्त, p 74, 8.
 आर्यभ, p 236, 62.
 आल, p 245, 104.
 आलम्भ, p 218, 84.
 आलय, p 79, 5.
 आलवाल, p 68, 29.
 आलस्य, p 252, 19.
 आलान, p 201, 9.
 आलाप, p 42, 16.
 आलापु, p 123, n.
 आलावू, p 123, n.
 आलि, p 76, 14. p 130, n. p 140, 12.
 आलिङ्ग, p 46, n.
 अलिङ्ग, p 46, 5.
 आली, p 86, n. 130, n. p 140, n. p 76.
 आलीढ, p 212, 7.
 आलु, p 228, 31.
 आलोक, p 294, 1.
 आलोकन, p 294, p 298, 5.
 आवपन, p 229, 7.
 आवर्त्त, p 61, 6.
 आवलि, p 86, 4.
 आवसित, p 226, 23.
 आवाप, p 68, 29.
 आवापक, p 166, 8.
 आवाल, p 68, 29.
 आविल, p 64, 14.
 आविस्, p 379, 12.
 आवुक, p 48, 12.
 आवुत्त, p 48, 12.
 आहत, p 281, 40.

- आहत्, p 184, 36.
 आहत्, p 281, n.
 आवेगो, p 118, 2.
 आवेग, p 54, n.
 आवेशन, p 79, 7.
 आवेशिक, p 183, 33.
 आवेशिको, p 183, n.
 आर्शसिद्ध, p 265, 27.
 आशंसु, p 265, 27.
 आशम्, p 378, 10.
 आशय, p 289, 11.
 आशर, p 11, 55.
 आशाढ, p 29, n.
 आशा, p 362, 218. p 15, 2.
 आशितङ्गवोन, p 235, 59.
 आशिस, p 367, 230.
 आशोविष, p 57, 7.
 आशु, p 13, 60. p 223, 15.
 आशुग, p 12, 57. p 212, 54.
 p 304, 20.
 आशुब्रीहि, p 223, n.
 आशुशुद्धि, p 11, 50.
 आशुय्ये, p 50, 19.
 आश्रम, p 175, 3.
 आश्रय, p 195, 18.
 आश्रय, p 10, 50.
 आश्रव, p 264, 24.
 आश्र, p 203, 16.
 आश्रय, p 90, 18.
 आश्रयुज, p 29, 17.
 आश्रिन, p 29, 17.
 आश्रिनेय, p 10, 47.
 आश्रोन, p 203, 15.
 आश्रोगा, p 203, n.
 आश्राढ, p 29, 16. p 187, 43.
 आसत्त, p 260, 9.
 आसन, p 174, 40. p 202, 7.
 आसना, p 292, 21.
 आसन्न, p 275, 16.
 आसादित, p 284, 54.
 आसार, p 17, 13. p 214, 64.
 आसुर, p 2, n.
 आसुरो, p 225, n.
 आसेचनक, p 272, n.
 आस्, p 371, 1.
 आखन्दन, p 216, 72.
 आखन्दित, p 204, 16.
 आख्या, p 325, 90.
 आख्यान, p 178, 15.
 आख्यानो, p 178, 15.
 आख्यद, p 327, 96.
 आख्योदनी, p 255, 34.
 आख्योटा, p 103, n.
 आख्योता, p 103, 50.
 आख्य, p 261, 40.
 आख्या, p 292, 21.

- आचर, p 294, 29.
 आचर, p 43, 21. p 280, 38.
 आचरलक्षण, p 261, 10.
 आचर, p 216, 74.
 आचरनीय, p 179, 19.
 आचार, p 234, 56.
 आचार, p 68, 26.
 आचरलक्षण, p 261, n.
 आचरि, p 54, n.
 आचरिणिक, p 58, 11.
 आचरि, p 40, n.
 आचरि, p 58, 9.
 आचरि, p 58, n.
 आचरि, p 377, 5.
 आचरिपुत्रिका, p 215, 60.
 आचरिखित्, p 377, n.
 आचर, p 40, 8.
 आचर, p 40, 8.
 आचर, p 40, 9.
 इका, p 384, n.
 इलु, p 125, 29.
 इलुगन्धा, p 110, 23. p 124, 28.
 इलाकु, p 123, 21.
 इल, p 290, 15. p 277, 23.
 इलित, p 290, 15.
 इलुद, p 97, n.
 इलुदी, p 97, 26.
 इलु, p 52, 27.
 इलुवती, p 139, 9.
 इलुल, p 100, 41.
 इलुलो, p 176, 8.
 इलुवर, p 236, 62.
 इलु, p 313, 45.
 इलु, p 236, n.
 इलु, p 251, 16. p 355, 194.
 इलुवेसु, p 382, n.
 इलु, p 373, 7.
 इलुहा, p 178, 12.
 इलुहास, p 39, 5.
 इलुही, p 139, 10.
 इलुही, p 383, 23.
 इलु, p 89, 13.
 इलु, p 332, 114.
 इलुहा, p 5, 23.
 इलुवर, p 70, 37.
 इलुवी, p 109, 19.
 इलुवार, p 70, n.
 इलु, p 18, 15.
 इलु, p 7, 36.
 इलु, p 96, 25.
 इलुय, p 102, 47.
 इलुवाली, p 123, 22.
 इलुसुरस, p 102, 49.
 इलुसुरिस, p 102, n.
 इलुलिका, p 102, 49.

- इन्द्राणी, p 8, 40.
 इन्द्रायसाक्षा, p 378, n.
 इन्द्रायुध, p 17, 12.
 इन्द्रारि, p 2, 7.
 इन्द्रावरज, p 4, 15.
 इन्द्रिय, p 153, 13. p 35, 17.
 इन्द्रियायै, p 35, 17.
 इन्धन, p 89, 13.
 इभ, p 200, 3.
 इभ्य, p 261, 10.
 इभ्या, p 261, n.
 इमनिच, p 390, 15. n.
 इरण, p 316, n.
 इरम्भद, p 17, 11.
 इरा, p 257, 40. p 350, 178.
 इवाह, p 123, 21.
 इला, p 313, 45.
 इलो, p 213, n.
 इल्लका, p 20, n.
 इल्लला, p 20, 25.
 इव, p 378, 9.
 इशीका, p 201, n.
 इष, p 29, 17.
 इषिका, p 255, n. p 201, n.
 इषोका, p 255, n. p 201, n.
 इषु, p 212, 55.
 इषुधि, p 212, 56.
 इष्ट, p 182, 27. p 235, 57.
 इष्टकापथ, p 125, 30.
 इष्टगन्ध, p 36, 20.
 इष्टार्थोद्युक्त, p 260, 9.
 इष्टि, p 311, 41.
 इष्वास, p 211, 51.
 ईक्षण, p 162, 44. p 294, 31.
 ईक्षणिका, p 141, 20.
 ईडित, p 285, 59.
 ईति, p 320, 71.
 ईरण, p 316, 59.
 ईरित, p 280, 37.
 ईर्म, p 151, 5.
 ईर्ष्या, p 151, 24.
 ईति, p 213, n.
 ईलित, p 285, 59.
 ईली, p 213, 59.
 ईम्, p 6, 25. p 15, 4.
 ईष्ठा, p 223, n.
 ईशान, p 6, 26.
 ईषित, p 251, 10.
 ईश्वर, p 6, 26. p 261, 10.
 ईश्वरा, p 7, n. p 261, n.
 ईश्वरी, p 7, 32. p 261, n.
 ईष, p 29, n.
 ईषत्, p 378, 8.
 ईषा, p 223, 14.
 ईषिका, p 201, n. p 255, 33.

ଉଦୀକା, p 255, n.

ଉଦାହରଣ, p 128, 7.

ଉତ୍ତ, p 284, 57. p 396, n.

ଉତ୍ତି, p 38, 1.

ଉଦ୍ଧ, p 396, n.

ଉଦ୍ଧାନ, p 235, 00.

ଉଦ୍ଧାମନ, p 235, 59.

ଉଦ୍ଧା, p 228, 31.

ଉଦ୍ଧ, p 6, 27. p 248, 2. p 50, 20.

ଉଦ୍ଧାନ୍ଧା, p 109, 21. p 120, 10.

ଉଦ୍ଧ, p 276, 19.

ଉଦ୍ଧା, p 124, 25.

ଉଦ୍ଧା, p 279, 32.

ଉଦ୍ଧାର, p 155, 18.

ଉଦ୍ଧାବଦ, p 279, 32.

ଉଦ୍ଧାବଦ, p 8, 41.

ଉଦ୍ଧାବଦ, p 8, n.

ଉଦ୍ଧାବଦ, p 41, 12.

ଉଦ୍ଧାବ, p 380, 17.

ଉଦ୍ଧାଦନ, p 170, n.

ଉଦ୍ଧା, p 88, 10.

ଉଦ୍ଧା, p 88, 10.

ଉଦ୍ଧା, p 276, 19.

ଉଦ୍ଧାତନ, p 218, 83.

ଉଦ୍ଧା, p 49, 17.

ଉଦ୍ଧ, p 220, n.

ଉଦ୍ଧା, p 220, 2.

ଉଦ୍ଧା, p 220, n.

ଉଦ୍ଧ, p 79, 6.

ଉଦ୍ଧ, p 20, 22.

ଉଦ୍ଧ, p 62, 11.

ଉଦ୍ଧ, p 62, n.

ଉଦ୍ଧାର, p 214, n.

ଉଦ୍ଧାର, p 90, n.

ଉଦ୍ଧାର, p 135, 37.

ଉଦ୍ଧ, p 377, 5. p 283, 50.

ଉଦ୍ଧା, p 377, 5.

ଉଦ୍ଧା, p 377, n.

ଉଦ୍ଧ, p 372, n.

ଉଦ୍ଧ, p 260, 8.

ଉଦ୍ଧ, p 264, 23. p 118, 22.

ଉଦ୍ଧା, p 52, 20.

ଉଦ୍ଧାର, p 136, 42.

ଉଦ୍ଧାର, p 289, 11.

ଉଦ୍ଧା, p 52, 29.

ଉଦ୍ଧାର, p 295, 36.

ଉଦ୍ଧାର, p 132, 23.

ଉଦ୍ଧାର, p 366, 229.

ଉଦ୍ଧ, p 284, 55.

ଉଦ୍ଧାର, p 154, 14.

ଉଦ୍ଧାର, p 273, 6.

ଉଦ୍ଧାର, p 221, 5.

ଉଦ୍ଧାର, p 137, 4.

उत्तमाङ्ग, p 162, 46.
 उत्तर, p 41, 10. p 354, 192.
 उत्तरतस्तु, p 383, n.
 उत्तरात्, p 383, n.
 उत्तरासङ्ग, p 169, 19.
 उत्तरीय, p 169, 19.
 उत्तरेण, p 383, n.
 उत्तरेयुस्, p 382, n.
 उत्तान, p 64, 15.
 उत्तानशय, p 147, 41.
 उत्तुङ्ग, p 276, n.
 उत्थान, p 334, 120.
 उत्थित, p 324, 87.
 उत्थितः, p 265, 29.
 उत्पत्तिः, p 265, 29.
 उत्पत्ति, p 32, 8.
 उत्पन्न, p 70, 36 p 115, 14.
 उत्पलशरिवा, p 112, 30.
 उत्पात, p 217, 77.
 उत्पुङ्ग, p 87, 7.
 उत्प्रास, p 50, n.
 उत्स, p 85, 5.
 उत्सर्जन, p 182, 28.
 उत्सव, p 55, 38. p 360, 211.
 उत्सादन, p 170, 23.
 उत्साह, p 52, 29.
 उत्साहवद्धन, p 49, 18.
 उत्सुक, p 260, 9.

उत्सृष्ट, p 284, 56.
 उत्सृष्ट, p 88, 10. p 328, 98.
 उद, p 60, n.
 उदक, p 60, 4.
 उदक्या, p 142, 21.
 उदय, p 276, 19.
 उदच्, p 276, 19. n.
 उदज, p 296, 39.
 उदधि, p 60, 1.
 उदन्त, p 40, 8.
 उदन्त्या, p 234, 55.
 उदन्वत्, p 60, 1.
 उदपान, p 68, 26.
 उदय, p 84, 2.
 उदर, p 158, 28.
 उदकै, p 198, 29.
 उदवसित, p 78, 4.
 उदशित्, p 234, 53.
 उदान, p 12, 59.
 उदार, p 355, 194.
 उदारा, p 355, n.
 उदारी, p 355, n.
 उदासोन, p 193, 10.
 उदाहार, p 41, 10.
 उदाहारण, p 41 n.
 उदित, p 282, 44. p 284, 57.
 उदोची, p 15, 3.
 उदुमर, p 244, 98.

ଉଦନରମଣୀ, p 120, 10.

ଉଦୁନର, p 91, 2.

ଉଦୁକ୍ତ, p 226, 25.

ଉଦ୍ଭବ, p 282, 46.

ଉଦ୍ଭବୀୟ, p 167, 14.

ଉଦ୍ଭାବ, p 13, 62.

ଉଦ୍ଭାବ, p 178, 16.

ଉଦ୍ଭାର, p 296, 37.

ଉଦ୍ଭୀୟ, p 391, 19.

ଉଦ୍ଭୂୟ, p 280, 39.

ଉଦ୍ଭାବ, p 296, 37.

ଉଦ୍ଭ, p 32, 5.

ଉଦ୍ଭବ, p 295, 35.

ଉଦ୍ଭବ, p 254, 28.

ଉଦ୍ଭାବ, p 293, 26.

ଉଦ୍ଭାବ, p 197, 26.

ଉଦ୍ଭାବ, p 282, n.

ଉଦ୍ଭାବ, p 217, 79.

ଉଦ୍ଭାବ, p 316, n.

ଉଦ୍ଭାବ, p 55, 33.

ଉଦ୍ଭାବ, p 55, 38.

ଉଦ୍ଭାବ, p 282, n. p 227, 29.

ଉଦ୍ଭାବ, p 200, 4. p 282, 29.

ଉଦ୍ଭାର, p 221, 4. p 227, n.

ଉଦ୍ଭାବ, p 281, 39.

ଉଦ୍ଭାବ, p 32, 8.

ଉଦ୍ଭାବ, p 272, n.

ଉଦ୍ଭାବ, p 272, 1.

ଉଦ୍ଭାବ, p 272, 1.

ଉଦ୍ଭାବ, p 272, 1.

ଉଦ୍ଭାବ, p 290, 12.

ଉଦ୍ଭାବ, p 280, 39.

ଉଦ୍ଭାବ, p 289, 11.

ଉଦ୍ଭାବ, p 86, 3. p 334, 119.

ଉଦ୍ଭାବ, p 260, 9.

ଉଦ୍ଭାବ, p 397, 32.

ଉଦ୍ଭାବ, p 66, 20.

ଉଦ୍ଭାବ, p 170, 23.

ଉଦ୍ଭାବ, p 282, n.

ଉଦ୍ଭାବ, p 282, 46.

ଉଦ୍ଭାବ, p 218, 83.

ଉଦ୍ଭାବ, p 190, 56.

ଉଦ୍ଭାବ, p 126, 35. p 290, 12.

ଉଦ୍ଭାବ, p 238, n.

ଉଦ୍ଭାବ, p 227, n.

ଉଦ୍ଭାବ, p 129, 12.

ଉଦ୍ଭାବ, p 276, 19.

ଉଦ୍ଭାବ, p 289, 12.

ଉଦ୍ଭାବ, p 289, 12.

ଉଦ୍ଭାବ, p 104, 58. p 153, 11.

ଉଦ୍ଭାବ, p 264, 23.

ଉଦ୍ଭାବ, p 264, 23.

ଉଦ୍ଭାବ, p 260, 8.

ଉଦ୍ଭାବ, p 253, 27.

ଉଦ୍ଭାବ, p 51, 26. p 264, n.

ଉଦ୍ଭାବ, p 153, 11.

उपकण्ठ p 275, 17.

उपकारिका, p 80, 10.

उपकारो, p 80, n.

उपकार्या, p 80, n.

उपकुक्षिका, p 229, 37. p 115,
13.

उपकुल्या, p 108, 15.

उपकूप, p 68, 26.

उपकम, p 178, 12. p 340, 142.

उपकोण, p 41, 14.

उपकोण, p 44, n.

उपगत, p 285, 58.

उपगूढन, p 294, 30.

उपग्रह, p 219, 87.

उपग्रहण, p 185, n.

उपग्राह, p 198, 28.

उपघ, p 292, 19.

उपचरित, p 284, 51.

उपचाय, p 180, 20.

उपचित, p 280, 38.

उपचित्रा, p 107, 6.

उपजाप, p 196, 21

उपजोष, p 378, 10.

उपज्ञा, p 178, 12.

उपसप्त, p 290, 14.

उपसाय, p 150, 2.

उपस्यका, p 85, 7.

उपदर्शक, p 192, n.

उपदा, p 198, 28.

उपध, p 196, 21.

उपधाम, p 174, 39.

उपधि, p 52, n.

उपनास, p 47, 7.

उपनिधि, p 240, 81.

उपनिषद, p 327, 95.

उपनिष्कर, p 77, 18.

उपन्यास, p 40, 9.

उपपत्ति, p 145, 36.

उपप्लव, p 181, 24.

उपभोग, p 292, 20.

उपमा, p 256, 36.

उपमान, p 256, 36.

उपयन, p 190, 55.

उपयाम, p 190, 56.

उपयोष, p 378, n.

उपरक्त, p 27, 10. p 269, 43.

उपरक्त, p 199, 1.

उपरम, p 296, n.

उपराग, p 26, 9.

उपराम, p 296, 37.

उपरि, p 383, n.

उपरिहृत्, p 383, n.

उपल, p 84, 4.

उपलधार्मा, p 39, 6.

उपलधि, p 33, 10.

उपलभ, p 294, 27.

उपका, p 357, 201.

उपवन, p 86, 2.

उपवर्त्तन, p 75, 8.

उपवर्ह, p 174, 39.

उपवत्त, p 184, 37.

उपवास, p 184, 37.

उपविवा, p 109, 18.

उपवीत, p 188, 49.

उपश्लय, p 83, 20.

उपशाय, p 295, 32.

उपश्रुत, p 285, 58.

उपसंयान, p 169, 18.

उपसम्यक्, p 181, 26. p 232, 54.

45. . . . .

उपसर, p 293, 25.

उपसर्ग, p 217, 77.

उपसर्जन, p 274, 9.

उपसर्ख्या, p 238, 70.

उपसूर्यक, p 22, 34.

उपस्कर, p 229, 35.

उपस्थ, p 157, 26.

उपसर्श, p 184, 35.

उपहार, p 198, 28.

उपहर, p 352, 185.

उपांशु, p 196, 23.

उपाकरण, p 185, 40.

उपाकर्म्मन्, p 185, n.

उपाहृत, p 181, 25.

उपाख्य, p 295, 33. p 184, 36.

उपादान, p 291, 16

उपाधि, p 261, 12. p 52, 28.

उपाध्याय, p 176, 6.

उपाध्याया, p 140, 14.

उपाध्यायानो, p 140, 15.

उपाध्याधी, p 140, 15.

उपानह, p 254, 31.

उपाय, p 196, 20.

उपायन, p 198, 28.

उपावृत्त, p 204, 18.

उपासक, p 212, 56.

उपासन, p 184, 34. p 212, 54.

उपासना, p 184, n.

उपासित, p 284, 51.

उपास्ति, p 184, n.

उपाहित, p 27, 10. p 181, 41.

उपेन्द्र, p 4, 15.

उपादिका, p 123, 23.

उपोद्वात, p 41, 10. p 293, n.

उपोषण, p 184, n.

उपोषित, p 184, n.

उत्तकृष्ट, p 221, 8.

उभययुग्म, p 382, 21.

उभयेयुग्म, p 382, 21.

उमा, p 7, 32.

उमापति, p 6, 30.

उरःसूचिका, p 165, 6.

उरग, p 58, 8.
 उरङ्ग, p 58, n.
 उरङ्गम, p 58, n.
 उरण, p 239, 77.
 उरणात्, p 120, 13.
 उरध, p 239, 77.
 उररीक्षन, p 285, 58.
 उरय, p 220, 1.
 उरम्बद, p 207, 32.
 उरसिल, p 209, 44.
 उरस्, p 158, 29
 उरम्ब, p 144, 28.
 उरसत्, p 209, 44.
 उरो, p 375, n.
 उरोक्षन, p 285, n.
 उरु, p 254, 31.
 उरुरी, p 375, n.
 उरुवुक, p 98, n.
 उरुवूक, p 98, 31.
 उरुणा, p 315, n.
 उवरग, p 73, 4.
 उर्वी, p 10, 47.
 उर्वी, p 73, 3.
 उलपो, p 65, n.
 उल्लुपो, p 65, n.
 उल्लुपी, p 65, 18.
 उल्लूक, p 130, 15.
 उल्लूभिन्, p 65, 18.

उल्लूखल, p 226, 25.
 उल्लूखलक, p 94, 14.
 उल्का, p 386, 8.
 उल्लुक, p 228, 30.
 उल्लाघ, p 152, 8.
 उल्लोच, p 169, 21.
 उल्लोल, p 61, 6.
 उल्ल, p 146, 38.
 उल्लनस्, p 21, 26.
 उल्लनन्, p 21, n.
 उल्लन, p 21, n.
 उल्लीर, p 125, 29.
 उल्लय, p 220, 36. n.
 उल्लणा, p 108, 15.
 उल्लतो, p 42, 18.
 उल्लुध, p 10, 49.
 उल्लस्, p 381, n. p 24, 2.
 उल्ल, p 24, 5.
 उल्ल, p 228, n. p 381, 18. p 24,
 n.
 उल्लपति, p 5, 22.
 उल्लित, p 283, 48.
 उल्लितङ्गोन, p 235, n.
 उल्लितङ्गवीना, p 235, n.
 उल्लोर, p 125, n.
 उल्ल, p 239, 75.
 उल्ल, p 252, 19. p 30, 19.
 उल्लारसि, p 22, 30.

उष्मागम, p 30, 19.

उष्मिक्, p 180, n.

उष्मोष, p 364, 222.

उष्मापगम, p 30, 19.

उष्मक्, p 29, 18.

उष्मा, p 29, 18.

उष्मेगम, p 30, n.

उष्म, p 231, 45.

उष्मकट, p 207, 33.

उत्, p 283, 50.

उत्ति, p 296, n.

उद्यस्, p 238, 73.

उम्, p 381, 18.

उररो, p 375, 15. n.

उर्रो, p 375, 15. n.

उरोस्त, p 285, 58.

उरस्त, p 156, 24,

उरज, p 220, 1.

उरपर्वन्, p 156, 23.

उज्ज, p 29, 18.

उज्जलज, p 209, 43.

उज्जस्तिन्, p 209, 43.

उर्ध्वनाम, p 129, 13.

उर्ध्वनाभि, p 129, n.

उष्मा, p 315, 52.

उर्ध्वायु, p 239, 77. p 246, 107.

उर्ध्व, p 162, 43.

उर्ध्वक, p 46, 5. n.

उर्ध्वजानु, p 148, 47.

उर्ध्व, p 148, n.

उर्ध्व, p 148, 47.

उर्मि, p 61, 5.

उर्मिका, p 166, 9.

उर्मिस्त, p 276, 20.

उर्मा, p 61, n.

उल्लपो, p 65, n.

उल्लूक, p 130, n.

उष, p 73, 4.

उष्ण, p 30, n.

उष्मागम, p 30, n.

उष्मागम, p 30, n.

उष्मापगम, p 30, n.

उष्मा, p 29, n.

उषण, p 220, 36. l.

उषण, p 108, n.

उषर, p 74, 5.

उषस्त, p 74, 5.

उषापति, p 5, n.

उह, p 33, 12.

उहा, p 33, n.

ऋक्, p 242, 90.

ऋत्, p 99, 37. p 20, 22. p 127, 4.

ऋत्तगन्धा, p 118, 2.

ऋत्तगन्धिका, p 111, 29.

- ऋत्र, p 33, 5.
 ऋषीष p 228, n.
 ऋषीष, p 228, 32.
 ऋतु, p 276, 21.
 ऋण, p 220, 3.
 ऋत, p 220, 2.
 ऋतोषा, p 295, 32.
 ऋतु, p 28, 13.
 ऋतुमती, p 142, 21.
 ऋत, p 376, n.
 ऋत्विज्, p 179, 17. n.
 ऋज, p 226, 23.
 ऋजि, p 112, 31.
 ऋतु, p 2, 3. n.
 ऋतुक्षन, p 8, 40.
 ऋतू, p 2, n.
 ऋश्य p 129, 10. n.
 ऋश्यकेतु, p 5, n.
 ऋषभ, p 45, 1.
 ऋष, p 186, 42.
 ऋषी, p 186, n.
 ऋष्टि, p 213, n.
 ऋष्य, p 129, n.
 ऋष्यकेतु, p 5, n.
 ऋष्यगन्धा, p 118, n.
 ऋषोक्ता p 106, 5.
 रक, p 279, 31. p 279, 32.
 p 303, 16.
 रकक, p 279, 31.
 रकगुरु, p 177, 11.
 रकतर, p 279, n.
 रकतान, p 278, 29.
 रकतारल, p 45, 3.
 रकतान, p 45, n.
 रकाल, p 279, n.
 रकालत्, p 279, n.
 रकदन्त, p 7, 34.
 रकदा, p 382, 22.
 रकधुर, p 237, 65.
 रकधुरावह, p 237, 65.
 रकधुरीण, p 237, 65.
 रकपदी, p 68, 16.
 रकदिङ्, p 14, 65.
 रकपिङ्गल, p 14, n.
 रकयष्टिका, p 166, 7.
 रकसर्ग, p 278, 29.
 रकहायनी, p 237, 68.
 रकाय, p 354, 192. p 278, 29.
 रकाय्य, p 278, 29.
 रकान्त, p 13, 92.
 रकाब्दा, p 237, 68.
 रकायन, p 278, 29.
 रकायनगत, p 278, 29.
 रकावली, p 166, 7.
 रकासील, p 105, 62.
 रकाशीला, p 106, 3. p 105, n. •

शड, p 149, 48.
 शडक, p 239, 77.
 शडका, p 230, n.
 शडगज, p 120, 12.
 शडमुक्त, p 268, 38.
 शडूक, p 78, 4.
 शडोक्त, p 78, n.
 शख, p 129, 10.
 शत, p 36, 26.
 शतर्चि, p 383, 23.
 शता, p 36, n.
 शघ, p 89, 13.
 शघस्, p 89, 13.
 शधित, p 277, 26.
 शनो, p 36, n.
 शरख, p 98, 31.
 शतवालुक, p 114, 9.
 शलापणी, p 119, 5.
 शर्, p 374, 12. p 378, 9.
 शव, p 378, 9. p 89, 15.
 शषणिका, p 255, 32.
 शैकागरिक, p 253, 25.
 शैकागरिकी, p 253, n.
 शैडविड, p 14, n.
 शैहद, p 90, 18.
 शैडविल, p 14, n.
 शैक, p 128, 8.

शैखेय, p 182, 8.
 शतिल, p 178, 12.
 शैत्र, p 403, n.
 शैन्द्रियक, p 278, 28.
 शैत्री, p 403, n.
 शैरवण, p 9, 42.
 शैरवत्, p 8, 42. p 16, 5. p 95, 18.
 शैरवती, p 17, 10.
 शैलविल, p 12, 65.
 शैलविल, p 12, n.
 शैला, p 115, 13.
 शैलेय, p 114, 9.
 शैश्वर्य, p 7, 31.
 शैयम, p 382, 20.

ओक, p 368, n.
 ओकस्, p 368, 235
 ओघ, p 31, 1. p 47, 9. n. p
 135, 39.
 ओहार, p 33, 4.
 ओज, p 363, 235. p 368, n.
 ओडपुष्प, p 104, 56.
 ओतु, p 123, 6.
 ओदन, p 233, 48.
 ओव, p 288, 9.
 ओवधि, p 87, n. p 118, n.
 ओवधी, p 87, 6. n. p 118, 1.
 ओवधी, p 18, 15.

ओड, p 161, 41.

ओडाधरौ, p 161, n.

ओडौ, p 261, n.

ओत्तक p 236, 60.

ओचितो, p 400, 39.

ओचित्य, p 400, 39.

ओत्तानपादि, p 19, 21.

ओदनिक, p 227, 28.

ओदरिक, p 263, 21.

ओपगव, p 296, 39

ओपनिक, p 197, 24.

ओपवस्त, p 184, n.

ओरथक, p 239, 77.

ओरस, p 144, 28. n.

ओरस, p 144, n.

ओर्देहिक्, p 182, 30.

ओर्व, p 11, 52.

ओलुक, p 136, n.

ओशोर, p 353, 187.

ओषध, p 150, 1. p 118, 1.

ओष्टक, p 239, 77.

कं, p 299, 5.

कंश, p 228, n.

कंस, p 228, 32.

कंसाराति, p 4, 16.

क, p 299, 5.

ककुद्, p 326, 94. n.

ककुद्यतो, p 157, 25.

ककुन्दर, p 157, n.

ककुप, p 15, n.

ककुभ्, p 15, 2.

ककुभा, p 15, n.

ककौलक, p 172, 31.

ककलट, p 277, 25.

कक्त, p 158, 30. p 363, 221.

कक्ता, p 202, n.

कक्ता, p 202, 10. p 345, 160.

कक्क, p 130, 16.

कक्कटक, p 207, 32.

कक्कण, p 166, 9.

कक्कणी, p 167, n.

कक्कत, p 174, n.

कक्कतिका, p 174, 41.

कक्कतो, p 174, n.

कक्काल, p 155, 20.

कक्कु, p 225, 20.

कक्कु, p 225, n.

कक्क, p 162, 46.

कक्कर, p 272, 4.

कक्कित्, p 380, 14.

कक्क, p 75, 10. p 116, 16.

p 308, 31.

कक्कप, p 66, 21.

कक्कपो, p 339, 134.

- कञ्चुर, p 152, 9.
 कञ्चुरा, p 107, 10.
 कञ्च, p 150, n.
 कञ्चुक, p 207, 31. p 58, 9.
 कञ्चुकिन्, p 193, 8. n.
 कट, p 400, n. p 157, 25. p 200, 5.
 कटक, p 85, 5. p 166, 8. p 303, 18.
 कट्य, p 384, 4.
 कटभो, p 121, 15.
 कटम्बरा, p 106, 4.
 कटम्बरा, p 122, 18.
 कटाल, p 162, 45.
 कटाक्ष, p 392, 21.
 कटि, p 157, 25. p 310, n.
 कटिप्रस्थ, p 157, 26.
 कटिस्तक, p 122, 20.
 कटो, p 400, 38. p 157, n. p 310, n.
 कटु, p 35, 18. n. p 106, 4. p 310, 38.
 कटुसम्बो, p 123, 21.
 कटुरोहिणी, p 106, 4.
 कोलबोणा, p 255, n.
 कठफल, p 300, 8.
 कङ्क, p 99, 37.
 कठिञ्जर, p 105, 60.
 कठिन, p 277, 20.
 कठोर, p 277, 25.
 कठोरा, p 277, n.
 कडङ्गर, p 225, 22.
 कडम्ब, p 229, 35.
 कडार, p 38, 25.
 कण, p 314, 48. p 392, 20.
 कणा, p 274, 11. p 108, 15.
 कणाद, p 249, n.
 कणिका, p 274, n. p 101, 46. p 386, 8.
 कणिष्ठा, p 225, 21.
 कणी, p 274, n.
 कणीय, p 274, 12.
 कण्टक, p 303, 18. p 397, 32.
 कण्टकफल, p 100, n.
 कण्टकारोका, p 108, 22.
 कण्टकिफल, p 106, 41.
 कण्ठ, p 160, 39.
 कण्ठभूषा, p 165, 5.
 कण्ठा, p 160, n.
 कण्ठी, p 160, n.
 कण्डू, p 151, 4.
 कण्डूति, p 151, n.
 कण्डूवा, p 151, 4.
 कण्डूरा, p 106, 5.
 कण्ठोलाबोणा, p 255, 32.
 कण्ठ्य, p 125, 31.

- कथा, p 40, 6.
 कदधन्, p 76, 16.
 कदम्बक, p 135, 40.
 कदर, p 98, 30.
 कदर्य, p 270, 48.
 कदल, p 112, n.
 कदली, p 128, 9. p 113, 1.
 कदाचित्, p 377, 4.
 कदुष्ण, p 23, 36.
 कनु, p 38, 25.
 कद्द, p 267, 37.
 कानक, p 104, 58. p 243, 94.
 कनकाध्यक्ष, p 192, 7.
 कनकालुका, p 199, 32.
 कनिक, p 147, 43. p 312, 44.
 कनिष्ठा, p 159, 33.
 कनोनिक्ता, p 159, n. p 162, 43.
 कनोनो, p 159, n.
 कनोयसो, p 370, n.
 कनोयस्, p 274, n. p 369, 237.
 p 147, n.
 कक्षा, p 387, 9.
 कन्दर, p 85, 6.
 कन्दरा, p 85, n.
 कन्दराल, p 96, 23.
 कन्दरी, p 85, n.
 कन्दर्प, p 5, 20.
 कन्दली, p 128, 9.
 कन्दुक, p 174, 40.
 कन्दू, p 228, 30.
 कन्धर, p 160, n.
 कन्धरा, p 160, 39.
 कन्यका, p 138, n.
 कन्यकाजात, p 142, 24.
 कन्यस, p 147, n.
 कन्यसा, p 159 n.
 कन्या, p 138, 8.
 कपट, p 52, 30.
 कपर्द, p 6, 30.
 कपर्दिन्, p 6, 27.
 कपाट, p 82, 17.
 कपाटो, p 82, n.
 कपाल, p 155, 19.
 कपालमृत्, p 6, 27.
 कपि, p 127, 3.
 कपिकच्छु, p 106, 5.
 कपित्थ, p 91, 1.
 कपिल, p 38, 25.
 कपिला, p 16, 6. p 101, 43. p
 114, 8.
 कपिवल्ली, p 108, 16.
 कपिश, p 37, 25.
 कपितन, p 92, 7. p 96, 23.
 कपोत, p 130, 14.
 कपोतपालिका, p 81, 15.
 कपोताक्षि, p 116, 17.

कपोतांजन, p 244, n.

कपोल, p 161, 41, n.

कफ, p 153, 13.

कफणि, p 158, 31. n.

कफणी, p 158, n.

कफिन, p 153, 11.

कफारि, p 158, 31.

कफाणो, p 158, n.

कर्नर, p 12, n.

कर्बुर, p 12, n.

कवन्ध, p 60, 4. p 219, 86.

कमठ, p 66, 21.

कमठो, p 67, 24.

कमण्डल, p 187, 45.

कमन, p 264, 24.

कमन्ध, p 60, n.

कनल, p 60, 3. p 71, 40. p

356, 196.

कमला, p 5, 22.

कनलासन, p 3, 12.

कमलोत्तर p 246, 106.

कमल, p 264, 23.

कम्, p 374, 11.

कम्य, p 55, 38.

कम्यित, p 55, n.

कम्पन, p 277, 24. p 55, n.

कम्यिल, p 120, n.

कम्यिल, p 120, n.

कमील, p 120, n.

कम्प, p 277, 24.

कम्बल, p 169, 18. p 356, 196.

कम्बि, p 229, 34.

कम्बी, p 229, n.

कम्ब, p 67, 23. p 338, 136.

कम्बुयोवा, p 161, 39.

कम्ब, p 264, 34.

कयस्या, p 120, n.

कर, p 197, 27. p 22, 25. p

347, 166.

करक, p 101, 45.

करका, p 18, 13.

करज, p 116, 17. p 97, 28.

करज्जक, p 97, 28.

करट p 130, 20. p 310, 36.

करण, p 248, 2. p 316, 57.

करण्ड, p 391, 16.

करतोया, p 69, 33.

करपत्र, p 255, 35.

करपाल, p 213, 57.

करपालिका, p 213, 59.

करवाल, p 213, n.

करवालिका, p 213, n.

करभ, p 159, 32. p 239, 75.

करभूषण, p 166, 9.

करमर्दक, p 102, 48.

करम्ब, p 232, n.

- करम्भ, p 232, 48.
 करखह, p 159, 34.
 करवालिका, p 213, n.
 करवोर, p 104, 57.
 करशाखा, p 159, 33.
 करणीकर, p 200, 5.
 करहाट, p 72, 43.
 करहाटक, p 93, 33.
 कराल, p 359, 207.
 करिगजित, p 217, 76.
 करिणी, p 200, 4.
 करिन्, p 200, 2.
 करिपिप्पली, p 108, 15.
 करिशावक, p 200, 3.
 करोर, p 104, 37. p 349, 175.
 करोव, p 133, 51.
 करणी, p 49, 18. p 315, 54.
 करेट्ट, p 131, 19.
 करेणु, p 315, 55. p 200, n.
 करेणू, p 315, n.
 करेण्टि, p 156, 20.
 करै, p 203, 14.
 करैट, p 66, n.
 करैटक, p 66, 21.
 करैटो, p 387, n.
 करैयु, p 94, n.
 करैयू, p 94, 17. p 400, 38.
 करैरो, p 228, 31.
 करैरेट्ट, p 131, 19.
 करैण, p 120, 12. p 363, 219.
 करैण्ड, p 122, 21.
 करैर, p 243, n.
 करैर, p 122, n.
 करैर, p 118, 23.
 करै, p 162, 45.
 करैजलौकस्, p 130, n.
 करैजलौका, p 130, 13.
 करैधार, p 63, 12.
 करैवेष्टन, p 165, 5.
 करैका, p 165, 5. p 302, 15.
 करैकार, p 100, 41.
 करैोरय, p 204, 20.
 करैजय, p 270, 47.
 करैरो, p 255, 34.
 करै, p 403, n.
 करै, p 403, n.
 करैम, p 62, 9.
 करैट, p 168, 16. p 397, n.
 करैर, p 155, 19.
 करैराज, p 92, n.
 करैरो, p 245, 102.
 करैस, p 398, n.
 करैसी, p 113, 4.
 करैर, p 172, 31.
 करैर, p 243, 95. p 12, 55.
 करैर, p 243, n.

- कर्म, p 286, n.
 कर्मकर, p 251, 15. p 263, 19.
 कर्मकार, p 263, 19.
 कर्मक्षम, p 262, 18.
 कर्मठ, p 262, 18.
 कर्मण्यभुज, p 263, n.
 कर्मणा, p 256, 38.
 कर्मिन्, p 185, 41.
 कर्मेश्वर, p 262, 18.
 कर्मसचिव, p 192, 4.
 कर्मर, p 124, 26.
 कर्मत्रय, p 35, 17.
 कर्मठ, p 397, 33.
 कर्मरी, p 230, n.
 कशुर, p 38, 26. p 122, n.
 कश्चर, p 122, 20.
 कर्ध, p 242, 88.
 कर्धक, p 221, 6.
 कर्धफल, p 100, 39.
 कर्ध, p 364, 224.
 कल, p 45, 2.
 कलकल, p 44, 4.
 कलङ्क, p 19, 18. p 208, 4.
 कलत्र, p 351, 180. p 384, n.
 कलधोत, p 322, 79.
 कलम, p 200, 3.
 कलम्, p 123, n. p 212, 55.
 p 229, 35.
 कलम्बी, p 123, 23.
 कलंबू, p 123, n.
 कलरव, p 130, 14.
 कलल, p 146, 38.
 कलविह, p 131, 18.
 कलण, p 228, 31.
 कलशि, p 108, 11. p 228, n.
 कलशी, p 108, n. p 228, n.
 कलस, p 228, n.
 कलसि, p 108, n.
 कलसी, p 228, n.
 कलहंस, p 132, 23.
 कलह, p 216, 73.
 कला, p 18, 17. p 27, 11. p
 357, 200.
 कलाद, p 249, 8.
 कलानिधि, p 18, 16.
 कलाप, p 337, 131.
 कलाय, p 224, 16.
 कलि, p 216, 73. p 89, n.
 p 356, 196.
 कलिका, p 89, 16.
 कलिकारक, p 97, n.
 कलिङ्ग, p 102, 47. p 130, 16.
 कलिद्रुम, p 100, 39.
 कलिमारक, p 97, 28.
 कलिल, p 279, 34.
 कली, p 89, n.

- कलुष, p 31, 1. p 64, 14.
 कलेवर, p 156, 21.
 कल्का, p 302, 14.
 कल्प, p 30, 21. p 185, 39.
 p 256, n.
 कल्पना, p 202, 10.
 कल्पवृक्ष, p 9, 46.
 कल्पान्त, p 30, 22.
 कल्पव, p 31, 1.
 कल्पाव, p 38, 26.
 कल्प्य, p 24, 2. p 345, 161.
 p 152, 8.
 कल्या, p 42, 18. p 217, 24.
 कल्याण p 31, 3.
 कल्याणी p 31, n.
 कल्लोज, p 61, 6.
 कवच, p 207, 32.
 कवर, p 163, n.
 कवरो, p 119, 5. p 163, 48.
 p 230, 40.
 कवज, p 234, 54.
 कवाट, p 82, n.
 कवाटी, p 82, n.
 कवि, p 21, 26. p 176, 5.
 कविका, p 204, 17.
 कवित्य, p 91, n.
 कविय, p 398, 35.
 कवो, p 176, n. p 204, n.
- कवोद्या, p 23, 36.
 कथ, p 181, 24.
 कथा, p 254, 31.
 कथार्थ, p 269, 44.
 कथियु, p 337, 133.
 कथेरुका, p 156, 20.
 कथन, p 377, n.
 कथमल, p 217, 78.
 कथोरजन्मन्, p 170, n.
 कथ्य, p 257, 40. p 269, 44.
 p 203, 15.
 कच p 255, 32.
 कघा, p 254, n.
 कघाय, p 344, 155. p 35, 18.
 कचका, p 156, n.
 कघ, p 311, 42. p 60, 4.
 कस, p 255, n.
 कसा, p 254, n.
 कस्तूरी, p 172, 31.
 कसमल, p 217, n.
 कङ्कार, p 70, 36.
 कङ्क, p 132, 22.
 कांस्य, p 228, n.
 काक p 131, 20.
 काकचिद्यो, p 109, 16.
 काकतिन्दुक, p 95, 19.
 काकनासिका, p 113, 6.

काकयस्त, p 163, 47.
 काकयोलुब, p 95, 19.
 काकमाची, p 121, 17.
 काकसुता, p 112, 1.
 काकली, p 45, 2.
 काकाङ्गो, p 113, 7.
 काकिनी, p 386, 9.
 काकु, p 41, 13.
 काकुद, p 161, 42.
 काकुदु, p 95, 19.
 काकाडुम्बिका, p 100, 42.
 काकादर, p 58, 7.
 काकेल, p 58, 10. p 131, 21.
 काकाळूकिका, p 384, n.
 काळी, p 117, 19.
 काङ्गा, p 52, n.
 काळीव, p 93, n.
 काज, p 214, 100. p 251, 30.
 p 307, 29.
 काजखाली, p 99, 35.
 काचित, p 289, 39.
 काञ्चन, p 243, 95.
 काञ्चनाकथ, p 191, 45.
 काञ्चनी, p 239, 41.
 काङ्गि, p 163, n.
 काङ्गिक, p 230, 39.
 काङ्गो, p 66, 10.
 काङ्गिक, p 230, n.

काङ्गिक, p 230, 29.
 काङ्गो, p 230, n.
 काण, p 225, 22. p 313, 46.
 काण्डएक, p 208, 35.
 काण्डवत, p 208, 37.
 काण्डल, p 227, 26.
 काण्डोर, p 208, 37.
 काण्डेलु, p 110, 23.
 कातर, p 264, 26.
 कातरा, p 264, n.
 कात्यायनी, p 7, 32. p 141, 17.
 कादम्ब, p 132, 23. p 96, n.
 कादम्बरी, p 257, 40.
 कादम्बिनी, p 16, 9.
 कामन, p 86, 1.
 कानोन, p 142, 24.
 कानोना, p 142, n.
 कान्त, p 272, 2.
 कान्तलक, p 116, 16.
 कान्ता, p 137, 3.
 कान्तार, p 77, 17. p 349, 174.
 कान्तारक, p 125, 29.
 कान्ति, p 19, 19.
 कान्दविक, p 227, 28.
 कान्दिशीक, p 269, 42.
 कापथ, p 76, 16.
 कापोत, p 136, 43. p 247, 109.
 कापोत झन, p 244, 101.

- काम, p 5, 20. p 52, 28. p कारम्मा, p 99, 36.
 235, 57. p 340, 141. p 379, कारा, p 219, 87.
 13. कारिका, p 302, 15. p 59, n.
 कामगामिन्, p 209, 44. कारीच, p 297, 43.
 कामङ्गामिन्, p 209, n. कार, p 249, 5.
 कामन, p 264, 24. कारखिक्क, p 262, 15.
 कामपाल, p 4, 18. कारुण्य, p 49, 18.
 कामयित्ठ, p 264, 24. कारोत्तर, p 257, 43.
 कामिनी, p 137, 3. p 333, 115. कार्तखर, p 343, 96.
 कामिन्, p 333, n. कार्तान्तिक, p 194, 14.
 कामुक, p 264, 23. कार्तिक, p 24, 17.
 कामुका, p 139, 9. कार्तिकिक, p 29, 18.
 कामुकी, p 139, 9. कार्तिकेय, p 7, 34.
 काम्पिल्ल, 120, n. कार्यास, p 167, 12. p 398,
 काम्पिक्क, p 120, 12. 35.
 काम्ल, p 205, 22. कार्यासी, p 113, n.
 काम्बोज, p 203, 13. कार्म, p 262, 18.
 काम्बोजो, p 119, 8. कार्मण, p 287, 4.
 काम्यदान, p 286, 3. कार्मो, p 262, n.
 काय, p 156, 22. p 189, 50. कार्मुक्क, p 211, 51.
 कायस्या, p 120, n. p 99, n. काश्चै, p 96, n.
 कार, p 197, n. कार्यक, p 221, n.
 कारण, p 32, 6. कार्षापण, p 242, 88.
 कारणा, p 59, 3. कार्षापणक, p 242, n.
 कारणिक, p 260, 7. कार्षिक, p 42, 88.
 कारणव, p 134, 34. कार्व्य, p 296, 25.
 कारवो, p 122, 18. p 111, 30. काल, p 24, 1. p 11, 54. p
 कारवक्क, p 122, 20. 350, 196. p 37, 23.

- कालक, p 149, 49.
 कालकण्ठक, p 131, 21.
 कालकूट, p 58, 10.
 कालखण्ड, p 155, 17.
 कालधर्म, p 218, 84.
 कालष्टक, p 211, 51.
 कालमेषिका, p 107, n.
 कालमेशो, p 108, n.
 कालमेषिका, p 111, 27. p 107, 9.
 कालमेषी, p 108, 14.
 कालशेय, p 234, 53.
 कालसेय, p 234, n.
 कालसूत्र, p 59, 2.
 कालस्त्रय, p 95, 19. p 102, 48.
 काला, p 7, n. p 108, 13. p 111, 27.
 कालगुरु, p 171, 28.
 कालानुसार्य, p 115, 10. p 171, 27.
 कालायस्, p 214, 98.
 कालिका, p 302, 15.
 कालिन्दो, p 69, 32.
 कालिन्दोभेदन, p 4, 19.
 कालो, p 7, 32. p 99, n. p 356, n.
 कालोयक, p 109, n. p 171, 27.
 कालेयक, p 109, 20. p 171, n.
 काल्यक, p 118, 23.
 काल्य, p 24, n.
 काल्या, p 238, 70. p 42, n.
 कालचिक, p 207, 34.
 कालेरो, p 70, 35.
 काल्य, p 21, 26.
 काल, p 124, 28. p 150, n.
 कालमर्द, p 391, n.
 कालरो, p 94, 16.
 कालोरो, p 120, 11.
 कालोरोजन्मन्, p 170, 25.
 काल्यप, p 22, n.
 काल्यपि, p 22, 33.
 काल्यो, p 73, 2.
 काल, p 88, 13.
 कालकुडाल, p 63, 13.
 कालन्, p 250, 9.
 कालानुवाचिनी, p 63, 11.
 काला, p 15, 2. p 27, 11. p 312, n.
 कालोला, p 112, 1.
 काल, p 124, n.
 कालमर्द, p 391, 19.
 कालर, p 128, 4.
 कालार, p 68, 28.
 काल, p 377, 5.
 कालार, p 225, 21. p 347, 165.
 काला, p 93, 10.
 काल, p 390, 15.

- किकि, p 130, n.
 किकिदिवि, p 130, n.
 किकिदोवि, p 130, n.
 किकोदिव, p 130, n.
 किकोदिवि, p 130, 16.
 किकोदोवि, p 130, n.
 किङ्कर, p 251, 17.
 किङ्करा, p 251, n.
 किङ्करो, p 251, n.
 किङ्गिनो, p 167, 11.
 किङ्गित्, p 377, n. p 378, 8.
 किङ्गिलिक, p 66, n.
 किङ्गुलुक, p 66, 22.
 किङ्गुलु, p 66, n.
 किङ्गुलुक, p 66, n.
 किङ्गल्क, p 72, 43.
 किङ्गि, p 127, 2.
 किङ्ग, p 155, 16.
 किङ्ग, p 391, 18.
 किङ्गिङ्गो, p 107, 7.
 किङ्ग, p 257, 42.
 किङ्गव, p 104, 58. p 258, 44.
 किङ्गर, p 14, 66.
 किङ्गरेण, p 14, 64.
 किङ्ग, p 377, 5.
 किङ्गव, p 376, 2. p 377, 5.
 किङ्ग, p 374, 12. p 377, n.
 किङ्ग च, p 270, n.
 किङ्गवान, p 270, 48.
 किङ्गुड, p 14, 66.
 किङ्गदन्ति, p 40, n.
 किङ्गदन्तो, p 40, 7.
 किङ्ग, p 127, 2.
 किङ्गण, p 22, 34.
 किङ्गात, p 252, n.
 किङ्गावतिङ्ग, p 119, 8.
 किङ्गिरि, p 127, n.
 किङ्गोट, p 164, 3.
 किङ्गोरे, p 38, 26.
 किङ्ग, p 375, 16.
 किङ्गास, p 150, 4.
 किङ्गासिङ्ग, p 153, 12.
 किङ्गिङ्गक, p 227, 26.
 किङ्गिङ्ग, p 365, 225. p 31, 1.
 किङ्गोर, p 203, 14.
 किङ्गु, p 299, 7.
 किङ्गलय, p 89, 14.
 किङ्गस, p 155, 19.
 किङ्गि, p 130, n.
 किङ्गक, p 124, 27.
 किङ्गाङ्ग, p 362, 217.
 किङ्गोर, p 131, 21.
 किङ्गोसि, p 41, 12.
 किङ्गिङ्गा, p 41, n.
 किङ्गल, p 11, 52. p 357, 199.
 किङ्गा, p 11, n.

- कौलक, p 238, 73.
 कौलाल, p 60, 3. p 358, 202.
 कौलित, p 268, 42.
 कोश, p 127, 3.
 कोशपर्या, p 107, 7.
 कु, p 73, 3.
 कुकर, p 149, 48.
 कुकुद, p 261, n.
 कुकुन्दर, p 157, 26.
 कुकूल, p 358, 205.
 कुकुट, p 131, 17.
 कुकुटमप्रस्था, p 402, n.
 कुकुभ, p 134, 35.
 कुकुर, p 117, 20. p 252, 22.
 कुत्ति, p 158, 28.
 कुत्तिम्भरि, p 263, 21.
 कुडुम, p 170, 25.
 कुच, p 158, 28. n.
 कुचन्दन, p 173, 34.
 कुचर, p 267, 37.
 कुचाय, p 158, 24.
 कुज, p 21, 27.
 कुक्षित, p 276, 20.
 कुञ्ज, p 85, 8. p 308, 33.
 कुञ्जर, p 201, 2. p 273, 8.
 कुजराशन, p 91, 1.
 कुजल, p 230, 39.
 कुट, p 79, 6. p 87, 5. p 228, 32.
 कुटङ्कक, p 390, n.
 कुटज, p 102, 47.
 कुटमट, p 117 19. p 99, 37. .
 कुटर, p 239, n.
 कुटि, p 79, n.
 कुटिल, p 276, 21.
 कुटो, p 79, n.
 कुटुङ्कक, p 390, 17.
 कुटुम्भारत, p 261, 11.
 कुटुम्बिनो, p 138, 6.
 कुट्टनी, p 141, 19.
 कुट्टिम, p 398, 34.
 कुट्मल, p 89, 16.
 कुठर, p 239, 75.
 कुठार, p 213, 60.
 कुठारी, p 213, n.
 कुठेरक, p 105, 60.
 कुडघ, p 242, n.
 कुडव, p 242, 89.
 कुञ्जल, p 89, n.
 कुञ्ज, p 78, 4.
 कुणप, p 219, 87. p 392, 20.
 n.
 कुण्णि, p 116, 16.
 कुण्ठ, p 262, 17.
 कुण्ड, p 228, 31. p 145, 36.
 कुण्डल, p 165, 5.
 कुण्डलिन, p 58, 7.

कुण्डिका, p 187, n.
 कुण्डी, p 228, n. p 187, 45.
 कुतय, p 183, 31.
 कुतुक, p 53, 31.
 कुतुय, p 229, 33.
 कुतू, p 229, 33.
 कुतूहल, p 53, 31.
 कुत्ता, p 41, 14.
 कुत्तित, p 272, 4.
 कुय, p 202, 10. p 125, 31.
 कुया, p 202, n.
 कुर्न, p 53, n.
 कुदाल, p 91, 3.
 कुचम, p 78, n.
 कुदाल, p 63, n.
 कुनटी, p 246, 109.
 कुनाशक, p 107, 10.
 कुन्त, p 215, 61.
 कुन्तल, p 162, 46.
 कुन्द, p 391, 19. p 114, 9.
 कुन्द, p 114, n.
 कुन्दुर, p 114, n.
 कुन्दुर, p 114, 9.
 कुन्दुरकी, p 115, 12.
 कुपिन्द, p 249, n.
 कुप्रय, p 272, 4.
 कुप्य, p 243, 92.
 कुपथ, p 76, n.

कुज, p 149, 48.
 कुमार, p 7, 36. p 48, 12.
 कुमारक, p 91, 5.
 कुमारी, p 103, 54. p 138, 8.
 कुमत्, p 70, n.
 कुमुद, p 70, 37.
 कुमुदबान्धव, p 18, 15.
 कुमुदबन्धु, p 18, 1.
 कुमुदिका, p 95, 21.
 कुमुदिनी, p 71, 39.
 कुमुदती, p 71, 38. n.
 कुमुदत, p 75, 9.
 कुम्भ, p 180, 18.
 कुम्भ, p 94, 14. p 200, 5. p
 339, 137.
 कुम्भकार, p 249, 6.
 कुम्भसम्भव, p 19, 21.
 कुम्भिका, p 70, 38.
 कुम्भी, p 95, 21.
 कुम्भीर, p 66, 21.
 कुम्भील, p 66, n.
 कुरङ्ग, p 128, 8.
 कुरङ्गक, p 253, 24.
 कुरण्टक, p 104, n.
 कुरर, p 132, 23.
 कुररो, p 132, n.
 कुरवक, p 104, 55.
 कुरण्टक, p 104, 56.

- कुहूचक p 104, n.
 कुरुविन्द p 124, 25.
 कुरुविस्त, p 241, 87.
 कुकुर, p 252, n.
 कुर्विका, p 231, n.
 कुर्वीती, p 403, n.
 कुर्वीत्, p 403, n.
 कुल, p 136, 41. p 175, 1. p 394, n. p 249, n.
 कुलक, p 95, 19. p 122, 20. p 249, 5.
 कुलटा, p 139, 10.
 कुलटी, p 246, n.
 कुलीश, p 9, n.
 कुलतिका, p 245, 103.
 कुलपालिका, p 138, 7.
 कुलपाली, p 138, n.
 कुलविष, p 402, n.
 कुलश्रेष्ठिन्, p 249, 5.
 कुलसम्भव, p 175, 2.
 कुलस्त्री, p 138, 7.
 कुलाय, p 135, 37.
 कुलाल, p 249, 6.
 कुलाली, p 245, 103.
 कुलिक, p 249, n.
 कुलिश, p 9, 42.
 कुली, p 108, 12.
 कुलीन, p 202, 12. p 175, 2.
 कुलीर, p 66, 21.
 कुल्लाघ, p 224, 18. p 230, 39. n. p 392, 21.
 कुल्लाघा, p 230, n.
 कुल्लास, p 392, n. p 224, n. p 230, n.
 कुल्य, p 155, 19. p 175, n.
 कुल्या, p 69, 34.
 कुव, p 70, n.
 कुवर, p 35, n.
 कुवल, p 401, n. p 94, 17.
 कुवलय, p 70, 37.
 कुवली, p 401, n.
 कुवाद, p 267, 37.
 कुवेणी, p 64, 16.
 कुपिनी, p 64, n.
 कुविन्द, p 249, 6.
 कुवेर, p 14, 65.
 कुवेरक, p 116, 15.
 कुवेल, p 70, n.
 कुश, p 125, 31. p 362, 218.
 कुशल, p 269, 4. p 31, 4. p 359, 206.
 कुशला, p 359, n.
 कुशली, p 359, n.
 कुशी, p 244, 99.
 कुशीद, p 221, n.
 कुशीलव, p 250, 12.

- कुशेशय, p 71, 40.
 कुषल, p 259, n. p 31, n.
 कुषीद, p 221, n.
 कुष्ठ, p 398, 34. p 115, 14. p 151, 5.
 कुष्ठाखण्डक, p 122, 21.
 कुसोद, p 221, 4.
 कुसोदिक, p 221, 5.
 कुसुम, p 90, 17.
 कुसुमाञ्जन, p 245, 103.
 कुसुमेष्ट, p 5, 21.
 कुसुम्भ, p 339, 139. p 246, 107.
 कुष्ठति, p 53, 30.
 कुल्लुमुरी, p 230, n.
 कुल्लुमुख, p 330, 38.
 कुहना, p 189, 52.
 कुहर, p 56, 1.
 कुङ्ग, p 26, n.
 कुङ्ग, p 26, 9.
 कूकुद, p 261, 14.
 कूट, p 84, 4. p 311, 39. p 136, 42.
 कूटक, p 223, 13.
 कूटयन्त्र, p 253, 27.
 कूटशाल्मलि, p 97, 27.
 कूटस्थ, p 277, 23.
 कूणि, p 149, n.
 कूङ्गल, p 63, n.
 कूप, p 68, 26.
 कूपक, p 63, 12. p 62, n.
 कूपार, p 60, n.
 कूर्च, p 162, 43.
 कूर्चरी, p 119, 8.
 कूर्चिका, p 231, 44.
 कूर्दन, p 53, 33.
 कूर्पर, p 158, 31.
 कूर्परा, p 158, n.
 कूर्पासक, p 169, 19.
 कूर्म, p 66, 21.
 कूल, p 61, 7.
 कूवर, p 206, 25.
 कूवार, p 60, n.
 छकण, p 131, 19.
 छकलास, p 129, 12.
 छकवाकु, p 131, 17.
 छकाटिका, p 161, 39.
 छकुलास, p 129, n.
 छच्छ, p 60, 4. p 189, 51.
 छत, p 322, 79.
 छतक, p 231, 42.
 छतपुङ्ख, p 208, 36.
 छतमाल, p 91, 4.
 छतमुख, p 259, 4.
 छतलक्षण, p 261, 10.
 छतसपत्निका, p 138, n.
 छतसापत्निका, p 138, n.

छतसापलीका, p 138, 7
 छतसापली p 138, n.
 छतसापलीका, p 138, n.
 छतहस्त, p 208, 36.
 छतान्त, p 11, 54. p 319, 67.
 छतिन, p 176, 5.
 छत्त, p 284, 53.
 छत्ति, p 187, 46.
 छत्तिवास, p 6, n.
 छत्तिवासस, p 6, 27.
 छत्त, p 403, 45.
 छत्त्या, p 345, 160.
 छत्रिम, p 86, 2.
 छत्रिमधूपक, p 171, 29.
 छत्त, p 275, 14.
 छपण, p 270, 48.
 छपा, p 49, 18.
 छपाण, p 213, 57.
 छपाणो, p 255, 34.
 छपालु, p 262, 15.
 छपोटयोनि, p 10, 49.
 छमि, p 130, 13.
 छमिकोशात्त, p 167, 13.
 छमिघ, p 110, 25.
 छम, p 274, 11.
 छशानु, p 10, 50.
 छशानुदेवस, p 6, 28.
 छशाश्विन्, p 251, 12.

छषक, p 223, n.
 छषानु, p 10, n.
 छषि, p 220, 2.
 छषिक, p 221, 6.
 छषीबल, p 221, 6.
 छष्ट, p 222, 8.
 छष्टि, p 176, 5.
 छष्टा, p 3, 13. p 37, 23. p 229, 36.
 छष्टाकर्मन्, p 270, n.
 छष्टापाक, p 102, n.
 छष्टापाकफला, p 102, 48.
 छष्टाफल, p 102, n.
 छष्टाफला, p 108, 14.
 छष्टाभेदो, p 106, 4.
 छष्टाला, p 109, 16.
 छष्टावर्त्मन्, p 10, 49.
 छष्टावृन्ता, p 99, n.
 छष्टाशार, p 129, n.
 छष्टासार, p 129, 10.
 छष्टा, p 108, 15.
 छष्टिका, p 225, 19.
 केकर, p 149, 49.
 केका, p 133, 31.
 केकिन्, p 133, 30.
 केतक, p 126, n.
 केतको, p 126, 35.
 केतन, p 215, 67.

- केस. p 318, 63.
 केसर, p 392, 20.
 केदार, p 222, 11.
 केनिपातक, p 63, 13.
 केयूर, p 166, 9.
 केलि, p 53, 32.
 केवल, p 359, 205.
 केश, p 317, n. p 162, 46.
 केशपक्ष, p 163, n.
 केशपाश, p 163, n.
 केशपाशो, p 163, 48.
 केशर, p 92, n. p 72, 43.
 केशरिन्, p 127, n.
 केशव, p 3, 13. p 148, 45.
 केशवेश, p 163, 48.
 केशिक, p 148, 45.
 केशिनी, p 115, 14.
 केशिन्, p 148, 45.
 केसर, p 72, n. p 92, 6. p 101, 44.
 केसरिन्, p 127, 1.
 कैटभजित्, p 4, 17.
 कैटर्थ, p 95, 21.
 कैतव, p 258, 45. p 52, 30.
 कैदार, p 222, n.
 कैदारक, p 222, 11.
 कैदारिक, p 222, 11.
 कैदार्य, p 222, 11.
 कैरव, p 70, 37.
 कैलास, p 14, 66.
 कैवर्त्त, p 64, 15.
 कैवर्त्तमुस्तक, p 117, n.
 कैवल्य, p 34, 15.
 कैवर्त्तिमुस्तक, p 117, 20.
 कैवर्त्तीमुस्तक, p 117, n.
 कैशिक, p 162, 47.
 कैश्य, p 162, 47.
 काक, p 128, 7. p 132, 22.
 काकनद, p 71, 42.
 काकनदच्छवि, p 37, 24.
 काकिल, p 131, 19.
 काकिलाक्ष, p 110, 23.
 काटर, p 89, 13.
 काटरो, p 141, n.
 काटवो, p 141, 17.
 काटि, p 214, n. p 311, 40.
 काटि, p 393, n.
 काटिवर्ध, p 117, 21.
 काटिश, p 222, 12.
 काटो, p 214, n.
 काड, p 391, 18.
 काडवो, p 141, n.
 काडार, p 391, 18.
 काट, p 214, 61.
 काण, p 46, 6. p 214, 61.
 काणि, p 149, n.

- कोदण्ड, p 211, 51.
 कोमव, p 224, 16.
 कोप, p 51, 26.
 कोपक्रम, p 395, n.
 कोपघ्न, p 395, n.
 कोपन, p 266, n.
 कोपना, p 137, 4.
 कोपिन्, p 266, 32.
 कोमल, p 278, 27.
 कोयष्टिक, p 134, 35.
 कोरक, p 89, 16. p 134, 35.
 कोरकी, p 115, 13.
 कोरदूष, p 224, 16.
 कोल, p 94, 17. p 62, 11. p 127, 2.
 कोलक, p 172, 31. p 229, 36.
 कोलदल, p 116, 18.
 कोलम्बक, p 47, 7.
 कोलवल्ली, p 108, 16.
 कोला, p 94, n. p 108, 15.
 कोलाहल, p 44, 4.
 कोलि, p 94, 17.
 कोलो, p 94, n.
 कोविद, p 176, 4.
 कोविदार, p 91, 3.
 कोष, p 135, n. p 242, 91.
 कोशकल, p 172, 31.
 कोशातको, p 300, n.
 कोष, p 135, 37. p 242, n. p 364, 223. n.
 कोशातको, p 300, 8.
 कोश, p 312, 43.
 कोषा, p 23, 36.
 कोकुटिक, p 303, 17.
 कोक्ष्यक, p 211, 57.
 कोटतल, p 250, 9.
 कोटिक, p 251, 14.
 कोडक, p 222, n.
 कोषप, p 11, 55.
 कोतुक, p 53, 31.
 कोतूहल, p 53, 31.
 कोत्रवोष, p 221, 8.
 कोन्तिक, p 208, 38.
 कोन्तो, p 114, 8.
 कोपोन, p 335, 124.
 कोपौदको, p 5, n.
 कोमोदो, p 5, n.
 कोमुदो, p 19, 18.
 कोमोदको, p 5, 24.
 कोलटिनेय, p 143, 27.
 कोलटेय, p 143, 26.
 कोलटेयो, p 143, n.
 कोलटेर, p 143, 26.
 कोलटेरा, p 143, n.
 कोलथोन, p 221, n.
 कोलोन, p 334, 19.

- कालेय, p 175, n.
 कालेयक, p 175, n. p 259, 22.
 कालिका, p 94, 14. p 300, 10.
 कालिको, p 300, n.
 कालश, p 167, 13.
 कालिक, p 300, n.
 कालिको, p 300, n.
 कालेय, p 167, n.
 कालसुम, p 403, n.
 कालसुमी, p 403, n.
 कालसुभ, p 5, 24.
 कालिन्, p 385, n.
 कालक, p 255, 35. p 104, n.
 कालर, p 104, 57. p 131, 19.
 p 255, n.
 काल, p 178, 13.
 कालुधंसिन्, p 6, 29.
 कालुभुज, p 2, 4.
 कालन, p 218, 83.
 कालन्दन, p 217, 76. p 336, 126.
 p 54, n.
 कालन्दित, p 54, 35.
 कालम, p 185, 39.
 कालुक, p 95, 21. p 126, 34.
 कालेलक, p 239, 75.
 कालयविक्रयिक, p 239, 79.
 कालयिक, p 240, 79.
 कालय, p 240, 82.
 कालय, p 154, 14.
 कालयद, p 11, 55.
 कालयद, p 11, 55.
 कालयक, p 240, 79.
 कालिमि, p 130, n.
 कालिमिज, p 171, 28.
 कालिया, p 385, n.
 कालियावत्, p 203, 18.
 कालिडा, p 53, 33.
 कालि, p 131, 22. n.
 कालि, p 51, 26. n.
 कालि, p 54, 35.
 कालूर, p 270, 47. p 277, 25.
 p 355, 193.
 कालय, p 240, 82.
 कालय, p 240, 82.
 कालिडा, p 127, 2. p 158, 28.
 कालिडा, p 158, n.
 कालि, p 51, 26.
 कालिधन, p 266, 32.
 कालिधुग, p 77, 18.
 कालि, p 128, 5.
 कालिधुविमल, p 108, 11.
 कालि, p 111, 28. p 128, n.
 कालिधदारण, p 7, n.
 कालि, p 131, 22.
 कालिधदारण, p 7, 36.
 कालम, p 289, 01.

- कसथ, p 289, 10.
 कित्र, p 284, 55.
 किमाल, p 153, 11.
 कश्चित्, p 283, 48.
 किय, p 43, 20. p 283, 48.
 कीवक, p 111, 28.
 कीवकिका, p 103, 13.
 कीव, p 146, 59. p 361, 213.
 कोश, p 294, 29.
 कोम, p 154, 16.
 कण, p 44, 3.
 कणन, p 44, 3.
 कथित, p 282, 45.
 काण, p 44, 3.
 काथोद्धव, p 245, 102.
 कण, p 314, 50. p 27, 11.
 p 55, 33.
 कणदा, p 25, 4.
 कणन, p 218, 82.
 कणप्रभा, p 17, 10.
 कतन, p 154, 15.
 कतप्रव, p 190, 53.
 कट, p 248, 3. p 318 65.
 p 206, 27.
 कन, p 191, n.
 कन, p 191, n.
 कनबन्धु, p 330, n.
 कनिय, p 191, 1.
 कनिया, p 140, 14.
 कनियारो, p 140, 14.
 कनियो, p 140, 15.
 कनिन्, p 191, n.
 कंट, p 266, 31, n.
 कपा, p 25, 4.
 कपाकर, p 18, 16.
 कस, p 341, 144.
 कसा, p 341, 144. p 73, n.
 कमित, p 266, 31.
 कमिन्, p 266, 31.
 कथ, p 30, 22. p 287, 7. p 150,
 2. p 196, 19. p 342, 147.
 कर्ष, p 150, 3.
 कवथु, p 150, 3.
 कान्त, p 282, 46.
 कान्ति, p 51, 24.
 कार, p 244, 10.
 कारक, p 89, 16.
 कारण, p 42, n.
 कारमत्तिका, p 73, 4.
 कारित, p 269, 43.
 किति, p 320, 73. p 73, 2.
 क्षिपयि, p 63, n.
 क्षिपा, p 289, 11. p 25, n.
 क्षिपणी, p 63, n.
 क्षिप्त, p 280, 37.
 क्षिप्तु, p 265, 30.

- क्षिप्र, p 13, 6.
 क्षिया, p 287, 7.
 क्षोर, p 61, 4. p 233, 51. p 352, 184.
 क्षोरविक्षति, p 231, 44.
 क्षोरविदारो, p 111, 29.
 क्षोरशुक्ला, p 111, 28.
 क्षोराभितनया, p 5, 23.
 क्षोरावो, p 109, 18.
 क्षोरिका, p 97, 26.
 क्षोरोद, p 60, 2.
 क्षीव, p 264, 23.
 क्षुत्, p 150, 3.
 क्षुताभिजनन, p 225, n.
 क्षुत्, p 150, 3.
 क्षुत्र, p 270, 48. p 350, 179.
 क्षुद्रघण्टिका, p 167, 11.
 क्षुद्रशङ्ख, p 67, 23.
 क्षुद्रा, p 108, 12. p 350, 179.
 क्षुद्राण्डमलसङ्घात, p 65, 19.
 क्षुधा, p 234, n.
 क्षुधाभिजनन, p 225, 19.
 क्षुद्धित, p 263, 20.
 क्षुध्, p 150, 3. p 234, 54.
 क्षुप, p 87, 8.
 क्षुमा, p 225, 20.
 क्षुर, p 204, n. p 110, 23.
 क्षुरक, p 95, 20.
 क्षुरिन्, p 250, 10.
 क्षुल्लक, p 274, 11. p 300, 10.
 क्षुल्लका, p 300, n.
 क्षेत्र, p 223, 11. p 351, 182.
 क्षेत्रज्ञ, p 32, 7. p 309, 35.
 क्षेत्राजोव, p 221, 6.
 क्षेत्रण, p 189, 11.
 क्षेत्रिण, p 63, 13.
 क्षेत्री, p 63, n.
 क्षेत्रिष्ठ, p 283, 61.
 क्षेत्र, p 31, 4. p 116, 16. p 398, 34.
 क्षेत्र, p 222, 11. p 297, n.
 क्षेत्र, p 215, 67.
 क्षेत्रदिक्, p 285, 61.
 क्षेत्रम, p 168, 15. p 80, n.
 क्षेत्रिण, p 73, n.
 क्षेत्री, p 73, n.
 क्षेत्र, p 246, 108.
 क्षेत्र, p 167, n. p 80, 12. p 168, n.
 क्षेत्री, p 167, n.
 क्षुत्, p 281, 40.
 क्ष्मा, p 73, 3.
 क्ष्माभूत, p 84, 1.
 क्षेड, p 58, 9.
 क्षेडा, p 217, 75. p 313, 45.
 क्षेडित, p 398, 34.

- ख, p 304, 19.
 खकखट, p 277, n.
 खग, p 212, 54. p 134, 32.
 p 304, 20.
 खगेश्वर, p 5, 24.
 खज, p 229, n.
 खजाका, p 229, 34.
 खज्ज, p 149, 49.
 खज्जन, p 130, 15.
 खज्जरोट, p 130, 15.
 खट, p 390, 17.
 खडा, p 174, 39. p 205, n.
 खड्ग, p 127, 4.
 खड्गिन, p 127, 4.
 खण्ड, p 18, 17.
 खण्डपथ, p 6, 26. n.
 खण्डिक, p 224, 16.
 खदिर, p 98, 30.
 खट्ठिरो, p 119, 7.
 खधेत्त, p 133, 28.
 खनि, p 85, 7.
 खनित्र, p 222, 12.
 खनो, p 85, n.
 खपुट, p 125, 34.
 खर, p 239, 78. p 23, 37.
 खरख, p 148, 46.
 खरपथ्या, p 119, 5.
 खरमञ्जरी, p 107, 7.
 खरा, p 102, 49.
 खरागरो, p 102, n.
 खराचा, p 111, 30.
 खर्जुर, p 243, n.
 खर्जू, p 151, 4.
 खर्जर, p 126, 35. p 243;
 97.
 खर्जरो, p 126, 35.
 खर्षेर, p 245, n.
 खर्षरी, p 245, n.
 खर्ष, p 276, 20.
 खर्व, p 148, 46. p 276, n.
 खर्वट, p 397, n.
 खज, p 270, 47.
 खज्ज, p 262, 17.
 खलिन, p 204, n.
 खलिनो, p 29, 2.
 खलो, p 204, 17.
 खलु, p 375, 16.
 खल्या, p 297, 42.
 खात्त, p 68, 27.
 खादित, p 235, 60.
 खार, p 242, n.
 खारि, p 242, n.
 खारो, p 242, 89.
 खारौक, p 222, 10.
 खारीवाप, p 222, 10.
 खिल, p 74, 5. n.

खिला, p 74, n.

खुर, p 116, 18. p 392, n.

खुरणस, p 148, 47.

खुरणस, p 148, 47.

खुरप, p 392, n.

खुसक p 300, n. p 251, n.

खुन्नका, p 300, n.

खेट, p 272, 4. p 396, n.

खेय, p 68, 29.

खेला, p 53, 33.

खेड, p 149, 49.

ख्य त, p 261, 9.

खातगद्द, p 281, 42.

खाति, p 288, 9.

गगण, p 15, 1.

गङ्गा, p 69, 31.

गङ्गाघर, p 6, 29.

गज, p 200, 2.

गजता, p 200, 4.

गजबन्धनी, p 202, 11.

गजभक्षा, p 115, n.

गजभक्षा, p 115, 11.

गजानन, p 7, 34.

गङ्गा, p 79, 8.

गडक, p 65, 17.

गडु, p 391, 18.

गडुज, p 149, 48.

गण, p 135, 40. p 211, 49.

p 314, 48.

गणक, p 194, 14. n.

गणको, p 194, n.

गणनीय, p 275, 14.

गणराज, p 25, 6.

गणरूप, p 105, 61.

गणहासक, p 116, 16.

गणाधिप, p 7, 33.

गणिका, p 103, 52. p 141, 19.

गणिकारिका, p 101, 46.

गणित, p 275, 14.

गणेश, p 275, 14.

गण, p 161, 41. p 200, 5.

गणक, p 127, 4.

गणकारी, p 119, n.

गणकाजी, p 119, 7.

गणकैल, p 85, 6.

गणालो, p 124, 24.

गणोर, p 123, 22.

गणूपद, p 66, 22.

गणूपदो, p 67, 24.

गणूषा, p 387, 10.

गतनासिक, p 148, 46.

गति, p 204, 17.

गद, p 150, 2.

गद्य, p 396, 31.

गन्तव्य, p 403, n.

- गन्तथा, p 403, n.
 गन्तो, p 204, 20.
 गन्ध, p 35, 16.
 गन्धक, p 245, 102.
 गन्धकुटी, p 115, 11.
 गन्धन, p 334, 117.
 गन्धनाकुली, p 112, 2.
 गन्धफलो, p 99, 36. p 101, 44.
 गन्धमादन, p 84, 3.
 गन्धमूली, p 122, 19.
 गन्धरस, p 245, 105.
 गन्धर्व, p 2, 6. p 10, 48. p 129, 11. p 202, 12. p 338, 135.
 गन्धर्वहस्तक, p 98, 31.
 गन्धवद्, p 12, 57.
 गन्धवद्वा, p 161, 40.
 गन्धवाह, p 12, 57.
 गन्धशटी, p 122, n.
 गन्धसार, p 172, 32.
 गन्धांशुमतो, p 113, 3.
 गन्धालो, p 133, n.
 गन्धासन, p 245, 102.
 गन्धिक, p 245, n.
 गन्धिनो, p 115, 11.
 गन्धोत्तमा, p 257, 40.
 गन्धली, p 133, 27.
 गन्धस्त्रि, p 22, 34.
 गन्धोर, p 64, 15.
 गम, p 214, 63.
 गमन, p 214, 63.
 गम्भारी, p 94, 16.
 गम्भीर, p 64, 15.
 गम्य, p 281, 42.
 गरल, p 58, 9.
 गरगरी, p 102, n.
 गरिह, p 285, 62.
 गरी, p 102, 49.
 गरुड, p 5, 24.
 गरुडध्वज, p 4, 14.
 गरुडयज्ञ, p 22, 33.
 गरुत्, p 134, 36.
 गरुत्मत्, p 5, 24. p 317 60.
 p 134, 34.
 गरगरी, p 239, 75.
 गर्जित, p 17, 10.
 गर्त, p 56, 2.
 गर्दभ, p 239, 78.
 गर्दभाण्ड, p 96, 23.
 गर्दन, p 263, 22.
 गर्भ, p 339, 138. p 146, 39.
 गर्भक, p 173, 36.
 गर्भगार, p 80, 8.
 गर्भाशय, p 146, 38.
 गर्भिणी, p 142, 22.
 गर्भापघातिनी, p 237, 70.
 गर्भुत्, p 125, 31.

गर्व, p 50, 22.
 गर्हण, p 41, 14.
 गर्ह, p 272, 4.
 गर्हवादिन्, p 267, 37.
 गल, p 160, 29. p 297, n.
 गलकमल, p 236, 63.
 गलन्तिका, p 228, 31.
 गलित, p 284, 53.
 गलोद्देश, p 203, 16.
 गल्या, p 297, 42.
 गवय, p 129, 11.
 गवल, p 244, 100.
 गवांमज, p 235, 58.
 गवाक्ष, p 80, 9.
 गवाक्षी, p 123, 22.
 गवोश्चर, p 235, 58.
 गवडु, p 226, 25.
 गवडुका, p 226, n.
 गवेधु, p 226, n.
 गवेधुका, p 226, 25.
 गवेधण, p 294, n.
 गवेधसा, p 183, 31.
 गवेधित, p 284, 54.
 गव्य, p 233, 50.
 गव्या, p 235, 60.
 गव्यूति, p 77, 18.
 गह्वन, p 86, 1. p 279, 34.
 गहर, p 85, 6. p 352, 185.

गाङ्गेय, p 243, 95. p 344, 157.
 गाङ्गेरुकी, p 113, 5.
 गाढ, p 13, 62.
 गाणिक्य, p 142, 22.
 गाण्डिव, p 211, 52.
 गाण्डोव, p 211, 52.
 गात्र, p 156, 21. p 201, 8.
 गात्रानुलेपनी, p 173, 35.
 गान, p 45, 4.
 गान्धी, p 204, n.
 गान्धार, p 45, 1.
 गान्धर्व, p 10, n.
 गायत्री, p 98, 30. p 180, 22.
 गायत्री, p 180, n.
 गाढकृत, p 243, 92.
 गार्गक, p 296, n.
 गाभिर्ण्य, p 142, 22.
 गाह्यपथ, p 179, 19.
 गालव, p 94, 13.
 गिरि, p 84, 1. p 289, 11.
 गिरिकर्णी, p 110, 22.
 गिरिका, p 129, 12.
 गिरिज, p 245, 104. p 244, 100.
 गिरित, p 285, n.
 गिरिमल्लिका, p 102, 47.
 गिरिश, p 6, 26.
 गिरीश, p 6, 26.
 गिर, p 38, 1.

मिदं, p 38, n.

मिनि, p 289, n.

मिनि, p 285, 60.

मिलिन, p 289, n.

मोत, p 44, 4.

मोर्ण, p 285, 58.

मोर्णि, p 289, 11.

मोर्वाख, p 2, 4.

मोष्यति, p 20, 25. n.

मोष्यति, p 20, n.

मुगुलु, p 94, 14.

मुक्क, p 225, 21. p 89, n. p

103, n.

मुक्क, p 89, 16.

मुक्काई, p 165, n.

मुञ्जा, p 109, 16. p 79, n.

मुड, p 312, 44.

मुडयुष्य, p 92, 8.

मुडफल, p 92, 9.

मुडर, p 110, 24.

मुडुची, p 106, n.

मुडूची, p 106, 1.

मुण, p 195, 19. p 212, 53. p

253, 27. p 314, 49.

मुणइक्क, p 63, 12.

मुणित, p 280, 38.

मुणित, p 280, 38.

मुल, p 165, 7. p 89, n.

मुलक, p 89, n.

मुलार्ज, p 165, 7.

मुद, p 157, 24.

मुद्र, p 124, 27.

मुद्रा, p 99, 36. p 124, 25.

मुद्र, p 280, 38. p 284, 55.

मुद्रि, p 321, 77.

मुफित, p 280, n.

मुम्मित, p 280, n.

मुरव, p 177, 11.

मुद, p 20, 25. p 176, 6.

p 346, 164.

मुर्विणी, p 142, 22.

मुखा, p 156, 23.

मुल, p 88, 9. p 155, 17. p

341, 144.

मुष्मिनी, p 88, 9.

मुवाक, p 126, 34.

मुहा, p 85, 6.

मुस, p 344, 156.

मुसक, p 2, 6.

मुसलेश्वर, p 14, 63.

मूढ, p 280, 38.

मूढपद, p 58, n.

मूढपाद, p 58, 7. n.

मूढपुद, p 194, 13.

मूथ, p 155, 19.

मून, p 282, 46.

- गूरय, p 289, n.
 गूवाक, p 126, n.
 गृह्यन, p 121, 14.
 गृभु, p 263, 22.
 गृध्र, p 131, 21.
 गृध्रसो, p 387, 10.
 गृध्रि, p 121, 16.
 गृह, p 78, 4. p 384, n.
 p 370, 240. p 78, 4.
 गृहगोधा, p 129, n.
 गृहगोधिका, p 129, 12.
 गृहगोलिका, p 129, n.
 गृहपति, p 194, 15.
 गृहपालु, p 265, 27.
 गृहस्थ, p 396, 30.
 गृह्वाराम, p 86, 1.
 गृह्वावयह्यो, p 81, 13.
 गृहिन्, p 175, 3.
 गृहीढ, p 265, 27.
 गृह्यक, p 262, 16. p 136, 43.
 ग्रेह्यक, p 174, 40.
 ग्रेह्यक, p 174, n.
 ग्रेह, p 78, 4.
 गैरिक, p 301, 12. p 85, 8.
 गैरैय, p 245, 104.
 गो, p 235, 60. p 237, 67.
 गोकरक, p 109, 17.
 गोकर्य, p 159, 34. p 129, 10.
 गोकर्यी, p 106, 2.
 गोकुल, p 235, 58.
 गोक्षुरक, p 109, 17.
 गोक्षर, p 35, 17.
 गोत्रिहा, p 114, 7.
 गोड, p 391, n.
 गोडुम्वा, p 123, 22.
 गोण्ड, p 391, 18.
 गोत्र, p 175, 1. p 351, 182.
 गोत्रभिद्, p 8, 38.
 गोत्रा, p 73, 3.
 गोदारय, p 223, 14.
 गोदुह, p 235, n.
 गोदुह, p 235, 57.
 गोधन, p 235, 58.
 गोधा, p 212, 52.
 गोधापदो, p 114, 7.
 गोधि, p 161, 43.
 गोधिका, p 66, 22.
 गोधिकालज, p 128, 6.
 गोधूम, p 224, 18.
 गोवर्द, p 117, 20.
 गोवस, p 57, 4.
 गोप, p 337, 132. p 399, n.
 p 192, 7. p 245, 105.
 गोपति, p 236, 62.
 गोपा, p 112, n.
 गोपानसो, p 81, 15.

गोपायित, p 284, 55.

गोपाल, p 235, 57.

गोपी, p 112, 30.

गोपद, p 82, 16. p 117, 20.
p 352, 184.

गोप्य, p 251, n.

गोप्यक, p 251, 17.

गोमत्, p 235, 58.

गोमय, p 233, 50.

गोमायु, p 128, 5.

गोमिन्, p 235, 58.

गोरण, p 289, n.

गोरस, p 234, 53.

गोर्द, p 154, 16.

गोल, p 392, 20. p 146, n.

गोलक, p 146, 36.

गोला, p 246, 109.

गोलिह, p 95, n.

गोलिह, p 95, 20.

गोलोमो, p 124, 24. p 247, 111.

गोवन्दिनी, p 99, 36.

गोविन्द, p 4, 14.

गोविध, p 233, 50.

गोशाल, p 400, 40. n.

गोशोर्ष, p 172, 33.

गोष्ठ, p 76, 13.

गोष्ठी, p 178, 14.

गोष्ठीन, p 76, 13.

गोष्यद, p 327, 96.

गोसंख्य, p 235, 57.

गोस, p 245, n.

गोसश्श, p 245, n.

गोस्लना, p 165, 7. p 111, n.

गोस्लनो, p 111, 26.

गोस्थानक, p 76, 13.

गौड, p 391, n.

गौतम, p 3, 10.

गौधार, p 128, 6.

गौधेय, p 128, 6.

गौधेर, p 128, 6.

गौर, p 354, 191. p 37, 24.

गौरा, p 7, n.

गारी, p 7, 32. p 139, 8.

ग्रथित, p 280, n.

ग्रथि, p 124, 27.

ग्रथिक, p 247, 111.

ग्रथित, p 280, 35.

ग्रंथिपर्ष, p 117, 20.

ग्रंथिल, p 95, 18. p 104, 57.

ग्रस्त, p 43, 20. p 285, 60.

ग्रह, p 26, 9. p 288, 8. p 369,
238.

ग्रहणि, p 151, n.

ग्रहणी, p 151, n.

ग्रहणीरुक्, p 151, 6.

ग्रहपति, p 22, 32.

- गद्योत्, p 265, 27.
 गाम, p 83, 20.
 गामणी, p 315, 52.
 गामत, p 250, 9.
 गामता, p 297, 42.
 गामाधीन, p 250, 9.
 गामान्त, p 83, 20.
 गामोखा, p 108, 13.
 गाम्य, p 43, 19. p 253, 23.
 गाम्यधर्म, p 190, 56.
 गावन्, p 84, 1. p 331, 108.
 गास, p 234, 54.
 गाह, p 66, 21. p 288, 8.
 गाहिन्, p 91, 1.
 गोवा, p 160, 39.
 गोष्प, p 29, 18.
 गैव, p 165, n.
 गैवेय, p 165, n.
 गैवेयक, p 165, 5.
 गस्त, p 285, 60.
 गस्त, p 258, 45.
 गस्तान, p 152, 9.
 गस्तानि, p 385, n.
 गस्तान्, p 152, 9.
 गस्त, p 18, 16.
 गट, p 228, 32.
 गटना, p 217, 75.
 गटा, p 217, 75.
 गटोयन्त, 254, 28.
 गड, p 391, n.
 गण्डापथ, p 77, 19.
 गण्डापाटजि, p 95, 20.
 गण्डारवा, p 110, 25.
 गन p 16, 9. p 213, 59. p
 332, 113. p 46, 4. p 275,
 15.
 गनरस, p 61, 5.
 गनसार, p 172, 32.
 गनाघन, p 332, 112.
 गर्म, p 54, 33.
 गसर, p 263, 20.
 गस, p 24, 2.
 गाटा, p 161, 39.
 गाटिक, p 215, n.
 गाष्टिक, p 215, 65, n.
 गात, p 218, 84.
 गातुक्, p 265, 28. p 270, 47.
 गास, p 125, 33.
 घु, p 390, n.
 घुट, p 156, n.
 घुटि, p 156, n.
 घुटिका, p 156, 23.
 घुडो, p 156, n.
 घुण, p 391, 18.
 घूर्णित, p 268, 32.

- चला, p 49, 18. p 295, 32. p 315, 54.
 चलि, p 22, 34.
 चल, p 233, 52. p 339, n. p 322, 78.
 चलि, p 127, 2. p 121, n.
 चोट, p 202, n.
 चोटक, p 202, 11.
 चोला, p 161, 40. p 204, 17.
 चोली, p 127, 2.
 चोखा, p 95, 17. p 126, 34.
 चोर, p 50, 20.
 चोष, p 83, 20.
 चोषक, p 113, 5.
 चोषणा, p 41, 12.
 छाण, p 161, 40. p 281, 39.
 छाणतर्पण, p 36, 20.
 छात, p 281, 39.
 च, p 377, 5. p 371, 2.
 चक्र, p 205, 24. p 210, 46. p 352, 184. p 132, 22.
 चक्रकारक, p 116, 17.
 चक्रपाणि, p 4, 15.
 चक्रमर्दक, p 120, 12.
 चक्राला, p 124, 25. n.
 चक्रवर्तिन, p 191, 2.
 चक्रवर्तिनी, p 122, 19.
 चक्रवाक, p 132, 22.
 चक्रवाट, p 16, n. p 84, n.
 चक्रवाल, p 16, 7.
 चक्राङ्ग, p 132, 23.
 चक्राङ्गी, p 106, 4.
 चक्रिन्, p 57, 7. n.
 चक्रोवत्, p 239, 78.
 चक्षुःखवत्, p 58, 7.
 चक्षु, p 162, n.
 चक्षुष्य, p 245, 103.
 चक्षुस्, p 162, 44.
 चक्षल, p 277, 24.
 चक्षला, p 17, 11.
 चक्षु, p 98, 32. p 135, 36.
 चक्षू, p 126, n.
 चटक, p 131, 18.
 चटका, p 131, 18.
 चटकाशिरस्, p 247, n.
 चटकाशिरस, p 247, n.
 चटल, p 277, n.
 चटिकाशिरस्, p 247, n.
 चटिकाशिरस, p 247, 111.
 चखक, p 224, 18.
 चखड, p 266, 32.
 चखडा, p 116, 16. p 7, n.
 चखडात, p 104, 57.
 चखडातक, p 169, 20.
 चखडाल, p 252, 20.

चण्डालिका, p 255, 32.

चण्डाल्यवस्तको, p 255, 32.

चण्डि, p 7, n.

चण्डी, p 7, n.

चतुःशाल, p 79, 6.

चतुःशाली, p 79, n.

चतुर, p 252, 19.

चतुरकुज, p 91, 4.

चतुरामन, p 3, 11.

चतुर्भद्र, p 190, 57.

चतुर्भुज, p 4, 15.

चतुर्भुज, p 384, n. p 394, n.

चतुर्भुज, p 190, 57.

चतुष्पथ, p 77, 17.

चत्वर, p 81, 13. p 179, 17.

चन, p 377, 3.

चन्द्र, p 18, n.

चन्द्रन, p 172, 32.

चन्द्र, p 18, 15. p 120, 12. p

273, n. p 172, 32. p 352.

184.

चन्द्रक, p 133, 31.

चन्द्रभागा, p 69, 34.

चन्द्रमस, p 18, 15.

चन्द्रवस्त्रो, p 118, n.

चन्द्रवाला, p 115, 13.

चन्द्रशेखर, p 6, 26.

चन्द्रहास, p 213, 57.

चञ्जिका, p 19, 18.

चञ्जिमा, p 19, n.

चपट, p 160, n.

चपल, p 244, 100. p 270, 46.

p 13, 60. p 277, n.

चपला, p 17, 11. p 108, 15.

चपेट, p 160, 35.

चमर, p 129, n. p 198, n.

चमरिक, p 91, 3.

चमस, p 398, 35.

चमसी, p 387, 10.

चमू, p 210, 46. p 385, n.

चमूद, p 128, 9.

चम्यक, p 101, 44.

चय, p 78, 3. p 135, 40.

चर, p 277, 23. p 194, 13.

चरक, p 397, 23.

चरण, p 156, 22.

चरणायुध, p 131, 17.

चरम, p 278, 30.

चरमत्तमत्, p 84, 2.

चराचर, p 277, 23.

चरिष्ठा, p 277, 23.

चर्चन, p 33, n.

चरु, p 180, 22.

चर्चरो, p 387, 10.

चर्चि, p 32, 11. p 170, 23.

चर्षट, p 161, n.

चर्म, p 213, n.

चर्मकवा, p 120, 9.

चर्मकसा, p 120, n.

चर्मकार, p 249, 7.

चर्मन्, p 187, 46. p 208, 39.

p 213, 58

चर्मप्रभेदिका, p 255, 35.

चर्मप्रसेवक, p 255, n.

चर्मप्रसेविका, p 255, 33.

चर्मर, p 249, n.

चर्मन्, p 97, 26.

चर्या, p 184, 35.

चर्चित, p 285, 60.

चल, p 277, 24.

चलदल, p 91, 1.

चलन, p 277, 24.

चलाचल, p 277, 24.

चलित, p 214, 64. p 280, 36.

चविक, p 108, n.

चविका, p 108, 16.

चवी, p 108, n.

चथ, p 103, 16.

चथा, p 108, n.

चघक, p 257, 43.

चघाल, p 179, 18.

चाक्रिक, p 215, 65.

चाक्ररी, p 119, 6.

चाटकैर, p 131, 18.

चाखकीन, p 221, n.

चाखल, p 249, 4.

चाखलिकर, p 255, 32.

चातक, p 130, 17.

चान्नभागा, p 69, n.

चान्नभागे, p 69, n.

चाप, p 211, 51.

चामर, p 198, 31.

चामरा, p 198, n.

चामरी, p 198, n.

चामरीकर, p 243, 95.

चाम्पेय, p 101, 44.

चार, p 290, 14. p 194, 31.

चारटो, p 120, 11.

चारख, p 250, 12.

चार, p 272, 1.

चार्विक, p 169, 23

चार्मी, p 205, n.

चार्मण, p 297, 43.

चार्मिण, p 297, n.

चाल, p 81, n.

चालन, p 227, n.

चाजनी, p 227, 26

चाघ, p 130, 16.

चिकित्सक, p 152, 8.

चिकित्सा, p 150, 1.

चिकोष्ठा, p 385, n.

चिकुर, p 162, 46. p 270, 46.

- चिक्कण, p 232, 46.
 चिक्का, p 96, 24.
 चित्, p 33, 10. p 377, 3.
 चिता, p 218, 86.
 चिति, p 218, 86.
 चित्त, p 33, 9.
 चित्तविधम, p 51, 26.
 चित्तसमुच्चति, p 50, 22.
 चित्ताभोग, p 33, 11.
 चित्या, p 218, 86.
 चित्र, p 38, 26. p 50, 19. p 350, 180.
 चित्रक, p 105, 60. p 93, 31.
 चित्रकर, p 249, 7.
 चित्रकृत, p 92, 7.
 चित्रतण्डुला, p 110, 24.
 चित्रपर्णी, p 107, 11.
 चित्रभालु, p 11, 51. p 330, 107.
 चित्रशिखण्डिज, p 21, 26.
 चित्रशिखण्डन, p 21, 28.
 चित्रा, p 107, 6. p 123, 22.
 चिन्त, p 52, n.
 चिन्ता, p 52, 29.
 चिन्तिया, p 52, n.
 चिपिट, p 232, n.
 चिपिटक, p 232, 47.
 चिपुट, p 232, n.
 चिर, p 376, n.
 चिरक्रिय, p 262, 17.
 चिरखी, p 139, 9.
 चिरकन, p 277, 26.
 चिररात्राय, p 376, 1.
 चिरविल्ल, p 97, 28.
 चिरसूता, p 238, 71.
 चिरस्य, p 376, 1.
 चिरात्, p 376, n.
 चिरातित्त, p 119, n.
 चिराय, p 376, 1.
 चिरिखो, p 139, n.
 चिरिविल्ल, p 97, n.
 चिरे, p 376, n.
 चिरेण, p 376, n.
 चिलिचिम, p 65, 18.
 चिलिचिमि, p 65, n.
 चिलिचोम, p 65, n.
 चिलिमीनक, p 65, n.
 चिलोचिम, p 65, n.
 चिलोचिमि, p 65, n.
 चिलोम, p 65, n.
 चिक्क, p 131, n. p 153, 11.
 चिविट, p 232, n.
 चिवु, p 161, n.
 चिवुक, p 161, 41.
 चिह्न, p 19, 18.
 चीन, p 128, 9.
 चीर, p 396, 31.

- श्रीरी, p 133, 29.
 श्रीवर, p 396, 31.
 शुक्र, p 119, 6. p 229, 35.
 शुक्रिका, p 119, 6.
 शुचक, p 158, n.
 शुद्धी, p 65, n.
 शुद्ध, p 153, 11.
 शुक्ति, p 227, 29.
 शुक्ती, p 227, n.
 शुक्ल, p 398, n.
 शुचक, p 158, 23.
 शुडा, p 134, 31. p 163, 48.
 शुडामणि, p 165, 4.
 शुडाला, p 124, 25.
 शुत, p 94, 14.
 शुर्ण, p 173, 35. p 215, 67.
 शुर्णकुन्तल, p 162, 47.
 शुर्ण, p 386, 9.
 शुर्णी, p 386, n.
 शुलिका, p 201, 6.
 शुवा, p 102, 10.
 शेट, p 251, n.
 शेटक, p 251, 17.
 शेटिका, p 251, n.
 शेटो, p 251, n.
 शेट, p 251, n.
 शडक, p 251, n.
 शडी, p 251, n.
 शेत, p 33, 9.
 शतनी, p 100, 40.
 शतन, p 33, 8.
 शतना, p 33, 10.
 शतस्, p 33, n.
 शेल, p 168, 17. p 358, 204.
 शेली, p 168, n.
 शैल, p 79, 7.
 शैत्र, p 28, 15.
 शैत्ररथ, p 14, 65.
 शैविक, p 28, 15.
 शोच, p 118, 22. p 396, 30.
 शोर, p 253, n.
 शोरपुष्पो, p 115, 14.
 शोरिका, p 253, n.
 शोज, p 169, 19.
 शोली, p 169, n.
 शौर, p 253, 25.
 शौरिका, p 253, 26.
 शौरो, p 253, n.
 शौर्य, p 253, 26.
 श्रुत, p 284, 53.
 श्रोत, p 289, 10. a.
 श्रग, p 239, n.
 श्रगल, p 239, n.
 श्रगलक, p 239, 76.
 श्रगला, p 118, n.

हगर्वाग्री, p 118, n.

हगलान्नी, p 118, 2.

हन्न, p 199, n.

हन्न, p 199, 32.

हन्ना, p 110, 23. p 123, 32.

p 229, 37.

हन्नाकी, p 113, 3.

हद, p 89, 14. p 134, 36.

हदन, p 89, 14. p 18, n.

हदिस, p 81, 14.

हदन्, p 52, 30.

हन्द, p 368, n. p 196, n. p 325,

91.

हदम, p 369, 234. p 180, 22.

p 292, 20.

हन्न, p 196, 22. p 283, 47.

हर्दि, p 151, n.

हर्दी, p 151, n.

हज, p 217, 77.

हवि, p 19, 19.

हवी, p 19, n.

हाग, p 239, n.

हागल, p 239, n.

हागी, p 239, 76.

हात, p 147, 44. p 284, 53.

हात्र, p 177, 10.

हादन, p 18, 14.

हादिस, p 283, 47.

हान्दस, p 176, 6.

हाया, p 845, 159.

हिय, p 284, 53.

हिय, p 56, 2.

हियित, p 283, 49.

हिय, p 284, 53.

हियरहा, p 106, 1.

हुरिका, p 214, 60.

हेक, p 136, 43.

हेदन, p 287, 7.

जत्त, p 2, n.

जत्त, p 150, n.

जत्तन्, p 150, n.

जगत्, p 74, 6. p 12, n.

जगती, p 74, 6. p 320, 47.

जगती, p 12, n.

जगन्ती, p 12, n.

जगत्ता, p 12, 58.

जगर, p 207, n.

जगल, p 257, 42.

जग्ध, p 285, 60. n.

जग्धि, p 234, 55.

जघन, p 157, 25.

जघनेफत्त, p 100, 42.

जघन, p 278, 30. p 345, 161.

जघनज, p 147, 43. p 248, 1.

जग्गन्, p 277, 23.

जग्गा, p 156, 23.

जहावरिक, p 209, 41.

जहाल, p 209, 41.

जटा, p 88, 11. p 311, 40.

p 163, 48. p 117, n.

जटाजूट, p 6, 30.

जटामांसी, p 117, 22.

जटि, p 93, n.

जटिला, p 117, 22.

जटो, p 93, 13. n.

जटुल, p 149, 49.

जठर, p 158, 23. p 277, 26.

जठरा, p 277, n.

जड, p 19, 20. p 263, 38.

जडा, p 106, 5. p 268, 38.

जनु, p 171, 26.

जतुक, p 230, 40.

जतुका, p 132, 26.

जतुसत्, p 122, 19.

जतुका, p 132, n. p 122, 19.

जनु, p 158, n.

जजुखी, p 158, 29.

जन, p 192, 8.

जनक, p 144, 28.

जनकम, p 252, 20.

जनता, p 297, 42.

जनन, p 175, 1. p 32, 8.

जननी, p 122, n. p 144, 29.

जनपद, p 75, 8.

जनयित्री, p 144, 29.

जनश्रुति, p 40, 7.

जनादेश, p 4, 14.

जनाश्रय, p 80, 9.

जनि, p 32, 8. p 122, n.

p 139, n.

जनित्री, p 144, n.

जनी, p 32, n. p 139, n. p 122, 10.

जनुस्, p 32, 8.

जन्तु, p 33, 8.

जन्तुफज, p 91, 2.

जन्म, p 32, n.

जन्मन्, p 32, 8.

जन्मिन्, p 33, 8.

जन्म, p 190, 57. p 345, 161.

p 216, 72.

जन्तु, p 33, 8.

जप, p 289, n. p 187, 40.

जपन, p 289, n.

जपा, p 104, n.

जमन, p 234, n.

जम्यती, p 146, 38.

जमाल, p 62, 9.

जमीर, p 105, n. p 91, 5.

जम्बू, p 90, 19.

जम्बुक, p 128, 5. p 298, 3.

जम्बू, p 90, 19.

जम्बुक, p 128, n.

- जम्भ, p 91, 5.
 जम्भभेदिन्, p 8, 39.
 जम्भल, p 91, 5.
 जम्भीर, p 91, 5.
 जय, p 289, 12. p 217, 78.
 जयन, p 289, 12.
 जयन्त, p 8, 41.
 जयन्ती, p 101, 46.
 जया, p 101, 47. p 101, 46.
 जय्य, p 209, 42.
 जरठ, p 277, 26. p 158, 28.
 जरण, p 229, 36.
 जरत्, p 147, 42.
 जरहव, p 236, 61.
 जरहवी, p 236, n.
 जरा, p 147, 41.
 जरायु, p 146, 38.
 जरायुज, p 271, 50.
 जरायुस्, p 146, n.
 जल, p 60, 3.
 जलज्जम, p 252, n.
 जलज, p 92, 8.
 जलजन्तु, p 66, 20.
 जलजन्तुका, p 66, n.
 जलद, p 16, n.
 जलधर, p 16, 8.
 जलनिधि, p 60, 2.
 जलनिर्गम, p 61, 7.
 जलनीली, p 70, 38.
 जलप्राय, p 75, 10.
 जलध्व, p 16, n.
 जलमुष्, p 16, 9.
 जलयाल, p 60, 5.
 जलशुक्ति, p 67, 23.
 जलसूची, p 66, n.
 जलाधार, p 67, 25.
 जलालोका, p 66, n.
 जलाशय, p 67, 25. p 125, 30.
 जलासुका, p 66, n.
 जलिकावेणी, p 66, n.
 जलूका, p 66, n.
 जलैकस्, p 66, n.
 जलोका, p 66, n.
 जलोच्छास, p 62, 10.
 जलोरगी, p 66, n.
 जलौकस्, p 66, 22.
 जलौकस, p 66, n.
 जलौका, p 66, 22.
 जल्पाक, p 267, 36.
 जल्पाको, p 267, n.
 जल्पित, p 284, 57.
 जव, p 209, 41. p 13, 60.
 जवन, p 203, 13. p 209, 41.
 p 296, 38. p 13, n.
 जवनिका, p 169, 22.
 जवा, p 104, 56.

- जवाधिक, p 203, 13.
 जङ्गलनया, p 69, 31.
 जागर, p 207, 32.
 जागरण, p 291, n.
 जागरा, p 291, 19.
 जागरित, p 266, 32.
 जागरूक, p 266, 32.
 जागर्ति, p 291, n.
 जागर्थी, p 291, 19.
 जायिवा, p 291, n.
 जाकुलिक, p 58, n.
 जाकुलिक, p 58, 11.
 जाह्निक, p 209, 41.
 जाटलि, p 400, 38.
 जात, p 33, 9.
 जातवेदस, p 10, 49.
 जातरूप, p 243, 95.
 जातपय, p 141, 16.
 जाति, p 320, 70. p 172, n.
 p 33, 9. p 103, 53.
 जातिफल, p 172, 34.
 जाती, p 172, n.
 जातीकोश, p 172, 34.
 जातीकोष, p 172, n.
 जातीफल, p 172, n.
 जातु, p 377, 4.
 जातुधातु, p 12, n.
 जातोक्ष, p 236, 61.
 जानु, p 156, 23.
 जाप, p 187, n.
 जावाल, p 250, 11.
 जामात, p 145, 32.
 जामि, p 341, 144.
 जाम्ब, p 90, 19.
 जामूनद, p 243, 96.
 जायक, p 171, 27.
 जाया, p 138, 6.
 जायाजीव, p 250, 12.
 जायापति, p 146, 38.
 जायु, p 150, 1.
 जार, p 145, 35.
 जारन, p 145, 36.
 जाल, p 64, 16. p 358, 202.
 जालक, p 89, 16.
 जालिक, p 251, 4.
 जाली, p 113, 6. p 358, n.
 जाल्य, p 251, 16. p 262, 17.
 जायक, p 171, n.
 जिज्ञी, p 107, 9.
 जिघत्सु, p 263, 20.
 जितर, p 210, 45.
 जिन, p 3, 8.
 जिष्णु, p 8, 37. p 210, 45.
 जिस, p 276, 20.
 जिसग, p 58, 8.
 जिह, p 161, n.

- जिह्वा, p 161, 42.
 जोन, p 147, 42.
 जोमूत, p 16, 9. p 102, 49. p 317, 61.
 जोरक, p 229, 36.
 जोर्य, p 147, 42.
 जोर्यवस्त्र, p 168, 16.
 जोर्यि, p 288, 9.
 जोव, p 21, 26. p 219, 38.
 जोवक, p 96, 24. p 119, 8.
 जोवद्वीप, p 134, 35.
 जोवन, p 60, 3. p 220, 1. p 219, n.
 जोवना, p 119, n.
 जोवनो, p 119, 7.
 जोवनीय, p 60, n.
 जोवनीया, p 119, 7.
 जोवनौघध, p 219, 88.
 जोवन्तिक, p 251, n.
 जोवन्तिका, p 105, 62. p 106, 1.
 जोवन्तो, p 119, 7.
 जोवा, p 119, 7. p 219, n.
 जोवातु, p 219, 88.
 जोवान्तक, p 251, 14.
 जोविका, p 220, 1. p 385, n.
 जोवितकाज, p 219, 88.
 जुगुप्सा, p 41, 14.
 जुङ्ग, p 118, 3.
 जुङ्गा, p 118, n.
 जुङ्ग, p 181, n.
 जुङ्ग, p 181, 24.
 जूति, p 296, 38.
 जूर्ति, p 296, 38.
 जूष, p 398, n.
 जम्मा, p 54, 35.
 जम्माय, p 54, 35.
 जम्मा, p 54, n.
 जेह, p 209, 42. p 210, 45.
 जेमन, p 234, 56.
 जेय, p 209, 42.
 जैत्र, p 209, 42.
 जैवाटक, p 260, 6. p 18, 16.
 p 301, 11.
 जैवाटका, p 260, n.
 जोङ्गक, p 171, 28.
 जोघ, p 374, 12.
 जोषा, p 137, n.
 ज्ञ, p 176, 5. p 309, 36.
 ज्ञपित, p 283, 47.
 ज्ञप्त, p 283, 47.
 ज्ञप्ति, p 33, 10.
 ज्ञातसिद्धान्त, p 194, 15.
 ज्ञाति, p 145, 34.
 ज्ञाट, p 265, 30.
 ज्ञातेय, p 145, 35.
 ज्ञान, p 34, 15.

- ज्ञानिन्, p 194, 14.
 ज्ञा, p 73, 2. p 212, 53.
 ज्ञाघातवारण, p 212, 52.
 ज्ञानि, p 288, 9.
 ज्ञायसी, p 369, n.
 ज्ञायस्, p 147, 43. p 369, 237.
 ज्येष्ठ, p 312, 44. p 29, n.
 ज्येष्ठ, p 29, 16.
 ज्योतिरारण, p 133, 28.
 ज्योतिषिक, p 194, n.
 ज्योतिषातो, p 121, 15.
 ज्योतिस्, p 367, 232.
 ज्योत्स्ना, p 19, 18. p 113, n.
 ज्योत्स्नी, p 25, 5. p 113, 6.
 ज्यौतिषिक, p 194, 14.
 ज्वर, p 151, 7. p 296, 38.
 ज्वलन, p 10, 49.
 ज्वाला, p 11, 52.
 ज्वाला, p 11, n.
 भाटा, p 116, 15.
 भाटिति, p 376, 2.
 भार, p 85, 5.
 भार्गव, p 47, 8.
 भार्गव, p 387, 10.
 भाष, p 65, 17.
 भाषा, p 113, 5.
 भास, p 65, n.
 भाटल, p 95, 20.
 भाटा, p 116, n.
 भाटामला, p 116, n.
 भावुक, p 95, 20.
 भिखी, p 104, 55.
 भिक्षिका, p 133, 28.
 भोरका, p 133, 28.
 टङ्ग, p 397, n. p 255, 34.
 टङ्गपति, p 192, n.
 टिटिभक, p 134, n.
 टिटिभ, p 134, 35.
 टोका, p 386, 7.
 टुण्डुक, p 29, 37.
 डमर, p 290, 14.
 डमर, p 47, 8.
 डमरक, p 47, n.
 डमर, p 217, 76.
 डयन, p 204, n.
 डङ्ग, p 100, 41.
 डामर, p 290, n.
 डालिम, p 101, n.
 डिण्डिम, p 47, 8.
 डिम्, p 290, 14.
 डिम्, p 135, 38.
 डिम्मा, p 147, 41.
 दुण्डुभ, p 57, 5.

हुडुभ, p 57, n.

हुलि, p 67, n.

हका, p 46, 6.

सङ्ग, p 234, 53.

सक्षक, p 299, 4.

सक्षन्, p 250, 9.

सङ्ग, p 255, n. p 300, 10. p 397, n.

सट, p 61, 7.

सटके, p 68, n.

सटिनो, p 69, 30.

सटो, p 61, n.

सडाक, p 68, n.

सङ्ग, p 68, 28.

सडित्, p 17, 11.

सडित्, p 16, 8.

सण्डक, p 397, 33.

सण्डल, p 110, 25.

सण्डलीय, p 118, 1.

सत्, p 377, n. p 155, n.

सत, p 46, 4. p 280, 35. p 377, n.

सत्ताल, p 198, 29.

सत्क्रिय, p 263, 19.

सत्पत्नी, p 230, 40.

सत्पर, p 260, 9.

सत्, p 47, 9.

सत्त्व, p 47, n.

सत्तत्त्व, p 47, n.

सथा, p 387, 9.

सथागत, p 2, 8.

सथ्य, p 43, 22.

सदा, p 382, 22.

सदाल, p 198, 29.

सदानोम्, p 382, 22.

सनय, p 143, 27.

सनया, p 143, n.

सन, p 156, 22. p 274, 11. p

333, 115. p 275, 15.

सनुच, p 207, 32.

सनू, p 156, 22.

सनूनया, p 10, n.

सनूकृत, p 283, 48.

सनूनयात्, p 10, 49.

सनूरुह, p 134, 36. p 263, 50.

सन्तव, p 254, 28.

सन्तु, p 254, n.

सन्तुक, p 224, n.

सन्तुभ, p 224, 17.

सन्तुवाय, p 249, 6. n.

सन्तक, p 167, 13.

सन्तवाय, p 249, n.

सन्तवाय, p 249, n.

सन्तिक, p 106, 1.

सङ्गवाय, p 249, n.

- तत्रा, p 350, n. p 55, n.
 तद्रि, p 350, n. p 55, n.
 तद्रो p 55, 37. p 350, 178.
 तपःक्षेपसद्, p 186, 42.
 तप, p 30, 19. p 363, 234. p
 30, n. p 28, n.
 तपन p 22, 32. p 59, 1.
 तपनीश, p 243, 95.
 तपस्, p 28, 15. p 363, n
 तपस्य, p 28, 15.
 तपस्विन्, p 186, 41.
 तपस्विनी, p 117, 22.
 तभ, p 239, n.
 तम, p 56, n.
 तमस्, p 21, 28. p 32, n. p 56,
 3. p 363, 233.
 तमस, p 56, n.
 तमस्रती, p 25, n.
 तमस्विनी, p 25, 4
 तमा, p 25, n. p 56, n.
 तमज, p 102, 48. p 397, 33.
 तमलपत्र, p 170, 24.
 तमिख, p 56, 3.
 तमिखा, p 25, 5.
 तमो, p 25, 4.
 तमोनुद्, p 326, 92.
 तमोपद्, p 370, 240.
 तरक्षु, p 127, 1.
 तरङ्ग, p 61, 5.
 तरङ्गिणी, p 69, 30.
 तरण, p 202, 10.
 तरणि p 22, 31. p 103, 54.
 p 62, 10.
 तरणी, p 62, n.
 तरण्य, p 63, 11.
 तरल, p 277, 24 p 165, 4.
 तरला, p 233, 59.
 तरस्, p 12, 59. n.
 तरस, p 154, 14.
 तरस्विन्, p 209, 41. p 337,
 130.
 तरि p 62, 10.
 तद्, p 87, 5.
 तदण, p 147, 42.
 तदणी p 139, 8.
 तर्क, p 33, 12.
 तर्करो, p 101, 46.
 तर्जनी, p 159, 32.
 तर्णक, p 236, 61.
 तर्द्, p 229, 34.
 तर्पण, p 235, 56. p 287, 4.
 तर्म्न, p 179, 18.
 तज, p 212, n. p 358, 204.
 तजा, p 212, 52. n.
 तजिन, p 337, 129.
 तञ्ज, p 333, 133.

- तल्लज, p 32, 5.
 तर्घ, p 52, 28. p 234, 55.
 तर्धित, p 263, n.
 तर्ह, p 310, n.
 तसर, p 293, n.
 तस्कर, p 253, 25.
 ताण्डव, p 47, 10. p 398, 34.
 ताडि, p 126, n.
 ताडो, p 126, n.
 तात, p 144, 28.
 तान्त्रिक, p 194, 15.
 तापन, p 22, n.
 तापस, p 186, 41.
 तापसुवह, p 97, 26.
 तापिह, p 102, 43.
 तपिञ्ज, p 102, n.
 ताम्रस, p 71, 40.
 ताम्रशर्की, p 116, 15.
 तामसी, p 25, 5.
 तामो, p 25, n.
 ताम्रक, p 244, 97.
 ताम्रकर्ण, p 16, 6.
 ताम्रकुण्डक, p 250, 8.
 ताम्रपृष्ठ, p 131, 17.
 ताम्बूलवल्ली, p 114, 8.
 ताम्बूलो, p 114, 8.
 तार, p 45, 2. p 347, 168. p 20, n.
 तारक, p 20, n.
 तारकजित्, p 7, 35.
 तारका, p 20, 22. p 20, 25.
 तारा, p 20, 23.
 तारुण्य, p 146, 40.
 तार्क्ष्य, p 5, 24. p 342, 147.
 तार्क्ष्यशैल, p 245, 102.
 ताज, p 47, 9. p 126, 34. p 245, 104. p 159, 34.
 तालपत्र, p 165, 5.
 तालपर्णी, p 115, 11.
 तालमूलिका, p 114, 7.
 तालदन्त, p 174, n.
 तालदन्तक, p 174, 41.
 तालाङ्ग, p 4, 19.
 तालि, p 126, n.
 ताली, p 116, 15. p 126, 35.
 तालु, p 161, 42.
 तावत्, p 373, 8.
 तिल, p 35, 18.
 तिलक, p 122, 20.
 तिलशाक, p 91, 5.
 तिग्म, p 23, 37.
 तितउ, p 227, 26.
 तितित्ता, p 51, 24.
 तितित्तु, p 266, 31.
 तित्तिर, p 134, n.
 तित्तिरि, p 134, 35.

तिथि, p 24, 1.

तिनिह, p 92, 7.

तिन्नि डी, p 96, 24.

तिन्नि डीक, p 96, n. p 229, 35.

तिन्निडो, p 96, n.

तिन्दुक, p 95, 19.

तिन्दुको, p 95, n. p 386, 8.

तिमि, p 65, 19.

तिमिङ्गल, p 66, 20.

तिमित, p 284, 55.

तिमिर, p 56, 3.

तिरसु, p 375, 18. n.

तिरखो, p 266, n.

तिरखारिणो, p 169, 22.

तिरखारिणो, p 169, n.

तिरस्त्रिया, p 50, 22.

तिरोट, p 94, 13.

तिरोधान, p 18, 14.

तिरोहित, p 218, 80.

तिर्य्य, p 266, 34.

तिल, p 225, 19.

तिलक, p 95, 20. p 149, 49.

p 154, 16. p 170, 24. p 231, 43.

तिलकाजक, p 149, 49.

तिलपर्या, p 172, 33.

तिलपिञ्ज, p 225, 19.

तिलपेज, p 225, 19.

तिलित, p 57, 5.

तिल्य, p 221, 7.

तिल, p 94, 13.

तिथ्य, p 20, 23.

तिथ्यकला, p 99, 33.

तोह्य, p 23, 37. p 244, 93. p 316, 56.

तोह्यगन्ध, p 93, 11. n.

तोह्यगन्धक, p 93, 11. n.

तोह, p 61, 7.

तोह्य, p 325, 89.

तोह, p 13, 62.

तोह्यदेना, p 59, 3.

तु, p 372, 3. p 377, 5. p 380, 15.

तुङ्ग, p 92, 6. p 276, 19.

तुङ्गी, p 119, 5.

तुङ्ग, p 273, 6.

तुङ्गि, p 116, n.

तुङ्ग, p 161, 40.

तुङ्गकरो, p 119, n.

तुङ्गकरो, p 119, 4. p 113, 4.

तुङ्गिभ, p 153, 12.

तुङ्गिल, p 153, 12.

तुङ्ग, p 245, 102.

तुङ्गा, p 115, 13. p 108, 13.

तुङ्गाञ्जन, p 244, 101.

तुन्द, p 158, 28.

तुन्दपरिमार्ज, p 252, n.

तुन्दपरिमर्ज, p 252, 19.

तुन्दिक, p 148, 44. n.

तुन्दिन्, p 148, 44.

तुन्दिभ, p 148, n.

तुन्दिल, 148, 44.

तुन्न, p 116, 15.

तुन्नवाय, p 249, 6.

तुन्नरिका, p 117, 19.

तुमुर, p 216, n.

तुमुज, p 216, 75.

तुमूल, p 216, n.

तुम्भि, p 123, n.

तुम्बो, p 123, 21. n.

तुमुरो, p 230, n.

तुमुर, p 230, n.

तुरग, p 202, 11.

तुरङ्ग, p 202, 11.

तुरङ्गम, p 202, 11.

तुरङ्गवदन, p 14, 66.

तुरायण, p 286, n.

तुरासाह, p 8, 39.

तुरङ्क, p 171, 30.

तुला, p 242, 87.

तुलाकोटि, p 166, 11. n.

तुलाकोठी, p 166, n.

तुलि, p 255, n.

तुली, p 255, n.

तुल्य, p 256, 37.

तुल्यपान, p 234, 55.

तुवर, p 35, 18.

तुघ, p 225, 22.

तुघार, p 19, 21.

तुघित, p 2, 5.

तुघीक, p 268, 39.

तुघीशील, p 268, 39.

तुस, p 225, n.

तुस्त, p 398, n.

तुद्धिन, p 19, 19.

तूण, p 212, 56.

तूणी, p 213, 57. n.

तूणीर, p 212, 56.

तून्नरिका, p 117, n.

तून्नरी, p 117, n.

तून्नरीका, p 117, n.

तूर्ण, p 13, 60.

तूल, p 246, 106. n.p 96, 22.

तूलपिचु, p 246, n.

तूलिका, p 255, 33.

तूली, p 108, n.

तूवर, p 347, 167. p 35, n.

तूवरी, p 117, n.

तूणीकाम्, p 378, 9.

तूणीम्, p 378, 9.

तूण, p 125, 31.

- लघुभुम, p 126, 35.
 लघुघान्य, p 226, 25.
 लघुध्वज, p 124, 26.
 लघुराज, p 117, 34.
 लघुशून्य, p 102, 50.
 लघ्वा, p 126, 33.
 लघोद्यप्रकृति, p 146, n.
 लघोद्याद्यत, p 222, 9.
 लघोद्याप्रकृति, p 146, 39.
 लघ, p 284, 52.
 लघि, p 235, 56.
 लफला, p 347, n.
 लघा, p 234, n.
 लघित, p 263, n.
 लघ्, p 234, 55.
 लघाक्, p 263, n.
 लघाज्, p 263, 22. n.
 लघा, p 234, n. p 315, 54.
 लेजन, p 124, 26.
 लेजनक, p 124, 27.
 लेजनो, p 106, 2.
 लेजस्, p 153, 13. n. p 368, 236. n.
 लेजित, p 281, 40.
 लेन, p 377, n.
 लेम, p 284, 29.
 लेमन, p 231, 44.
 लेजसावर्त्तनी, p 255, 33.
 लेत्तिर, p 136, 43.
 लेलपथिक, p 172, 33.
 लेलपायिका, p 132, 26.
 लेलीन, p 221, 7.
 लेष, p 28, 15.
 लेक्, p 144, 28.
 लेक्क, p 130, 17.
 लेक्म, p 223, 16.
 लेत्र, p 201, 9.
 लेदन, p 223, 12.
 लेमर, p 214, 61.
 लेय, p 61, 4.
 लेयपिप्यलो, p 111, 29.
 लेरख, p 82, 16.
 लेर्यत्रिक, p 47, 10.
 व्याक्त, p 284, 56.
 व्याग, p 182, 28.
 जपा, p 51, 23.
 जयु, p 246, 106.
 जश्य, p 233, 51.
 जयो, p 39, 4.
 जयोधर्म, p 39, 3.
 जस, p 277, 23.
 जसर, p 293, 24.
 जस्त, p 264, n.
 जखु, p 264, 26.
 जखण, p 284, 55.
 जख, p 284, 55.

- चायन्तो, p 121, 16.
 चायमाणा, p 121, 16.
 चास, p 50, 21.
 चिक, p 157, 27.
 चिककुत्, p 84, 2.
 चिकटु, p 247, 112.
 चिका, p 68, 27.
 चिकूट, p 84, 2.
 चिखद्, p 401, 41.
 चिखद्गो, p 401, 41.
 चिगण, p 190, n.
 चिगुणाहत, p 222, 9.
 चित्त, p 401, 41.
 चित्तो, p 401, 41.
 चिदश्, p 1, 1.
 चिदशालय, p 1, 1.
 चिदिव, p 1, 2.
 चिदिवेश, p 1, 2.
 चिपथगा, p 69, 31.
 चिपिष्टप, p 1, n.
 चिपुटा, p 111, 26 p 115, 13.
 चिपुटो, p 111, n.
 चिपुरान्तक, p 6, 29.
 चिफला, p 238, 112.
 चिफलो, p 247, n.
 चिबिष्टप, p 1, n.
 चियामा, p 25, 4.
 चिरात्र, p 394, n.
 चिलोको, p 384, n.
 चिलोचन, p 6, 28.
 चिवर्ग, p 86, 19. p 190, 57.
 चिविष्टप, p 1, 1.
 चिरत्, p 811, 26.
 चिरता, p 111, 26.
 चिसन्ध, p 25, 3. n.
 चिसोद्य, p 123, 9.
 चिखोतस्, p 69, 31.
 चिहल्य, p 222, 9.
 चुटि, p 115, 13. p 274, 4.
 p 311, 40.
 चुटो, p 274, 11.
 चुषण, p 247, n.
 चुषण, p 247, 112.
 चैता, p 180, 19.
 चैटि, p 135, 36.
 चैटो, p 135, n.
 चम्बक, p 6, 29.
 चम्बकसख, p 14, 63.
 तक्, p 154, n.
 तक्क्षीरा, p 247, 110.
 तक्पत्र, p 118, 22.
 तक्पत्री, p 230, n.
 तक्वार, p 124, 26.
 तच्, p 88, 12. p 154, 13.
 तच, p 118, 22. p 154, n.
 तचा, p 154, n.

लपिसार, p 24, 26.

लरा, p 293, 26.

लरायण, p 286, n.

लरि, p 293, n.

लरित, p 209, 41. p 13, 60.

लरितोदित, p 43, 20.

लरु, p 283, 48.

लरु, p 250, 9.

लिवाम्यति, p 22, 32.

लिव, p 23, 35. p 360, 227.

लरु, p 213, 58.

दक, p 60, n.

दंश, p 133, 27.

दंशन, p 207, 32.

दंशित्य, p 207, n.

दंशो, p 133, 27.

दंशो, p 127, 2.

दंसन, p 207, n.

दस, p 252, 19.

दक्षिण, p 279, 34. p 260, 8.

दक्षिणस्य, p 206, 28.

दक्षिणामि, p 179, 19.

दक्षिणात्, p 383, n.

दक्षिणात्, p 383, n.

दक्षिणाद्, p 260, 5.

दक्षिणाय, p 260, 5.

दक्षिणेन, p 283, n.

दक्षिणेर्म्मन्, p 253, 24.

दक्षिण्य, p 260, n.

दग्ध, p 283, 48.

दग्धिका, p 233, 49.

दग्ध, p 22, 33. p 196, 20.

p 312, 44.

दग्धक, p 397, n.

दग्धधर, p 11, 54

दग्धधार, p 11, n.

दग्धनीति, p 39, 5.

दग्धावब्राम्म, p 239, 75.

दग्धाद्धत, p 234, 53.

दण्डि, p 402, n.

दण्डिनो, p 402, n.

दण्डिन्, p 402, n.

दत्, p 161, n.

ददु, p 152, n.

ददुघ्न, p 120, 12.

ददुण, p 152, 10.

ददुहोगिन्, p 152, 10.

ददु, p 152, n.

ददुण, p 152, n.

दधित्य, p 91, 1.

दधिफल, p 91, 2.

दधिसक्तु, p 232, 48.

दनुज, p 2, 7.

दम्स, p 161, 42.

दन्तधावन, p 98, 30.

- दन्तमाला, p 201, 8.
 दन्तशठ, p 91, 5. p 91, 2.
 दन्तशठा, p 119, 6.
 दन्ता, p 161, n.
 दन्ताबल, p 200, 2.
 दन्तिका, p 120, 10.
 दन्तिन्, p 200, 2.
 दन्दशूक, p 58, 8.
 दध, p 274, 11.
 दध, p 196, 21. p 286, 3.
 दधय, p 288, 3.
 दधित, p 283, 47.
 दधुनस्, p 11, 51.
 दध्यतो, p 146, 38.
 दध्म, p 52, 30.
 दध्मोलि, p 9, 43.
 दध्म, p 236, 62.
 दधी, p 49, 18.
 दधाल, p 263, 15.
 दधित, p 272, 3.
 दध, p 50, 21. p 353, 186.
 दधत्, p 386, 9.
 दधित्, p 270, 49.
 दधी, p 85, 6.
 दधीदध, p 349, n.
 दधीर, p 67, 24.
 दधी, p 152, n.
 दधी, p 152, n.
 दधिन्, p 5, 20.
 दधिन्, p 174, 41.
 दधी, p 125, 31.
 दधि, p 229, 34.
 दधी, p 229, n.
 दधीकर, p 58, 8.
 दधि, p 26, 8.
 दधक, p 192, 6.
 दधन, p 294, 31.
 दध, p 89, 14.
 दध, p 359, 208.
 दधी, p 276, 18.
 दधीस्, p 276, 18.
 दधन, p 161, 42.
 दधवास्, p 161, 41.
 दधना, p 161, 42.
 दधपुर, p 112, n.
 दधपुर, p 117, n.
 दधबल, p 3, 9.
 दधमिन्, p 147, 48.
 दधमोक्ष, p 325, 90.
 दधा, p 168, 15.
 दधु, p 253, 35. p 183, 14.
 दध, p 10, 47.
 दधन, p 11, 51.
 दाधक, p 296, n.
 दाधाय, p 131, 31.
 दाधाविस्, p 20, 23.

दाक्षिण्य, p 395, n.
 दाक्षिण्य, p 260, n.
 दाडिम, p 401, 42. n.
 दाडिमपुष्पक, p 97, 29.
 दाडिमो, p 401, n. p 101, n.
 दाडिम्य, p 101, n.
 दाण्डपाता, p 386, 6.
 दाण्डू, p 131, 21.
 दाण्डोह, p 131, n.
 दात्र, p 223, 13.
 दान, p 182, 28. p 200, 5.
 दानव, p 2, 7.
 दानवारि, p 2, 4.
 दानवौख, p 260, 6.
 दान्त, p 186, 42. p 283, 47.
 दान्ति, p 286, 3.
 दापित, p 268, 40.
 दाम, p 238, 74.
 दामन्, p 238, 74.
 दामनी, p 238, 74.
 दामोदर, p 3, 13.
 दायाद, p 326, 91.
 दायित, p 268, n.
 दार, p 138, 6.
 दारद, p 58, 11.
 दारा, p 138, n.
 दारित, p 283, 50.
 दारु, p 98, 34. p 260, 8.

दारुद, p 50, 20.
 दारुहरिमा, p 109, 20.
 दारुहस्तक, p 229, 34.
 दारुघाट, p 130, 17.
 दार्जिका, p 114, 7. p 245, 102.
 दार्जी, p 109, 20.
 दारिम, p 101, n.
 दाव, p 359, 108.
 दाविक, p 70, 36.
 दाश, p 64, n. p 251, n.
 दाशी, p 251, 17. n.
 दास, p 64, 15. p 251, 17.
 दासो, p 251, n. 104, 55.
 दासोसभ, p 394, n.
 दासेय, p 251, 17.
 दासेर, p 251, 17.
 दिगम्बर, p 268, 39.
 दिग्ध, p 281, 39. p 212, 56.
 दिव, p 284, 53.
 दितिसुत, p 2, 7.
 दिधिवु, p 142, 23.
 दिधिवू, p 142, 23.
 दिन, p 24, 2.
 दिनाम्न, p 24, 3.
 दिव, p 1, n.
 दिवस, p 24, 2.
 दिव्यवति, p 8, 37.
 दिवा, p 377, 6.

- दिवाकर, p 21, 29.
 दिवाकोत्ति, p 251, 10. p 252, 20.
 दिविषद्, p 2, 3.
 दिविसत्, p 2, n.
 दिवोक्तस् p 366, n.
 दिवोक्ता, p 366, n.
 दिवौ, p 15, 1.
 दिवौक्तस्, p 366, 228. n. p 1, 2.
 दिवौक्ता, p 366, n.
 दिव्य, p 114, 10.
 दिद्योपपादक, p 271, 50.
 दिष्ट, p 15, n.
 दिष्टा, p 15, n.
 दिष्ट्य, p 15, 3.
 दिष्ट, p 32, 6. p 310, 37. p 24, 1.
 दिष्टान्त, p 218, 84.
 दोक्षित, p 176, 7.
 दोदिवि, p 233, 48.
 दोधिति, p 22, 35.
 दोन, p 270, 49.
 दोनार, p 302, 14.
 दोप, p 174, 40.
 दोपक, p 111, n.
 दोमि, p 23, 35.
 दोष, p 111, 30.
 दोषक, p 301, n.
 दोर्घ, p 276, 18.
 दोर्घकोष्णिका, p 67, n.
 दोर्घकोषिका, p 67, 25.
 दोर्घदर्शिन, p 176, 6.
 दोर्घष्टक, p 58, 8.
 दोर्घद्वन्त, p 99, 37.
 दोर्घसूत्र, p 262, 17.
 दोर्घिका, p 68, 28.
 दुःख, p 59, 3.
 दुःप्रथर्विणी, p 112, 2.
 दुःप्रथर्विणी, p 112, n.
 दुःघम, p 380, 14.
 दुःखर्ष, p 107, 10.
 दुःस्पर्शा, p 108, 12.
 दुःकूल, p 168, 15.
 दुग्ध, p 233, 51.
 दुग्धिका, p 109, 18.
 दुडि, p 67, n.
 दुदुम, p 121, 13.
 दन्दु, p 4, n.
 दुन्दुभि, p 46, 6.
 दुरध, p 77, 16.
 दुराजभा, p 107, 10.
 दुरित, p 31, 1.
 दुरोदर, p 349, 173.
 दुर्गत, p 270, 49.
 दुर्गति, p 59, 1.
 दुर्गन्ध, p 36, 21.

- दुर्गेशी, p 36, n.
 दुर्गसहर, p 293, 25.
 दुर्गा, p 7, 33.
 दुर्जन, p 270, 47.
 दुर्द्धिन, p 18, 13.
 दुर्मुम, p 121, n.
 दुर्नामक, p 151, 5.
 दुर्नामन्, p 67, 25.
 दुर्बल, p 147, 44.
 दुर्मनस, p 260, 8.
 दुर्मख, p 267, 36.
 दुर्बर्ण, p 243, 97.
 दुर्बिध, p 270, 49.
 दुर्दद, p 193, 10.
 दुलि, p 67, n.
 इली, p 67, n.
 दुष्प्रवण, p 8, 39.
 दुष्प्रत, p 31, 1.
 दुष्ट, p 381, 19.
 दुष्प्रत, p 116, 16.
 दुष्प्रवर्णिनी, p 112, n.
 दुष्प्र, p 169, 21.
 दुष्टितुपति, p 145, 32.
 दुष्टित, p 143, 28, n.
 दूत, p 195, 16.
 दूती, p 141, 17. p 195, n.
 दूय, p 195, 16.
 दून, p 284, 52.
 दूर, p 275, 18.
 दूरदर्शिन, p 176, 6.
 दूर्वा, p 123, 23.
 दूय, p 169, n.
 दूषिका, p 155, 18.
 दूषी, p 155, n.
 दूषोका, p 155, n.
 दूय, p 169, n.
 दूया, p 202, n.
 दृढ, p 13, 62. p 277, 25. p 313, 47.
 दृढस्थि, p 277, 25.
 दृति, p 391, 19.
 दृय, p 280, 35.
 दृष्ट, p 162, 44. p 362, 219.
 दृष्टत्, p 84, 4.
 दृष्ट, p 198, 30.
 दृष्टरजस, p 139, 8.
 दृष्टान्त, p 318, 65.
 दृष्टि, p 162, 44. p 311, 41.
 देव, p 1, 2. p 48, 13. p 145, n.
 देवकुसुम, p 171, 27.
 देवकोनन्दन, p 4, 16.
 देवखात, p 68, 27.
 देवचन्द, p 165, 6.
 देवचक्र, p 125, 32.
 देवता, p 2, 4. p 380, n.
 देवताह, p 102, 49.

- देव. p 189, n.
 देवदास. p 99, 34.
 देवद्वय. p 266, n.
 देवद्वय. p 266, 34.
 देव. p 234, 120. p 258, 45.
 देववत्सल, p 92, 6.
 देवभूय. p 189, 51,
 देवमातृक. p 76, 12.
 देवर, p 145, 32.
 देवज. p 145, n. p 250, 11.
 देवताभा, p 9, 44.
 देवसायुज्य, p 189, n.
 देवाजीव, p 250, 11.
 देवाजीवी, p 150, 11.
 देवी, p 48, 13. p 106, 2.
 देह, p 145, 32.
 देश, p 74, 7.
 देशरूप, p 197, 24.
 देह, p 156, 22.
 देहलो, p 81, 13.
 देतेय, p 2, 7.
 देत्य. p 2, 7.
 देत्यगृह, p 21, 26.
 देत्या. p 115, 11.
 देत्यारि, p 4, 14.
 देघा. p 168, 16.
 देव, p 32, 6. p 188, 50.
 देवकीवन्दन, p 4, n.
 देवज्ञ, p 194, 14.
 देवज्ञा, p 141, 20.
 देवत, p 2, 4.
 देय, p 32, n.
 देसा. p 108, 13. p 205, 21.
 देषज्ञ, p 176, 4. p 309, 36.
 देषा. p 377, 6. p 158, n.
 देषिकद्वय, p 270, 46.
 देस, p 158, 31.
 देहद. p 52, 27.
 देहद्वती. p 142, 21.
 दौकृत. p 205, n.
 दौत्या, p 195, n.
 दैवारिक, p 192, n.
 द्युति. p 19, 19. p 23, 35.
 द्यती, p 19, n.
 दुमणि, p 22, 31.
 द्युप्त, p 242, 91.
 द्युप्त, p 2, n.
 द्युप्त, p 2, n.
 द्युप्त, p 270, n.
 द्युप्त. p 258, 45.
 द्युप्तकारक, p 258, 44.
 द्युप्तवत्, p 258, 44.
 द्यो, p 1, 1. p 15, 1.
 द्योत, p 23, 36.
 द्युप्त. p 233, n.
 द्युप्त, p 233, n.

- भव, p 53, 32. p 217, 79.
 भवन्ती, p 107, 6.
 भविष्य, p 242, 91. p 315, 55.
 भविष्यन्तर, p 216, 70.
 भव्य, p 242, 90. p 344, 156.
 भाक्, p 377, 2.
 भाक्षा, p 111, 26.
 भाषिण्य, p 285, 62.
 भाव, p 217, 79.
 भाविडक, p 118, 23.
 भा, p 87, 5.
 भाषित, p 98, 34.
 भुव, p 213, 59. n.
 भुव, p 130, 14.
 भुवि, p 63, n.
 भुवो, p 63, n. p 386, 9.
 भुत, p 283, 49. p 13, 60. p 47, 9.
 भुता, p 280, 49.
 भुम, p 87, 5.
 भुमामय, p 171, 26.
 भुमोत्पल, p 100, 40.
 भुवय, p 241, 85.
 भुव, p 67, n.
 भुवन, p 3, n.
 भुविष्य, p 3, 12.
 भोय, p 314, 51. p 131, n.
 भोयकाक, p 131, 21.
 भोयक्षीरा, p 238, 72.
 भोयदुघा, p 238, 72.
 भोयि, p 63, n.
 भोयिका, p 63, n.
 भोयिणी, p 222, n.
 भोयि, p 63, 11.
 भोयचिन्तन, p 34, 13.
 भोयिक, p 222, 10.
 बन्ध, p 135, 38. p 361, 214.
 बयतिगा, p 187, 44.
 बास्य, p 192, n.
 बादशाहुल, p 159, 35.
 बादशात्मन्, p 21, 29.
 बापर, p 34, 12. p 346, 164.
 बार, p 81, 16.
 बारपाल, p 192, 6.
 बारिक, p 192, n.
 बारिन्, p 192, n.
 बास्य, p 192, 6.
 बास्यित, p 192, 6.
 बास्यितदर्शक, p 192, n.
 बिगुणास्त, p 222, 9.
 बिज, p 134, 32. p 308, 32.
 p 175, n.
 बिजन्मन्, p 175, n.
 बिजराज, p 18, 16.
 बिजा, p 114, 8.
 बिजति, p 175, 3. n.

दिजिङ्ग, p 338, 136.
 द्वितीया, p 138, 5.
 द्वितीयास्त, p 222, n.
 द्विप, p 200, 2.
 द्विपाय, p 197, 27.
 द्विरद, p 200, 2.
 द्विरेफ, p 133, 29.
 द्विर्ग, p 237, 68.
 द्विष्, p 193, n.
 द्विष, p 193, n.
 द्विवत्, p 193, 10.
 द्विष्टाश्च, p 378, 10.
 द्विष्ठ, p 244, n.
 द्विसौत्य, p 222, n.
 द्विहल्य, p 222, n.
 द्विहाय गो, p 237, 68.
 द्वीप, p 62, 8.
 द्वीपवती, p 69, 30.
 द्वेषण, p 193, 10.
 द्वेष्य, p 269, 45.
 द्वेष, p 195, 18.
 द्वैप, p 205, 22.
 द्वैमासुर, p 7, 33.
 द्वाय, p 244, 98.
 धट, p 390, 17.
 धन, p 47, 9.
 धनज्ञय, p 10, 48.

धनद, p 14, 64.
 धनहरौ, p 116, 16.
 धनाधिप, p 14, 64.
 धनिक, p 230, n.
 धनिन्, p 261, 10.
 धनिनी, p 261, n.
 धनिष्ठा, p 20, 24.
 धनोयक, p 230, n.
 धनुःश्रेणी, p 106, 2. n.
 धनु, p 211, n.
 धनुर्धर, p 208, 37.
 धनुर्गन्ध, p 212, 53.
 धनुर्यास, p 107, n.
 धनुष्यट, p 94, 15.
 धनुषात्, p 208, 37.
 धनुस्, p 211, 51.
 धनु, p 211, n.
 धनेयक, p 230, n.
 धन्य, p 230, n.
 धन्या, p 220, n.
 धन्याक, p 230, 38.
 धन्यास्त, p 230, 39.
 धन्व, p 211, n.
 धन्वन्, p 211, n.
 धन्वयवास, p 107, n.
 धन्वयास, p 107, 10.
 धन्विन्, p 208, 37.
 धमन, p 124, 28.

- धमनि, p 116, n. p 154, 16. धानुष्क, p 208, 37.
 धमनो. p 154, n. p 116, 18. n. धान्य, p 225, 21. p 230, n.
 धम्मि, p 163, 48. धान्यक, p 230, n.
 धर, p 84, 1. धामन्, p 336, 126.
 धरणि, p 73, 2. धामार्गव, p 107, 7. p 113, 5.
 धरणी, p 73, n. धाया, p 180, 21.
 धरा, p 73, 2. धारण, p 20, 26.
 धरित्री, p 73, 2. धारणा, p 197, 26.
 धर्म, p 31, 2. p 340, 141. धारा, p 204, 17. n.
 धर्महिन्ता, p 52, 28. धारा, p 16, 8.
 धर्मधजिन्, p 190, 53. धारा, p 17, 13.
 धर्मपत्तन, p 229, 36. धार्तराष्ट्र, p 132, 24.
 धर्मराज, p 2, 8. p 308, 33. धावनि, p 108, 11.
 धर्मसंहिता, p 40, 7. दिक्, p 371, 2. n.
 धर्वणी, p 139, n. दिक्कृत, p 268, 39. p 222, 43.
 धर्विणी, p 139, 10. दिवण, p 20, 25.
 धव, p 145, 35. p 360, 203. दिवणा, p 33, 10.
 धवल, p 37, 22. p 257, 68. दिष्ट, p 344, n.
 धवला, p 237, 63. दिष्टा, p 344, 157.
 धवलो, p 237, n. धो, p 33, 10. p 384, n. p 34, n.
 धवित्र, p 187, n. धोद्वि, p 35, 17.
 धातकी, p 115, 12. धोमत्, p 176, 5.
 धातु, p 85, 8. p 319, 68. धोर, p 170, 23. p 176, 5.
 धातुपुष्पिका, p 115, n. धोवर, p 64, 15.
 धाढ, p 3, 12. धोवरी, p 64, n.
 धाढपुष्पिका, p 115, 12. धोषति, p 283, 25.
 धात्री, p 350, 178. धोषतिव, p 192, 4.
 धाना, p 232, 47. धुत, p 280, 36.

- धुनि, p 69, n.
 धुनो, p 69, 30.
 धुरन्धर, p 236, 65.
 धुर, p 205, 23.
 धुरा, p 205, n.
 धुरीण, p 236, 65.
 धुर्य, p 236, 65.
 धुर्वह, p 236, 65.
 धुवित्र, p 180, 23.
 धुल्लुर, p 104, n.
 धुल्लूर, p 104, 58.
 धूत, p 28, 36.
 धूनी, p 69, n.
 धूपायित, p 284, 52.
 धूपित, p 284, 52.
 धूमकेतु, p 317, 61.
 धूमयोनि, p 16, 9.
 धूमल, p 37, 25.
 धूम्या, p 297, 42.
 धूम्याट, p 130, 16.
 धूष, p 37, 25.
 धूर्जटि, p 6, 28.
 धूर्त, p 104, 58. p 258, 44. p 270, 47.
 धूर्धर, p 236, n.
 धूति, p 215, 66. n.
 धूनी, p 215, n.
 धूसर, p 37, 23.
 धूखूर, p 104, n.
 दति, p 321, 77.
 दट, p 265, 25.
 दक, p 264, n.
 दक्षमियात, p 264, 25.
 दक्षज, p 264, 25.
 दक्षि, p 22, 34.
 दोगु, p 238, 71.
 दोगुका, p 200, 4. p 302, 15.
 दोगुया, p 238, 72.
 दोगुल, p 235, 60.
 दैवत, p 45, 1.
 दैतकौण्डिन, p 167, 14.
 दौरेय, p 236, 65.
 दौरितक, p 204, 16.
 द्याम, p 125, 32.
 धज, p 215, 67.
 धजिनी, p 210, 46.
 धनि, p 44, 1.
 धनित, p 282, 44.
 धनल, p 284, 53.
 धानल, p 131, 20. p 363, 221.
 धान, p 44, 1.
 धान्त, p 56, 3.
 धुव, p 19, 21. p 87, 8. p 276, 22. p 181, 24.
 भुवा, p 13, 3.

- न, p 379, n.
 नकुच, p 100, n.
 नकुलोद्या, p 113, 3.
 नक्त, p 377, 6.
 नक्तक, p 168, 16.
 नक्तमाल, p 97, 28.
 नक्त, p 66, 21.
 नक्तत्र, p 20, 22. n.
 नक्तत्रमाला, p 166, 8.
 नक्तत्रेश, p 18, 16.
 नख, p 159, 34. p 116, 17.
 नखर, p 159, 34.
 नखरा, p 159, n.
 नखी, p 116, n.
 नय, p 304, 20.
 नगज, p 200, n.
 नगर, p 77, n.
 नगरी, p 77, n. p 8, 40.
 नगौकस्, p 134, 33.
 नम, p 268, 39.
 नमज्ज, p 257, n.
 नमज्ज, p 257, 42.
 नमिका, p 139, 8. p 141, 17.
 नट, p 99, 37. p 250, n.
 नटन, p 47, 10.
 नटो, p 116, 17.
 नड p 124, 28. p 397, 33.
 नडमोन, p 65, n.
 नडसंहति, p 126, 33.
 नद्या, p 126, 33.
 नड्ढत्, p 75, 9.
 नड्ढल, p 75, 9.
 नत, p 381, 18. p 276, 20.
 नतनासिक, p 148, 45.
 नदो, p 68, 29.
 नदीमाहक, p 76, 12.
 नदीसर्ज्ज, p 96, 25.
 ननंद, p 144, n.
 ननांद, p 144, 29.
 ननु, p 380, 14. p 373, 10.
 नन्दक, p 5, 24.
 नन्दन, p 8, 41.
 नन्दि, p 31, n.
 नन्दिहत्त, p 116, 16.
 नन्दोहत्त, p 116, 1.
 नन्द्यावर्त्त, p 80, 10.
 नपुंसकत, p 146, 39.
 नप्त, p 144, n.
 नप्पो, p 148, 29.
 नभ, p 15, n.
 नभस् p 368, 234. p 15, 1. n.
 p 29, 16.
 नभसङ्गम, p 134, 34.
 नभस्य, p 29, 17.
 नभसत्, p 12, 58.
 नभसित, p 284, 51.

नमस्कारो, p 119, 7.

नमस्या, p 184, 34.

नमस्यित, p 284, 51.

नमुचिसूदन, p 8, 39.

नय, p 288, 9.

नयन, p 162, 44.

नर, p 137, 1.

नरक, p 59, 1.

नरपति, p 191, n.

नरवाहन, p 14, 64.

नर्तको, p 47, 8.

नर्तन, p 47, 10.

नर्मदा, p 69, 32.

नर्मन्, p 53, 32.

नल, p 125, 31.

नलकुवर, p 14, 65.

नलद, p 125, 30.

नलमोन, p 65, 18.

नलिन, p 71, 39.

नलिनो, p 71, 39.

नलो, p 116, 17.

नल्ल, p 77, 18.

नव, p 278, 27.

नवदल, p 72, 43.

नवनीत, p 233, 52.

नवमालिका, p 103, 53.

नवसूतिका, p 238, 71.

नवाम्बर, p 167, 13.

नवीन, p 278, 27.

नवीकृत, p 233, 52.

नय, p 278, 27.

नष्ट, p 218, 80.

नष्टचेष्टता, p 54, 33.

नष्टामि, p 190, 52.

नष्टेन्दुकला, p 26, 9.

नसा, p 161, n.

नस्तित, p 236, 63.

नस्या, p 161, n.

नस्योत, p 263, 63.

नहि, p 379, n.

ना, p 379, 11.

नाक, p 1, 1. p 298, 2.

नाकु, p 76, 14.

नाकुलो, p 192, 2.

नाग, p 56, n. p 200, 2. p 305, 22.

नागकेशर, p 101, n.

नागकेसर, p 101, 45.

नागजिहिका, p 246, 108.

नागर, p 230, 38.

नागररु, p 95, 18.

नागलोक्त, p 56, 1.

नागवला, p 113, 5.

नागवल्ली, p 114, 8.

नागसम्भव, p 246, 105.

नागसुगन्धा, p 112, n.

नागास्तक, p 5, 25.

नाव्य, p 47, 10.

नाडि, p 154, n.

नाडिकेल, p 126, n.

नाडिचम, p 249, 8.

नाडो, p 154, 16. p 313, 45. p 225, 22.

नाडोवण, p 151, 5.

नाथवत्, p 262, 16.

नाद, p 44, 1.

नादेयो, p 93, 11. p 95, 18. p 113, 6.

नाना, p 376, 3.

नान्दिकर, p 267, n.

नान्दोकर, p 267, 38.

नान्दोवादिन्, p 267, 38.

नापित, p 250, 10.

नाभि, p 392, 20. p 172, n. p 205, 24. p 339, 139.

नाभो, p 205, n. p 339, 109.

नाम, p 374, 13.

नामधेय, p 40, 8.

नाय, p 288, 9.

नायक, p 161, 11.

नार, p 161, n.

नारक, p 59, 1.

नाराच, p 212, 55.

नाराचो, p 255, 32.

नारायण, p 3, 13. n.

नरायणी, p 109, 19.

नारिकेर, p 126, 34.

नारिकेल, p 126, n.

नारिकेलि, p 126, n.

नारिकेलो, p 126, n.

नारो, p 137, 2.

नारोकेल, p 126, n.

नार्यङ्ग, p 95, n.

नाल, p 245, n. p 71, n. p 225, 22.

नालो, p 71, n.

नाविक, p 63, 12.

नाय, p 62, 10.

नाश, p 218, 85.

नासव्य, p 10, 47.

नासा, p 81, 13. p 161, 40.

नासिका, p 161, 40.

नासिकौ, p 10, n.

नास्तिकता, p 34, 13.

निःकासित, p 268, 39.

निःक्रामित, p 268, n.

निःप्रभ, p 283, 49.

निःशलाक, p 196, 22.

निःशेष, p 275, 14.

निःशेष्य, p 273, 5.

निःश्रेणि, p 82, 18.

निःश्रेणी, p 82, n.

- निःश्रेयस, p 34, 15.
 निःघम, p 380, 14.
 निःसरण, p 82, 19.
 निःश्व, p 270, 49.
 निकट, p 275, 16.
 निकर, p 135, 39.
 निकर्षण, p 82, 19.
 निकष, p 255, 32.
 निकषा, p 381, 19.
 निकषात्मज, p 12, 55.
 निकस, p 255, n.
 निकाम, p 235, 57.
 निकाय, p 136, 42.
 निकार्य, p 79, 5.
 निकार, p 290, 15. p 295, 36.
 निकारण, p 218, 81.
 निकास, p 256, n.
 निकुचक, p 242, 89.
 निकुञ्ज, p 85, 8.
 निकुम्भ, p 120, 10.
 निकुरम्, p 135, 40.
 निष्ठत, p 268, 41. p 270, 46.
 निष्ठति, p 53, 30.
 निष्ठर, p 272, 3.
 निकेतन, p 78, 4.
 निकोषक, p 93, 9.
 निष्कण, p 44, 3.
 निष्काय, p 44, 3.
 निखिल, p 275, 14.
 निगड, p 202, 9.
 निगद, p 290, 12.
 निगम, p 77, 1. p 340, 142.
 निगाद, p 290, 12.
 निगार, p 296, 37.
 निगाज, p 203, 16.
 नियक्ष, p 290, 13.
 नियार, p 296, n.
 निघ, p 295, 36.
 निघस, p 234, 56.
 निघ्न, p 262, 16.
 निधिक्षी, p 237, n.
 निघुल, p 100, 41. p 169, n.
 निघोल, p 169, 18.
 निघोली, p 169, n.
 निज, p 309, 34.
 नितम्, p 157, 25.
 नितम्ब, p 157, 28.
 नितम्बिनो, p 137, 3.
 नितान्त, p 13, 62.
 नित्य, p 13, 61.
 निदाह, p 30, 19. p 54, 33.
 निदान, p 32, 6.
 निदिप्रिक्षा, p 108, 12.
 निदेश, p 197, 25.
 निद्रा, p 54, 36.
 निद्राण, p 266, 33.

- निमात्र, p 266, 33.
 निमित्त, p 266, n.
 निधन, p 218, 85. p 336, 125.
 निधि, p 14, 67.
 निधुवन, p 190, 56.
 निध्यान, p 294, 31.
 निनद, p 44, 1.
 निनाद, p 44, 1.
 निन्दा, p 41, 14.
 निय, p 228, 32.
 निपठ, p 294, 29.
 निपाठ, p 294, 29.
 निषान, p 68, 26.
 निपुण, p 259, 4.
 निबर्हण, p 218, 81.
 निभ, p 256, 38.
 निभत्, p 264, 25.
 निमित्त, p 322, 79.
 निमेष, p 27, 11.
 निम्न, p 64, 15.
 निम्नगा, p 69, 30.
 निम्न, p 100, 43.
 निम्नतर, p 92, 6.
 नियति, p 32, 6.
 तित्यन्त, p 206, 27.
 नियम, p 184, 37. p 188, 48.
 p 34, 14.
 निदातन, p 294, n.
 नियामक, p 63, 12.
 नियाम, p 63, n.
 नियुत, p 393, 24.
 नियुद्ध, p 216, 75.
 नियोज्य, p 251, 17.
 निरङ्कुश, p 262, n.
 निरन्तर, p 275, 15.
 निरय, p 59, 1.
 निरर्गत, p 279, 33.
 निरर्थक, p 278, 31.
 निरवग्रह, p 262, 15.
 निरसन, p 295, 31.
 निरस्त, p 212, 56.
 निराकारिण, p 265, 30.
 निराकृत, p 268, 40.
 निराकृति, p 189, 53. p 295, 31.
 निरामय, p 152, 8.
 निरोध, p 223, n.
 निरोध, p 223, 13. n.
 निरोध, p 290, n.
 निर, p 375, 14.
 निर्येति, p 59, 2.
 निर्गन्धन, p 218, n.
 निर्गण्डी, p 102, n.
 निर्गुण्डी, p 102, 49.
 निर्ययन, p 218, 82.
 निर्घोष, p 44, 1.
 निर्जर, p 1, 2.

- निजितेन्द्रिययामि, p 186, 43.
 निर्भर, p 85, 5.
 निर्याय p 34, 12.
 निर्याता p 273, 5.
 निर्योजक, p 250, 10.
 निर्देश, p 199, 25.
 निर्योक्त, p 261, n.
 निर्वन्ध, p 369, 238.
 निर्वर्धय, p 218, n.
 निर्भर, p 13, 62.
 निर्मद, p 200, 4.
 निर्मत्त, p 57, B.
 निर्मोक्त, p 58, 9.
 निर्वन्धय, p 262, n.
 निर्याय, p 201, 6.
 निर्यातन, p 335, 122.
 निर्यय, p 370, 238.
 निर्वर्धन, p 49, n.
 निर्वपय, p 182, 29.
 निर्वर्धन, p 294, 31.
 निर्वहता, p 49, 15.
 निर्वाय p 282, 45. p 34, 15.
 निर्वत, p 282, 45.
 निर्वद, p 41, 13. p 326, 92.
 निर्वप, p 182, n.
 निर्वपय, p 218, 83.
 निर्वार्य, p 261, 213.
 निर्वसन, p 218, 82.
 निर्वत, p 283, 50.
 निर्वेश, p 256, 39. p 362, 217.
 निर्ययन, p 56, 2.
 निर्हार, p 291, 17.
 निर्हारिन्, p 36, 20.
 निर्याय, p 79, 5.
 निर्वह, p 135, 39.
 निर्वत, p 224, 27.
 निर्वप, p 182, 30.
 निर्वत, p 188, 49. p 168, 15.
 निर्वता, p 168, n.
 निर्वत, p 168, n.
 निर्वेश, p 199, 1.
 निशा, p 25, 4.
 निशात, p 181, n.
 निशाद, p 252, n.
 निशान्त, p 79, 5.
 निशापति, p 18, 15.
 निशादय, p 218, 81.
 निशाका, p 230, 41.
 निशित, p 281, 40.
 निशोय, p 25, 6.
 निशोयिनी, p 25, 4.
 निशय, p 34, 12.
 निशेखि, p 82, n.
 निशेखी, p 82, n.
 निशङ्क, p 212, 56.
 निशङ्गिन्, p 208, 37. n.

- निबन्ध, p 46, n.
 निबन्धा, p 78, 2.
 निबन्धर, p 62, 9.
 निबन्ध, p 84, 3.
 निबन्ध, p 45, 1. p 252, 20.
 निबन्धिन, p 206, 27.
 निबन्धन, p 218, 81.
 निबन्ध, p 302, 14.
 निबन्धा, p 142, 21.
 निबन्धो, p 142, n.
 निबन्धासित, p 268, 39.
 निबन्धुट, p 89, 13.
 निबन्धुटि, p 115, 13.
 निबन्धुम, p 120, n.
 निबन्धुच, p 89, 13.
 निबन्धन, p 293, 25.
 निबन्धा, p 49, 15. p 312, 43.
 निबन्धान, p 231, 44.
 निबन्धोक्त, p 296, 38.
 निबन्धुर, p 43, 19. p 277, 25.
 निबन्धुच, p 280, 37.
 निबन्धुति, p 296, 38.
 निबन्धेव, p 296, n.
 निबन्धेवा, p 296, n.
 निबन्धास, p 259, 4.
 निबन्धा, p 282, 45.
 निबन्धा, p 283, 50.
 निबन्धा, p 293, 24.
 निबन्धन, p 200, 49.
 निबन्धासित, p 167, 13.
 निबन्धा, p 143, n.
 निबन्धो, p 143, n.
 निबन्धे, p 55, 38.
 निबन्धेव, p 218, 82.
 निबन्ध, p 276, 19.
 निबन्ध, p 213, 57.
 निबन्धा, p 231, 49.
 निबन्धन, p 44.
 निबन्धा, p 44.
 निबन्धन, p 21, 82.
 निबन्धा, p 6, 22.
 निबन्धिसन, p 2, 81.
 निबन्धेन, p 251, 16.
 निबन्ध, p 42, 17. p 360, 210.
 निबन्धा, p 44, 1.
 निबन्धा, p 256, 38.
 निबन्ध, p 251, 16.
 निबन्धा, p 237, n.
 निबन्धो, p 237, n.
 निबन्धो, p 276, n.
 निबन्धे, p 380, 17.
 निबन्ध, p 135, 37.
 निबन्धा, p 134, 34.
 निबन्ध, p 81, 14.
 निबन्ध, p 86, 22.
 निबन्ध, p 61, 4.

- नील, p 37, 23.
 नीलकण्ठ, p 312, 42. p 133, 33.
 नीलकु, p 130, 13.
 नीललोहित, p 6, 28.
 नीला, p 37, n. p 133, n.
 नीलाकु, p 130, n.
 नीलाम्बर, p 4, 19.
 नीलाम्बुजम्बु, p 70, 37.
 नीलिका, p 103, 51.
 नीलिनो, p 108, 13.
 नीलो, p 108, 13. p 133, n.
 नीलाक, p 292, 23.
 नीवार, p 226, 25.
 नीवि, p 361, n. p 240, n.
 नीवो, p 240, 80. p 361, 214.
 नीहत्, p 75, 8.
 नीहार, p 169, 20.
 नीहार, p 19, 19.
 नु, p 380, n. p 373, 9.
 नुति, p 41, 12.
 नुत्त, p 280, 37.
 नुत्र, p 280, 37.
 नूतन, p 278, 27.
 नूत, p 278, 27.
 नूद, p 96, 22.
 नून, p 374, 12. p 380, 16.
 नूपुर, p 166, 11.
 नृ, p 137, n.
 नृत्त, p 47, 10.
 नृप, p 191, 1. n.
 नृपति, p 191, n.
 नृपलक्ष्मण, p 199, 32.
 नृपसभ, p 394, n.
 नृपासन, p 198, 31.
 नृसेन, p 400, 40. n.
 नृज, p 162, 44. p 351, 182.
 नृजामु, p 162, 44.
 नृदिष्ठ, p 275, 18.
 नृपथ, p 164, 1.
 नृमि, p 68, 27. p 205, 24. p
 92, n.
 नृमिन्, p 92, n.
 नृमो, p 92, n. p 205, n.
 नृकभेद, p 279, 32.
 नृगम, p 239, 78.
 नृचिको, p 237, 67.
 नृयाजी, p 246, 109.
 नृमेघ, p 240, 81.
 नृययोध, p 90, 18.
 नृकट, p 12, 56. n. p 15, 4.
 नृध्वक, p 192, 7.
 नृलिङ्गिक, p 208, 38.
 नृ, p 379, 11.
 नृ, p 62, 10.
 नृकादण्ड, p 63, 13.
 नृक, p 276, n.

न्याय, p 365, 227.

न्यायोप, p 328, 98.

न्यायोधी, p 107, 6.

न्यह, p 276, n.

न्यहु, p 129, 10.

न्यप, p 276, 20.

न्यस, p 280, 38.

न्याद, p 234, 56.

न्याय, p 197, 24.

न्याय, p 197, 25.

न्यास, p 240, 81.

न्युह, p 390, 17.

न्युज, p 153, 12.

न्यू, p 337, 130.

यकथ, p 83, 20.

यक, p 282, 46.

यक, p 27, 12. p 163, 49. p

364, 222. p 212, 55. p

134, n.

यकक, p 81, 14.

यकवि, p 24, 1. p 135, 36.

यकतो, p 24, n.

यकवार, p 81, 14.

यकभाग, p 201, 8.

यकमूल, p 135, 36.

यकल, p 134, n.

यकान्, p 26, 7.

यकिली, p 25, 5.

यकिल, p 134, 32.

यकन, p 335, 123.

यक, p 31, 1.

यकिल, p 75, 10.

यकिलह, p 71, 40.

यकु, p 149, 48. n.

यकु, p 149, n.

यक्ति, p 86, 4. p 180, n. p

321, 74.

यक्ती, p 86, n.

यकन्यचा, p 109, 20.

यकन्यचा, p 109, n.

यचा, p 288, 8.

यकजन, p 137, 1.

यकता, p 218, 84.

यकल, p 218, n.

यकदशी, p 26, 7.

यकन, p 45, 1.

यकराज, p 388, n.

यकलक्ष, p 39, 6.

यकशर, p 5, 20.

यकशाख, p 159, 32.

यककुल, p 98, 32.

यकालिका, p 254, n.

यकाल, p 127, 1.

यकर, p 396, 31.

यकिका, p 386, 7.

- घट, p 81, n.
 घटचर, p 168, 16.
 घटज, p 81, 14. p 358, 203.
 घटजाप्रान्त, p 81, 14.
 घटभेदन, p 77, n.
 घटवासक, p 174, 41.
 घटह, p 46, 6. p 217, 76.
 घटि, p 168, n.
 घटी, p 168, n.
 घटु, p 122, 20. p 252, n.
 p 311, 42. p 267, n.
 घटुपर्णी, p 119, 3.
 घटोल, p 123, 20.
 घटोलिका, p 113, 6.
 घड, p 390, 17.
 घडन, p 77, n.
 घडनो, p 77, n.
 घडिका, p 95, 21.
 घडिन्, p 95, 21.
 घडिश, p 392, 21.
 घडिस, p 392, n.
 घण, p 242, 88. p 256, 39. p
 314, 49.
 घणायित, p 285, 59.
 घणित, p 285, 59.
 घणितय, p 240, 82.
 घण, p 146, 39.
 घणित, p 176, 5.
 घण्य, p 240, 82.
 घण्यवोधिका, p 78, 2.
 घण्य, p 121, 15.
 घण्यजीव, p 339, 79.
 घतग, p 134, 33.
 घतङ्ग, p 133 28.
 घतङ्गिका, p 133, 27.
 घतत, p 134, 33.
 घतत्रिन्, p 134, 33.
 घतत्रिन्, p 134, 33.
 घतदह, p 174, 40. p 392, 21.
 घतयालु, p 265, 27.
 घताका, p 215, 67.
 घताकी, p 208, 39.
 घति, p 145, 35.
 घतिभररा, p 138, 7.
 घतिव्रता, p 138, 6.
 घतिवली, p 140, 12.
 घतङ्ग, p 172, n.
 घतन, p 77, 1.
 घति, p 208, 34. p 210, 48.
 घतिसंघति, p 208, 35.
 घतिन्, p 212, 55. p 134, 33.
 घलो, p 138, 5.
 घज, p 89, 14.
 घजङ्ग, p 172, n.
 घजपरधु, p 255, 33.
 घजपाया, p 165, 4.

यक्षरथ, p 134, 33.
 यक्षलेखा, p 170, 24.
 यक्षाङ्ग, p 172, 33. p 247, 111.
 यक्षाकुलि, p 170, 24.
 यक्षिन्, p 134, 33. p 130, 15.
 यक्षोर्ध्व, p 99, 37.
 यद्य, p 76, n.
 यद्यन, p 76, n.
 यधिक, p 195, 17.
 यधिकता, 195, n.
 यधिकी, p 195, n.
 यधिन्, p 76, n.
 यद, p 156, n. p 327, 96.
 यदग, p 208, 34.
 यदति, p 76, n.
 यदवी, p 76, 15.
 यदाजि, p 208, 34.
 यदाति, p 208, 34.
 यदातिक, p 208, 34.
 यदिक, p 208, 35.
 यद्, p 208, 35.
 यदति, p 76, 15.
 यदती, p 76, n.
 यद्य, p 200, n.
 यद्यक्, p 201, 7.
 यद्यचादिखी, p 120, 11.
 यद्यनाभ, p 4, 13.
 यद्यनाभि, p 4, n.

यद्यपन, p 120, 11.
 यद्यराग, p 243, 93.
 यद्या, p 5, 22. p 120, 11.
 यद्याकर, p 68, 28.
 यद्याट, p 120, 13.
 यद्यालया, p 5, 22.
 यद्यिन्, p 200, 3.
 यद्यिनौ, p 71, 39. p 200, n.
 यद्य, p 366, 31.
 यद्या, p 76, 15.
 यनस, p 100, 41.
 यनयित, p 285, 59.
 यनित, p 285, 59.
 यन्न, p 284, 53.
 यन्नग, p 58, 8.
 यन्नगाशन, p 5, 25.
 ययस्, p 60, 3. p 233, 51. p 368, 235.
 ययस्य, p 233, 51.
 ययोधर, p 347, 165.
 यरंशत, p 274, n.
 यरंसहस्र, p 274, n.
 यरःशत, p 274, 13. n.
 यरःशता, p 274, 13.
 यरःसहस्र, p 274, n.
 यरःसस्, p 382, n.
 यर, p 355, 193. p 193, 11.
 यरनात, p 252, 18.

- परजित, p 252, n.
 परतन्त्र, p 262, 16.
 परपिण्डाद, p 263, 20.
 परम्भत, p 131, 19.
 परम्भत्, p 131, 20.
 परम, p 379, 12.
 परमात्र, p 181, 23.
 परमेष्ठिन, p 3, 11.
 परम्पराक, p 181, 25.
 परवत्, p 262, 16.
 परदु, p 213, 60.
 परश्वध, p 213, 60.
 परश्वत्, p 382, 22.
 परश्वध, p 213, n.
 पराक्रम, p 216, 71. p 340, 141.
 पराग, p 90, 17. p 305, 22.
 पराङ्मुख, p 266, 33.
 पराक्षित, p 252, 18.
 पराधीन, p 266, 33.
 पराजय, p 217, 80.
 पराजित, p 218, 80.
 पराधीन, p 262, 16.
 परात्र, p 263, 20.
 पराभूत, p 218, 80.
 पराय, p 382, 20.
 परायण, p 286, 2.
 परारि, p 382, n.
 परार्थ, p 273, 7.
 पराशरिन्, p 185, n.
 पराशरी, p 185, n.
 परासन, p 218, 81.
 परासु, p 218, 85.
 पराक्षन्दिन्, p 253, 25.
 परि, p 155, n.
 परिकर, p 347, 167.
 परिकर्मन्, p 169, 22.
 परिक्रम, p 291, 16.
 परिक्रिया, p 292, 20.
 परिक्षित, p 280, 37.
 परिखा, p 68, 29.
 परिग्रह, p 210, 47. n. p 370, 239.
 परिघ, p 307, 28. p 213, 59.
 परिघातन, p 213, 59.
 परिचय, p 292, 23.
 परिचर, p 207, 30.
 परिचर्या, p 184, 34.
 परिचार्य, p 180, 20.
 परिचारक, p 251, 17.
 परिणत, p 282, 46.
 परिणय, p 191, 56.
 परिणाम, p 291, 15.
 परिणाय, p 258, 46.
 परिणाह, p 168, 16.
 परितत्, p 379, 13.
 परित्राण, p 287, 5.

- ऐरिहान, p 240, 81.
 ऐरिदेवन, p 42, 16.
 ऐरिधान, p 196, 18.
 ऐरिधि, p 22, 34. p 328, 99.
 ऐरिचिञ्च, p 207, 30.
 ऐरिपय, p 240, 80.
 ऐरिपंधिन्, p 193, 11.
 ऐरिपाठि, p 184, n.
 ऐरिपाठी, p 184, 36.
 ऐरिपुष्पता, p 173, 38.
 ऐरिपेल, p 117, n.
 ऐरिपेत्तव, p 117, 19.
 ऐरिजव, p 277, 24.
 ऐरिवर्द्ध, p 370, 241.
 ऐरिभय, p 50, 22.
 ऐरिभाव, p 50, 22.
 ऐरिभावण, p 42, 15.
 ऐरिभूत, p 284, 56.
 ऐरिमल, p 36, 19. p 290, 13.
 ऐरिरम्भ, p 294, 30.
 ऐरिवल्लव, p 30, n.
 ऐरिवर्जन, p 218, 82.
 ऐरिवर्त्त, p 240, n. p 30, n.
 ऐरिवादिनी, p 45, 3.
 ऐरिवापित, p 279, 35.
 ऐरिवार, p 348, n.
 ऐरिवाह, p 62, n.
 ऐरिविप्ति, p 190, 55.
 ऐरिदृढ, p 261, 11.
 ऐरिदृति, p 190, n.
 ऐरिदृति, p 190, n.
 ऐरिवेत्त, p 190, 55.
 ऐरिवेष्ट, p 22, n.
 ऐरिवेष्ट, p 22, 34.
 ऐरियाध, p 93, 11. p 100, 41.
 ऐरिवाज, p 185, 41.
 ऐरिवाजक, p 185, n.
 ऐरिषद्, p 178, 14.
 ऐरिष्कन्द, p 252, n.
 ऐरिष्कन्न, p 252, n.
 ऐरिष्कार, p 164, 3.
 ऐरिष्कृत, p 164, 2.
 ऐरिष्टोम, p 202, n.
 ऐरिषङ्ग, p 294, 30.
 ऐरिसर, p 76, 14.
 ऐरिसर्प, p 292, 20.
 ऐरिसर्प, p 184, n. p 292, 21.
 ऐरिस्कन्द, p 252, 18.
 ऐरिस्कन्न, p 252, n.
 ऐरिस्तोम, p 202, 10.
 ऐरिस्तन्द, p 173, 38.
 ऐरिस्तन्द, p 173, n.
 ऐरिस्तुत्, p 256, 39.
 ऐरीक्षक, p 260, 7.
 ऐरीक्षाय, p 258, n.
 ऐरीभाव, p 50, n.

परोरम्भ, p 294, n.
 परोवर्त, p 240, 81.
 परोवाद, p 41, 13.
 परोवाय, p 337, 132.
 परोवार, p 348, 171.
 परोवाह, p 62, 10. n.
 परोवि, p 183, 31.
 परोसर्था, p 292, n.
 परोसार, p 292, 21.
 परोहास, p 53, 32.
 पख, p 124, n.
 पखत्, p 382, 20. n.
 पखघ, p 43, 19. p 273, n.
 पखस्, p 124, 27. n.
 पखेत, p 218, 85.
 पखेतराज, p 11, 53.
 पखेता, p 59, n.
 पखेष्टका, p 238, 71.
 पखैधित, p 252, 18.
 पखोत्त, p 278, n.
 पखोष्टी, p 132, n.
 पखोष्ठी, p 132, 26.
 पखैटिन्, p 93, n.
 पखैटी, p 93, 13. n.
 पखैर्नो, p 109, 20.
 पखैर्न्य, p 342, 148.
 पखै, p 94, 10. p 89, 14.
 पखैशाला, p 79, 6.

पखौस, p 165, 60.
 पखौ, p 70, n.
 पख्यङ्ग, p 174, 39.
 पख्यङ्गन, p 184, 35.
 पख्यन्तभू, p 76, 14.
 पख्यय, p 184, 36.
 पख्यवस्था, p 292, 21.
 पख्योत्त, p 235, 57.
 पख्योत्ति, p 287, 5.
 पख्योय, p 184, 36.
 पख्युद्घन, p 220, 3.
 पख्यवस्था, p 183, 31.
 पख्यत, p 84, 1.
 पख्यन्, p 124, 27. p 335, 124.
 पख्यन्सन्धि, p 26, 7.
 पख्यु, p 156, n.
 पख्युक्ता, p 156, 20.
 पख, p 241, 86. p 358, 204.
 पखगण्ड, p 249, 6.
 पखङ्गवा, p 109, 17.
 पखल, p 154, 14.
 पखलाण्ड, p 121, 13.
 पखाल, p 225, 22.
 पखाल, p 89, 14. p 122, 20.
 p 37, n.
 पखलि, p 140, 12.
 पखलित, p 147, 41.
 पखलिता, p 140, n.

घस्यक, p 174, 39.

घस्यन, p 89, 14.

घस्यल, p 68, 28.

घव, p 293, 24.

घवन, p 12, 58. p 293, 24.

घवनाशन, p 58, 8.

घवि, p 9, 42.

घवित्र, p 187, 44.

घवित्रक, p 64, 16.

घशु, p 129, 11.

घशुपति, p 6, 25.

घशुमेरु, p 296, 39.

घशुरज्ज, p 238, 74.

घज्ञात, p 372, 4.

घज्ञातप, p 51, 25.

घञिम, p 278, 30.

घाणु, p 225, 66.

घाणुला, p 139, 11.

घासु, p 215, n.

घाक, p 135, 38.

घाकक्षयाफल, p 202, n.

घाकफल, p 202, n.

घाकशासन, p 7, 36.

घाकशासनि, p 8, 41.

घाकस्थान, p 227, 27.

घाक, p 231, 42. p 247, 109.

घाखण्ड, p 187, n.

घाघजन्य, p 5, 23.

घाटल, p 223, 15. p 37, 25.

घाटला, p 90, 20. p 99, 35.

घाटलि, p 99, 35.

घाटली, p 199, n.

घाठ, p 294, 29.

घाठा, p 106, 3.

घाठिन्, p 105, 60.

घाठीन, p 65, 18.

घाडङ्ग, p 378, 7.

घाणि, p 159, 32.

घाणिमहीती, p 138, 5.

घाणियहण, p 190, n.

घाणिपीडन, p 190, 56.

घाण्ड, p 37, 23.

घाण्डकमलिन्, p 205, 22.

घाण्डुर, p 36, 22.

घाताल, p 56, 1. p 353, 204.

घातुक, p 265, 27.

घाच, p 62, 8. p 181, 24. p

239, 33.

घाचगुग, p 384, n.

घाघस्, p 60, 4.

घाद, p 156, 22. p 85, n. p

242, 90. p 326, 92.

घादकटक, p 167, 11.

घादयहण, p 185, 40.

घादप, p 87, 5.

घादस्रोत, p 50, 3.

- भादाय, p 156, 22.
 भादाकद, p 166, 11.
 भादान, p 208, 35. n.
 भादातिक, p 208, 34. n.
 भादाविक, p 208, n.
 भादुका, p 254, 30.
 भाद्य, p 183, 32.
 भाद्या, p 183, n.
 भादनपात्र, p 257, 43.
 भादनभाजन, p 228, 32.
 भादोद्य, p 61, 4.
 भादोद्यशक्तिका, p 79, 7.
 भाद्य, p 195, 17.
 भाप, p 31, 1.
 भापचेली, p 100, 3.
 भापन, p 31, 1.
 भापन, p 150, 4.
 भापा, p 150, n.
 भावस्त, p 171, 30. p 181, 23.
 भायु, p 157, 24.
 भाय्य, p 241, 85.
 भार, p 62, 8. n. p 244, n.
 भारव, p 244, n.
 भारद, p 244, 100.
 भारव्यर्थोपदेश, p 178, 12.
 भारशोक, p 203, 13. n.
 भारशक्ति, p 208, 38.
 भारशोक, p 203, n.
 भारखेय, p 143, 24.
 भारापव, p 130, n.
 भाराषार, p 60, n.
 भारावत, p 130, 14.
 भारावसाधि, p 121, 13.
 भारावार, p 60, 1.
 भाराशरिन्, p 185, 41. n.
 भाराशरी, p 185, n.
 भारिकाक्षिन्, p 186, 41.
 भारिजातक, p 9, 45. p 92, 6.
 भारितया, p 165, 4.
 भारिपात्रक, p 84, 3.
 भारिपार्थिक, p 22, 33.
 भारिपत्र, p 277, 24.
 भारिभत्र, p 92, 6.
 भारिभत्रक, p 98, 33.
 भारिभाष, p 115, 14.
 भारिबद, p 6, 31. n.
 भार्यद, p 6, n.
 भार्येय, p 6, n.
 भारिचार्थ, p 166, 8.
 भार्य्य, p 42, 14.
 भार्यिव, p 191, 1.
 भार्य्यी, p 7, 33.
 भार्य्यीनन्दन, p 7, 35.
 भार्य्य, p 158, 30. p 297, 41.
 भार्य्यभाग, p 201, 8.
 भार्य्यधि, p 156, 20.

पाणि, p 156, 23.
 पाणिंयाच, p 193, 10.
 पाणघ, p 125, 32.
 पाणही, p 114, n.
 पाणंय, p 114, 9. n.
 पाणाघ, p 37, 24.
 पाणि, p 214, 61. n.
 पाणिन्दी, p 111, n.
 पाणिन्धी, p 111, 27.
 पाणी, p 114, n.
 पावक, p 10, 50.
 पाण्, p 163, 49.
 पाणक, p 258, 45.
 पाणिन, p 12, 56.
 पाणुपत, p 105, 62.
 पाणुपाल्य, p 220, 2.
 पाण्णा, p 384, n.
 पावण्ड, p 187, 44.
 पावाण, p 84, 4.
 पावाणदारण, p 255, 34.
 पिक, p 131, 19.
 पिक, p 38, 25.
 पिङ्गल, p 22, 33. p 38, 25.
 पिङ्गला, p 38, n.
 पिचण्ड, p 158, n.
 पिचिण्ड, p 158, 28.
 पिचिण्डवत्, p 391, 18.
 पिचिण्डिल, p 148, 44.

पिचु, p 246, 106.
 पिचुतल, p 246, n.
 पिचुमर्द, p 100, 43.
 पिचुल, p 95, 20. p 246, n. .
 पिचट, p 246, 106.
 पिच, p 134, 31.
 पिच्छा, p 97, 27.
 पिच्छिल, p 232, 46.
 पिच्छिला, p 97, 27.
 पिञ्ज, p 218, 84.
 पिञ्जर, p 396, n.
 पिञ्जल, p 215, 67.
 पिट, p 227, 26.
 पिटक, p 151, 4. p 241, 30.
 पिटका, p 151, n.
 पिठर, p 228, 31.
 पिठरी, p 228, n.
 पिण्ड, p 244, 98. p 391, 18.
 पिण्डक, p 171, 30.
 पिण्डगोप्त, p 245, n.
 पिण्ड, p 205, n.
 पिण्डिका, p 205, 24.
 पिण्डी, p 205, n.
 पिण्डोत्तक, p 98, 33.
 पिण्डोर, p 246, n.
 पिण्या, p 221, n.
 पितरै, p 146, 37.
 पितामह, p 3, 11. p 145, 33.

- पितामही, p 145, n.
 पितृ, p 144, 28.
 पितृकानन, p 219, n.
 पितृदान, p 182, 30.
 पितृपाति, p 15, 4. p 11, 53.
 पितृपितृ, p 145, 33.
 पितृप्रसू, p 24, 3.
 पितृवन, p 219, 87.
 पितृवसति, p 219, n.
 पितृथ, p 144, 31.
 पित्त, p 153, 13.
 पित्तत, p 134, 34.
 पिधान, p 18, 14.
 पिनङ्ग, p 207, 33.
 पिनस, p 150, n.
 पिनाक, p 6, 30. p 302, 14.
 पिनाकिन्, p 6, 27.
 पिपासा, p 234, 55.
 पिपीलिका, p 386, 8.
 पिप्पल, p 91, 1.
 पिप्पलि, p 108, n.
 पिप्पली, p 108, 15.
 पिप्पलीमूल, p 247, 111.
 पिङ्ग, p 149, 49.
 पियाल, p 94, 15.
 पित्त, p 153, 11.
 पिशङ्ग, p 38, 25.
 पिशङ्गो, p 38, n.
 पिशाच, p 2, 6.
 पिशित, p 154, 14.
 पिशुन, p 170, 26.
 पिशुना, p 117, 21.
 पिशुक, p 232, 48.
 पिशुप, p 76, n.
 पिशुपचन, p 226, 32.
 पिशात, p 174, 41.
 पीठ, p 174, 40.
 पीडन, p 217, 78.
 पीडा, p 59, 3.
 पीत, p 37, 24.
 पीतक, p 245, 104.
 पीतदारु, p 98, 34.
 पीतङ्ग, p 100, 40.
 पीतन, p 170, 25. p 92, 7.
 पीतसालक, p 96, 21.
 पीता, p 230, 41.
 पीताम्बर, p 4, 14.
 पीति, p 202, 11.
 पीतिन्, p 202, n.
 पीन, p 274, 10.
 पीनस, p 150, 2.
 पीनोद्गो, p 238, 72.
 पीयूष, p 234, 54. n. p 9, 44.
 पीलु, p 92, 9. p 355, 195.
 पीलुपर्णी, p 106, 2.
 पीवर, p 274, 10.

प्रीतरलनी, p 238, 72.

पुंननी, p 139, 10.

पुनन, p 252, n.

पुनन, p 252, n.

पुनन, p 252, 20.

पुन, p 390, 17.

पुन, p 204, 18.

पुन, p 136, 42.

पुनकिनी, p 71, n.

पुनमेदन, p 77, 1.

पुनो, p 401, 42.

पुनरोन, p 16, 5. p 301, 11.

p 71, 41.

पुनरोन, p 4, 14.

पुनर्य, p 116, 15.

पुनर्य, p 125, 29.

पुनर्य, p 103, 52.

पुनर्य, p 31, 4. p 346, 162.

पुनर्य, p 184, 37.

पुनर्यन, p 12, 56.

पुनर्यनेसर, p 14, 65.

पुनर्यभूमि, p 74, 8.

पुनर्य, p 395, n.

पुनर्य, p 133, 27.

पुनर्य, p 143, 27.

पुनर्य, p 134, n.

पुनर्य, p 143, n.

पुनर्य, p 143, n.

पुनर्य, p 146, 37.

पुनर्यपुनर्य, p 376, 1.

पुनर्य, p 375, 14.

पुनर्य, p 159, n.

पुनर्य, p 121, 14.

पुनर्य, p 159, 34.

पुनर्य, p 142, 23.

पुनर्य, p 92, 6.

पुनर्य, p 137, 1.

पुनर्य, p 208, 40.

पुनर्य, p 94, 14. p 352, 185. p

77, n.

पुनर्य, p 378, 7.

पुनर्य, p 82, 16.

पुनर्य, p 8, 37.

पुनर्य, p 138, n.

पुनर्य, p 138, 6.

पुनर्य, p 373, n.

पुनर्य, p 324, 86.

पुनर्य, p 373, 7. p 383, n.

पुनर्य, p 274, 13.

पुनर्य, p 375, 15.

पुनर्य, p 242, n. p 39, 6.

पुनर्य, p 277, n.

पुनर्य, p 277, n.

पुनर्य, p 277, 26.

पुनर्य, p 39, 5.

पुनर्य, p 77, n.

पुरी, p 77, 1.
 पुरीतत्, p 155, 17.
 पुरीष, p 155, 19.
 पुर, p 274, 13.
 पुरव, p 32, 7. p 137, 1.
 पुरघोत्तम, p 4, 16.
 पुरहव, p 8, 37.
 पुरोग, p 208, 40.
 पुरोगम, p 209, 40.
 पुरोगामिन्, p 209, 40.
 पुरोधस्, p 192, 5.
 पुरोभागिन्, p 270, 46.
 पुरोहित, p 192, 5.
 पुर, p 77, 1.
 पुलाक, p 299, 5.
 पुलिन, p 62, 9.
 पुलोमजा, p 8, 40.
 पुषित, p 282, 46.
 पुष्कर, p 132, n. p 15, 1. p 60,
 4. p 71, 41.
 पुष्कराक्ष, p 132, n.
 पुष्करिणी, p 68, 27.
 पुष्कल, p 273, 8.
 पुरु, p 282, 46.
 पुष्य, p 90, 19.
 पुष्यक, p 14, 66.
 पुष्यकेतु, p 245, 103.
 पुष्यदन्त, p 16, 5.

पुष्यधनु, p 5, n.
 पुष्यधन्वन्, p 5, 21.
 पुष्यफल, p 91, 2.
 पुष्यरथ, p 204, 19.
 पुष्यरस, p 90, 17.
 पुष्यलिङ्, p 133, 29.
 पुष्यवत्, p 26, 10.
 पुष्यवती, p 142, 20.
 पुष्यसमय, p 29, 18.
 पुष्याङ्गन, p 245, n.
 पुष्य, p 20, 23.
 पूग, p 126, 34. p 304, 21.
 पूजा, p 184, 34.
 पूजित, p 239, 47.
 पूज्य, p 259, 5.
 पूत, p 226, 23. p 273, 5.
 पूतना, p 100, 39.
 पूतिक, p 97, 28.
 पूतिकरज, p 97, 28.
 पूतिकरञ्ज, p 97, n.
 पूतिका, p 123, n.
 पूकितारु, p 99, 34. p 100, 40.
 पूतिगन्धि, p 36, 21.
 पूतिफली, p 108, 14.
 पूय, p 232, 48.
 पूरणी, p 97, 27.
 पूरित, p 283, 48.
 पूरव, p 137, 1. p 32, n.

सूत्रं, p 275, 15.

सूत्रकुम्भ, p 199, 32.

सूत्रमा, p 26, n.

सूत्रमासो, p 26, n.

सूत्रिमासो, p 26, n.

सूत्रिमा, p 26, 7.

सूत्रं, p 182, 27.

सूत्रं, p 339, 136. n.

सूत्रं, p 275, n. p 273, 30. p 339, n.

सूत्रज, p 147, 43.

सूत्रदेव, p 2, 7.

सूत्र्यपर्वत, p 84, 2.

सूत्राङ्ग, p 382, 20.

सूत्रसूत्र, p 382, n.

सूत्र, p 22, 31.

सूत्र, p 96, 22.

सूत्रा, p 117, 21.

सूत्रि, p 288, 9.

सूत्रा, p 41, 10.

सूत्रना, p 210, 46.

सूत्रक, p 376, 3.

सूत्रकपर्वी, p 107, 11.

सूत्रगालता, p 184, 37.

सूत्रगालिका, p 33, 9.

सूत्रगुन, p 252, 16. p 331, 108.

सूत्रमिध, p 282, 43.

सूत्रवी, p 73, n.

सूत्रवी, p 73, n.

सूत्र, p 229, 37. p 274, 10.

सूत्रक, p 135, 38. p 232, 47.

सूत्रोमन्, p 65, 17.

सूत्रल, p 274, 10.

सूत्रो, p 73, 1.

सूत्रोका, p 116, 13.

सूत्रा, p 57, 6.

सूत्रि, p 149, 48.

सूत्रिपर्वी, p 107, n.

सूत्र, p 61, 6. n. p 129, n.

सूत्र, p 61, n. p 129, n.

सूत्रास, p 12, n.

सूत्रो, p 129, n.

सूत्रल, p 212, 54.

सूत्रद, p 12, 57.

सूत्रदान्य, p 181, 23.

सूत्र, p 158, 29.

सूत्र, p 203, 14. p 297, 41.

सूत्रि, p 149, n.

सूत्रिपर्वी, p 107, 11.

सूत्रक, p 130, 15.

सूत्रक, p 254, 30.

सूत्रो, p 401, 42.

सूत्रा, p 254, n.

सूत्र, p 234, n. p 9, n.

सूत्रव, p 275, 15.

सूत्रक, p 252, 19. p 359, 207.

घेङ्गि, p 135, n.
 घेशी, p 135, 37.
 घेशोकोष, p 135, n.
 घेवल, p 252, n.
 घेसल, p 252, n.
 घेठर, p 231, 45.
 घैठखसेय, p 143, 25.
 घैठखखीय, p 143, 25.
 घैन्न, p 189, 50.
 घैयुव, p 9, n.
 घैशाच, p 2, n.
 घोगण्ड, p 148, 46.
 घोटगल, p 124, 28.
 घोटा, p 140, 15.
 घेत, p 135, 38.
 घोतकी, p 123, n.
 घोतवखिञ्, p 63, 12.
 घोतवाह, p 63, 12.
 घोताधान, p 65, 19.
 घोलिका, p 123, n.
 घोती, p 135, n.
 घोनिन्, p 144, n.
 घोनी, p 144, 29.
 घोण्ड्य, p 116, n.
 घोर, p 125, 32.
 घोरख, p 278, 30.
 घोख, p 160, 38.
 घोखवी, p 160, n.

घौरोगव, p 227, 27.
 घौर्खमास, p 188, 47.
 घौर्खमी, p 26, n.
 घौर्खमासो, p 26, 7.
 घौलख्य, p 14, 64.
 घौलि, p 232, 47.
 घौच, p 28, 15.
 घौख्यक, p 245, 103.
 प्रकाण्ड, p 32, 5. p 88, 10.
 प्रकाम, p 235, 57.
 प्रकार, p 346, 164.
 प्रकाश, p 23, 36.
 प्रकीर्णक, p 198, 31.
 प्रकीर्ण्य, p 97, 28.
 प्रकृति, p 32, 7. p 55, 37.
 प्रकोष्ठ, p 159, 31.
 प्रक्रिया, p 198, 31.
 प्रकाण, p 44, 3.
 प्रकाण्य, p 44, 3.
 प्रखेदना, p 213, n.
 प्रखेदन, p 212, n.
 प्रखेदना, p 212, 55.
 प्रगण्ड, p 159, 31.
 प्रगतजानु, p 148, n.
 प्रगतजानुक, p 149, 47.
 प्रगल, p 264, 25.
 प्रगाढ, p 313, 47.
 प्रगुण, p 276, 21.

प्रजे, p 381, 19.

प्रयय, p 219, 87. p 370, 239.

प्रयाय, p 370, 239,

प्रयीव, p 398, 35.

प्रयू, p 273, 7.

प्रयय, p 81, 12.

प्रयाय, p 81, 12.

प्रयय, p 214, 64.

प्रययवित, p 266, 32.

प्रयय, p 392, 20.

प्रयय, p 274, 12.

प्रययस्, p 12, 56.

प्रयोदनी, p 108, 12.

प्रयदयट, p 169, 18.

प्रयन, p 41, n.

प्रयय, p 81, 14.

प्रययिक्ता, p 151, 6.

प्रयन, p 293, 25.

प्रयविन्, p 209, 41.

प्रया, p 309, 34.

प्रयाता, p 141, 16.

प्रयापति, p 3, 12.

प्रयापती, p 144, 30.

प्रय, p 176, n. p 148, n.

प्रया, p 140, 12.

प्रयान, p 335, 125.

प्रयु, p 148, 47.

प्रडोन, p 135, 37.

प्रयय, p 293, 25. p 343, 153.

प्रयय, p 39, 4. p 47, n.

प्रयद, p 41, n.

प्रयाद, p 41, 11.

प्रयाल, p 70, n.

प्रयाली, p 70, 35.

प्रययि, p 194, 13. p 329, 102.

प्रययित, p 280, 36.

प्रययित, p 232, 45. p 180, 19.

प्रययित, p 285, 59.

प्रयय, p 264, 25.

प्रययि, p 88, n.

प्रयय, p 277, 26.

प्रयय, p 160, 36.

प्रययिनी, p 88, 9.

प्रयाप, p 196, 20.

प्रयापस्, p 105, 61.

प्रयि, p 372, 6.

प्रययिन्, p 164, 1.

प्रययि, p 256, n.

प्रययि, p 256, n.

प्रययि, p 279, 33.

प्रययि, p 256, 36.

प्रययि, p 272, 3.

प्रययि, p 268, 42.

प्रययि, p 210, 47. p 174, n.

प्रययि, p 174, 40.

प्रययि, p 51, 26.

प्रतिज्ञातन, p 218, 83.
 प्रतिज्ञाया, p 256, 36.
 प्रतिज्ञागर, p 294, 28.
 प्रतिज्ञात, p 285, 58.
 प्रतिज्ञान, p 34, 14.
 प्रतिज्ञान, p 240, n.
 प्रतिज्ञान, p 44, 4.
 प्रतिनिधि, p 256, 36.
 प्रतिपत्, p 38, 10.
 प्रतिपद्, p 24, 1. p 26, n.
 प्रतिपद्य, p 285, 57.
 प्रतिपादन, p 182, 29.
 प्रतिपद्य, p 258, 41.
 प्रतिपद्य, p 294, 27.
 प्रतिपद्य, p 256, 36.
 प्रतिपद्य, p 50, 20.
 प्रतिभान्वित, p 264, 25.
 प्रतिभू, p 258, n.
 प्रतिमा, p 256, 36.
 प्रतिमान, p 201, 7. p 256, 36.
 प्रतिमुक्त, p 207, 33.
 प्रतिपत्, p 331, 109.
 प्रतिपातना, p 256, 36.
 प्रतिरोधक, p 253, n.
 प्रतिरोधिन्, p 253, 25.
 प्रतिवचन, p 41, n.
 प्रतिवाक्य, p 41, 10.
 प्रतिविम्ब, p 256, 36.

प्रतिविम्ब, p 109, 18.
 प्रतिपासन, p 295, 34.
 प्रतिष्ठा, p 150, n.
 प्रतिष्ठाया, p 150, 2.
 प्रतिश्रव, p 344, 155.
 प्रतिश्रव, p 34, 14.
 प्रतिश्रुत, p 44, 4.
 प्रतिश्रुत, p 285, n.
 प्रतिश्रुम्भ, p 294, 27.
 प्रतिसर, p 349, 176.
 प्रतिसोरा, p 169, 22.
 प्रतिष्ठाया, p 150, n.
 प्रतिष्ठाया, p 44, n.
 प्रतिहत, p 268, 41.
 प्रतिहार, p 250, n.
 प्रतिहास, p 104, 57.
 प्रतीक, p 156, 21. p 299, 7.
 प्रतीकार, p 217, 79.
 प्रतीकाश, p 256, n.
 प्रतीकास, p 256, 38.
 प्रतीचो, p 15, 3.
 प्रतीत, p 323, 84. p 261, 9.
 प्रतीपदर्शिनी, p 137, 2.
 प्रतीर, p 61, 7.
 प्रतीहार, p 81, 16. p 348,
 172, p 192, 6.
 प्रतीहारिन्, p 348, 172.
 प्रतीहास, p 104, n.

प्रतापी, p 74, 3.

प्रत, p 277, 26.

प्रत्यक्षपक्षी, p 107, 7.

प्रत्यक्षेणी, p 107, 6.

प्रत्यक्ष, p 278, 28.

प्रत्यय, p 278, 27.

प्रत्यय, p 383, n.

प्रत्यन्त, p 74, 7.

प्रत्यन्तपञ्चैत, p 85, 7.

प्रत्यय, p 342, 149.

प्रत्ययित, p 194, 13.

प्रत्ययिता, p 194, n.

प्रत्ययिन्, p 193, 11.

प्रत्यवसित, p 285, 60.

प्रत्याख्यात, p 268, 40.

प्रत्याख्यान, p 295, 31.

प्रत्यादिष्ट, p 268, 40.

प्रत्यादिष्ट, p 295, 31.

प्रत्यालोढ, p 212, 53.

प्रत्यासर, p 210, n.

प्रत्यासार, p 210, 47.

प्रत्याहार, p 291, 16.

प्रत्युक्कम, p 293, 26.

प्रत्युक्कान्ति, p 293, n.

प्रत्युच, p 24, n.

प्रत्युच, p 24, 2.

प्रत्युचस्, p 24, n.

प्रथम, p 341, 146. p 278, 30.

प्रथा, p 288, 9.

प्रथित, p 261, 9.

प्रथुक, p 135, n.

प्रथरा, p 347, 166.

प्रथित, p 16, n.

प्रथीप, p 174, 40.

प्रथीपन, p 58, 10.

प्रदेश, p 159, n.

प्रदेशन, p 197, 27.

प्रदेशनी, p 159, 32.

प्रदेशिनी, p 159, n.

प्रदेश, p 25, 6.

प्रथुच, p 5, 20.

प्रथाव, p 217, 79.

प्रथन, p 216, 72.

प्रथान, p 192, 5. p 32, 7. p 335, 125.

प्रथि, p 205, 24.

प्रथच, p 307, 29.

प्रथद, p 156, 22.

प्रथा, p 79, 7.

प्रथात, p 84, 4.

प्रथितामह, p 145, 33.

प्रथितामही, p 145, n.

प्रथुनाड, p 120, n.

प्रथुनाड, p 120, n.

प्रथुनाड, p 120, 12.

प्रथौखरीक, p 116, 15.

- प्रकुल, p 87, 7.
 प्रबन्धकल्याण, p 40, 6.
 प्रवाल, p 243, 93. p 359, 206.
 प्रबोधन, p 170, 23.
 प्रभञ्जन, p 12, 58.
 प्रभव, p 360, 212.
 प्रभा, p 23, 35.
 प्रभाकर, p 22, 30.
 प्रभात, p 24, 3.
 प्रभात, p 196, 20.
 प्रभिन्न, p 200, 4.
 प्रभु, p 261, 11.
 प्रभूत, p 274, 12.
 प्रभृष्टक, p 173, 37.
 प्रमथस्, p 260, n.
 प्रमथ, p 6, 31.
 प्रमथन, p 218, 83.
 प्रमथाधिप, p 6, 27.
 प्रमद, p 31, 2.
 प्रमदवन, p 86, 3.
 प्रमदा, p 137, 3.
 प्रमदावन, p 86, n.
 प्रमनस्, p 260, 7.
 प्रमा, p 289, 10.
 प्रमाथ, p 316, 56.
 प्रमातामह, p 145, n.
 प्रमाद, p 53, 30.
 प्रमापथ, p 218, 81.
 प्रमापन, p 218, n.
 प्रमिति, p 289, 10.
 प्रमोत, p 181, 26. p 218, 86.
 प्रमोला, p 55, 37.
 प्रमुख, p 273, 6.
 प्रमुदित, p 284, 52.
 प्रमेह, p 151, n.
 प्रमेद, p 31, 2.
 प्रमत, p 187, 44.
 प्रयत्न, p 232, 45.
 प्रयाम, p 292, 23.
 प्रयुङ्गार्थ, p 293, n.
 प्रयोगार्थ, p 100, 40.
 प्रलम्ब, p 4, 18.
 प्रलय, p 30, 22. p 54, 33.
 प्रलाप, p 42, 16.
 प्रवण, p 316, 59.
 प्रवयथ, p 222, n.
 प्रवयस्, p 147, 42.
 प्रवह, p 273, 7.
 प्रवक्षिका, p 40, 6.
 प्रवह, p 219, 18.
 प्रवहण, p 204, 20.
 प्रवह्नि, p 40, n.
 प्रवह्नि, p 40, 6. n.
 प्रवह्नी, p 40, n.
 प्रवारण, p 289, 3.
 प्रवाल, p 46, 7.

प्रवाह, p 291, 18.
 प्रवाध, p 218, 81.
 प्रवाहिका, p 151, 6.
 प्रविष्टाति, p 294, 28.
 प्रविदारण, p 216, 72.
 प्रविश्लेष, p 292, 20.
 प्रवीण, p 260, 4.
 प्रवृत्ति, p 40, 8. p 291, 18.
 प्रवृद्ध, p 277, 26.
 प्रवेक, p 273, 26.
 प्रवेणि, p 202, n. p 264, 49.
 प्रवेणी, p 202, 10.
 प्रवेष्ट, p 158, 31.
 प्रवृत्त, p 278, 31.
 प्रवृत्त, p 41, 10.
 प्रवृत्ति, p 22, n.
 प्रवृत्त, p 293, 25.
 प्रवृत्त, p 85, 5.
 प्रवृत्त, p 264, 25.
 प्रवृत्त, p 236, 63.
 प्रवृत्त, p 238, 70.
 प्रवृत्त, p 64, 27.
 प्रवृत्त, p 19, 18.
 प्रवृत्त, p 257, 40.
 प्रवृत्त, p 257, n.
 प्रवृत्त, p 217, 7.
 प्रवृत्त, p 292, 23.
 प्रवृत्त, p 214, 64.

प्रवृत्ति, p 214, n.
 प्रवृत्ति, p 214, n.
 प्रवृत्त, p 289, 10. p 360, 210.
 प्रवृत्त, p 89, 15.
 प्रवृत्त, p 279, 33.
 प्रवृत्त, p 379, 10.
 प्रवृत्त, p 18, 18.
 प्रवृत्त, p 164, 1. p 174, n.
 प्रवृत्त, p 164, 1.
 प्रवृत्त, p 164, 2.
 प्रवृत्त, p 214, n. p 122, 18.
 प्रवृत्त, p 266, 31.
 प्रवृत्त, p 260, 9.
 प्रवृत्ति, p 290, 14.
 प्रवृत्त, p 330, 107.
 प्रवृत्त, p 367, 231. p 144, 29.
 प्रवृत्त, p 141, 16.
 प्रवृत्ति, p 289, 10.
 प्रवृत्तिका, p 141, 16.
 प्रवृत्तिका, p 59, 3.
 प्रवृत्त, p 90, 17. p 336, 125.
 प्रवृत्त, p 220, n. p 280, 38. p
 160, 36.
 प्रवृत्त, p 156, 23.
 प्रवृत्ति, p 160, n.
 प्रवृत्त, p 227, 26. p 46, n.
 प्रवृत्त, p 46, 7.
 प्रवृत्त, p 84, 4.

- प्रस्ताव, p 293, 24.
 प्रत्य, p 242, 89. p 85, 5. p 325, n.
 प्रत्ययुच्च, p 105, 59.
 प्रस्थान, p 214, 63.
 प्रस्ताव, p 155, 18.
 प्रसेद, p 54, n.
 प्रहर, p 25, 6.
 प्रहरण, p 204, n. p 211, 50.
 प्रहस्त, p 160, 35.
 प्रहि, p 68, 26.
 प्रहेलि, p 40, n.
 प्रहेलिका, p 40, 6.
 प्रह्व, p 284, 52.
 प्रांशु, p 275, 19.
 प्राक्, p 380, 16.
 प्राकार, p 78, 3.
 प्राकृत, p 251, 16.
 प्रगंश, p 178, 15.
 प्रायहर, p 273, 7.
 प्राघार, p 289, 10.
 प्राच्, p 383, n.
 प्राची, p 15, 3.
 प्राचीन, p 78, n.
 प्राचीना, p 106, 3.
 प्राचीनावीत, p 188, 49.
 प्राचीर, p 78, 3.
 प्राच्य, p 74, 7.
 प्राजन, p 222, 12.
 प्राजित, p 206, 27.
 प्राज्ञ, p 176, 5.
 प्राज्ञा, p 140, 12. p 33, n.
 प्राज्ञी, p 140, 12. p 176, n.
 प्राज्ञ्य, p 274, 12.
 प्राज्ञिवाक, p 192, 5.
 प्राण, p 12; 59.
 प्राणिन्, p 33, 8.
 प्रातर, p 381, 19.
 प्रातिहार, p 250, n.
 प्रातिहारक, p 250, n.
 प्रातिहारिक, p 250, 11.
 प्राथमकव्यिक, p 177, 10.
 प्रादेश, p 159, 34.
 प्रादेशन, p 182, 29.
 प्राधन, p 377, 4.
 प्रान्तर, p 77, 17.
 प्राप्त, p 280, 36. p 284, 54.
 प्राप्तपक्षल, p 218, 85.
 प्राप्तरूप, p 338, 134.
 प्राप्ति, p 320, 71.
 प्राप्ति, p 197, 27.
 प्राय, p 189, 52. p 344, 155.
 p 380, 17.
 प्रायस्, p 410, 17.
 प्रात्मन्, p 173, 37.
 प्रात्मनिका, p 165, 6.

- भाष्य, p 19, 20.
 भाष्यार, p 169, 19.
 भाष्यत, p 168, 15. n.
 भाष्यता, p 168, n.
 भाष्यस्, p 30, 19.
 भाष्यता, p 30, n.
 भाष्यवायणी, p 106, 5.
 भाष्य, p 214, n.
 भाष्य, p 214, 61.
 भाष्यरू, p 206, 25.
 भाष्यग्य, p 236, 64.
 भाष्यतद, p 80, 9.
 भाष्यिक, p 208, 38.
 भाष्यिक, p 222, n.
 भाष्य, p 25, 3.
 भाष्य, p 145, 35. p 272, 3.
 भाष्यिक, p 96, 22. p 128, 9.
 भाष्यिकु, p 99, 36. p 225, 20.
 भाष्यिता, p 52, 27.
 भाष्यमद, p 267, 36.
 भाष्याल, p 94, n.
 भाष्यन, p 287, 4.
 भाष्य, p 284, 52.
 भाष्यति, p 31, 2.
 भाष्य, p 283, 48.
 भाष्या, p 33, 10. p 365, 226.
 भाष्या, p 205, 21.
 भाष्यित, p 280, 36.
 भाष्य, p 59, 2. p 218, 85. p 317, 62.
 भाष्य, p 378, 8.
 भाष्य, p 52, n.
 भाष्यन्, p 52, 27.
 भाष्य, p 265, 61.
 भाष्य, p 251, n.
 भाष्य, p 251, n.
 भाष्य, p 251, 17.
 भाष्य, p 181, 25.
 भाष्यित, p 181, 26.
 भाष्य, p 204, 17.
 भाष्य, p 129, n.
 भाष्यपद, p 20, 24.
 भाष्यो, p 65, 18.
 भाष्यपद, p 29, 17.
 भाष्य, p 93, 13. p 96, 24.
 भाष्य, p 117, 20. p 4, 34.
 भाष्य, p 127, 3. p 306, 25.
 भाष्यरू, p 127, 3.
 भाष्यरू, p 340, 140. p 127, n.
 भाष्य, p 90, 18.
 भाष्यन्, p 155, 17.
 भाष्यन्, p 155, n.
 भाष्यन्, p 97, 29.
 भाष्य, p 204, 16.
 भाष्य, p 283, 48.
 भाष्य, p 288, 9.

प्रात, p 285, 60.

फट्टिका, p 107, 8.

फटा, p 58, n.

फण, p 58, n.

फणम्, p 58, n.

फणा, p 58, 9.

फणिक, p 105, 59.

फणित्, p 58, 7.

फर, p 213, n.

फल, p 240, 80. p 89, 15. p

126, 35. p 213, 58.

फलक, p 213, 58.

फलकपाणि, p 208, 39.

फलपट्टि, p 87, n.

फलजिक, p 247, 112.

फलपूर, p 105, 59.

फलवत्, p 87, 7.

फलस, p 100, n.

फलाध्यक्ष, p 97, 26.

फलित्, p 87, 7.

फलित, p 87, 7.

फलितनी, p 99, 36. p 118, 2.

फलेयट्टि, p 87, 6.

फलेरुद्धा, p 99, 35.

फल्य, p 273, 6.

फरगुन, p 28, n.

फाखित, p 231, 43.

फाख, p 282, 44.

फाल, p 223, 13. p 167, 12.

फारगुन, p 28, 15.

फारगुनिक, p 28, 15.

फुल, p 87, 8.

फेन, p 246, 105.

फेनिल, p 93, 12.

फेरव, p 128, 5.

फेर, p 128, 5.

फेलक, p 235, n.

फेला, p 235, 56.

फेलि, p 235, n.

बण, p 288, n.

बड, p 268, 48. p 282, 44.

बड्डी, p 254, n.

बध, p 218, 84.

बधिर, p 149, 48.

बधु, p 139, n.

बधू, p 329, 104. p 139, n.

बधूटो, p 139, n.

बधोयत्, p 269, 44.

बध्य, p 269, 45.

बन्धक, p 328, 100.

बन्धको, p 159, 10.

बन्धन, p 197, 26.

बन्धनालय, p 219, 87.

बन्धनी, p 238, n.

बन्धुसम्म, p 201, 9.

बन्धु, p 145, 34.

बन्धुजीवक, p 103, 53.

बन्धुता, p 145, 35.

बन्धुर, p 276, 19.

बन्धुल, p 143, 26.

बन्धूक, p 103, 53.

बन्धूर, p 276, n.

बन्ध, p 87, 7.

बन्धा, p 237, 69.

बन्धु, p 349, 172.

बल, p 210, 40. p 4, 19. p

356, 197. p 216, 70.

बलज, p 309, 33.

बलजा, p 309, 33.

बलन, p 4, n.

बलभद्र, p 4, 18.

बलभद्रिका, p 121, 16.

बलयित, p 231, 40.

बलवत्, p 148, 44.

बलविन्यास, p 210, 47.

बला, p 110, 25.

बलाकार, p 217, 77.

बलाराति, p 7, 38.

बलि, p 356, n.

बलिध्वंसिन, p 4, 10.

बलिसद्वन्, p 56, 1.

बली, p 356, n.

बलीवर्द, p 235, 59.

बल्लघणो, p 238, n.

बहिर्मुख, p 2, n.

बहिर्मुख, p 2, n.

बा, p 374, 11.

बाण, p 104, n.

बाणा, p 104, 55.

बाधा, p 59, 3.

बान्धकिनेय, p 143, 26.

बान्धव, p 145, 34.

बाल, p 147, 42. p 114, 10.

p 162, 46. p 359, 207. p

203, 14.

बालगर्भिणी, p 238, 70.

बालतनय, p 98, 30.

बालदलक, p 98, n.

बालधि, p 204, 18.

बालपत्र, p 98, n.

बालहस्त, p 204, 18.

बाला, p 147, n.

बालेय, p 239, 78. p 107, 8.

बालेयशक, p 107, 8.

बाल्य, p 146, 40.

बोभत्स, p 369, 236.

बुक्क, p 154, n.

बुक्कन्, p 154, n.

बुक्का, p 154, 15.

बुक्कायमांस, p 154, n.

- बुक्ती, p 154, n.
 बुद्ध, p 329, n. p 2, 8, p 285, 57.
 बुद्धि, p 33, 10.
 बुद्धि, p 391, 19.
 बुध, p 2, n. p 329, 103. p 21, 27. p 176, 4.
 बुधित, p 285, 57.
 बुभुक्षा, p 234, 54.
 बुभुक्षित, p 263, 20.
 बुध, p 225, n.
 बुस, p 225, 22.
 बूक्षा, p 154, n.
 बूक्षा, p 154, n.
 बूक्षा, p 154, n.
 बूक्षा, p 154, n.
 बूक्षा, p 154, n.
 बूक्षा, p 8, n.
 बूक्षा, p 303, 16.
 बूक्षा, p 285, 62.
 बूक्षा, p 110, 24.
 बूक्षा, p 90, n.
 बोधकर, p 215, 65.
 बोधि, p 91, n.
 बोधिदुम, p 91, 1.
 ब्रतति, p 319, n.
 ब्रह्मचारिन्, p 175, 3. p 186, 42.
 ब्रह्मण्य, p 96, 22.
 ब्रह्मल, p 189, 51.
 ब्रह्मदर्भा, p 120, 10.
 ब्रह्मदार, p 96, 22.
 ब्रह्मन्, p 3, n. p 333, 117.
 ब्रह्मपुत्र, p 58, 11.
 ब्रह्मभूय, p 189, 51.
 ब्रह्मवर्षस, p 184, 36.
 ब्रह्मविन्दु, p 185, 38.
 ब्रह्माणी, p 6, n.
 ब्रह्मसागुन्य, p 189, 51.
 ब्रह्मसू, p 5, 22.
 ब्रह्माञ्जलि, p 185, 38.
 ब्रह्मासन, p 185, 39.
 ब्रह्मण्य, p 175, 4.
 ब्रह्मण्यवृत्ति, p 107, 8.
 ब्रह्मणो, p 107, 8.
 ब्रह्मो, p 38, 1. p 6, 31. p 118, 3.
 ब्रह्म, p 189, 50.
 भ, p 20, 22.
 भक्त, p 233, 48.
 भक्तक, p 263, 20.
 भक्ति, p 285, 60.
 भक्त्यकार, p 227, 28.
 भग, p 157, 27. p 306, 27.
 भगन्दर, p 151, 7.

भगवत्, p 3, 8.
 भगिनी, p 144, 29.
 भयो, p 144, n.
 भङ्ग, p 61, 5.
 भङ्गा, p 225, 20.
 भङ्गि, p 386, 8.
 भङ्गमान, p 197, 24.
 भट, p 207, 29.
 भटिञ्च, p 231, 45.
 भट्टारक, p 48, 13.
 भट्टिनी, p 48, 13.
 भण्डाकी, p 112, 2.
 भण्डिर, p 101, n.
 भण्डिरी, p 107, n.
 भण्डिल, p 101, 44.
 भण्डो, p 107, 9.
 भण्डोर, p 101, n.
 भण्डोरो, p 107, 9.
 भण्डोल, p 101, n.
 भद्र, p 31, 3.
 भद्रक, p 272, n.
 भद्रकुम्भ, p 199, 32.
 भद्रदार, p 98, 34.
 भद्रघण्टी, p 94, 16.
 भद्रपदा, p 20, n.
 भद्रवल्ल, p 4, n.
 भद्रसुक्तक, p 124, 25.
 भद्रयव, p 102, 47.

भद्रवल, p 4, n.
 भद्रवला, p 122, 18.
 भद्रश्री, p 172, 32.
 भद्रासन, p 198, 31.
 भय, p 50, 21.
 भयङ्कर, p 50, 20.
 भयङ्कृत, p 269, 42.
 भयानक, p 50, 20.
 भर, p 13, 61. p 242, n.
 भरख, p 256, 39.
 भरण्य, p 256, 39.
 भरण्यभुज्, p 263, 19.
 भरण्या, p 256, n.
 भरत, p 250, 12.
 भरतवर्ष, p 74, n.
 भरद्वाज, p 130, 15.
 भर्ग, p 6, 29.
 भर्ग्य, p 6, n.
 भर्तृदारिक, p 48, n.
 भर्तृ, p 145, 35.
 भर्तृदारक, p 48, 12.
 भर्तृदारिका, p 48, 13.
 भर्त्सन, p 42, 14.
 भर्म्मान्, p 243, 95.
 भक्त, p 392, 21. p 127, 4.
 भक्तातक, p 96, n.
 भक्तातकी, p 96, 23.
 भक्तक, p 127, n.

- भक्तक, p 127, n.
 भव, p 6, 30. p 359, 208.
 भवन, p 80, 11.
 भवानो, p 6, 32.
 भविक, p 31, 4.
 भविष्ठ, p 265, 29.
 भविष्णु, p 265, 29.
 भव, p 31, 4. p 403, n.
 भया, p 403, n.
 भवक, p 252, 22.
 भवता, p 255, 33.
 भ मगन्धिनी, p 114, 8.
 भस्मगर्भा, p 101, 43.
 भस्मन्, p 320, 72.
 भा, p 23, 35.
 भाग, p 242, 90.
 भाग्येय, p 197, 27. p 32, 6.
 भागिनेय, p 145, 32.
 भागिनी, p 48, n.
 भागिनेयो, p 145, n.
 भागोरयो, p 60, 31.
 भाग्य, p 32, 6.
 भाङ्गीन, p 221, n.
 भाजन, p 229, 33.
 भाण्ड, p 229, 33.
 भाद्र, p 29, 17.
 भाद्रपद, p 29, 17.
 भाद्रपदा, p 20, 24.
 भातु, p 22, 32. p 22, 35. p
 330, 107.
 भाभिनी, p 137, 4.
 भार, p 242, 87.
 भारत, p 250, n. p 74, 6.
 भारती, p 38, 1.
 भारद्वाज, p 130, n.
 भारद्वाजी, p 113, 4.
 भारद्वाह, p 254, 30.
 भारद्वाह, p 251, 15.
 भारिक, p 251, 15.
 भारिन्, p 251, n.
 भार्गव, p 21, 26.
 भार्गो, p 107, 8.
 भार्या, p 138, 6.
 भार्यापत्नी, p 146, 38.
 भाङ्गक, p 127, n.
 भाङ्गू, p 127, 4.
 भाव, p 43, 12. p 50, 21. p
 360, 209.
 भावबोधक, p 50, 21.
 भावित, p 232, 46.
 भाविनी, p 137, 3.
 भावुक, p 31, 4.
 भाव, p 23, 53.
 भावा, p 38, 1.
 भावित, p 38, 1.
 भाव्य, p 396, 31.

भास, p 23, n.
 भास्कर, p 22, 30.
 भासव, p 22, 30.
 भिच्छा, p 287, 6. p 265, 226.
 भिक्षु, p 175, 3. p 185, 41.
 भिक्षुको, p 143, 26.
 भित्त, p 18, 17.
 भित्ति, p 78, 4.
 भिदु, p 9, n.
 भिदा, p 287, 5.
 भिदर, p 9, 42.
 भिदिर, p 9, n. p 276, 21.
 भिन्दिपाल, p 213, 59.
 भिन्न, p 279, 32. p 283, 50.
 भिषा, p 50, n.
 भिवज्, p 152, 8.
 भिष्मा, p 233, n.
 भिषिका, p 233, n.
 भिषिटा, p 233, n.
 भिषिष्टा, p 233, n.
 भिस्मा, p 233, 48.
 भस्मटा, p 233, 49.
 भिस्मा, p 233, 48.
 भिस्मिटा, p 233, n.
 भिस्मिठा, p 233, n.
 भौ, p 50, 21.
 भौत, p 50, n.
 भौति, p 50, 21.

भीम, p 50, 20. p 6, 30.
 भीरु, p 137, 3. p 264, 26.
 भीरुक, p 264, 26.
 भीरुपञ्चो, p 109, 19.
 भीलु, p 137, n.
 भीलुक, p 265, 26.
 भीषण, p 50, 20.
 भीष्म, p 50, 20.
 भीष्मसू, p 69, 31.
 भुक्त, p 285, 60.
 भुक्तसमन्वित, p 235, 56.
 भुम, p 276, 21. p 281, 40.
 भुज, p 158, 31.
 भुजग, p 57, 6.
 भुजङ्ग, p 57, 6.
 भुजङ्गभुज्, p 133, 30.
 भुजङ्गम, p 57, 6.
 भुजङ्गाक्षी, p 112, 3.
 भुजशिरस, p 158, 29.
 भुजा, p 158, n.
 भुजान्वर, p 158, 28.
 भुजिष्य, p 251, 17.
 भुवन, p 60, 3.
 भू, p 73, 2. n.
 भूत, p 2, 6. p 256, n. p 284, 54. p 322, 80.
 भूतकेश, p 247, 111.
 भूतवास, p 100, 39.

भूतवेशी, p 103, 51.
 भूतात्मन्, p 331, 108.
 भूति, p 7, 31.
 भूतिक, p 300, 8.
 भूतेश, p 6, 26.
 भूदार, p 127, 2.
 भूदेव, p 175, 3.
 भूनिम्ब, p 119, 8.
 भूप, p 191, 1.
 भूपदो, p 102, 50.
 भूपाल, p 191, n.
 भूमत्, p 318, 63.
 भूमन्, p 274, n.
 भूमि, p 73, 2.
 भूमिजबुका, p 95, 18.
 भूमिदेव, p 175, n.
 भूमिपाल, p 191, n.
 भूमिष्टम्, p 220, 1.
 भूमो, p 73, n.
 भूयस्, p 274, 13.
 भूयिष्ठ, p 274, 13.
 भूरि, p 274, 13. p 352, n.
 भूरिफोना, p 120, 9.
 भूरिमाय, p 128, 5.
 भूबण्डो, p 102, 50.
 भूर्ज, p 97, 26.
 भूवण, p 164, n.
 भूवा, p 164, 2.

भूवित, p 164, 2.
 भूष्ण, p 265, 29.
 भूष्ण, p 125, 32.
 भकुटि, p 55, n.
 भकुटी, p 55, n.
 भग, p 20, n.
 भगु, p 84, 4. p 21, n.
 भङ्ग, p 130, 16.
 भङ्गरजस्, p 121, n.
 भङ्गराज, p 121, 17.
 भङ्गराजन्, p 121, n.
 भङ्गार, p 199, 32.
 भङ्गारी, p 133, 28.
 भतक, p 251, 15.
 भति, p 256, 38.
 भतिभुज्, p 251, 15.
 भव्य, p 251, 17.
 भव्या, p 256, 38.
 भष, p 13, 62.
 भेक, p 67, 24.
 भेकी, p 67, 24.
 भेद, p 196, 20.
 भेदित, p 283, 50.
 भेरी, p 46, 6.
 भेषज, p 150, 1.
 भैल, p 187, 46.
 भैरव, p 50, 19.
 भैषज्य, p 150, 1.

भाग, p 210, n. p 305, 24.

भागवत्, p 320, n.

भागवती, p 320, 72.

भागिन्, p 58, 8.

भागिनी, p 138, 5.

भाजन, p 234, 55.

भास्, p 378, 7.

भौम, p 21, 27.

भौरिक, p 192, 7.

भण्, p 197, 23.

भकुण्, p 47, n.

भकुंस, p 47, 11.

भकुटि, p 55, 37.

भकुटी, p 55, 37.

भम, p 34, 13. p 61, 6. p 288, 9.

भमर, p 133, 29.

भमरक, p 163, 47.

भमि, p 288, 9.

भष्ट, p 284, 53.

भ्राजिष्णु, p 164, 2.

भक्तरो, p 146, 36.

भाटज, p 146, 36.

भाटजाया, p 144, 30. p 146, 36.

भाटभगिनी, p 146, 36.

भाटय, p 146, n.

भात्रीय, p 846, 36.

भान्ति, p 34, 13.

भाङ्ग, p 228, 30.

भुकुंस, p 47, 11.

भुकुटी, p 55, 37.

भूण, p 146, 39.

भू, p 162, 43. p 384, n.

भूकुंस, p 47, 11.

भूकुटि, p 55, 37. n.

भूकुटी, p 55, n.

भूण, p 314, 48.

भेष, p 197, 23.

मकर, p 66, 20.

मकरध्वज, p 5, 21.

मकरन्द, p 90, 17.

मकुट, p 164, 3.

मकुर, p 174, n.

मकुष्टक, p 224, n.

मकुष्टक, p 224, 17.

मकुलक, p 120, n.

मच्छिका, p 133, 26. p 399, n.

मख, p 178, 13.

मगध, p 215, 65. n.

मघवन्, p 7, 36. n.

मघवान्, p 7, n.

मकुर, p 174, n.

मंघु, p 376, 2.

मङ्गल, p 31, 3.

मङ्गल्यक, p 224, 17.
 मङ्गल्या, p 171, 28.
 मन्त्रिणा, p 32, 5.
 मर्जन्, p 88, 12.
 मञ्जुषा, p 254, n.
 मच्छ, p 65, n.
 मच्च, p 174, 39.
 मञ्जरि, p 89, 13.
 मञ्जरी, p 89, n.
 मञ्जिष्ठा, p 107, 9.
 मञ्जोर, p 166, 11.
 मञ्जु, p 272, 2.
 मञ्जुल, p 272, 2.
 मञ्जुषा, p 254, 30.
 मठ, p 79, 8.
 महु, p 47, 8.
 मणि, p 243, 94.
 मणिक, p 228, 31.
 मणिवन्ध, p 159, 32.
 मणी, p 243, n.
 मण्ड, p 233, 49. p 98, 32.
 मण्डन, p 164, 3. p 265, 29.
 मण्डना, p 385, n.
 मण्डप, p 80, 9.
 मण्डज, p 22, 34. p 18, 17. p
 16, 7. p 210, n.
 मण्डलक, p 151, 5.
 मण्डलाय, p 213, 57.

मण्डलेक्षर, p 191, 2.
 मण्डहारक, p 250, 10.
 मण्डित, p 164, 1.
 मण्डूक, p 67, 24.
 मण्डूकपर्णी, p 99, 37.
 मण्डूकपर्णी, p 107, 9.
 मण्डूर, p 244, 99.
 मतङ्गज, p 200, 2.
 मतङ्गिका, p 32, 5.
 मति, p 33, 10.
 मत्त, p 200, 4. p 284, 52.
 264, 23.
 मत्तकाशिनो, p 137, 4.
 मत्तकाशिणी, p 137, n.
 मत्तकासिनो, p 137, n.
 मत्त, p 65, n.
 मत्तर, p 349, 174.
 मत्तो, p 65, n.
 मत्थ, p 66, 17. n.
 मत्थण्डो, p 231, 43.
 मत्थधानो, p 64, 16.
 मत्थपित्त, p 106, 4.
 मत्थरङ्ग, p 134, n.
 मत्थवेधन, p 64, 16.
 मत्थवेधनो, p 64, n.
 मत्थास्त्रो, p 118, 3.
 मथित, p 234, 53.
 मद्, p 200, 5. p 326, 94.

मदकल, p 200, 3.

मदन, p 5, 20. p 98, 33. p
104, 58.

मदखान, p 257, 41.

मदिरा, p 257, 40.

मदिरागृह, p 79, 8.

मदोक्त, p 200, 3.

महु, p 134, 34.

महुर, p 65, 19.

महुरसो, p 67, n.

मख, p 257, 40.

मम, p 45, n.

मधु, p 246, 108, p 257, 41,
p 330, 105. p 28, 15. p
119, 7. p 92, n.

मधुक, p 29, n. p 215, n. p
111, 28.

मधुकर, p 133, 29.

मधुक्रम, p 257, 41.

मधुद्रुम, p 92, 8.

मधुप, p 133, 29.

मधुपर्णिका, p 94, 16. p 108,
13.

मधुपर्णी, p 106, 1.

मधुपायिन्, p 133, n.

मधुमलिका, p 133, 26.

मधुमाध्वीक, p 257, n.

मधुवर्णिका, p 111, 28.

मधुर, p 35, 18. p 355, 103.

मधुरक, p 119, 8.

मधुरसा, p 106, 2. p 111, 26,

मधुरा, p 122, 17.

मधुरिका, p 110, 23,

मधुरिपु, p 4, 15.

मधुलिह, p 133, 29.

मधुवार, p 257, 41.

मधुवत, p 133, 29.

मधुश्रियु, p 93, 12,

मधुश्रेयो, p 106, 2.

मधुकील, p 92, 8.

मधुसवा, p 119, n.

मधुच्छिद्य, p 246, 108.

मधूलक, p 92, 8.

मधूलिका, p 106, 2.

मथ, p 158, 30. p 4, 9. p
346, 163.

मथदेश, p 74, 7.

मथम, p 45, 1. p 158, 30. p
74, 7.

मथमा, p 139, 8. p 159, 33.

मथा, p 139, n.

मथाङ्ग, p 25, 3.

मथासव, p 257, 41.

मनःशिल, p 246, n.

मनःशिला, p 246, 108,

मनःसिखा, p 246, n.

मनसिक्कारं, p 33, n.
 मनसिज, p 5, 21.
 मनस्, p 33, 9.
 मनस्कार, p 33, 11.
 मनाक्, p 378, 8.
 मनित, p 285, 57.
 मनोवा, p 33, 10.
 मनोविन्, p 176, 5.
 मनुज, p 137, 1.
 मनुषी, p 137, n.
 मनष्य, p 137, 1.
 मनुष्यधर्म्मन्, p 14, 64.
 मनोगुप्ता, p 246, 108.
 मनोज, p 5, n.
 मनोजव, p 261, 13.
 मनोजवस, p 261, n.
 मनोज्ञ, p 272, 2.
 मनोज्ञा, p 246, n.
 मनोरथ, p 52, 27.
 मनोरम, p 272, 2.
 मनोदत्त, p 268, 41.
 मनोहर, p 272, n.
 मनोहारिन्, p 272, n.
 मनोह्रा, p 246, 108.
 मनु, p 197, 26.
 मन्त्र, p 348, 169.
 मन्त्राष्टाशत, p 176, 7.
 मन्त्रिन्, p 192, 4.

मय, p 239, 74.
 मयदण्डक, p 239, 74.
 मयनी, p 239, 75.
 मय्यर, p 209, 40.
 मय्यान, p 239, 74.
 मन्द, p 252, 19. p 327, 97.
 मन्दगामिन्, p 209, 40.
 मन्दाकिनी, p 9, 44.
 मन्दाक्ष, p 51, 23.
 मन्दार, p 105, 61. p 9, 45. p 92, 6.
 मन्दास्य, p 51, n.
 मन्दिर, p 79, 5. p 352, 186.
 मन्दुरा, p 79, 7.
 मन्दोष्ण, p 23, 36.
 मन्त्र, p 45, 2.
 मन्त्रय, p 5, 20. p 91, 1.
 मन्त्रा, p 154, 16.
 मन्त्रु, p 51, 25. p 344, 155.
 मन्त्रन्तर, p 30, 22.
 मण्डक, p 224, n.
 मण्डक, p 224, 17.
 मय, p 239, 75.
 मयक, p 224, n.
 मयु, p 14, 66.
 मयुक, p 224, n.
 मयूख, p 22, 34. p 304, 19.
 मयूर, p 111, 30. p 134, 30.

- मधुरक, p 244, 101. p 107, 7. मलयज, p 172, 32.
 मधुरोलुकुटो, p 402, n. मला, p 116, n.
 मरकत, p 243, 92. मलिन, p 272, 4.
 मरु, p 218, 85. मलिनी, p 142, 20.
 मरिच, p 229, n. मलिन्नुच, p 253, 25.
 मरोच, p 229, 36. ममीमल, p 272, 4.
 मरोचि, p 22, 35. मक्त, p 392, 21.
 मरोचिका, p 23, 37. मल्लिक, p 132, 24.
 मरु, p 347, 165. p 74, 5. मल्लिका, p 192, 50.
 मरुत्, p 12, 58. p 317, 61. n. मल्लिकाञ्ज, p 132, n.
 मरुत, p 317, 61. n. मपित, p 280, n.
 मरुलत्, p 7, 36. मसि, p 387, n.
 मरुन्माला, p 117, 21. मसी, p 387, 10.
 मरुवक, p 98, 33. p 105, 59. मसुर, p 224, n.
 मर्कट, p 127, 3. मसुरा, p 224, n.
 मर्कटक, p 129, 13. मसूर, p 224, 17.
 मर्कटी, p 97, 29. p 106, 5. मसूरविदला, p 111, 27.
 मर्य, p 137, 1. मधूरा, p 224, n.
 मरुन, p 292, 22. मद्य, p 232, 46.
 मरुल, p 47, 8. मयूर, p 124, 26.
 मरुित, p 280, n. मयूरिन्, p 185, 41.
 मरुी, p 396, 30. मय, p 162, n.
 मरुीर, p 44, 2. मयक, p 162, 46.
 मरुस्य, p 279, 33. मसिष्क, p 154, 16.
 मर्यादा, p 197, 26. मसु, p 234, 54.
 मल, p 155, 16. p 357, 199. मह, p 367, n. p 55, 38.
 मलदूषित, p 272, 4. महत्, p 274, 10.
 मलष्ट, p 100, 42. महती, p 320, 72.

- महत्, p 367, 133. n.
 महाकन्द, p 121, 14.
 महाकुल, p 175, 2.
 महाक, p 239, 75.
 महाजाली, p 113, 5.
 महादेव, p 6, 28.
 महाधन, p 137, 14.
 महानस, p 227, 27.
 महामात्र, p 192, 5.
 महायज्ञ, p 178, 14.
 महारजत, p 243, 95.
 महारजन, p 246, 107.
 महारण्य, p 83, 1.
 महाराजक, p 2, n.
 महाराजिक, p 2, 5.
 महारौरव, p 59, 1.
 महाशय, p 259, 3.
 महाशूची, p 140, 13.
 महाश्वेता, p 111, 29.
 महासहा, p 119, 4. p 104, 54.
 महासेन, p 7, 34.
 महि, p 73, n.
 महिध, p 84, n.
 महिर, p 22, n.
 महिला, p 99, 35. p 137, 2.
 महिष, p 128, 4.
 महिषी, p 128, n. p 138, 5.
 महो, p 73, 3.
- महोत्तित, p 191, 1.
 महोध, p 84, 1.
 महोधर, p 84, n.
 महोरुह, p 87, 5.
 महोलता, p 66, 21.
 महोला, p 137, n.
 महोसुत, p 21, 27.
 महेश्च, p 259, 3.
 महेश्वरा, p 115, 12.
 महेश्वरा, p 115, n.
 महेशा, p 137, n.
 महेश्वर, p 6, 25.
 महोत्त, p 236, 61.
 महोत्पल, p 71, 39.
 महोत्साह, p 259, 3.
 महोत्सव, p 259, 3.
 महौघ, p 121, 13. p 109, 1a.
 p 230, 38.
 महौघधो, p 230, n.
 मांस, p 154, 14.
 मांसल, p 148, 44.
 मांसिक, p 251, 14.
 मा, p 379, 11.
 मात्तिक, p 246, 108.
 मागध, p 215, 65. p 243, 2.
 मागधी, p 103, 51. p 103, 15.
 माघ, p 28, 15.
 माघ्य, p 103, 53.

- माठर, p 22, 33.
 माठि, p 386, n.
 माखइ, p 137, n.
 माखवक, p 166, 7. p 147, 42.
 माखय, p 297, 40.
 माखिक्ख, p 306, 31.
 माखिबन्ध, p 230, n.
 माखिमंथ, p 230, 42.
 मातङ्ग, p 252, 20. p 305, 22.
 मातरपितरौ, p 146, 37.
 मातरिश्चन्, p 12, 57.
 मातापितरौ, p 146, 37.
 मातामह, p 145, 33.
 मातुल, p 104, 58. p 144, 31.
 मातुलपुत्रक, p 105, 58.
 मातुलानी, p 144, 30.
 मातुलाहि, p 57, 6.
 मातुलि, p 8, 41.
 मातुली, p 144, 30.
 मातुलुङ्गक, p 105, 59.
 माठ, p 144, n. p 237, 66.
 माठवसेय, p 143, n.
 माठवसेयो, p 143, n.
 माठवखीब, p 143, n.
 माठवखीया, p 143, n.
 मात्र, p 350, 180.
 मात्रा, p 350, 179. p 274, 11.
 माद, p 290, 12.
 माधवं, p 3, 13. p 29, 16.
 माधवक, p 257, 41.
 माधवीलता, p 103, 52.
 भाध्वक, p 257, n.
 माध्वोक, p 257, 41.
 मान, p 50, 22. p 241, 85.
 मानव, p 137, 1.
 मानय, p 297, n.
 मानस, p 33, 9.
 मानसौकस्, p 132, 23.
 मामिनी, p 137, n.
 मानुष, p 137, 1.
 मानुषो, p 137, n.
 मानुष्यक, p 297, 42.
 माया, p 250, 11.
 भायाकर, p 251, 11.
 मायादेवीसुत, p 3, 10.
 मायाविन्, p 250, n.
 मायिन्, p 250, n.
 मायु, p 153, 13.
 मष्टर, p 137, 43.
 मार, p 5, 20.
 मारजित्, p 3, 8.
 मारण, p 219, 83.
 मारिक्ख, p 48, 14.
 मारुत, p 12, 58.
 मार्कव, p 121, 17.
 मार्गे, p 28, 14.

मार्गेश, p 212, 55. p 270, 49.

p 294, 30.

मार्गशोध, p 28, 14.

मार्गित, p 284, 54.

मार्ज्जन, p 94, 13.

मार्ज्जना, p 170, 22.

मार्ज्जार, p 128, 6.

मार्ज्जिता, p 231, 44.

मार्त्तण्ड, p 22, 31.

मार्त्ताख, p 22, n.

मार्द्दङ्गिक, p 251, 13.

मार्दोकि, p 257, n.

मार्धक, p 48, n.

मार्ष्टि, p 170, 22.

मालक, p 100, 42.

मालतो, p 103, 53.

माला, p 173, 36.

मालाकर, p 249, 5.

मालाहणक, p 125, 32.

मालिक, p 249, 5.

मालुधान, p 57, 6.

मालूर, p 93, 12.

माल्य, p 173, 36.

माल्यवत्, p 84, 3.

माष, p 241, n.

माषपर्णी, p 119, 4.

माषोष्ण, p 221, n.

माघ्य, p 221, n.

मास, p 27, 12. p 241, n.

मासर, p 233, 49.

मासिक, p 183, 31.

मास्य, p 379, 11.

माहाकुल, p 175, n.

माहिव्य, p 248, 3.

माहेवी, p 237, 66.

मितम्पच, p 270, 48.

मित्र, p 193, n. p 194, n.

नित्र, p 194, 12. p 193, 9. p 22

31. p 348, 169. p 194, n.

मित्रा, p 194, n.

मिघस्, p 375, 17.

मिघुन, p 135, 38.

मिथ्या, p 380, 15.

मिथ्यादृष्टि, p 34, 13.

मिथ्याभियोग, p 41, 11.

मिथ्याभिशंसन, p 41, 11.

मिथ्यामति, p 34, 13.

मिशि, p 110, n. p 117, n. p

122, n.

मिश्री, p 110, 23.

मिश्रेया, p 110, 24.

मिषि, p 117, n. p 122, n.

मिषो, p 117, n.

मिसि, p 110, n. p 122, 17.

मिसो, p 110, n. p 117, 22.

मिहिका, p 19, 20.

मिष्टि, p 22, 31.

मोह, p 282, 46.

मोन, p 65, 17.

मोनकेतन, p 5, 20.

मुकुट, p 164, n.

मुकुन्द, p 114, n.

मुकुन्दक, p 121, n.

मुकुन्द, p 114, n.

मुकुर, p 174, 41.

मुकुल, p 89, 16.

मुकुलक, p 224, n.

मुकुलक, p 120, n.

मुक्ता, p 396, n.

मुक्ताकचुक, p 57, 6.

मुक्ता, p 243, 93.

मुक्तावली, p 165, 6.

मुक्ताक्षोट, p 67, 23.

मुक्ति, p 34, 15.

मुख, p 82, 19. p 161, 40. p 273, n.

मुखवासन, p 36, 20.

मुख्य, p 185, 39.

मुग्ध, p 270, n.

मुग्ध, p 149, 48. p 398, 34.

मुग्धा, p 149, n.

मुग्धित, p 149, 48. p 279, 35.

मुग्धित, p 250, 10.

मुदिर, p 16, 9.

मुद्, p 31, n.

मुद्रा, p 31, n.

मुद्रित, p 31, n.

मुद्रपर्वी, p 112, f.

मुद्र, p 213, 59.

मुद्रक, p 224, n.

मुधा, p 377, 4.

मुनि, p 186, 41.

मुनिपुङ्गव, p 273.

मुनीन्द्र, p 3, 9.

मुनु, p 400, 38.

मुरज, p 46, 5. 1

मुरा, p 115, 11.

मुर्वी, p 106, n.

मुशली, p 129, n. 4. n.

मुषल, p 226, n.

मुषली, p 4, n. p 114, n. p 129, n.

मुषल्य, p 259, n.

मुषा, p 255, n.

मुषिका, p 255, n.

मुषित, p 280, 37.

मुष्क, p 157, 27.

मुष्कक, p 95, 20.

मुष्टि, p 160, 37.

मुष्टिबन्ध, p 290, 14.

मुखल, p 226, 25.

मुसलिन, p 4, 19.

मुसली, p 114, 7. p 129, 12.
 मुसल्य, p 267, 45.
 मुसलक, p 124, 25.
 मुसला, p 124, 25.
 मुजभाषा, p 42, 16.
 मुजस, p 376, 1.
 मुजस, p 27, 11.
 मुक, p 261, 13. p 268, 38.
 मुक, p 270, 48.
 मुत, p 282, 44.
 मुत्र, p 155, 18.
 मुत्रसक, p 152, 7.
 मुत्रित, p 282, 46.
 मुख, p 270, 48.
 मुर्छ, p 217, 78.
 मुर्छाल, p 153, 12.
 मुर्छित, p 153, 12. p 324, 85.
 मुर्छ, p 282, n.
 मुर्त्त, p 153, 12. p 277, 26.
 मुर्त्ति, p 156, 22. p 319, 69.
 मुर्त्तिमत्, p 277, 26.
 मुर्देन्, p 162, 46.
 मुर्दाभिषिक्त, p 191, 1. p 318, 64.
 मुर्वी, p 106, 2.
 मुल, p 88, 12. p 358, 202.
 मुलक, p 123, 23.
 मुलसर्जन, p 287, 4.

मूलधन, p 240, 20.
 मूल्य, p 240, 80. p 256, 39.
 मूवा, p 255, 33. p 400, 38.
 मूषिक, p 129, 12.
 मूषिकपर्णी, p 107, 6.
 मूषिका, p 255, n.
 मूषित, p 280, 37.
 मूषी, p 255, n.
 मृग, p 294, 30. p 128, 8. p 172, n. p 305, 21. p 20, n.
 मृगणा, p 294, 30.
 मृगल्लणा, p 23, 37.
 मृगदंशक, p 252, 22.
 मृगधूर्त्तक, p 128, 5.
 मृगनाभि, p 172, 31.
 मृगबधाजोव, p 252, 21.
 मृगबन्धनी, p 253, 27.
 मृगमद, p 172, 31.
 मृगया, p 253, 24. p 294, n.
 मृगयु, p 252, 21.
 मृगरोमज, p 167, 13.
 मृगय, p 253, 24.
 मृगशिरस्, p 20, 24. n.
 मृगशिरा, p 20, n.
 मृगशीर्ष, p 20, 24. n.
 मृगाङ्ग, p 18, 16.
 मृगादन, p 127, 1.
 मृगित, p 284, 54.

मरीच, p 127, 1.
 मन्त्रा, p 170, 22.
 मन्त्र, p 6, 26.
 मन्त्रानो, p 7, 33.
 मन्त्राल, p 72, 42. p 125, n.
 मन्त्रालिनी, p 71, n.
 मन्त्रालो, p 72, n. p 386, n.
 मन्त्र, p 218, 86. n.
 मन्त्रसात, p 263, 19.
 मन्त्रा, p 220, 3.
 मन्त्रालक, p 117, 19.
 मन्त्रि, p 218, n.
 मन्त्रालक, p 117, n.
 मन्त्रि, p 73, 4.
 मन्त्रिका, p 73, 4.
 मन्त्र, p 218, 85.
 मन्त्रुञ्जय, p 6, 27.
 मन्त्रा, p 73, 4.
 मन्त्रा, p 73, 4. p 117, 19.
 मन्त्र, p 73, 4.
 मन्त्रा, p 73, n.
 मन्त्रक, p 46, 5.
 मन्त्र, p 327, 97. p 278, 27.
 मन्त्रक, p 97, 26.
 मन्त्रल, p 278, 27.
 मन्त्रोका, p 111, 26.
 मन्त्र, p 216, 72.
 मन्त्रा, p 377, n. p 380, 15.

मन्त्रार्थक, p 43, 21.
 मन्त्र, p 273, 5.
 मेकलकन्यका, p 69, 32.
 मेखलकन्यका, p 69, n.
 मेखला, p 213, 58. p 166, 10.
 मेघ, p 16, 8.
 मेघज्योति, p 17, 11.
 मेघपुष्प, p 61, 5.
 मेघनादानुलासिन, p 133, 50.
 मेघनामन्, p 124, 25.
 मेघनिर्घोष, p 17, 10.
 मेघमाला, p 16, 9.
 मेघवाहन, p 8, 39.
 मेचक, p 37, 23. p 133, 31.
 मेघ, p 239, 77. p 157, 27.
 मेद, p 154, 15.
 मेदक, p 257, 42.
 मेदस्, p 154, n.
 मेदिनी, p 73, 3.
 मेदुर, p 265, 30.
 मेधा, p 33, 11.
 मेधि, p 223, 15.
 मेध्य, p 273, 5.
 मेरु, p 9, 45.
 मेरु, p 294, 29.
 मेला, p 108, n.
 मेघ, p 21, 29. p 239, 77.
 मेघकमल, p 246, 107.

- मेह, p 151, 7.
 मेहन, p 157, 27.
 मैत्रावयलि, p 20, 22.
 मैत्री, p 400, 39.
 मैत्र, p 400, 39.
 मैद्युन, p 190, n. p 335, 124.
 मैरेय, p 257, 42.
 मोक्ष, p 35, 16. p 95, 20.
 मोष, p 278, 31.
 मोषा, p 99, n.
 मोच, p 396, n.
 मोचक, p 93, 11.
 मोचा, p 97, 27. p 112, 1.
 मोदक, p 397, 33.
 मोरट, p 247, 110.
 मोरटा, p 106, 2.
 मोषक, p 253, 25.
 मोह, p 217, 78.
 मोक्तिक, p 243, 93.
 मोहोन, p 221, 8.
 मोन, p 184, 35.
 मोरजिक, p 251, 13.
 मोलि, p 355, 195.
 मोर्वी, p 212, 53.
 मोर्या, p 335, 5.
 मोर्या, p 385, n.
 मोहस, p 194, 14.
 मोहत्तिक, p 194, 41.
 मोन, p 272, n.
 मोरि, p 48, 22.
 मोर, p 252, 21.
 मोरदेश, p 74, 7.
 मोरमुख, p 244, 98.
 यक्ष, p 155, 17.
 यक्ष, p 2, 6.
 यक्षकर्म, p 173, 34.
 यक्षधूप, p 171, 29.
 यक्षराज, p 14, 63.
 यक्षन्, p 150, 2.
 यक्षिनो, p 2, n.
 यक्षी, p 2, n.
 यक्षमान, p 176, 7.
 यक्षेश्वर, p 14, n.
 यक्षुस्, p 39, 4.
 यक्ष, p 178, 13.
 यक्षाङ्ग, p 91, 2.
 यक्षिय, p 182, 27.
 यक्षिया, p 182, n.
 यज्वन्, p 177, 8.
 यत्, p 377, 3. n.
 यत्स, p 377, 3.
 यति, p 186, 43. n.
 यतिन्, p 186, 43.
 यत्नान, p 216, 71.
 यथा, p 378, 9.

यथाजात, p 270, 48.
 यथावयम्, p 380, 14.
 यथाय, p 380, 15.
 यथाह्वय, p 194, 13.
 यथाशक्ति, p 394, n.
 यथास्वम्, p 380, 14.
 यथेप्सित, p 235, 57.
 यदि, p 379, 12. n.
 यदृक्, p 286, 2.
 यन्त्र, p 206, 27. p 317, 62.
 यन्त्र, p 394, n.
 यम, p 11, 54. p 291, 13.
 यमनिका, p 169, n.
 यमराज, p 11, 54.
 यमानिका, p 120, n.
 यमानो, p 120, n.
 यमो, p 69, n.
 यमुना, p 69, 32.
 यमुनाभात, p 11, 54.
 ययु, p 203, 13.
 यवक, p 221, 7.
 यवक्षार, p 246, 109.
 यवन, p 203, 13.
 यवनिका, p 169, n.
 यवफल, p 124, 26.
 यवस्, p 125, 33.
 जवाग, p 233, 50.
 यवायज, p 246, 109:

यवानिका, p 120, 10.
 यवानी, p 120, n.
 यवास, p 107, 10.
 यविक, p 147, n.
 यवीय, p 147, 43.
 यवीयस्, p 147, n.
 यय, p 221, 7.
 ययःपट्ट, p 46, 6.
 ययस्, p 41, 12. p 393, n.
 ययि, p 400, 38.
 ययिमधुका, p 111, 28.
 ययौ, p 111, n.
 ययु, p 176, n.
 याग, p 178, 13.
 याचक, p 402, n. p 270, 49.
 याचका, p 402, n.
 याचनक, p 270, 49.
 याचना, p 183, 32. p 288, n.
 याचित, p 220, 3.
 याचितक, p 221, 4.
 याज्ञा, p 183, 32. p 287, 6.
 याजक, p 179, 17.
 यातना, p 59, 3.
 यातयाम, p 342, 147.
 यातु, p 12, 56.
 यातुधान, p 12, 56.
 यात, p 144, 30.
 यात्ता, p 214, 63. p 350, 17

- बादःपति, p 60, 2.
 बादस्, p 66, 20.
 बादसाम्यति, p 12, 56.
 बान, p 195, 18. p 206, 26.
 बानमुख, p 205, 23.
 बाप्य, p 272, 3.
 बाप्ययान, p 204, 21.
 बाम, p 25, 6. p 291, 18.
 बामवतो, p 25, n.
 बामाह, p 145, n.
 बामि, p 341, n.
 बामिनी, p 24, 4.
 बामुन, p 244, 101.
 बाम्य, p 15, n.
 बायजूक, p 176, 8.
 बाव, p 171, 26.
 बावक, p 224, 18.
 बावत्, p 374, 8.
 बावन, p 171, 30.
 बाह्योक, p 208, 38.
 बास, p 107, 10.
 युक्त, p 197, 24.
 युक्तरसा, p 119, 5.
 युग, p 135, 38. p 206, 25.
 युगकोलक, p 223, 14.
 युगधर, p 398, 35. p 206, 25.
 युगपचक, p 91, 3.
 युगपद्, p 382, 22.
 युगपार्श्वक, p 236, n.
 युगपार्श्वग, p 236, 63.
 युगल, p 135, 38.
 युग्म, p 135, 38.
 युग्य, p 206, 26. p 236, 64.
 युद्ध, p 216, 72.
 युध, p 216, n.
 युनी, p 139, 3.
 युवति, p 139, 8.
 युवतो, p 139, n.
 युवन, p 147, 42.
 युति, p 296, n.
 युथ, p 136, 41.
 युथनाथ, p 200, 3.
 युथप, p 200, 3.
 युधिका, p 103, 52.
 युप, p 179, n. p 391, n. p 398, 35.
 युपक, p 391, 19.
 युपकटक, p 179, 18.
 युपाय, p 179, 18.
 युय, p 398, 35. n.
 युय, p 398, 35. n.
 येन, p 377, n.
 योक्त, p 223, 13.
 योग, p 305, 23.
 योगेरु, p 246, 106.
 योग्य, p 112, 31.

- याजन, p 396, 39.
 याजनपर्याय, p 107, n.
 याजनवह्नी, p 107, 9.
 याच, p 223, 13.
 यादु, p 207, n.
 याध, p 207, 29.
 याधसंराव, p 217, 76.
 यानि, p 157, 27.
 यानो, p 157, n.
 याया, p 137, 2.
 यायिस्, p 137, 2.
 यायिता, p 137, n.
 यातव, p 241, 85.
 यातुक, p 198, n.
 यावत, p 142, 22.
 यावन, p 146, 40.
 रंइस्, p 12, 59.
 रत्त, p 37, 24. p 154, 15. p 170, 26. p 323, 82.
 रत्तक, p 103, 53.
 रत्ताचन्दन, p 170, n. p 247, 111.
 रत्तापा, p 66, 22.
 रत्ताफला, p 119, 4.
 रत्तासन्धक, p 70, 36.
 रत्तासरोरुह, p 71, 41.
 रत्ताङ्ग, p 120, 12.
 रत्तोत्पल, p 71, 42.
 रत्तासम, p 394, n. p 395, 27.
 रत्तस्, p 2, 6. p 12, n.
 रत्ता, p 171, n. p 288, n.
 रत्तित, p 284, 55.
 रत्तिवर्ग, p 192, 6.
 रत्ता, p 288, 8.
 रत्तु, p 129, 10.
 रत्त, p 246, 106.
 रत्ताजीव, p 249, 7.
 रत्त, p 12, n.
 रत्तना, p 173, 38.
 रत्त, p 142, n. p 215, n. p 32, n. p 367, n. p 142, 21.
 रत्तक, p 250, 10.
 रत्तकी, p 250, n.
 रत्तत, p 243, 97.
 रत्तनि, p 25, n.
 रत्तनो, p 25, 4. p 122, 19.
 रत्तनोमुख, p 25, 6.
 रत्तस्, p 215, 66. p 367, 233. p 32, 7.
 रत्तखला, p 141, 20.
 रत्तु, p 253, 27.
 रत्तन, p 172, 33.
 रत्तनो, p 108, 13.
 रत्त, p 288, 8. p 216, 73. p 314, 51.

रखसकुल, p 216, 75.

रखडा, p 107, 6.

रख, p 190, 56.

रति, p 190, n.

रतिपति, p 5, 21.

रत्न, p 243, 94. p 336, 129.

रत्नसानु, p 9, 45.

रत्नाकर, p 60, 2.

रथ, p 93, 10. p 204, 19.

रथकडा, p 384, n. p 205, 23.

रथकार, p 249, 4. p 250, 9.

रथगुप्ति, p 206, 25.

रथहु, p 92, 7.

रथाङ्ग, p 205, 24. p 132, 22.

रथाधपुष्प, p 93, n.

रथिक, p 209, 44.

रथिन्, p 209, 44.

रथिन, p 209, n. p 206, 28.

रथिर, p 209, 44.

रथ्य, p 203, 14.

रथ्या, p 78, 3. p 205, 23.

रद, p 161, 42.

रदन, p 161, 42.

रदनक्कद, p 161, 41.

रग्ध, p 56, 2.

रभस, p 392, 21.

रभठ, p 180, 40.

रभय, p 190, n.

रमया, p 137, n.

रमयो, p 137, 4.

रमयोष, p 272, n.

रमा, p 5, 23.

रम्भा, p 112, 1.

रय, p 12, 59.

रक्तक, p 169, 18. p 390, 17.

रव, p 44, 1.

रवण, p 267, 38.

रवि, p 22, 32.

रशना, p 161, n.

रश्मि, p 340, 140

रस, p 35, 16. p 49, 17. p

366, 229. p 244, 100.

रसगन्ध, p 245, 105. n.

रसगर्भ, p 245, 102.

रसज्ञा, p 161, 42.

रसन, p 161, n.

रसना, p 161, 42. p 166, 10.

रसवती, p 227, 27.

रसा, p 73, 2. p 115, 11. p

106, 3.

रसाञ्जन, p 245, 102.

रसातल, p 56, 1.

रसाल, p 94, 14. p 125, 29.

रसाला, p 231, 44.

रसित, p 17, 10.

रसेनक, p 221, 14.

- रहस, p 196, 22.
 रहसा, p 196, 23.
 रहसा, p 196, n.
 रा, p 349, n.
 राका, p 26, 8.
 राक्षस p 11, 55.
 राक्षा, p 171, 26.
 राक्षव, p 167, 13.
 राज, p 191, 1.
 राजक, p 191, 3.
 राजजन्मन्, p 150, n.
 राजन्, p 394, n. p 332, 114.
 p 191, 1.
 राजन्य, p 191, 1.
 राजन्यक, p 191, n.
 राजन्वत्, p 76, 13.
 राजयजन्, p 150, n.
 राजराज, p 14, 64.
 राजवंश, p 175, 2.
 राजवत्, p 76, 13.
 राजवला, p 122, 18.
 राजवोजिन्, p 175, 2.
 राजवृत्त, p 91, 4.
 राजसदन, p 80, 10.
 राजसभा, p 387, 9.
 राजसूय, p 396, 31.
 राजहंस p 132, 24.
 राजातन, p 94, n.
 राजादन, p 94, 15.
 राजादनफल, p 97, n.
 राजार्ह, p 171, 28.
 राजि, p 86, 4. n.
 राजिका, p 225, 19.
 राजिल, p 57, 6.
 राजी, p 86, n.
 राजीव, p 65, 19. p 71, 41.
 राज्याङ्ग, p 195, 18.
 राज्त्रि, p 25, 4.
 राज्त्रिचर, p 12, 55.
 राज्त्रिचर, p 12, 55.
 राज्त्री, p 25, n.
 राजान्व, p 34, 13.
 राध, p 29, 16.
 राधा, p 20, 23.
 राम, p 4, 18. p 129, 11. p
 341, 143.
 रामठ, p 230, 49.
 रामशोयक, p 272, n.
 रामा, p 137, 4.
 राम्म, p 187, 45.
 राल, p 171, n.
 राव, p 44, n.
 राशि, p 362, 216. p 136, 42.
 राह, p 352, 186.
 राहिक, p 108, 12.
 रासम, p 239, 78.

राक्षा, p 112, 2. p 119, 5.

राज, p 21, 28.

राक्षक, p 276, 6.

राक्ष्य, p 242, 90.

रिद्धन, p 54, n.

रिद्धण, p 54, 36.

रिपु, p 193, 10.

रिष्यकेतु, p 5, n.

रिष्यकेतु, p 5, n.

रिषि, p 186, n.

रिष्ट, p 310, n.

रिष्टि, p 213, n.

रो, p 349, n.

रोज्या, p 295, n.

रोजा, p 51, 23.

रोण, p 281, 42.

रोति, p 244, 97. p 320, 71.

रोतिपुष्प, p 245, 103.

रोती, p 244, n.

रुक्प्रतिक्रिया, p 150, 1.

रुक्, p 243, 96.

रुक्मकारक, p 249, 8.

रुक्ष, p 365, 227.

रुम, p 281, 40.

रुचक, p 105, 59. p 247, 110.

रुचि, p 23, 35. p 307, 30.

रुचिर, p 272, 1.

रुच्य, p 272, 2.

रुज्, p 150, 2. n. p 23, 25.

रुजा, p 150, 2.

रुत, p 44, 4.

रुदित, p 54, 35.

रुद्र, p 281, 40.

रुद्र, p 2, 5. p 6, 30

रुद्राणो, p 7, 32.

रुधिर, p 154, 15.

रुध, p 129, 10.

रुवुक, p 98, n.

रुवूक, p 98, n.

रुघ्, p 51, 26. n.

रुद्धा, p 123, 24.

रुघ, p 55, n. p 35, 16. p 256, n

रुपाजीवा, p 141, 19.

रुष्य, p 243, 97. p 346, 162.

रुष्याध्यक्ष, p 192, 7.

रुवुक, p 98, n.

रुधित, p 280, 38.

रेखा, p 86, n.

रेचनी, p 111, n.

रेचित, p 204, 16.

रेणु, p 215, 66.

रेणुका, p 114, 8.

रेतस्, p 153, 13.

रेत्य, p 244, n.

रेप, p 272, n.

रेपस्, p 272, n.

रेकस, p 272, n.
 रेवतीरमण, p 4, 18.
 रेफ, p 272, 3. p 338, 135.
 रेवा, p 69, 32.
 रै, p 347, n. p 242, 91.
 रोक, p 56, 2.
 रोग, p 150, 2.
 रोगहारिन्, p 152, 8.
 रोचन, p 97, 27.
 रोचनो, p 111, 27. p 120, 12.
 रोचिष्णु, p 164, 2.
 रोचिस्, p 23, 36.
 रोद, p 367, n.
 रोदन, p 54, n. p 162, 44.
 रोदनो, p 107, 10.
 रोदस्, p 367, 231.
 रोदसी, p 367, 231.
 रोध, p 61, n.
 रोधस्, p 61, 7. n.
 रोप, p 212, 55.
 रोमन्, p 163, 50.
 रोमय, p 391, 19.
 रोमधर्ष, p 54, n.
 रोमधर्षण, p 54, 35.
 रोमविक्रिया, p 54, n.
 रोमाच, p 54, 35.
 रोमोहम, p 54, n.
 रोमोद्धेद, p 54, n.

रोष, p 51, 26.
 रोहिणी, p 37, n. p 237, 67.
 रोहित, p 65, 19. p 17, 12.
 p 37, 24. p 129, 10.
 रोहितक, p 97, 29.
 रोहिता, p 37, n.
 रोहिताम्ब, p 11, 50.
 रोहिण, p 97, 29.
 रोहोतक, p 67, n.
 रौत्र, p 50, 20.
 रौम, p 231, n.
 रौमक, p 231, 42.
 रौरव, p 59, 1.
 रौहिणेय, p 4, 19. p 21, 27.
 रौहिष, p 129, 10. p 125, 32.
 रौ, p 358, n.
 लकुच, p 100, 41.
 लक्तक, p 168, n.
 लक्ष, p 53, n. p 393, n. p
 212, 54.
 लक्ष्ण, p 19, 18.
 लक्षणा, p 132, n.
 लक्षा, p 393, 24.
 लक्ष्मण, p 19, n. p 262, 14. p
 294, n.
 लक्ष्मणा, p 132, 25.
 लक्ष्मन्, p 19, n. p 336, 127.

- लक्ष्मी, p 5, 22. p 211, 50. p 112, 31. p 385, n.
 लक्ष्मीवत्, p 262, 14.
 लक्ष्म, p 53, 33. p 212, 54.
 लक्ष्मड, p 391, 18.
 लक्ष्म, p 21, 29.
 लक्ष्मक, p 258, 44.
 लक्ष्मिका, p 139, n.
 लक्ष्म, p 13, 60. p 117, 21. p 307, 29.
 लक्ष्मलय, p 125, 30.
 लक्ष्मा, p 386, 7.
 लक्ष्मापिका, p 117, n.
 लक्ष्मायिका, p 117, n.
 लक्ष्मोपिका, p 117, 21.
 लक्ष्मा, p 51, 23.
 लक्ष्माशौल, p 265, 28.
 लक्ष्मा, p 51, n.
 लक्ष्मिन्, p 281, 41.
 लक्ष्मा, p 387, 10.
 लक्ष्मा, p 88, 11. p 99, 36. p 117, 21. p 121, 15.
 लक्ष्माक, p 121, 13.
 लक्ष्मन, p 161, 40.
 लक्ष्मिन्, p 38, 1. p 284, 57.
 लक्ष्म, p 284, 54.
 लक्ष्मवर्ण, p 176, 5.
 लक्ष्मानुष, p 177, 10.
 लक्ष्म, p 197, 24.
 लक्ष्मन, p 165, 5.
 लक्ष्मोदर, p 7, 34.
 लक्ष्म, p 47, 9.
 लक्ष्मना, p 137, 3.
 लक्ष्मन्तिका, p 165, 5.
 लक्ष्माट, p 161, 43. p 201, 6.
 लक्ष्माटिका, p 165, 4.
 लक्ष्माम, p 341, 145.
 लक्ष्मामक, p 173, 37.
 लक्ष्मिन्, p 53, n.
 लक्ष्म, p 274, 11. p 293, 24.
 लक्ष्म, p 171, 27.
 लक्ष्मण, p 230, 41. p 35, 18.
 लक्ष्मोद, p 60, 2.
 लक्ष्मन्, p 293, 24.
 लक्ष्मिन्, p 223, 13.
 लक्ष्मन्, p 121, 14.
 लक्ष्मक, p 212, 53.
 लक्ष्मा, p 359, n.
 लक्ष्मा, p 171, 26. p 387, 10.
 लक्ष्माप्रसादन, p 95, 21.
 लक्ष्मन्, p 223, 14.
 लक्ष्मन्दण्ड, p 223, 14.
 लक्ष्मन्प्रदति, p 223, 14.
 लक्ष्मन्तिकी, p 113, 6.
 लक्ष्मन्तिन्, p 126, n.
 लक्ष्मन्ती, p 111, 29. p 126, 34.

लाकुल, p 204, n.
 लाकुल, p 204, 18.
 लाज, p 232, 47.
 लाञ्छन, p 19, 18.
 लाभ, p 240, 80.
 लाभप्रक, p 125, 30.
 लासला, p 52, n.
 लासला, p 52, 28.
 लाला, p 155, 13.
 लालाटिका, p 303, 17.
 लाव, p 134, 35.
 लासिका, p 47, 8.
 लासोटनी, p 255, n.
 लाय, p 47, 10.
 लिकुच, p 100, 41.
 लिच्चा, p 387, 10.
 लिखन, p 195, n.
 लिखित, p 195, 17.
 लिङ्ग, p 306, 26.
 लिङ्गवृत्ति, p 190, 53.
 लिपि, p 195, 16.
 लिपिकर, p 194, n.
 लिपिकार, p 193, 15.
 लिपी, p 194, n.
 लिप्त, p 281, 39. p 285, 60.
 लिप्तक, p 212, 56.
 लिप्ता, p 52, 27.
 लिवि, p 195, 16.

लिबिङ्गर, p 194, n.
 लिवी, p 195, n.
 ली, p 359, n.
 लीढ, p 285, n.
 लीला, p 53, 32. p 357, 201.
 लुठित, p 204, 18.
 लुब्ध, p 263, 22.
 लुब्धक, p 252, 21.
 लुलाप, p 128, 4.
 लुलाय, p 128, n.
 लुता, p 129, 13. p 399, n.
 लून, p 284, 53.
 लूम, p 204, 18.
 लेखक, p 194, 15.
 लेखन, p 195, n.
 लेखपत्र, p 8, 37.
 लेखा, p 36, 4.
 लेप, p 234, 56.
 लेपक, p 249, 6.
 लेश, p 274, 11.
 लेष्ट, p 222, n.
 लेष्ट्र, p 222, n.
 लोक, p 298, 2. p 74, 6.
 लोकजित्, p 3, 8.
 लोकमातृ, p 5, 23.
 लोकायत, p 396, 32.
 लोकालोक, p 84, 2.
 लोकोप, p 3, 11.

लोचन, p 162, 44.

लोचमकंठ, p 111, n.

लोचमस्तक, p 111, 30.

लोत, p 253, n.

लोत्र, p 253, n.

लोध, p 94, 13.

लोपागुदा, p 20, 22.

लोह, p 253, 26.

लोमन्, p 163, 50.

लोमणा, p 117, 22.

लोमवर्धण, p 54, 35.

लोत, p 359, 207. p 277, 24.

लोला, p 359, n.

लोलप, p 263, 22.

लोलुभ, p 263, 22.

लोह, p 222, 12.

लोहघ्न, p 222, n.

लोहभेदन, p 222, 12.

लोह, p 244, 93. p 171, 28.

लोहकारक, p 249, 7.

लोहपृष्ठ, p 130, 16.

लोहप्रतिमा, p 256, 35.

लोहल, p 267, 37.

लोहाभिसार, p 214, n.

लोहाभिहार, p 214, 62.

लोहित, p 65, n. p 37, 24. p

154, 15.

लोहितचन्दन, p 170, 26.

लोहिता, p 37, n.

लोहितारु, p 21, 27.

लोहिनी, p 37, n.

लोह, p 244, n.

ल्य, p 390, n.

ल्यु, p 390, 15.

वंश, p 175, 1.

वंशक, p 171, n.

वंशरोचना, p 247, 110.

वंशलोचना, p 247, n.

वंशिक, p 171, 23. n.

वंहिष्ठ, p 285, 61.

वक्त, p 105, 62. p 132, 22.

वक्तधूपक, p 171, n.

वकुल, p 101, 45.

वक्तव्य, p 345, 161.

वक्त, p 267, 35.

वक्त, p 161, 40.

वक्त, p 61, 7. p 276, 21.

वक्तव्य, p 158, 29.

वक्तव्य, p 157, 24.

वक्त, p 246, 100.

वचन p 38, 1.

वचनयाहिन्, p 264, n.

वचस्, p 38, 1. p 109, 21.

वचनेस्थित, p 264, 24.

वक्त, p 9, 42. p 353, 186.

वज्र, p 110, 24.
 वज्रनिर्घोष, p 17, n.
 वज्रनिर्घोष, p 17, 11.
 वज्रपुष्प, p 104, 56.
 वज्रिन्, p 8, 38.
 वज्राशनि, p 9, n.
 वज्रक, p 128, 5.
 वज्रित, p 268, 41.
 वज्रुल, p 92, 7. p 101, 45.
 वट, p 93, 13.
 वटक, p 390, 17.
 वटाकर, p 253, n.
 वडभि, p 81, n.
 वडभी, p 81, 15.
 वडवा, p 203, 14.
 वडवानल, p 11, 52.
 वडिश, p 64, 16.
 वडिशा, p 64, n.
 वडिशो, p 64, n.
 वड्, p 274, 10.
 वणिग्भाव, p 220, 3.
 वणिग्, p 239, 78.
 वणिज, p 239, n.
 वणिज्य, p 220, n. p 240, n.
 वणिज्या, p 220, n. p 240, 80.
 वण्टक, p 242, 90.
 वतंस, p 366, n.
 वत्, p 378, 9.

वत्, p 378, n. p 372, 5.
 वत्स, p 366, 238. p 158, 29.
 p 236, 62.
 वत्सक, p 102, 47.
 वत्सतर, p 236, 62.
 वत्सनाभ, p 58, 11.
 वत्सर, p 30, 20. p 28, 13.
 वत्सल, p 262, 14.
 वत्सादनो, p 106, 1.
 वद, p 267, 35.
 वदन, p 161, 40.
 वदन्य, p 260, n.
 वदन्या, p 260, n.
 वदर, p 95, 17. p 113, 4. p
 94, n.
 वदरा, p 121, 16.
 वदरो, p 95, 17.
 वदान्य, p 260, 6. p 34, 162.
 वदावद, p 267, 35.
 वज्रो, p 254, n.
 वधू, p 117, 21. p 137, 2.
 वन, p 60, 3. p 86, 1.
 वनकार्यास, p 113, n.
 वनतिष्ठिका, p 106, 3.
 वनप्रिय, p 131, 19.
 वनमाक्षिक, p 133, 27.
 वनमालिन्, p 4, 16.
 वनमुक्त, p 224, 17.

वनशृङ्गाट, p 109, 17.
 वनसमूह, p 87, 4.
 वनस्थिति, p 87, 6.
 वनायुज, p 203, n.
 वनिता, p 137, 2. p 321, 76.
 वनीपक, p 270, n.
 वनीयक, p 270, 49.
 वनीकस्, p 127, 3.
 वन्दका, p 105, n.
 वन्दार, p 105, 62.
 वन्दारका, p 105, n.
 वन्दारक, p 265, 23.
 वन्दि, p 219, 87. n.
 वन्दिन्, p 215, 65.
 वन्दो, p 219, n. p 215, n.
 वन्धूक, p 103, 53.
 वन्धूकधुष्य, p 96, 24.
 वन्या, p 87, 4.
 वपा, p 56, 2. p 154, 15.
 वपुस्, p 156, 21. p 393, n.
 वप्र, p 78, 3. p 222, 11.
 वध, p 274, n.
 वधु, p 349, 172.
 वनयु, p 151, 6. p 200, 5.
 वमि, p 151, 6.
 वयःस्था, p 118, n. p 100, n.
 वयस्, p 367, 232.
 वयस्य, p 147, 42.

वयस्था, p 99, 38. p 100, 39. p 118, 3.
 वयस्य, p 193, 12.
 वयस्या, p 140, 12.
 वर, p 288, 8. p 349, 173.
 p 170, 25.
 वरट, p 133, n.
 वरटा, p 133, 27. p 132, 25.
 वरटो, p 132, n. p 133, n.
 वरख, p 78, 3. p 91, 5.
 वरखड, p 391, 18.
 वरत्रा, p 202, 10. p 254, 31.
 वरवर्णिगो, p 137, 4. p 230, 41.
 वरवाङ्गीक, p 170, n.
 वराक, p 306, 27.
 वराङ्कक, p 118, 22.
 वराट, p 253, n.
 वराटक, p 72, 43. p 253, 27.
 वराटोहा, p 137, 4.
 वराशि, p 168, 17.
 वरास, p 168, n.
 वराह, p 127, 2.
 वरिवसित, p 284, 51.
 वरिवस्था, p 184, 34.
 वरिवसित, p 284, 51.
 वरिष्ठ, p 244, 98. p 265, 61.
 वरो, p 109, 19.
 वरोवर्द्ध, p 235, n.

- वरीयस्, p 369, 237.
 बेरीयसो, p 369, n.
 वरुण, p 12, 56. p 91, 5.
 वरुणात्मजा, p 256, 39.
 वरुध, p 206, 25.
 वरुधिनी, p 210, 46.
 वरेण्य, p 273, 7.
 वर्कर, p 253, 23.
 वर्करी, p 253, n.
 वर्ग, p 136, 41.
 वर्णक, p 155, 19.
 वर्ण, p 175, 1. p 314, 50. p 202, 10.
 वर्णक, p 400, 38. p 173, 35.
 वर्णित, p 285, 59.
 वर्णिन्, p 181, 42.
 वर्त्तक, p 134, 35. p 301, 11.
 वर्त्तका, p 134, n.
 वर्त्तन, p 265, 29. p 220, 1.
 वर्त्तिनि, p 76, n.
 वर्त्ति, p 173, 35. n.
 वर्त्तिका, p 134, 35.
 वर्त्तिनी, p 76, 15. n.
 वर्त्तिष्ठा, p 265, 29.
 वर्त्ती, p 173, n.
 वर्त्तुल, p 276, 19.
 वलन, p 335, 124. p 76, 15.
 वलनि, p 76, n.
 वल्लभी, p 76, n.
 वल्लक, p 107, 8.
 वल्लकि, p 250, 9.
 वल्लन, p 265, 28.
 वल्लमान, p 98, 32.
 वल्लमानक, p 228, 32.
 वल्लिष्ठा, p 265, 28.
 वल्लि, p 254, 31.
 वल्ल्या, p 133, 26.
 वर्मन्, p 207, 32.
 वर्मित, p 207, 33.
 वर्थ, p 273, 7.
 वर्था, p 138, 7.
 वर्वर, p 107, 8.
 वर्वरा, p 119, 5.
 वर्ध, p 17, 12. p 365, 226.
 वर्धवर, p 193, 9.
 वर्ध्या, p 17, n.
 वर्धा, p 30, 19. p 365, n.
 वर्धाभू, p 67, 24.
 वर्धाम्बो, p 67, 24.
 वर्धाराज, p 388, n.
 वर्धालङ्कादिका, p 117, n.
 वर्धायस्, p 147, 43.
 वर्धोपल, p 18, 13.
 वर्धेन्, p 156, 21. p 336, 126.
 वर्द्ध, p 117, n. p 134, 31. n.
 वर्द्धिःपुष्प, p 117, n.

वर्हिः, p 114, n.
 वर्हिण, p 133, 30.
 वर्हिन्, p 117, n. p 133, 30.
 वर्हिषुष्य, p 117, 20.
 वर्हिष्ठ, p 114, 10.
 वलक्ष, p 37, 22.
 वलदेव, p 4, 18.
 वलाक्ता, p 132, 25.
 वलाहक, p 16, 8.
 वलि, p 197, 27. p 356, n.
 वलिध्वंसो, p 5, n.
 वल्लिक, p 76, n.
 वलिन, p 148, 45.
 वलिपुष्ट, p 131, 20.
 वलिभ, p 148, 45.
 वलिभुज्, p 131, 20.
 वलिमत्, p 148, n.
 वलिमुख, p 127, n.
 वलिर, p 149, 49.
 वलिस, p 64, n.
 वलिसो, p 64, n.
 वलीक, p 81, 14.
 वलोमुख, p 127, 3. n.
 वलीवर्द्, p 235, n.
 वल्क, p 88, 12.
 वल्कल, p 88, 12.
 वल्गित, p 204, 16.
 वल्गोक्त, p 76, 14.

वल्लको, p 45, 3.
 वल्लभ, p 340, 140. p 272, 3.
 वल्लरि, p 89, 13.
 वल्लरो, p 89, n.
 वल्लव, p 227, 27. p 235, 57.
 वल्लि, p 88, n.
 वल्लो, p 88, 9.
 वल्लूर, p 154, 14.
 वल्लूरा, p 154, n.
 वल्लज, p 124, 28.
 वल्लहरण, p 40, n.
 वल्ल, p 288, 8. p 175, 1. p
 124, 26.
 वल्लक्रिया, p 287, 4.
 वल्ल, p 273, 69. p 362, 219.
 p 200, 4.
 वल्लिक, p 273, 6.
 वल्लिर, p 230, n. p 108, 16.
 वल्ल्य, p 264, 25.
 वल्लट्, p 378, 8.
 वल्लट्छल, p 181, 26.
 वल्ल्यणी, p 238, 71.
 वल्ल्यिणी, p 238, n.
 वल्लति, p 319, 69.
 वल्लतो, p 319, 69.
 वल्लन, p 168, 17.
 वल्लन्त, p 29, 18.
 वल्ल, p 154, 15.

- वसिर, p 108, n. p 230, 41. n.
 वसु, p 2, 5. p 368, 230. p 242,
 90. p 105, 62.
 वसुक, p 105, 61. p 231, 42.
 वसुदेव, p 4, 17.
 वसुधा, p 73, 3.
 वसुधरा p 73, 3.
 वसुमती, p 73, 3.
 वसूक, p 105, n.
 वस्तयनी p 238, n.
 वस्त, p 238, 76.
 वस्ति, p 108, 15. p 157, 24.
 वस्ती, p 157, n.
 वस्त, p 168, 17.
 वस्त्योनि, p 167, 12.
 वस्त, p 240, 80.
 वस्तसा, p 155, 17.
 वस्तिर्दार, p 82, 16.
 वस्तिस्, p 381, 17.
 वज्र, p 274, 12.
 वज्रपाद, p 93, 13.
 यज्रपद, p 260, 6.
 वज्रमूल्य, p 167, 14.
 यज्ररूप, p 171, 29.
 वज्रज, p 274, 12. p 357, 201.
 वज्रला, p 357, n. p 115, 13.
 वज्रलोहत, p 226, 23.
 वज्रवारक, p 94, 15.
 वज्रनिध, p 282, 43.
 वज्रसुता, p 109, 19.
 वज्रसूति, p 238, 71.
 वज्रि, p 10, 48. p 105, 60.
 वज्रिणख, p 246, 107.
 वा, p 380, 15. 378, 9.
 वाकुची, p 108, 14.
 वाक्मति, p 267, 35.
 वाक्य, p 39, 3.
 वाक्मति, p 267, n.
 वागीश, p 267, 35.
 वागुजी, p 108, n.
 वागुट, p 258, 27.
 वागुरिख, p 251, 14.
 वागिन्, p 267, 35.
 वाङ्मुख, p 40, 9.
 वाण, p 38, 1.
 वाघंघम, p 186, 41.
 वाघक, p 38, 2.
 वाघसति, p 21, 26.
 वाचा, p 38, n.
 वाचाट, p 267, 36.
 वाचाल, p 267, 36.
 वाचिक, p 42, 18.
 वाचोयुक्ति, p 267, n.
 वाचोयुक्तिपटु p 267, 35.
 वाज, p 212, 55.
 वाजपेय, p 396, 31.

वाजि, p 134, 33. p 202, 12.

वाजिदन्वक, p 110, 22.

वाजिन, p 331, 110.

वाजिशाला, p 79, 6.

वाक्का, p 52, 27.

वाटो, p 401, 42.

वाट्यालक, p 110, 25.

वाडव, p 11, 52. p 203, 14. p 175, 3.

वाडय, p 297, 41.

वाळ, p 13, 62. p 313, 42.

वाण, p 212, 54.

वाणप्रस्थ, p 175, 3.

वाणवार, p 207, n.

वाणि, p 254, 29. p 38, 4.

वाणिज, p 239, 78.

वाणिजिक, p 239, n.

वाणिज्य, p 220, 2. p 240, 80.

वाणिनी, p 333, n.

वाणी, p 38, 1.

वात, p 12, 58.

वातक, p 121, 15.

वातकिन, p 153, 10.

वातकुम्भ, p 201, n.

वातप्रमो, p 128, 7.

वातमृग, p 128, 7.

वातरोगिन्, p 153, 10.

वातायन, p 80, 9.

वातायु, p 128, 8.

वाति, p 12, n.

वातुल, p 356, n.

वातूल, p 356, 198.

वात्सक, p 235, 60.

वाद्दर, p 167, 12.

वादित्र, p 46, 5.

वाय, p 46, 5.

वान, p 89, 15.

वानप्रस्थ, p 92, 8.

वानर, p 127, 3.

वानस्पत्य, p 87, 6.

वानायुज, p 243, 13.

वानौर, p 93, 10.

वायदण्ड, p 254, n.

वायि, p 68, n.

वायी, p 68, 28.

वाय्य, p 115, 14.

वाम, p 279, 34. p 342, 146.

वामदेव, p 6, 21.

वामन, p 16, 5. p 276, 19. p 148, 46.

वामनी, p 148, n.

वामलूर, p 76, 14.

वामलोचना, p 137, 3.

वामा, p 137, 2.

वामी, p 203, 14.

वायदण्ड, p 254, 28.

वायस, p 131, 20.

वायसाराति, p 130, 15.

वायसी, p 121, 17.

वायसीको, p 120, 9.

वायु, p 12, 57.

वायुसखि, p 11, 55.

वारिधर, p 16, n.

वार, p 60, 3.

वार, p 346, 163. n. p 135, 39.

वारण, p 200, 2

वारणबुधा, p 112, n.

वारणबुसा, p 112, 1.

वारबुधा, p 112, n.

वारमुखा, p 141, 19.

वारवाण, p 207, 31.

वारस्त्री, p 141, 19.

वाराही, p 121, 16.

वारि, p 60, 3.

वारिद, p 16, 8.

वारिमर्षी, p 70, 38.

वारिमर्षी, p 70, n.

वारिमवाह, p 85, 5.

वारिवाह, p 16, 8.

वारी, p 287, n. p 202, 11.

वाह्यो, p 315, 54. p 20, n.

वार्त्त, p 322, 78. p 152, 8.

वासी, p 220, 1. p 40, 8. p

112, n. p 152, n. p 322, 78.

वासीको, p 112, 2.

वासीकु, p 112, n.

वासीवह, p 251, 15.

वाङ्म, p 147, 40.

वाङ्मय, p 147, n.

वाङ्मचि, p 221, 5.

वाङ्मविक, p 221, 5.

वाङ्मर्षी, p 254, n.

वाम्मेण, p 297, n.

वाम्मि, p 297, n.

वार्धिक, p 121, 16.

वार्हत, p 90, 19.

वालहण, p 125, 33.

वालपाश्या, p 165, 4

वालमूषिका, p 120, 12.

वाल्लिष, p 363, 220. p 270, 48.

वालुक, p 114, 9.

वाल्क, p 167, 12.

वाल्की, p 167, n.

वावदूक, p 267, 35.

वाशर, p 24, n.

वाशा, p 110, n.

वाशिका, p 110, n.

वाशित, p 44, 4.

वाशिता, p 322, 78. n.

वाप्प, p 137, 331.

- बाधिका, p 230, 40.
 बाधोका, p 230, n.
 बास, p 79, 6. p 168, 17. n.
 बासक, p 110, 22.
 बासगृह, p 80, 8.
 बासन्तो, p 103, 52.
 बासयोग, p 173, 35.
 बासर, p 24, 2.
 बासव, p 8, 33.
 बासस्, p 168, 17.
 बासिका, p 110, 21.
 बासित, p 44, n. p 173, 35.
 बासिता, p 200, n. p 322, 78.
 बासु, p 4, n.
 बासुकि, p 57, 4. n.
 बासुदेव, p 4, 15.
 बासू, p 48, 14.
 बासु p 83, 19.
 बासुक, p 123, n.
 बासूक, p 123, 23.
 बासोष्पति, p 8, 38. n.
 बास्त्र, p 205, 22. n.
 बाह, p 57, 5. p 202, 12. p 158, n. p 242, 89.
 बाहदिवत्, p 128, 4.
 बाहन, p 206, 26.
 बाहना, p 210, n.
 बाहा, p 158, n.
 बाहिय, p 201, 7.
 बाहिनी, p 333, 114. p 210, 46.
 बाहिनोपति, p 207, 30.
 बाज, p 158, 31.
 बाजज, p 191, 1.
 बाजदा, p 69, 33.
 बाजमूख, p 158, 30.
 बाजयुज, p 216, 75.
 बाजल, p 29, 18.
 बाजलेय, p 7, 35. n.
 बाङ्गिक, p 170, n. p 203, n.
 बाङ्गिका, p 203, 13.
 बाङ्गीक, p 203, n. p 170, 25, p 230, 40.
 बिंशति, p 241, 84.
 बिंशतो, p 241, n.
 बि, p 134, n.
 विक्रत, p 95, 18.
 विक्रव, p 87, 7.
 विकर्तन, p 22, 31.
 विकलाङ्ग, p 148, 46.
 विकल्प, p 30, n. p 33, n.
 विकचर, p 265, n.
 विकवा, p 107, n.
 विकचर, p 256, n.
 विकसा, p 107, 9.
 विकसित, p 33, n. p 87, 8.

विकार, p 265, 30.

विकार, p 291, 15.

विकाश, p 362, n.

विकाशिन, p 265, n.

विकाशिन, p 265, n.

विकासिन, p 265, 30.

विकिर, p 134, 33.

विकोरण, p 165, 61.

विकुञ्चण, p 260, 7.

विद्यत, p 152, 9.

विद्यति, p 291, 15.

विक्रम, p 341, 143. p 216, 71.

वित्तय, p 241, 83.

विक्रयिक, p 340, 79.

विक्रान्त, p 210, 45.

विक्रिया, p 291, 15.

विक्रोठ, p 240, 79.

विक्रोय, p 240, 82.

विक्षव, p 269, 44.

विक्षाव, p 296, 37.

विगत, p 283, 49.

विगतार्त्तवा, p 242, 21.

विय, p 148, 46.

वियह, p 156, 21. p 195, 18.

p 292, 22.

विघस, p 182, 28.

विघोक्त, p 53, n.

विघ्न, p 262, 10.

विघ्नराज, p 7, 33.

विषक्षण, p 176, 5.

विषयन, p 294, 30.

विषर्षिका, p 150, 4.

विचारणा, p 33, 11.

विचार, p 33, n.

विचारित, p 283, 49.

विधि, p 61, n.

विचिकित्सा, p 33, 12.

विच्छन्दक, 80, 11.

विच्छर्दक, p 80, n.

विच्छाय, p 394, 26.

विजन, p 196, 22.

विजय, p 217, 78.

विजयिम, p 232, n.

विजिन, p 232, n.

विजिल, p 232, 46.

विज्जन, p 232, n.

विज्ञ, p 259, 4.

विज्ञात, p 261, 9.

विज्ञान, p 259, 4.

विज्ञानिक, p 259, n.

विट, p 390, 17.

विटङ्ग, p 81, 15.

विटप, p 89, 14. p 338, 133.

विटपिन्, p 87, 5.

विट्खदिर, p 98, 30.

विट्चर, p 253, 23.

- विह, p 231, 42.
 विहङ्ग, p 110, 25.
 विहङ्गल, p 128, 6.
 विहङ्गस, p 7, 36.
 विहङ्गा, p 7, n.
 वित्तंस, p 253, n.
 वितण्डा, p 386, 9.
 विज्ञास, p 50, n.
 वितथ, p 43, 22.
 वितरण, p 182, 29.
 वितर्दि, p 81, 16.
 वितर्दी, p 81, n.
 वितर्लि, p 159, 35.
 वितान, p 333, 116. p 169, 21.
 वितुङ्ग, p 121, 14.
 वितुङ्गक, p 115, 14. p 244, 101.
 p 229, 37.
 वित्त, p 261, 9. p 283, 49. p
 242, 90.
 विदर, p 287, 5.
 विदल, p 396, 32.
 विदारक, p 62, 10.
 विदारी, p 111, 28. p 113, n.
 विदारोगन्ध, p 113, 3.
 विदित, p 285, 57.
 विदिष्ट, p 16, 7.
 विदु, p 201, 5.
 विदुर, p 265, 30.
 विदुल, p 93, 10. p 93, 11.
 विदू, p 201, n.
 विम, p 283, 49.
 विमलश्री, p 106, 3.
 विमलधर, p 2, 6.
 विभुत्, p 17, 11.
 विम्रधि, p 151, 7.
 विम्व, p 217, 79.
 विम्रुत्, p 283, 49.
 विम्रुम, p 243, 93.
 विम्रुमलता, p 116, 17.
 विम्व, p 176, 4. p 269, 236.
 विम्वेष, p 51, 25.
 विध, p 329, n.
 विधवा, p 139, 11.
 विधस, p 182, n.
 विधा, p 329, 104. p 256, 38.
 p 289, n.
 विधाह, p 3, 12.
 विधि, p 3, 12. p 32, 6. p 185,
 39. p 329, 102.
 विधिदर्शिक, p 178, 15. n.
 विधु, p 4, 17. p 18, 15. p 328,
 102.
 विधुत्, p 284, 56.
 विधुनन, p 287, n.
 विधुनुद, p 21, 28.
 विधुर, p 292, 20.

विधुवन, p 287, 4.
 विधुवन, p 287, 4.
 विधेय, p 264, 24.
 विनययाहिन्, p 264, 24.
 विना, p 376, 3.
 विनाह, p 68, n.
 विनायक, p 3, 9. p 7, 33.
 विनाश, p 292, 22.
 विनाशेन्मुख, p 281, 41.
 विनिमय, p 240, n.
 विनीत, p 202, 12. p 264, 25.
 विन्दु, p 61, 6. p 265, 30.
 विन्दुजालक, p 201, 7.
 विन्ध्य, p 84, 3.
 विन्न, p 283, 49. p 284, 54.
 विपक्ष, p 193, 11.
 विपक्षी, p 45, 3.
 विपण, p 241, 83.
 विपणि, p 78, 2. p 315, 54.
 विपणो, p 78, n.
 विपत्ति, p 211, 50. n.
 विपथ, p 76, 16.
 विपद्, p 211, 50.
 विपदा, p 211, n.
 विपर्यय, p 295, 33.
 विपर्ययास, p 295, 33.
 विपश्चित्, p 176, 4.
 विपादिका, p 150, 3.

विपाण, p 69, 33.
 वपाणा, p 69, 33.
 विपिन, p 86, 1.
 विपुल, p 274, 10.
 विप्र, p 175, 4.
 विप्रकार, p 290, 15.
 विप्रकृत, p 268, 41.
 विप्रकृत, p 275, n.
 विप्रकृतक, p 275, 18.
 विप्रतीसार, p 51, 25.
 विप्रयोग, p 294, 28.
 विप्रलम्ब, p 268, 41.
 विप्रलम्ब, p 54, 36. p 294, 28.
 विप्रलाप, p 42, 17. p 54, n.
 विप्रश्रिता, p 141, 20.
 विप्रुष, p 61, n.
 विज्जव, p 290, 14.
 विज्जुष, p 61, 6. p 165, 38.
 विबन्ध, p 151, 6.
 विबन्धिका, p 251, n.
 विबुध, p 1, 2.
 विभव, p 242, 91.
 विभाकर, p 22, 30.
 विभावरी, p 25, 4.
 विभावसु, p 11, 51. p 22, 32.
 p 366, 228.
 विभीतक, p 99, n.
 विभीतको, p 99, n.

विभूति, p 7, 31. n.
 विभूषण, p 164, 3.
 विभ्रम, p 53, 31.
 विभाज्, p 164, 2.
 विमनस्, p 260, 8.
 विमना, p 260, 8.
 विमय, p 240, n.
 विमर्दन, p 290, 13.
 विमल, p 273, 5.
 विमला, p 120, 9.
 विमातृज, p 143, 25.
 विमान, p 9, 43.
 विमानना, p 51, n.
 विम्व, p 18, 17.
 विम्वो, p 18, n.
 विम्विका, p 119, 4.
 विम्वद्, p 15, 2.
 विम्वङ्गा, p 9, 44.
 विम्व, p 291, 18.
 विम्वाम, p 291, 18.
 विम्वज्जलमस्, p 187, 44.
 विम्वति, p 296, 37.
 विम्वल, p 275, 15.
 विम्वराज, p 291, 1.
 विम्वराल, p 128, n.
 विम्वराव, p 44, 2.
 विम्वरि, p 3, n.
 विम्वरन, p 3, n.

विम्वरि, p 3, n.
 विम्वरि, p 3, n.
 विम्वरि, p 3, 11.
 विम्वराल, p 6, 28.
 विम्वराल, p 56, n.
 विम्वरोचन, p 22, 31. p 332,
 111.
 विम्वरोध, p 51, 25. p 290, n.
 विम्वरोधन, p 292, 21.
 विम्वरोधोक्ति, p 42, 17.
 विम्वल, p 56, 1.
 विम्वल, p 264, 26.
 विम्वलक्ष, p 286, 2.
 विम्वलय, p 158, n.
 विम्वलम्बित, p 47, 9.
 विम्वलम्ब, p 294, 28.
 विम्वलशय, p 58, n.
 विम्वलाप, p 42, 16.
 विम्वलाल, p 128, n.
 विम्वलास, p 53, n.
 विम्वलीन, p 283, 49.
 विम्वलेपन, p 173, 35. p 294, 27.
 विम्वलेधी, p 233, 50.
 विम्वलेशय, p 58, 8.
 विम्वल्ल, p 93, 12.
 विम्वध, p 328, 99.
 विम्वर, p 56, 1.
 विम्वर्य, p 251, 16.

- विवश, p 269, 44.
 विवशत्, p 22, 30.
 विवाद, p 4, 9.
 विवाह, p 190, 55.
 विविक्त, p 196, 22. p 325, 85.
 विविक्ता, p 196, n.
 विविध, p 182, 43. p 328, 99.
 विवेक, p 184, 37.
 विव्वाक, p 53, 31.
 विश, p 361, 216. p 220, 1.
 विश, p 72, n.
 विशङ्कठ, p 274, 10.
 विशङ्कटा, p 274, n.
 विशङ्कटो, p 274, n.
 विशप्रमून, p 71, n.
 विशद, p 36, 22.
 विशर, p 218, 84.
 विशल्या, p 118, 2. p 344, 157.
 p 106, 1.
 विशसन, p 218, 83.
 विशाख, p 7, 35. p 212, n.
 विशाखा, p 20, 23.
 विशाय, p 295, 32.
 विशारण, p 218, n.
 विशारद, p 327, 98.
 विशाल, p 274, 10.
 विशालता, p 168, 16.
 विशालत्व, p 91, 3.
 विशाला, p 123, 22.
 विशिख, p 212, 54.
 विशिखा, p 78, 3.
 विशेषक, p 170, 24.
 विश्व, p 36, n.
 विश्वम्भ, p 196, 23.
 विश्वग्न, p 182, 29.
 विश्वाव, p 294, 28.
 विश्रुत, p 261, 9.
 विश्व, p 230, 38. p 275, 14.
 p 2, 5.
 विश्वकदु, p 252, 23.
 विश्वकर्म्मन्, p 332, 111.
 विश्वकेतु, p 5, 22.
 विश्वकन, p 4, n.
 विश्वतस्, p 379, n.
 विश्वेदेव, p 2, n.
 विश्वसूच, p 266, n.
 विश्वमेघज, p 230, 38.
 विश्वम्भर, p 4, 17.
 विश्वम्भरा, p 73, 2.
 विश्वसूज, p 3, 12.
 विश्वस्ता, p 139, 11.
 विश्वस्या, p 139, n.
 विश्वा, p 109, 18. p 230, n.
 विश्वास, p 196, 23.
 विष, p 58, 9. p 72, n. p 155,
 19. p 365, 225.

विष्, p 155, n.
 विषद, p 36, n.
 विषधर, p 57, 7.
 विषप्रसून, p 71, n.
 विषमच्छद, p 91, 3.
 विषय, p 35, 16. p 75, 8. p 289, 11. p 343, 154.
 विषदिन, p 35, 17.
 विषवैद्य, p 58, 11.
 विषा, p 155, n. p 109, 18.
 विषाण, p 316, 58.
 विषाणो, p 114, 7.
 विद्युत्, p 28, n.
 विद्युप, p 28, n.
 विद्युव, p 28, 14.
 विद्युवत्, p 28, 14.
 विद्युवान, p 28, n.
 विष्कर, p 134, 33.
 विरूप, p 74, 6.
 विरुम्भ, p 294, n.
 विरुर्, p 348, 171.
 विरुश्चवस्, p 3, 13.
 विरि, p 59, 3.
 विरु, p 155, 19.
 विष्णु, p 3, 13.
 विष्णुक्रान्ता, p 110, 22.
 विष्णुपद, p 15, 2.
 विष्णुपदी, p 69, 31.

विष्णुरघ, p 5, 25.
 विष्णुकार, p 217, n.
 विध्य, p 269, 13.
 विष्यक्, p 379, 13.
 विष्यक्सेन, p 3, 14.
 विष्यक्सेनप्रिया, p 121, 16.
 विष्यक्सेना, p 99, 36.
 विष्यच्, p 379, 13.
 विष्यद्रोचो, p 266, n.
 विष्यद्रोक्, p 266, n.
 विष्यद्रोच्, p 266, 34.
 विस, p 72, 42.
 विसकण्ठिका, p 132, 25.
 विसप्रसून, p 72, 42.
 विसम्माद, p 54, 36.
 विसर, p 135, 39.
 विसर्जन, p 182, 28.
 विसर्पण, p 292, 23.
 विसार, p 65, 17.
 विसारिन्, p 266, 31.
 विसारो, p 65, n.
 विसिनी, p 71, 39.
 विस्रत, p 280, 35.
 विस्रवर, p 266, 31.
 विस्रमर, p 266, 31.
 विस्र, p 241, 87.
 विस्रर, p 292, 22. n.
 विस्रार, p 89, 14. p 292, 22.

- विस्तृत, p 280, 35.
 विवासा, p 147, 41.
 विस्फार, p 217, 76.
 विस्फूर्जयु, p 17, n.
 विस्फूर्जयु, p 17, n.
 विस्फोट, p 151, 4.
 विस्मय, p 50, 19.
 विस्मयान्वित, p 264, 26.
 विस्मृत, p 280, 35.
 विस्व, p 36, 21.
 विस्वम्, p 339, 138, p 196, n.
 विहग, p 134, 32.
 विहङ्ग, p 134, 32.
 विहङ्गम, p 134, 32.
 विहङ्गमा, p 254, n.
 विहङ्गिका, p 254, 30.
 विहसित, p 54, 35.
 विहस्त, p 269, 43.
 विहायित, p 182, 28.
 विहाय, p 15, n.
 विहायणा, p 15, n.
 विहायस्, p 15, 2. n. p 134, 32.
 विहाया, p 13, n.
 विहार, p 291, 16.
 विहल, p 209, 44.
 वो, p 134, n.
 वोकाण, p 362, 217.
 वोपी, p 61, 5. n.
 वोज, p 32, 6. p 153, 13.
 वोजकोण, p 72, 43.
 वोजघूर, p 105, 59.
 वोजाकृत, p 221, 8.
 वोज्य, p 175, 2.
 वोखा, p 45, 3.
 वोखादण्ड, p 46, 7.
 वोखावाद, p 251, 13.
 वोतंस, p 253, 26.
 वोत, p 202, 11.
 वोति, p 202, n.
 वोतिहोत्र, p 10, 48.
 वोधि, p 86, n.
 वोधी, p 86, 4. p 325, 90.
 वोध, p 273, 5.
 वोनाह, p 68, 27.
 वोभल, p 50, 19. p 49, 17.
 वोभला, p 369, n.
 वोर, p 210, 45. p 49, 17.
 वोरण, p 125, 29.
 वोरतर, p 125, 29.
 वोरतर, p 96, 25.
 वोरपत्नी, p 141, 16.
 वोरपाण, p 216, 71.
 वोरपान, p 216, n.
 वोरभार्या, p 141, 16.
 वोरमातृ, p 141, 16.
 वोरदण्ड, p 96, 23.

- वीराशंसक, p 215, 68.
 वीरसू, p 141, 16.
 वीरहन्, p 189, 52.
 वीरध, p 88, 9.
 वीर्य, p 52, 29. p 153, 13. p 344, 156.
 वीरध, p 328, 99.
 वु, p 384, n.
 वुक, p 105, n.
 वुज, p 384, n.
 वुण, p 384, n.
 वुधित, p 245, 57.
 वुन, p 384, 4.
 वुघ, p 225, n.
 वुण, p 202, n.
 वुस, p 225, 22. p 394, n.
 वृद्धित, p 217, 76.
 वृक, p 128, 7.
 वृकधूप, p 171, 29. p 172, 30.
 वृक, p 154, n.
 वृकान्, p 154, n.
 वृका, p 154, n.
 वृक, p 284, 53.
 वृष, p 87, 5.
 वृषभेदिन, p 255, 34.
 वृषभहा, p 105, 62.
 वृषवाटिका, p 86, 2.
 वृषादन, p 255, 34.
 वृषादनी, p 105, 62.
 वृषाक, p 229, 35.
 वृषिन, p 31, 1. p 332, 111.
 वृत्, p 281, 41.
 वृत्ति, p 288, 8.
 वृत्त, p 276, 19. p 322, 81. p 281, 41.
 वृत्ताध्ययनार्द्धि, p 184, 38.
 वृत्तान्त, p 40, 8. p 318, 66.
 वृत्ति, p 220, 1. p 288, n.
 वृत्रहन्, p 8, 38.
 वृत्रा, p 347, 166.
 वृथा, p 373, 9. p 377, 4.
 वृद्ध, p 115, 10. p 147, 42.
 वृद्धत्, p 147, 40.
 वृद्धदारक, p 118, 2.
 वृद्धश्रवस्, p 8, 37.
 वृद्धसङ्ग, p 147, 40.
 वृद्धा, p 140, 12.
 वृद्धि, p 112, 31. p 196, 19.
 वृद्धिजीव, p 221, 4.
 वृद्धिजीविका, p 221, 4.
 वृद्धोक्त, p 236, 61.
 वृद्धाजीव, p 221, 5.
 वृन्त, p 89, 15.
 वृन्द, p 135, 40.
 वृन्दभेद, p 136, 41.
 वृन्दारक, p 2, 4.

- दृष्ट, p 110, n.
 दृष्टिक, p 130, 14. p 299, 7.
 दृष्ट, p 21, 29. p 236, 61. p
 113, 4. p 364, 222.
 दृष्टण, p 157, 27.
 दृष्टदंशक, p 128, 6.
 दृष्टध्वज, p 6, 29.
 दृष्टन्, p 8, 38.
 दृष्टभ, p 113, 4. p 235, 59.
 दृष्टल, p 228, 1.
 दृष्टमन्तो, p 139, 9.
 दृष्टा, p 107, 6.
 दृष्टाकप्रायो, p 345, 158.
 दृष्टाकपि, p 337, 132.
 दृष्टो, p 187, 45.
 दृष्टि, p 17, 12.
 दृष्टिभू, p 67, n.
 दृष्टत्, p 274, 10.
 दृष्टतिका, p 169, 19.
 दृष्टती, p 108, 12. p 321, 77.
 p 180, n.
 दृष्टलुप्ति, p 148, 44.
 दृष्टद्रातु, p 10, 50.
 दृष्टसति, p 20, 25.
 दृष्ट, p 305, 21.
 दृष्टिन्, p 209, 41.
 दृष्टि, p 163, 49. p 254, n.
 दृष्टो, p 102, 49. p 1. 63.
 वेयु, p 124, 26.
 वेयुक्त, p 201, n.
 वेयुध, p 251, 13.
 वेतन, p 256, 38.
 वेतखत्, p 75, 9.
 वेताल, p 392, 21.
 वेचवतो, p 69, 34.
 वेद, p 39, 3.
 वेदना, p 287, 6.
 वेदि, p 179, 17. p 81, n.
 वेदिका, p 81, 16.
 वेदी, p 81, n. p 179, n.
 वेध, p 238, 8.
 वेधनिका, p 255, 34.
 वेधमुख्यक, p 118, 23.
 वेधस्, p 367, 230. p 3. 12.
 वेधित, p 285, 57. p 243, 49.
 वेपथु, p 55, 38.
 वेन, p 254, n.
 वेमन्, p 254, 28.
 वेजा, p 357, 200.
 वेक्त, p 110, 24.
 वेक्षज, p 229, 35.
 वेक्षित, p 276, 21. p 280, 36.
 वेष्ट, p 78, 2. p 164, 1.
 वेष्टन्, p 68, 28.
 वेष्टवार, p 229, n.
 वेष्टन, p 78, 4.

- वैश्वर्ग, p 83, 19.
 वैश्या, p 141, 19.
 वैश्याजनसमाश्रय, p 78, 2.
 वैद्य, p 164, n.
 वद्यवार, p 229, n.
 वेसवार, p 229, 35.
 वेदत्, p 237, 70.
 वै, p 377, 5.
 वैकल्य, p 173, 37.
 वैकल्य, p 95, n.
 वैकुण्ठ, p 3, 13.
 वैद्यत, p 50, n.
 वैजयन्त, p 146, 39.
 वैजयन्त, p 8, 41.
 वैजयन्तिक, p 208, 39.
 वैजयन्तिका, p 101, 46.
 वैजयन्तो, p 215, 67.
 वैज्ञानिक, p 259, 4.
 वैष्णव, p 90, 18. p 187, 45.
 वैष्णविक, p 251, 13.
 वैष्णविक, p 251, 13.
 वैष्णविक, p 201, 9.
 वैष्णविक, p 251, 14.
 वैष्णविक, p 251, 15.
 वैष्णविक, p 59, n.
 वैष्णविक, p 59, 2. n.
 वैष्णविक, p 215, 65.
 वैदेह, p 439, n.
 वैदेहक, p 239, 78. p 248, 3.
 वैदेही, p 108, 15.
 वैद्य, p 152, 8. n.
 वैद्यमाल, p 110, 21.
 वैद्यतकि, p 10, n.
 वैद्यत, p 10, 46.
 वैद्येय, p 270, 48.
 वैद्येयो, p 270, n.
 वैद्यसेय, p 5, 24.
 वैद्योक्त, p 206, 26.
 वैद्योक्त, p 143, 25.
 वैद्येय, p 240, n.
 वैद्यप, p 205, 21.
 वैद्य, p 51, 25.
 वैद्यनिर्यासन, p 217, 79.
 वैद्यपुत्रि, p 217, 79.
 वैद्यन्, p 193, 10.
 वैद्य, p 90, n.
 वैद्यधक, p 251, 15.
 वैद्यसत, p 11, 54.
 वैद्याख, p 29, 16. p 239, 74.
 वैद्य, p 220, 1.
 वैद्यवण, p 14, 64.
 वैद्यानर, p 10, 48.
 वैद्यारण, p 65, 17.
 वैद्य, p 245, 105.
 वैद्यट, p 378, 8.
 वैद्य, p 288, 8.

यज्ञ, p 318, 35.

यज्ञि, p 33, 9.

यय, p 354, 192.

यजन, p 174, 41.

यज्ञक, p 49, 16.

यज्ञन, p 334, 118.

यडम्बक, p 98, 32.

यडम्बन, p 98, n.

यद्यय, p 295, 33.

यद्यास, p 295, 33.

यद्या, p 59, 3.

यध, p 283, 8.

यध्व, p 76, 16.

यय, p 291, 17.

यज्ञीक, p 301, 12.

यवधा, p 18, 14.

यवहार, p 40, 9.

यवाय, p 190, 56.

यसन, p 335, 123.

यसनत्त, p 269, 43.

यस्त, p 276, 21.

याकुल, p 269, 43.

याकोश, p 87, n.

याकोच, p 87, 7.

याघ, p 127, 1.

याघनख, p 116, 17.

याघपाद्, p 95, 18.

याघपुद्, p 98, 31.

याघाट, p 130, 15.

याघी, p 108, 12.

याज, p 53, 33.

याड, p 312, 45.

याडःपुध, p 116, 17.

याघ, p 252, 21.

याधि, p 116, 14. p 150, 2.

याधिघात, p 91, 4.

याधित, p 152, 9.

यान, p 12, 59.

यापाद्, p 34, 13.

याप्त, p 280, n.

याप्य, p 115, 14.

याम, p 160, 38.

यायत, p 285, 62.

याज, p 57, 7. p 356, 198.

याजयाद्, p 58, n.

याजयादिन्, p 58, 11.

याकापुध, p 116, n.

याली, p 356, n.

यावकोशी, p 385, n.

याष्टत्, p 281, n.

यास, p 292, 22.

याहार, p 38, 1.

युया, p 334, 121.

युष्टि, p 311, 41.

यूड, p 318, 47.

यूडकट, p 207, 33.

क्षूति, p 254, 29.
 क्षूह, p 135, 39. p 210, 47.
 क्षूहपाणि, p 210, 47.
 क्षोकार, p 249, 7.
 क्षोमकोश, p 6, 30.
 क्षोमन्, p 15, 1.
 क्षोमयान, p 9, 43.
 क्षोच, p 247, 112.
 क्षज, p 135, 39.
 क्षज्या, p 184, 35. p 214, 63.
 क्षख, p 151, 5.
 क्षत, p 184, 37.
 क्षतति, p 319, 69. p 88, 9.
 क्षतती, p 88, n.
 क्षतिन्, p 176, 7.
 क्षध, p 88, 12.
 क्षन्न, p 255, 38.
 क्षप्ता, p 3, n.
 क्षात, p 135, 39.
 क्षाव्य, p 189, 53.
 क्षाव्य, p 189, 50.
 क्षोडा, p 53, 33.
 क्षोडन, p 51, n.
 क्षोडित, p 51, n.
 क्षोष्टि, p 223, 15.
 क्षोष्टिभेद, p 225, 20.
 क्षोष्ट्य, p 221, 6.

क्षकट, p 204, 20.
 क्षकल, p 18, 17.
 क्षकलिन, p 65, 17.
 क्षकुन, p 134, 32.
 क्षकुनि, p 134, 32.
 क्षकुन्त, p 134, 32. p 317, 60.
 क्षकुन्ति, p 134, 32.
 क्षकुञ्ज, p 65, 19.
 क्षकुलाक्षक, p 124, 24.
 क्षकुलादनो, p 106, 4.
 क्षकुलार्भक, p 65, 17.
 क्षक्षत्, p 155, 18.
 क्षक्षत्करि, p 236, 62.
 क्षक्ष, p 267, n.
 क्षक्षि, p 195, 19. p 216, 71.
 p 319, 69. n.
 क्षक्षिधर, p 7, 36.
 क्षक्षिहेतक, p 208, 37.
 क्षक्षो, p 319, n.
 क्षक्ष, p 267, n.
 क्षक्ष, p 267, 36.
 क्षक्ष, p 8, 37. p 102, 47.
 क्षक्षधनुस्, p 17, 12.
 क्षक्षपादप, p 98, 33.
 क्षक्षपुष्पो, p 118, 2.
 क्षक्ष, p 267, n.
 क्षक्षो, p 65, n.
 क्षक्षर, p 6, 26.

अक्षीर्ण, p 279, n.

अक्षु, p 87, 8. p 214, 61. p 66, 20.

अक्षु, p 14, 67. p 67, 23. p 116, 18.

अक्षुनख, p 67, 23. n.

अक्षिनो, p 115, 14.

अक्षि, p 8, n.

अक्षी, p 8, 40.

अक्षीप्रति, p 8, 38.

अक्षा, p 163, n.

अक्षी, p 122, 19.

अक्ष, p 270, 46.

अक्षपर्वी, p 121, n.

अक्षपुष्पिका, p 110, 25.

अक्षसूत्र, p 64, 16.

अक्ष, p 146, n. p 236, n.

अक्ष, p 236, n. p 193, 9, p 146, 39.

अक्षकोटि, p 9, 43.

अक्षु, p 69, 33.

अक्षपत्र, p 71, 40.

अक्षपत्रक, p 130, 16.

अक्षपदी, p 130, 13.

अक्षपर्वन, p 124, 26.

अक्षपर्विका, p 109, 21. p 123, 23.

अक्षपुष्पा, p 122, 17.

अक्षप्राप्त, p 104, 57.

अक्षमोक्ष, p 102, n.

अक्षमनु, p 8, 37.

अक्षमान, p 398, 34.

अक्षमूली, p 109, 19.

अक्षवीर्या, p 124, 24.

अक्षवेधिन, p 119, 6.

अक्षहृदा, p 17, 10.

अक्षक, p 204, 19.

अक्षवरी, p 109, 19.

अक्षु, p 193, 11.

अक्षि, p 21, n.

अक्षर, p 21, 27.

अक्षस्, p 380, 17.

अक्षय, p 41, 10.

अक्षय, p 41, 10.

अक्ष, p 204, 17.

अक्षर, p 65, n.

अक्षरो, p 65, 18.

अक्षरालय, p 83, 20.

अक्ष, p 35, 16. p 44, 1.

अक्षयह, p 162, 45.

अक्षन, p 267, 38. p 44, n.

अक्ष, p 286, 3.

अक्षय, p 286, 3.

अक्षन, p 181, 25. p 11, 54.

अक्षनख, p 69, 32.

अक्षल, p 155, 18.

शमित, p 283, 47.

शमो, p 98, 32.

शमोक, p 216, n.

शमीधान्य, p 226, 24.

शमोर, p 98, 32.

शमोह, p 98, n.

शम, p 9, 43.

शम्वर, p 61, 4. p 129, 10.

शम्वरारो, p 5, 21. n.

शम्वल, p 398, 34.

शम्वा, p 17, n.

शम्वाद्यत, p 222, n.

शम्भु, p 67, n.

शम्भुक, p 67, n.

शम्भूक, p 67, 23.

शम्भली, p 141, 19.

शम्भु, p 6, 25. p 339, n.

शम्भु, p 6, n. p 39, 37.

शम्या, p 223, 14.

शय, p 159, 32.

शयन, p 54, 36. p 174, 39.

शयनीय, p 174, 39.

शयालु, p 266, 33.

शयित, p 266, 33.

शयु, p 57, 5.

शय्या, p 174, 39.

शर, p 124, 27. p 212, 55.

शरजन्त, p 7, 34.

शरट, p 129, n.

शरव, p 315, 55.

शरणि, p 76, n.

शरणी, p 76, n.

शरद, p 30, 19. p 327, 95.

शरभ, p 129, 11.

शरथ, p 212, 54.

शराति, p 132, n.

शराभ्यास, p 212, 54.

शरारि, p 132, 25.

शराह, p 265, 28.

शराणि, p 132, n.

शराव, p 228, 32.

शरावली, p 69, 34.

शरासन, p 211, 51.

शरीर, p 156, 21.

शरीरिन्, p 33, 8.

शर्करा, p 75, 11. p 350, 177.

p 231, 43.

शर्करावत्, p 75, 11.

शर्करिल, p 75, 11.

शर्मेन्, p 31, n.

शर्व, p 6, n.

शर्वरी, p 25, 3.

शर्व्वजा, p 214, n.

शल, p 128, 7.

शलभ, p 133, 28.

शलज, p 128, 7.

अखिलिन्, p 128, 7.

अलाट्ट, p 89, 18.

अल्क, p 301, 13.

अल्ललि, p 97, n.

अल्ल, p 98, 83. p 128, 7. p 214, 61.

अल्लको, p 115, 12.

अव, p 219, 87.

अवर, p 252, 21.

अवराजय, p 83, 20.

अवज, p 38, 26.

अवला, p 237, n.

अवली, p 237, 68.

अष्ट, p 129, 11.

अष्टधर, p 18, 16.

अष्टसाइन, p 18, n.

अष्टलोमन, p 246, 107.

अष्टांक, p 18, n.

अष्टादन, p 130, 14.

अष्टी, p 18, n.

अष्टोर्थ, p 246, 107.

अष्टत्, p 376, 1.

अष्ट, p 125, 33.

अस्तन, p 181, n.

अस्त, p 31, 4.

अस्त, p 351, 181. p 211, 50.

अस्तक, p 244, 98.

अस्तमार्क, p 249, 7.

अस्ताजीव, p 208, 35.

अस्ती, p 351, n. p 214, 60.

अस्त, p 89, 13.

अस्तमञ्जरी, p 225, 21.

अस्तभूज, p 225, 21.

अस्तसम्बर, p 96, 25.

अस्त, p 229, 34. p 118, 1.

अस्तकट, p 236, 64.

अस्तुनिक, p 251, 14.

अस्तीक, p 208, 37.

अस्त, p 8, n.

अस्तमृनि, p 3, 9.

अस्तसिंह, p 3, 10.

अस्ता, p 88, 11.

अस्तानगर, p 78, 2.

अस्ताशिका, p 88, 11.

अस्तिन, p 87, 5.

अस्तिक, p 250, 8.

अस्तक, p 397, 33.

अस्ती, p 400, 38.

अस्त, p 53, 30.

अस्त, p 255, 32.

अस्तित्व, p 93, 12.

अस्त, p 31, 8. p 281, n. p 147, 44.

अस्तकुम्भ, p 243, 95.

अस्तकाल, p 243, n.

अस्तला, p 120, n.

- शात्रवे, p 163, 11.
 शाद, p 62, 9. p 326, 93.
 शादहरित, p 75, 10.
 शादल, p 75, 10.
 शान, p 255, n.
 शान्त, p 283, 47.
 शान्ति, p 286, 3.
 शान्त्, p 196, n.
 शाप, p 41, n.
 शामन्, p 196, n.
 शामरो, p 250, 11.
 शाम्यक, p 67, n.
 शाम्युक्त, p 67, n.
 शायक, p 298, n.
 शार, p 348, 168.
 शारक, p 298, n.
 शारङ्ग, p 130, n. p 305, n.
 शारद, p 91, n. p 327, 97.
 शारदी, p 91, 3. p 111, 29.
 शारिपाल, p 258, 46.
 शारिवा, p 112, 30.
 शार्कर, p 75, 11.
 शार्ङ्गिन्, p 4, 14.
 शार्ङ्गल, p 127, 1. p 273, 9.
 शार्ङ्गर, p 354, 190.
 शार्ङ्गरी, p 25, n.
 शाल, p 65, 19. p 78, 3.
 शाखपर्वी, p 113, n.
 शाखा, p 79, 6. p 88, 11.
 शाखाद्वय, p 301, 12.
 शाखि, p 236, n.
 शाखीन, p 264, 28.
 शाखीक, p 70, 38.
 शाखूर, p 67, 24.
 शाखीय, p 110, 23. p 221, 6. p 226, 24.
 शाखजि, p 97, 27. n.
 शाखजी, p 97, n.
 शाखजीवेक, p 97, 27.
 शावक, p 135, 38.
 शावर, p 94, 13.
 शावत, p 276, 22.
 शाव्यल, p 263, n.
 शाव्युक्ति, p 296, 40.
 शासन, p 197, 25.
 शाशिता, p 3, n.
 शाशि, p 197, n.
 शाश्व, p 3, n.
 शाश्व, p 351, 181.
 शास्त्रविद्, p 260, 6.
 शिंपया, p 100, 43.
 शिक्क, p 254, 30.
 शिक्कित, p 280, 39.
 शिक्कित, p 259, 4.
 शिक्का, p 39, 4.
 शिक्क, p 134, 31. p 163, n.

- शिखण्ड, p 163, 47.
 शिखर, p 84, 4. p 88, 12.
 शिखरिणी, p 331, n.
 शिखरिन्, p 331, 109. p 84, 1.
 शिखा, p 11, 52. p 163, 48.
 p 304, 20.
 शिखाण्ड, p 163, n.
 शिखावत्, p 11, 50.
 शिखावत्, p 133, 30.
 शिखियोव, p 244, 101.
 शिखिन्, p 133, 30. p 331, 109.
 शिखिवाहन, p 7, 35.
 शिखु, p 93, 11. p 229, 34.
 शिखज, p 247, 110.
 शिखाय, p 244, n.
 शिख्, p 254, n.
 शिखा, p 44, n.
 शिखित, p 44, 2.
 शिखिनो, p 211, 53.
 शिखु, p 69, 33.
 शितशिव, p 230, n.
 शितशूक, p 223, n.
 शिति, p 324, n.
 शितिकयु, p 6, 27.
 शितिसारक, p 95, 19.
 शित्ती, p 324, 85.
 शिवविष्ट, p 310, n.
 शिविविष्टि, p 310, 37.
 शिवा, p 88, 12.
 शिवानन्द, p 72, 43.
 शिवा, p 226, n.
 शिवि, p 226, n.
 शिवर, p 126, n.
 शिवस्, p 88, 12. p 162, 46.
 शिवस्, p 207, 32.
 शिवस्, p 163, 49.
 शिरा, p 154, n.
 शिरोव, p 101, 43.
 शिरोयोव, p 394, n.
 शिरोधि, p 160, 39.
 शिरोरत्न, p 165, 4.
 शिरोरुह, p 162, 46.
 शिल, p 220, n. p 84, 1.
 शिला, p 81, 13. p 84, 4.
 शिलाजतु, p 245, 104.
 शिली, p 67, 24.
 शिलीमुख, p 304, 19.
 शिलोचय, p 84, 1.
 शिव्य, p 256, 35.
 शिव्यशाल, p 79, n.
 शिव्यशाखा, p 79, n.
 शिव्यशाल, p 79, n.
 शिविण्, p 249, 5.
 शिवको, p 115, n.
 शिव, p 6, 25. p 31, 3.
 शिवक, p 238, 73.

- शिवमन्त्रो, p 105, 62.
 शिवार्, p 8, 32. p 128, 5. p 98,
 32. p 399, n. p 100, 40. p
 361, 214 p 116, 15.
 शिविका, p 204, 21.
 शिविपिष्ट, p 310, n.
 शिविर, p 199, 1.
 शिवो, p 7, n.
 शिशिर, p 19, 20. p 29, 18.
 शिशु, p 135, 38. p 239, 75.
 शिशुक, p 65, 18.
 शिशुत्व, p 146, 40.
 शिशुमार, p 66, 20.
 शिञ्ज, p 157, 27.
 शिञ्जिदान, p 270, 46.
 शिष्टि, p 197, 26.
 शिष्य, p 177, 10.
 शिष्ट, p 171, n.
 शोकर, p 17, 13.
 शोच, p 13, 60.
 शोत, p 19, 20. p 93, 10.
 शोतक, p 252, 19.
 शोतभीरु, p 102, 50.
 शोतन, p 19, 21. p 121, 15.
 शोतलवातक, p 121, n.
 शोतशिव, p 115, 10. p 110, 23.
 शोता, p 223, n.
 शोथ, p 223, n.
 शोफालिका, p 103, n.
 शोधु, p 257, 42. p 398, 34.
 शोधे p 162, 46.
 शोधक, p 207, 31.
 शोधेच्छ, p 209, 45.
 शोधेय, p 163, 49.
 शोल, p 258, 203. p 51, 26.
 शोल्ल, p 71, n.
 शुक्, p 117, 20.
 शुक्कमास, p 99, 37.
 शुक्ति, p 67, 23. p 116, 18. p
 324, 85.
 शुक्, p 11, 51. p 153, 13. p
 29, 16. p 21, 26.
 शुक्ला, p 124, n.
 शुक्कशिष्य, p 2, 7.
 शुक्ल, p 402, n. p 36, 22.
 शुक्ला, p 402, n.
 शुक्, p 51, 25.
 शुचि, p 11, 52. p 29, 16. p
 36, 22. p 307, 29.
 शुद्धि, p 230, n.
 शुद्धो, p 230, 38.
 शुद्धा, p 257, 41.
 शुतुनि, p 69, n.
 शुद्धान्त, p 80, 12. p 319, 66.
 शुनक, p 252, 22.
 शुनाशीर, p 8, n.

शुनासीर, p 8, n.

शुनि, p 252, n.

शुनी, p 252, 23.

शुन्य, p 273, n.

शुभंयु, p 271, 50.

शुभ, p 31, 3.

शुभदन्तो, p 16, n.

शुभवासन, p 36, n.

शुभान्वित, p 271, 50.

शुभ, p 36, 22. p 355, 194.

शुभदन्तो, p 16, 6.

शुभांशु, p 18, 15.

शुक्ल, p 197, 27.

शुक्ल, p 244, 98. p 253, 27.

शुक्ला, p 253, n.

शुक्लो, p 253, n.

शुक्ल, p 253, n.

शुश्रूषा, p 184, 34.

शुचि, p 56, n.

शुचिर, p 56, 2.

शुचिरा, p 116, 17.

शुची, p 56, n.

शुक्लमांस, p 154, 14.

शुक्लज, p 263, n.

शुष, p 10, n.

शुषण, p 10, n.

शूक, p 226, 28.

शूककोट, p 130, 14.

शूकधान्य, p 226, 24.

शूकर, p 127, 2. p 253, 23.

शूकशिल्पि, p 106, 5.

शूद, p 248, 1.

शूदा, p 140, 13.

शूमी, p 140, 13.

शून्य, p 273, 6.

शूर, p 21, n. p 210, 45.

शूरज, p 123, 22.

शूर्प, p 227, 26.

शूर्मि, p 256, n.

शूर्मी, p 256, n.

शूल, p 357, 199.

शूलाक्षत, p 231, 45.

शूलिन्, p 6, 25.

शून्य, p 231, 45.

शृगाल, p 128, 5.

शृङ्गज, p 166, 10. p 201, 9.

शृङ्गजक, p 239, 76.

शृङ्गला, p 166, n. p 201, n.

शृङ्ग, p 84, 4. p 119, 8. p 306, 27.

शृङ्गवेर, p 229, 37.

शृङ्गाटक, p 77, 17.

शृङ्गार, p 49, 17.

शृङ्गि, p 67, n.

शृङ्गिणी, p 267, 66.

शृङ्गिन्, p 113, n.

शुद्धी, p 67, 25. p 109, 18. p

113, 4.

शुद्धीकनक, p 243, 96. n.

शुद्ध, p 282, 45.

शेखर, p 173, 38.

शेष, p 157, n.

शेषस्, p 157, n.

शेफ, p 157, n.

शेफस्, p 157, 27.

शेफालि, p 103, n.

शेफालिका, p 103, 51. p 386, 7.

शेफाली, p 103, n.

शेन, p 157, n.

शेमुघी, p 33, 10.

शेकु, p 94, 15.

शेवधि, p 14, 67.

शेवल, p 71, n.

शेवाल, p 71, n.

शेव, p 57, 4. p 397, 32.

शेत्त, p 177, 10.

शेखरिक, p 107, 7.

शेखरेय, p 107, n.

शेत्त, p 84, 1.

शेलालिन्, p 250, 12.

शेल्मुष, p 93, 12. p 250, 12.

शेलेय, p 115, 11.

शेवत्त, p 71, 38.

शेवलिनी, p 69, 80.

शैवाल, p 71, 38.

शैशव, p 146, 40.

शोक, p 51, 25.

शोचिष्केष्ट, p 10, 49.

शोचिस्, p 23, 36.

शोण, p 69, 34. p 37, 24.

शोणक, p 99, 38.

शोखरत्न, p 243, 93.

शोखा, p 37, n.

शोखित, p 154, 15.

शोखी, p 37, n.

शोच, p 150, 3.

शोचघ्नी, p 121, 14.

शोचनी, p 82, 18.

शोधित, p 232, 46. p 273, 5.

शोफ, p 150, 3.

शोभन, p 272, 1.

शोभा, p 19, 19.

शोभाजन, p 93, 11.

शोच, p 150, 2.

शोक्त, p 136, 43.

शोक्तिकेय, p 58, 10.

शोक्त, p 264, 23.

शोखिक, p 250, 10.

शोखी, p 108, 15.

शोखोदनि, p 3, 10.

शोरि, p 4, 16. p 21, 27.

शोर्य, p 216, 70.

- शैलिक, p 250, 8.
 शैलिक, p 263, 19.
 शैलिक, p 289, 10.
 शैलिक, p 219, 87.
 शैलिक, p 163, 50.
 शैलिक, p 163, 50.
 शैलिक, p 37, 23. p 341, 145.
 शैलिक, p 37, 23.
 शैलिक, p 99, 35. p 112, 30. p 341, 145.
 शैलिक, p 125, 31.
 शैलिक, p 144, 32.
 शैलिक, p 37, 25.
 शैलिक, p 36, n.
 शैलिक, p 130, 15.
 शैलिकपाता, p 386, n.
 शैलिकी, p 37, n.
 शैलिकन्याता, p 386, 6.
 शैलिकनाक, p 99, 37.
 शैलिक, p 329, 105.
 शैलिक, p 265, 27. p 142, 21.
 शैलिक, p 289, 12.
 शैलिक, p 288, n. p 162, n.
 शैलिक, p 162, 45.
 शैलिक, p 162, 45.
 शैलिक, p 20, 23.
 शैलिक, p 235, 50.
 शैलिक, p 182, 30.
 शैलिक, p 11, 54. p 162, n.
 शैलिक, p 289, 12.
 शैलिक, p 29, 16.
 शैलिक, p 29, 16.
 शैलिक, p 5, 22.
 शैलिक, p 6, 27.
 शैलिक, p 3, 9.
 शैलिक, p 14, 65.
 शैलिक, p 4, 16.
 शैलिक, p 101, 46.
 शैलिक, p 95, 21.
 शैलिक, p 94, 16.
 शैलिक, p 93, 12.
 शैलिक, p 108, 13.
 शैलिक, p 95, 20. p 262, 14.
 शैलिक, p 262, 14.
 शैलिक, p 4, n.
 शैलिकलाञ्छन, p 4, 17.
 शैलिक, p 172, 30.
 शैलिक, p 172, n.
 शैलिक, p 172, 30.
 शैलिक, p 102, 50.
 शैलिक, p 322, 79.
 शैलिक, p 39, 3. p 162, 45. p 321, 76.
 शैलिक, p 216, n.
 शैलिक, p 216, 70.
 शैलिक, p 239, 5.

अथो, p 249, n.

अथस् p 34, 15. p 31, 2. p 273, 8.

अथसो, p 100, 40. p 106, 3. p 108, 16.

अथ, p 273, 8.

अथो, p 249, n.

अथ, p 149, 48.

अथि, p 157, n. p 385, n.

अथिफलक, p 157, 25.

अथो, p 157, 25. n.

अथोफल, p 157, n.

अत्र, p 162, 45.

अत्रिय, p 176, 6.

अत्र, p 162, n.

अथट्, p 378, 8.

अथ, p 274, 11.

अथ, p 262, n.

अथ, p 289, 11.

अथ, p 153, 11.

अथ, p 153, 13.

अथ, p 153, 11.

अथातक, p 94, 15.

अथ, p 298, 2.

अथस्, p 31, 3.

अथ, p 109, 17.

अन्, p 252, n.

अनि, p 400, 40.

अपच, p 252, 20.

अथ, p 56, 2.

अथ, p 150, 3.

अथ, p 220, 2.

अथ, p 144, 31.

अथ, p 146, 37.

अथ, p 342, 148.

अथ, p 144, 31.

अथ, p 146, 37.

अथ, p 382, 22.

अथ, p 12, 57. p 93, 33.

अथ, p 128, 7.

अथ, p 151, 5.

अथ, p 36, 22. p 151, n. p 243, 97.

अथ, p 132, 23.

अथ, p 247, 110.

अथ, p 37, 25.

अथ, p 103, 51.

अथ, p 36, n.

अथ, p 151, n.

अथ, p 122, n.

अथ, p 176, 4.

अथ, p 133, 29.

अथ, p 3, 9.

अथ, p 97, 29.

अथ, p 109, 21.

अथ, p 122, 19.

षड्ज, p 45, 1.

षडाक्षर, p 7, 34.

षष्ठ, p 146, n. p 230, 62. p
72, 42.

षष्टिक, p 221, 7.

षास्मातुर, p 7, 36.

संक्रन्द, p 8, 39.

संक्रम, p 293, n.

संक्राम, p 293, 25.

संक्षु, p 376, n.

संक्षेप, p 292, 21.

संख्या, p 216, 72.

संख्या, p 33, 11. p 241, 83.

संख्यात, p 275, 14.

संख्यान, p 33, n.

संख्यावत्, p 176, 5.

संख्येय, p 241, 84.

संयद्, p 40, 7.

संयाम, p 216, 74.

संयाह, p 213, 58. p 290, 14.

संय, p 148, n.

संयपन, p 218, 82.

संय्या, p 309, 35. p 40, n.

संयु, p 148, 47.

संय्वर, p 11, 53.

संयोन, p 135, 37.

संयव, p 217, 79.

संयव, p 217, 79.

संयुक्त, p 87, 7.

संयोजनी, p 82, 18.

संयुक्त, p 232, 46.

संयत्, p 216, 74.

संयत, p 268, 42.

संयम, p 291, 18.

संयमन, p 79, n.

संयाम, p 291, 18.

संयुग, p 216, 73.

संयोगित, p 281, n.

संयोजित, p 281, 41.

संयव, p 44, 2.

संयप, p 42, 17.

संयान, p 169, 18.

संयपक, p 215, 66.

संयय, p 33, 12.

संययापमानस, p 299, 5.

संयत, p 285, 58.

संयव, p 294, 30.

संयत्, p 178, n.

संसक्त, p 275, 17.

संसद, p 178, 14.

संसर, p 77, 18. p 316, 57.

संसिद्धि, p 55, 37.

संयार, p 173, 36.

संयारहोन, p 189, 53.

संयार, p 328, 83.

संज्ञव, p 292, 23.
 संज्ञाव, p 295, 34.
 संज्ञाय, p 343, 153.
 संज्ञा, p 197, 26.
 संज्ञान, p 336, 127.
 संज्ञित, p 218, 85.
 संज्ञा, p 122, 19.
 संज्ञोट, p 216, n.
 संज्ञोट, p 216, 73.
 संज्ञत, p 277, 25. p 160, 36.
 संज्ञतजानु, p 148, n.
 संज्ञतजानुक, p 148, 47.
 संज्ञतल, p 160, 36.
 संज्ञति, p 135, 40.
 संज्ञन, p 156, 21.
 संज्ञार, p 59, 2.
 संज्ञति, p 40, 9.
 संज्ञल, p 275, 15.
 संज्ञत्, p 155, n. p 372, 4.
 संज्ञत्वज, p 131, 20.
 संज्ञुल, p 65, n.
 संज्ञुफला, p 98, 32.
 संज्ञुफली, p 98, n.
 संज्ञधि, p 156, 24.
 संज्ञि, p 194, 12.
 संज्ञी, p 140, 12. p 194, n.
 संज्ञ, p 194, 12.
 संज्ञभ्य, p 145, 34.

संज्ञाव, p 145, 38.
 संज्ञि, p 234, 55.
 संज्ञट, p 279, 24.
 संज्ञर, p 82, 18.
 संज्ञर्ष, p 4, 19.
 संज्ञित, p 281, 42.
 संज्ञत्, p 33, 11.
 संज्ञसुक, p 269, 43.
 संज्ञा, p 256, 38.
 संज्ञी, p 248, 1. p 316, 59. p 279, 35.
 संज्ञुल, p 279, 35. p 43, 20.
 संज्ञाच, p 170, 26.
 संज्ञ, p 294, 29.
 संज्ञत, p 43, 19.
 संज्ञम, p 294, n. p 398, 34.
 संज्ञर, p 348, 168.
 संज्ञी, p 285, 58.
 संज्ञू, p 281, 42.
 संज्ञ, p 136, 41.
 संज्ञात, p 59, n. p 135, 39.
 संज्ञि, p 8, n.
 संज्ञि, p 360, 208.
 संज्ञी, p 8, n.
 संज्ञमाल, p 75, 10.
 संज्ञस, p 377, n.
 संज्ञ, p 207, 33.
 संज्ञन, p 199, 1. p 175, 2.

- संज्ञना, p 202, 10.
 सञ्चार, p 293, n.
 सञ्चारिका, p 141, 17.
 सञ्चयन, p 79, 6. ●
 सटा, p 163, 48.
 सटो, p 122, n.
 सखसूत्र, p 64, 16.
 सख, p 146, n.
 सत्, p 176, n. p 324, n.
 सतत, p 13, 61.
 सतपुष्पा, p 122, n.
 सति, p 319, n.
 सतो, p 138, 6. p 324, n.
 सतीनक, p 224, n.
 सतीर्थ, p 177, n.
 सतीर्थ, p 177, 11. n.
 सतील, p 224, n.
 सतीलक, p 224, 16.
 सत्कुमार, p 10, n.
 सत्तम, p 273, 8.
 सङ्गी, p 194, n.
 सत्त्व, p 361, n.
 सत्पथ, p 76, 16.
 सत्पथ, p 43, 22. p 344, 156.
 सत्पथार, p 240, 83.
 सत्पथवचस्, p 186, 42.
 सत्पथाकृति, p 240, 83.
 सत्पथाकृत, p 120, 3.
 सत्पथापन, p 240, 83.
 सत्पथापना, p 240, n.
 सत्पथा, p 377, 4.
 सत्त्रिन्, p 194, 15.
 सत्त्व, p 32, n.
 सत्त्व, p 361, 215.
 सत्त्वर, p 13, 60.
 सद, p 178, 15. n.
 सदन, p 79, 5.
 सद्य, p 178, 15.
 सदा, p 382, 22.
 सदागति, p 12, 57.
 सदातन, p 276, 22.
 सदानोरा, p 69, 33.
 सदाय, p 198, 28.
 सदत्त्व, p 256, 37.
 सदृश, p 256, 37.
 सदृश, p 256, 37.
 सदेश, p 275, 16.
 सद्यन्, p 78, 4.
 सद्यस्, p 378, 9.
 सधर्मिणी, p 138, n.
 सधीक, p 266, n.
 सध्याप, p 266, 34.
 सध्याची, p 266, n.
 सनत्, p 381, n.
 सनत्कुमार, p 10, 45.
 सनसूत्र p 64, n.

सना, p 381, 17.
 सजात्, p 381, n.
 सनातन, p 276, 22.
 सनाभि, p 145, 33.
 सनि, p 183, 32.
 सनिलेव, p 43, 21.
 सनो, p 183, n.
 सनीड, p 275, 16.
 सन्तत, p 13, 61.
 सन्तति, p 175, 1.
 सन्तप्त, p 284, 52.
 सन्तमस, p 56, 4.
 सन्तान, p 175, 1. p 9, 46.
 सन्ताप, p 11, 53.
 सन्तापित, p 284, 52.
 सन्दान, p 238, 74.
 सन्दानित, p 282, 44.
 सन्दाव, p 217, 79.
 सन्दित, p 280, 35. p 282, 44.
 सन्देशवाच, p 42, 18.
 सन्देशहर, p 195, 16.
 सन्देश, p 34, 12.
 सन्देश, p 135, 39.
 सन्धा, p 329, 105.
 सन्धान, p 257, 42.
 सन्धा, p 24, 3. n.
 सन्धि, p 195, 18. p 289, 11.
 सन्धिनो, p 237, 69.

सन्नकदु, p 94, 15.
 सन्नद, p 207, 33. p 269, 44.
 सन्नय, p 343, 153.
 सन्निकर्षण, p 292, 23.
 सन्निकृष्ट, p 275, 16.
 सन्निध, p 292, n.
 सन्निधि, p 292, 23.
 सन्निवेश, p 82, 19.
 सपत्न, p 193, 10.
 सप्रदि, p 378, 9.
 सप्रव्ये, p 184, 34.
 सप्रिण्ड, p 145, 33.
 सप्रोति, p 234, 55.
 सप्रकी, p 166, 10.
 सप्रतन्तु, p 178, 13.
 सप्रपण, p 91, 3.
 सप्रप्ति, p 21, 28.
 सप्रजा, p 103, 53. p 119, 8.
 सप्रार्क्षिम्, p 11, 51.
 सप्रार्क्षिम्, p 11, 51.
 सप्रश्च, p 22, 30.
 सप्ति, p 202, 12.
 सफरी, p 65, n.
 समर्हका, p 140, 12.
 सभा, p 79, 6. p 178, 14. p 340, 140.
 सभाजन, p 287, 7.
 सभासत्, p 178, n.

सभासद्, p 178, 16.
 सभास्तार, p 178, 16.
 सभिक, p 258, 44. n.
 सभ्य, p 175, 2. p 178, 16.
 सम, p 256, 37. p 275, 14.
 समय, p 275, 15.
 समङ्गा, p 107, 9. p 119, 7.
 समन, p 136, 42.
 समज्ञा, p 41, n.
 समज्या, p 41, n. p 178, 14.
 समञ्जस, p 197, 24.
 समञ्जिक, p 277, 25.
 समनस, p 337, 130.
 समन्त, p 379, 13.
 समन्तदुग्धा, p 110, 24.
 समन्तभञ्ज, p 4, 8.
 समन्तात्, p 379, n.
 समन्वितजय, p 45, 3.
 समयद्, p 212, n.
 समम्, p 377, 4.
 समय, p 24, 1. p 343, 151.
 समया, p 378, 7. p 375, 14.
 समर, p 216, 73.
 समर्थ, p 325, 89.
 समर्थन, p 197, 25.
 समर्द्धक, p 260, 7.
 समर्थ्याद्, p 2751, 6.
 समवर्तिन्, p 11, 53.

समवाय, p 135, 40.
 समहिजा, p 123, 22.
 समसन, p 292, 21.
 समस्त, p 275, 14.
 समस्ता, p 40, 7.
 समस्तार्था, p 40, n.
 समसमीक्षा, p 238, 73.
 समाकषिन्, p 36, 20.
 समाख्या, p 41, n.
 समाघात, p 216, 74.
 समाज, p 136, 42.
 समाधि, p 34, 14. p 328, 190.
 समान, p 12, 59. p 256, 37.
 समानोदय, p 145, 34.
 समालम्ब, p 294, 27.
 समावाय, p 135, n.
 समावृत्त, p 177, 10.
 समासाद्य, p 281, 42.
 समासार्था, p 40, 7.
 समाहार, p 291, 16.
 समाहित, p 285, 58.
 समाहृति, p 40, 7.
 समाकृत्य, p 258, 46.
 समिति, p 178, 14. p 320, 73.
 p 216, 74.
 समिध, p 89, 13.
 समीक, p 216, 72.
 समीप, p 275, 16.

- समीर, p 12, 58.
 समीरण, p 12, 58. p 105, 59.
 समुच्चय, p 291, 16.
 समुच्छ्रय, p 343, 154.
 समुज्झित, p 284, 56.
 समुत्पिञ्ज, p 215, 67.
 समुदत्त, p 281, 39.
 समुदय, p 135, 40.
 समुदाय, p 135, 40. p 216, 74.
 समुद्र, p 174, n. p 390, 17.
 समुद्रक, p 174, 40.
 समुद्रत, p 264, 23.
 समुद्ररण, p 316, 58.
 समुद्र, p 60, 1.
 समुद्रफेन, p 246, n.
 समुद्रन्ता, p 107, 10. p 115, 4.
 p 117, 21.
 समुन्दन, p 294, 29.
 समुद्र, p 284, 55.
 समुद्रज, p 330, 106.
 समुपयोच, p 378, n.
 समुद्य, p 180, 20.
 समूह, p 129, 9.
 समूह, p 135, 39.
 समृद्ध, p 261, 11.
 समृद्धि, p 289, 10.
 सम्यत्ति, p 211, 50.
 सम्यद, p 211, 49.
 सम्यराय, p 343, 152.
 सम्यरायक, p 216, n.
 सम्याक, p 91, 4.
 सम्युटक, p 174, 40.
 सम्यत्ति, p 383, 23.
 सम्यदाय, p 287, 7.
 सम्यधारणा, p 197, 25.
 सम्यहार, p 216, 73.
 सम, p 9, n.
 सन्त, p 393, n.
 सन्नाहल, p 222, 9.
 सन्नाध, p 279, 34.
 सम्मलो, p 141, n.
 समेद, p 70, 35.
 सम्भ्रम, p 54, 34. p 293, 26.
 सम्मद, p 31, 2.
 सम्मूर्च्छन, p 287, 6.
 सम्यङ्, p 266, n.
 सम्यच्, p 43, 22.
 सम्राज्, p 191, 3.
 सम्य, p 9, n.
 सम्यत, p 380, 16.
 सम्यत्तर, p 30, 20.
 सम्यदन, p 287, 4.
 सम्यदना, p 287, n.
 सम्यनन, p 287, n.
 सम्यर, p 129, n.
 सम्यरारि, p 5, n.

सम्बरो, p 107, n.
 सम्बर्त्त, p 30, 22.
 सम्बर्त्ति, p 72, n.
 सम्बर्त्तिका, p 72, 43.
 सम्बर्त्ती, p 72, n.
 सम्बल, p 398, n.
 सम्बसथ, p 83, 19.
 सम्बहन, p 292, 22.
 सम्बित्, p 33, 10.
 सम्बिद्, p 34, 14. p 33, 10. p
 327, 95.
 सम्बिदित, p 235, 58.
 सम्बीक्षण, p 294, 30.
 सम्बोत, p 281, 40.
 सम्बेग, p 54, 34.
 सम्बेद, p 287, 6.
 सम्बेण, p 54, 36.
 सम्बेष, p 275, n.
 सर, p 212, n.
 सरक, p 257, 43.
 सरघा, p 133, 26.
 सरट्, p 129, n.
 सरठ, p 129, 12.
 सरखा, p 111, n. p 122, 18.
 सरखि, p 76, 15.
 सरखी, p 122, n.
 सरखि, p 160, 37.
 सरमा, p 252, 23.

सरल, p 100, 40. p 260, 8.
 सरलद्रव, p 172, 30.
 सरला, p 111, 26.
 सरथ, p 212, n.
 सरस्, p 68, 28.
 सरसा, p 111, n.
 सरसी, p 68, 28.
 सरसीरुद्ध, p 71, 40. n.
 सरखट्, p 60, 1 p 317, 60.
 सरखती, p 38, 1. p 69, 34.
 सराव, p 228. 32. n.
 सरित्, p 68, 29.
 सरित्वति, p 60, 1.
 सरिल, p 60, n.
 सरिषय, p 224, n.
 सरोरुप, p 57, 7. n.
 सर, p 213, n.
 सर्गा, p 305, 23.
 सर्ज, p 96, 25.
 सर्जक, p 96, 24.
 सर्जर, p 171, 29.
 सर्जिका, p 247, n.
 सर्जिकाक्षार, p 247, 109.
 सर्प, p 57, 6.
 सर्पराज, p 57, 4.
 सर्पिणी, p 57, n.
 सर्पिस्, p 233, 52.
 सर्पी, p 57, n.

सर्वसहा, p 73, 3.
 सर्व, p 6, 26. p 275, 14.
 सर्वज्ञ, p 6, 28.
 सर्वतत्त्व, p 379, 13.
 सर्वतोभद्र, p 80, 10. p 100,
 42.
 सर्वतोभद्रा, p 94, 18.
 सर्वतोमुख, p 60, 4.
 सर्वेश, p 382, 22.
 सर्वधुराध, p 237, 66.
 सर्वधुरीण, p 237, 66.
 सर्वमङ्गला, p 7, 32.
 सर्वरस, p 171, 29.
 सर्वज्ञा, p 214, 61.
 सर्वजिज्ञान्, p 187, 44.
 सर्ववेदस्, p 177, 9.
 सर्वसन्नहन, p 214, 62.
 सर्वार्थी, p 7, 32.
 सर्वानुभूति, p 111, 26.
 सर्वप्रभोजिन्, p 263, 22.
 सर्वज्ञान, p 263, 22.
 सर्वभिसार, p 214, 62.
 सर्वार्थ, p 3, n.
 सर्वार्थचिन्, p 3, 10.
 सर्वार्थ, p 214, 62.
 सर्वप्र, p 224, 17.
 सर्वज्ञ, p 60, 3.

सहस्रौ, p 115, n.
 सह, p 178, 13.
 सवन, p 188, 46.
 सवयस्, p 193, 12.
 सवहा, p 111, n.
 सविट्, p 22, 32.
 सविध, p 275, 10.
 सवेष्ट, p 275, 16.
 सव, p 279, 34.
 सयेष्ट, p 206, n.
 सयेष्ट, p 206, 28.
 सयेष्ट, p 206, n.
 सन्नक्षारिन्, p 177, 11.
 ससन, p 181, n.
 सन्न, p 89, n.
 सन्नसम्बर, p 96, n.
 सह, p 377, 4. p 216,
 368, n. p 28, n.
 सहकार, p 94, 14.
 सहचरी, p 104, 56.
 सहज, p 145, 34.
 सहधर्मिणौ, p 138, 5.
 सहज, p 266, 31.
 सहभोजन, p 234, 55.
 सहस्, p 28, 14. p 216, 70. p
 368, 234.
 सहसा, p 378, 7.

सहय, p 28, 15.
 सहयदंष्ट्र, p 64, 18.
 सहयपत्र, p 71, 40.
 सहयवोर्था, p 123, 24.
 सहयवेधि, p 230, 40.
 सहयवेधिन्, p 119, 6.
 सहयार्थ, p 22, 32.
 सहयार्थ, p 8, 40.
 सहयिन्, p 207, 30.
 सहा, p 103, 54. p 112, 1. p
 73, n.

सहाय, p 104, n.
 सहाय, p 208, 39.
 सहायता, p 207, 40.
 सहिष्णु, p 266, 31.
 सहिष्य, p 259 n.
 सहोदर, p 145, n.
 सांयात्रिक, p 63, 12.
 सांयुगोन्, p 210, 45.
 सांयविक, p 259, 5.
 साक, p 377, 4.
 साक्षात्, p 372, 5.
 सागर, p 60, 1.
 सावि, p 377, 6.
 सातवा, p 120, 9.
 साति, p 387, 9. p 390, 38. p
 319, 70.
 सातिवार, p 153, 10.

सातोवक, p 224, n.
 सातिक, p 49, 16.
 सादन, p 79, n.
 सादिक्, p 206, 28. p 331, 100.
 साधन, p 335, 122.
 साधारण, p 279, 31. p 256, 37.
 साधारणा, p 256, n. p 279, n.
 साधारणी, p 256, n. p 279, n.
 साधित, p 268, 40.
 साविह, p 285, 62.
 साधोयस्, p 369, 237.
 साधोयसी, p 369, n.
 साधु, p 329, 104 p 175, 2. p
 272, 1. p 138, n.
 साधुवादिन्, p 202, 12.
 साध्य, p 2, 5.
 साध्वस, p 50, 21.
 साध्वी, p 138, 6.
 सानु, p 85, 5.
 सान्ध, p 43, 19. p 196, 21.
 सान्द्रिक्, p 198, 29.
 सान्द्र, p 275, 15.
 सान्द्राय, p 181, 26.
 सायन्, p 193, n.
 साययदोन, p 194, 12.
 सामधेयो, p 180, 21.
 सामन्, p 39, 4. p 196, 21.
 सामनी, p 238, 2.

सामाजिक, p 178, 16.
 सामान्य, p 33, 9.
 साम्नि, p 374, 11.
 सामुद्र, p 230, 41.
 साम्यरायिक, p 216, 72.
 साम्प्रत, p 379, 11. p 383, 23.
 साम्प्रत, p 194, 14.
 साम्प्रती, p 250, n.
 साय, p 24, 3.
 सायक, p 298, 2.
 सायम्, p 381, 19.
 सार, p 88, 12. p 349, 173.
 सारङ्ग, p 130, 17. p 305, 24.
 सारथि, p 206, 27.
 सारमेय, p 252, 22.
 सारव, p 70, 36.
 सारत, p 132, 22. p 71, 40.
 सारसन, p 166, 10.
 सारसना, p 207, 31.
 सारिका, p 386, 8.
 सारोद्धिक, p 58, n.
 सार्ध, p 136, 41.
 सार्धवाह, p 239, 78.
 सार्ध, p 284, 55.
 सार्ध, p 377, 4.
 सार्धभौम, p 16, 5. p 191, 2.
 साज, p 65, n. p 96, 25. p
 78, n.

साख्यार्थ, p 113, 3.
 साक्षा, p 79, n.
 साखूर, p 67, n.
 साखूक, p 70, n.
 साखेव, p 110, n.
 सावर, p 94, n.
 साक्षा, p 236, 63.
 साक्षस, p 196, 21.
 साक्ष, p 297, 43.
 सिंह, p 127, 1.
 सिंहतज, p 160, n.
 सिंहनाद, p 217, 75.
 सिंहपुत्री, p 108, 11.
 सिंहसंहनन, p 261, 12.
 सिद्धा, p 244, n.
 सिंहान, p 244, 99.
 सिंहान, p 110, 22.
 सिंहो, p 112, 2.
 सिक्तामय, p 62, 9.
 सिक्तावत्, p 75, 11.
 सिद्धा, p 244, n.
 सित, p 37, 22. p 282, 44. p
 323, 63. p 282, 48.
 सितप्रज्ञा, p 122, 17.
 सितप्रिय, p 230, n.
 सितशूक, p 223, 15.
 सितप्रिय, p 230, n.
 सित, p 37, n. p 231, 43.

- सिताथ, p 172, 32.
 सितामोज, p 71, 41.
 सिति, p 324, n.
 सिद्ध, p 2, 6. p 283, 50.
 सिद्धान्त, p 34, 13.
 सिद्धार्थ, p 224, 18. p 3, n.
 सिद्धि, p 112, 31.
 सिद्धा, p 150, n.
 सिद्धन्, p 150, 4.
 सिद्धल, p 153, 12. p 387, 10.
 सिध्य, p 20, 23.
 सिद्धका, p 386, 8.
 सिनोगलो, p 26, 9.
 सिन्दुक्, p 102, 48.
 सिन्दुवार, p 102, 49.
 सिन्दूर, p 246, 105. p 396, 31.
 सिन्धु, p 60, 1. p 229, 103.
 सिन्धुक, p 102, n.
 सिन्धुज, p 230, 42.
 सिन्धुगार, p 102, n.
 सिन्धुसक्रम, p 70, 35.
 सिरा, p 154, 16.
 सिंहाजी, p 115, n.
 सङ्ग, p 171, 30.
 सोकर, p 17, n.
 सोता, p 223, 14.
 सोजीवक, p 224, n.
 सोध, p 222, 8.
 सोमन्, p 83, 20.
 सोमन्त, p 391, 19.
 सोमन्तिनी, p 137, 2.
 सोमा, p 83, 20.
 सोर, p 223, 14.
 सोरपाणि, p 4, 19.
 सोवन, p 287, 5.
 सोसक, p 246, 106.
 सोङ्गळ, p 110, 24.
 सु, p 377, n.
 सुकन्दक, p 121, 13.
 सुकरा, p 238, 71.
 सुकल, p 260, 8.
 सुकुमार, p 278, 27.
 सुकत, p 31, 2.
 सुकतिन्, p 259, 3.
 सुकण, p 44, n.
 सुख, p 31, 3.
 सुखवर्चक, p 247, 109.
 सुखसन्दूपा, p 238, n.
 सुखसन्दोषा, p 238, 72.
 सुगत, p 2, 8.
 सुगहनाहति, p 179, 18.
 सुगन्धा, p 112, 2.
 सुगन्धि, p 36, 20. p 114, 9.
 सुगन्धिक, p 245, n.
 सुगन्धी, p 36, n.
 सुगरिजा, p 138, 6.

सुचेतक p 168, 17.
 सुत, p 143, 27.
 सुतश्रेणी p 107, 6.
 सुता, p 143, n.
 सुतात्मजा, p 144, 29.
 सुत्रामन्, p 8, n.
 सुत्वन्, p 177, 10.
 सुदर्शन, p 5, 23.
 सुदाय, p 198, n.
 सुदिन, p 198, n.
 सुदर, p 276, 18.
 सुधर्मन्, p 9, 44.
 सुधांशु, p 18, 15.
 सुधा, p 9, 44. p 329, 104.
 सुधी, p 176, 4.
 सुनासीर, p 8, 37.
 सुनिवसक, p 121, 14.
 सुन्दर, p 272, 1.
 सुन्दरा, p 272, n.
 सुन्दरी, p 137, 4 p 272, n.
 सुप्रथिन, p 76, 16.
 सुप्रर्ण, p 6, 25.
 सुप्रवन्, p 1, 2.
 सुप्रार्थक, p 96, 23.
 सुप्रि, p 54, n.
 सुप्रलोक, p 16, 5.
 सुप्रयोगविशिख, p 208, 36.
 सुप्रलाय, p 42, 17.

सुभगासुत, p 142, 24.
 सुभिच्चा, p 115, 12.
 सुम, p 90, n.
 समन, p 90, n.
 सुमनस्, p 1, 2. p 103, n. p 90, 17.
 सुमना, p 103, 53. n.
 सुमनोरजस्, p 90, 17.
 सुमेरु, p 9, 45.
 सुर, p 1, 2.
 सुरज्येष्ठ, p 3, 11.
 सुरत, p 262, n.
 सुरदोषिका, p 9, 44.
 सुरदिष्, p 2, 7.
 सुरनिम्नगा, p 69, 31.
 सुरयति, p 8, 38.
 सुरभि, p 36, 20 p 339, 134.
 सुरभी, p 115, 11. p 36, n.
 सुरभीरसा, p 115, n.
 सुरर्वि, p 9, 43.
 सुरलोक, p 1, 1.
 सुरवर्त्मन, p 15, 1.
 सुरसा, p 112, 2.
 सुरा, p 256, 39.
 सुराचार्य, p 20, 25.
 सुरामण्ड, p 257, 43.
 सुरालय, p 9, 45.
 सुराष्ट्रज, p 117, 19.
 सुरी, p 225, 19.

सुवचन, p 42, 17.

सुवर्ण, p 241, 87. p 243, 94.

सुवर्णक, p 91, 4.

सुवर्णि, p 108, 14.

सुवहा, p 111, n. p 102, 51. p

113, 3. p 119, 5. p 114, 7.

सुवासिनी, p 139, 9.

सुविद, p 193, n.

सुव्रत, p 238, 72.

सुशवी, p 122, n. p 229, n.

सुशीम, p 19, n.

सुधमा, p 19, 19.

सुधवि, p 122, n.

सुधवी, p 122, 20 p 229, 37.

सुधि, p 56, n.

सुधिर, p 46, n. p 56, n.

सुधीम, p 19, 20.

सुधेण, p 101, 48.

सुधेणिका, p 111, 27.

सुहु, p 376, 2. p 381, 19.

सुष, p 253, n.

सुसंस्कृत, p 232, 45.

सुसम, p 272, 1.

सुसवी, p 229, n.

सुसोम, p 19, n.

सुहृद्, p 194, 12.

सुकर, p 127, n.

सुक्त, p 274, 11. p 341, 146.

सूचक, p 270, 47.

सूचि, p 386, 8.

सूत, p 206, 27. p 244, 100.

p 318, 64.

सूतकाष्ठ, p 80, n.

सूतिकाष्ठ, p 80, 8.

सूतिमास, p 146, 39.

सूत्यान, p 152, 19.

सूत्या, p 188, 46.

सूत्र, p 254, 28.

सूत्रवेदन, p 393, 24.

सूत्रामन्, p 8, 33.

सूद, p 227, 28 p 326, 93.

सून, p 90, n.

सूना, p 333, 115.

सूनु, p 143, 27.

सूनुत, p 43, 19.

सूनुद, p 264, 23.

सूनुद, p 264, n.

सूपकार, p 227, 27.

सूर, p 21, 29.

सूरत, p 262, 15.

सूरसूत, p 22, 33.

सूरि, p 176, 5.

सूरी, p 176, n.

सूर्य, p 227, n.

सूय, p 21, 29.

सूर्यसाय, p 390, n.

सूर्यतनवा, p 69, 32.
 सूर्येन्दुसङ्गम, p 26, 8.
 सङ्का, p 161, n.
 सङ्काणी, p 161, 42.
 सङ्कि, p 161, n.
 सङ्का, p 161, n.
 सङ्ग, p 213, 59.
 सङ्गात, p 128, n.
 सङ्गिकाक्षार, p 247, n.
 सङ्गि, p 202, 9.
 सङ्गिका, p 155, 18.
 सङ्गिका, p 155, n.
 सङ्गि, p 76, 15.
 सङ्गाट, p 400, n.
 सङ्गाटो, p 400, 38.
 सङ्गर, p 129, 11.
 सङ्ग, p 311, n.
 सङ्गि, p 311, 41.
 सङ्कपात्र, p 63, 13.
 सङ्कन, p 63, 13.
 सङ्क, p 76, 14.
 सेना, p 210, 46.
 सेनाङ्ग, p 199, 1.
 सेनानी, p 7, 35. p 207, 30.
 सेनामुख, p 211, 49.
 सेनारत्न, p 207, 29.
 सेनाल, p 74, n.
 सेनूपी, p 33, n.

सेनाल, p 74, n.
 सेनु p 94, n.
 सेवधि, p 14, n.
 सेवक, p 193, 9.
 सेवक, p 287, 5.
 सेवा, p 220, 2.
 सेय, p 125, 30.
 सेविकेय, p 21, 28.
 सेकत, p 62, 9.
 सेतवाहिनो p 69, 33.
 सेनिक, p 207, 29.
 सेन्यव, p 230, 42. p 202, 12.
 सेन्य, p 207, 29. p 210, 46.
 सेरिक, p 236, 64.
 सेरिन्धी, p 141, 18.
 सेरिभ, p 128, 4.
 सेरीयक p 104, 55.
 सेरेयक p 104, n.
 सेढ, p 282, 46.
 सेदर, p 145, n.
 सेदर्थ, p 145, 36.
 सेन्नाद, p 264, n.
 सेपत्रव, p 27, 10.
 सेपान, p 82, 18.
 सेभाङ्गन, p 93, n.
 सेम, p 18, 16.
 सेमप, p 177, 8.
 सेमपा, p 177, n.

सैमं गीतम्, p 177, 8.

सैमराजो, p 108, 14.

सैमं जता, p 118, n.

सैमवक्त्र, p 98, 31. p 300, 9.

सैमवक्त्रि, p 118, n.

सैमवक्त्रो, p 118, 3.

सैमवक्त्रिका, p 108, 14. p 118, n.

सैमवक्त्रो, p 106, 1.

सैमाद्भवा, p 69, 32.

सैम्य, p 31, n.

सैम्यिक, p 70, 36. p 125, 32.

p 245, 103.

सैम्यिक, p 249, 6.

सैमामनो, p 17, n.

सैमामनो, p 17, 11.

सैम्यासी, p 17, n.

सैम्य, p 80, 10.

सैमाग्निव, p 143, 24.

सैमाञ्जन, p 93, n.

सैम्य, p 21, 27. p 346, 163.

सैर, p 21, n.

सैरभेय, p 235, 60.

सैरभेयो, p 237, 66.

सैराष्ट्रिक, p 58, 10.

सैरि, p 21, n.

सैखिक, p 250, n.

सैवर्चल, p 231, 43. p 247, 110.

सैविद, p 193, 8.

सैविदक, p 193, 8.

सैवीर, p 230, 39. p 95, 17.

p 244, 101.

सैसमिक्य, p 395, n.

सैद्विद्य, p 235, 56.

खन्द, p 7, 35.

खन्ध, p 88, 10. p 329, 103.

खन्धदेश, p 201, 7.

खन्धराखा, p 88, 11.

खन्धर, p 158, n.

खन्न, p 284, 53.

खन्नन, p 54, 36.

खन्नित, p 217, 77.

खन्न, p 158, 28.

खन्नन्धया, p 147, n.

खन्नन्धयो, p 147, 41.

खन्नपा, p 147, 41.

खन्नधिल, p 16, 8.

खन्नित, p 17, 10.

खन्न, p 239, n.

खन्न, p 88, 9. p 225, 21.

खन्नकरि, p 225, 21.

खन्नघन, p 295, 35.

खन्नघ्न, p 295, 35.

खन्नहनन, p 295, n.

खन्नरम, p 200, 3.

खन्न, p 339, 137.

खन्न, p 41, 12.

- सु, p 85, 5.
 सुतु, p 281, 42.
 सुवा, p 139, 9.
 सुह, p 110, 24.
 सुहो, p 110, 24.
 सुह, p 52, 27.
 सुर्ग, p 35, 16. p 290, 14.
 सुर्गन, p 182, 29. p 12, 57.
 सुग, p 194, 13. p 290, n. p 362, 216.
 सुह, p 278, 31.
 सुग, 290, n.
 सुहो, p 108, 12.
 सुह, p 288, 9.
 सुह, p 52, 27.
 सुह, p 290, 41.
 सुह, p 58, n.
 सुरण, p 289, 10.
 सुति, p 288, 9.
 सुरण, p 289, n.
 सुच, p 157, 26.
 सुर, p 274, 13.
 सुट, p 87, 7. p 278, 31.
 सुटन, p 287, 5.
 सुर, p 289, n.
 सुर्ग, p 17, n.
 सुरण, p 289, 10.
 सुह, p 290, n.
 सुजन, p 289, n.
 सुलिक, p 11, 53.
 सुर्ग, p 95, 19.
 सुर्ग, p 17, 11.
 सुन, p 391, 19.
 सुह, p 285, 62.
 सुटन, p 287, n.
 सु, p 377, 5.
 सुर, p 5, 20.
 सुह, p 6, 29.
 सुत, p 54, 34.
 सुति, p 40, 7. p 52, 29. p 385, n.
 सुद, p 12, 59.
 सुन्दन, 92, 7. p 204, 19.
 सुन्दनारोह, p 206, 28.
 सुन्दनो, p 155, 18.
 सुन्न, p 281, 42.
 सुल, p 144, n.
 सुत, p 227, 26.
 सुति, p 287, 5.
 सुन, p 227, n.
 सुत्ति, p 92, 9.
 सुन्, p 173, 36.
 सुव, p 288, 9.
 सुवर्ग, p 387, 69.
 सुवन्ती, p 69, 30.
 सुवा, p 106, n.

खट्, p 3, n.

खल, p 284, 53.

खल्, p 376, 2.

खल, p 288, n.

खल, p 181, 24.

खल, p 281, 42.

खल, p 181, 24.

खल, p 106, 2.

खलपट्ट, p 95, 18.

खल, p 181, n.

खलस्, p 62, 11.

खलखली, p 69, n.

खलखली, p 69, 30.

खलपत्र, p 244, 101.

खलपत्र, p 69, n.

ख, p 361, 213. p 145, 34.

खलन्द, p 262, 15.

खलन, p 145, 34.

खलन, p 262, 15.

खल, p 378, 8.

खलति, p 213, 60.

खल, p 44, 1.

खलित, p 282, 44.

खल, p 54, 36.

खलज, p 266, 33.

खलज, p 287, 7. n.

खलव, p 55, 38.

खल, p 3, 13.

खलन, p 380, 16.

खलन, p 3, 11.

खलनरा, p 138, 7.

खल, p 1, 1.

खल, p 39, 5.

खलित, p 286, 2.

खल, p 9, 43. p 348, n.

खलप, p , 558.

खलपा, p 338, 134.

खल, p 1, 1.

खल, p 243, 94.

खलकार, p 249, 8.

खलली, p 119, 3.

खलदी, p 9, 44.

खलदी, p 9, n.

खलानु, p 21, 23.

खल, p 9, 46.

खल्ल्या, p 10, 47. n.

खल्ल्या, p 10, n.

खलसिनो, p 139, n.

खल, p 144, 29.

खलित, p 372, 3.

खलित, p 80, 10.

खलीय, p 145, 32.

खलीया, p 145, n.

खलित, p 400, 38.

खल, p 327, 97.

खलक, p 96, 17. p 109, 17.

सादरसा, p 420, 9.

सादी, p 111, 26.

साधाय, p 187, 46.

सान, p 44, 1.

सान्त, p 33, 9.

साप, p 54, 86.

सापतेय, p 242, 90.

सामिन्, p 264, 10.

सारान्, p 8, 39.

साहा, p 180, 21. p 378, 8.

सात्, p 372, 3.

साद, p 54, 33.

सादज, p 271, 51.

सादनी, p 228, 30.

सार, p 262, n.

सारता, p 286, n.

सारिणी, p 139, 11.

सारिन्, p 262, 15.

संस, p 132, 23.

संसक, p 167, 11.

संसो, p 132, n.

स, p 377, 5.

सञ्जे, p 49, 15.

सह, p 391, 18.

सहविवासिनी, p 116, 18.

सठ, p 217, 77.

सठे, p 49, 15.

सत्, p 268, 41.

सनु, p 116, 18. p 161, 41.

सनू, p 161, n.

सन्त, p 372, 6.

सन्न, p 282, 46.

सय, p 202, 12.

सयज, p 204, 20.

सयपुष्को, p 119, 4.

सयमारक, p 104, 57.

सयो, p 202, n.

सर, p 6, 29.

सरण, p 198, 28.

सरि, p 127, 1. p 350, 177.

सरिचन्द्र, p 9, 46. p 172, 38.

सरिय, p 128, 8. p 37, 23. p 815, 53.

सरिणी, p 315, 53.

सरित्, p 37, 24. p 15, 2.

सरित, p 37, 24. p 391, 19.

सरितक, p 229, 34.

सरिताज, p 396, 32.

सरितासक, p 245, 104.

सरिदस, p 22, 30.

सरिजा, p 230, 41.

सरिनाम, p 37, 24.

सरिनु, p 109, 20.

सरिनी, p 243, 92.

सरिनिना, p 4, 22.

- रिमय्यक, p 224, 18.
 रिमय्यज, p 224, n.
 रिवाकुक, p 114, 9.
 रिवासुक, p 114, n.
 रिहय, p 8, 39.
 रीतकी, p 100, 40.
 रेशु, p 114, 8.
 र्य, p 80, 9.
 र्घ, p 31, 2.
 र्घमाख, p 260, 7.
 रल, p 223, 13. p 393, n.
 रला, p 49, 15.
 रलायुध, p 4, 18.
 रलाहज, p 58, 10. n.
 रलिन, p 4, 19.
 रलिप्रिय, p 96, 22.
 रलिप्रिया, p 256, 39.
 रल्या, p 297, 41.
 रलक, p 70, 36.
 रव, p 288, 8. p 360, 209.
 रविस्, p 181, 26. p 233, 52.
 रय, p 131, 24.
 रयवाहन, p 11, 51.
 रस्, p 49, 18.
 रसनी p 228, 30.
 रसनी, p 227, 29.
 रस, p 160, 37. p 317, 61.
 रसधारण, p 287, n.
 रसधारण, p 287, 5.
 रस्तिन्, p 200, 2.
 रस्तिनख, p 82, 17.
 रस्तिनी, p 200, n.
 रस्तिपेक, p 206, 27.
 रस्त्यारोह, p 206, 27.
 र्हा, p 376, 18.
 र्हाटक, p 243, 94.
 र्हायन, p 30, 20.
 र्हार, p 165, 6.
 र्हारित, p 134, n.
 र्हारोत, p 134, 34.
 र्हाई, p 52, 27.
 र्हाल, p 223, n.
 र्हालहज, p 58, n.
 र्हाला, p 256, 39.
 र्हालाहज, p 58, n.
 र्हालिक, p 236, 64.
 र्हाव, p 53, 32.
 र्हास, p 50, 19.
 र्हासिका, p 50, n.
 र्हास्तिक, p 200, 4.
 र्हास्य, p 50, 19.
 र्हाहज, p 58, n.
 र्हाहा, p 10, 48. n.
 र्हाहाहज, p 10, n.
 र्हिस्ता, p 367, 231.
 र्हिस्ताकर्मान्, p 291, 19.

हिच, p 265, 28.

हि, p 376, 18. p 377, 5.

हिक्का, p 386, 8.

हिङ्ग, p 230, 40.

हिङ्गुनिर्यास, p 100, 42.

हिङ्गुपत्रो, p 230, 4.

हिङ्गुल, p 392, n.

हिङ्गुलो, p 112, 2.

हिङ्गुलु, p 392, 20.

हिण्डिर, p 246, n.

हिण्डोर, p 246, 105.

हिन्ताज, p 126, 35.

हिम, p 19, 19. 21.

हिमवत्, p 84, 3.

हिमवालाक, p 172, 32.

हिमसंहति, p 19, 20.

हिमगु, p 18, 15.

हिमलो, p 19, 20.

हिमवलो, p 119, 3.

हिरण्य, p 243, 94.

हिरण्यगर्भ, p 3, 11.

हिरण्यरेतस, p 11, 51.

हिरण्यवाह, p 69, n.

हिरण्यवाह, p 69, 34.

हिरक, p 376, 3. p 378, 7.

हिलमोचिका, p 123, 23.

हो, p 378, 9.

होन, p 337, 130. p 284, 50.

हीन्ताज, p 126, n.

हीर, p 6, n.

ऊतभुक् प्रया, p 180, 21.

ऊतभुक्, p 11, 51.

ऊम्, p 380, n.

ऊड, p 10, n.

ऊति, p 40, 9. p 283, 8.

ऊम्, p 375, 14. p 381, 18.

ऊड, p 10, 48.

हलिषा, p 295, n.

हलो, p 295, n.

हलोवा, p 295, 32.

हद, p 33, 9. p 145, 15.

हदय, p 33, 9.

हदयदम, p 43, 19.

हदयवत्, p 259, n.

हदवाल्, p 259, 3.

हदधिक, p 259, n.

हदविन्, p 259, n.

हय, p 272, 3.

हवीक, p 34, 17.

हयोकेण, p 3, 13.

हय, p 284, 52.

हयमानस, p 260, 7.

हसिक, p 285, 62.

हे, p 373, 7.

हेति, p 320, 73.

हृ, p 32, 6.

ट, p 84, 3.

दुष्क, p 91, 2.

न, p 243, 94.

मन्त, p 29, 18.

मपुष्क, p 101, 44.

मपुष्का, p 103, 52.

न, p 29, n.

मादि, p 9, 45.

रम्ब, p 7, 34.

ले. p 51, n. p 53, n.

घा, p 203, 15.

घे, p 378, 7.

म, p 403, n.

मवती, p 7, 32. p 100, 40.

p 109, 21. p 119, 3.

मी, p 403, n.

यक्तीन, p 234, 52.

त, p 178, 16.

णीया, p 295, n.

द, p 67, 25.

दिनी, p 17, 10. p 69, 30.

स, p 148, 48. p 276, 20.

खगवधुका, p 113, 5.

खङ्ग, p 119, 8.

दिनी, p 9, 42. p 69, n. 1

333, 115.

णीया, p 295, n.

वेर, p 114, n.

ही, p 51, 23.

हीण, p 281, 41.

हीत, p 281, 41.

वेर, p 114, 10.

घा, p 203, 15.

दिनी, p 115, 12.

घा, p 203, n.

CONTENTS.

	Page.
INTRODUCTION of the Amera Cósia.	1

BOOK I. CHAPTER I.

SECT. I.	HEAVEN, Gods, Demons ; their arms, ornaments, symbols or vehicles, and other attributes. : Fire; air. Velocity. Eternity. Much.	1
SECT. II.	Sky ; weather; planets ; stárs.	15
SECT. III.	TIME ; its divisions. Phases of the moon; eclipses.	24
SECT. IV.	Sin ; virtue ; happiness. Destiny ; cause. Nature. INTELLECT ; reasoning ; knowledge. Senses ; tastes ; odours ; colours.	31
SECT. V.	Speech, Language. Compositions. Modifications and circumstances of speech.	38
SECT. VI.	SOUND.	44
SECT. VII.	MUSIC ; notes, tones ; instruments. Dancing. Dramatick exhibition : actors, gesture, passions. Indications of passion. Festival.	47

CHAPTER II.

SECT. I.	INFERNAL REGIONS ; holes ; darkness. SERPENTS ; poison.	56
SECT. II.	HELL ; departed souls ; misery, pain. ..	59
SECT. III.	Seas ; WATER. Islands ; shores. Boats, ships. Fish. Lakes ; ponds, wells. Rivers. Aquatick plants.	60

BOOK II. CHAPTER I.

EARTH, soil. Countries. Roads. Measures of distance.	73
---	----

CHAPTER II.

TOWNS ; buildings, habitations.	77
--------------------------------------	----

CHAPTER III.

	Page
MOUNTAINS, rocks; fountains, caves, mines.	
Minerals.	84

CHAPTER IV.

SECT. I. FORESTS. Groves: gardens, avenues. Trees,	
plants. Trunk; root; wood; leaf; fruit.	86
SECT. II. Trees of various kinds.	91
SECT. III. Plants, mostly medicinal, or with sensible qualities.	106
SECT. IV. Useful plants.	112
SECT. V. Drugs and potherbs. Grasses and palms.	118

CHAPTER V.

LIONS and other quadrupeds. Insects. Birds. Pairs,	
flocks, heaps.	137

CHAPTER VI.

SECT. I. MAN, Woman. Characters, relations, circum-	
stances of women. Kinsmen, relatives. Per-	
son, as thin, fat, &c. Freckles, moles.	13
SECT. II. Health. Medicine. Diseases. Diseased. Parts of	
the body.	15
SECT. III. Dress, ornaments, clothes, perfumes, garlands.	
Furniture.	16

CHAPTER VII.

Race. Tribe. Order. PRIEST. Characters and	
descriptions of priests; their occupations and ob-	
servances. Sacrifice; its requisites. Alms;	
worship; austerity; study. Hypocrisy. Marriage.	
Human pursuits, and objects.	17

CHAPTER VIII.

SECT. I. MILITARY TRIBE. Kings; ministers; officers; ser-	
vants. Enemies; allies. Requisites of govern-	
ment; means of defence; and of success. Reve-	
nue. Foresight. Insignia of Royalty.	1

	Page.
SECT. II. Camp; army. Elephants; horses. Chariots. Litters. Warriors. Arms and weapons. War. Slaughter. Funeral. Prison. Life.	199

CHAPTER IX.

THIRD tribe. Professions. Husbandman. Field. Implements of husbandry. Corn, pulse, oil-seeds, &c. Granary. Kitchen. Vessels. Condiments. Prepared food. Dairy. Cattle. Traffick; weights and measures. Commodities.	220
---	-----

CHAPTER X.

FOURTH tribe. Mixed classes. Artizans. Jugglers. Dancers. Musicians. Hunters. Servants. Barbarians. Dogs. Hogs. Chace. Theft. Nets, snares, ropes. Loom. Pole for burden. Wrought leather. Tools. Art. Images. Wages. Spirituous liquor. Gaming.	246
--	-----

BOOK III. CHAPTER I.

Epithets of persons.	259
------------------------------	-----

CHAPTER II.

Qualities of things.	272
------------------------------	-----

CHAPTER III.

Miscellaneous.	296
------------------------	-----

CHAPTER IV.

Sect. I. Homonymous words, Ending in क	293
Sect. II. — in ख	304
Sect. III. — in ग	<i>ibid.</i>
Sect. IV. — in घ	307
Sect. V. — in च	<i>ibid.</i>
Sect. VI. — in छ	309
Sect. VII. — in ज	<i>ibid.</i>
Sect. VIII. — in झ	309
Sect. IX. — in ङ	310

		Page.
Sect. X.	Ending in ठ	312
	— in ड	<i>ibid.</i>
Sect. XI.	— in ढ	313
	— in ण	314
Sect. XII.	— in त	317
Sect. XIII.	— in थ	325
Sect. XIV.	— in द	<i>ibid.</i>
Sect. XV.	— in ध	328
Sect. XVI.	— in न	330
Sect. XVII.	— in ण	337
Sect. XVIII.	— in फ	338
Sect. XIX.	— in ब	<i>ibid.</i>
	— in भ	339
	— in म	340
Sect. XX.	— in य	342
Sect. XXI.	— in र	346
Sect. XXII.	— in ल	355
Sect. XXIII.	— in व	359
Sect. XXIV.	— in श	361
Sect. XXV.	— in घ	363
Sect. XXVI.	— in स	366
Sect. XXVII.	— in ह	369
Sect. XXVIII.	Indeclinables (Homonyma).	371

CHAPTER V.

Indeclinables (Synonyma).	376
---------------------------	-----

CHAPTER VI.

Genders.

SECT. I.	Feminine.	383
SECT. II.	Masculine.	388
SECT. III.	Neuter.	393
SECT. IV.	Masculine and Neuter.	397
SECT. V.	Masculine and Feminine.	399
SECT. VI.	Feminine and Neuter.	400
SECT. VII.	Three genders.	401
SECT. VIII.	Variation of gender.	402

अमरकोषः ।

यस्य ज्ञानदयासिन्धो रगाधस्यानघागुहः ।
 सैव ताम्रजयोधोराः स श्रिये चाग्रताय च ।
 साहचर्यान्यतन्नाशि संक्षिप्तैः प्रतिसंस्कृतैः ।
 सम्पूर्णमुच्यते वर्गेर्नामलिङ्गानुशासनं ।
 प्रायशोऽप्यभेदेन साहचर्याच्च कुत्रचित् ।
 स्त्रीपुंनपुंसकं ज्ञेयं तद्विशेषविधेः कवित् ।
 भेदाख्यानाय न द्वन्द्वो नैकशेषो न सङ्करः ।
 ह्येतावन् भिन्नलिङ्गानामनुक्तानां क्रमादृते ।
 त्रिलिङ्गां त्रिवृत्तिं यदं मिथुने च द्रव्यादिति ।
 निदिब्रलिङ्गं शेषार्थं लन्तायादिन पूर्वभाक् ।

BOOK I.

CHAP. I. SECT. I.

- Heaven. 1. ^fस्वर् (अथर्व) ^{m m m}स्वर्गं नाक ^{l m}त्रिदिव त्रिदशाक्षयाः
^{2 m}सुरलोको ^{f f}द्यौ दिवौ (वे स्त्रियौ) ^{a n b}(क्षीवौ) त्रिविष्टपं
 Gods or deities. c 2. ^{m m m m m m}अमरा निर्जरा देवास्त्रिदशा विबुधाः सुराः
^{3 m 4 m . m 5 m d}सुपूर्वाणाः सुमनसस्त्रिदिवेशा दिवौकासः

1—य. 2—द्यौ. 3—वन्. 4—नस्. 5—कस्.

^a द्यौ and दिव both fem. also neut. दिवं. ^b O त्रिविष्टपं, and त्रिविष्टपं. ^c A god, sing. अमरः. pl. अमराः. ^d दिवौकाः or दिवौकाः (स्).

3. आदित्या दिविषदे लेखा अदितिनन्दनाः

आदित्या ऋभवाः ऽसमा अमत्या अमृतान्यसः

4. बर्हिर्मुखाः क्रतुभुक्ता गोवाणा दानवारयः

इन्द्राका देवतानि (पुंसि वा) देवता (स्त्रियां)

Deities of divi-
tities, 3

5. आदित्या विश्व वसवस् तृषिताभास्तरनिजाः

महाराजिकसाध्याश् (च) रुद्राश् (च) गणदेवताः

Demi-gods,
& nymphs, h

6. विद्याधरो ऽभ्यो यक्ष रक्षो गन्धर्व किन्नराः

पिशाचा गुह्यकः सिद्धो भूतो (ऽमो देवयानदाः)

Ghosts or
Trolls, k

7. असुरा दैव दैतेय दनुजेन्द्रारि दानवाः

भुक्ताश्विना दितिपुताः पूर्वदेवाः सुरादिवः

A Viper or
Boudha

8. सर्वतुः सुतो ब्रह्मे धर्मराजस्तथागतः

1—प. 2—ऋ. 3—ध. 4—भु. 5—रि. 6—त.
7—व. 8—आ. 9—अ. 10—अप्सर. 11—रक्ष.
12—इ. रि. 13—द्वि. 14—राज.

* विमिसत् or युषत् and वृषत् (द). ^h ऋभु or ऋभू. ^o बर्हि
मुखा or बर्हिमुखा. ^a Masc. or neut. ^e Each consists of a speci-
fied number (see their names in other dictionaries.) *Adityas* 12. *Visu-
dēvas* 10. *Vasus* 8. *Tushitas* 36. *Abhāsas* 64. *Anilas* 49. *Ma-
lā-ājicas* 220. *Sādhys* 12. *Rudras* 11. ^f Pl. विश्वे, i.e. विश्वदेवाः.
^g Also महाराजकः. ^h Of various classes and denominations, as *Vi-
dyādharas*, &c. ⁱ Likewise यक्षः, fem. यक्षी and यक्षीणी. ^j Also
घोषाचः. ^k A demon, sing. असुरः, pl. असुराः. Likewise आसुरः
^l Also ब्रह्मा.

समन्तभग्ने॑ भगवान्॑ मारजित्॑ लोकजित्॑ जिनः॑

9. षडभिर्भो॑ दशबलो॑ ऽद्वयवादी॑ विनायकः॑

मुनीन्द्रः॑ श्रोघनः॑ शास्ता॑ मुनिः॑

शाक्यमुनिस् (तु हः)

BUDDHA. b 10. (स) शाक्यसिंहः॑ सर्वैर्यसिद्धः॑ शैले दनिष् (च सः)

गीतमण् (चा) ऽर्कबन्धुण् (च) मया देवो सुतण् (च सः)

BRAHMA. c 11. ब्रह्मात्मभूः॑ सुरज्येष्ठः॑ परमेशो॑ पित महः॑

हिरण्यगर्भो॑ लोकेशः॑ स्वः॑ मण् चतुराननः॑

12. धाता॑ जवेनि॑ मुह्येणो॑ विरिचिः॑ कमलासनः॑

खट्वा॑ प्रजापतिर्वेधा॑ विधाता॑ विश्वदग् विधिः॑

VISHNU. d 13. विष्णुनारायणः॑ छणो॑ वैकुण्ठो॑ विष्टरश्चरः॑

दामोदरो॑ हृषीकेशः॑ केशवो॑ माधवः॑ खभूः॑

- 1—वत्. 2—दिन्. 3—शास्त्र. 4—मूनि. 5—दनि. 6—तम्.
7—बन्धु. 8—सुत. 9—ब्रह्मन्. 10—स्वः. 11—छिन्. 12—म्.
13—धात. 14—खट्. 15—वेधस्. 16—ह. 17—दज. 18—वस्.

* Likewise शासिता (ह). ^b The founder of the religion named from him. ^c Also शाक्यः. ^d Likewise सर्वैर्यः, and सिद्धर्यः.

* Providence, or the Creator. ^e Also ब्रह्मन्. ^f Likewise मुह्यन्, and मुषणः. ^g विरिचिः, विरचिः, विरचः and विरचनः. ^h The

pervader and preserver; identified by Hindu mythology with the hero Crishna son of Vasudēva. ⁱ Likewise नारायणः.

14. दैत्यारिः पुण्डरीकलो गोविन्दो गरुडध्वजः

योताम्बरो ऽच्युतः शार्ङ्गो विष्वक्सेनो जनार्दनः

15. उपेक्ष इन्द्रावरजश्च वक्रयाणिश्च चतुर्भुजः

पद्मनाभो मधुरिपुः सुदेवश्च त्रिविक्रमः

16. देवकीनन्दनः शैरिः शोषणिः पुरुषोत्तमः

वनमाली बलिधंसो कंठारिर्घोक्षजः

17. विश्वम्भरः कैटभजिद् विधुः श्रीवत्सजाङ्गनः

वासुदेवो ऽयं जनकः स एव आनकदुन्दुभिः

BALARAMA. 18. बलभद्रः प्रजम्भो ब्रजदेशो ऽच्युतायनः

देवतीरमणो रामः कामपत्नो हल युधः

19. नीलम्बरो रौहिण्ययस् तालाङ्गो मुषो हलो

संकर्षणः सीरपणिः कालिन्दीभेदो बलः

- 1 — शार्ङ्ग. 2 — रज. 3 — णि. 4 — दे. 5 — लिन्.
6 — सिन्. 7 — अघोक्षज. 8 — जिन्. 9 — य. 10 — तिन्.
11 — हलिन्.

^a Also विश्वक्सेनः. ^b Likewise पद्मनाभिः. ^c Also वासुदेवः व.सुः. ^d Likewise देवकीनन्दनः. ^e Or शैरिः. ^f Also बलिधंसी.
^g Likewise श्रीवत्सः. ^h Father of *Crishna*, and son of *Anacadundubha*. ⁱ Also अनकदुन्दुभिः. And दुन्दुः. ^j Brother of *Crishna*.
^k Likewise भद्रबलः. And भद्रबललः. ^l Also मुषको or मुषलो.
^m Likewise बललः.

- CAMADÉVA.** 20. मदनो मन्मथो मारः प्रथमो मोनकेतनः
कन्दर्पो दर्पको जनकः कामः पञ्चरः सरः
21. शम्बरारिर्मनसिजः कुसुमेष्टनयजः
पुष्पञ्चरा रतिपतिर्मकरध्वजः आत्मधूः
- ANIRUDDHA.** 22. ब्रह्मवृत्तिभक्तुः (द्याद) अनिरुद्ध उतापतिः
लक्ष्मीः पद्माजया पद्मा कमला श्री देविप्रिया
- Lacshmi.** 23. इन्दिरा लोकमाता मा क्षीराब्धितनया रमा
(शंखे लक्ष्मीपतेः) पाञ्चजयम्
(चक्रं) सुदर्शनः
- Crishna's**
conch.
His discus
& missile
weapon.
His mace. 24. कामदको (गदा)
(खड्गे) नन्दकः
His sword.
His jewel. कै. सुभा (मणिः)
- The Vehicle**
of Vishnu. 25. गरुडान गरुडस् तार्क्ष्यवैरोयः खरोक्षरः
नागान्तको विश्वरथः सुपर्णः पद्मगाशनः

1—अनन्यज. 2—न्यज. 3—लक्ष्मी. 4—रुड.

• Love or Cupid; son of Crishna. • Also शम्बरारिः, and सम्बरारिः, or संवरारिः. • Likewise मनेजः. ^d Also पुष्पधनुः (स्).
• Son of Pradyumna and husband of Ushâ. ^f This and the following term are titles both of Camadéva and Aniruddha. • Likewise ऋष्यकेतुः, or ऋष्यकेतुः, and रिष्यकेतुः, or रिष्यकेतुः ऋष्योत्तनः. • Also ऊषायतिः. ⁱ The wife of Vishnu, and goddess of prosperity. ^j Likewise कामादी, and कामोदको. • Various described as a gigantic crane, a vulture, or an eagle.

SIVA. a

^{m b m} शंभुरोऽः ^m पशुपतिः ^m शिवः ^{1 m} शूलो ^m महेश्वरः

26. ^{m m c} ईश्वरः ^m सर्व ^{2 m} ईशानः ^m शङ्करश्चन्द्र ^m ऐश्वरः

^m भूः ^{m d} खण्डपरश्च ^m गिरीश ^m गिरिश ^m भट्टः

27. ^m भव्यजयः ^{3 m e} क्षतिशसाः ^{4 m} पिनाको ^m प्रमथाधिपः

^m उग्रः ^{5 m} कपदी ^m श्रीकण्ठः ^m श्रितिकण्ठः ^m कपालभट्ट

28. ^m कामदेवो ^m महादेवो ^{6 m} विरूपाक्षस्त्रिलोचनः

^{7 m} क्षणानुरेतः ^m सर्वज्ञो ^m धूर्जटिर्नीललोहितः

29. ^{m f} हरः ^m स्मरहरो ^{8 m g} भर्गस् ^{9 m} चमकस्त्रिपुगान्तकः

^m गङ्गाधरो ^m अन्धकारिपुः ^{10 m} क्रतुजंसी ^m दृष्यजजः

30. ^m योमकेशो ^m भवो ^m भोमः ^{11 m} स्यात्पुण्ड्र ^m उमापतिः

His braided
hair h

^m कपदी (इत्यजठाजूटः)

His bow.

^{m n i} पिनाकः ^m अजगत् (घनुः)

His attend-
ants.

31. ^{m j} प्रमथाः ^k (स्युः पारिषदाः)

The divine
mothers. l

^m ब्रह्मी ^f (व्याघ्रास्तु मतरः)

1—शूलिन. 2—इश्वर. 3—सत्स. 4—किन्. 5—दिन्.
6—क्ष. 7—तत्स. 8—भर्ग. 9—अश्व. 10—सिन्. 11—स्थान.

^a The destroyer and reproducer. ^b Also शङ्करः. ^c Likewise सर्व.

^d Also खण्डपरश्च. ^e Likewise क्षतिव सः (स). ^f Also हारः. ^g Likewise भर्गः. ^h Rolled on his head. ⁱ Also अजकर्व, अजगर्व, अजगर्व,

अजकर्व, and अजीकर्व. ^j Sing. प्रमथः. ^k This, which is likewise a name of SIVA's attendants, is variously written. Sing. पारिषदः, पारिषदः, or पारिषदा. ^l Or energies of the gods, viz. Brāhmī, Mahēswarī, Aindri, Vārāhī, Vaiśānari, Caumārī, Gaucī or Chāmunda, and Charchica.

^m Also ब्रह्माणी.

- ^f ^{fb} ^m
 Superhuman ^f ^f ^{fb} ^m ^{sd} ^{se} ^{1st}
 power a विभूतिभूतिरैश्वर्यं (अणिमदिकम. रुघा)
- BHĀWANT. ° 32. उमा कात्यायनी गौरी काली दैमवतीश्वरी
^{fg} ^f ^f ^f ^f
 शिवा भव नी रुद्राणी सर्वाणी सर्वमङ्गला
^f ^f ^f ^f ^{fh} ^{2st}
 33. अघर्षा पार्वती दुर्गा मृडानी चण्डिका
^{3m} ^m ^m ^m
 विनायके विघ्नराज दैमातुर गणाधिपाः
^{4m} ^m ^m ^m
 34. (अघो) कदन्त हेरम्ब लम्बादर गजाननाः
^m ^m ^{5m} ^m
 कार्तिकेयो महासेनः शरजम्भा यडाननः
^m ^m ^m ^m
 35. पावेरीन्दनः स्कन्दः सेनानोरप्रभूर्गर्हः
^{6m} ^m ^m ^m
 बाजलक्ष्म तारकजित् विशाखः शिखिवाहनः
^m ^m ^m ^m
 36. वाग्मातुरः शक्तिधरः कुमारः कोचदारणः
^m ^{7m} ^{8mp} ^{9mq} ^m
 इन्द्रा मरुत्वान् मघवा विडोजाः पावणसगः
- INERA °

1—इ. 2—अ. 3—क. 4—र. 5—न्मन्. 6—लेय. 7—त्वत्.
 8—वन्. 9—अर.

° Consisting in preternatural faculties of eight sorts (see the enumeration in other dictionaries), such as the power of assuming an imperceptible form, &c. ^b This and the preceding term (विभूतिः) are by some considered to be here intended for names of ashes rubbed on the person of SIVA. ^c The wife of Siva and goddess of destruction. ^d Likewise गौरी. ^e Also काला. ^f Likewise ईश्वरी. ^g Also शिवी. ^h Likewise चण्डि, चण्डी, or चण्डा. ⁱ Also दम्ब. ^j The obviator of difficulties. ^k The god of war. ^l Likewise शरजम्भा. ^m Also बाजलक्ष्म. ⁿ Likewise कोचदारणः. ^o Regent of the sky. ^p Also मघवान् (वत्) some add मघवन्. ^q Likewise विडोजाः.

1 m a m b m
37. दृढश्रवः सुनःसीरः पुरुहूतः पुरन्दरः

m m m m m
जिघृक्षोर्लैखर्षभः शक्रः शतमनुर्द्वैवसतिः

2 m o m 3 m m 4 m 5 m
38. सूत्रामा गोत्रभिद्वत्री वासवे वृत्रहा दृषा

m d m m m
वास्तोष्पतिः सुरपतिर्वज्रासतिः शचीपतिः

6 m m m m
39. अमभेदो हरिहयः खलु नमुचिसूदनः

m 8 m m m
संक्रन्दनो दुश्प्रवन्स् तु नान् मेघशङ्खनः

m m 10 m
40. आखण्डः सहस्राक्षः शचीवासः (तस्यतु प्रिया)

SACHI. e

f f 11 f
मुलोज्जा शचीन्द्रणी

Indra's City.

12 f g
(सीलं) मरावती

13 m h
His horse. 41. (हय) उच्चैःश्रवः

His chario-
teer.

m
(सूते) श्वि

His grove or
garden.

m
ईन्दनं (वनं)

His palace.

m
(स्नात् प्रसादे) वैजयन्ते

JAYANTA. i

m
उच्चैःश्रवः प्रकशासतिः

1—वस्. 2—मन्. 3—वज्रिन्. 4—हन्. 5—दृषन्. 6—दिन्.
7—खाराज्. 8—वन. 9—साह. 10—क्षिन्. 11—ह. 12—अ.
13—वस्.

* Also दृढश्रवः. ^b Likewise शुनाशीरः and शुनासीरः. ^c Also
सूत्रामा. ^d Some add वास्तोष्पतिः. ^e The wife of Indra. ^f Like-
wise शचीः, and सची, or सतिः. ^g Also अमरा. ^h Likewise
उच्चैःश्रवः (स्). ⁱ Son of Indra.

Indra's ele-
phant.His thun-
derbolt.The car of
Indra. fA divine
sage. g.The council
of the gods.The food of
the gods. hThe river of
heaven. jThe moun-
tain Sumérū.Five celesti-
al trees. m

42. ऐरावतौ श्रमातकैरावणाश्रमवल्गवाः

द्वा दमो वज्रम् (इत्यो स्यात्) कुलिशं भिदुरं पवि

43. शतकोटिः खरुः शम्भो दम्भालिरुशनिर् (द्वयोः)

द्योमयानं विमानं (इत्यो)

(नारदाद्याः) सुरर्षयः

44. (स्यात्) सुधमा देवसभा

पोषणमस्य सुधा

मन्दाकिनी विषहृक्ता खर्यदो सुरदोषिका

45. मेरुः सुमेरुर्हमादो रत्नसानुः सुरालयः

(पद्मे देवतरवौ) मन्दारः पारिजातकः

46. सन्तानः कल्पवृक्षश्च (च पुंसि वा) हरिचन्दनं

१ अ —. २ ए —. ३ अ —. ४ अ —. ५ — पि. ६ — मेन्.
७ अ —. ८ — नि. ९ — वत्त.

* Also कुलिशं ^b Likewise भिदुरं and भिदु. * Also खरुः (स्). ^d Likewise शम्भः. And सभ्यः, or संतः. * Also अरुनी, and वज्रशनिः. ^f Or of any god. * As Nārada, &c. ^h Ambrosia and Nectar; or the food and drink which confer immortality. ⁱ Likewise ऐश्वर्यं and ऐश्वर्यं. ^j The Ganges of the sky, suggested probably by the milky-way. ^k Also खर्यदो. ^l The extremity of the world's axis; where the gods abide. ^m Severally named in the text.

SARATOU-
MAHA. ३The *Asvini*.
d

m b   m c

सनकुमारो वैधात्रः

m   1 m

खर्वेधावश्विनोसुतौ

m e   2 m   m   3 m

47. नासव्यावश्विनौ दखावश्विनौ (च तावुमौ)

Nymphs. f

4 f   f d   h

(स्त्रियां वज्रव) पुरसः खर्वेधा (उर्वशीमुखः)

Celestial
musicians. i

m j   5 m k   6 m l

48. (हाहा ऊहृष्ट चैवधात्रः) गन्धर्वसः (चिदिवाकसां)

Fire.

m m   m   m   m   m

अश्विनो वज्रवः धनञ्जयः

m   m   7 m   8 m n

49. हृषीटयोर्जिह्वानो जातवेदात् तनूनपात्

9 m   10 m o   11 m   m   m

वहिः शुष्मा द्यौर्वर्मा पौचिष्कः उर्वर्धः

१ अ—, २ अश्विन. ३ आ—, ४ अप्सरस्. ५—हृ. ६—व्व. ७—दस्.
८—घाद् or —पात्. ९ वर्हि or बर्हिस्. १०—त् ११—मेन्.

* The son of *Brahmā*, and eldest of the progenitors of mankind. * Likewise सनकुमारः. ° At वैधात्रिकः. ^d Physicians of heaven, and twin sons of the sun by his wife *Sanjyā* in the shape of a mare, or children of the constellation *Asvini*. One of the twins is named *Nāsatya*, and the other *Dāsa*; but these terms, in the dual, designate both of them. Their patronymicks are used in the singular, when either is singly intended. * Likewise नासिकौ. ^f Celestial courtesan. ^g *Urvāśī*, *Rambhā*, *Ménacā*, *Ghṛīācī*, *Tilōttamā*, &c. * I wise खर्वेधा. ^h Also उर्वशी and उर्वसी. ⁱ Quiristers of heaven, as *Hāhā*, *Hāhā*, *Tumbura*, *Viśvāvasu*, *Chitraratna*, &c. ^j Likewise हहाः and हाहाः (स्). And Indec. हाहाः. ^k Also ऊहृष्टः and हाहाहृष्टः. And Indec. हृष्टः. ^l Sing. गन्धर्वः. Also गन्धर्वः, and गान्धर्वः. ^m One commentator makes the plural of this word विद्यानराः, but erroneously say others. ⁿ Or, according to a different etymology, तनूनपात् (त्). And तनूनपाः (पा). ^o शुम्भन्, or वर्हिःशुम्भन्. Also शुष्माः (ष्).

50. आश्रयाशे^{ma} दहवानः^m क्षणानः^{mb} पावको^m ऽनलः^m

रोहिताशे^m वायुसखा^{1m} शिखावाना^{2m} शुशुक्षणिः^{3m}

51. हिरण्यरेता^{4m} जतभुग^{5m} दहने^m हथवाहनः^m

सप्तार्चिर्दमुनाः^{6mc} शुक्रा^{7md} विचभानु^{8m} निर्भावसुः^m

52. शुचिरुपित्तं^m

Submarine
fire. e

आर्वस्^{10m} (तु) वाडवो^m वडवानलः^m

Flame. f

(वज्रदेवो) ज^{mf} लकोलावर्चि^{mf} हेतिः^{11fh} शिखा^f (क्षिपां)

A spark.

53. (त्रिष्टु) सुविहङ्गा^{mfni} ऽमिकणः^m

A burn.

सन्तापः^m संज्वरः^m (समौ)

YAMA. j

धर्मराजः^m पितृ^m नतिः^{1m} समर्त्ता^{13m} परेतराट्

54. कृतान्तो^m यमुनाभ्या^{14m} शमनो^m यमराट्^{15m} यमः^m

कालो^m दण्डधरः^{mk} अजदेवो^m वैखतो^m ऽन्तकः^m

1 — खि, or — ख. 2 — वत. 3 आ —. 4 — तस्. 5 — भुज्. 6 — स.
Ex. — पिस्. 7 — नस्. 8 — कृ. 9 अ —. 10 — व. 11 अचि.
12 — तिन. 13 — राज्. 14 — ल. 15 — राज्.

• Likewise आश्रयाशः. • Also क्षणाणु. • Likewise सप्तार्चिः
(वि). • Also दमुनाः. • A being, consisting of flame, but with
a mare's head, sprung from the thighs of *Urva*, and was receiv-
ed by the ocean. • Masc. ज्वालः, fem. ज्वाला. • Fem. कोला.
• Also f. n. अर्चिः, (स). • Fem. सुविहङ्गा, neut. — गं. • The
regent of worlds below; or death, and judge of departed souls.
• Likewise दण्डधारः.

A giant or
ghost.

55. राक्षसः कौण्डः क्रयात् क्रयादेः ऽथ आशरः
 m m 1 m m m a m b

रात्रिचरो रात्रिचरः कर्बुरो निकषात्मजः
 m m m e m

56. वातुधनः पुण्यजने नैकृते वातु रक्षसी
 3 m m g 4 m m h 5 m

VARUNA. f

प्रैता वरुणः पाप्मो यादसांपतिरपतिः
 m m m 6 m m

Air or wind.

57. असन सानो वायुर्वातरिश्वा सदागतिः
 m i m m 7 m 8 m

रघश्चो गन्धर्वो गन्धर्वा निजा गुहाः
 m m j 9 m m k m

58. समोर मारुत मरुज् जगयाश्च समोरणाः
 10 m m l m m m

नमस्त्वात् पवन पयम न प्रभञ्जनाः
 m m 11 m 12 m m m

Air inhaled.

59. प्राणो ऽपानः समानश्चो दान योनौ च वायवः
 m

शरीरस्याऽग्ने)

Speed or
velocity.

रश्मि तरसी (तु) रयः स्रष्टः
 13 n 14 n m m

¹ क्रयाद. ² रक्षस. ³ — तस. ⁴ पाप्मन्. ⁵ अ—. ⁶ — यन्.
⁷ अ—. ⁸ आ—. ⁹ — तु. ¹⁰ — तु. ¹¹ — न. ¹² उ—. ¹³ तरस्.

* Or अथपः. ^b Or अशिरः. ^c Likewise कर्बुरः and कर्बुरः.
^d Or वातु. ^e Also नैकृतेति. ^f Or the regent of water. ^g Like-
 wise वरुणः. ^h Also अपांपतिः. ⁱ Or पयसाश्च. ^j Likewise
 मरुतः. ^k Also जगत् (du. जगते, or जगन्ते) and प्राणः. ^l Like-
 wise वातिः. ^m Five breaths, or air inhaled or emitted several
 ways, as breath, deglutition, &c. ⁿ Also रश्मिः.

1 m a
60. जव्

Quick, or
swiftly. b

(ष्य) शीघ्रं त्वरितं लघु क्षिप्रमरं हुतं

सत्वरं चपलं तूर्णमविलम्बितमाणु (च)

Eternal, or
continually. c

61. सततं जनारताश्चान्त सन्तताविरतानिष्टं

नित्यानरताजबम् (ष्य)

Much or ex-
cessive. d

(ष्या) उत्तिष्ठो भरः

62. अतिवेद्य मृगाद्यर्थातिमात्रोद्वाह निर्भरं

तत्रैव तन्नितान्तानि गाढ वाढ वृद्धानि (च)

63. (स्त्रीषु शीघ्राद्यनये स्यात् त्रिष्वेषां भेद्यगामि यत्

1 जव. 2 प्रर. 3 अ —. 4 या —. 5 अ —. 6 अ —. 7 या —.
8 अ —. 9 अ —. 10 अ —. 11 अ —. 12 उ —. 13 तीव्र. 14 ए —.
15 —न्त. 16 दृढ.

* Likewise जवनः. ^b These terms, used adverbially, are neuter; but as adjectives, they agree in gender with the subject. Masc. शीघ्रः, fem. शीघ्रा, neut. शीघ्रं. ^c Also Indec. अक्ष. ^d Except this term, which properly should not be used as an adjective. ^e These likewise are neuter as adverbs, but vary as adjectives. This is reckoned among indeclinables. ^f Except this, which properly should not be used as an adjective. ^g Except this also, which is never used as an adjective. This is also reckoned among indeclinables. ^h These likewise are neuter as adverbs, but vary as adjectives. ⁱ Except these two, which are invariably masculine; but they are used adverbially in the second singular neuter. ^j This is indeclinable according to some. ^k They are neuter when used not as nouns; consequently, as adverbs. ^l A various reading is भेद्यगामि, (used as an epithet or discriminative) instead of सत्वगामि, (used as a noun; i. e. as an adjective.)

Cuvēra. ^{1 m} ^m ^{2 m} ^m
कुवेरास् चम्बकसखे यत्तराड् गुप्तकेश्वरः

64. मनुष्यधर्मा धनदे राजराजो धनाधिपः

^m ^m ^m ^m
किमरेभ्यो दैव्यैः पौलस्त्यो नरवाहनः
^{4 m b} ^{5 m c} ^{6 m d} ^m ^{7 m}

यत्तैः कपिहस्तैः त्रिभिः श्वेदं पुण्यजैश्चरः

The garden
of Cuvēra.

(कश्यपानं) चित्ररः

Nalacūbara.

^{m f}
(कुवेरसु) नलकु. रः

Caṭasa. g

66. कैलासः (स्थानं)

Cuvēra's
city.

द्युतना (छर)

His throne
and vehicle.

^{m m}
(विमानं तु) पुण्यकं

His attend-
ants.

^m ^m ^m ^m
(यान्) किपरः किंपुरुषस्तु रंगवदनो मनुः

His trea-
sure.

67. निधि (नी) श्रेष्ठि

Amiferous
gems. i

ⁿ ⁿ
(भेदाः) पद्म इत्यादयो निधेः

¹—र. ²—राज. ³—भैत. ⁴—यत्त. ⁵—ए—, ⁶—ए—,
⁷—र. ⁸—य.

^a The god of riches. ^b Also यत्तेश्वरः. ^c Likewise एकपिङ्गलः.
^d Also ऐडविडः, or ऐलबिलः, and ऐडविल. ^e Son of Cuvēra.
^f The same term, in the dual, designates both the sons of
Cuvēra; named NALACŪBARA, and MANIGŪVA. ^g Abode of
Cuvēra. ^h Also सेवदिः. ⁱ See an enumeration of the other se-
ven (for there are nine such fabulous gems) in other dictionaries.

SECTION II.

The sky or atmosphere.	$f \quad f \quad a \quad 1 \text{ } b \text{ } 2n \quad n \text{ } 3n \text{ } .$ 1. वा दिवौ (दिक्खराव) अथ येन पुष्करन्मरं $4n \text{ } o \quad nd \quad n \text{ } n \quad 5n \quad n$ ननोन्तरिक्षं गगनं नन्त सुरवर्त्मनं $6n \quad n \quad 7nm \quad 8nm \text{ } o$
Space, region or quarter. f	$9f \quad 10fg \quad f \quad 11f \quad 12f$ 2. विद्यद् दिक्पदं (वा तु पुंसां) काण विद्यायसौ $13f \quad 14fi \quad 15f$ दिक्षसः (ः) ककुभः वासा आशः (च) हरितश्च (क्षतः, $13f \quad 14fi \quad 15f$
The several quarters. h	f 3. प्राच्यवाची प्रलीचस् (ताः पूर्व दक्षिण पश्चिमः) mfn (उत्तरा दिग्) उदीची (श्चाद्) mfn दिशां (तु त्रिषु दिग्भवे)
Situating or bearing. j	$mm \quad m \quad m \quad m \quad m \quad m$ 4. इन्द्रोऽर्धः पितृपतिर्भैरवोऽर्यो मरुत् $m \quad m$ क्षेत्रे दिग्ः (यनयः पूर्वोदीची दिशां क्रमः)

1 वा —. 2 येमन्. 3 अं —. 4 नभस. 5 — दीक्ष. 6 — त्.
 7 — वा काण. 8 — यस्त. 9 दिग्. 10 ककुभ. 11 आशा.
 12 हरित. 13 — ची. 14 — वा. 15 ची —.

• See § i v. 4. ^b Or अर्ध. ^c Likewise नभं (भ.) ^d Or अन्तरिक्षं.
 • Masc. विद्यायः. Neut. विद्यायः. Also विद्यायसः—स; and indec. विद्यायसा. ^f A tract or quarter of the world; sing. दिक्, pl. दिक्षा. Or with the feminine termination दिक्षा, pl. दिक्षाः. ^g Nom. ककुभ. Also with the feminine termination ककुभः. ^h In their order: namely, East, South, West, North. ⁱ Some read अवाची for the South; restricting अवाची to the region below. ^j Ex. पूर्वदिग्ः eastern; fem — द्या; neut. — द्यं. ^k In their order: E. S. E. S. S. W. W. N. W. N. N. E. Thus, fire S. E. *Nairita* S. W. Air N. W. *Sira* N. E. From the regents, the points are denominated: as ऐन्द्र, East. आग्नेयो, South-east. वायव्य, South, &c.

Elephants, at
the points. a

5. ^m ^m ^m ^m ^{1 m}
शेरावतः पुण्डरीको वामनः कुमन्दाऽञ्जनः

^m ^m ^{2 m}
पुष्यदन्तः सार्वभौमः सुप्रतीकश् (च दिग्गजाः)

Their females.
b

6. ^{f o} ^f ^f ^{3 f}
(करिष्यो) ऽभ्यनु कपिल पिङ्गलानुपमा (क्रमात्)

^f ^{f d} ^{f o} ^f
ताग्रकर्णो शूचदन्तो (चा) ऽहना (चा) ऽञ्जनावतो

Intermediate
point. f

7. ^{i n} ^{f g}
(लोपाययं त्व) ऽपरिहं (दिशोर्मध्यं) विदिक् (स्त्रियां)

Included
space.

ⁿ ⁿ
अभ्यन्तरं (त्व) अन्तरालं

The sensible
horizon. h

^{m i} ^m
चक्रवालं (तु) मण्डलं

A cloud.

8. ^{n j} ^m ^m ^m ^m ^m
अग्रं मेघा वारिवाहः स्नयितु नैवाहकः

^m ^{4 m} ^{5 m} ^{m k} ^m
धाराधरो जलधरस् तडित्वान् वारिदेऽम्बुभृत्

^m ^m ^m ^{6 m l} ^{7 m m}
9. घन जीमूत मुदिर जलमुग् धूमवानयः

A succession
of clouds.

^f ^f
कादन्विनी मघनमाला

Belonging to
clouds.

^{m f n}
(त्रिगु मेघभवे) ऽसिध

1 अञ्जन. 2 — क. 3 अ — . 4 धर. 5 — त. 6 — मुक्. 7 — नि.

* Belonging to the several reagents of them, respectively. ^b In the same order. ^c Also अञ्जना. ^d Likewise पुमदन्तो. ^e Also अङ्गदा. ^f Or half quarter, as S. E. &c. ^g Likewise अदिक्. ^h Or any orb and circumference. ⁱ Or चक्रवाट. ^j Or अर्ध. ^k Also वारिधरः. ^l Likewise जलभृत्, जलद, &c. ^m Properly this signifies a cloud of smoke : and जीमूतः is a visible exhalation.

The rum-
bling of
thunder. a

10. ⁿक्लान्तं ⁿगजितं ⁿमेघनिघोषे ^{1nb}रसिता (दि च)

Lightning.

^{fc}अया ^fशतद्वाद ^{2f}ऋदिनैरावयः ^{3f}क्षप्रभा

11. तडित् सौदामिनी विद्युत् चञ्चला चमज्ज (अपि च)

A clap of
lightning. g

^{mf}स्फूर्जद्युः ^g(वज्रनिघोषे)

A flash of
lightning. h

^mमेघज्योतिरिन्द

A rainbow.

12. इन्द्रायुधं शक्रधनुस्

INDRA'S
bow un-
bent. i

ⁿ(तदेव ऋजु) रोहित

Rain.

^{fnj}वृष्टिवैध

Drought.

^m(तद्विघाते) ^{gm}अव्याह्वयहे (समौ)

A hard
shower.

13. धारासम्यात् आसारः

Thin rain.

^{mk}शोकरो ¹(अम्बुकाणाः स्रुतः)

1—त. 2—दी. 3—ते. 4—इ— 5—स्. Ex.—दुष.

6—अ—.

- Or the grumbling of clouds. ^b Including other synonyma, as ध्वनित, &c. ^c Also अम्बा. ^d Better सौदामिनी; likewise सौदामिनी. ^e The noise attending a fall of thunder or stroke of lightning. ^f Also स्फूर्जद्युः, and विस्फूर्जद्युः, or विस्फूर्जद्युः. ^g Or वज्रनिघोषः. ^h Or the fire attending a stroke of lightning. ⁱ When his bow is bent, its shadow appears as a rainbow; when unbent, it is invisible to mortals. Some of the commentators have approached towards a true explanation of the rainbow; saying that it proceeds from the rays of the sun, which are of various colours, and being dispersed by the air, appear in the sky. ^j Likewise वर्षणः. ^k Or शोकरो. ^l Or स्रुतः.

- Hail. ^{1 m} वर्षापलस् ^{f m} (तु) करका
- A cloudy day. a ⁿ (मेषच्छत्रे ऽक्रि) दुर्दिनं
- Covering or disappearance. b ^f 14. अन्तर्द्धा यवधा (पंसि त्व) ^f ^m ^{2 n} अन्तर्द्विर्पवारणं
- ⁿ ⁿ ^{n o} ^{3 n} अपिधान तिरोधान पिधानाच्छादनानि (च)
- The moon. 15. हिमांशुश्च चन्द्रमाश्च चन्द्र इन्दुः कुमुदबान्धवः
- ^{4 m} ^{5 m d} ^{m o} ^m ^{m f} विधुः सुधांशुः शुभांशुरोषधीशो निशापतिः
16. अजो वैवाहकः सोमो लौह्यगङ्गः कलानिधिः
- ^m ^m ^{m d} ^m ^m ^m दिजराजः शशधरो नक्षत्रेशः क्षपाकरः
- ^f 17. कला (तु घोटशो भागे)
- A digit. i ^{m u j} ^{m f n} विम्बो (ऽस्त्रो) मण्डलं (त्रिषु)
- The disk of the sun or moon. ⁿ ^{m n} ^{m n} ^m भित्तं शकल खण्ड (वा पुंस्) ऽर्द्धो
- A part. ⁿ ऽर्द्धं (समं ऽशके)
- Half.

¹—ल. ²अ—न. ³का—न. ⁴—शु. ⁵—मस्. ⁶को—.

* Or obscured by clouds. ^b Or any thing, which hides and withholds from sight. ^c Also छादनं, and छदनं. ^d Likewise माः, (मस्.) ^e Also चन्द्रः. ^f Likewise कुमुदबन्धुः. ^g Also सोमा, (न.) ^h Likewise शशधरः, शशलाञ्छनः, and शशी, (न.) ⁱ Or the sixteenth part of the moon's diameter. ^j One author makes this fem. Also विम्बो.

- Moonlight. 18. चन्द्रिका कैमुदो ज्योत्स्ना
 Parity or brightness. प्रसादस् (तु) प्रसन्नता
 A spot or mark. कलङ्काक्षौ लाज्जनं (च) चिह्नं लक्ष्म (च) लक्षणं
 Exquisite beauty. 19. सुघमा (परमा शोभा)
 Beauty or splendor. शोभा कान्तियुतिश् छविः
 Frost. अवश्यायस् (तु) नोद्धारस् तुषारस् तुहिनं हिमं
 20. प्रालेयं मद्धिका (चा)
 Ice and snow. (य) हिमानो हिमसंहतिः
 Cold or chilliness. शीतं (गुणे)
 Cold or frigid. (तद्वदर्थः) सुषोमः शिशिरं जडः
 21. तुषारः शीतलः शीते हिमः (सप्तान्वलिङ्गकाः)
 The polar star. भव औत्तानपादिः (स्याद्)

• AGASTYA. g

अगस्त्यः कुम्भसम्भवः

१—द. २ अङ्ग. ३—लम्न. ४—ति. ५—य. ६—हार. ७—वार.

* Also चन्द्रिमा. * Likewise लक्ष्मण. * Also सुतो, and हवी.
 † Or मद्धिका. † Likewise सुषोमः, and सुसोमः. † Or the north pole itself. In mythology, *Dhruva* is son of *Uttānapāda*, and consequently grandson of the first *Menu*. In Astronomy, *Uttānapāda*, is β Ursæ minoris. * *Agastya* is regent of the star *Canopus*.
 † Also अन्नलिः.

1 m a

22. नैषावरुणिर

His constellation.

(ऋषेव) लोपामुद्रा (सधर्निषो)

n b 2 n n f f n o 3 f n d

A star.

नक्षत्रमृदं तारा तारका (पु) डु (वा स्त्रियां)

Asterisms.

23. दाक्षायिष्यो (ऋषिनोत्यादि तारा)

4 f 5 f

The head of Arics.

अश्वयुग्मश्चिना

Stars in the Southern scale.

राधा शिखा

Stars in Cancer.

पुष्पे (तु) सिध तिव्यो

The Dolphin.

6 f अश्विष्या

24. (समा) धनिष्ठा

The wing of Pegasus.

(सु) प्रोक्तपदा भाद्रपदाः (स्त्रियाः)

n b n 7 f

Orion.

मृगशीर्षे मृगशिरस् (तस्मिन्नेऽ) यक्षायषो

8 f i

Stars in his head.

25. इल्लकाः (तस्मिन्नेऽदिषे तारका निवसन्ति याः)

m m u c k 9 m m

The planet Jupiter.

वृहस्पतिः सुरावाय्यो गोपतिर्धिव्यो गुरुः

1—णि. 2 ऋत्त. 3 उडु. 4—हुज्. 5 अ—. 6—छा.
7 आ—. 8—ला. 9 धि—.

* Likewise वरुणिः. ^b Also नक्षत्रं. ° Neut. तारकं. Likewise masc. तारः, and तारकः. ^d Neut. उडु, fem. उडुः or उड्वी. ° Aswini and others, the longitude of which regulates the divisions of the zodiac. In mythology, they are nymphs, and daughters of *Ducsha*. ^f Properly dual, as indicating two stars, which compose this constellation according to ancient authors. But astronomers now reckon four. ^g Also भद्रपदा. ^h Likewise masc. मृगशीर्षे, and fem. मृगशिराः (स्). Also masc. मृगः. ⁱ Also इल्लकाः. ^j *Vrikaspati*, the preceptor of the gods, son of *Angiras*. ^k Likewise गोपतिः, गोपतिः, and गोतिः.

	^m ^{ma} ^{1m} ^m	26. जां अङ्गिरसि वाचस्यतिष्ठ चित्रशिखण्डिः
Vocative	^m ^m ^m ^{2m} nd ^m	शुक्रो देवगुरुः काय उग्रना भार्गवः कविः
Nominative	^m ^m ^m ^m ^m	27. अङ्गारकः कुजे भूमि लोहितार्कः महीसुतः
Nominative	^m ^m ^m	रोहिण्यो बुधः सैम्यः
Indicative	^{mb} ^{mi}	(समै) शैरि शनैश्चरै
Indicative	^{nk} ^m ^m ^m ^m	28. तमस्(तु) राजः खर्भानुः सैदिकेयो विधुन्तुः
Indicative	^m	(सप्तर्ष्यो मरीचत्रिमुखाश्च) चित्रशिखण्डिनः
Indicative	^m	29. (राशोनामुदयो) लयं
Indicative	^m	(ते सु मेघवृषादयः)
Indicative	^{mo} ^m ^{3m} ^{4m} ^{5m} ^{6m}	सूर सूखायमादित्य द्वादशात्म दिवाकराः

1—सि. 2—नस्. 3—अ—न्. 4—आ—. 5—अन्. 6—र.

* The patronymick, in the plural, reverts to the original form अङ्गिरसः. ^b *Sucra* or *Usanas*, the preceptor of the giants, son of *Bhrigu*, and regent of the planet Venus. ^c In the vocative sing. उग्रनः (स्) उग्रनन, or उग्रना. ^d Likewise भृगुः. This and the patronymick, in the plural, make भृगवः. ^e According to mythology, the son on the earth. ^f *Bud'ha*, son of *Sōma*, (or the moon) by *Rōhinī* (or the Hyades). ^g *Santī*, the offspring of the sun by *Ch'itayā*. ^h Or more properly, शैरिः. Also शैरः. ⁱ Likewise शनिः. ^j *Rāhū*, son of *Sinhicā*. ^k Also masc. तमाः, (स्) ^l The seven principal stars in Ursa major are the seven sages; *Mātrīchi*, *Atri*, *Angirās*, *Pulastya*, *Pulaha*, *Cratu* and *Vasist'ha*. ^m The rising of the signs. ⁿ The sign (*Itāsi*) are Aries, Taurus, &c. ^o Likewise सूरः.

m 1 m m m

30. भास्वरहस्तरश्च प्रभाकर विभाकराः

2 m m m m 3 m

भास्वद् विवस्वत् सप्तश्च हरिदशोष्णरश्मयः

m 4 m m a m b 5 m 6 m

31. विकर्तनार्कं मार्तण्ड मिहिरा च पूषणः

7 m m 8 m m m

द्युमणिस् तरणिर्मित्रश्च चित्रभानुर्विरोचन

m 9 m m 10 m o

32. विभावसुर्ग्रहपतिस् त्विषांपतिरर्हपतिः

m m 11 m m d 12 m m

भानुर्हंसः सहस्रांशुस् तपनः सविता रविः

m m 13 m

Three of
the sun's at-
tendants.

33. माठरः पिङ्गला दण्डश्च (चण्डांशोः पारिषाद्विकाः)

m m m m g m

The dawn. f

सूरसूतो ऽरुणो ऽनूरा काश्यपिर्गण्डाग्रजः

14 m h m 15 m n

Hale.

34. परिवेषस् (तु) परिधिरुपसूर्यक मण्डले

m 16 m m 17 m m f m 18 m i

A ray.

किरणेषु मयूखांशु गभस्तिष्ठति धृणयः

m m m f f

35. भानुः करो मरोचिः (स्त्रीपुंसयोः) दर्शयति (स्त्रियाम्)

1 अ—, 2—त, 3 उ—श्चि, 4 अ—, 5 अ—, 6 पूषन्.

7—णि, 8—त्र, 9—ति, 10 अ—, 11—शु, 12—ठ.

13—ण्ड, 14—घ, 15 उ—, 16 उच्च, 17 अंशु, 18—धृणि.

* Also मार्तण्ड. * Likewise मिहिरा. * Also अर्हपतिः.

* Likewise तपनः. * Severally named in the text. They are INDRA, YAMA, and fire, under other names: one placed on the left of the sun; the two others on his right. † The charioteer of the sun. ‡ Likewise काश्यपः. § Also परिवेषः. † Some read प्रश्नि.

m 1 m 2 m
प्राङ्परान्न मध्याह्नास् (त्रिसन्ध्याम्)

fb
(अथ) शर्वरी

Sunshine. b

Warmth. c

" " " "
कोष्ठां कवोष्ठां मन्दोष्ठां कदुष्ठां (त्रिषु तर्वादि)

Heat. e

" " " f
37. तिग्मं तीक्ष्णं खरं (तद्वन्)

Sultry vapour. g

f f
स्रग्दृष्टा मरुचिका

¹ रुच्. ² त्विष्. ³ भास्. ⁴ दीप्ति. ⁵ रोचिस्. ⁶ प्रोचिस्.

^a Also masc. भाः (स्) or भासः, (स). ^b Or any lustre and heat. Some interpret this, the converse of darkness. Others make the three terms of this article synonymous with the preceding eleven, as signifying light, and illumination. They are distinguished from the article which precedes, as not immediately issuing from the sun. ^c Or warm. ^d When used as adjectives, they vary with the gender. ^e Or hot. ^f These also, when employed as adjectives, vary with the gender. ^g Appearing at a distance like a sheet of water. The phenomenon called Mirage.

The full and
change of
the moon. a

Last day of
the half
month.

Day of full
moon.

Moon a little
gibbous. d

Moon quite
full. e

Day of new
moon.

Moon a little
horned. b

Moon exact-
ly new. f

An eclipse.

Eclipsed.

7. (स) पर्वसन्धिः (प्रतिपद्युद्धशेष्येदन्तरम्)

पक्षान्तौ (पद्यदशो द्वे)

पूर्णिमासी (तु) पूर्णिमा

8. (कजाहीनेसा) अनुमतिः

(पूर्णे) राका (निशाकरे)

अमावास्या (तु) मावसा दशः सूर्येन्दुसकम्

9. (सा दृष्टेन्दुः) सिनीवाली

(सा नष्टेन्दुकला) कृष्णः

उपरमि यो

(राज्यस्ते त्विन्दौ च पुष्णि च)

¹ अ---

* The junction of the 15th and 1st of a half month, or the precise moment of the full or change of the moon. ^b Also दृष्ट and दृष्टि

^c Likewise पूर्णिमा, पूर्णिमासी, पूर्णिमासी, ^d दौर्गन्धी. ^e That is a fifteenth day of the moon's age, on which she rises one digit (1/16th less than full. ^f A similar day; but on which she rises quite full. ^g Also अमावासी, अमावासी, अमावासी, अमावासी, and अमावासी

^h Some add अदृष्टः. ⁱ That is, a thirtieth day of the moon's age, on which she rises visible. Or sets visible; the first lunar day having commenced, or the fourteenth of the dark half month being unfinished

^j A similar day, but on which she rises invisible. ^k Also कृष्णः.

10. सौम्यशेपरत्तौ (दाव)

A meteor. a

उज्ज्वल उपाहितः

Sun &
moon.

(एकमेतत्) पुष्यन्तौ (दिवाकर निशाकरौ)

Sixteen
thirds. b

11. (अष्टादश निनेषत्तु) काष्ठः

Eight se-
conds. c

(त्रिंशत् ताः) कलाः

Four mi-
nutes. d

(तास्तु त्रिंशत्) क्षणः

An hour. e

(तेत) मुहूर्ता (दादशस्त्रियाम्)

A day. f

12. (तेतु त्रिंशद्) शिराजः

A fort-
night. h

यत्तु (स्ते दशपञ्च च)

Eight &
day. fort-
nights. i

(पक्षौ प्रवर्षयो) शुक्ल वयो

A month. j

मास (स्तु त वयो)

1 उ—, 2—वत्, or वन्त. 3 अ—.

* As a falling star, &c. also a comet. ^b Or thirtieth part of a *calā*, and measured by eighteen twinklings. ^c Or thirtieth part of a *Cshan'a*. ^d The three hundred and sixtieth part of a day. ^e The thirtieth part of the day; containing twelve *Cshan'as*. ^f A nycthemeron, containing thirty *Muhūrtas*. ^g Some make this neuter; but erroneously. ^h Half a month, comprising fifteen days. ⁱ Respec-
tively, from new moon to full, and from the opposition to the conjunc-
tion. ^j The twelfth part of a year; comprising two *pacshas*, or thirty
days. This is according to lunar time. But the same name is appli-
cable to the solar and sidereal months. ^k Likewise मास (स्तु).

A season. a	13. (द्वौ द्वौ माघादिमासौ स्यात्) ऋतु ^m
A half year. b	(स्त्रैर) यनं (त्रिभिः) ^{1 n}
A year. c	(अयने द्वे गतिरुद्दग्दक्षिणार्कस्य) वत्सरः ^m
Equinox.	14. (समरात्रिदिवे काले) विषुवद्विषुवं (च तत्) ^{m 3 m f m m g}
Āgrahāya. f.d. e	मार्गशर्षे सहा मार्ग आग्रहायणिक (सः सः) ^{m m m}
Pauṣa. h	15. पौषे तैष सहस्रौ (द्वौ) ^{4 m j m}
Māgha. i	तथा माघे ^{m l}
Phālgunā. k	(ऽथ) फाल्गुने ^m
	(स्यात्) तपस्यः फाल्गुनिकः ^{m m}
Chaitra. m	(स्यात्) चैत्रे चैत्रिणो मघः ^{m m m}

¹ अ— ² —वत्. ³ सहस्. ⁴ तयस्.

* The sixth part of a year, comprising two months, as *Māgha* and *Phālgunā*. Properly the season consists of two solar months: but the term is also applicable to lunar time. ^b Or the sun's alternate journeys towards the tropics, measured by three seasons. ^c Consisting of the northern and southern tracts of the sun. ^d Also masc. विषुवान्, and विषुवः. And विषुखः or विषुयः. ^e Month in which the moon is full, nearly in the longitude of Orion's head. ^f Likewise सहः (सः) ^g Also अग्रहायणः. ^h Near γ and δ of Cancer. ⁱ Near the lion's tail. ^j Some add तपः (—घ). ^k Near the lion's tail. ^l Also फाल्गुनः. ^m Near the virgin's spike.

<i>Vaiśāc'ha.</i> a	16. वैशाखे माघवे राघे।	
<i>Jyāishtha.</i> b		ज्येष्ठे शुक्रः
<i>Āshād'ha.</i> d		शुचि (स्वयन्)
	आषाढे	
<i>Śrāvaṇa.</i> f	आवणे (तु सा. न) नभाः आवणिक (खसः)	
<i>Bhādra.</i> g	17. (शु) नभस्यौष्ठपद भाद्र भाद्रपदाः (समाः)	
<i>Āśvina.</i> h	(आदा) श्विन ईषे (ऽप्या) श्रुयजे (ऽमि)	
<i>Cārtica.</i> k		(स्यात्) कार्तिके
	18. वाङ्लोर्जा कार्तिकिके।	
Winter. l		हेमन्तः
Cold season.		शिशिरे (ऽस्त्रियाभ्)
Spring. o	वसन्ते पृथ्वसमयः सुरभिर	
Hot season.		योण उपकः

1 नभस्. 2 आ—. 3 आ—. 4 ऊर्ज. 5 —भि.

a Month in which the moon is full near the southern scale.
 b Near the scorpion. c Likewise ज्येष्ठः. d Near the bow of Sagittarius.
 e Also अषाढः, अषाढकः, and आषाढः. f Nearly in the longitude of the eagle.
 g Nearly in the longitude of the wing of Pegasus. h Near the head of Aries. i Likewise ईषः. j Also अश्वयुजः.
 k Near the Pleiades. l Comprising Āgrahāyaṇa and Pausa. m Likewise हेमा (न). n Including Māgha and Phālgua.
 o Consisting of Chaitra and Vaiśāc'ha. p Comprehending Jyāishtha and Āshād'ha. q Or उपकः. Also ऊर्ज, or ऊर्जा (न).

19. निदाघः^m उष्णः^m (पगमः^m उष्णः^m उष्णः^m तपः^m)
 2 f d f c
 Rains, c (स्त्रियं) घाटः^{3 f g} (स्त्रियं भूमि) वर्षा^h
 Fautry sea- (अथ) शरत् (स्त्रियाम्)
 son, f
20. (पड़मी^{4 m} ऋतवः^h पुंसि मार्गदीनां युगैः क्रमत्)
 m i m j 5 m n m 6 f k f l
 A year. संवत्सरो^h वत्सरो^h ऽब्दे^h द्वायेने^h (ऽब्दी) शरत् समाः
21. (मस्तिन स्यः^h द) ऽभीरात्रः^h पैत्रो^h
 A patriarchal day, m (वर्षेण) देवतः
 A day of the 60 is, n
 A day of (देवे युगसहस्रे^h दे) ब्राह्मः
 Brahman, o 7 m
 A calpa, p कल्पो (तु यौ पणाम्)
22. मन्वन्तरं^h (तु दिव्यानां युगानामेकसप्ततिः)
 m r m m s m n
 A destruction of the world. संवर्तः प्रलयः कल्पः क्षयः कल्पान्तः (स्वर्ग्ये)

1—1. 2—य. 3—द. 4 ऋतु. 5 अथ. 6—द. 7 कल्प.

^a Likewise उष्णः, उष्णः, and उष्णः. Or उष्णः, &c. and उष्णः, &c. ^b Also तपः (स). ^c Containing *Sṛvāṇa* and *Bhādra*. ^d Likewise घाटः. ^e Restricted to the Plural. ^f Answering to *Āstina* and *Cārtica*. ^g Also शरत्. ^h These six seasons severally correspond to two months each, ⁱ the same order. ^j Also संवत्सरो. ^k Likewise परिवत्सरो, and ^l वत्सरो. But in the quinquennial cycle these are names of different years. ^m Also शरत्. ⁿ Some restrict this to the Plural. ^o Or a month of mortals. ^p Or a year of mortals. ^q Or 2000 *yugas* of the gods: that is, 1000 *yuga* constitute *Brahmā's* day, and his night contains as many. ^r The same grand period, or 432,000,000, years of mortals, measuring the duration of the world; and as many, the interval until its renovation. ^s Or a grand period containing seventy-one *yugas* of the gods. ^t Also संवर्तः. Likewise प्रवर्तः. ^u Also विकल्पः.

SECTION IV.

- Sim. 1. (अस्त्री)पद्मं^{m n} (पुमान्)पाप्मा^{l m n a} पाथंⁿ किल्बिषⁿ कल्मषम्ⁿ
^{n n 2 n 3 n 4 n n n}
 कलुषं^{m n} अग्निनेत्रे^{n b} घमं^{5 n} दौⁿ दुरितं^m दुष्कृतम्^m
- Virtue or moral merit. 2. (स्त्री) धर्मं^{6 f d} (स्त्रियां) पुण्यं^f श्रेयसी^{m m} सुखतं^{m 7 m} वृषः^m
^{6 f d f m m m 7 m m}
- Joy, or pleasure, c. 3. (स्त्री) प्रीतिः^{8 m} प्रमदो^{9 m c} चर्चः^{10 n} प्रमोदामोदं^{n f} रंभदाः^{g n h}
^{8 m 9 m c 10 n n f g n h}
- Happy, well, or right. 4. (स्त्री) नन्दयुगानन्दं^{n n n} एमे^{n i} शातंⁿ सुखाणिⁿ (च)
^{n n n n i n n}
 श्वःⁿ श्रेयसंⁿ शिवंⁿ भवं^{n j} कल्पं^{m n} मङ्गलं^m शुभम्^m
5. भागुकं^{n k} भविकंⁿ भयंⁿ कुपलंⁿ क्षेमंⁿ (स्त्रियां)
 शखंⁿ (वा)
- (इयं त्रियु चोक्ते पाप पुण्य मङ्गलं च)

¹ पाप्मन्. ² एनम्. ³ अघ. ⁴ अहं. OR अघम्. ⁵ अयस्.
⁶ मुद. ⁷ या— . ⁸ या— . ⁹ या— . ¹⁰ एनम्.

^a Used as an epithet, this word varies with the gender of the subject.

^b As an adjective, this likewise varies with the gender of the subject.

^c Some restrict the seven terms in the first line, as signifying the actual sensation or mental affection of pleasure; and the other five, as importing pleasure in the abstract.

^d Likewise मुदा and मुदिता.

^e Also कानन्दः and नन्दः.

^f Also सा i.

^g Likewise शैख्यं.

^h Used as epithets, this and the following words vary with the gender of the subject.

ⁱ Fem. कल्याणी.

^j Also कुपलं, and कुसलं.

^k These adjectives are restricted to the genders stated in the text, when employed as substantives to denote the abstract quality.

^l The three nouns here specified, with those which follow them respectively, or with such only as follow the last of them, being used as adjectives, agree in gender with the subject.

Excellence, or happiness. 5. ^fमतस्त्रिका ^fमघर्षिका ^{mn 1 m}प्रकाश ^{ma}मुह तस्त्रै

(प्रशस्त्रवाचकान्यमूय)

Good luck, or favorable fortune.

^{2 m}इयः (शुभावघोविधिः)

Destiny, or luck.

6. ^{m n h}दैवं ^mदिष्टं ^mभागधेयं ^mभाग्यं (स्त्री) ^{f m}नियतिर्विधिः

A cause.

^mहेतु (नं) ^{nc n}कारणं ⁿवीजं

A primary cause.

ⁿ(निदानं त्वा) ^{3 n}दिकारणं

The soul.

7. ^mक्षेत्रज्ञ ^{4 m}आत्मा ^{m d}पुरुषः

Nature. e

ⁿप्रधानं ^fप्रकृतिः (स्त्रियाम्)

State or condition. f

(विशेषः काजिगो) ^fव्यस्था

Qualities of nature. g

^{n h}(गुणाः) ^{5 n i}सत्त्वं ^{6 n j}रजस् तमः

Birth or production.

8. ^{7 n}जनुर्जनेन ⁿजन्मानि ^{n k}जनिहृत्पतिरुद्भवः ^{f l}
^{8 f}
^{9 m}

1 उ— 2 अय. 3 आ— 4 आत्मन् 5 रजस् 6 तमस्.
7—त् 8 उ— 9 उ—.

* In apposition, even as epithets, these do not vary in their gender. ^b Also देयं. ^c Likewise करणं. ^d Also पुरुषः. ^e The cause of the material world, or secondly the natural state of any thing. ^f Any particular state, varying with the progress of time; as youth, &c. ^g Severally named in the text; first, the principle of existence or truth; secondly, that of foulness or passion; thirdly, that of darkness. The first enlightens, constitutes knowledge, and is the cause of truth. The second occasions coveting, and is the cause of pain. The third overspreads, and is the cause of error and illusion. These attributes and essential qualities of nature are according to the *Sanc'hya* philosophy. ^h Likewise सत्त्वं. ⁱ Also Masc. रजः (रज). ^j Likewise Masc. तमः (तम). ^k Sing. जन्म or जन्मं. Also Masc. जन्मः. ^l Or, जनीः also Masc. जनि.

An animal
or sentient
being.

1m m 2m m m 3m
प्राणी (तु) चेतने जन्मो जन्तु जन्तु शरीरिणः

Kind or
sort.

9. जातिभेदं (तु) सामान्यं

Individual-
ality.

यत्ति (तु) पृथगात्मिका

The mind
or faculty
of reason.

4n n n 5n n na
वित्तं (तु) चेतो हृदयं स्वातं हृन् मानसं मनः

Understand-
ing or in-
tellect. L

f f f f f f f f
10. बुद्धिर्मानुषा धियया धीः प्रज्ञा प्रेमयो मतिः

f 6f 7f 8f 9f f
प्रेक्षोपनधिश्चित् समित् प्रतियज्ज्ञति चेतनाः

Retentive
intellect.

11. (निर्धारणावती) मेधा

me
संकल्पः (कर्म्म मानसम्)

A resolve
or act of
determina-
tion.

m mg
चित्ताभेगो मनस्कारश्च

Conscious-
ness of plea-
sure or
pain. f
Reflection
or considera-
tion. h
Reasoning.

f f f
चर्चा संख्या विचारणा

Doubt or
uncertain-
ty.

10m m 11mj
12. अध्याहारस् तर्क ऊहो

f f
विततिगता (तु) संशयः

1 प्राणिन्.

2 जन्मन्.

3—रिन्.

4 चेतस्.

5 हृद्.

6 उ—वि.

7—त्.

8—द्.

9—द्.

10—र.

11—द्.

* Some make this masc. and neut.

* Or the terms in the first

line signify intellect, and the faculty of understanding; and those in the second line signify comprehension, or the exercise of that faculty. * Also प्राज्ञा. * Likewise समुची. * Also विकल्प.

* The attention of the mind to its own sensations. Fixed attention and profound meditation, keeping the mind to one object, or continually returning to it; and calling up a particular thought. For the terms are variously interpreted by the different commentators. * Likewise

मनस्कारः.

* The act of a mind on a subject present to the thoughts; the exercise of judgment. Or trying a thing by the test of proof. * Also चर्चनं संख्यानं, and विचारः. * Likewise ऊहा.

संदेह चापरी (वा)

Certainty
or ascertain-
ment.

(अथ समौ) निर्णय निश्चयौ

Heterodox
or heresy.

13. मिथ्यादृष्टिर्नास्तिकता

An injuri-
ous design.

आपादो मोहपित्तनम्

A demon-
strated
truth.

(समौ) सिद्धांत राजांतौ

Error or
mistake.

भ्रान्तिर्मिथ्यामति र्भ्रमः

An agree-
ment.

14. संविदागुः प्रविज्ञानं नियमाश्रय संश्रवाः

अङ्गीकाराभ्युपगम प्रतिश्रव समन्वयः

True know-
ledge. d

15. (मोक्षोद्दी) ज्ञानं

Knowledge
of arts. f

(अन्यत्र) विज्ञानं (शिल्पशास्त्रयोः)

Beatitude.

मुक्तिः कैवल्य निर्वाण श्रेयानिःश्रेयसात्मकम्

१—द. २ अगू or अगुर. ३ आ—. ४ अ—. ५—धि.
६ श्रेयस्. ७ अ—.

* The disbelief of heaven or a future world, or the denial of a God. ^b The meditating of harm, or wishing ill to another; or the attempt to injure. ^c According to different etymologies, (the termination being either derivative or radical,) 2d. sing. : pl. अगू or आव, and अगूम् or आवम्. But अगूः (र) अगुरं. ^d Or that which tends to exempt the soul from further transmigration. ^e Some make this the interpretation, and श्रेयः the word exhibited. ^f Or any knowledge, but that of theology. ^g The delivery of the soul from body, and its exemption from further transmigration.

16. मोक्षोपवर्गो

Spiritual
ignorance-

(१५) चान्मविचारमतिः (स्वियाम्)

Five ob-
jects of
sense. b

रूपं शब्दो गन्ध रस स्पर्शाश्च (च)

An object
of sense. c

विषया (स्वामी)

17. गोचरो इन्द्रियार्थाश्च (च)

An organ
of sense.

दृष्टीर्को विषयोऽत्रियम्

An organ
of action. d

कर्मेन्द्रियं (तु पायादि)

An intel-
lectual or-
gan. e

(मनोनेत्रादि) धीन्द्रियम्

An astring-
ent taste.

18. तुरस् (तु) कषावो (स्त्री)

Five other
tastes. g

मधुरो लवणः कटुः

विस्त्रोऽक्षश्च (च) रसाः (पुंसि)

(तदस्तु घडमी त्रिषु)

१ च. २ चं. ३ क. ४ स्पर्श. ५ च. ६ चिन.
७ र. ८ र. ९ अस्व.

* Or belief of external appearances. b Severally named in the text; viz. colour, sound, odour, flavour, and contact. c Sing. विषयः. d Viz. the hand, the foot, the voice, the organ of generation, and the organ of excretion. e Viz. the mind, the eye, the ear, the nose, the tongue, and the skin. f Also तुरः or कुरः. g Severally stated in the text; viz. sweet, salt, pungent, bitter and sour. h Fem. कटुः or कषो. i Also अस्व. j All these terms, signifying particular tastes, vary with the gender of the subject, when they are used as adjectives.

A pleasing
scent. a

19. (विमर्दोत्थे) परिमलो (गन्धे जनमनोहरे)

A fragran-
cy or per-
fume. b

छामोदः (सोऽतिनिर्धारः)

(वाचलिकृतमागुखात्)

A scent
spreading
far.

A perfume
or fragrant
substance.

20. समाकर्षी (तु) निर्धारो

सुरभिर्घाततपैः

इष्टगन्धः सुगन्धिः (छाद)

A perfume
for the
mouth. g

An illenel-
ling sub-
stance.

A smell
like that of
raw meat. j

White. l

21. छतिगन्धिस् (तु) दुर्गन्धो

विषं (छादा) मगन्धि (यत्)

22. शुक्ल शुभ्र सुवि श्वेत विशद श्वेत पाण्डुराः

1—विन्. 2—रिन्. 3—दिन्. 4—न्धि. 5—न्ध. 6—आ.

* Such as is extracted by rubbing fragrant substances. Ex. Blossoms of the *Minusops elengi*. ^b A very delightful odour, and strong smell. Ex. Musk. ^c Used as adjectives, they agree in gender with the subject. This extends to the close of the section. ^d Ex. the flower of the *Michelia champa*. Some restrict the two first terms, others the two last, to signify a fragrant substance; and the remaining terms, fragrant. ^e Fem. सुरभी. ^f Fem. सुगन्धी. ^g Usually prepared in the form of a pill; or any fragrant drug so employed. Ex. Camphor. ^h Also शुभवासनः. ⁱ Also दुर्गन्धी (न). ^j Or, according to some, like the smoke of a funeral pile. ^k Likewise विश्वं. ^l These and the following names of colours, when used as adjectives, agree in gender with the subject. ^m Fem. श्वेता and श्वेता or श्वेनी. ⁿ Also विषदः.

^m ^m ^m ^m ^m ^m
अवदातः सितो गौरो बललो घबलो ज्जुनः

Fellowish
white.

23. हरिणः पाण्डुरः पाण्डुरः

Grey.

(ईषत्पाण्डुरः) धूसरः

Black or
dark blue.

^m ^m ^m ^m ^m ^m
छाणे नीलासित श्याम काल श्यामज मेघकाः

Yellow.

21. योतो गौरो हरिनाभः

Green.

^m ^m ^m
पलाशो हरितो हरितः

Red.

^m ^m ^m
रोहितो लोहितो रक्तः

Crimson. h

^m ^m
श्रीयाः कोकनदध्वनिः

Dark red.

25. (अयक्तारामल) रुणः

Pale red or
pink. k

^m
(श्वेतरक्तं) पाण्डलः

Brown. l

^m ^m
श्यावः (स्यात्) कपिलः

Purple. m

^m ^m ^m
धूस्र धूमलौ लघालौहिते

¹ —युतः.

² अ—.

³ अ—.

• Fem. सितः. ¹ Likewise अवलक्षः. • Fem. नीला. ⁴ Also पलाशः. • Fem. हरिता, or हरिणी. ⁵ Fem. रोहिता or रोहिणी, and लोहितः or लोहिनी. ⁶ Fem. रक्ता. ⁷ The colour of the red lotus. ⁸ Fem. श्रीया or श्रीणी. ⁹ The colour of the dawn, or of madder. ¹⁰ The colour of carthamus. ¹¹ Compounded of black and yellow; the colour of an ape. ¹² Compounded of black and red; the colour of smoke.

Tawny.	^m कडारः ^m कयिखः ^m पिकु ^{ma mb} पिशंगो ^{mc} कत्रु ^m पिकुखौ
Variegated.	^{ma} 26. चित्रं ^{md} किमीरि ^m कल्लाव ^{mc} श्वलैता (ख) ^{mf} कर्बुरे
	(गुणे शुक्लादयः ^g पुंसि गुणिलिङ्गास्तु सवति)

SECTION V.

The goddess of speech, h	^f 1 ब्राह्मी (तु) ^f भारती ^f भाषा ^f गीर्वाग् ^{2fi 3fj} वाणी ^f सरस्वती
Voice or speech.	^m याद्वा ^f उक्तिर्लपितं ⁿ भाषितं ⁿ वचनं ⁿ वचः ⁴ⁿ
Ungrammatical language.	^m 2. अपभ्रंशे ^m अपशब्दः (स्वाच्)
A word.	(काल्पे) ^m शब्द (स्तु) ^m वाचकः

¹ एत.² गिर.³ वाच्.⁴—स्.

* Fem. पिशंगो. ^b Some read बभ्रुः. ^c Fem. बिगला. ^d Also कर्मीरः. ^e Fem. यता or यनो. ^f Also कर्बुरः. ^g The foregoing names of colours vary with the gender of the subject, when they are used as adjectives. ^h The same words are also synonymous with the following as denoting speech. ⁱ Likewise गिरा. ^j Also वाचा. ^k Likewise वाणिः. ^l Some add अपभ्रंसः.

A sentence. 3. (सिद्धसुबन्तधयो) वाक्यं (क्रिया वा कारकान्विता)

The *Vēdas*,
or any one
of them. a

श्रुतिः (स्त्री) वेद आश्रयस्

The duty
enjoined by
them. b
Three
I *śāstra*. d

अयोधर्मे (सु तद्विधिः)

The aggre-
gate of
them.

A *Vēdāṅga*.

4. (स्त्रियां) ऋ साम यजुषो

(इति वेदाङ्गयोः) ऋषो

(श्रुत्यदि श्रुतेर) कम्

The sacred
name of
God. f

आङ्गार भगवौ (समौ)

History. g

5. इति वासः पुराहत्तं

An accent.
h

(उदात्ताद्यांस्त्रयोः) खराः

Logic and
ethics. i

अन्वीक्षिको दण्डनोति (सर्वविद्यार्थशास्त्रयोः)

A tale. j

6. आख्यायिको (पलव्यार्थो)

A *Purāṇa*.
k

पुराणं पञ्चलक्षणं

1 ऋच्. 2 सामन्. 3 यजुस्. 4 अंग. 5—का.

* The Indian scriptures and holy writ. ^b Chiefly the performance of sacrifices in the manner directed by the *Vēdas*. ^c Or धर्मे, for the preceding term may belong to the synonyma of *Vēda*. ^d Severally named in the text. ^e A science appendant on the *Vēdas*; viz. pronunciation, grammar, prosody, explanation of obscure terms, religious rites, or astronomy. ^f The syllable *Om.* ^g Or a work recording former transactions, and containing traditions: heroic history. ^h Acute, grave, or circumflex. Sing. खरः. Pl. खराः. ⁱ Severally named in the text, and explained in the same order. Logic includes the *Nyāya*, *Vaiśeṣika*, and other schools of reasoning. ^j A true, or a probable story. ^k Or theogony, comprising past and future events, under five heads: the creation; the destruction and renovation of worlds; genealogy of gods and heroes; the reigns of *Menus*; and the transactions of their descendants.

A feigned
story. a(प्रबन्धरूपना) कथ^f

A riddle. b

प्रवृत्ति^{fc}का प्रहेलि^{fd}काA code of
laws.7. स्मृति (स्मृ) धर्मसंहिता^fA compila-
tion and a-
bridgment.समाहृति (स्मृ) संयद्धः^mA part of a
stanza. cसमष्टा (स्मृ) समासार्था^{ff}A rumour.
g.किंवदन्ती जनश्रुतिः^{fh}Tidings or
intelli-
gence.

8. वार्ताप्रवृत्तिस्तान् उदन्तः (याद्)

A name or
appellation.(अथा) कथः^{1m}आख्या^fके (वा) मिथानं^{2f} (य) नामधेयं³ⁿⁱ (य) नामⁿ (व)⁴ⁿ
^{5ff} ^{6nk} ⁷ⁿA call or
summons.

9. कतिराकराकारं

संरुति (वृज्जभिः स्रता)

Clamour. l

A contest
or law suit.

विवादो व्यवहारः (याद्)

The exor-
cium.उपन्यास (स्मृ) वाकुलम्^m

1 आ—.

2 आह।

3 अ—.

4 न्.

5—ति.

6 आ—.

7 आ—.

* Whether founded in fact or not; for example, the poem entitled *Cādambari*.
 b Or intricate question. c Also प्रवृत्ति, and प्रवृत्ति or प्रवृत्ति.
 d Likewise प्रहेलिः. e Proposed as a trial of skill, to be completed. Or rather the verse or verses by which the stanza is completed.
 f Also समष्टार्था and असमष्टार्था. g Whether true or false. h Also किंवदन्तिः. i Likewise fem. अभिधा, अभिधा, संज्ञा, &c. j Also आहृतिः. k Likewise fem. आकरणा, and आकारणा. l Or citation by many at once. m Also व्यवहारः.

An example
or apposite
argument.

10. उदाहरात् उदाहरः^{m n}

An oath.

शपनं शपथः (पमान्)^{n b m}

A question.

प्रश्नेऽनुयोगः पृष्टा (च)^{m c m f}

An answer.

प्रतिवाक्योत्तरे (समे)^{n d l n}

A ground-
less demand.

11. मिथ्याभियोगोऽभ्याख्यानम्^{m n}

A false ac-
cusation.

(अथ) मिथ्याभिशंसनम्ⁿ

A sound in-
dicating af-
fection and
satisfaction.

अभिप्रायः^{m c}

प्रसाद (स्तु शब्दः स्यादनुरागजः)^{m f}

Fame and
reputation.

12. यशः कीर्तिः समाज्ञा (च)^{2 n f g f h}

Praise.

स्तवः स्तोत्रं स्तु तर्जुतिः^{m n f f}

Repetition.

आनेडितं (दिस्त्रिस्तम्)

Making a
loud noise.

उच्चैर्बुधं (तु) घोषणा^{n f}

Change of
voice in
grief, fear,
etc.

13. कक्कः (स्त्रियां विकारेः यः शोकभीत्यादिभिर्ध्वजः)^f

Censure,
blame, or
contempt.

अश्लक्ष्णनिर्भेद परीवादः पवाद (वत्)^{m 3 m m m 4 m}

14. उपमोक्षो जुगुप्सा ( ) कुत्सा निन्दा (च) गर्हणे^{m f f f n}

1 उ—, 2 स—, 3 आ—, 4 अ—.

* Likewise उदाहरणं. * Also शपथः. * Likewise प्रच्छन्नं. * Also

प्रतिवदनं. * Likewise अभिप्रायः. * Also प्रसादनं. * Likewise

कीर्तिः and कीर्तना. * Also समाज्ञा, समज्या and समाख्या. * A

sound uttered twice or thrice, or oftener.

Opprobri-
ous or un-
friendly
speech.
Reproach
or menace.
Reproof
attended
with insult
or dispar-
agement.
An imputa-
tion of
adultery.

Address, or
speaking to.

Incoherent
speech.

Tautology.

Lamenta-
tion.

Quarrel, or
mutual con-
tradiction.

Conver-
sation.
Speaking
well, or ele-
gant dis-
course.
Denial, or
conceal-
ment of
knowledge.

Declara-
tion.

Unauspi-
cious dis-
course.

Good and
auspicious
discourse.

^{1 m} गारुध्यमभिवादः (स्यात्)

^{2 f} भर्त्सनं (त्) प्रकारगोः

15. (यः सनिन्द उपालम्भ स्तत्र स्यात्) परिभाषणम्

(तत्र स्त्रा) क्षारणा (यः स्यादक्रोधा नैद्युनं प्रति)

16. (स्याद्) आभाषणमुत्तापः

प्रलापो (इन्धनं वदः)

अनुलापो मुकुर्भाषा

विलापः परिदेवनम्

17 विप्रलापो विरोधातिः

संलापो (भावणं मियः)

सुप्रलापः सुवचनं

अप्रलाप (स्तु) निरुद्धः

18. संदेशवाग् वाविकं (स्याद्)

(वाग्भेदास्तु चिघूतरे)

उघती (वाग्कल्पाखी)

(स्यात्) कल्या (तु शुभात्मिका)

¹ अ—, ² अ—र, ³ आ—, ⁴ अ—, ⁵ आ—, ⁶ च.

* Also क्षारणा. ^b The following terms vary with the gender of the subject. ^c Masc. उघन, Fem. उघती, Neut. उघत. Also रुघती Masc. रुघन, &c. ^d Likewise कल्या.

Very sweet
and concili-
ating.

Apposite
and proper.

Harsh, and
contumeli-
ous.

Rustic and
homely.

Pleasing,
but true.

19. (अत्यर्थमधुरं) सीतं

संगतं हृदयंगमम्

निकुरं परध्वं

याम्यमृशोक्तं

सूत्रं (प्रिये

20. सत्ये)

Inconsist-
ent, and con-
tradict-
ory.

Imperfectly
pronounced,
or sturred.

Spoken fast,
hurried.

(इय) संकुलः क्षिप्ते परस्परपराहते

(लुप्तवर्णपदं) यस्तं

निरस्तं तरितोदितम्

Sputtered.

Unmeaning
or nonsensical dis-
course.
Unfit to be
uttered.

An impos-
sibility.

An indis-
tinct
speech.

21. (अम्बुवृत्तं) सनिष्ठेवं

अवडं (साद) नर्थकम्

अनन्तरमवाच्यं (साद)

आहतं (तु) मधार्थकम्

22. (अथ) न्हिष्टमविस्मयं

False.

Truth; or
true.

वितथं (तु) वृत्तं (वचः)

सत्यं तथ्य मृतं सम्यग्

(अमूनि त्रिषु तदति)

1 अ—, 2 अ—, 3 अ—, 4 अ—, 5 अ—, 6 ऋत्, 7 सम्यच्.

* By omitting a letter or syllable.

* Spoken with emission of

saliva.

* Or सनिष्ठेवं.

*

* Blamable discourse.

* Masc. सम्यक्, Fem. समीची, Neut. सम्यक्.

* The foregoing like-

wise agree in gender with the subject, when metaphorically used as

* placed before a noun or pronoun.

SECTION VI.

	^m ^m ^m ^m ^m ^m ^b ^m
Sound.	1. शब्दे निनाद निनद धनि धान रव खनाः ^m ^m ^m ^m ^m ^m खान निर्घोष निर्घाद नाद नि खान निखनाः ^m ^l ^m ^m ^m
	2. आरवाराव संराव विरावा ^m
Rustling. c	(अथ) मर्मरः (खनिते वस्त्रपर्यानां) ⁿ ^d
The tinkling of ornaments.	(भूषणानां तु) शिञ्जितम् ^m ^m ^m ^m ⁿ
A tone, or musical sound.	3. निकषेः निकषः काणः कषः कषन (मित्यपि) ^m ^m ^c
The sound of a lute.	(वीणायाः कनिते प्रादेः) पकाण पकणा (दयः) ^m ^m
A confused or mingled sound. f	4. कोलाहलः कलकलम् ⁿ ⁿ
The cry of birds, &c.	(तिरस्त्रां) वासितं रतं ^f ^m ^h
An echo.	(खं) प्रतिश्रुत् प्रतिध्वनि ⁿ ⁿ
A song or singing.	गीतं गान (मिते समे)

¹ अ—

- ^a Also शब्दनं.   ^b Likewise रावः.   ^c Of clothes or dry leaves.
^d Also शिञ्जा.   ^e Including उपकाणः, सुकाणः, &c.   ^f Or a noise made by many.   ^g Also वासितं.   ^h Likewise प्रतिखनः.

SECTION VII.

The seven
musical
notes. a

m b l m m m m 2 m

1. निषाद^१र्षभ गान्धार षड् मध्यम धैवताः

3 m

यच्चमण् (चैत्रमी सप्त तंत्रीकण्ठोत्थिताः स्वराः)

f d

Minute
tone. c
An inarticu-
late, but
pleasing
tone.

2. काकली (तु कले सूत्रे)

(धनौ तु मधुरासुटे)

4 m e

कलो

m g

A base or
low tone. f

मन्द्र (सु गंभीरे)

m

A high tone.

तारो (ऽयुञ्जेत्)

h

(जय स्तिथु)

5 m j

Harmony. i 3. (समन्वितलयत्वे) कतःलो

A lute.

वीणा (तु) वक्त्रको

विपंचो

A lute with
seven
strings.

(सा तु तंत्रीभिः सप्तभिः) पञ्चविद्यो

१ ऋ— २—त. ३—म. ४ कत. ५ ए.

^a Severally named in the text. They are so called respectively, whether produced by the voice, or by a musical instrument. ^b Also

निषदः. ^c As the chirping of birds; inarticulate and sweet. ^d Like-
wise काकलिः. ^e Or, as an adjective, it agrees in gender with the sub-
ject; and so do the two following. ^f Ex. the grumbling of clouds.

^g Likewise मन्द्रः. ^h The three last nouns vary with the gender
when used as adjectives. ⁱ Or proper union of song, dance and in-

strumental music, keeping time together. See a. 10. ^j Also एकतानः

Any string instrument.	4. ततं (वीणादिकं वाद्यं)	
A drum or tympan.		आनडं (मुरजादिकम्)
A wind instrument.	(वंशादिकं तु) सुधिरं	
A cymbal, bell, &c.		(कांस्यतालादिकं) घनम्
A musical instrument.	5. (चतुर्विधमिदं) वाद्यं वादिचातोद्य (नामकम्)	
Drums and tabors.	व्यदङ्गा मुरजा	
Three sorts or drums: d		(भेदाद) झाबिंघोर्जका (स्त्रयः)
A double drum: f	6. (म्राय) शः पठहे छक्का	
A kettle drum: g		मेरी (स्त्री) दुन्दुभिः (पुमान्)
A large kettle drum.	आनकः पठहे (स्त्री छात्)	
The quill, or bow: j		कोणो (वीणादिवादनम्)
The neck of a lute: k	7. वीणादण्डः प्रवालः (म्रात्)	
The belly below the neck: k		ककुभ (स्तु) प्रमेवकः

1 अ— 2 अन्व 3 आ— 4 ऊ— 5 य—

• Likewise आनडं. ^b Also सुधिर. * Sing. व्यदङ्गः. † मुरजा.
^a Severally named in the text. They vary in size and shape, and are borne differently. See the descriptions in other dictionaries. * Likewise झांकी, झाबिंघं, and ऊर्जकं. † In Hindi, a *D'hól*. ‡ A large *D'hól*. ^b Likewise मेरी. † Also, on a different reading of the text, आनकः, आनकदुन्दुभिः, and आनकदुन्दुभी. ‡ Or any thing with which a musical instrument is struck. * A wooden vessel covered with leather, placed under the neck to render the sound deeper; or a crooked piece of wood at the extremity of the lute. † Also प्रमेवः.

- The body of the lute. a कौलम्बक (कु) बाधोऽयम्।
- The tie. b उपनाद्यो निबन्धनम्
- Other instruments. c 8. (वाद्यप्रभेदः) डमरु मड्डु डिण्डिम भर्जराः
मर्द्दलः पणवो (ऽन्ये च)
- A female dancer. f नर्तकी लासिके (क्षमे)
- Slow, quick, and mean, time. g 9. (विलम्बितं द्रुतं मध्यं) तत्त्वमसिद्धिर्धनं (क्रमात्)
- Beating time. तातः (कालक्रियामात्रं)
- Equal time in music and dance. लयः (साम्यं)
(अद्यक्षियाम्)
- Dancing. 10. तण्डवं नटनं नाट्य लाक्षं वृत्तं (च) नर्तनम्
- Symphony. तैर्यत्रिकं (वृत्तगीत वाद्यं) नाट्य (मृदं त्रयम्)
- A male dancer in woman's apparel. 11. भकुंठ (च) भुकुंठ (ख) भूकुंठ (खेतिनर्तकः)

1—का.

2—आद्य.

* Complete, excepting the wires; including, therefore, the gourd, neck, and belly. ^b Or lower part of the tail-piece where the wires are fixed. ^c Of divers sorts; severally mentioned in the text: besides others, as गोमुखः, ऊडकः, &c. See descriptions in various dictionaries. ^d Likewise neut. डमरुकं. ^e Also प्रणवः. ^f So, नर्तकः, or लासिकः, a male dancer. ^g Severally stated, in their order. ^h Also तत्त्वं, and तत्त्वं. ⁱ Also वृत्तं. ^j Or union of song, dance, and instrumental music. ^k Also भकुंठः, भकुंठ.

स्त्रीवेषधारी पुरुषो)

A court-
san. &(नाट्योत्तौ गणिका) ^fज्जुकाA sister's
husband.12. (भगिनीपतिदा) बुत्ता ^{1 m}A learned
man.

भावे (विद्वान्)

2 m

(अर्था) बुक्क

A father.

(जनको)

A prince. b

(युवराजस्त) कुमारो भर्तदारकः

A king.

13. (राजा) भट्टारको देवस्

A princess.

(तत्सुता) भर्तदारिका ^{f c}

A queen. d

देवी (कृताभिषेकायां)

Any wife of
a king.(इतरासु च) भट्टिनी ^{f o}

Sacred f

14. अब्राह्मण्य (सम्बन्धोत्तौ)

A king's
brother-
in-law.(राभञ्जानस्त) राष्ट्रियः ^m

A mother.

अम्मा (माता)

A young
girl.(अथ बालायाद्) वासूद् ^f

m li

A vena-
ble person.

(आर्यस्तु) सारियः

1 आ—.

2 आ—.

* This, and the terms exhibited in the three following couplets, are used in theatrical language; and some are forms of address employed only by certain descriptions of persons. See other dictionaries. ^b Designated as successor, and associated to the empire. ^c Some add

भर्तदारिका. ^d Consecrated with the king. ^e One commentary

reads भागिनी. ^f Implying, according to some, a request to spare the

thing in question. ^g Likewise अब्राह्मण्य. ^h Also सार्यः and सार्यकः.

An eldest
sister.

15. अस्मिका (भगिनी ज्येष्ठा)

The catas-
trophe. b

निष्ठा निर्दये (समे)

Appropri-
ate voca-
tives. d

इष्टे इष्टे इत्ता (कनन नोयं पदो सखीं प्रति)

Gesture.

16. अङ्गहारोऽङ्गविक्षयो

Indication
of a passion.

अङ्गकमिनीया (समै)

Two sorts
of tokens. f

(निर्दये लङ्गसत्ताभ्यां वे निष्ठा) अङ्गक सत्ता लके

Taste, or
sentiment.

17. (शृङ्गा वीरकरुणाद्विस्तृता भवान्नाः)

वीरभक्तरोजि च) रसः

Love.

शृङ्गारः पुञ्जितः कृतः

Heroism.

18. उत्थाद्वजने वीरः

Tender-
ness.

कारुण्यं कारुणा दृष्ट्या

कृपा दयानुकम्पा (सद) कुकोश (दृष्ट्य)

Laughter.

(दृष्ट्य) हसः

- 1 अ— 2 अं— 3—उ— 4 उ— 5 अ— 6 अ—

* Also अस्मिका or अस्मिका. ^b Or conclusion of the fable. ^c Some add निवर्द्धनं. ^d Addressed, respectively, to a low woman, a slave girl, or a female friend. These vocative particles and the preceding terms, from the close of v. 11, are in general restricted to theatrical language. ^e Also अङ्गहारिः. ^f First corporeal, as an assumed posture; second sincere, as a blush or change of colour. Besides other sorts; by speech, &c. ^g In dramatic poetry the *tastes*, or sentiments, in which the audience sympathizes, are reckoned eight: as here enumerated. To which some add श्रान्तः, devotion and resignation. Others वाक्ल्यं, parental affection. ^h Sing. रतः.

19. ^{mn}हासो ⁿहासं (च)

Disgust.

^{mfn}वीभक्षं ^{mfnb}विहृतं (त्रिष्विदं द्वयम्)

Surprise, or wonderful.

^mविस्मयो ^{nc}ऽद्भुतमाश्चर्यं ^{ln}चित्रं ⁿ(मण्य)

Horror, or terrific.

(ऽय) ndभैरवम्20. ⁿदाह्यं ⁿभीषणं ⁿभीमं ⁿघोरं ⁿभीमं ⁿभयानकम्

Wrath, or angry.

ⁿभयङ्करं ⁿप्रतिभयंⁿरौद्रं ²ⁿ(तू) यं

(अमीत्रियु)

21. ^fचतुर्दंशः

Fear, or terror.

^{mn}दर ^{mf}त्रासो ^fभी ^{fg}तिर्भीः ⁿसाध्वसं ⁿभयम्

Sentiment or passion.

(विकारोऽमानसो) ^mभावो

Indication of it.

^mऽनुभावे (भावबोधकः)

Pride.

22. ^mगर्वो ^mऽभिमानो ^mऽहंकारो

Arrogance.

^mमानश्चित्तमुन्नतिः ^{3f}

Disrespect.

^mअनादरः ^mपरिभवः ^{mi}परिभावस्तिरस्त्रिया ^{4f}

1 आ—

2 उ—

3 चि—

4 ति—

* Also fem. हासिका. ^b Likewise वैहृतं. ^c This and the following admit the three genders when employed as adjectives. ^d Masc. भैरवः. Fem.—वी. ^e The last fourteen terms, used adjectively, admit the three genders. Ex. Fem. रौद्री. ^f Also संत्रासः, उत्रासः, वित्रासः. ^g Likewise भीमं, भिया, भयः. ^h Some, not improperly, reckon these terms to be synonymous with the preceding. ⁱ Also परीभावः.

f 1fa 2f nb 3nc

23. रोढावमाननावज्ञा अवहेलमसूक्ष्मम्

nd f 4f mfe ff

Modesty or
shame.

मन्दार्त्तं ऋक्षपा व्रीडा लज्जा

Bashful-
ness.

(सा) उपत्रया (न्यतः)

Patience,
forbear-
ance.

21. क्षांतिलितक्षा

Coveting
another's
property.

अभिधा (तु परस्वविषये स्पृहा)

Envy. g

अक्षातिरीर्या

Detrac-
tion.

ऽसूया (तु दोषारोपो गुणेष्वपि)

n m m h

Enmity.

25. वैरं विरोधे विद्वेषे

Grief or
sorrow.

मन्यु शोकौ (तु) शुक् (स्त्रियाम्)

Repent-
ance.

पश्चात्तापो ऽनुताप (स्त्र) विप्रतोसाः (इत्यपि)

Wrath, or
rage.

26. क्रोधः क्रोधाः अमर्ष रोष प्रतिघः हट् क्रोधो (स्त्रियाम्)

Good con-
duct.

(शुचौ तु चरिते) शीलं

Madness.

उन्माद क्षित्तविधमः

1 अ— 2 अ— 3 अ— 4 अ— 5 लि— 6 ई—

7 शोक. 8 शुक् 9 घ. 10 ह्य. 11 क्रुध. 12 चि—

* Also विमानना.

b Likewise अवहेला, and हेला.

c Also

असूक्ष्मं, असूक्ष्मं, असूक्ष्मं, and संसूक्ष्मं.

d Likewise मन्दार्त्तं.

e Also व्रीडनं, and व्रीडितं.

f Likewise लज्जा.

g Or impatience

of another's excellence or success.

h Also द्वेषः.

i Or विप्रतिसारः.

j अमर्षः or आमर्षः.

k Also हटा and क्रुधा.

Affection or kind- ness.	^{1 m} 27. प्रेम (ना) प्रियता दाहे प्रेम खडो ^{f n 2 na m}	
Desire or longing. b	^{m n c} (इय) दोहदम् ^{f 3 f d 4 f f 5 f e f f m}	
Wish or desire.	^{m m f t m} इच्छा कांक्षा स्पृष्टे हृत्तद्वाञ्छा हिप्सा मनोरथः	
Ardent	^{m f r} 28. कामे अभिवायक्य (र) (अमङ्गल) दालसा (दयोः)	
Virtuous reflection.	^{m f} उपाधि (नी) धर्मचिन्ता ^{m i}	
Anxiety. h	^{f j f 7 n k} (पुंसा) धि (मैनसो यथा)	
Recollection.	29. (याद) चिन्ता स्मृतिराथान ^{f 8 f}	
Missing. i	उत्तांठे (कलिके) (समे)	
Persistence.	^{m m} उत्ताहे इध्वसायः (सात)	
Fortitude.	^{n m} (म) वाख्ये (म) तिशक्तिभाक्	
Deceit, or fraud.	^{m n m m 9 m 10 n n} 30. यद्यटो (खल) याज दन्तोपधयश्च कौतवे	

¹ न.	² न.	³ आ—.	⁴ इहा.	⁵ तय.
⁶ क—.	⁷ आ—.	⁸ उ—का.	⁹ उप—	¹⁰ छ—न.

* Also प्रेम.   b As a pregnant woman's.   c This term is also synonymous with the following.   d Likewise कांक्षा.   e Likewise तया.   f Or अभिवायः.   g Some add खलसा, but erroneously.   h Or mental pain.   i अयः or अयः.   j Also चिन्तया, and चिन्ता.   k This term is by some connected with the next article. It signifies recollection accompanied with regret. Likewise आध्या.   l Remembering with regret, affection, or desire.   m Or fem. वीर्या.

Wicked- ness. a	^f कुत्सर्तिर्निहृतः ^{fb} प्राव्यः
Inad- vency, or mistake.	^m प्रमादेः ^{fb} अनवधानता
Eagerness.	31. कौतूहलं कौतुहं (च) कुतुहं (३) कुतूहलम्
Dalliance, or banter- ment. d	(स्त्रीणां विलास विव्योक्त विभ्रमलजितं तथा ² ^m 32. हिला लीलायुजो) हाराः (क्रियाः शृङ्गारभावजाः) ^m ^m ^{fb} ^f ^f ³ⁿ 33. क्रीडा परीक्षासः क्रीडा लीला (५) नर्म (च) ^m ^m ^{ng} Disguise. 34. व्याजेः ^m ^m ^{ng} लक्षं (५) ^f ^f ⁿⁱ A play or game. d क्रीडा खेला (च) कूटनम्

1 नि—.

2 लीला.

3 —न.

* Synonymous with the preceding, according to some; but others interpret these, mischievousness or fraudulency; and the preceding, imposition or trick. ^b Also अनवधानं. ^c Or vehemence in seeking a proper thing; or else impetuosity in action, with disregard of consequences. ^d The instances of feminine actions proceeding

from love, which are stated in the text, are thus explained. विव्यासः, change of place, posture, gait, or look, on the approach of the lover. विव्यक्तः, affection of indifference. विभ्रमः, wantonness of youth: caprice. लक्षितं, languid gestures, and signs. हिला, lasciviousness. लीला, imitation of the lover's manner to beguile the time in his absence.

* Also fem. कौतुहं. ^f Also परीक्षासः. ^g Likewise लक्षं. ^h Such as playing at ball, &c. ⁱ Some read कुटूहलं; but improperly.

Sweat. a [*]	^m घर्मे ^m निदासः ^{m b} खेदः (स्रावः)
Fainting.	^m प्रलयो ^f नष्टचेष्टता
Dissimulation.	^{f c} 34. अवहित्याकारगुप्तिः ^{l m}
Hurry.	^{m d} (समौ) सम्मिश्र ^m सम्ममै
A horse laugh.	^{2 n e} (शाद!) क्षुरितकं (हासः सोदासः)
A smile.	ⁿ (समनक्) कितम्
A laugh.	35. (मध्यमः स्याद) विहसितं ^{m f}
Horripilation.	ⁿ रोमाञ्चं ⁿ लोमहर्षणम्
Weeping.	^{n g} क्रन्दितं ⁿ रुदितं ⁿ क्षुष्टं ^{m f n h}
Gaping.	^{m j} जृम्भ ^m (स्तुत्रिघु) जृम्भणम्
Disappointing. i	36. विप्रलम्भो ^{m j} विसम्बादो ^m
Creeping or tumbling. k	^{n l} रिक्कण ⁿ खलने (समे)
Sleep. m	^f (ग्रान्) निद्रा ⁿ शयनं ^{m n} खापः ^m सम्मिश्र ^m (इत्यपि)

¹ आ— ² आ—

^a Or else heat, occasioning perspiration. ^b Also प्रखेदः. ^c Likewise neut. अवहित्यं, and आधि. ^d Also आवेगः. ^e Likewise अवक्षुरितं. ^f Also रोमहर्षः, रोमविक्रिया, रोमाहमः, रोमि ह्रैदः. ^g Likewise क्रन्दनं, and रोदनं. ^h Fem. जृम्भा. ⁱ Deceiving by a false affirmation; or not effecting a promise. ^j Also विप्रलापः. ^k Creeping, as infants, on all fours; or else, falling as on slippery ground; or deviating from duty, &c. ^l Likewise रिखनं. ^m Or else a mistake occasioned by sleep; a dream. ⁿ Also समिः.

Lassitude. 37. तन्त्री प्रमीला

A frown. भकुटि भूकुटी भूकुटिः (स्त्रियः)

A look of displeasure. अट्टिः (सादसौम्ये स्त्रियः)

The natural state. संसिद्धि प्रकृती (स्त्रिये)

38. खरूपं (च) खभाव (च) निसर्ग (चा)

A tremor. (य) वेपथुः

कम्पा

A festival. (य) क्षण उद्धर्षा मह उद्धव उत्सवः

1—टि.

2—ति.

* And तन्त्रीः or तन्त्रीः. But this last mode of inflection is censured. Likewise तन्त्रा. † Also भकुटिः. Some make these terms synonymous with the following. Also भकुटी, भूकुटी, भूकुटी, and भूकुटी. ‡ Also रूपं. § Likewise कम्पनं, and कम्पितं. ¶ Also महस्. See Book 3. ch. 4.

CHAPTER II.

SECTION I.

The infer-
nal region.
a

1. अधोभुवन पाताल बलिसम रसातलम्
3 m

नागलोकः।

A hole or
vacuity.

(इध) कुररं शुचिरं विवरं विलम्
n n c n n

2. द्विदं निर्वयनं रोकां रुधं अथं वपा शुधिः
n n n n c n f f

A hole in
the ground.

मर्त्तं इवटो (भुः श्वये)
m f 4 m g

Perforat-
ed, or full
of holes.

(सरधे) शुचिरं (त्रपु)
m f n

Darkness.

3. अन्धकारः (इलियः) धान्ते तमिखं तिमिरं तमः
m n m n n n h

Great dark-
ness.

(धान्ते गाटे) इधतलं
n i

Imperfect
darkness.
Universal
darkness.

(लीले) तमसं
n
(तमः)

4. विषकं सन्तमसं
n

The Nā-
gas, i

नागाः कादवेदासं
m m

Their chief.

(दीशराः)

1—न. 2—ल. 3—क. 4—ट. 5—स.

* Abode of BALI and of the Nāgas, under the earth.

^b Also

अधः, (र) m. अधोलोकः, &c.

^c Likewise सुधः.

^d Also

विरोकं. ^e Or खभं. ^f Also शुधी and सुधः. Or शुधिः.

^g Likewise

अवटिः.

^h Also तमसं. And तमः, तमा, तमं.

ⁱ Likewise

अन्धतमसं.

^j Demigods, in the human shape with a serpent's tail, and dilated neck, like the Coluber Naja. Sing. नागः. They are

children of CADRU', the wife of Cas'yapa.

^m ^m
 शेषो ऽर्नो

King of ser-
 pents. a

^{m b} ^m
 वासुकि (लु) सर्पराजो

Soft of
 snake.

^{m c}
 (घ) गोमते

^m
 5. तिलिन्धः (काद)

A Boa, or
 large ser-
 pent. d

^m ^m ^{1 m}
 अजगरे शयुर्वाहम् (इत्युभो)

A water
 snake.

^{m c} ^m
 अजगर्दो जलयाजः

Amphis-
 bœna.

^m ^{m f}
 (समै.) राजिल दुण्डुभे

A varie-
 gated
 serpent.
 A snake,
 that has
 cast his
 slough.

^{m d} ^m
 6. मातुधानो मातुलाहिर

^m ^m
 निर्मुक्तो मुक्तकुण्डः

A snake or
 serpent.

^{m h} ^{2 m} ^{3 m} ^m ^{3 m}
 सयैः एदाकुर्भुजगो भुजगो ऽहिर्भुजकः

^m ^{m 4 m} ^{m i} ^{m j}
 7. अशीविधो विषधरः कीयालः सरीसृपः

¹ वा—.

² —कु.

³ भु—.

⁴ चाक्रान्.

* Son of VASUCA, and often confounded with the preceding : as are the other chiefs of the *Nāgas*, TACSHACA, SANC'HA, MAHAPADMA, &c. ^b Also वासुकि. * Or गोमासः. Vulg. Bôr. ^d Boa

Constrictor, &c. * अजगर्दो. But some read अजगर्दो, others

अजगर्दो. Vulg. *Alād'h*. ¹ दुण्डुभः or दुण्डुभः. And दुण्डुभः. Vulg.

Dhōnra. But generally described as a harmless double-headed snake.

There is great disagreement among Commentators respecting the correspondent vulgar names of the snakes mentioned in the text.

* One commentator describes this as a four-footed serpent with a large body and long tail; intending perhaps some species of Iguana; unless a fabulous creature be meant. ^b Fem सयैः, and सयिष्यो.

¹ Likewise यदः.

² Some add सरिखपः.

1 m 2 m a 3 m m 4 m
कुण्डली गूढपादः क्षुः अवाः काकोदरः फणी

m m m m b
8. दर्शकरो दोषेष्टो दंदशूको विलेपयः

m c m 5 m m m
उरगः घन्नो भोगो जित्तगः पवनाशनः
m f n d

Belonging
to a snake.

His ex-
panded
head.

His skin.

His venom.

Nine sorts
of fixed
poison. g

9. (त्रिधा) द्वयं (विषास्थादि)

m f c m f f
फटायां (तु) फणा (दधोः)

m m
(समौ) कंचुक निर्मोक्षौ

m m m n
द्वेड (स्तु) गरुडं विषं

m n m n m n h
10. (पुंसि क्रीये च) काकोल कालकूट हलाहलाः

m i m m m
सोराष्टिकः शोलाकियोः प्रक्षुपुचः प्रदीपनः

m m
11. दारुदो वत्सनाभ (ः) विषभेदा अमी गव)

A dealer
in anti-
dotes. j

A snake-
catcher.

m m k
विषवैद्यो जाकुलिको

6 m l m m
याजयाहः अहितुण्डिकः

1—न.
6—हिन्.

2—पाद.

3—क्ष.

4—न.

5—न.

* Also गूढपादः, and गूढपादः, (द). ^b Likewise विलेपयः. ^c Also उरगः, and उरगमः. ^d Fem. आह्वेयी. ^e स्कटा or फटा. ^f Masc. फणः. Likewise neut. फणं. ^g Severally named in the text: some mineral, others vegetable. ^h हलाहलः, and हलाहलः, or जालहलः. Also हाहलः. ⁱ Likewise सोराष्टिकः. ^j Or a conjurer, using charms against poison. ^k Likewise जांगलिकः. ^l Also याजयाहः. ^m अहितुण्डिकः or अहितुण्डिकः.

SECTION II.

Heil.	1. (स्नान्) नारक (क्षु) बरको निरयो दुर्गतिः (स्त्रियाम्)
Various hells. a	(तद्दिदास्) तपमावीचि मदारोरव रौरवाः
Departed souls.	2. संघातः कालसूत्रं (वेद्याद्याः)
	(सत्वाक्षु) नारकाः
The river of hell.	प्रेता
Misfortune or misery.	वैतरणी (सिंधुः)
Unpaid la- bour. e	(छाद) श्वत्सो (क्षु) निर्वृतिः
Agony, or sharp pain.	3. विष्टिराजः
Pain.	कारणा (तु) यातना तोषवेदना
	पीडा बाधा यथा दुःखममानसं प्रसूतिभ्रम

1 अ—.

* Severally named in the text : besides others, as *Támisra*, *An-
el'hatámisra*, *Sálmali*, *Asipatravana*, &c. ^b Or संघातः. ^c Like-
wise प्रेताः. ^d Also वैतरणिः. ^e Or else, casting into hell; or, as
in astrology, the period (*caranā*) called *bhadrā*. Compulsory and un-
rewarded labour, being the occasion of pain, is placed under the pre-
sent head. The terms, as by some explained, signify the person execut-
ing such labour. ^f आजु or आजुर. ^g Also कारि. ^h Like-
wise याचना. ⁱ Or, आबाधा. ^j Likewise अमानसं and अमा-
नसं. ^k These two last terms are, by some, separated from the rest ;
as signifying mental distress. Others, on the contrary, make these and
the preceding four, synonymous with the three following words.

Corporeal
gains.

4. (आत्) कटं अक्षमाभीक्ष्णं

(चिच्छेदां भेषगामि यत्)

SECTION III.

The sea or
ocean.

1. समुद्रोऽद्विदकूपारः पारावारः सरित्पतिः
 3m 4m m 5m m m
 उदन्वानुदधिः सित्युः सरस्वन् सागरोऽर्णवः
 m m m 6m 7m
2. रत्नाकरो जलनिधिर्वादः पतिरप्यतिः

Particular
seas, d

- (तस्य प्रभेदाः) क्षीरेण लवणोद (स्तथापरे)
 fpl. o 8fn n nf n ng
 3. आपः (स्ने भूमि) वायारि सलिलं कमलं जलम्
 9a n 10a nh n n
 ययः क्षीतालममृतं जीवन् भुवनं वनम्
 ni 11nj 12a n n

Water.

4. कवचमुदकं पायः पुष्करं सर्वतोमुखम्

¹ आ—, ² अ—, ³—त्वत्, ⁴ उ—, ⁵—खत्, ⁶ या—,
⁷ अ—, ⁸—र, ⁹—स्, ¹⁰ अ—, ¹¹ उ—, ¹²—स्.

^a Such of the foregoing, as are used as adjectives, vary with the gender. ^b Also अक्षवारः, कूपारः, and कूवारः. ^c Or पारावारः. Likewise अवारपारः. ^d That of milk, and of salt water; besides five others, as the sea of fresh water, spirituous liquor, butter, curds, and the juice of sugar cane; apparently designations of gulfs or divisions of the ocean. ^e अण्. Also neut. आपत्. ^f And सरस्वत् or सलं. ^g Also जडं. ^h Also जीवनीयं. ⁱ Or, according to another reading, (कमलं), two words are here exhibited, कं and अन्धं. Or a single word कमधं. ^j Also उदं. And दको.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100

अमे। इत्येति यं पानीयं नीरं क्षीरं दुग्धं वरम्

5. मेघपुर्णं घनरसम्

Watery, or
consisting
of water. 6

(त्रिषु द्वे) आपमम्भयत्

A wave.

भक्तस्तस्मात् ऊर्मि (वै स्त्रियां) बोधिः

(धर्मिषु)

A surge or
billow.

6. महत्सूक्ष्मं कक्षोजै

A whirl-
pool.

(यादा) वर्त्ता (अमसां अमः)

A drop of
water. g

एषति बिन्दु एषताः (पुमं स्त्री) विप्रुधः (स्त्रियः)

A winding
descent of
water. k

7. वक्राणि घटभेदाः (शुभ्र)

A drain. m

अमा (च) जलनिर्गमाः

A shore or
bank.

कूलं रोध (च) तीरं (च) प्रतीरं (च) तटं (च)

1—स.

2—स.

3—तोय.

4—अ.

5—त.

6—चि.

7—उ.

8—का.

9—घ.

10—स.

* Also नारं.

* Or संवरं.

* As froth, &c.

* Fem.

आप्या, and अमयी.

* Also fem. ऊर्मि.

* Likewise विचि,

and fem. वीची, or विची.

* Or of any other liquid.

* Sing.

एषत् or एषति.

* Sing. एषतः.

* Sing. विप्रुध. Also निप्रुध.

(—घ). * A winding course. Some say a reach of the river. Others

Eddy water.

* Sing. वक्रं.

Also चक्रं.

* Or pipe along the

wall of an edifice. But some make these and the two preceding terms

synonymous. Sing. अमः. Some explain them Bubbling up of water.

Others surf.

* Also Masc. रोधः, (रोधः)

* Fem. तटा.

The opposite, and the near bank. a

The channel.

An island.

One formed by alluvion. b

A sand bank. c

Mud or clay.

Inundation. d

A temporary well. f

Navigable.

A boat.

A raft or float. j

A natural stream. i

8. पारावारं (परावाची तीरे)

पात्रं (तदंतरम्)

दीपः (क्षिप्यम्) नरायं (यदन्तरिक्षात्)

9. (विद्योत्यतं तत्) युत्तिनं

सेकतं सिकतामयम्

निषवरं (स्त्र) जंवालाः पद्मे (स्त्री) श्राद कर्दमौ

10. जलोच्छासाः परीवाहाः

कूपका (स्तु विदारकाः)

नायं (त्रिलिंगं नैताः)

(स्त्रिवं) नैस्तरक्षितः

11. उदुपं (तु) ज्वः कोलाः

कोलाः (म्बु सरणं कतः)

१ अ—.

२ अ—.

३ त—.

४ —स.

* Respectively, viz. पारं, the opposite bank or shore, अवारं, the contiguous bank or shore. ^b Or any island, or one with the steep banks. ^c Or an island with sandy shores. ^d Or else a water pipe, or channel, for carrying off an excess of water. ^e Sing. परीवाहः. Also परिवाहः. ^f Or hole dug for water in the dry bed of a rivulet; or else, a rock, or tree, dividing the stream of a river. Sing. कूपका. ^g Fem. नाया. ^h Also नैका. ⁱ Also तरणी and तरी. ^j Made of grass, &c. ^k Likewise उदुपं. ^l Or a rapid one. ^m Likewise कोलाः.

Fare, or freight.	^{ma} ^{1 n} आतरस्तरण्यं (याद्)	
An oval basin, b		^{fe} ¹ जोषी काष्ठाम्बाहिनी
A vessel for carrying.	^m ^{2 m} 12. संध्यात्रिकः येतवत्रिक	
The dot or nucleus man.		^m ^m कर्मधार (स्तु) नाविकः
The crew, d	^{m o} ^m नियामकाः येतवाद्वा	
The mast.		^m ^{m f} कुम्भो मुखट्टकः
The oar.	^m ^{f s} 13. नौकादंडः क्षेपणिः (षाद्)	
The rud- der.		ⁿ ⁿ ^m अद्विचं केनयातकः
A scraper or shovel.	^{f h} ^{m i} अभिः (स्त्री) काष्ठकुद्दालः	
A bucket, j		ⁿ क्षेप्यात्रं (तु) सेचनम्
The boat's half, landed from a boat.	ⁿ 14. (क्षीवे) ऽर्जनव (नावोऽर्ज)	^{m f n k} (अतोत नौके) ऽतिनु (त्रिधु)

1 त—

2—ज्.

* Also आतरः, and अनुतरः. † Shaped like a boat, with an aperture in front, and used for pouring water. It is made of wood, stone, or other materials. * Or जोषी and कुणिः, or कुयो. Accord- ing to another reading जोषिका, and अम्बुवाहिनी. Also अम्बुसंघनी. † Various explained; as the steersman, or rower, or as one employ- ed in dragging the boat, or in watching from the mast head. Sing. तिया मकः, येतवाद्वा. * Likewise नियाम. † Some explain this a post to which a boat is made fast. * Or क्षेपणी. Also क्षिपणिः. And क्षिपणी. † Or अभि. Also अभिः. † Likewise कुद्दालः, and कुद्दालः. † Or vessel for lading water out of the boat. † Masc. or Fem. अतिनौ.

(त्रिष्वङ्गाद्यात्)

Clear,
trans-
parent.

mfnb mfac

प्रसन्नाः खः

Turbid
water.

mfn mfn mfn

कलुषाः नष्टाः आविलः

Deep.

15. निम्नं गम्भीरं गम्भीरं

mfn

Shallow.

उत्तमं (तद्विपर्यये)

mfn d 1 mfn

Very deep.

अगाधतलसर्पः

A fisher-
man.m m m m f
कैवर्त्त दास धीवरौ

A net.

16. आगाधः (पुंसि) जालं (स्त्र्यात्)

nh

Pack-
thread. g

सखसूत्रं पवित्रकम्

A fish
basket.

मखाद्यानी कुवेणी (स्त्र्यात्)

f fi

nj

nk

A fish hook.

वडिशं मखवेधनम्

1 अ—.

^a The following are adjectives. ^b Fem. प्रसन्ना. ^c Also खः.

^d Likewise आगाधः. ^e Or दाशः. ^f Fem. धीवरौ. ^g Made of
rushy Crotalaria: or, according to different interpretations, a net made
of such pack-thread; or, generally, the rope of a net. ^h Also सख
सूत्रं and सनसूत्रं. ⁱ Likewise कुवेणी. And कुवेणीः. Also कुवेणी.
^j Or Fem. वडिशो, or वडिशी. Likewise वलिसं, वलसो. ^k Or
Fem. मखवेधनी.

A fish. 17. एधुरेण भवे मखे मीने वैसारिणे ऽण्डजः
^{1 m} ^{m a} ^{m b} ^m ^{m c} ^m
^m ^{2 m d}

विसारः शकली (घा)

Sort of gill-head. e

(घ) गडकः शकुलार्भकः

A sheat-fish. f

18. सहस्रदंष्ट्रः पाठीन

^{3 m h}

A porpoise. g

उलूपो शिशुकः (समै)

Sort of sprat. i

नलमोनचिलिचिमः

^{m f m}

^{5 m f n}

A sort of carp. l

घोछो (तु) शफरी (द्वयेः)

Small fry.

19. क्षुनाण्डमस्यसंघातः पोताधानम्

(अघो भयाः)

Various sorts of fish. o

रोहितो मधुरः शला राजीवः शकुललिमिः
^{m p} ^m ^{m q} ^m ^{m r} ^m

¹—मन्.

²—न्.

³—न्.

⁴ चि—.

⁵—रः.

^a Likewise मसः.

^b Fem. मल्ली.

Also masc. मल्लः, मल्लः,

मल्लः. ^c Also विसारी (न).

^d Likewise शकली (न्).

^e Sparus

emarginatus, B. Mss.

^f Silurus Pelorius, B. Mss.

^g But,

according to some interpretations, another sort of fish shaped like a porpoise. ^h Also उलूपी, उलूपी, उलूपी, उलूपी, and उलूपी.

ⁱ Clupea Cultrata (B. Mss.)? Three several explanations are given by different authors : but they agree that the fish, here meant, frequents flags and reeds. ^j Or तलमोनः. And नडमोनः. ^k Also चिलो

चिमिः, चिलिचिमः, or चिलोचिमः. And चिलिचिमिः, चिलोमः, चिलि मीनकः. ^l Cyprinus chrysoparcus, B. Mss. ^m Masc. घोछः.

ⁿ Masc. शफरः. Some add सफरी—रः. ^o Severally named in the text, viz, a carp (Cyprinus denticulatus, B.); a sheat-fish (Silurus Batrachus, L.); a gill-head (Sparus spilotos, B.), &c. ^p Also रो

हित, and रोहितः. ^q Or सालः. ^r Some add सकुलः. ^s This is a fabulous sea-fish of prodigious size.

	1 m	a		2 n	3 m
	20. तिमिङ्गला (दयहा)				
Aquatic animals. b			(य) यादांसि जलजंतवः		
	m	4 m	5 m	6 m	
Various sorts. c		(तद्देवाः) शिशुमारो ज शङ्खरो मकरः (दवः)			
	m		m	d	
A crab.	21. (स्यात्) कुलीरः कर्कटकः				
			m	m	m
A turtle or tortoise.			कूर्मं कमठं कच्छपौ		
	m	m			
A shark. e	याहो ववहारो		m	f	
A crocodile.			गज्रा (स्तु) कुमरीरो		
					f
A worm.					(य) महीवता
	m	m			
	22. गयलूदः किंचिल्लुको				
A gangetic alligator, h			f	f	
			निहाका जेधिका (समे)		
	f	fi		7 f)	
A leech.	रक्तपा (तु) जलौकायां (खिदां भूमि) जलौकसः				
	1—ल.	2—स्.	3—तु.	4 उद.	5 शंकु.
	6—र.				
	7—कस्.				

^a Besides many sorts noticed in other dictionaries. ^b Especially amphibious kinds. ^c Severally named in the text, viz. the porpoise, otter, scate, and marine monster (a whale? or a seal?), besides the following, and other, sorts. ^d Or कर्कटः. ^e Interpretations

differ : one terms this a water-elephant; (perhaps the hippopotamus may be meant;) others make it the gangetic alligator. ^f Also

कुंभीलः. ^g Likewise किंचिल्लिकः. And किंचिल्लूकः, or किंचिल्लुः.

^h Some make this to be the *Iguana* : distinguishing, however, another sort from the aquatic one. Book II. C. 5. ⁱ जलौका or जलोका,

and जलूका. जलामुका, जलामुका, जलालोका, जलजंतुका, जलसूची, जलोरगी, जलिकविशी. ^j Or जलौकसी. Also जलौकसः, masc. and

जलौकसं, neut. Pl. with the sense of the sing. f. जलौकसः. Also sing.

A pearl oy- ster.	23. मुक्तास्फोटः (स्त्रिया) शुक्तिः
A conch.	शंखः (स्त्रात्) कंबु (रस्त्रियाम्)
A small shell.	क्षुद्रशंखाः शंखनखाः
A bivalve shell.	शंबूका जलशुक्तयः
A frog.	24. भेके मण्डूक वर्षाभू शालूर जव ददुराः
A small worm. f	शिली मण्डूपदी
A female frog. g	भेकी वर्षाभू
A female turtle. h	कमठी दुलिः
Sort of sheat-fish. j	25. (मदुरस प्रिया) शृङ्गी
A cockle.	दुर्नामा दीर्घकोशिका
A lake or pond. o	जलाशया जलाधाराः
A deep lake.	(तज्जगाधजलो) जृदः

1—ति.

2 भेक.

3—र.

- * Sing. क्षुद्रशंखः. * Sing. शंखनखः. Also शंखनकः. * Masc. शंबूकः. Also शंबुकः, शंबुः and शंबूकः. Or शंबूकः. * Also वृष्टिभूः. * Or शालूरः. ^f Some say, a female worm. * Or any small frog. ^h Or any small tortoise or turtle. ⁱ Or दुलो. Also दुलिः. And दुडिः. ^j Silurus Pungentissimus, B. Mss. ^k Or, according to some commentators, two synonyma, मदुरसी, f. शप्रिया, f. ^l Also शृङ्गिः. ^m Also दुर्नामन् and —सो. * Or दीर्घकोशिका. * Or a reservoir ; or any piece of water. ⁿ Sing. जलाशयः, and जलाधारः. ^o Likewise जृदः.

A trough
near a
well. a

26. आहाव (सु) निपानं (सादुपकूप जलाशये)

A well.

(पुंसिवा) धु ग्रही कूप उदपानं (तु पुंसि वा)

The wood-
en frame
for the
rope. b

27. नेमिस्त्रिका (इय)

The cover
or facing
of a well.

वीनाहो (मुखबंधनमस्य यत्)

A square,
or a large
pond.

पुष्करिण्यां (तु) खातं (सादु)

A natural
pond. d

अखातं देवखस्तकम्

One deep
enough for
the lotus.

28. पद्माकरस्तडागो (इस्त्री)

Any pond
or pool. g

कासारः सरसी सरः

A basin. h

बेशंतः पल्लवं (चा) इत्पसरो

A large
and oblong
pond.

वापो (तु) दीर्घिका

A moat, or
ditch.

29. खेयं (तु) परिखा

A dike.

आधार (स्वम्भसां यत्र धारणम्)

A basin
round the
foot of a
tree.

(सादु) आलवालमवालमावापो

A river.

(य) नदी सरित्

1 खां. 2 हि. 3 खी. 4 त. 5 स. 6 स्.
7 आ. 8 आ.

^a Filled from the well, and intended for watering cattle. ^b A triangular frame. Some interpret it the wooden frame at the bottom of the well, on which the masonry rests. Others the cover of the well. Or the frame at its mouth. ^c Some add विनाहः. ^d Or else one in front of a temple. ^e Also अखेतं. ^f Also तडाकः. And तटाकः. ^g These terms are synonymous with the preceding, according to some interpretations; or they are restricted to such a factitious pond, according to others. ^h Or small pond; or one, which, in the hot season,

30. तरंगिणी शैवलिनी तटिनी ह्रदिनी धुनी
 सातखिनी होपवती खवंती निम्नगायगा
- The Ganges. 31. गंगा विष्णुपदी जङ्गुतनया सुरनिम्नगा
 भागीरथी त्रिपथगा त्रिखोता भोक्तृ (रपि)
- The Yamuná. 32. कालिंदी सूर्यतनया यमुना श्मनखसा
 रेवा (तु) नर्मदा सोमेन्द्रवा मेकलकन्यका
- The Nar-
madá. 33. करतोया सदानोरा
 नाऊदा सैतवाहिनी
- The Báhudá.
 The Satadru. 34. शितद्रु (सु) शतद्रुः (साद्)
 विपाशा (तु) विपाद (स्त्रियाम्)
- The Vipá-
sá. k. 35. शोणेः हिरण्यवाहः (सात्)
 कुल्या (स्वा कञ्जिमा सरित्)
- A canal. u. 36. शरावती वेचवती चन्द्रभागा सरस्वती
- Various ri-
vers. o.

1 अ—, आ—.

2—तत्.

3—ह.

4—श.

- * Also ह्रदिनी. * Likewise धुनिः and धूनी. * Likewise सातखती and सातोवहा. * Vulgarly Jamuná or Juwun. It joins the Ganges near Prayág. * Also यमो. * Vulgarly Narbadá. * Likewise मेखलकन्यका. * A river in the north of Bengal. * Vulgarly Sattaj ; in the Penjáb. * Also शतुद्रिः. * Another river of the Penjáb. * This joins the Ganges above Patna. * Or हिरण्यवाहः. * A channel for irrigation : or a rivulet in general. * Severally named in the text. Besides others, as the Causici, Gandaci, Gódavari, Charmanvatí, Tāpi or Tapati, Sarayu, Gautamí, &c. * O. चन्द्रभागा. Also चन्द्रभागा. or — गी.

35. कविरी (सरितोऽन्याद्य)

The mouth
of a river. aAn issue
from a
pond. bBelonging
to certain
rivers. d

संभेदः सिंधुसंगमः

(इयोः) प्रणाली (पयसः पदयां)

(त्रिषु तूत्तरो

36. देविकायां सरयूयां च भवे) दाविक सारवौ

A white wa-
ter-lily. e

A red one. g

Any wa-
ter-lily.

A blue one. i

सौगंधिकं (तु) कण्ठारं

इक्षकं रत्नसंध्यकम्

37. (साद्) उत्पलं कुवलयं

(अथ) नीलांबुजम् (च)

इन्दीवरं (च नीलं स्मिन्)

The escul-
ent white
root. kThe root of
a water-
lily. mPistia stra-
tiotes.

(सिते) कुमुद कैरवे

38. शालूकं (मेघां कंदः साद्)

वारिषर्णी (तु) कुम्भिका

1—न.

* The confluence of two rivers ; or the jun- n of a river with the sea. * Or a drain of an edifice. * Masc. प्रणालः. * To the *Dévica* (or *Dérá*), and *Sarayu* (or *Sarju*), respectively. In these two instances, the adjective is irregular. * *Nymphæa Lotus*. * These, and the two following words, are names of four different plants, according to some interpreters. * *Nymphæa rubra*. * Also कुवलयं and कुर्व. And कुवेलं. * *Nymphæa cœrulea* and *stellata* ? * Or इन्दीवारं. * *Nymphæa esculenta*. * Also कुमुद, (—द). * The esculent root of any of the preceding sorts. * Likewise शालूकं. * Or वारिषर्णी. Also यर्णी.

Vallisneria.
a

जलनीलो (तु) शैवालं शैवलो^{f mb}

(अथ) कुमुदनी^{fc}

A place a-
bounding in
water-lilies.
d

39. कुमुदिन्या^{1 f}

An assem-
blage of lo-
tus flowers.

नलिन्यां (तु) विसिनी पद्मिनी (मुख)^{2 f f f}

A lotus. f

(वा पुंसि) पद्मं न लनमृविन्दं महेत्पलम्^{mn n 3 n}

40. सहस्रपत्रं कमलं शतपत्रं कुशेशयम्^{n n n ng}

पंकेरुहं तामरसं सारसं सरसीरुहम्^{nh n n 4 ni}

41. विसप्रसूनं राजीव पुष्कराभोरुहं (च)^{n n}

A white
lotus.

पुण्डरीकं सिताभोजं^{n n}

A red lotus

(अथ) रत्नसरोरुहेⁿ

42. रत्नोत्पलं कीकनदं^{n n}

The stalk of
a water-lily.
The film or
fibres atten-
dant on it.

नालानालं^{f j n}

(अथास्त्रियाम्)

¹—नी.

²—नी.

³ अ—.

⁴ अ—ह.

* Comprehending several sorts found in stagnant waters. * Like-
wise शैवलं. Also शैवालं and शैवलो. But different copies further
disagree in the genders assigned to these various readings. Also m. n.
शैवालः, and शैवालः. * Likewise कुमुदनी. * Or, as some in-
terpret it, the flexible stalk of a water-lily : or, according to others a
plant, viz. Menyanthes Indica or Cristata. * Besides other syno-
nyma, as नललिनी, कमलिनी, पुटकिनी, &c. * Nelumbium
speciosum or Nymphaea Nelumbo. * Also सरसीरुहं. * Like-
wise विसप्रसूनं, and विषप्रसूनं. * Also अमोरुह, (रुह). * Also

m n a n b

मृणालं विसं

An assem-
blage of
water-lilies.

m n c

(अञ्जादिकदंबे) घण्ड (मृत्त्रियाम्)

m

m n d

The root of
a water-lily.

43. करहाटः शिफाकंदं

m

m n e

A filament.

किंजल्कः केशरेः (मृत्त्रियाम्)

f f

n

A new leaf
of a water-
lily.

संवर्त्तिका नवदलं

m h

m

The seed of
the lotus. g

बीजकोशेः वराटकः

44. (उक्तं खर्याम दिक्कालधीशब्दादिसनाद्ययाम्
यातालभोगि नरकं वारि चैषां च संगतम्)

• And मृणालो, a small fibre.

• Also विषं or विघं.

• O

शंडं.

• Likewise शिफा, f. कंदः, m. n.

• Also केशरः.

• O

संवर्त्तिः. Also संवर्त्ती.

• Or the honey-combed pericarp containing it

• Or बीजकोषः.

BOOK II.

CHAPTER I.

1. वर्गाः पृथ्वी पुर स्नाम्बनौषधि मृगादिभिः

नृ ब्रह्म क्षत्र विट् शूद्रैः सांगोपांगैरिष्टोदिताः

f a f b 1 f f f f

Earth.

2. भूर्भूमिर्चलाऽनन्ता रसा विश्वम्भरा स्थिरा

f f f f c f f f

धरा धरित्री धरणिः क्षोणी ज्या काश्यपो क्षितिः

f d f 2 f 3 f f

3. स्रव्यंसहा वसुमती वसुधोर्वी वसुधरा

f f f e f f f f 4 f f h

गोत्रा कुः पृथिवी पृथ्वी स्नाम्बनिर्मदिनी महो

5 f i f

Soil:

4. मृत्तिका

f f

An excel-
lent soil.

(प्रशस्ता तु) मृत्ता मृत्वा (च मृत्तिका)

f

Fertile with
every crop.

उर्वरा (सर्वश्रयाणा)

m

f

Salt ground.

(षाद्) ऊषः क्षारमृत्तिका

¹ अ—.

² धा.

³ ज—.

⁴ मे—.

⁵ द.

¹ Also indec. भूः (र).

² Also भूमी.

³ Likewise धरणी and

क्षोणिः. Also क्षाणिः, and क्षोणी.

⁴ Likewise सहा.

⁵ Also पृथ्वी.

⁶ Likewise क्षमा.

⁷ Also क्षवनी.

⁸ Likewise महिः.

⁹ Also

मृदा, and मृत्तिः.

- 1 *m f n a* 2 *m j n*
 A spot with such soil. 5. ऊषानूषरौ (दावप्यन्यलिङ्गौ)
 " " *f b*
 A place, or firm spot. स्थलं स्थली
 A region devoid of water. (समानौ) मरु थन्वागौ
 " " *m 3 m*
 Untilled or waste. (द्वे) खिलाप्रद्वते (समे) *m f n c m f n*
 6. (त्रिष)
 A world. (द्यौः) जगती लोको विरुपं भुवनं जगत् *f m n d n n*
 India. (लोकोऽयं) भारतं (वर्धं) *n e*
 The eastern region. f (शरावत्यास्तु योऽवधेः)
 7. देशः प्राग्दक्षिणः) प्राग्य *m*
 The north-ern region. g उदीयः (पश्चिमेत्तरः)
 A country of barbarians. *m m* प्रत्यक्षोऽक्षदेशः (मान्)
 The middle region. h मध्यदेश (स्तु) मध्यनः *m m*
 The region of sanctity. i 8. आर्य्यवत्तः पुण्यभूमि (मंथं विन्ध्यदिमागयोः) *m f*

1—वत्.

2 ऊ—

3—य वत्.

* Some, varying this reading, write ऊषरः, a अनूषरः. ^b Likewise स्थला. ^c Masc. खिलं; fem. खिला; neut. खिलं. ^d Also विरुपं, or masc. विरुपः. ^e Or भरतवर्धं. ^f East, or south of the river *Sarāvatī*, which flows from N. E. to S. W. ^g North or west of the river *Sarāvatī*. ^h Between the two ranges of mountains; from the confluence of the Ganges and Jamunā, to the disappearance of the *Saraswatī*. ⁱ From the eastern to the western sea, and bounded by the two ranges of mountains.

An inhabit-
ed country.

1 mf m
नोटञ्जनपदे।

A dry coun-
try.

m m 2 m
देश विषयो (तू) पर्वतगम्

9. (त्रिधागेष्ठान्)

One abound-
ing in reeds;

8 m f n

2 m f n 4 m f n
(नडपाथे) नडान्नड्ड (इत्यपि)

in water-
lilies;

कुमुदान् (कुमुदपाथे)

6 m f n

in ratans;

वेतखान् (वडवेतसे)

in green
glass.

10. शादवाः (शादहरिते)

Clayey and
muddy.

m f n 7 m f n

m f n
(सजंवाले तु) पंखिलः

Watery, or
wet.

जलप्रयमनूपं (म्यात्)

Contiguous
in water, c

m d
(पुंसि) कच्छ (स्तथाविधः)

Full of
stony or
similar
nodules.

11. (स्त्री) शर्करा शर्करिलः शर्करः शर्करावति
(देश एवादिमाव)

Sandy.

9 m f n f
(एवमुन्नेयाः) सिकतावति

- 1—तू. 2 उ—. 3—नडत्. 4 न—. 5—डत्.
6—खत्. 7 अ—. 8—तू. 9—तू.

* Whether inhabited or uninhabited. But some interpretations make these terms synonymous with the preceding. ^b The following are used as adjectives, and vary with the three genders. ^c Some interpretations make this synonymous with the preceding. ^d Also neut. and, according to some, fem. ^e The two first terms are exclusively applied to a spot abounding in stony nodules, or potsherds, &c. The other two are applicable to any thing gritty. ^f The words are here exactly similar to the preceding : thus सिकता, सिकतिलः, sandy, as a country ; सैकतः, सैकतवान् (—वत), sabulous.

Watered
(viz. its rice)
from a river,

12. (देष्टे) नद्यं वृष्ट्यां संपन्नोद्दिपालितः
m f n

स्थान) नदीमातृको

or by rain.

देवमातृक (अथवाक्रमम्)

Ruled by a
just king.

13. (सुराधि देष्टे) राजन्वान्

Governed
by a mo-
narch.

(स्वातन्त्र्ये) राजवान्

A fold for
kine.

गोष्ठं गोस्थानकं

The site of
a former
one.

(तत्तु) गोष्ठीनं (भूतपूर्वकम्)

Contiguous
ground. a

14. पर्यन्तभूः परिसरः

3 m 4 f b

सेतुरालौ (स्त्रियां युमान्)

A billock. c

वामजूर (अ) नाक्तु (अ) वलीकं (पुं पुंसकम्)

A road,
path, or
way.

15. अयनं वत्सं मार्गध्व पंधानः पदवी रतिः

सरणिः पङ्क्तिः पथा वर्तनैकपदी (ति च)

A good
road.

16. अतिपंधा सुपंधा (अ) सत्पथ (आर्चिते ध्वनि)

A bad
road.

अध्वे दुरध्वे विपथः कदध्व कापथः (समाः)

1—चत्.

2—वन्.

3 सत्तुः.

4 आलिः.

5—न्.

6 अध्वन्.

7—न्.

* Near the banks of a river, or the skirts of a mountain, &c.
* Also आली. * Thrown up by termes, or by moles, &c. * Also
वलीकं. * पयन्, पयन, or पथ. * Likewise पदविः. * Also
सरणिः, सरणी, and सरणी. * Likewise पङ्क्तिः. * वर्तनो, or
वर्तनिः. Also वर्तनिः, or वर्तनी. * Also शकपाद्. * Likewise
कुपथ.

- The want of a road. 17. अपथा (ल) पथं (तुल्ये)
 Meeting of four roads. शृंगाटक चतुष्पथे
 A long and lonesome way. मातरं (दूरशून्योऽध्वा)
 A difficult road. a. कांतारो (वने दुर्गमम्)
 A league. b. 18. गच्छतिः (स्त्री) क्रोशयुगं
 A furlong. c. नलः (किष्कुचतुःशतम्)
 A highway. घंटापथः संसरणं
 A street. (तत्पुंस्त्री) पणिष्कारम्

CHAPTER II.

- A town or city. 1. पूः (स्त्री) पुरो नगरो (वा) पत्तनं पुटभेदनम्
 स्थानीयं निगमे।

1—धिन्.

2 अ—.

3 उ—.

4 पुर.

Or a dangerous one : but some interpretations make this synonymous with the preceding term. Measured by two thousand fathoms.

Measured by four hundred cubits.

Also पुरिः.

Fem. नगरी. Neut नगरं. Also पुरं. Likewise पटनं, or पटनी. Also पटभेदनं.

A suburb.

(न्यस्तु यन्मूलनगरात्पुरम्

1 n

2. तत् छाखानगरं

The abode
of harlots.

वेष्टे वेष्टाजनसमाश्रयः

A market.

अप्यख (स्तु) निषद्यायां

A shop. D

विप्रणिः पण्यनीधिका

A high
street.

रथ्या प्रतोलो विशिखा

A rampart.
d

(खाच्च) चयो वप्र (मस्त्रियाम)

An edifice.
e

भाकारे वरणः शालः

A bound
hedge. g

आचारं (प्रतिलोपतिः)

A wall.

4. भित्तिः (स्त्री) कुडम्

One built
with rub-
bish. j

एडुक् (यदन्तर्गद्गदीवासम्)

A house.

गृह गेहोदवासितं वेस्य सग्न निकेतनम्

1 शा—.

2—चा.

3 उ—.

4—न्.

5—न्.

* Likewise वेष्ट. ^b Here interpretations differ greatly : some make these terms synonymous with the preceding ; others explain them, the street of a market ; a stall ; a platform on which commodities are exposed for sale ; a place of vend without a market, &c. ^c Also विप्रणी. ^d Interpretations differ greatly. Some explain the terms, a mound of earth raised from the ditch of a fortified town and serving as a foundation for edifices. Others say the foundation of an edifice generally ; others again, any mound of earth raised from a ditch. Some likewise the gate of a fortified city. ^e Particularly a surrounding wall of masonry on a rampart or mound of earth. ^f Or साक्षः. ^g Also a mudwall or other enclosure. ^h Likewise प्राचीनं. ⁱ Likewise कुडम्. ^j Or else a tomb. ^k Also एडुक्. Or एडोक्.

5. निष्ठांत वल्ल्य सदनं भवनागार मंदिरम्
 म pl. m m 1 m
 गृहाः (पुंति च भूत्येव) निकाय्य निजयाजयाः
 m mfd f o f
 6. वासः कुटो (हयोः) शाला सभा

A cluster
of four
houses.

संजवनं (विदम्)

चतुःशालं

A hut made
of leaves.

(मुनीनां तु) पर्यशालोऽटो (ऽस्त्रियाम्)

An altar. II

7. चैत्यमायतनं (तुल्ये)

A stable.

वाजिशाला (तु) मंदुरा

A working
house.

आवेशनं शिल्पशाला

A place of
refresh-
ment. j

प्रपा यानीयशालिका

A college. k

8. मठ (श्वाद्यादिनिजये)

A tavern.

गङ्गा (तु) मंदिरागृहम्

१ आ— २ उ— ३ आ—

* Likewise वल्ल्यं.

† Also सादनं.

° अगारं or आगारं.

° Masc. or fem. कुटिः. Fem. कुटी. Also neut. कुटीरं, and masc.

कुटः. ° Likewise शाला. † Likewise संयमनं. ° Also fem.

चतुःशाली. ° Or shed for sacrifices. Some interpret it, a sacred tree. Others explain it; a monument of wood or other materials placed in honor of a deceased person. † Also शिल्पिशाला. And neut. शिल्प

शालं, or शिल्पिशालं. † Where water is distributed. ° A school

of students; or a convent of ascetics, &c. † Likewise गुङ्गा.

Middle of
a house.

गर्भगारं वासगृहं

A woman's
apartment.

अरिक्तं सूनिकागृहम्

A window
or air-hole.

9. वातायनं गवाक्षः (खान)

A tempora-
ry hall.

मंडपो (इस्त्री) जनाश्रयः

The abode
of the weal-
thy. d

हर्म्यो (दि धनिनां वासः)

A temple,
or palace.

मासादी (देवभूभुजाम्)

A royal re-
sidence. f

10. सौधा (इस्त्री) राजसदनं

A king's
house.

उपकार्योपकारिका

Temples of
divers holy
forms.

स्तुतिकः सर्वतोभजे नंदावली (दयोऽपि च)

11. विच्छेदकः (प्रभेदादि भवन्तीश्चरसन्ननाम)

The queen's
apartments.

(रूपगारं भूभुजाम्) अंतःपुरं (स्याद्) अवरोधनम्

12. शुद्धांत (अ) अवरोध (अ)

An airy
room atop
of the
house. j

(स्याद्) अट्टः क्षौम (मस्त्रियाम्)

¹ उ— ² —त्त.

* Appropriated to a woman in labour. These and the preceding are synonymous terms, according to some commentaries. ^b Also

सूनिकागृहं. ^c Likewise, fem. मंडपा. ^d Any good edifice of masonry. ^e हर्म्यं, besides other synonymous terms; as अट्टः, &c.

^f Synonymous with the preceding; according to some interpretations.

^g उपकार्या. Also उपकारी. ^h Besides other terms; as स्तुतिकः,

&c. ⁱ Also विच्छेदकः. ^j Here, and in the two following articles, interpretations differ greatly. The explanations, most generally received, are inserted. Other interpretations are; the back of an edifice, a fortified place in front of the building; an apartment on the top of the hall; a building of a particular form. ^k Likewise क्षौमः.

A terrace
before the
house door.

^m ^{ma} ^{mb}
प्रवाण प्रघणान्दिता (वदिर्द्वारप्रकोष्ठके)
^f ^{1f}

The thresh-
hold.

13. गृहवायव्यद्वारी देहल्यु

A court or
yard.

^{nc} ²ⁿ ⁿ
इक्ष्णुं चत्वारः इजिरे

The lower
timber of a
door.

(अधस्तादावणि) शिला

The upper
timber.

^f
भासा (दाक्षप्रस्थितम्)

A private
door within
the house.

ⁿ ³ⁿ
14. प्रक्षत्रमंतर्द्वारं (यात्)

A back
door. e

ⁿ ^m
पक्षद्वारं (तु) पक्षकः

The edge of
the thatch.

^{mn} ^{nf} ^m
वर्जोक्त नीधे पटजप्रान्ते

The thatch
or roof.

^{ng} ^{4fh}
(इथ) पटजं छदिः

The wood
of a thatch.

^f ^{5f} ^{6f}
15. गोपानसो (तु) वलभी (च्छादने वक्रादावणि)

A dovecot,
or aviary.

^{5f} ^{mn} ^m
कपोतपालिकायां (तु) विटकं (पुत्रपुंसकम्)

A door, or
gate.

16. (स्त्री) द्वारद्वारं प्रतीहारः

A covered
terrace in
the yard. j

^{fk} ^{fl}
(माद्) वितर्हि (स्तु) वेदिका

1—ली. 2—र. 3—अ. 4—त्. 5—का. 6—द्वार.

* Also, as some write these words, प्रघानः and प्रघनः.

† अ
ल्लिन्दः, or अल्लिन्दः. ‡ Likewise अंगणं § Or शिला. * Some
make this and the preceding article synonymous.

† Likewise, ac-
cording to another reading, नीत्रं. § Also पटं, and चालं. † Not
neuter as erroneously stated by the commentators.

‡ Also वडभिः or
वडसी. § Here, and in the following article, as in many other places,
interpretations differ greatly. A quadrangular resting place made of

wood. A place for sitting in a court yard; or one for standing under.

A quadrangular spot in the court of a temple or great edifice. A terrace
furnished with pillars. A floor on four posts in the middle of a quad-

angular house. † Likewise वितर्हि. ‡ Also वेदि, and वेदी.

Decoration
of the gate-
post. a

^{m n} ⁿ
तेरयो (स्त्री) वद्धिद्वारं

A city gate.

ⁿ ⁿ
पुरद्वारं (तु) गोपुरम्

A raised
place over
the gate.
A door.

17. (कूटं पृथोरि यद्) यस्तिनख (स्त्रिजिन्)
(अथ त्रिघ)

^{mfn b} ^{mfn c}
कपाटमररं (तुल्ये)

Its bolt or
bar.

^d ^{fne}
(तद्धिष्मन्मे) र्गमं (न दा)

Stairs.

18. आरोहणं (स्यात्) सीपानं

A ladder.

^{ff} ^{2ff}
निःश्रेयि (तु) धिरोद्विगी

A broom.

^f ^f
संमार्जनो शोधनी (स्यात्)

Dust, or
sweepings.

^{ml} ^m
संकरोऽवकार (स्त्रिया)

19. (क्षिप्ते)

The en-
trance of
a house.
An open
space in
a town. i

ⁿ ⁿ
मुखं निःसरणं

^m ^m
संनिवेशो निःसरणं

१ ह—.

२ क—.

* This is explained as signifying, the ornamented arch of a gateway. Some interpret it, the outer gate. * Also कवाटः. Fem. कपाटी

and कवाटो. * Fem. कररी or कररिः. * By a variation in the reading, this is made to exhibit a synonymous term, विष्मन्ः, or, according to some, विष्मन्भि (—न्).

* Fem. अर्गला or अर्गली. * Likewise निःश्रेयोः And निःश्रेयिः, or निःश्रेयी. * Also अधिरोद्विगी.

* Likewise संकारः. * The passage in, or out of a house, town or market. The road of ingress and egress. The entrance through the house-door,

A village. a ^{m m} (समौ) संवसथ यामौ

The site of
a habitation.

^{f 1 m n} वेष्टभूर्वास्तु (रक्षित्याम्)

Space
near a vil-
lage, &c.

^{m n b} 20. यामांत उयश्लं (शात्)

A bounda-
ry or limit.

^{2 f 3 f} सोमसोमे (स्त्रियाममे)

A station
of herd-
men.

^{m f c} घोव आभोरपक्षो (शात्)

An abode
of the low-
est men.

^{m n m} यक्षयः श्वरालयः

¹ वास्तु.

²—मन्.

³—मा.

* Place for diversion outside of a town ; or within it. ^b These two words are synonymous with the following, according to some.
^c Also आभोरपक्षि.

CHAPTER III.

A mountain.	1 m	2 m	3 m	4 m	5 m	6 m	7 m
	ma	1 m	2 m	3 m	4 m	5 m	6 m
	1	2	3	4	5	6	7
	8	9	10	11	12	13	14
	15	16	17	18	19	20	21
	22	23	24	25	26	27	28
	29	30	31	32	33	34	35
	36	37	38	39	40	41	42
	43	44	45	46	47	48	49
	50	51	52	53	54	55	56
	57	58	59	60	61	62	63
	64	65	66	67	68	69	70
	71	72	73	74	75	76	77
	78	79	80	81	82	83	84
	85	86	87	88	89	90	91
	92	93	94	95	96	97	98
	99	100	101	102	103	104	105
	106	107	108	109	110	111	112
	113	114	115	116	117	118	119
	120	121	122	123	124	125	126
	127	128	129	130	131	132	133
	134	135	136	137	138	139	140
	141	142	143	144	145	146	147
	148	149	150	151	152	153	154
	155	156	157	158	159	160	161
	162	163	164	165	166	167	168
	169	170	171	172	173	174	175
	176	177	178	179	180	181	182
	183	184	185	186	187	188	189
	190	191	192	193	194	195	196
	197	198	199	200	201	202	203
	204	205	206	207	208	209	210
	211	212	213	214	215	216	217
	218	219	220	221	222	223	224
	225	226	227	228	229	230	231
	232	233	234	235	236	237	238
	239	240	241	242	243	244	245
	246	247	248	249	250	251	252
	253	254	255	256	257	258	259
	260	261	262	263	264	265	266
	267	268	269	270	271	272	273
	274	275	276	277	278	279	280
	281	282	283	284	285	286	287
	288	289	290	291	292	293	294
	295	296	297	298	299	300	301
	302	303	304	305	306	307	308
	309	310	311	312	313	314	315
	316	317	318	319	320	321	322
	323	324	325	326	327	328	329
	330	331	332	333	334	335	336
	337	338	339	340	341	342	343
	344	345	346	347	348	349	350
	351	352	353	354	355	356	357
	358	359	360	361	362	363	364
	365	366	367	368	369	370	371
	372	373	374	375	376	377	378
	379	380	381	382	383	384	385
	386	387	388	389	390	391	392
	393	394	395	396	397	398	399
	400	401	402	403	404	405	406
	407	408	409	410	411	412	413
	414	415	416	417	418	419	420
	421	422	423	424	425	426	427
	428	429	430	431	432	433	434
	435	436	437	438	439	440	441
	442	443	444	445	446	447	448
	449	450	451	452	453	454	455
	456	457	458	459	460	461	462
	463	464	465	466	467	468	469
	470	471	472	473	474	475	476
	477	478	479	480	481	482	483
	484	485	486	487	488	489	490
	491	492	493	494	495	496	497
	498	499	500	501	502	503	504
	505	506	507	508	509	510	511
	512	513	514	515	516	517	518
	519	520	521	522	523	524	525
	526	527	528	529	530	531	532
	533	534	535	536	537	538	539
	540	541	542	543	544	545	546
	547	548	549	550	551	552	553
	554	555	556	557	558	559	560
	561	562	563	564	565	566	567
	568	569	570	571	572	573	574
	575	576	577	578	579	580	581
	582	583	584	585	586	587	588
	589	590	591	592	593	594	595
	596	597	598	599	600	601	602
	603	604	605	606	607	608	609
	610	611	612	613	614	615	616
	617	618	619	620	621	622	623
	624	625	626	627	628	629	630
	631	632	633	634	635	636	637
	638	639	640	641	642	643	644
	645	646	647	648	649	650	651
	652	653	654	655	656	657	658
	659	660	661	662	663	664	665
	666	667	668	669	670	671	672
	673	674	675	676	677	678	679
	680	681	682	683	684	685	686
	687	688	689	690	691	692	693
	694	695	696	697	698	699	700
	701	702	703	704	705	706	707
	708	709	710	711	712	713	714
	715	716	717	718	719	720	721
	722	723	724	725	726	727	728
	729	730	731	732	733	734	735
	736	737	738	739	740	741	742
	743	744	745	746	747	748	749
	750	751	752	753	754	755	756
	757	758	759	760	761	762	763
	764	765	766	767	768	769	770
	771	772	773	774	775	776	777
	778	779	780	781	782	783	784
	785	786	787	788	789	790	791
	792	793	794	795	796	797	798
	799	800	801	802	803	804	805
	806	807	808	809	810	811	812
	813	814	815	816	817	818	819
	820	821	822	823	824	825	826
	827	828	829	830	831	832	833
	834	835	836	837	838	839	840
	841	842	843	844	845	846	847
	848	849	850	851	852	853	854
	855	856	857	858	859	860	861
	862	863	864	865	866	867	868
	869	870	871	872	873	874	875
	876	877	878	879	880	881	882
	883	884	885	886	887	888	889
	890	891	892	893	894	895	896
	897	898	899	900	901	902	903
	904	905	906	907	908	909	910
	911	912	913	914	915	916	917
	918	919	920	921	922	923	924
	925	926	927	928	929	930	931
	932	933	934	935	936	937	938
	939	940	941	942	943	944	945
	946	947	948	949	950	951	952
	953	954	955	956	957	958	959
	960	961	962	963	964	965	966
	967	968	969	970	971	972	973
	974	975	976	977	978	979	980
	981	982	983	984	985	986	987
	988	989	990	991	992	993	994
	995	996	997	998	999	1000	1001

- 1—रिन्. 2—त्. 3—अ. 4—वन्. 5—अ. 6—च.
 7—त्रि—द. 8—त्. 9—वत्. 10—वत्. 11—पा. 12—ट.
 13—वन्. 14—उ. 15—अशान्. 16—द.

^a Likewise महीधर, and महीधः. ^b The limit of light and darkness. ^c Also चक्षवाङ्. ^d Behind which the sun sets. ^e Over which the sun rises. ^f Severally named in the text, viz. the snowy range north of India; the mountain called *Nishad'ha*; the tropical range dividing South from North India, &c. Besides others, as *Malaya*, *Chitracûta*, *Mainûca*, &c. ^g अतटः, or, according to another read-

- The side of a mountain. 5. कटको (स्त्री नितंबो ऽत्रेः)
 Table land. नुः प्रस्थः सानु (रस्त्रिषौ)
 A fountain. उत्सः प्रश्ववर्ण
 A cascade. (वारिप्रवाहो) निर्भरे भारः
 An artificial cave. 6. दरो (तु) कंदरो (वा स्त्री)
 A natural cave. (देवखात विले) गुहा
 Rocks fallen from a mountain. गंडशैला (स्तु चुताः स्थलोपसागिरेः)
 A mine. 7. खनिः (स्त्रियाम्) आकारः (स्मात्)
 Hills near a mountain. पादाः प्रत्यन्तपर्वताः
 Land near a mountain. डधत्का (ऽत्रेरासन्ना भूमिर्)
 Land on it. (ऊर्ध्वम्) धित्का
 A fossil, or mineral. 8. धातु (मैतः शिलायज्ञेर्)
 Red chalk. गैरिकं (तु विशेषतः)
 A place overgrown with creepers, &c. निकुंज कुंजौ (वा क्लीवे लतादिपिहितोदरे)

1—ल.

2 पाद.

3—त.

4 अ—.

* Some make these synonymous with the following.

b Fem.

कंदरा or कंदरी.

c These are synonyma, according to some, instead of being the explanation of the two other terms here exhibited.

d Also खनी or खानिः.

CHAPTER IV.

SECTION I.

- ^{f a} ^{1 n} ⁿ ⁿ ⁿ ^{n b}
A forest or grove. 1. अटवरुखं विपिनं गहनं काचनं वनम्
ⁿ ^{2 f}
A large forest. महारुखमरुखानी
^{m c} ^m
A grove near a house. गृह्वारामा (स्तु) निष्कुटा^३
^m ^{3 n}
A garden. 2. आरामः (स्नाद) उपवनं (हृत्त्रिमं वनमेव तत्)
^f
One plant- ed by a state minister, &c. (अमात्यगणिका गेहोपवने) दृक्षवाटिका
^{4 m n} ⁿ
A royal public one. 3. (पुमाना) श्रीङ्ग उद्यानं (राजः सधारणं वनं)
^{n d}
A royal pleasure ground. (स्नादेतदेव) प्रमदवन (मंतः पुरोचितम्)
^{5 f} ^{6 f} ^{7 f} ^f ^{f o}
A row or range. 4. वीथालिरावलिः पंक्तिः श्रेणी
^{f g} ^{f h}
A continu- ous line. f लेखा (स्तु) राजयः

- ^१ अ—. ^२ अ—. ^३ उ—. ^४ आ—. ^५—घी.
^६ आ—. ^७ आ—.

* Sing. अटविः. Also अटवी. ^b Likewise, fem. वनी. ^c Sing. गृह्वारामः. ^d Or प्रमदावनं. ^e Also आली and आवली ; वीथिः and श्रेणिः. Some add पंक्ती. ^f Some make these synonymous with the preceding. ^g Likewise रेखा. ^h Sing. रजिः. Also राजी.

- A multitude of groves. ^f वन्या ^{1 m} वनसमूहे (याद्)
- A germin. ^{m a} अंकुरो ^{2 m} अभिनवोद्भिदि
- A tree. ^m 5. दृष्टो महीदृष्टः ^m प्राची ^{3 m} विटपो ^{4 m} पादपक्षरः ^m ^{5 m} ^{6 m} ^{7 m}
- One fructifying from blossoms. d One without apparent blossoms. ■ An annual plant. f
6. वानसव्यः (फलैः युष्यात्) ^m (तैर्युष्याद्) वनस्यतिः ^m
- Fruitful. ^{f n} औषधः (फलपाकांताः) ^{8 m f n} ^{m f n h} (स्यद्) वध्यः फलेयद्भिः
- Barren. ^{m f n} 7. वंध्यो ^{m f n} उपलो ^{9 m f n} उपकोषी (च) ^{10 m f n} ^{m f n} ^{11 m f n}
- Bearing fruit. फलवान् फलिनः फली
- Blown, as a flower. ^{m f n} 12 m f n ^{m f n i} ^{m f n} ^{m f n} ^{m f n}
- प्रफुल्लोत्फुल्ल संफुल्ल याकोष विकच स्फुटाः
8. फुल्ल (धैते) विकसिते (स्युद्) ^{m f n} ^{m f n}
- (अवंध्यादयस्त्रियु)
- The trunk of a lopped tree. ^{m n} ^m ^{13 m}
- स्याणु (वाना) भुवः प्रसुर
- A small tree. k (श्रृखशाखाश्रिफः) लुपः ^m

1—ह. 2—द. 3—ब. 4—न. 5—त. 6—न.
7 अगम. 8 अ. 9—न. 10—वत्. 11—न. 12—उ.
13 प्रकु—

^a Likewise अंकुरः. ^b Likewise कुठः. ^c Also प्राची. ^d As the Mango, Eugenia, &c. ^e As the Bread-fruit, &c. ^f Dying after ripening its fruit. ^g Sing. औषधिः. Also औषधी. ^h Likewise फलयद्भिः. ⁱ Likewise याकोषः. ^j The preceding admit the three genders, as adjectives. ^k With short branches and roots.

A shrub.	9. (अप्रकांडे) खंभ गुल्मी
A creeper.	वल्ली (तु) व्रततिर्जता
A spreading one. c	(लता प्रतानिनी) वीरुहुस्मिन्नुत्तय (इत्यपि)
Height of a tree, hill, &c.	10. (नगासारोह) उक्ताय उत्थेय (को) ज्ञय (व सः)
The trunk.	(अल्ली) प्रकांडः खंभः (शान्मूलाच्छाखावधेक्षरोः)
A branch.	11. (समे) शाखा लते
A large branch.	खंभशाखा शाखे
A fibrous root.	शिफा जटे
From a radican branch. d	(शाखा शिफा) अवरोहः (सान्)
Scandent fibres.	(मूलाच्छायं गता) लता
The top of a tree.	12. शिरोऽयं शिखरं (वा ना)
Its root.	मूलं वध्ने (इंद्रिनामकः)
The pith.	सारो मज्जा (समौ)
The bark.	त्वक् (स्त्री) वल्कं वल्कल (मस्त्रियां)
Wood.	13. काष्ठं दारुं

१—ख. २ ल— ३ ध. ४ गु—नी. ५ उ—
६ उ— ७ लता. ८—स. ९—न. १० त्वच्.

* Also वल्ली. † Likewise व्रतती and व्रतति. ‡ Some make the explanation to be one of the synonyma; and others, moreover, make these and the preceding bear the same sense. § For example, that of the Indian fig-tree. ¶ Some make this a second interpretation of अवरोहः and expound it otherwise: viz. a plant climbing from the root to the top of a tree. † Any term signifying a foot.

leaf. इक्षन् (ले) य इक्षमेवः समित् (क्षियाम्)

the hollow of a tree. निष्कृष्टः कोटरं (वा वा)

com-ound pe- cel. वक्षरिर्गच्छरिः (क्षियै)

leaf. 14. पत्रं यक्षाष्टं इदं दक्षं पत्रं दक्षः (युमान्)

apshoot shoot. e branch and its foot. f पत्रवो (क्षी) विसर्गवो विसारी विटपो (क्षियाम्)

unit. 15. (इक्षादीनां) कलं शयं

the foot alk. h इतं प्रसवकं वनम्

poist suit. (अमे कले) शलाटुः (छाद्य)

ry. (कुम्भे) वानं (सुमे जिपु)

bud or germ. 16. क्षारको बालकं (क्षीवे)

un-own-ower. cluster of bloss- ms. कलिका क्षारकः (युमान्)

an open- bud. (छाद्य) गुच्छक (सु) क्षारकः

कुम्भको मुकुलो (क्षियाम्)

¹ इक्षन्.

² इक्ष.

³—य.

Some restrict the two last, others the three last, to signify sacred

leaf. ¹ Likewise वक्षरी and मञ्जरी. ² Also पत्रं. ³ Likewise

शदनं. ⁴ The extremity of a branch bearing new leaves, &c.

Some make this and the preceding synonymous. ⁵ Likewise

पत्रं. ⁶ Of a leaf or fruit: the petiole or peduncle. ⁷ Likewise

क्षिः and कक्षी. ⁸ And neuter. ⁹ Also गुच्छकः. Likewise गुच्छः

गुच्छः. ¹⁰ And कुम्भकः.

A flower. 17. (स्त्रियं) सुमनसः पुष्पं सुनं कुसुमं (समम्)

Its nectar
or honey. मकरंदः पुष्परसः

Its dust or
farina. परागः सुमनोरजः

18. (दिहीनं वसवे सर्वं हरीतकादयः स्त्रियाम्)

Fruits of
certain
plants. आश्वत्थ वैश्व ज्ञात्त नैयद्रोधेक्षुदं (फले)

19. वार्हतं (च)

Fruit of the
Eugenia.

(फले जंबा) जंबूः (स्त्री) जंबु आंबवम्

(पुष्पे जातोप्रमत्तयः खलिंगा व्रीहयः फले)

20. विदार्थ्याद्यास्तु मूले ऽपि

Blossom of
the Bigno-
nia.

(पुष्पे लोवे ऽपि) पाटला

1—नस्.

2—जस्.

3—हे—.

* Plural with the sense of the singular, though some make it admit the singular number, and even the neuter gender. Ex. सुमनाः and सुमनः. ^b Likewise सुनं. ^c According to another reading सुमं a flower.

^d Names of plants generally become neuter, to signify the produce of the plant; viz. its blossom and fruit: some add the root, and even the leaf. ^e Except *Haritaci* and certain others, which are feminine denoting the fruit, &c. As *Drācshā*, *Cōshkacā*, &c. ^f In these instances, derivatives are employed to signify the fruit: and, in some other instances likewise; as वैल्लं, &c. ^g Here the neuter, the derivative, and the irregular feminine, are all three employed. ^h *Jātī* and certain others (as *Yut'hicā*, *Mallicā*, &c.) irregularly retain the original genders, to signify the flower of the plant; so do the names of corn and pulse, to signify the seed. And so do *Vidārī*, and others (as *Gambhārī*, &c.) to denote the root, or the blossom: some add the fruit. ⁱ Here the neuter, and the original feminine gender, are both admissible; and even the masculine.

SECTION II.

Holy fig-
tree. a

1. बोधिद्रुमखलदलः पिप्पलः कुञ्जराशनः

कवित्ये

Elephant,
or wood
apple. c

(य) कवित्ये (सुर) दधित्य याहि मन्मथा

2. (तस्मिन्) दधिकलः पुष्पकलदंतशृङ्गा (वृषि)

Glomerous
fig-tree. e

उदुवरे जंतुफलो यज्ञाङ्गो हेमदुधकः

Mountain
ebony. g

3. कोविदारे चमरिकः कुदालो युगपत्रकः

Echites. h

सप्तपर्णो विशालत्वक् शारदी विधमच्छदः

Cassia fis-
tula.

4. क्षारगन्धे राजहस्त सम्पाक चतुरकुलाः

क्षारेवत याधिघात छतमाल सुवर्षकाः

A lemon or
citron.

5. (सुर) जम्बीरे दंतशृङ्ग जंभ जम्बीर जंभलाः

Tapia. i

वरुणो वरणो सेतुक्षितशक्तः कुमारकः

1—क. 2—ज. 3—घ. 4—ठ. 5—च. 6—ति—

^a Ficus religiosa.

^b Also बोधि.

^c Feronia Elephantium

or Crataeva Valanga.

^d Also कवित्ये.

^e Ficus glomerata, R.

^f Some write उदुवरे.

^g Bauhinia variegata, and other species.

^h Echites scholaris.

ⁱ Likewise masc. शारदः.

^j Also

क्षारगन्धः and क्षारगन्धः.

^k Likewise शपाकः and सम्पाकः.

^l Cra-

taeva Tapia or Capparis trifoliata.

Pandag. a	6. पुष्पाने पुष्पसुगः केसरो देवसुभः
Coral tree. c	पारिभने विवतवर्मन्दारः पारिजातकः
Tista. d	7. तिमिरे सन्दनो बेमी रघुनुरतिमुत्तकः
	बहुलविजङ्ग (पा)
Spondias. f	अथ वै) पीतन कपीतना
	8. आश्रितके
Bassia. h	मधुके (त) गुडपुष्प मधुमुमौ
	वानप्रस्थ मधुछात्रौ
Another sort. j	(जलजे अथ) मधुलकः
Pilu. k	9. पीलौ गुडफलः संसी
Walnut. l	(तस्मिंश्चु गिरिसंभवे)
	अक्षौड कंदरात्रौ (वा)

१ तु— २ अ— ३ वि—त— ४ ल— ५ न—

• Probably *Rottlera tinctoria*, R. Mss.

• Also केसरः.

• *Erythrina fulgens*. But some apply the Sanscrit names to the *Melia sempervirens*. • *Dalbergia Oujeinensis*, R. Mss.

• नेमि. Also नेमिन् and fem. नेमी, according to some. • *Spondias Mangifera*.

• Also आश्रितकः. • *Bassia latifolia*. • Likewise मधुकः and मधु.

• Growing in water; or, according to another reading, on mountainous ground. • The name is applied in some provinces to

Careya arborea (R. Mss.); in others, to *Salvadora Persica* (R.)

• Described as a species of the preceding, growing on mountains:

but the corresponding Hindi name belongs to *Juglans regia*, and also to *Croton Moluccanum*, or *Aleurites Triloba*. • Likewise अक्षौडः

Alangium.

वकोठे (तु) निकोचकः

Butes from
dosa.

10. यजाशे किंशुका पर्णे वातपोषो

Bayas, or
Bent.

(य) वेतसे

रघा अभयुष्य विदुषः श्रीव कावीर वज्रुलः

The same
growing in
water.

11. (वै) यदिकाप्रविदुषो नादेयो (पां) मुषेतसे

Morunga.

शोभाजने शियु तोल्लगंधकाक्षीव मोचका

A red vari-
ety of the
same.

12. (रक्तो जैतौ) मधुप्रियः (काद)

Soap berry.

अरिष्टः फेनिलः (समै)

Marmelos.

विल्वे शाण्डिल्य प्रलूषो माजूर ओफ जा (वपि)

Waved
leaved fig-
tree. 1

13. जटो जटो पर्कटो (खान्)

Indian fig-
tree. n

न्ययोधो वज्रपादः

1—स.

2—रघ.

3—अं—स.

4—य.

5—ज.

6—पाद.

7—वट.

A. hexapetalum.

Likewise निकोठकः.

The Sans-

crit name is by some referred to the Ratan : but a different plant ap-
pears to be meant.

अभयुष्य. Also रघाभयुष्य.

Hyperan-

thera Morunga or Guilandina Morunga.

Likewise सोभाजनः or

सोभाजनः.

तोल्लगंधकः and तोल्लगंधः.

अक्षीवः or अक्षीवः

and काक्षीवः.

Sapindus Saponaria and other species : but applied

also to Mimosa abstergens, R.

Also रिष्ट.

Ægle Mar-

melos or Cratæva Marmelos.

Ficus venosa.

जटिन्. Also

fem. जटो, or जटि (Nom. जटिः). So पर्कटिन्; and fem. पर्कटो, or

पर्कटि (—टिः)

Ficus Indica.

Lodh. The
pale sort a

^m ^{mb} ^m ^{1m} ^{2m} ^m
मालवः श्वटो जेभल्लिरीटल्लिख मार्जनी

Mango. c

^m ^{2m} ^m
14. अषष्ठो रसालो

A very fra-
grant sort
of it.

^m
(इसै) सक्षरौ (इतिसौरभ)

Bdellium.

ⁿ nd ^m ^{mc} ^m
कुंभोलूखलकं (कीवि) कौषिको गुगुलुः पुरः

Sebesten. f

^m ^g ^m ^m ^m ^m
15. शेलुः श्लेष्मातकः शीत उद्दालो वज्रवारकः

Piyá. h

ⁿⁱ ^{mj} ^m ^{mk}
राजादनं प्रियाल (च) सन्नकुधुधु यटः

Gambhari.

^f ^f ^m ⁿ
16. गंभारी सर्वतोभद्रः काष्मरी मधुपर्णिका

^f ^f ^m ⁿ
ओषधीं भद्रपर्णी (च) काष्मर्य (चा प्य)

Jujube. n

^{mfo} ^{mfp} ^{mfp}

(इय दियोः)

17. कर्कशूर्वदरी कोलिः

The fruit.

ⁿ ⁿ ⁴ⁿ
कोलं कुवज कोनिले

¹ ति—.

² ति—.

³ चत.

⁴ —ल.

* The Lodh is a bark used in dying, of which two sorts are in use. Some restrict the first term to this species, and make the rest common to both. ^b Also सावरः. ^c Mangifera Indica. ^d कुंभं and

उल्लूखलकं. Also कुंभोलूः and खलकं. Likewise कुंभोलूखलकं. ^e Also गुगुलुः. ^f Cordia myxa. Also Cordia latifolia, R. Mss. ^g Also सेलुः.

^h Chironjia Sapida, R. Mss. But the name is in some places applied to Grewia orientalis and didyma. ⁱ Likewise राजा

सनं or —नः. ^j And प्रियालः. Also सन्नः and कन्नः. ^k Like- wise धनुः (धनु or धनुष) and यटः. ^l Probably Gmelina ar-

borea, R. ^m Also काष्मरी. ⁿ Zizyphus Jujuba, and other

सैकोरं वदरं बोयडा (इय)

Bumch'ht.
b

(इय स्यात्) खादुकन्दकः

18. विकंककः खराट्को यथिको चाघपाद (पि)

Orange-

खरावतो वागरंगो नादेयो भूमिचंबुका

Sort of
ebony- f

19. तिंदुकः स्फूर्जकः कालखोद्य (ख) शितिसारके

Another
sort. h

काकेन्दुः कुलकः काकतिन्दकः काकपोषुके

Ghantā-
pārati.

20. गोलीढो भाटजो घण्टापाटलिर्माक्ष मुष्कौ

Tilla-

तिलकः क्षुरकः श्रीमान्

Tamarix. k

(समौ) पिचुल भावुकौ

Chayp'hal.

21. श्रीयथिका कुमुदिका कुंभी कैठर्य कट्फालौ

Red Lād'h.

जामुकः पटिका (खः स्यात्) पट्टी लाक्षाप्रसादनः

1—द.

2 मेक्ष.

3—त.

4—न.

* Some make the three last, others the two last, signify the wild sort: others again explain the last as denoting both plant and fruit; and the rest, as indicating the fruit of the common Jujube. ^b Flacourtia Sapida, R. ^c Also विकंककः. ^d Likewise खरागः or खार्यगः.

* Some disjoin the two last as names of a different plant.

^f Diospyros melanoxylon (R.), and Glutinosa (Koen.) ^g Also

तिंदुको. ^h Diospyros tomentosa, R. ⁱ Likewise गोलीढः.

^j Or घंटा and पाटलिः. ^k T. Indica and Dioeca.

- Lodh.* The pale sort a ^{m m b m 1 m 2 m m} गालवः शवरो जोधक्षिरीटस्त्रिल मार्जनी
- Mango.* c ^{m 2 m m} 14. आम्रवृत् रसालो
- A very fragrant sort of it. ^m (सैः) सहकारो (सिसौरमः)
- Bdellium.* ^{n n d m m e m} कुमेलखलकं (कोवे) कौशिको गुग्गुलुः पुरः
- Sebesten.* f ^{n i m j m m k} 15. शेलुः श्लेषातकः शोम उद्दालो वज्रवारकः
- Piyā.* h ^{f f m} राजादनं पियाल (च) सन्नकमुर्धनुः पटः
- Gambhārī.* ^{f f m n} 16. गम्भारी सर्वतोभङ्गा काष्मरी मधुपर्णिका
- ^{f f m n} ओपर्णी भद्रपर्णी (च) काष्मर्य (च) प्य
- Jujube.* n ^{m f o m f p m f q} (अथ इयोः)
17. कर्कधूर्वदरी कोलिः ^{n n 4 n} कोलं कुवत कोनिले
- The fruit.

¹ ति—.² ति—.³ चूत.⁴—ल.

* The *Lōdh* is a bark used in dyeing, of which two sorts are in use. Some restrict the first term to this species, and make the rest common to both. ^a Also सावरः. ^c *Mangifera Indica*. ^d कुंभं and उलूखलकं. Also कुमेलुः and खलकं. Likewise कुमेलूखलकं. ^e Also गुग्गुलुः. ^f *Cordia myxa*. Also *Cordia latifolia*, R. Mss. ^g Also शेलुः. ^h *Chironjia Sapida*, R. Mss. But the name is in some places applied to *Grewia orientalis* and *didyma*. ⁱ Likewise राजा तनं or —नः. ^j And पियालः. Also सन्नः and कमुः. ^k Likewise धनुः (धनु or धनुष) and पटः. ^l Probably *Gmelina arborea*, R. ^m Also काष्मरी. ⁿ *Zizyphus Jujuba*, and other species. ^o Masc. कर्कशः and नः. Fem. कर्कशः. ^p Masc.

सैवीरं वदरं घोष्ठा (इय)

Buntch'kt.
b

(इय स्यात्) खादुकरुटकः

18. विकंकतः सुवाट्टो यंघिलो याघ्रपाद (पि)

Orange.

शेरावलो नागरंगो नादेयो भूमिअंबुका

Sort of
ebony. f

19. तिंदुकः स्फूर्जकः कालकांध (ख) शितिसारके

Another
sort. h

काकेन्दुः कुलकः काकतिन्दकः काकयोलुके

Ghantá-
párali.

20. गेलीलो भाटलो घण्टापाटलिर्मोक्ष मुष्कौ

Tilla.

तिलकः क्षुरकः श्रीमान्

Tamarix. k

(समौ) पिचुल भावुकौ

Cáyo'p'hal.

21. ओपयिका कुमुदिका कुंभी कैठर्य कटफलौ

Red Lód'h.

क्रमुरः पटिका (खः स्यात्) पट्टी लाक्षाप्रसादनः

1—द.

2 मोक्ष.

3—त.

4—न.

* Some make the three last, others the two last, signify the wild sort: others again explain the last as denoting both plant and fruit; and the rest, as indicating the fruit of the common Jujube. ^b Flacourtia Sapida, R. ^c Also वैकंकतः. ^d Likewise नारंगः or नार्यंगः.

* Some disjoin the two last as names of a different plant. ^e Diospyros melanoxylon (R.), and Glutinosa (Koen.) ^f Also तिंदुकी. ^h Diospyros tomentosa, R. ⁱ Likewise गेलिहः.

^j Or घंटा and पाटलिः. ^k T. Indica and Dacca.

Malberry. 22. नूद (स्तु) पुष्पः क्रान्तो ब्रह्मणे ब्रह्मदार (च)

तुल (च)

Nuclea
orientalis.

नोय प्रियक कंदना (स्तु) हलिप्रिये

Marking
nut. c

23. वोरट्त्तोः शृङ्गरोः मिमुखी भस्मातकी (चिचु)

Párapápal. c

गर्भभागे कंदराल कपीसन सुघर्भकाः

24. जल (च)

Tamarind.

तित्तिडो चिचुः श्लिका

Asan. h

(च) पीतसालके

हर्षकाः शन वंधूकपुष्प प्रियक जीवकाः

Sac'hwa or
Sál. j

25. साले (तु) सर्ज कार्वा (शकर्षकाः शस्यसंवरः)

Cahuá. n

नदीसर्जो वीरतरुः श्रुः ककुभोः श्रुः

1—ह.

2—इ—

* *Morus Indica*. But some make it the *Hibiscus Populneoides*.
See 23. ^b Likewise कादम्बः. ^c Semecarpus. ^d *Anacardium*.
^e Masc. भस्मातकः. ^f *Hibiscus Populneoides*, R. Some con-
found these Sanscrit names with those of the *Ficus venosa*. ^g Also
तित्तिली and तित्तिडोः, — का, — कं. ^h Likewise अक्षीका, अक्षिका
and आक्षीका. ⁱ *Terminalia Alata tomentosa*, R. ^j Also आसनः
and अशनः. ^k A common timber tree described (*Polyandria mo-
nogynia*) but not yet named by botanists. ^l Likewise शालः. ^m Also
कार्वाः. ⁿ Or शस्यसंवरः. ^o *Terminalia Alata glabra*, R.

26. राजादन कथायसे सीरिकाया (अथ वयो)

इकुदी सापसतहर
भूर्जे चरिं महुतये

27. पिच्छिका पूरुषी मोषा खिरायुः शालाखि (ईयोः)

Its gum. **पिप्पला (तु) शास्त्रजीवेहे**

Another
part of silk-
cotton.

28. निरविले नत्तमालः करज (ख) करजके

Gray Bon-duc. i प्रकोय्यः घृतिकरजः घृतिकः कलिमारकः

Other
sorts. k

29. (करञ्जभेदः) बड्यंथो मर्कट्यकारवत्तरी

Rôhin-1 रोही रोहितकः श्रीहृत्त्रयंङिमपुष्पकः

¹—का.   ²—न.   ³—घ, and —ङ्.   ⁴—टी.
⁵—क.   ⁶—न.   ⁷—दा.

* Perhaps a species of *Mimusops*. M. Kauki. ^b Also राजादन
फल and कथफल. ^c Masc. इंगुदः. ^d The bark is used. ^e *Bom-*
bax heptaphyllum. ^f Also fem. शाल्मली. Likewise m. or f.
शाल्मलिः. ^g *Galedupa* Arborea or *Robinia mitis*. ^h Also
चिरिबिल्वः. ⁱ *Casipinia*, or *Guilandina*, *Bonduccella*. ^j Like-
wise घृतिकरकः, घृतोकः, and कलिकारकः. ^k Seemingly varieties
of the *Bonduc*. ^l A medicinal plant so called. ^m Also रोहीतकः.

fb mc ms
Khayar. a 30. गायत्री बालतनवः खदिरे^{fb} दंतधावनः^{mc}

A fetid
Mimosa.

खरिमेदो विट्खदिरे^{ms}

A white
sort.

कदरः (खदिरे सिते)^m

31. सोमवल्गो (ऽप्य)^{ms}

Palma
christi. d

(ऽप्य) बाघपुष्प गंधर्व हस्तकी^{ms}

हरंड उहवूक (क्) रुच^m तच्चित्र^{mc} त (ख स)^{mf l m}

32. चंचुः पचाकु^m जो मंड वर्द्धमः^m न यडंवकाः^{m d m h}

A variety
of the Sami.

(अल्पा शमी) शमीरः (आच)^{mi}

Sami or
Sach. j

कमी सक्तुफला शिवा^{2 f f k f}

Mayan. l

33. पिण्डोतको मरुवतः^m असनः^m कर हाटकः^m

शल्य (च) मदन^m

Déodár. m

शक्रापादपः पारिभञ्जकः^{m m}

34. भञ्जदारु हुकिलिनं पीतदारु (च) दारु (च)^{m n n n n}

¹ सि—.

² शमी

- * Mimosa Catechu (Khayar) Linn.   ¹ Also masc. गायत्रिन्
(—त्री.)   ² Likewise बालपत्रः and बालदलकः.   ³ Ricinus communis.
⁴ Also उहवूकः.   ⁵ Likewise हवूकः and रुवूकः or हवूकः.
⁶ Also अमंडः or आमंडः.   ⁷ Likewise यडंवकः.   ⁸ Also शमीरः.
⁹ Mimosa albida.   ¹⁰ Or सक्तुफली.   ¹¹ Yangueria spinosa, R.
But the Sanscrit names are referred also to Gardenia dumetorum.
¹² In Bengal, Uvaria longifolia : but properly seems to be a pine or fir.

पुष्पिकाळ (च सप्त सुग्) देवदारुख्य ^{1 m n}
 (च दयोः).
 Trumpet flower. a

35. पाटलिः पाटला मोचा कायस्याजी फलेरुदा
 द्याष्टता कुवेराक्षी

Priyangu. a ^{ff} श्यामा (तु) मञ्जि (हया)

36. लता गोवंदनी गुन्दा प्रियकुः फलिनी फली

विषक्सेना गंधफली कारंभा प्रियक (ख सा)

37. मण्डूकपर्ण पत्रार्थ नट कडक टटुकाः

शोनाक शुक्रनामर्च दोषदंत कुटत्रटाः

38. शोणक (खा) रस्ता

Emble myrobalan. ^f तिष्यफला (ता) मलकी (त्रिषु)

अमृता (च) वयस्या (च)

Beleric myrobalan. ^{m f n n} (त्रिलिङ्ग (ख) विभीतकः

1—र. 2 कट. 3 आ—.

- * Bignonia suave-olens. * Also fem. पाटली. * अलोचा
 or मोचा. * Likewise काली and श्याली. * A fragrant seed so
 named. f And other synonyma of woman. * Bignonia Indica.
 * Also शोनाक. * अरलुः or अरटु. * Phyllanthus Emblica.
 * Masc. आमलक. * Or वयःस्या. Also कायस्या. * Termi-
 nalia belerica. * Fem. विभीतकी.

39. अल्लवः कर्षफलो भूतवासः कलिद्रुमः

Yellow
myrobalan.

अभया (त्व) यथा पथा वयस्या मूलना स्तस

40. हरीतकी हैमवती चेतकी अयसी शिवा

Saral. c

घोतदुः सरलः पूतिकाष्ठं (चा)

Caniyār. d

(इय) मुभात्पलः

41. कर्णिकारः परिव्याधो

Barahal. e

लकुवो लिकुवो डञ्जः

Bread fruit
or Jaca
tree. g

पनसः कंटकफलो

Hijal. j

विचुलो इम्बु इज्जलः

Opposite
leaved fig-
tree. l

42. काकोडुंबरिका फलगुर्मलपूर्जघनेफला

Nimb. n

अग्निः सर्वतोभद्र हिङ्गुनिर्थास मालकाः

43. पिचुमर्द (र) निम्बे

Esā. p

(इय) पिच्छिला गुरु शिंशपा

¹ तुस.

² अ —.

³ —.

^a Terminalia citrina.
tree which yields a resin.

^b Also वयःस्था and कायःस्था.

^c A

^d Pterospermum acerifolium or Pentapetes acerifolia.

^e Artocarpus Lokutsha (Lucucha), R. ^f Like-

wise नकुचः. ^g Artocarpus integrifolia. ^h Also फलसः. ⁱ And

कंटकीफलः or कंटकफलः. ^j Eugenia acutangula. ^k Like-

wise हिज्जलः. ^l Ficus oppositifolia, R. ^m मलपूः (पू). Also

मलपूः (—र), and मलपूः (—यू). ⁿ Nimba Azadaracta (Azad-

derakht) or Melia Azadirachta. ^o And पिचुमर्दः. ^p Dalbergia

Another
sort. a

कपिला भस्मगर्भा (स)

Siris. b

शिरिष (सु) कपीतनः

44. भण्डिलो (ःण)

Champa. d

(ःय) चाम्पेयखम्बको हेमपुष्पकः

Its flower-

(एतस्य कलिका) गंधफलो (घाद)

Mul-sari. e

(ःय) कीसरो

45. वकुलो

Asoc. g

वकुलो शोके

Pome-
granate.

(समौ) करक दाडिमौ

Nagésar. i

चाम्पेयः कीसरो नागकेसरः काचना (ऋयः)

Jainti. l

46. जया जयन्ती वर्ष्कारो नादेयो वैजयन्तिका

Ganigiri. m

ओषर्णमृगमन्दः (स्रात्) कणिका गणिकारिका

47. जयो

1 च—.

2—न.

3—अ—.

- * Some make these terms synonymous with the preceding. ^a *Mimosa Secreessa* (Sirisha), R. ^c Also भंडिरः and भंडीलः or भंडीरः.
^d *Michelia Champaca*. ^e *Mimusops Elengi*. ^f Likewise केशरः.
^g *Jonesia Asoca*, R. ^h And दालिमः, दाडिमः, or डाडिमः. Also fem. दाडिनी. ⁱ *Mesua ferrea*. ^j Likewise केशरः and नागकेसरः.
^k And all synonyma of gold. ^l *Æschynomene Sesban*.
^m *Premna spinosa*, and *longifolia*. ⁿ Some make these five synonymous with the preceding five, as names of the *Arauci* or *Premna spinosa*.

Coraiya. a	^{m b m m f} (इथ) कुटजः शक्रो वक्रो गिरिमलिका
Its seed.	^{m f n l m n n} (एतन्मैव) कलिङ्गेन्द्रयवभद्रयवं (फलो)
Carônda. c	^{2 m d m e m m} 49. छेषापाकफला इविम सवेणाः करमर्दके
Tamîl. f	^{m 3 m m d} कालखद्यस्तमालः (म्यात्) तापिच्छे (इष)
Séduâri. h	^m (इथ) सिंदुरः
	^{m i 4 m j f k 5 f} 49. सिन्दुगारेन्द्रसुरसौ निर्गुण्डीआविके (व्यपि)
Déotâr. l	^{f f f m m m} वेणो खरा गरी देवताडे जीमूत (इत्यपि)
Sirtâri. n	^{f f} 50. श्रीदस्तिनी (तु) भूखण्डी
Arabian Jasmin. o	^{n p f} दण्डमूल्यं (तु) मल्लिका
	^{f n} भूपदी शोतभोर (इ)

¹ इ—² ल—³ त—⁴ इ—⁵ इ—का.

- * Echites antidysenterica or Nerium antidysentericum. ^b Also
 कैटजः. ^c Carissa Carandas. Applied also. but erroneously,
 to the Flacourtia Cataphracta. ^d Also अक्षपाकः, पाकफलाः,
 छेषाफलाः, पाकछेषाफलाः and other combinations of the same terms.
 * Likewise आविमः. ^e A tree noted for the dark hue of its blossoms.
 * Also तापिजः. ^f Vitex trifolia and Nigundo. Applied also to
 Buddleia Neemda, B. Mss. ^g Likewise सिंधुकः and सिंधुवारः.
^h Or इन्द्रसुरिसः. ⁱ Also निर्गुण्डी. ^j A plant so called
 * Likewise खगरी, and खरागरी or गरागरी. ^k Heliotropium
 Indicum. ^l J. Zambac. ^m Also fem. दण्डमूला. ⁿ Like-
 wise शोतभोर.

A wild variety.

^{1 f a} (सैवा) स्तोता (बनोद्भवा)

Nébart. b

^{f c} 51. शेषालिका (तु) ^f सुवर्णा ^f निर्गुणो ^f नीलिका (च सा)

The same white.

(सितसै) श्वेतसुरसा भूषण

Sort of Jasmin. d

^f (य) मागधी

^{f f f} 52. गणिका यूपिका इवृष्टा

Yellow Jasmin.

^f (सा पीता) हेमपुष्पिका

Mūlatti latā. e

^{m m f f f} अतिमुक्तः पुंजकः (छाद) वासंती माधवीलता

Great flowered Jasmin. g

^{f h f f i} 53. सुमना मालती जातिः

Double Jasmin. j

^{f f} सप्तका नवमालिका

Many flowered Jasmin. k

^{m m m} माधवीकुन्द

Dop'hariya.

^{m m m} रक्तक (रु) बंधू (रु) बंधुजीवकः

Aloe. n

^{f f f} 54. सहा कुमारी तरुणिर

¹ अ—.

² शी.

³ लि—.

^a आस्तीता or आस्तीटा. ^b Jasminum villosum, R. The Sanscrit names are assigned, in Bengal, to the Nyctanthes Arbor tristis. Some apply the two last terms to a distinct sort. ^c Also शेषालिः or शेषाली and शीफालिका. ^d J. Auriculatum. ^e Gaertnera racemosa or Banisteria Bengalensis. ^f Likewise माधवी and लता. ^g J. Grandiflorum. ^h सुमनाः (—नस्) or सुमना. ⁱ Also जाती. ^j J. Zambac fl. multiplicatis. ^k J. multiflorum or pubescens. ^l Pentapetes planicea. The Sanscrit names are by some assigned to the Ixora coccinea. ^m Also बंधुकः. ⁿ Aloe nerfoliata.

Globe Amaranth. a

अस्त्रान (स्त्र) महासदा

The crimson sort.

(स्त्र प्रीते) कुरवक

The yellow [or white] variety.

(स्त्र प्रीते) कुहंटकः

Blue Barleria. d

55. (नीलाभिणी दयोर) बाणा दासी (च) जतेगज (ब सा)

Jhanti. g

सेरोयक (स्त्र) मिणी (यात्)

A purple sort.

(तस्मिन्) कुरवके (रुखे)

A yellow sort. i

56. (पीता) कुहंटको (मिणी तस्मिन्) सहचरी (दयोः)

China rose. k

ओङ्गुप्य जवा

The blossom of sesamum.

वज्रपुष्प (पुष्पं तिलक यत्)

Olcander. m

57. प्रतिहास शतप्रास चण्डात हयमारकाः

करवीरे

Carli. o

करोरे (तु) ककर गंधिला (वृभो)

Thorn apple. q

58. उन्मत्तः कितवो धूर्ते धुल्लूः कनका (कयः)

मत्तुलो मदन (खा)

1—ल.

* Gomphrena globosa.

b Or कुरवकः.

c Also कुरंटकः.

d Barleria caerulea, R.

e Masc. दाखः.

f Or आर्तगलः.

g Barleria cristata.

h Or सेरोयकः.

i Barleria Prionitis.

Masc. सहचर. Also सहचरः.

k Hibiscus Rosa sinensis.

l Also जवा.

m Nerium Odorum.

n Or प्रतिहासः.

o De.

scribed as a thorny plant, of which Camels are fond.

p Also ककषः.

q Datura Metel and Fastuosa.

r Likewise धुल्लूः and धुल्लूः.

The fruit.

(इय फलै) मातुलपुत्रकः^m

Citron. a

59. फलपूरे^m वीजपूरे^m रुचको^m मातुलपुत्रके^m

Marzā. b

समोरयो^m मरुवकः^m प्रस्यपुष्यः^m फलिष्मकः^m60. जंभीरे^m (पु)

Parnā. d

(इय) पर्यासे कठिञ्जर कुठेरकौ^mThe white
sort. e(सिते) इज्जके^m (इच)Lead wort.^fपाठी^{1m} (तु) चिचको^m वह्नि^m (संज्ञकः)^mSwallow
wort. i61. अर्को^m (ऋ) वसुका^m स्त्रोत गणरूप विकीरणाः^mमन्दार^m (यः) इक्ष्मि^mThe white
sort.(इच शुक्ले) इक्ष्मि^m प्रतापसौ^mBacopushpa.^k62. शिवमल्ली^f याशुपत^m एकाष्टी^m जौ^m वसुः^mA parasite
plant. oवन्दा^f दक्षादनो^f दक्षरुहा^f जीवन्तिने^{3f} (त्ययि)

1—न.

2 आ—.

3—का.

* Citrus medica. Two sorts are here named: but some make the terms synonymous. ^b Marjoram? The Sanscrit names are also assigned to a species of basil (Ocimum) with small leaves; and to another sort of citron. ^c Also जंभीरः. ^d Considered by some to be the sacred Basil (Ocimum sanctum). ^e Ocimum gratissimum. ^f Plumbago zeylanica. ^g Or चिचकः. ^h And other names of fire. ⁱ Asclepias Gigantea. ^j Or any name of the sun. ^k Confounded by some with Æschynomene grandiflora, but appears to be a different plant. ^l Likewise fem. एकाष्टीला. ^m Also दुक्षः. ⁿ And वसुकाः or वसूकाः. ^o Epidendrum Tesseloides and other species. ^p Likewise वन्दका and वन्दका.

SECTION III.

- Garicha. a* 1. ^f कसादनी ^f फिन्नरहा ^{f b} गुडूची ^f तंजिका ^f अस्तता
^f जोवन्तिका ^f सोमवल्ली ^f विशल्या ^f मधुपर्ण ^{1 f} (इपि)
^{f d} *Aletris. c* 2. ^f मूवा ^f देी ^f मधुरसा ^f मोरटा ^f तेजनी ^f सुा
^f मधूलिका ^f मधु ^f अशी ^{f h} गोकर्णी ^f पीलुपर्ण ^{2 f} (इपि)
^f *Ac nid'hi. g* 3. ^f पाठा ^f अम्बछा ^f विडकर्णी ^f स्यापनी ^f अयसी ^f रसा
^f रक्षाछोला ^f पयचेली ^f प्राचीना ^f वनतित्तिका
^f *Catuci. i* 4. ^f कटु ^f कटभरा ^f अशेरोरहिणी ^f कटुरोहिणी
^f मस्यपित्ता ^f छत्रभेदी ^f चक्रांगी ^f शकुलादनी
^f *Canech, or Cowitch. i* 5. ^f आत्मगुमा ^{f m} जडा ^{f n} अयडा ^{f o} कण्डूरा ^f प्राटघायणी
^f ऋष्यशोक्ता ^{f p} शूकशिम्बः ^{f q} कंयककु (ख) ^f मर्कटी

1—खी.

2—खी.

^a *Menispermum glabrum.* ^b Also गुडूची. ^c *Aletris*
Hyacinthoides or *Dracona nervosa.* ^d And मूर्वा. ^e Likewise
 खवा. ^f Also धनुः अशी ; or धनुः and अशी. ^g *Cissampelos*
hexandra. ^h Likewise अविडकर्णी and अविडकर्णी. ⁱ A me-
 dicinal plant so called. ^j Also कटुभरा. ^k Likewise अशका
 and रोहिणी. ^l *Dolichos pruriens.* ^m Also अजहा. ⁿ Like-
 wise अयडा. ^o Or कण्डूरा. ^p And शूकशिम्बी, or शूकशिम्बा.

- Musalā. a* 6. चिचैपचिचै न्यग्रेधी ज्वंसी संवरी दृषा
प्रत्यक्षेणी मुतक्षेणी रखा मूचिकण्य (मि)
Apāng. c 7. अपामागः शैखरिका धामार्गव मयूकौ
प्रत्यक्षणी कोशपणी किण्वी खरमञ्जरी
*Bamanai-
t'hi. h* 8. फांजिका ब्राह्मणी यज्ञा भार्गी ब्राह्मण्यष्टिका
अंगारवक्षो बालेयशाक वर्वर वर्जकाः
Madder. j 9. मंजिष्ठा विकसा जिज्ञो समङ्गा कालमेधिका
मण्डपणी भण्डोरो भण्डो योजनवक्ष्य (मि)
Jaculā. o 10. यासो यवासो दुःसर्षो धन्वयासः कुनाशकः
रोदनी कच्छुरा अनंता समुद्रंता दुरालभा
Chānliya. s 11. एष्टिपणी एष्टपणी चित्रपण्यप्रिवक्षिका

1 उ— 2 र्णी. 3 क. 4 क्षी. 5 र्णी. 6 थं—.

* A medicinal plant; probably *Anthericum tuberosum*, R. Mss.
* Likewise संवरी. * *Achyranthes aspera*. * And शैखरेयः.
* Also अधामार्गवः. * Or प्रत्यक्षणी. * And कोशपणी. * *Ovieda verticellata*, R. * Also बालेयः. * *Rubia Munjeet* (Manjit'h), R.
* Or विकसा. * Also कालमेधिका. * And मण्डपणी. * Like-
wise योजनवक्षी. * Perhaps *Hedysarum Alhagi*? or rather, a new
species. * Likewise पासः, and अपासः. * Also धन्वयासः
and धनुयासः. * Likewise रोदनी. * Explanations differ; the
names in both lines being synonymous according to some; but denot-
ing two distinct plants according to others. The first seems to be
Hedysarum lagopodioides. * Or एष्टपणी.

- Râmésac.* 12. ^fजोष्टुविघ्ना ^fसिंहपुच्छो ^{f a}कलशिर्धावनिर्गुहा ^{f b} 1^f
- Sort of prickly lightshade. 12. ^fनिदिग्धिका ^fसृष्टी ^fयाघ्री ^fवृहती ^fकण्टकारिका
- ^fप्रवेदनी ^fकुली ^fक्षुभा ^fदुःस्पर्शा ^fराष्ट्रिके ^{2 f}(लृपि)
- Indigo. d* 13. ^fनीली ^fकाला ^fक्षीतकिका ^fयामीषा ^fमधुपर्णिका
- ^fरञ्जनो ^fश्रीफली ^fतुल्या ^{f e}द्रोणी ^{f f}दोला ^f(च) ^fनीलिनी
- Somrāj. g* 14. ^mअवलुजः ^{3 m h}सोमराजी ^fसुवस्तिः ^fसोमवस्तिका
- ^{f i}कालमेघी ^fछायाफला ^{f j}वाक्चो ^{4 f}पूतिफल्यु (ऽपि)
- Long pepper.* 15. ^fछायापकल्या ^fवैदेही ^fमागधी ^fचपला ^fकथा
- ^{f k}उषणा ^{f l}पिप्पली ^fश्रेण्डा ^fकोला
- Another sort.* (ऽय) करिपिप्पली
16. ^fकथिवल्ली ^fकोलवल्ली ^fत्रेयसी ^{m m}वष्टरः (युमान्)
- The plant.* ^{n o}चय (न्) ^{f p}चविका

1 गु— 2—का. 3—जिन्. 4—उ. 5 उ—,

* Also कलशी and कलसिः. * धावनिः or धावनो. * Solanum Jacquini, Willd. * Indigofera tinctoria. * Some read लूणी, others लूली. * Also मेला, according to another reading. * Conyza (or serratula) anthelmintica. * Or fem. सोमराजी (—जी).
 1 Likewise कालमेघी. 2 Some write वागुजी. 3 Also ऊषणा.
 1 Likewise पिप्पलिः. 4 And वसिरः. 5 Or synonymous with the preceding; or else the name of a different plant; Tetranthera petala, R. * Also fem. चया. 2 Or चवी. Also neut. चविकं.

Retti. a

काकचिंचो गुञ्जे (तु) छायाजा

Gac'haru. b

17. पल्लंका (लि) क्षुगंधा श्वदंष्ट्रा स्वादुकण्टकः

गोकण्टको गोक्षुरको वनशृंगाट (इत्यमि)

Atis. c

18. विश्वा विषा प्रतिविषा इतिविषापविषा इरुणा

शृंगी महैषधं (च)

Dud'hī. d

(इध) क्षीराक्षौ दुग्धिका (समे)

Satāvārī. e

19. शतमूली वज्रसुता भीरुहिन्दोवरो वरो

कृष्णप्रेक्षा भीरुपत्रो नारायणः शतवरो

20. अक्षेरु (र)

Dāru
huldi. g

(इध) पीतद्रु कालेयक हरिद्रवः

दार्वी पंचमचा दारुहरिद्रा यज्जनी (त्यमि)

Orris root.

21. वज्रगंधा षड्यथा गोलामी शतपर्विका

A white
sort. k

(शुक्ला) क्षेमवती

¹ गुञ्जा.

² इ—.

³ उ—.

⁴ इ—.

⁵ —ङ्

⁶ उ—.

^a Abrus precatorius.

^b Barleria (or Ruellia) longifolia. The

name seems to be also applied to Tribulus Languineus. ^c Betula?

As. Res. vol. vi. p. 573.

^d Asclepias rosea, (R.) and other species.

^e Asparagus racemosus, Willd.

^f Sing. नारायणो.

^g Amomum

Zanthorhizon, Roxb.

^h Also कालीयकः.

ⁱ Likewise पंचमचा.

^j Iris pseudacorus?

^k Acorus calamus.

Justicia. a ^f ^{1f} ^{b f} वैद्यमाह सिंहा (तु) वासिका

^{m c} ^{m d} ^m ^{m c} ^m
22. दृष्टोऽटरुषः सिंहायो वासको वाजिदंतकः

Clitoria. f ^{f g} ^f ^f ^f ^f
आस्कोता गिरिकर्णी (याद्) विष्णुक्रान्ता अपराजिता

Barleria. h ^f ^m ^m ^{2m} ^m
23. इक्षुगंधा (तु) काण्डेक्षु कोकिलाक्षेक्षुरक्षुराः

Anethum. i ^{m j} ^{3 m} ^{4 f} ^f ^{f k}
शाजेयः (याच्) क्षीतशिवम्बुजा मधुरिका मिथी

24. मिश्रेया (पु)
^{m m} ^{m n} ^{5 f} ^{f c} ^{f p}
Euphorbia. (य) सोऽण्डे वचक्षुः सुक् सुक्षी गुडा

^f ^{m n} ^{f r} ^f
समंतदुग्धा
Babring. g (यौ) बेलममेघा चित्रतंडुला

^{m s} ^m ^{m t}
25. तंडुल (य) कमिन्न (य) विडंगं (युन्नपुंसकम्)

Sida. u ^f ^m
बला दाव्यालकः

Crotalaria. ^f ^f
घण्टारवा (तु) शण्णुयिका

1—ही. 2 इ—. 3 यो—. 4 इ—. 5—ह.

* Justicia adhatoda & ganderussa. ^b Also वाषा and वाशिका
* Or दृष्टः. ^d And अटरुषः. ^e Likewise वाशकः. ^f Clito-
ria ternatea. ^g Also आस्कोटा. ^h Barleria Longifolia : bu
applied also to Capparis spinosa. ⁱ Anethum Sowa and Pamm-
rium, R. ^j Or शाजेय. ^k Also मिसिः मिसी and मिशि. ^l Includ-
ing divers species, as Tirucalli, &c. ^m Also सिङ्गण्डः and शोङ्गण्ड
* Likewise वचः. ⁿ Or सुह. Also सुहिः. ^o And गुडा. Likewise
मसक-गुडा. ^p The seed is used as a vermifuge. ^q अमेघा an
मेघा. ^r Also तंडुलः. ^s This and the two preceding terms adm-
it three genders, viz. masc. ^t S. cordifolia and Rhombifolia. &

^f ^{fa} ^f ^f ^{1f}
A grape. 26. ^f ^{fb} ^{fc} ^f ^{2f}
सर्वोका गेस्तनी जाला खादी मधुरते (ति च)

^f ^{fb} ^{fc} ^f ^{2f}
T²ort: the
white sort.

सर्वानुभूतिः सरला त्रिपुटा त्रिटता त्रिटत

^f ^{fd}
27. त्रिभण्डा रोचनी

^f ^{fe} ^f
The black
sort.

श्यामा पालिंधी (तु) सुषेणिका

^f ^f ^f ^f
काजा मसूरविदला ईर्द्धचंद्रा कालमेधका

ⁿ ⁿ ^f ^{fd}
Liquorice. 28. मधुकं क्रीतकं यष्टिमधुका मधुयष्टिका

^f ^f ^{3f} ^f ⁱ
Thuincaon-
the mark
sort. h

विदारी क्षीरशुक्लीक्षुगंधा क्रोष्टी (व या सित)

^f ^{4f} ^{5f}
Another
sort (pale).

29. (अया) क्षीरविदारी (यात्) महाश्वेतलैंगंधिका

^f ^f ^f ^f
Canchara. j

लांगली शरदी तेययिष्णी शकुलादनी

^f ^f ^{ml} ^m ^{mm}
Celosia. k

30. खराश्वा कारवी दीप्यो मयूरो लोचमस्तकः

1—सा.

2—त्.

3—इ—.

4—ता.

5—ऋ—.

* Or गेस्तना.

^b Also सरणा, सरसा, and सवहा; some read

सवहा.

^c And त्रिपुटो.

^d Likewise रोचनी.

^e पालिंधी or

पालिंधी.

^f Glycyrrhiza glabra? Or Abrus precatorius albus, the

root of which is substituted for liquorice.

^g Also यष्टी.

^h Convol-

ulus paniculatus.

ⁱ Interpretations differ, transposing the distinc-

tion of colour.

^j Jussieuia repens.

^k C. Cristata.

^l Also

दीपकः.

^m Likewise लोचमस्तकः.

<i>Syām-latā</i> . a	^{f b} गोपी ^f श्यामा ^f शरिवा (छाद) ^{1f} नन्ति ^{2f} त्वजशरिवा
<i>Ridd'hi</i> .	31. योग्य ⁿ ऋद्धिः ^{3f} सिद्धि ^f लक्ष्म्यौ ^{4f}
<i>Vrīda'hi</i> .	दृढे ^{5f} (रूप्या ^c कृया इमे)

SECTION IV.

<i>A b nana</i> . _d	1. कदली ^{f e} बारणबुसा ^{f f} रंभा ^f मोचांशुमत्फला ^{6f} काष्ठीला ^f
<i>Mugāni</i> .	मुहपर्णी ^f (तु) ^f काकसु ^{7f} सधे ^f (त्वयि) ^{f i}
<i>Egg plant</i> . _g	2. वार्ताको ^{f h} चिकुली ^f सिंही ^f भण्डाको ^f दुग्धवर्षणी ^{f i}
<i>Rasn. j</i>	नाकुली ^f सुरसा ^f राखा ^{f k} सुगंधा ^{f l} गंधनाकुली

1 अ— 2 उ— 3 ऋ— 4 लक्ष्मी. 5 दृढ
6 अं— 7 सदा.

* Interpretations differ : some referring the two last terms, other the whole line, to a different plant. ° Or गोपा. ° The same synonyma with the preceding. They are medicinal drugs. ° *M. sapientum*. ° Also masc. कदलः. ° Likewise बारणबुसा. Some write बारबुसा. ° *Solanum melongena*. ° Also वा or वार्ताकुः; and masc. वार्ताकः, —कु, —की, (—किन.) ° Likewise दुग्धवर्षणी. ° Uncertain. See As. Res. vol. iv. p. 9
° Some read नागसुगंधा. ° Physicians reckon this a variety.

	^f ३. नकुलेष्टा ^f भुजङ्गाक्षी ^f क्काकी ^f सुवहा ^a (च सा)
^f ^{1f} ^{fd} ^f ^f	^f विदारीगंधाशुमती ^f सालपर्णी ^f स्थिरा ^f ध्रुवा
^f ^f ^{mfo} ^{2f}	^f ४. तुण्डिकेरी ^f समुद्राता ^f कर्पासी ^f वदरे (ति च)
^f	^f भारद्वाजी (तु सावन्त्या)
^f ^{fh} ^m ^m	^f शृंगी (तु) ^m वृषभो ^m वृषः
^f ^f ^f ^f	^f ५. गाङ्गेयकी ^f नागवला ^f भाषा ^f द्रुखगवेधुका
^m ^m	^m धामार्गेवो ^m घोषकः (यान्)
^{fj}	^{fj} महाजाली (स पीतकः)
^{f1} ^f ^f	^{f1} ६. ज्योत्स्नी ^f पटोलिका ^f जाली
^f ^f	^f नादेयी ^f भूमिजंबुका
^{3f} ^{4f}	^{3f} (याल्) ^{4f} लाङ्गलिकमिश्रिखा
^f ^f	^f काकाङ्गी ^f काकनासिका

¹ अं—.

²—रा.

³—की.

⁴ अ—.

* The last line contains names of a different plant, say some,

Hedysarum Gangeticum.

* Also विदारी.

^d Likewise

सालपर्णी.

* And कर्पासी.

^f In Bengal, Hibiscus vitifolius

is called wild cotton, वनकापोसः.

* A medicinal drug.

^h Also

मasc. शृंगी (—न).

ⁱ Uncertain : many different plants being

shown under this name.

^j Some erroneously make it masc.

महाजाली (—लिन).

* Trichosanthes dioeca, R. Applied also to

Luffa acutangula, (R.) or Cucumis acutangulus.

¹ And ज्योत्स्ना.

* Interpretations differ much. Some remark, that the terms are here repeated by mistake. See § 2. 18.

* Leea aquata. But, accord-

ing to other Hindi synonyms. Trichosanthes Cucumerina.

- Cissus*. a 7. गोधापदो (तु) सुवहा^f
Musal. b मुसलो तालमूलिका^{fc f}
Mérúsringi. c अजशृङ्गी विषाखी (साद्)^{f f}
Gōgi. e गोजिका द^f (समे)^{ff}
Betel. g 8. तांबूलदहो तांबूली नागवह्न्य (प्य)^{f f 1f}
Némucá. h (य) चिवा^f
 हरेणू रेणुका कैन्ती कपिला भस्मगंधिनी^{2f f f f f}
Elébúlaca. 9. राजवालुकमैलेयं सुगंधि हरिवालुकम्^{n 3n n ni}
 वालुकं (चा)ⁿ
Canduru. j (य) पालंका मुकुंदः कुन्द कुन्दुरु^{f k m m m 4m f n}
Bhā. o 10. बालं ह्रिवेर वर्हिछे दिथं (कीरांबुनाम च)^{n np n q 5n r}

1—ली. 2—ल. 3—हे. 4—ह. 5—उ.

* *C. pedata*, Vahl. ^b Perhaps *Authenticum tub* sum. ^c Also मुसली. ^d Described as a milky and thorny plant, with a fruit shaped like a ram's horn; and used as a medicine for the eyes. ^e A pot-herb wild in corn fields, perhaps *Phlomis esculenta*. ^f Or दर्विका. ^g Piper betel. ^h This and the five following articles are perfumes of different sorts. ⁱ Likewise हरिवासुकं. ^j Perhaps the resin of *Boswellia serrata*. ^k पालंको and पालंका. ^l Also masc; and fem. मुकुन्दः. ^m Some read कुंदः. ⁿ Erroneously कुंदुरः. ^o Perhaps *Andropogon schœnanthus*. ^p Also ह्रिवेर. ^q वर्हिछं or वर्हिछं. ^r All the synonyma of hair and of water.

- ionzoia. कालानुसार्य दृडाः अमुष्य शीतशिवानि (तु)
 11. शैलेयं
 Murā. तालपर्णी (तु) दैव्या गंधकुटी मुरा
 गंधिनी
 Sakī. a गजभक्ष्या (तु) सुवचा सुरभी रसा
 12. महेरणा कंदुखकी श्लक्ष्मी ज्वादिनी (ति व)
 L; thrum. g अग्निज्वाला मुभिद्धे (तु) धातकी धातुपुष्पिका
 Large Car. danomis. 13. पथोका चंद्रवालैला निष्कुटिर्वज्जला
 (इय सा)
 Small Car. danomis. (सूमेय) कुंचिका तुल्या चौरंगी त्रिपुटा चुटो
 Cūr, or Cūt. h. k 14. बाधिः कुष्ठं चारिभयं बाध्यं प. कल्लुपुष्पम्
 Chōr. cātā. मंखिगी चारपुष्पी (भात्) केशिन्य
 Bhānī āma- (इय) वितुन्नकः
 laci. u

1 दृडा. 2—व. 3—क्षा. 4—ला. 5—ए.
 6 व—. 7 उ—. 8 उ—. 9—नी.

* Boswellia serrata, R. Mss.   b And गजभक्ष्या.   c सुरभिः
 or सुरभी. Also सुरभीरसा.   d Likewise महेरणा.   e Also
 श्लक्ष्मी and श्लक्ष्मी or श्लक्ष्मी.   f Likewise ज्वादिनी.   g Lythrum
 fruticosum, L. or Grislea tomentosa, R.   h Or धातुपुष्पिका.   i And
 निष्कुटो.   j Or चुटो.   k Perhaps a sort of Costus.   l And
 बाध्यं or बाध्यं.   m Andropogon aciculatum.   n One Commen-
 tator applies the Sanscrit names to Flacourtia cataphracta.

15. भाटा मला ज्मटा तालो शिवा तामलकी (ति च)

Pundarīga.
C

प्रधौण्डरीकं पुण्डर्यं

Tunna. *

(अथ) तुम्भः कुवेरकः

16. कुणिः कच्छः कान्तलकी नन्दिदत्तो

Chūr: sort
of perfume.

(इय) राक्षसी

चण्डा घनहरी क्षेम दुष्यत्र गणदासकाः

Nac'hī. i

17. थाडायुधं थाघनखं करजं चक्रकारकम्

Nali.

शुधिरा विज्जुमलता कपोताङ्घ्रिनी नखी

Another
perfume.

18. धमन्यञ्जनकेशी (च) हनुर्दृष्टविलासिनी

Nac'hī. m

शुक्तिः शंखः खुरः कोलदलं नखं

¹ न—.

² अ—.

³ ह—.

* Some read भाटा and मला. Also भाटामला. ^b Likewise चमलाज्मटा. ^c Described as a small herbaceous plant, with leaves like Hedysarum Gangeticum; used as a remedy for diseased eyes. ^d Or प्रधौण्डर्यं. ^e Cedrela Toona, R. ^f तुम्भः. ^g Or नन्दिदत्तः. ^h Likewise गणः. ⁱ This and the following are perfumes. ^j Also थाडायुधं. ^k धमनिः or धमनी. ^l Some make both these terms synonymous with the preceding instead of the following. ^m This and the similar article before-mentioned are here stated as vegetable perfumes: but what is sold under this head, appears to be a dried shell-fish. ⁿ Also any term signifying nails. Likewise fem. नखी. ^o Some make all the terms in the two preceding lines synonymous with this.

Tūbarī. a (अथ!) लको ^{1f}

19. कात्तो मत्ता तूबरिका मत्तालक सुराष्ट्रजे

Cyperus
rotundus.

कुटमटं दाशपूरं वानेयं परिपेखवम्

20. लव गोपुर गोमर्दं कैवर्त्तिमुखकानि (च)

Giant'hūla,
k

यन्धिपर्णं शुक्लं वर्द्धिपुष्पं सौख्येयं कुकुरे

Piring or
Aspurac. j

21. मरुन्माला (तु) पिशुना सृक्का देवी लता लघुः

समुद्रांता बधूः कोटिवधो लंकापिके (तपि)

Spikenard.

22. तपस्विनी जटामांसी जटिला लोमशा मिसी

1 का—,

2—क.

3—र.

* A fragrant earth.

Also तूबरी or तूवरी, and तूबरिका

or तूबरीका. ^c Likewise मत्तालकं and मत्त (—ट्) and तालकं.

^d Also दाशपूरं and दशपूरं or दशपूरं.

^e Or, according to another reading, परिपेखं or पारिपेखं.

^f Likewise कैवर्त्तिमुखकं or

कैवर्त्तिमुखकम्.

^g Said to be a perfume.

^h Or वर्द्धिपुष्पं.

Also वर्द्धि (—न्) and पुष्पं; likewise वर्द्धं and शुक्लवर्द्धं.

ⁱ Some

add from the next line मरुत्. ^j Medicago esculenta, R.

^k Also

मरुत् and माला.

^l Or एक्का.

^m Also कोटो and वधो.

ⁿ Also

लंकापिका or लंकायिका. ^o Likewise वधोलंकायिका.

^p Valeriana

Jatamansi.

^q Also जटा and मांसी.

^r Or मिशिः मिशिः

and मिषो. Some here read कामिषो; but erroneously.

Woody
Cassia, a

ab In n n n n
त्वक्पत्रमुत्कटं भृंगं त्वचं चाचं वरांगकम्

Zerumbet
or zedoary.

m m m d m
23, कर्पूरको जाविडकः काष्पको वेदमुत्कटः

SECTION V.

A herb, or
deciduous
plant.
A drug, or
simple.

fc
1. औषधौ (जातिमात्रे स्फुर)
(अजातौ सर्वम्) औषधम्

Any esca-
lent plant.

n
शका(खं यत्र पुष्पादि)

Amaranth-
f

m m
तगुलोयौ इत्यमारिषः

A sort of
potherb, g

f f f f 2f
2. विशल्या इमिश्रिषा इनन्ता कलिनी शकापुष्प्य (वि)

Another
sort, h

fi 3, fi 4 f m
(माद्) ऋतुगन्धा ऋगलांघ्रावेगो दृढदारकः

mk
3. जुंगो

The moon-
plant, l

f m f n f fo
ब्राह्मी (तु) मरुताक्षी वयस्या सोमवल्ली

¹ उ—.

²—घो.

³—न्तो.

⁴ आ—.

* Or the three first terms signify Malobathrum; and the three next, the Cassia bark. ^b Also त्वक् (—च) and यत्र. ^c Curcuma Zerumbet, R.

^d Or काल्यकः. ^e औषधिः and औषधो.

^f Amaranthus polygamus. ^g Not ascertained. ^h Perhaps

Convolvulus Argenteus. ⁱ Or ऋष्यगन्धा. ^j ऋगलांघ्री or

ऋगलांघ्री. Also ऋगला and अंघ्री. ^k Likewise fem. जुङ्गा. ^l As-

clepias acida, (R.) or Cynanchum Vininale. But some distinguish

this Bráhmī from the Soma latá. ^m Or ब्राह्मी. ⁿ And वयस्या.

• Also सोमवल्लीः and सोमवल्ली. Likewise synonymous terms;

A medicinal root. a	घटुपर्णी द्विमवतो खण्डोलीरी हिमावतो
Māshūnī. *	4. हयपुच्छो (तु) कंबोजी मासपर्णी महासहा
Tēlācūchā.b	तुण्डिकेरी रक्तफला विंविका धोलुपर्ण (अपि)
Barbarā. d	5. वर्वरा कवरी तुङ्गो खरपुष्पा अजगंधिका
Éti. e	एजापर्णी (तु) सुवहा राजा युक्तरसा (च सा)
Wood Sor- rel. f	6. चाङ्गेरी चुङ्गिका दन्तशटा अम्बला अम्बोजिका
Sorrel. g	सहस्रवेधो चुङ्गो अस्वतसः शलवेध (अपि)
A sensitive plant. h	7. नमस्कारी गण्डहाली समझा खदिरा (यपि)
Jigati. j	जीवंती जीवनी जीवा जीवनीया मधु (ख सा)
Jiraca.	8. कूर्कशर्णी मधुरकः शृंग ह्रस्वांग जीवकाः
Sort of Gentian. m	किराततिक्तो भूनिम्बो अनार्थतिक्तो
Chama- ghusa.	(अथ) सप्तला

1—र्णी.

2—न्.

3—न्.

* Stated to be the produce of the snowy mountains. ^b Mo-
mordica monadelphica or Bryonia grandis. ^c Or तुण्डिकेरी. ^d Ocy-
mum gratissimum? ^e Mimosa octandra? ^f Oxalis monadel-
phica, R. ^g Other interpretations are also stated by commentators.
^h Some make these four and the preceding five terms synonymous,
as names of a sensitive plant. Others refer this line to the Lycopo-
dium imbricatum, (R.) ⁱ Also गंडकारी. ^j Celtis orientalis?
^k Or जीवना. ^l Also मधुसुवा and खवा. ^m Gentiana Cherayta, R.
ⁿ Likewise किराततिक्त.

9. विमला सातला भूरिफेला चर्मकवे (व्यधि)

Clabli.

वाधसोली खादुरसा वयस्था

Danti.

(इय) मकुलकः

10. निकुंभः दंतिका प्रत्यक्षेणुदुम्बरपर्य्य (इयि)

Carui. f

अजमोदा (नू) यगंधा

Ajwaen. g

ब्रह्मदर्भा यवानिका

Costus. i

11. (मूले) पुष्कर काष्मीर पद्मपत्राणि (पौष्करे)

Sihpaladm. k

अथथा इतिवरा यद्वा चारटी पद्मचारिणी

Sundarabach-
cat.

12. कंयिलः कर्कशसंज्ञा रत्नांगि रोचनी (व्यधि)

Cassia. o

प्रयुन्नाड (व्ये) डगजि दनुमन्नामर्कः

13. पद्मट उरणात्त (इ)

1—लो.

2 उ—शी.

3 उ—.

4—त्र.

5 च—.

6 ए—.

7 च—.

* Or शातला.

b Also चर्मकसा.

c And कयस्था or कायस्था.

d Or मुकुलकः.

e Likewise निष्कुंभः.

f Carum Carui : or, ac-

According to some, synonymous with the following. Others confound it with Apium involucreatum.

g Ligusticum Ajwaen, R.

h Or

यवानी. Also यमानी and यमानिका.

i Costus speciosus?

j Like-

wise यद्मपर्य्य.

k Hibiscus mutabilis.

l Crinum?

m And

कंयिलः or कंयोलः. Also कंयिलः and कंयिल्यः.

n Likewise रोचनी.

o And ययनाडः or ययनाडः.

p Accord-

Onion. a

पलाण्डु (स्त) मुकुन्दकः

A green
onion.

लतार्क दुर्जुमौ (तत्र हरिते)

Garlick.

(इय) महोषधम्

14. लघुनं गृह्णन् हरिश्च महकन्दर सोनकाः

Hogweed. d

युवर्नवा (तु) शोधघ्नी

A sort of
potherb. e

वितुन्नं सुनियन्नकम्

Asan-parni.

15. (म्याद्) वातकः शीतलोऽपराजितोऽश्नपण्यो (इयि)

Heart-pea.
h

पारावर्ताघ्निः कठभी पण्यो ज्योतिष्यती लता

Tiryamāṣṭu.

16. वार्धिकां त्रायमाणा (म्यात्) त्रायंती बलभक्षिका

Vardhi or
Chāmārāṣṭu.

विषक्वेनश्रिया गृह्णिवोराक्षी बदरे (त्यधि)

Bhāṅga-
rica. i

17. मार्कवेऽभंगराजः (म्यात्)

A potherb.
o

काकमाचो (तु) वायसी

1—शी.

2 वा—.

3—रा.

* Allium cepa and ascalonicum. ^b Also मुकुन्दकः and मुकुन्दकः.* Likewise दुर्जुमः. ^d Boerhavia diffusa alata. ^e Marsilea den-tata, R. ^f Also शीतलवातकः. ^g Likewise शणपण्यो. ^h Car-diospermum Halicacabum. ⁱ Also पण्यो. ^j Dioscorca. ^k Alsoघृष्टिः. ^l Eclipta or Verbesina prostrata. ^m Likewise मार्करः.ⁿ Also गृह्णराजा (—न); and neut. गृह्णराजः (—त्). ^o Perhaps

Solanum trilobatum.

Sonph. a ^{f b} ^f ^f ^f ^c
 शतपुष्पा सितच्छत्रा इतिच्छत्रा मधुरा मिसिः

^f ^{f d}
 18. अवाक्पुष्पी कारवी (च)

*Gandha-
bhādaliya, c*

^{f f} ^f
 सरणा (तु) प्रसारणी

^f ^f ^{1 f}
 (तस्यां) कटंभरा राजवला भद्रवले (ति च)

*Chucawat.
g*

^{f h} ^{f i} ^{f j} ^{2 f} ^{3 f}
 19. जनी जतूका रजनी जतुलक्षवर्तिनी

^f
 संसर्षा

*Ambahadi.
k*

^{f l} ^{f m} ^{4 f}
 (इय) शटो गंधमूली षड्यधिके (व्यपि)

^{m n} ^m
 20. कर्चूरः (इयि) पलाशे

*Momordica
charantia.*

^m ^m
 (इय) कारवेक्षः कटिल्लकः

^{f o}
 सुषवी (चा)

*Trichosan-
thes. p*

^{m q} ^m ^{5 m} ^m
 इय) कुलकं पटो (लक्षितकः पटुः

*A pumpkin
gourd. r*

^{m s} ^{6 m}
 21. कुषाण्डक (स्तु) कर्काशर

1—ला. 2—त. 3—च— 4—का. 5—ति— 6—र.

- Anise ; or else Anethum sowa, R.   ^b Or सतपुष्पा.   ^c And मिसिः or मिषिः.   ^d Some refer the two last terms to a different plant.
 • *Pæderia foetida.*   ^f Also सरणो.   ^g A fragrant plant.   ^h Or जनिः.   ⁱ Likewise जतूका.   ^j Some read जदनी.   ^k The Hindi name, here taken from medical writings, appertains to a new species of *Curcuma*.   ^l And सटो or षटो.   ^m Some read गंधशटो.
 • Or कर्चूरः. Also कर्चूरः.   • And सुषवी or सुशवी.   • *Trichosanthes dioeca*, R.   • Also कुलकं.   • *Cucurbita Pepo.*   • Or

A sort of
cucumber.
a

^{mfb} ^{fc}
इवीरुः कर्कटी (खैरौ)

A bitter
gourd. d

^f ^f
इक्षुकुः कटुतुंबी (खात्)

A long
gourd. e

^{ff} ^{ff}
तुंब्यजाबू (रुमे समे)

Another
sort of
cucumber.
h

22. चित्रा गवाक्षी गोडुम्बा

Coloquin-
tida. i

^f ^{if}
विशाला (त्वि) त्रवारथी

An escu-
lent root. j

^m ^{mk} ^m
अर्शोघ्नः शूरणः कंदो

A potherb.
l

^m ^f
गण्डोर (स्तु) समछिला

Various
sorts of
potherbs. m

23. कलंब्युपोदिका (स्त्री तु) मूलकं द्विलमेचिका

^{np}
वास्तुकं (शाकभेदाः स्मृत्)

Bent grass.
q

^f
दूर्वा (तु) शतपर्णिका

A similar
grass with
white
blossoms. r

24. सहस्रवीर्या भार्गवैराह्या जन्ता
(इय सा सित)

¹ इ—.

² वी.

³ आ—.

^a Cucumis Utilatissimus, R. ^b Also ईवीरुः, इवीरुः, उवीरुः and

श्वारु. ^c Likewise कर्कटिः. ^d It is a variety of the next species.

^e Cucurbita lagenaris. ^f तुंबी or तुंबिः. ^g अलाबूः. Also अलाबूः,

आलाबूः and लाबूः. ^h Cucumis Madraspatanus. ⁱ Cucumis

Colocynthis. ^j Arum campanulatum, R. ^k Also शूरणः.

^l Described as growing on watery ground. ^m Severally named in the

text : 1. Convolvulus repens ; 2. Basella rubra or lucida ; 3. Radish ; 4.

Hingtsha (Hilancha) repens, R. 5. Chenopodium album, &c. ⁿ कल

बो. Also कलंबूः and कलंबः. ^o उपोदिका. Also उपोदकी, उत्पा

दिका and अधोदिका. Likewise पोतकी, पोतिका and घृतिका. ^p Or

वास्तुकं. ^q Agrostis linearis, Koen. ^r Agrostis diandra ? Some

refer two of these terms to one species ; and the two remaining, to ano-

- गोलोमी शतवोय्या (च) गय्याकी शकुलाक्षकः
 A fragrant grass. a 25. कुरुविंदो मेघ (नामा) मुस्ता मुस्तक (मस्त्रियाम्)
 Another sort. c
 A different kind. e
 म्हाद् भद्रमुस्तको गुन्ना
 चूडाला चक्रलोचटा
 A bamboo. g 26. वंशे त्वक्सार कर्मर त्वचिसार तृणध्वजाः
 शतपर्वा यवफलो वेशु मस्कर तेजनाः
 The same, rattling or whistling. 27. (वेशवः) कौचका (स्ते सुये) खनन्त्यनिलोदताः
 A knot or joint. यंघि (नां) पर्वपरुषी
 Sarahari. j गुंइस्तेजनका शरः
 A reed. l 28. नड (स्) धमनः पोडगलो
 Cús. n (ध) काण (मस्त्रियाम्)
 इत्तुगंधा पीडगलः
 Bugai. p (पुंसि भूमि तु) वल्लजाः

1—उ.

2—वँ.

3—न्.

4—ते—

^a Cyperus rotundus. ^b And other synonyma of cloud. ^c Cyperus pertenuis, R. ^d Also भर्ज. ^e Interpretations differ: it is a Cyperus, according to some; but others make it the Zedoary.
^f चक्रला and शकुला. ^g Bambusa Arundinacea, and other species, R. ^h Sing. कौचकः. ⁱ Sing. परः (परु). Also masc. परः (वरु). ^j Saccharum Sara, R. ^k Or सरः. ^l Arundo tibia. lis, R. ^m And नलः. ⁿ Saccharum spontaneum. ^o Or कासः. Also fem. काशी and काशा. ^p Perhaps Saccharum Cylind-

^m 1 ^m
Engareac 29. रसाज इक्षुस्

Varieties of
the same.

(तद्वेदाः) पुत्र कासारया (दयः)

A fragrant
grass. b

(खाद) वीरथं वीरतरं

Its root.

(मूले इक्षो) शीर (मन्त्रियाम्)

30. अभयं नलदं सेवममृणात् अजाप्रथम्

नमः अजात् लघुलयम्वदाष्टकापथे

A fragrant
ous plant. c

31. (मन्त्रियाम्) तथं (गर्मुच्छ्यामाकुमुखा अपि)

Sacrificial
grass. d

(अस्त्री) कुशं कुथो दर्भः पवित्रं

A fragrant
grass.

(अथ) कर्तुषम्

32. पौर सौगंधिक धाम देवजग्धक रौहिधम्

कजः इतिच्छत्र पालघौ

A mush-
room.

Andropog-
on. j

माजाटयक भूख्ये

Young
grass.

33. श्रृणं वाजतथं

Meadow
grass. l

घासे यवसस्

1 इक्षु.

2 उ.

3 सेव.

4 अ.

5 इ.

6—त

7 खा—.

^a Or पैदाः.

^b Andropogon muricatum.

^c उशीरं and

उशीरं.

^d अमृणात् and मृणात्.

^e Also लघु and लघं.

^f अम्वदाष्टं. Some erroneously add अम्वदाष्टं.

^g Likewise इक्षं and

कापथं.

^h Including reeds, grasses, and corn; as Panicum frumenta-

ceum, (R.) &c. comprehending the after-mentioned grasses, besides

various sorts of grain, as कंसु, Panicum Italicum, कौजवः, Paspalum

frumentaceum, &c. ⁱ Poa cynosuroides, Koen. ^j A. schenan-

thus. But some make these synonymous with the preceding terms.

Grass in
general.ⁿ
^{1 n}
तृणमञ्जुनमAbundance
of grass.

(तृणानां संहतिस्) तृणा

Abundance
of reeds.

दद्या (तु नडसंहतिः)

Palmyra, a

34. तृणराजः (कयस्) ताली

Coconut, c

^{m d}
^{f e}
नारिकेल (स्तु) लांगली

Fauvel, f

^f
^m
^m
^{m d}
^m
घोखा (तु) यूगः क्रमुको गुवाकः खपुरे

Is nut,

called

Betel nut.

(य तु

35. फलम् उद्देगम्

Marshy
date tree, h^{mi}
(एते च) द्विन्ताल (सहितस्त्रयः)

Date, j

^m
खर्जूरःPandanus,
k^{m f l}
केसकी

Corypha, m

^{f n}
तालीWild date
tree, o^f
खर्जूरी (च)

A Palm.

^{m p}
तृणमञ्जुमाः

1—अ.

2—ज.

- * Borassus flabelliformis.   ^b Likewise तल.   ^c Cocos nucifera.
^a And नारिकेलः, नाडिकेलः, नारीकेलः, &c. Also fem. नारिकेलीः
 or नारिकेलः, &c.   ^e Likewise masc. लांगली (—न्). But some
 do not admit this.   ^f Areca Fauvel (or Catechu).   ^g And गुवाकः.
^h Phoenix (or Elate) Paludosa, R. The three before-mentioned, this,
 and the following, are Palms.   ⁱ Also द्विन्तालः.   ^j Phoenix
 (or Elate) Sylvestris.   ^k Pandanus odoratissimus.   ^l Masc.
 केसकी   ^m C. Talliera. (R.) or C. umbraculifera.   ⁿ नाडिः or

CHAPTER V.

- A lion. 1. सिंहो मृगेन्द्रः पञ्चासो हय्यक्षः केसरी हरिः
 A tiger. शार्दूल दीपिनौ याधे
 A hyena. e तरक्षु (स्) मृगादनः
 A hog. 2. वराहः शूकरो हृष्टिः कालः पात्रो किरः किटिः
 दंष्ट्रो घ्राणी स्तब्धरोमा क्रोडो भूदारः (इत्यपि)
 A monkey or ape. 3. कपि स्रवङ्ग स्रवगः शाखामृग वलीमुखाः
 मर्कटो वानरः कोशो वनैका
 A bear. (अथ) भल्लुके
 4. ऋक्षा ऋभक्ष भाक्षूकः
 A rhinoceros. गण्डके खङ्ग खङ्गिनौ

1—न्. 2—न्. 3—न्. 4—न्. 5—न्.
 6—न्. 7—ख. 8—कस्. 9—क.

* Also केशरी (—रिन्).   b Sing. दीपो. This, as a distinct species from the tiger, is the ounce; or else the panther.   c Some suppose a leopard to be meant.   d Also तरक्षः.   e Likewise शूकरो.   f And हृष्टिः.   g Some read किरिः. Fem. किर्याणी.   h Also स्रवङ्गसः and स्रवङ्गः, or स्रवगः. Some add स्रवङ्गसः.   i Like-wise वलीमुखाः.   j भल्लुकः and भल्लूकः. Also भाक्षुकः.   k Like-

- A buffalo.** ^{ma mb 1m 2m m} लुलापो मद्दिवा वाहद्विक्तासर सैरिभाः
- A shakal.** ^{fc m m m} 5. (स्त्रियां) शिवा भूरिमाय गोमायु म्गधूर्त्तकाः
^{md m me m m mf} म्गाल वक्क जोष्टु योर योरव जम्बुकाः
^{m g 3mh m m 4m}
- A cat.** ^{m m 5m 6m} 6. ओतुर्विडालो मार्जारी लघदंशक आम्बुभुक्
- An iguana.** (त्रयो) गोधेर गोधार गोधेय गोधिकाल्लजे
^{7m 8m}
- A porcupine.** 7. श्वावित् (तु) शल्यस्
^{f n n} (तल्लोत्रि) शललो शल्लं शलम्
- His quills.** ^{mi 9m}
- A swift antelope.** वातप्रमोर्वातमृगः
^{m m m}
- A wolf.** काक ईदाम्गो हकः
^{m m m 10m 11m}
- A deer or antelope.** 8. म्गो कुरंग वातायु हरिणा जिनघोनयः
^{m n}
- Belonging to a doe.** ऐणयम् (ऐणयाम्भयम्)
^{mfn}
- Belonging to a buck.** (ऐणय) ऐणम् (उभे त्रियु)
^{f fj m 12m 13m}
- Sorts of deer, of which the hides are used.** 9. कदलो कंदलो चीनचमूरु प्रियका (वधि)

- 1—त. 2 का—. 3 वि—. 4—ज. 5—य.
6—ज. 7—ध. 8 शल्य. 9 वा—. 10—ण.
11—नि. 12 ध—. 13—क.

* And लुलायः.   b Fem. मद्दिघी.   c This is feminine, even when the male animal is meant.   d Or म्गालः.   e Fem. श्रोष्ट्री.
f Likewise जम्बुकाः.   g The same in the feminine.   h Also विदालः and विडालः.   i Fem. वातप्रमोः and वातप्रमी.   j Some con-

समूह (इति हरिणा चमो चजिनयोनयः)

Various
sorts of
deer. a

10. छवासार ख ख न्यङ्ग रं कु श्वर रौ हिवाः

गोकार्ण एषैतैर्गौ रोहिताक्षमरो (भगाः)

Various
animals. j

11. गंधर्वः शरभो रामः समरो गवयः श्वः

A beast in
general. o

(इत्यादयो भगन्नाद्या गवाद्याः) पशु (जातयः)

A rat.

12. उंदुर्गधिको (प्रा) खुर

A mouse,
or small
rat.
A lizard,
can-leon,
&c.
A small
house li-
zard.

गिरिका वालमूषिका

सरटः छकलासः (स्थान)

मुसली गृहगोधिका

13. लूता (स्त्री) तंतुवायोर्णनाम मर्कटकाः (समाः)

- 1—घ. 2 एण. 3 आख. 4 ऊ—.
- * Severally named in the text, as the black antelope, the stag, &c. But these terms are not all rigidly applied to different species; and some are not of the deer kind. ^b Or छवासारः. ^c The spotted Axis. ^d Also समरः. ^e And रोहिट् (—घ). ^f एषतः and एषत् (fem. एषती); the porcine deer. ^g ऋशः. Also ऋशः and रिषः. The painted or white-footed antelope. ^h Likewise रोहिट्. ⁱ चमरः; though here placed among deer, the Bos grunniens is meant. ^j Severally named in the text. ^k Some make this the musk deer. ^l A fabulous animal with eight legs. ^m Bos Gavæus, As. Res. vol. viii. p. 487. ⁿ A hare. ^o The preceding, as well as the lion and other wild beasts, and domestic cattle, are so denominated. ^p Also उंदहः. ^q Likewise मूषकः, and मूषी. ^r Also सरट् and शरटः. ^s Or छकलासः. ^t And मुसली or मुसली. ^u Likewise गृहगोधिका, गृहगोधा and गृहगोधिका. ^v Or ऊर्णनाभिः.

- An insect: ^{ma mb} नोन्नकु (स्तु) कृमिः
- A centipede: ^{fc 1f} कर्णजलौकाः शतपयु (ने)
- A caterpillar: ^{m m} 14. दृष्टिकः झूककोटः (साद्)
- A scorpion: ^{md me m} अलि जुयौ (तु) दृष्टिके
- A dove or pigeon: ^{mf m} पारावतः कजरवः कपोतो
- A hawk or falcon: ^m (य) शशादनः
15. पक्षी श्वेन ^{2m m}
- An owl: ^{mg} उलूके (तु) वायसाराति पेचकौ ^m
- A sky-lark: ^{m mh} व्याघ्राटः (साद्) भरद्वाजः
- A wagtail: ^{m m} खड्गरोट (स्तु) खड्गवः
- A heron: ^{m m} 16. लोहपृष्ठ (स्तु) कंकः (साद्)
- A blue jay: ^{mj mk} (अथ) चावः किकीदिविः
- The fork-tailed shrike: ^{m m 3m} कलिक मङ्ग धूम्याङ्ग
- A wood-pecker: ^{4m} (य स्यात्) कृतपञ्चकः
17. दाबोघाटे ^m
- Pipihā. m ^{mn mo 5m} (य) सारंग लोककक्षातः (समाः)

१—दी. २—न. ३—ट. ४—श. ५—चा—

* And नोलांगुः. ^b Likewise कृमिः. ^c Also कर्णजलौकाः (—इस्). ^d अलिः or अली (—न); also आलिः and आली. ^e जुयः or ज्यौः. ^f Likewise पारावतः. ^g Or उलूकः. ^h And भारद्वाजः. ⁱ Coracias Indica and Bengalensis; or as otherwise explained, a different bird. ^j Or चासः. ^k Likewise किकीदिविः, किकीदोविः, and किकिदिविः; or किकीदिवः, &c. Also किकिः and दिविः; or कौकिः and दीविः. ^l Lanius Cærulescens and Corvus Balicassius.

A yellow-
naceous
fowl. ^m ^{1 m} ^m ^{2 m}
ह्रस्वकुक्षामचूडः कुक्षुटश्चरयायुधः

A sparrow. 18. चटकाः कलविक् (स्यत्)

Its female.
Their off-
spring
male and
female.

(तस्य स्त्री) चटका

(तयोः)

^m ^{3 f}
पुमपत्ये चाटकेरः (स्वपत्ये) चटके (व हि)

Numidian
crane. 19. कर्करेटुः करेटुः (स्यत्)

Cæc. a

^m ^{4 m}
ह्रस्व कर्करेटुः (समौ)

The black
cuckoo.

^m ^m ^m ^m
वनप्रियः परभृतः कोकिलः पिक (इत्यपि)

A crow.

^{5 m} ^m ^m ^m ^{6 m}
20. काके (तु) करटः गिरि वलिपुष्ट सहायजः

^m ^{7 m} ^{8 m} ^{9 m} ^{10 m}
ध्वान्तात्मबोध परभट्टलिभुवायसा (अचि)

A raven.

^m ¹¹
21. त्रैलोक्याक (स्तु) काकोलैः

A gallinule.

^m ^c
दात्यूहः कालकण्ठकः

A kite.

^m ^{11 m}
आतायि पिलौ

A vulture.

^m ^{12 m}
दाक्षाप्य गृधैः

A parrot.

^m ^{13 m}
कीर शुक्रौ (समौ)

A curlew.

^{11 m} ^m
22. कुड् क्रौंचैः

1 ता— 2 च— 3 का— 4 र— 5 क— 6 ज—
7 का— 8 भत्— 9 भुज्— 10 वायस, 11 चिह्न. 12 गृध.
13 शुक्र. 14 क्रौंच.

* Perhaps *Perdix Sylvatica*.

* Also क्रौंचः.

* Or दात्यूहः.

* आतायी (—न) or आतापी (—न).

* Also शुक्रः.

* Like-

wise क्रौंचः. Fem. क्रौंचा and क्रौंचा.

A crane.

(५५) वक्रः कर्कः^{m a}

The Indian crane.

पुष्करः (ककु) सारसः^{m b}

The ruddy goose.

कोकिलः कर्कवाको रथांगा (कयनामका)^m

A drake.

23. कादम्बः कलहंसः (स्याद्)

An osprey.

उरकोश कुरुरौ (समौ)^{m 3 m c}

Geese.

हंसा (कु) मत्तगह्वरकाङ्गा मानसौकसः^{m d 4 m 5 m 6 m}

Varieties of geese.

24. राजहंसा (कु) ते चक्षुषरखैर्लोहितैः सिताः^{m f}(मलिनै) मल्लिका (ख्या से) धार्तराष्ट्रः (सितेतरै)^{m r}

Sarali. In

25. शरारिः टिराडि (च)

A small crane. j

वलाका विसकण्ठिका^f

A duck or goose.

(हंसस्य बोधिद्) वरटा^{f k}

A female Indian crane.

(सारसस्य तु) लक्ष्मणा^{f l}

A bat.

26. जतुकाजिनपत्रा (स्यात्)

A cock-roach.

परोक्षी तैलपायिका^{f n}

¹ च—, ² च—, ³ र—, ⁴ रूत—, ⁵ च—, ⁶ कस्—
⁷ का—, ⁸ का—, ⁹ का—,

० पुष्करः or any term signifying the lotos. Also पुष्कराङ्कः. ^b Any word signifying a wheel. * Fem. कुरुरौ. ^d Sing. हंसः. Fem. हंसी. * Sing. राजहंसः. A white gander with red legs and bill. ^f Sing. मल्लिका, with brown legs and bill. Also मल्लिकाख्या. ^g धार्तराष्ट्रः, with black legs and bill. ^b Perhaps Turdus Ginginianus. ⁱ Also शरारिः or शरारिः. ^j Feminine, even when the male bird is intended. ^k Also वरटी. ^l Likewise लक्ष्मणा. ^m Or जतुका.

A blue fly.

वर्षा (मलिका नीला)

A bee.

सरघा मधुमलिका

A small bee.

27. पतङ्गिका युक्तिका (साद)

A gadfly.

दंष्ट्र (सु) वनमलिका

A smaller sort of gadfly.

दंष्ट्री (सक्तातिरुषा साद)

A wasp.

गंधोली वरटा (वयोः)

A cricket.

28. मृङ्गारी भीरुका चीरी भिक्षिका (च समा इमाः)

A grasshopper.

(समौ) पतंग झलमौ

A firefly.

खद्योती ज्योतिरिङ्गः

A large black bee.

29. मधुव्रता मधुकरे मधुलिङ्गमधुपाणिन

विरेक पुष्पलिङ्गक घटपद भमरा (लयः)

A peacock.

30. मयूरे वर्हिणो वर्धि नीलकंठो भुजङ्गमुक्

शिखावतः शिखो को मेघनादानुलास्य (पि)

His cry.

31. केका (वाणी मयूरस्य)

The eye of his tail.

(समौ) चन्द्रक मेघकौ

1—ह. 2 म—. 3—न. 4—घ. 5 म—. 6 झलि.
7—न. 8—भुज. 9—न. 10—न. 11—सो (—न).

* Some deduce two synonyma from the explanation. मलिका and नीला or नीली. ^b Also गंधोली and वरटी. Masc. वरटः. ^c Likewise चोरका. ^d Or a black beetle. ^e Nom. मधुलिङ्ग or ट (—ह). ^f Also मधुपायो (—न).

His crest.

शिखा घडा

His tail.

शिखण्ड (स्तु) पिच्छ वहे (नपुंसके)

A bird in general.

32. खगे विहंग विहंग विहंगम विहायसः

m 2m m m 3m

शकुन्ति पक्षि शकुन्ति शकुन्त शकुन्त विजाः

4m 5m m 6m 7m 6m

33. पतत्रि पत्रि पतग यतय चरयाः खजः

9m 10m m m c m 11m

नगैको वाजि विकिर वि विध्वार पतत्रयः

12m 13m d 14m m

34. नोडोद्वगं गुरुजंतः पितृते नमसंगमाः

m f m g m h m

Various birds. e

(तेषां विशेषा) चारितो मनुः कारखडवः जवः

35. तित्तिरिः कुकुभे लावे जीव जीव शकारकः

m i m j m k m l 15m m

कोयटिकट्टिभको वर्त्तको वर्त्तिका (दयः)

17m m p 18m n n n

A wing.

36. गरुपक्षदाः पत्रं पतत्र (च) तनूरुहम

- 1—दस. 2—न. 3—ज. 4—न. 5—द.
 6—त. 7—घ. 8—ज. 9—कस् and —क. 10—न.
 11—त्रि. 12—व. 13—छत्. 14—त्. 15—च.
 16—टि—. 17—त्. 18—ह—.

^a Also masc. वहे. ^b Sing. विहाया. ^c Masc. ि. Fem. वो.

^d Sing. गरुत्मान. ^e Severally named in the text; viz. Green pigeon, &c. Besides others, as मयूरंगः, a king-fisher, &c. ^f Also

चारितः, (Columba Hurjala, B. Mss). ^g A shag. ^h Sort of duck. ⁱ Or तित्तिरः. The francoline Partridge. ^j A wild cock,

(Phasianus Gallus.) ^k Sort of quail, (Perdix Chinensis.) ^l Perhaps a pheasant. ^m Sort of partridge, (Perdix rufa, B.) ⁿ And टिट्टिभको, Jacana, Tringa Goensis, (Parrus Goensis, &c.) ^o A quail, and its female. Likewise fem. वर्त्तका. ^p Also neut. पत्रं and पतत्रः

- Its root. (स्त्री) पक्षतिः पक्षमूलं^f
- The beak. चक्षुस्त्रोटि (रुमे स्त्रियौ)^{f a 1/b}
- Acts of flying, c. 37. प्रडीनो डून संडीना (न्येताः खगगतिप्रियाः)^{n 2n 3n}
- An egg. पेशो कोषो (दिहोने) ऽण्डं^{f d m n c}
- A nest. कुलायो नीड (मस्त्रियाम्)^{m m n}
- Young of any animal. 38. पोतः पाक्षो ऽर्भको डिमः पृथुकः शावकः प्रिशुः^{m l m d m m m h m m}
- A couple, male and female. (स्त्री पुंसौ) मिथुनं बंबं^{n n i}
- A pair or brace. युग्मं (तु) युगलं युगम्^{n n}
- A flock or multitude. 39. समूह निवह यूहसंदोह विसर व्रजः^{m m m m m m m}
- स्त्रामौघ निकर व्रात वार संघात सचयाः^{m 4 m m m m m m}
40. सपुटायः समुदयः समावाय वयौ गणः^{m m m j 5 m m}
- (स्त्रियां तु) संहतिर्देन्दु निकुरुर्भे कदम्बकम्^{f 6 n n n}

1 चो— 2 उ— 3 न. 4 कोष. 5 च—

ट—

^a And चक्षः. ^b Or चोटो. ^c Severally mentioned : viz. taking flight, soaring, and perching ; or otherwise interpreted, whirling, ascending, and alighting. ^d And पेशिः. ^e Or कोशः. Likewise पेशोकोषः. ^f Fem. पोतो. ^g Fem. पाका. ^h Also पृथुकः. ⁱ Some make the last term, others both words synonymous with the following. ^j And समावायः.

A multi-
tude of
similar
things.

Of animals.

Of home-
geneous
animals.

Of birds
and beasts.

Of beasts. 42. (पशूनां) समजे।

Of other
beings
(men, &c.)
Or persons
practising
like duties.

41. (वृन्दमेदाः समैर्) वर्गः

(सजातीयैः) कुलं

यूथं (तिरस्त्रां युग्मपुंसकम्)

(न्येवां) समाजो

(यथ सधर्मिणाम्)

खान्) निकारः

A heap of
grain, &c.

Flocks of
various
animals. b
Domesti-
cated, (a
bird or
beast).

43. कापोत श्लोक मायूर तैत्तिरा (दीनि तद्गणे)

(गृह्णामन्ताः पक्षिमगाश्) ह्येका (स्ते) गृह्यका (ख ते)

1—घे.

2—घि.

3—उ—.

* Also fem. युञ्जिः. * Of doves, parrots, peacocks and franco-
line partridges; other derivatives are similarly formed, as औलुकं, a
flock of owls. * Sing. ह्येकः and गृह्यकः.

CHAPTER VI.

SECTION I.

Man;
mankind.

1. मनुष्या मानुषा मर्या मनुजा मानवा नराः

Man; or
male. c

(द्युः) पुमांसः पंचजनाः पुरुषाः यूयवा नराः

A woman;
or female.

2. स्त्री योषिदन्ता योषा नारी सोमंतिनी बधूः

प्रतोपदर्शिनी वामा वनिता महिला (तथा)

Various
descriptions
of wo-
men. i

3. (विशेषाद्या) कृना भीरुः कामिनी वामलोचना

प्रमदा भाविनी कांता ललना (च) नितम्बिनी

4. सुंदरो रमणी रामा

A passion-
ate woman.

कोपना (सैव) भाविनी

An excel-
lent wo-
man. ii

वरारोहा मत्तकाश्रित्युत्तमा वरवर्शिनी

1—त. 2 अ—. 3 अ—. 4—नो. 5 उ—.

* Sing. मनुष्या, मानुषा, &c. (Fem. मनुषी मानुषी).

° Also

(with an ill sense) माखवाः.

* Both lines contain synonymous terms, according to some.

° Sing. पुमान् (पुंस).

* Sing. नारी (न).

° Also योषिता.

° Likewise जेवा.

° Or महेला, and महीला.

° The terms are commendatory; as well-shaped; timid; loving; having fine eyes, &c.

° Also भीरुः, and भीलुः.

° Another reading

° exhibits मानिनी.

° Some write रमणी.

° Likewise रमा.

° Handsome, healthy and affectionate. However some make the terms not synonymous, but significant of various descriptions of women.

° And मत्तकाशिनी, or मत्तकाशिनी.

A queen. a

5. (कृताभिषेका) महिषी

Other
wives of
a king.

भोगिन्यो (अन्या नृपस्त्रियः)

A wife, or
wedded
woman. c

पत्नी पाणिग्रहोतो (च) द्वितीया सहधर्मिणी

6. भार्या जाया (इयं पुंभूम्नि) दाराः

A matron. f

(स्योत्तु) कुटुम्बिनी

पुरंधी

A virtuous
faithful
wife.

सुचरित्रा (तु) सती साध्वी पतिव्रता

A supersed-
ed wife. t

7. कृतसायनिका ऽध्यूजा ऽधिविभ्रा

A bride
choosing
her hus-
band.

(इयं) स्वयंवरा

पतिम्बरा (च) वर्या

A chaste
woman.

(इयं) कुलस्त्री कुलपालिका

A maiden. l

8. कन्या कुमारी

* Consecrated as such. Also a king's wife in general. Sing.
भोगिनी. * Some restrict the two first terms (other the four first)
to the particular sense of a wife married with religious rites. Like-
wise सहधर्मिणी. * Also fem. Sing. दारा. * Or one, who has
children and her husband living. * Some add पुरंधी. * Or
साधु. * One, whose husband has married another wife. * And
कृतसायनिका, कृतसायनी, कृतसायनीका, or कृतसायनिका. * And
कुलपाली. * The first term denotes a girl nine years old; the
second twelve; or, without discriminating the age, both terms signify

A girl.^a

One arrived at puberty.

A young woman.^d

A daughter-in-law.

A woman staying in her father's house.ⁱ

A woman desirous of any thing.^l

One amorous or lustful.

One who goes to an assignation.

A disloyal or unchaste woman.

गौरी (तु) नमिका जनागतार्त्तवा

(छान्) मध्यमा दृष्टरजास्

तद्वर्ग्यो युवती (समे)

9. (समा) कुषा जनी बध्वश्च

चिरञ्छी (तु) सुवासिनी

इच्छावती कामुका (पाद्)

दृष्यती (तु) कामुकी

10. (कांतार्थिनी तु या याति संकेतं सा) अभिसारिका

पुंस्त्वो धर्मिणी बंधकसती कुलद्वेष्टरी

11. खैरिणी प्राञ्जला

A childless woman.

One who has neither husband nor son.

(इयं स्याद्) अविधो (प्रिष्टुना विना)

अवोरा (निष्पतिसुता)

विश्वस्ता विधवे (समे)

A widow.

¹—जस. ²—की. ³—अ. ⁴—टा. ⁵—इ. ⁶—वा.

^a Here also, if ages be discriminated, the first is a girl eight years old; the second, ten: as synonymous terms, they signify a girl who has not menstruated. ^b And नमिका. ^c Likewise मध्या.

^d Between sixteen and thirty years of age. ^e Or तजनी. ^f Also

युवती and युनो. ^g जनि, or जनी. ^h Sing. बधु, or बधू.

Likewise बधूटी. ⁱ Married or unmarried. ^j Likewise चिरिञ्छी.

^k Also सुवासिनी. ^l Covetous of wealth; eager for food, &c.

^m Also धर्मिणी. ⁿ Likewise प्राञ्जला. ^o And विश्वस्ता.

A woman's
female
friend.

12. आलिः सखी वयस्या (च)

A woman
whose hus-
band is liv-
ing.

पतिवती सम्भर्तृका

Old or grey-
haired.

वृद्धा पलिकी

Intelli-
gent.

प्राज्ञी (तु) प्राज्ञा

Wise.

प्राज्ञा (तु) धीमती

The wife of
the Sūdra.

13. शूद्रा (शूद्रस्य भार्या याच)

A woman
of the
Sūdra tribe.

शूद्रा (तज्जातिरङ्गना)

A milk-woman.

आभीरी (तु) महाशूद्रा (जातिपुंयोगदोः समा)

A woman
of the Pāisya tribe.

14. अर्थ्याणी (खयम्) अर्थ्या (स्मात्)

One of the
Chatriya
tribe.

क्षत्रिया क्षत्रियाण्य (ऽपि)

A female
teacher.

उपाध्याया (प्यु) पाध्यायी

A spiritual
instruct-
ress.

(स्माद्) आचार्या (ऽपि च स्वतः)

The wife
of a spiri-
tual pre-
ceptor.

15. आचार्याणी (तु पुंयोगे)

Wife of a
Paisya.

(स्माद्) अर्थ्या

Wife of a
Chatriya.

क्षत्रियो (तथा)

Wife of a
tutor.

उपाध्यायानुपाध्यायी

A mascu-
line wo-
man.

घोटा (स्त्रीपुंसलक्षणा)

¹ शूद्रा.

²—णी.

³ उ—.

⁴—नी.

⁵ उ—.

¹ Or आलो. ² Or पल्लिता. ³ Whether belonging to the same or to a different tribe. ⁴ Milkman's wife; or a woman of

- A hero's wife. 16. वीरपत्नी वीरभार्या^f
 A hero's mother. वीरमाता (च) वीरसूः^f
 A woman who has borne a child. a जातायत्या प्रजाता (च) प्रसूता (च) प्रसूतिका^f
 A naked woman. 17. (स्त्री) नमिका कोटवी (स्त्राद्)^f
 A female messenger or go-between. दूता सचरिके (समे)^f
 A middle-aged widow. d कात्यायन्य (ऋद्धा वा कात्यायवसनायवा)^f
 A female artisan in another's house. e 18. सैरिंधी (परवेश्या स्वशा शिल्पकारिका)^f
 A female servant. g अमिका (स्त्राद् ऋद्धा या यैव्यातः पुरचारिणी)^f
 A courtesan or harlot. 19. वारस्त्री गणिका वेश्या कृपाजोवा^f
 The head of a set of harlots. सहाता वारमुख्या (स्त्रात्) (य सा जनेः)^f
 A bawd or procurer. कुटनी शंभनी (समे)^f
 A fortune-teller. 20. विप्रन्त्रिका (स्त्री) क्षत्रिका वैवज्ञा^f
 A woman in her courses. (य) रजसखा^f

१—ह.

२—का.

३—नी.

४—ई—

* The two last of these synonyma are by some restricted to a woman recently delivered. † Likewise कोटवी. Some add कोटरी.

• Also दूतिः. • Wearing a dress indicating the practice of austerity. • Being her own mistress, but living in another's house, and practising any art. † Also सैरिंधी. Some add सैरिंधिः. • Young

and frequenting the apartments of the women. † And अमिका. † Likewise वेश्या. † Some add कुटनी. • Also शंभनी.

स्त्रीधर्मिण्यविदाज्ययी मन्त्रिनी पुष्यवत् (ऽपि)
^{1f fa 2fb f 3f}

21. ऋतुमत् (पु) दक्षः (ऽपि)
^{4f 5f}

The courses.

^{6nc n 7n}
 (याद्) रजः पुष्यगार्त्तव

Longing, as in pregnancy.

^{f 8f}
 यदाजुर्दोहदवती

Past child-bearing.

^{f 9f 10f}
 निष्कला विगतात्तवा

Pregnant.

22. आपन्नसत्ता (याद्) मुर्विष्यंतर्वन्तो (च) गभिणी

An assemblage of harlots.

(गणिकादिस्तु) गाणिक्यं

— of pregnant women.

ⁿ
 गाभिण्यं

— of young women.

^{nf}
 यौवतं (गणे)

A twice married woman.

23. पुनर्भर्त्ताधव (रूढा विः)

Her second husband.

^{mi}
 (तस्या) दिधिवः (पतिः)

One in whose family she pretends.

^m
 (स तु विजे!) ऽयोदिधिवः (सर्व यस्या कुटुम्बिनी)

Son of an unmarried woman.

24. कानोः कन्यकाजातः (सुते!)

Son of an auspicious mother.

^m
 (ऽद्य) सुभगासुतः

- 1—खो. 2 आ—. 3—तो. 4—तो. 5 उ—.
 6—स. 7 आ—. 8 दो—. 9—खो. 10 कं—.
 11—भू. 12—सू.

* कविः and कवीः.

^b Some add आर्त्तव्यो.

^c Also masc.

रजः (—ज).

^d Having ceased to menstruate.

^e Likewise

निष्कली and निष्कला or निष्कली.

^f Also यौवनं.

^g A virgin

widow remarried.

^h Some add दिधिवः.

ⁱ Likewise दिधिवः.

^m
सौभागिन्यः (यात्)

Son by a-
nother's
wife.

^m
पारस्वैख्येय (स्त् पारस्वियाः)

Paternal
aunt's son.

^m 25. पैटषसेयः (यात्) पैटषसीयः (ऋ पिटषसुः
सुते)

Maternal
aunt's son.

^a
(मातृधनुसैव)

Step-mo-
ther's son.

^m वैभात्रेयो विमातृजः

A bastard.

^m 26. (अथ) बांधकिन्यः (याद्) बांधुल (या) सतीसुतः

^{m c} ^{m d}
कौलटेयः कौलटेरो

A son of a
female beg-
gar.

(भिक्षुकी तु सती यदि

^m 27. तदा कौलटिन्यो (ऽयाः) कौलटेयो (ऽपि चात्मजः)

A son.

^m ^{1 m} ^m ^m ^{m e}
आत्मजस्तनयः सूनुः सुतः पुत्रः

A daughter.

(स्त्रियान्वयी

^{f f} ^f
28. आऊर दुहितरं (सर्व)

1—त.

* Formed like the preceding terms, viz. मातृषसेयः and मातृष
सीयः. Fem. मातृषसेयी and मातृषसीया. ^a Son of a disloyal wife.

* Some add कौलटिन्यः. ^d Fem. कौलटेयी and कौलटेरा. * Also

पुत्रः. ^f Nom. दुहिता — (तु). ^a All preceding terms for a son

signify, in the feminine, a daughter, viz. आत्मजा, तनया, सूनुः, सुता,

पुत्री, पुत्रिका or पुत्रका.

Offspring, male or female.		उपत्यं लोकं (तयोः समे)
A legiti- mate son. a	1 m m b	(खजाते तौ) रसौरसौ
Father.	m m 2 m	तात (सु) जनकः पिता
Mother.	f c 3 f 4 f f	29. जनयित्री प्रसूमाता जननी
Sister.	f d 5 f	भगिनी खसा
Husband's sister.	6 f c	ननान्दा (तु खसा पत्यु)
Grand- daughter. f	f g f h f	नैप्री पौत्री सुतात्मजा
Husband's brother's wife.	f i	30. (भार्यासु भातवर्गस्य) यातरः (सुः परस्परम्)
Brother's wife.	f f	प्रजावती भातजाया
Maternal uncle's wife.	f	मातुलानी (तु) मातुली
Mother- in-law.	f	31. (पतिपत्न्योः प्रसूः) अश्वः
Father- in-law.	m	अशुर (सु पिता तयोः)
Paternal uncle.	m	(पितुर्भाता) पितृयः (सान्)
Maternal uncle.	m	(मातुर्भाता तु) मातुलः
Wife's brothers.	m j	32. याजाः (सुर्भातरः पत्न्याः)

1—कौ. 2—त. 3—सू. 4—मात. 5—स. 6—दट.

* By a woman of the same tribe with her husband. ^b कौरसः
and उरसाः. Some write कौरसः. ^c Also जनयित्री. ^d Like-
wise भयि. ^e Or ननान्दा (—दट). Also नैदिनी. ^f Either in
the male or female line. ^g And नप्ता (—पू), a grandson or grand-
daughter. ^h Generally restricted to the son's daughter. ⁱ Sing.

Husband's
brother, a

^{m b} ^{m c}
(स्वामिने) देव देवरे

Sister's son.

^m ^{m d}
स्वस्येया भागिन्यः (स्वज)

Daughter's
husband.

^{m e} ^m
जामाता दुहितुः पतिः

Father's
father.

^{m f} ^{1 m}
33. पितामहः पितृपिता

His father.

^{m g}
(तत्पिता) प्रपितामहः

Maternal
grandfa-
ther.

^{2 m} ^h
(म. तुम्) मातामहा (धैवं)

Kinsmen.

^{m i} ^{3 m}
सपिण्डः (सु) सनाभयः

A brother
of the whole
blood.

^m ^{m j} ^m ^{4 m}
34. समासोदर्य सोदर्य सभ्य सहजाः (समा)

A distant
kinsman.

^m ^m ^m ^m ^m ^{5 m}
सगोत्र बांधव चाति बंधु स्व खजनः (समा)

Relation-
ship.

ⁿ
35. च. तैय

An aggre-
gation of
kinsmen.

^f
बंधुता (तेषां क्रमाद्भावस्तमुच्यते)

A husband.

^m ^m ^{6 m} ^{7 m}
धवः पतिः पतिर्भर्ता

A para-
mour.

^{8 m}
जार (सु) पयतिः (समौ)

An adul-
teress.

^m
36. (अमृते जारजः) कुण्ड

1—ह. 2—ह. 3—भि. 4—ज. 5—न.

6 पति. 7 भर्ता. 8 उ—.

* Usually restricted to the younger brother. But some apply the first term to the elder brother; and the second to the younger.

^b Nom. देवा. Also देवः (—व). ^c Likewise देवस्य. ^d Fem.

स्वस्येया and भागिन्यौ; sister's daughter. ^e Also जामाता (—ह).

^f Fem. पितामही, a grandmother. ^g Fem. प्रपितामही, a great-

grandmother. ^h So प्रमातामहा, maternal great-grandfather. ⁱ Sing.

सपिण्डः. ^j Also सोदरः and सहोदरः.

A widow's
bastard.

(सुते भर्तरि) गोतक^{m 2}

A brother's
son.

^{m b} ^{1 m}
भात्रीयो भातजे

Brother and
sister.

^{m du.} ^{m du.}
भातभगिनो भातराव् (उभो)

Father and
mother.

^{m du.} ^{m du.} ^{m du.}
37. मातापितरो पितरौ मातरपितरौ (च तौ)

Husband's
or wife's
father and
mother.

^{m du.} ^{m du.}
श्वश्रृषुरौ श्वशुरौ

Son and
daughter.

^{m du.}
पुत्रौ (पुत्रश्च दुहिता च)

Husband
and wife.

^{m du.} ^{m du.} ^{m du.} ^{m du.}
38. दम्पती जम्पती जायपती भार्यापती (च तौ)

The womb.

^m ^{m d} ^{m n} ^{1 p n}
गर्भाशयो जरायुः (स्याद्) उत्वं (च) कल्लो (इस्त्रियाम्)

The last
month of
gestation.

^m ^m
39. सूतिमासे वैजमनौ

A fetus.

^m ^m
गर्भे धूय (इमौ समौ)

An eunuch.

^{f c} ^{m f} ^{m n} ^m ²
ततोया प्रच्छतः शरुः क्षीर्वं पण्डो नपुंसकम्

Childhood.

² ² ²
40. शिशुत्वं वै श्वं बाल्यं

Youth or
manhood.

² ²
तारुण्यं यौवनं (समे)

1—ज.

^a Or गोतः, ^b Likewise भातश्च; ^c Some restrict the last, others the two last, to signify the embryo. ^d Also जरायुः, (—स्).

^e The compound term is properly ततोयप्रच्छतः. ^f And शरुः or

शरुः. Some add पण्डः. ^g To the age of sixteen.

Old age, a	(घात) स्याविरं (तु) दृढत्व ⁿ
An assemblage of old men.	दृढसंघे (इपि) वार्द्धकम्. ^{m nb}
Greyness of hair, c	41. पलितं (जरसा शैल्यं केशादौ)
Decrepitude.	विषसा जरा ^{f d f f f f}
An infant.	(शब्द) उत्तानश्रया डिम्भा स्तनपा (घ) स्तनंधया ^{f d f f f f}
A child, f	42. बाल (स्तु स्यान्) माखवको ^{m g m}
A young man, li	वयस्यस्तु हया युवा ^{m 1 m 2 m}
An old man.	प्रवयाः स्याविरो दृढो जीने जीर्णो जरम (इपि) ^{3 m m m m m 4 m}
One very aged.	43. वर्षीयान् दशमी ज्ययान् ^{5 m 6 m 7 m}
Elder brother; first born.	पूर्वज (स्तु) प्रियो ज्यजः ^{m 8 m m}
Younger brother.	अधयजे (स्तु) कनिष्ठ यवोयो ज्वर जा अनुजा ^{9 m m j m k m m}
Feeble; thin.	44. अमांसो दुर्बलम्हातो ^{m m m l}

1 त— 2 न— 3 स— 4 जरत् 5 यत्
6 न— 7 यत् 8 अ— 9 ज.

* After seventy in men, or after fifty in women. ^b Also वार्द्धक्यं.
The term likewise signifies old age. ^c Or पलितः, grey-haired.
^d Or, masc. उत्तानश्रयः, &c. For this and following (to v. 49) admit the three genders. ^e Some write स्तनंधया. ^f Not exceeding sixteen. ^g Fem. बाला. ^h Or one of the virile age, from sixteen to seventy. ⁱ Also अयिमः, अयुः and अयीयः. ^j And कनोयान् (—यस्) or कन्यसः. ^k यवोयान् (—यस्). Likewise यविष्.
^l घातः. Also शातः.

Deaf.	48. (शब्द) शब्दे बधिरः	1 m	m
Hump-backed.		2 m	ma
Having a crooked arm.			m me
Small, short, or thin.	एभिर्हस्ततना	md	3 m
A cripple.	आयः पंगुः	m	me
Fall; close-shaved.		mf	m
Squint-eye.	40. बलिरः लोकरे		
Lame.	खोडे खञ्ज	m	m
	(स्त्रियु जरावरः)		
A freckle or mark.	जटुः कालः पिप्पु	m	m 4 m
A mole or spot.	तिजकस्त्रिलकालः	m	5 m

1—ड. 2 कुञ्ज. 3 अ—नु. 4—नु. 5 ति—.

- ^a And गडुः. ^b Or a withered one. ^c Also कूषिः and कौषिः. ^d Likewise एभिः. ^e पंगुः. Fem. पंगुः. ^f Fem. मुखः.
^g The preceding (from v. 41) vary the gender with that of the subject.
^h Or a person freckled or having moles.

SECTION II.

Health.	1. अनामयं ⁿ (स्वाद्) आरोग्यं ⁿ
Physicking.	चिकित्सा ^f रुक्प्रतिश्रिया ^f
Medica- ments.	मेघमेषथ ^{n 1 n} नैषज्यान्मृगदा ^{2 n} जायु ^{3 m m} (दिद्युधि)
A dise. se.	2. (ख) रुजुजा ^{4 f f} (घो) पताप ^{5 m m} रोग ^{m m} द्यधि ^{m m} मदा ^{6 m} मयः
Pulmonary consump- tion.	7 m a m m (पुमान्) यत्ना ^{7 m a} द्यदः ^{m m} श्रोतः ^m
Catarrh.	प्रतिश्रिया ^{m b} (ख) पीनसः ^{m c}
Sneezing.	3. (खो) क्षुत् ^{8 f} क्षुत् ⁿ द्यः ^m (पुति)
Cough.	कास ^{m d} (ख) क्षवद्युः ^m (पुमान्)
Intumes- cence.	श्रोतः ^m (ख) क्षवद्युः ^{m m} श्रोतः ^m
Kib. e	यादस्योटे ^m विमादिसा ^f
Blotch.	4. किलासं ^{n n f} सिध
Scab.	कच्छां ^{f n} (तु) याम ^{10 n} यामा ^{f h} विषि ^f का

1 ओ—, 2—ज्य, 3 अ—, 4 रुजु, 5 उ—,
6 आ—, 7—न, 8—त, 9—न, 10—न.

* Likewise जत्मा (—न्) or जत्माः (—त्मा); and राजयत्मा (—न्) or राजजत्मा (—न्).
 † Also प्रतिश्रिया and प्रतश्रिया. ‡ Like-
 wise यपीनसः and पीनसः. § Also काशः. || A blister or sore
 on the foot. ¶ Or सिधं. ** कच्छू. †† यामा (—मन् and
 —मन्) and यामा

Itch.	^f कण्डूः ^f खज्ज (३) ^{fa} कण्डूया
Boil.	^{m mfnb} विस्फोटः ^m पिटक (खिषु)
Sore or wound.	^{mf} 5. व्रणो (अस्त्रिग्राम्) ^{nc 1a} ईर्ममदः
Ulcer.	^m (क्रीवे) ⁿ नाडीवणः (युमान्)
Sort of leprosy. d	^m कोठो ⁿ मण्डलकं
Leprosy.	^{n ne} कुष्ठं शिखे
Hemor- rhoids.	^{2n 3nf} दुर्नामका अर्शसी
Epistaxis. g	^m 6. आनह (स्तु) विप्रधः (आद्)
Diarrhoea.	^{fh} यक्षणीरुक् ^f प्रवाहिका
Vomiting.	^{fi f} यक्षदिका वमि (ख खी युमं स्तु) ^m वमथुः (समा)
Various diseases. j	^{fk ml mm mn} 7. (याधिमेदा) विद्रुधिः (स्तो) ज्वर नेह भगन्दराः

¹ अरुस्. ²—क. ³—स.

* Also कण्डूकित. ^b Fem. पिटकाः. Also विटकः —का —कं.

^c Likewise, masc. ईर्मः. ^d White leprosy with round spots. ^e And

चेतं or येचं. ^f Likewise अर्शः (—स.) Also masc. अर्शः (—हं.)

^g Whether Ischury or Constipation. ^h Also यक्षणी and यक्षमिः.

ⁱ Likewise, neut. छदिः (—स.) ; and fem. छदिः (—द) or छदी, &c.

^j Severally named in the text. ^k An abscess ; an internal one.

^l Fever. ^m Also प्रमेहः, Gonorrhœa. Some interpret it simple gonorrhœa or seminal weakness ; others, diabetes. ⁿ Fistula in ano.

fa   nb
अथरी मूत्रकृच्छ्रं (सात्)

(पूर्वं शुक्लादिस्त्रियु)

A Physi-
cian, d

8. रोगहायं गच्छारो भिषगैश्चो विकृतिके

Recovered
from sick-
ness.

वार्ते निरामयः कल्प उक्ताधेः (निर्गते गदात्)

Emaciated
or weak.

9. स्नान स्वाच्छू

Diseased.

अमयवा विकृतेः बाधितेः पटुः

आतुरोऽभ्यसितोऽभ्यसितः

Scabby.

(सर्पे) यामन कच्छुरो

Affl-
icted with
herpes.

10. दद्रुणो दद्रुरोगी (छाद्)

— with he-
morroids.

अर्शरोगमुतेऽर्शसः

1 अ—.

2 द्रवे.

3 वैय

4 —न.

5 —न.

^a Stone or gravel. ^b Strangury. Some make the two last terms synonymous, as signifying dysury.

(inclusively to v. 12) admit the three genders. ^c The following terms

‘practising medicine.’ ^d रोगहारो (—न.) ^e अभयक् (—ज.)

^f Fem. वार्ता. ^g Some restrict the last term to convalescent or recently well from disease. ^h स्वाच्छू. ⁱ Also दद्रुणः. Fem. दद्रुः,

दद्रुः, दद्रुः or दद्रुः, herpes.

Afflicted
with gout
or rheuma-
tism.

— with
dysentery.

1 mfn

2 mfn

वातकी वातरोगी (घात)

mfn

mfn

सातिसारी तिसारकी

mfn mfn mfn mfn

Blair-eyed. 11. (यु) क्षिप्रानी युक्त विक्षिप्तः (क्षिमे दृष्टि)

चाणो)

mfn

3 mfn

Insane.

उन्मत्त उन्मादवति

mfn

mfn

4 mfn

Phlegma-
tic.

श्लेष्मलः श्लेष्मणः कफो

mfn

Gibbous
from dis-
ease, h

12. शृङ्गो (भुयो रुजा)

mfn

mfn

Having an
elevated
navel.

(दृढनाभौ) तुण्डि तुण्डिभौ

5 mfn

mfn

Having
blanches.

किलासी सिफली

mfn 6 mfn d

Blind.

अंधो अन्ध

mfn

mfn

mfn

Fainting.

मूर्च्छालो मूर्च्छामूर्च्छितौ

ne

7 n

n

n

n

n

Seed.

13. शुक्रं तेजो रेतसी (च) बीज बीज्यजित्वादि (च)

m

m

Wile.

मायः पितं

m

8 m

Phlegm.

कफः श्लेष्मा

1—र.

2—र.

3—र.

4—र.

5—र.

6—र.

7—र.

8—र.

* These terms, in the neuter gender, signify the diseased eye.

† The word also signifies a disease occasioning a gibbosity of the back.

• Also तुण्डिः. † अन्ध (—र.). ‡ The preceding (from r.)

§ admit three genders, being used adjectively. ¶ Sing. रेतः (—र.).

|| Sing. इन्द्रियं.

The skin.	(स्त्रियां तु) त्वग्दग्धरा. f a f b
Flesh.	14. पिशितं तरसं मांसं पलसं कयमामिधम् n n n n n n c
Dry flesh.	उत्तरं शुष्कमांसं (साद्) वक्षूरं (तद्विजिह्वकम्) n n m f n d
Blood.	15. रघिरे ऽरुलोहितं ऽरु रक्तं क्षतजं शोणितम् m f n h n i n 2 n
The heart.	बुक्ता ऽयमांसं हृदयं हृन् n k f f
The serum of flesh. ^j	मेदः (सु) वषा वसा
Muscles at the nape of the neck.	16. (पश्चाद्भावा शिरा) मन्या f m f n f o
A nerve, tendon or gut. ^l	नाडी (तु) धमनिः सिरा 3 n p
The blad- der.	तिलकं क्लोम
The brain. q	मस्तिष्कं मेरुजं ¹

¹ क्षो—.²—तु or —द.²—न.

- ^a त्वक् (—च्) and त्वग् or neut. त्वचं. ^b अरुग्धरा or अरुग्धरा.
^c आमिधं and अमिधं. ^d Fem. वक्षूरा. ^e वक्षूक् (—ञ्).
^f Some add अश्रं. ^g Certain writers restrict the tv first words to
signify the heart; and the two last the thorax. ^h बुक्ताः or बुक्ता
(—न्). Fem. बुक्ता or बुक्ता. Neut. बुक्ता or बुक्ता (—न्). Also वृक्ताः,
वृक्ता, वृक्ता, and वृक्ता, बुक्ता, बुक्ता, or वृक्ता, वृक्ता (—न्), and वृक्ता,
वृक्ता (—न्). ⁱ Likewise बुक्तायमांसं. ^j Some interpret this the
marrow of bones. ^k मेदः (—स्). Or masc. मेदः (—द). ^l Or
any tubular vessel of the human body. ^m And नाडिः. ⁿ Or
धमनी. ^o Also शिरा. ^p Also क्लोमं (—म). ^q Some
make the preceding terms synonymous with these.

An excre-
tion. a

किट्ट मलो (स्त्रियाम्)

Entrails. 17. अंघं पुरी तद्

The spleen. गुल्म (स्त्र) बीजा (पुंस्)

A tendon
or muscle.

(इय) वज्रसा

वायुः (स्त्रियाम्)

The liver.

कालखण्ड बहती (तु समे इमे)

Saliva. 18. सखिका खंदिनी लाजा

Rheum of
the eyes.

दृषिका (नेत्रयोर्मेलम्)

Urine.

मूत्रं प्रस्राव

Fæces.

उचारा इवकारौ शमलं शकत्

19. गुधं पुरीषं वज्रक (मस्त्री) विष्ठा विषा (स्त्रियौ)

The skull;
cranium.

(स्नात्) कर्पूरः कपालो (स्त्री)

Any bone.

धीकसं कुल्यमस्थि (च)

The ske-
leton.

20. (खाष्करोरास्त्रि) कंकालः

1—त.

2—न.

3—त.

4—अ—.

* Either excrement or excrescence; twelve are enumerated; (some count nine only:) as serum, seed, blood, marrow, urine, fæces, earwax, nails, phlegm, tears, rheum and sweat. See Menu. c. 5. v.

135. ^b Likewise परितत्. ^a Or लिङ्गा (—न). Also fem.

बीजा. ^a Likewise वज्रसा. ^c Or सखिका. ^f And दूषी or

दूषीका. ^e And सखत्. ^b Sing. विट् (विट् or विष्). Also विषा.

The back-
bone.

^{fa}
(एकास्त्रि तु) कशेरुका

The skull;
or bones of
the head.

^{1a} ^{fb}
शिरोस्त्रि (तु) करोटिः (स्त्री)

A rib.

^{2a} ^{fc}
पार्श्वस्त्रि (तु) पर्शुका

A limb or
member.

^m ^m ^m ^m
21. अङ्गं प्रतीको ज्वयवो ज्यघने

The body.

ⁿ
(ज्य) कलेवरम्

ⁿ ^{3a} ⁿ ⁿ ^{4a} ^m
गात्रं वपुः संहननं शरीरं वर्ध विग्रहः

^m ^m ⁿ ^f ^{fd} ^{5f}
22. कायो देहः (कीवपुंसोः स्त्रियां) मूर्तिस्तनुस्तनूः

Point of
the foot.

ⁿ ⁿ
पादाग्रं प्रपदं

^m ^{me} ^{mf} ^{6m} ⁿ
पादः पदं हि चरणौ (स्त्रियाम्)

A foot.

The angles.

^{fg} ^{mn}
23. (तद्वंथी) घुटिके गुल्फौ

ⁿ ^f
(पुमान्) पाणि (रघस्तयोः)

A heel.

^f ^f
जंघा (तु) प्रसूता

A leg.

^m ^{nh} ⁷ ^{mn} ⁸ ^{mn}

A knee.

जानूखपर्वो ऽक्षीवद (स्त्रियाम्)

A thigh.

ⁿ ^{9m}
24. सविय (कीवे पुमान्) ऊरुस्

1—न. 2—न. 2—स. 4—न. 5 तनू.
6 च. 7 ऊन. 8—त. 9—र.

* And कशेरुका. b Or करोटी. Also neuter करोटं. c Like-
wise पार्शुका and पर्शुः. d तनुः (—न and —नुस्). e पत्
(—द्) and पदः (—दः); also neut. पादं and पदं. f अङ्गिः and
अङ्गिः. Some make these neuter likewise. g Sing. घुटिका and
घुटिः or घुटी. Also घुट. h Masc. जानुः, ऊरु खर्वो, अक्षीवान्.

The groin.

(तल्लिः पुंसि) वंक्षः^m

The anus.

गुदं (ल) पानं पायु (नी)ⁿ

The abdomen.

वस्ति (नीभेदो द्वयोः)^{m f a}

The hip and loins. b

25. कटि (ना) आलिफल्लवं कटिः आलो ककुद्गती^{m n c f d f e f}

A woman's buttocks.

(पञ्चान) नितम्बः (स्त्रीकथाः)^mMous-
ceneris.(लोवे तु) जघनं (पुरः)ⁿCavities of
the loins.26. (कूपको तु नितम्बयो द्वयोः) कुकुदरे^{n f}The but-
tocks.(स्त्रियां) स्थिौ कटिप्रोधाव^{2 f m g}Parts of
generation.
hउगस्थौ (वक्षसायथोः)^m

Vulva.

27. भगं योनि (द्वयोः)^{n m f i}

Penis-

शिश्नो मेधो मेहन शेषो^{m m n j}The sacro-
tum. kमुष्को अण्डकोटि द्वयः^{m m i m}The end of
the spine.
m(पञ्चवंशाधरे) त्रिकम्ⁿ

1 अ—.

2—च.

* Also fem. वस्ती.

* Some distinguish the two first terms as

signifying the hip.

* Likewise आलिफल्लं.

* And कटो.

* आलि or आलो.

* Also ककुद्गं.

* Sing कटिप्रोधाव. Likewise

कटिः and प्रोधाः.

* Of either sex.

* And fem. योनी.

* शेषः

(—स्) or शेषः (—स). Also masc. शेषः (—फ), शेषः (—प);

and शेषः.

* Also the testicles.

* And अण्डकोटिः.

* Con-

sisting of three bones, Os sacrum, &c.

^{ma mb ma la n}
The belly. 28. पिचिण्ड कुक्षी ञ्ठरोदरं तुदं

The paps.^c

A nipple.

The bosom.

^{m nd}
चूचुर्क (तु) कुचायं (स्थानं)

^{m m}
स्तनौ कुचौ

^{f n f}
(न ना) क्रीडं भुजांतरम्

^{2 n n n g}
29. उरो वक्ष (च) वक्षः (च)

The back.

A shoulder;
scapula.

The collar
bones.

The arm-
pits.

A side.

The waist.

An arm.

^{mh 3 n m ni}
एहं (तु) चरमं तनोः

खंधो भुजशिरो ऽसौ (स्त्री)

^{n j}
(संधी तयैव) जङ्घुणी

^{n mk}
30. बाहूमूले (उभौ) कक्षौ

^{m n}
पार्श्वं (मस्त्री तयोश्च)

^{m n m n f m n}
मध्यम (चा) विलम्ब (च) मध्ये (स्त्री)

(द्वौ परौ द्यौः)

^{m f m m f n m 4 m o}
31. भुज बाहू प्रवेष्टे दोः

^{m f p m f q}
(मात्) कफोष्णि (स्तु) कूर्परः

An elbow.

1 उ—.

2—स.

3—स.

4—स.

* Also पिचिण्डः.

^b कुक्षिः and कुक्षः.

^c Sing. स्तनः, कुक्षः.

^a Also चुचुर्क—कः.

^e Some separate the two first terms from

the other three; distinguishing the breast between the shoulders (i. e. the first bone of the sternum) from the region of the Cartilago ensiformis.

^f Fem. क्रीडा.

^g वक्षः (—स्).

^h खंधः (—ध). Also neut.

खंधः (—स).

ⁱ अंसः or अंशः.

^j Sing. जङ्घु.

^k Sing. कक्षः.

^l Likewise विलम्बः.

^m Also fem. भुजा.

ⁿ Masc. and fem.

बाहूः. Also masc. बाहूः. Fem. बाह्या.

^o And fem. दोषा.

^p And

कफोष्णिः. Also fem. कफोष्णी and कफक्षी.

^q Fem. कर्परः.

Humerus.

(अन्तेपरि) प्रगखः (स्नात्)

A fore arm.

प्रकोष्ठ (स्वस्थ चाप्यधः)

Metacarpus. b

32. (मणिबंधादाकनिष्ठं करस्य) करभो (वह्निः)

A hand.

पंचशखः शयः पाणिस्

A fore finger.

तर्जनी (स्नात्) प्रदेशो

Fingers.

33. अंगुल्यः करशखः (सुः)

The several fingers.

(पुंसं) गुष्ठः प्रदेशो

मध्यमा अनामिका (चापि) कनिष्ठा (वेति ताः क्रमात्)

A nail.

34. पुनर्भवः करदंष्ट्रा नखे (इत्तो) नखरो (स्त्रियाम्)

A short span, of three joints.

प्रदेश ताल गोकर्णो (स्त्र्यन्यादियुते तते)

A long span.

35. (अङ्गुष्ठे सकनिष्ठे स्याद्) वितस्ति (द्वंद्वशङ्गुलः)

1—खि.

2 अं—.

^a From the shoulder to the elbow.

^b From the wrist to the

little finger.

^c And शमः.

^d Or प्रदेशो.

^e Sing. अंगुलिः.

Also अंगुलो and अंगुलिः — रो. Or अंगुलः and अंगुलं.

^f In their

order; viz. the thumb, fore finger, middle finger, ring finger and little

finger.

^g And अनामा.

^h Also कन्यसा, कनीनी, or कनीजिका.

ⁱ Also पुनर्भवः.

^j Also fem. नखरा.

^k Or प्रदेशः, from

the tip of the thumb to that of the fore finger extended; Spithama.

^l To the tip of the middle finger.

^m गोकर्णः to the tip of the ring

finger.

ⁿ From the tip of the thumb to that of the little finger; ^o

measure of twelve fingers.

The palm
with ex-
tended
fingers.

Both such
palms
joined.

The palm
bent, e

Both such
palms
joined.

A cubit, g

A short
cubit, h

An inter-
mediate
cubit, i

A fathom, j

The mea-
sure of a
man's
reach, k

The
throat, l

The neck,

ma mb m

(पाथौ) चपेट प्रतल प्रहत्ता (विस्तृताङ्गुलौ)

mc d

36. (दौ संघनौ) संघतलः (प्रतलौ वामदक्षिणौ)

mf

(पाणिर्निबुलः) प्रस्तम्

m

(दौ युताव्) अङ्गलिः (पुमान्)

m

37. (प्रकोष्ठे विस्तृतरे) हस्ता

(मुष्ट्या तु बद्धया)

mf

सशालः (स्याद)

mf

अरवि (कु निरुद्धिरे व मुष्टिना)

m

38. यामौ (वाङ्गे सङ्गते) तले त्वर्यमंतरम्

mf n

(ऊर्ध्वविस्तृताः) पाणिष्टमनिः पौष्ट्यं (त्रिषु)

mf n m

39. कण्ठो मलो

1 f

f

2 / n

(ऽण) योवायां शिरसाधिः कंधरे (शमि)

¹ योवा.

²—रा.

^a Also चपेटः and चपटः. ^b Likewise तलं. Or सिंघतलः.

^d By omitting the termination of the preceding term, this is made by some synonymous with it; in a less restricted sense. ^e As if to hold a liquid.

^f प्रस्तम्. Also प्रस्तम्. ^g From the elbow to the tip of the middle finger; a measure of twenty-four fingers. ^h From the elbow to the extremity of the fist.

ⁱ From the elbow to the tip of the little finger. ^j The space between the ends of the fingers, when the arms are extended; Orgya.

^k Equal to the height, to which he reaches, when elevating both arms with the fingers extended.

^l Fem. पाथूरी.

^m कंठः, कंठी or कंठा, कंठं.

ⁿ Some add masc.

One streaked with three lines.

कम्प्योवा (चिरेखा सा)

Back of the neck. b

वटुघाटा क्वाटिका

The month.

40. वक्राⁿ ओⁿ वदनंⁿ तुⁿ गडमⁿ ननंⁿ लपनंⁿ मुखम्ⁿ

The nose.

(क्षीवे) घ्राणंⁿ गंधवद्^f घ्राणा^f नासा^f (च) नासिका^f

The lips.

41. ओष्ठ^m अधरै^m (तु) रदन^m दौ दशनवाससो^m

The chin.

(अधः) स्यात्ⁿ चिⁿतु^f

The cheeks. g

गण्डो कपोलौ^m

The jaw.

(तपरे) हनुः^m

Teeth. i

42. रदना^m दशन^m दंत^m रदास्^m

The palate.

तालुⁿ (तु) काकुदम्ⁿ

The tongue.

रसज्ञा^f रसना^f जिह्वा^f

The corners of the mouth.

(प्रांतांशे) सक्खीⁿ

The forehead.

43. ललाटमलिकं गोधि^m

¹ घा—.

² आग्र.

³ आ—.

⁴ —स.

⁵ —द.

गोधि.

Like a shell : it is reckoned a mark of great destiny. Or, according to another interpretation, the raised or straight part of the neck. Also the face. And नसा or नस्या. ओष्ठौ, अधरौ and ओष्ठधरौ ; for properly the first (sing. ओष्ठः) is the upper lip ; and the second (sing. अधरः) signifies the lower lip. Also चतुः. Sing. गंडः, कपोलः. Also fem. हनुः. Sing. दनः ; दशनः — नं, &c. Sing. दंतः. Some add दन्. Or दशना. Also neut. रसनं. And masc. जिह्वः. Sing. सक्खी—न्, सक्खी (—न्), or सक्खि (—न्) ; and सक्ख (—क्ख), सक्ख or सक्खि ; also fem. सक्खी. अलिकं. Likewise अलोक्.

The eye-
brows.1 f a
(जर्द्धे दम्भा) भ्रुवौ (स्त्रियाम्)Space be-
tween the
eye-brows.m n
कूर्चं (मस्त्री) (भ्रुवोर्मध्यं)Pupil of
the eye.f
तारका (स्त्र्याः) कनोनिका

An eye.

n n n 2 n n b n c
44. लोचनं नयनं नेत्रमीक्षणं चक्षुरक्षिणी3 f f
दृग्दृष्टी (चा)

A tear.

n n n n d 4 n
अश्रु नेत्राम्बु रोदनं (चा) अश्रमसु (च)The outer
corners of
the eyes.m c
45. अपांगौ (नेत्रयोर्गतौ)A glance
or side
look.m f
कटाक्षे (स्त्र्याग्दर्शने)

An ear.

m 5 m n g f m n 6 n h
कर्णं शब्दग्रहणं श्रोत्रं श्रुतिः (स्त्री) श्रवणं श्रवः

The head.

n 7 n i n 8 m n n j
46. उत्तमांगं शिरः शार्धं मूर्द्धा (ना) मस्तके (स्त्रियाम्)

Hair.

m m m m m m
विकुरः कुंतलो बालः कजः केशः शिरोरुहःHead of
hair.n n
47. (तद्वन्दे) कैशिकं कैशम

Curls.

m n k 9 m
अलकाश्चर्णकुंतलाः

1 भू. 2 ई— 3 दृष्ट. 4 अश्रु. 5—द.
6—स. 7—स. 8—न. 9 वृ—

* Sing. भ्रू. * चक्षुः (—स्) Some add दक्षु (—क्षु).
• Sing. अक्षि. Some add अक्षं. 4 Or अश्रं. • Sing. अपांगः.
1 Also काक्षः. 5 Or श्रोत्रं. 6 Likewise masc. श्रवः (—व).
1 Also masc. शिरः (र). 7 Likewise मस्तः. 8 Sing. अलका
—कां.

The same
on the
forehead.

(ते जज्ञाटे) भ्रमरकाः^m

Locks, left
at the tou-
sure. a

काकपक्षः शिखण्डकः^{m mb}

A braid or
tress. c

48. कवरी केशपेशी^{f d m}

Braided
hair. e

(ऽथ) धम्मिल्लः (संयताः कक्षाः)^m

A lock left
on the
crown of
the head.

शिखा जुडा केशपाशी^{f f f}

An asce-
tic's cot-
ted hair.

(वत्तिनस्तु) जटा सटा^{f ff}

Unorna-
mented
hair. g

49. वेष्टिः प्रवेष्टिः^{f fh}

Clean and
unentang-
led hair.

श्रीवर्ण्य शिरःशौ (विशदे कचे)^{m 3m}

Much, or
ornament-
ed hair. i

पाशः पक्ष-^{m m m} (क) हस्त (य कलापार्थाः कक्षावरे)^{m 2n 3n}

Hair of the
body.

50. तनूरुहं रोम जाम^{4 n}

The beard.

(तट्टिरो) श्मश्रु (पुंमुखे)^{4 n}

1—यु.

2—न.

3—न

4—यु OR —युन्.

* Interpretations differ : it is explained, three (some say, five) locks left at the solemn tonsure of children, or of the military class in parti-
cular ; or else any lock left on the head. ^b Or शिखाण्डकः and

शिखण्डः. * A mode of dressing the hair. ^d And masc. कवरी :
or neut. —हं. * Tied round the head ; or with flowers inter-

mixed, and covered with pearls, &c. ^f Some add श्टा. ^g As
worn by women in the absence of their husbands. ^h Also वेष्टी and

प्रवेष्टी. ⁱ The terms are used in composition with one signifying
hair ; as केशपाशः, केशपक्षः, &c. ^j Likewise तनूरुहः, —हं.

SECTION III.

Dress or
embellish-
ment.

1. आकल्प वेष्टौ नेपथ्यं प्रतिकर्म प्रसाधनम्

(द्वैते त्रिव्य)

Adorned.

२ म फ न म फ न म फ न
३ अलङ्कृता अलङ्करीणा (ख) मण्डितः

2. प्रसाधितो अलङ्कृत (ख) भूषित (घ) परिष्कृतः

Elegant.

म फ न द ३ म फ न ४ म फ न
विभाङ्गाजिष्ठा रोचिष्ठाAct of
adorning.

५ भूषा (तु साद्) अलङ्क्रिया

Ornaments ;
jewels or
trinkets.

3. अलङ्कार (ल्ला) मरणं परिष्कारो विभूषणम्

मण्डनं (च)

A crest, &

६ न ह म न
(इय) मुकुटं किरीटं (पुत्रपुंसकम्)

1—न.

2—तु.

3—आ—.

4—या.

5—आ—.

* Or वेष्टा.   * The ten following nouns admit the three genders.
 * Some restrict the two first terms to signify a person disposed to decoration : others make the three first signify one who adorns.

४ Nom. विभाट् (—ज्).   * Some omit the last three lines.   * Also

भूषणं,   * An ornament of the head ; worn upon a diadem or

A gem on
the crest.

4. चूडामणिः शिरोरत्ने

The middle
gem of a
string.

खरजो (हारमध्यगः)

A trinket
for the
hair. a

घालमाथा पारितथा

— for the
forehead. b

पञ्चपाशा ललाटिका

— for the
ear. c

5. कर्णिका तालपत्रं (स्यात्)

An ear-
ring.

कुण्डलं कर्णवेष्टनम्

A collar. d

धैवेयं कण्ठभूषा

A neck-
lace. f

लंबनं (स्यात्) ललाटिका

A golden
one.

6. (खर्यैः) मालम्बिका

One of
pearls.

(ध्या) रःसूत्रिका (मौक्तिकैः दत्ता)

A garland
of pearls,
&c.

हारो मुक्तावली

One com-
posed of
100 strings.

देवच्छन्दो (सौ) शतयष्टिकः

Garlands
of various
sorts. h

7. (हारभेदा यष्टिभेदा) गुत्स गुत्सार्द्धं गोत्सनाः

१ उ—.

* A plate, or a flat chain, of gold or silver, with or without jewels set in it; worn between the divided hair on the head. Some expound the first term a string of pearls binding the hair. ^b A jewel, or a golden or other trinket, worn on the forehead, below the partition of the hair: a star on the forehead. Some make these and the preceding terms synonymous. ^c A hollow cylinder thrust through

the lobe of the ear. ^d Or short necklace. ^e Likewise धैवेयं and

धैवं. ^f A loose one, reaching below the breast. ^g Some say

103. ^h In their order: distinguished by the number of strings or

rows. ⁱ Also गुच्छः. It consists of 32 rows. ^j Or गुच्छार्द्धः.

It contains 64 rows. ^k Composed either of 4 or of 34 strings.

^{ma mb}
अर्जहारो माणवक

A single
string.

^{1f}
एकवली (कयष्टिका)

One con-
taining 27
pearls.

^f
8. (मैव) नक्षत्रमाला (छाकनर्विशतिमोक्षिकः)

A bracelet.
^c

^{m n mn mn}
आशपकः पारिहार्यः कटको वलयो (इस्त्रियाम्)

Ornament
of the arm.
^d

^{mn 2mn}
9. केयूरमण्ड (तुल्ये)

A finger-
ring.

^{mnc 3f}
अंगुलीयकमूर्मिका

A seal ring.

^{4f}
(साक्षरः) गुलिमुज (सा)

Ornament
of the
wrist. ^f

^{mn n}
कंकणं करमुषणम्

A woman's
girdle. ^g

^{f fh f fi}
10. (स्त्रीकट्यां) मेखला कांची सप्तती रसना (तथा)

ⁿ
(स्त्री) सारसनं (वा)

A man's
belt.

^{mfnj}
(इय पुंस्त्र्यां) श्रृखला (त्रिभु)

Ornament
of the feet.
^k

^{n 5ml 6mn mn}
11. पादांगद तुलाकोटिर्मञ्जीरे नूपुरे (इस्त्रियाम्)

¹—ली.

² अं—.

³ ऊ.

⁴ अं—.

⁵—टि.

⁶ म—.

* Including 64 strings.   ^b Comprising 20 rows.   ^c Of gold, or of conch, &c.   ^d Worn above the elbow.   ^e Some add अंगुरीयकं.   ^f A broad solid ring with or without pearls, &c. set out it.   ^g The terms are here stated as synonymous; but they signify belts of various kinds, differing in the number of rows or strings.   ^h Also कांची.   ⁱ And रसना.   ^j Fem. श्रृखला.   ^k Rings for the toes. Some distinguish the two last terms as signifying a distinct ornament.   ^l Or fem. तलाकोटिः and तलाकोटी.

	^m ^m हंसकः पादकटकः	
Bells or tinkling ornaments.	^{f a} ^f किंकिणी लुङ्घणिका	
Materials of cloth. b	^{1f} 12. (लक्ष्मणमिरोमाणि) वस्त्रयोनिर्	
	^c (दश त्रिषु)	
Made of bark. d	^{m f n e} वाल्कं (क्षोमादि)	
Made of cotton.	^{m f n} ^{m f n} ^{m f n} फालं (तु) काष्मसं वादरं (च तत्)	
Silken.	^{m f n f} ^{m f n} 13. केश्यं क्षमिकोश्यायं	
Woollen.	^{m f n g} ^{m f n} राकवं मगरोमजम्	
New and unbleached cloth.	^{m f n} ^{m f n} ^{m f n} ^{2 n h} अनादृतं निष्प्रयणि तन्त्रकं (च) नवान्वरे	
A pair of bleached cloths.	ⁿ 14. (तच्छार्) उहम पीयं (यज्ञेति येषु वस्त्रयोर्गुणम्)	
Bleached silk. i	ⁿ ⁿ पञ्चोषं धौतकेश्यं	
Any thing precious.	ⁿ ^{n j} वज्रमूल्यं महाधनम्	

१—नि.

२—र.

* Or कंक्षो.   b Of four kinds: 1st. bark of plants, as Rushy Crotalaria, Linum, hemp hibiscus, &c.; 2d. fruit, viz. cotton; 3d. insects, viz. silk; 4th. hair and wool.   c The ten following terms (some say eleven; others say ten omitting two intermediate compound terms); admit the three genders.   d As linen, &c. Thus क्षामं, linen. Fem. क्षामी.   e Fem. वाल्कं.   f Also केश्यं.   g Made of the hair of the *Rancu* (stated to be a sort of deer), or any other hair or wool.   h Some include this among adjectives.   i Or wild silk.   j Some include this and the preceding terms among adjectives.

Wove silk.	15. क्षेमं दुकूलं (स्माद्)	^{na} ⁿ
A veil or mantle.	(दे तु) निवीतं प्रावृतं (त्रिषु)	^{mfnb} ^{mfn} ^c
Ends of a cloth.	(स्त्रिया वज्रत्वे वस्त्रम्) दशाः (सुर) वस्त्रयो (द्वयोः)	^m ^{pl.} ^d
Length.	16. दैर्घमायाम् आरेहः	ⁿ ^{lme} ^{mi}
Width.	परिणाष्टौ विशालता	^m ^f
Old cloth.	पटचरं जोखं वस्त्रं	ⁿ ⁿ
Dirty or tattered cloth. g	(स्मै) नक्तक कर्पटौ	^{mh} ^m
Cloth.	17. वस्त्रमाच्छादनं वासश्चैवं वसनमंशुकम्	ⁿ ²ⁿ ³ⁿⁱ ^{4nj} ⁿ ⁵ⁿ
Fine cloth. k	सुचेलकः पटो (स्त्री स्माद्)	^m ^{mi}
Coarse cloth. m	वराणिः स्थूलशटकः	^{mn} ^{mfn} ^o

1 आ—. 2 आ—. 3—स्. 4 चे—. 5 अं—.

- * Also क्षेमं.   * Or निवृतं.   * Fem. निदाता, प्रावृता.
 * Also sing. वस्त्रिः.   * Likewise fem. आयतिः.   * Some read
 आनाहः.   * Interpretations differ much. Some make these terms
 synonymous with the following : others explain them, a handkerchief,
 a rag, a night-shift, &c.   * Likewise लक्षकः.   * Also masc.
 वासः.   * And fem. चेली.   * These terms are also said to
 be synonymous with the preceding.   * Also fem. पटिः and पटोः;
 but this is a diminutive, and properly signifies a particular sort of cloth.
 * Some make these and the preceding terms synonymous.   * Like-

A cover or wrapper, a	^{m f n b} 18. निचालः प्रच्छदपटः	^m 1 ^m
A blanket.	(समौ) रुक्ता वस्त्रौ	
Lower garment.	ⁿ 2 ⁿ 3 ⁿ 4 ⁿ	
Upper garment.	ऊत विधिपदं यान परिधानान्धर्मेणुके	
	^m 5 ^m 6 ⁿ	
	19. (धौ) प्राकारोत्तरासंगा (समौ) दृष्टिका (तथा)	
	संयत्तुदरीव (य)	^{m f d} ^{m f}
A bodice &	चालः कुपोसकः (स्त्रियाः)	
A warm cloak.	20. भीमारः (तात्पारये हिमानिर्वाणवारये)	^m
A petticoat.	(अथै रुक्ता वस्त्रौणां काच) चच्छदक (मंशुक)	^{m n}
A dress reaching to the feet.	21. (प्रविष्टा) प्रपरीत (यत्तु चालः प्रपरीत यत्)	^{7 m f n e}
An evening.	(अस्त्रौ) वसन्तमुत्तरा	^{m n} ^{8 n}
A coat.	दृष्टः (यं वस्त्रवेष्टनि)	^{n t}
A green cloth of cloth.	22. प्रतिज्ञा जविक (यात्) विरक्तरी (व सा)	^f ^{f d} ^{f b}
A cloth of prison.	योरिकर्तुसंसारः	^{6 n} ^{1 m}

1—ल. 2—उ. 3—न. 4—व. 5—ग.
6—उ. 7—आ. 8—उ. 9—व. 10—व.

- * Also a sheet; or else the cover of a litter, &c. Likewise a veil.
 * And निचालः. Fem. निचाली. * Or a jacket. * Fem. चाली.
 * Fem. दृष्टिका. * दृष्टी. Some read दृष्ट. * Also दृष्टिका
 or वस्त्रिका. * And विरक्तरी. * Dress for cleanliness;
 or else ornament by sandal wood and perfumes. * Also प्रतिज्ञा.

Cleaning
of it. a

(सान्) माष्टिमाज्जेना सजा

Cleaning
with per-
fumes. a

23. उद्धर्तनेत्सादने (दि समे)

Bathing.

आम्राव आलवः

खानं.

Perfum-
ing. c

चर्चा (तु) चाचिकं स्थासको

Receiving a
fragrance.

(इय) प्रबोधनम्

24. अनुबोधः

Painting
the per-
son. c

पत्रलेखा पत्राङ्गि (दिमे समे)

A circle on
the fore-
head.

तमालपत्र विखन पित्रकारि विशेषकम्

25. (द्वितीयं च तुरीयं च न लिख्याम्)

Saffron.

(अय) कुङ्कुमं

काष्मीरजन्मा इति लिख्यं वरं वाङ्मोक्ष भोक्त्रे

26. रक्त संकाच पिष्टुनं धीर लोहितचंदनं

¹ मा—.

² उ—.

³ क—.

⁴ ज्—.

⁵ न—.

^a By wiping; or by bathing, rubbing with oil and sandal wood.

^b Also उच्छादनं.

^c By plastering the whole person with sandal

wood, &c. ^d Erroneously by some written अनुबोधः.

^e Delin-
neations with saffron or with musk, &c. on the breast, cheeks, &c.

^f Also प्रजावली and other synonyma.

^g Or काष्मीरजन्म (—न्.)

^h Or वरं. Also चारु.

ⁱ Likewise वाङ्मोक्षं and वरवाङ्मोक्षं. ^j And other terms signifying red or blood.

^k Also रक्तचंदनं, &c.

Lac.	लाक्षा राक्षा जनु (क्षोवे) यावे। इक्षो। कुसामयः
Cloves:	27. लवंगं देवकुसुमं श्री (संज्ञम्)
A yellow fragrant wood. e	(अथ) जायकम्
Agallochum. h	कालीयकं (च) कालानुसार्य (चा)
	(अथ समाधेयम्)
	28. वंशिका इगुरु राजाईलोह किमिजं जोगकम्
A black kind.	कालागुरुगुरुः
A very fragrant sort.	(स्योतन) मंगल्या (मन्त्रिमंथि यत्)
Resin.	29. वक्षधूपः सर्जरसो इरान सर्वरसा (वपि)
	वज्ररूपो (अथ)
Compound- ed perfume.	(अथ) वक्षधूप इत्रिमधूपकौ
Incense.	30. लुरुष्काः पिण्डकाः सिद्ध यावने (अथ)
Open- c.	(अथ) पायसः

1—रु. 2 अ— 3—स. 4—क.

Or रक्षा. One author disjoins this from the preceding and following terms. Some distinguish the four last terms; others, the three last, from the preceding: the distinction seems to be the gum or resin discriminated from the dye of the insect. Or any other name of *Lacshmi*. Perhaps yellow sandal wood. And जायकं. Or कालीयकं and कालियकं. Perhaps *Amyris*. Agallocha, R. And वंशकं; also fem. वंशिका. Likewise राजा. Or वक्षधूप. One reads सिद्ध.

^{ma} ^m ^m ^{1 m}
 श्रीवासो दृक्धूपो (ऽपि) श्रीवेष्ट सरत्तज्वौ
^{mb} ^{2 mc} ^f

Musk. 31. मृगनाभिर्मृगमदः कस्तूरी (चा)

Bdellium.

(अथ) कोलकम

ⁿ ⁿ
 क कोलकं कोशफलम्

Campher.

^{mn}
 (अथ) कपूर (मस्त्रियाम्)

^m ^{3 md} ^{mc} ^f
 32. घनसार चंद्र (संज्ञः) लिताभो विमलातुता

Sandal wood.

^m ^{mn} ^f ^{4 mn}
 मंधसारो मलयजो भद्रश्रीचंदनो (ऽस्त्रियाम्)

Varieties of Sandal wood. f

ⁿ ⁿ ^{mn}
 33. तैलपर्णिक गोशीर्षे हरिचंदन (मस्त्रियाम्)

Red Sanders. g

^f ^{nh} ⁿ ⁿ
 तिलपर्णी (तु) यत्राङ्गं रञ्जनं रत्नचंदनम्

ⁿ
 34. कुचंदनं (चा)

Mace.

ⁿⁱ ^{nj}
 (अथ) जातीकोश जतिफले (समे)

1—व.

2 मृ—.

3 चं—.

4 चं—.

* Also श्रीवासः (---स्त्र). ^b Likewise मृगः as (fem.) नानि.

^c Also मदः.

^d Or any name of the moon.

^e Or लिताभः.

^f Denominated from the countries in which they are produced : of, as some derive these terms, from other circumstances. The first sort is white ; the second, the color of brass and very fragrant. The third is yellow and said to smell like a ripe mango. ^g *Pterocarpus santalinus*. Some interpret this, red lead (Minium). But medical writers disjoin these terms and make the *Patranga* to be Sappan wood (*Cæsalpinia sappan*).

^h Also यचंगं and यचंगं.

ⁱ And जातीकाष्ठ.

^j Likewise जातीफलं ; and जातिः or जाती and फलं.

Perfumed
paste. a

(कर्पूरागुरुकस्तूरी लक्ष्मीलेर) यक्षकर्मः^m

Perfume
for the
person. b

35. गात्रानुलेपनी वर्तिर्वैष्णवं (स्नात्) विलेपनम्^f

Powder. d

चूयानि वासयोगाः (सुर)^m

Perfumed.

भावितं वासितं (त्रिवृ)^{mfn}

Adjusting
with per-
fumes. f

36. (संस्कारो) गंधमालाधैर्यः स्नात् अधिवासनम्ⁿ

A chaplet.

माल्यं माला धर्मो (मूर्ति)ⁿ

One worn
in the hair,
or suspended
from the
neck.

(विष्णुस्ये तु) गभेशः^m

Or hanging
over the
forehead.

(पुरोव्यसं) लक्ष्मीधरःⁿ

Or hung
round the
neck.
Or worn as
a earring.

37. प्रमृष्टकं (विष्णुस्ये)

प्रमृष्टं (मृजुलं विष्णुस्ये)

वैष्णवं (तु तत्)ⁿ

38. (यत्किञ्चित् क्षिप्तमुरति)

(विष्णुस्ये) धीः शेषः^{2 m 3 m}

Or tied on
the crown.

Decoration
of hair.

रत्नं (स्नात्) परिषदः^f

Completion
or fullness.

अभोगः परिपूर्णः^m

1 व —

2 य —

3 र —

^a Consisting of camphor, agallochum, musk, and bdellium, (or else the three last, with saffron and sandal wood,) in equal proportions. ^b Whether ground and pounded, or not; but some distinguish the two last as restricted to perfumes ground.

^d To be thrown on the clothes; red powder, &c.

^f With fragrant wreathes, resins, &c.

परिषदः.

^c दक्षिणः or दक्षिणः.

^e Sing. कर्णः.

^g Sing. दक्ष (— ज्ञः). ^h Or

A pillow. 39. उपधानं (तु) पवर्हः^{1 m}
 A bed. शय्यायां शयनीय (वत्)^{2 f}

शयनं^m
 1 bedstead मंच पर्य्यकं पल्यङ्गाः खट्वया (समाः)^{3 f}

A ball to play with. 40. गेयुङ्कः कन्दुको^{m n}
 A lamp. दीपः प्रदीपः^{m m}
 A chair or stool. पीठमासनम्^{n 4 n}

A casket. समुद्रकः संपुटकः^{m b m}
 A spitting pot. प्रतिग्रहः पतङ्गः^{m c n}

A comb. 41. प्रसाधनी कंकतिका^{f f d}
 Perfumed powder. पिष्टातः पटवासकः^{m m}

A mirror. दर्पणे मङ्कुरादर्शः^{5 m n m e m f}
 A fan. वयनं तालवन्तकम्^{n n d}

1 उ—. 2 शय्या. 3 खट्वा. 4 आ—. 5 श.

* Also गेयुङ्कः.   And समुद्रा.   Or प्रतिग्रहः.   a Like-
 wise कंकती and कंकतं.   Also प्रसाधनं.   And मङ्कुरः or मङ्कुरः.
 f अदर्शः and आदर्शः.   Or तालवन्तं.

CHAPTER VII.

Race or lineage.	^f 1. संततिर्गोत्रं ^{1 n} जनकुलान्यभिजना ^{2 n} ऽन्वयै ^{3 m} ^m
Tribes or classes. a	^m वंशैः ^m ऽन्वयायः ^m सन्ताने ^{m b} वर्णाः (सुब्राह्मणादयः)
Spring from a royal house.	^{4 m} 2. राजवीजो ^m राजवंशैः ^m
Spring from any family.	^m वीज्य (सु) ^m कुलसंभवः
Of honorable parentage.	^{m c} महाकुलकुलो ^{m d} नार्य सभ्यसज्जनसाधवः ^{5 m} ^m ^{6 m}
The four orders. e	^m 3. ब्रह्मचारी ^m गृही ^m वाणप्रस्था ^m भिक्षु (श्तुष्टये)
An order, or religious state. f	^{m n} आश्रमो (ऽस्त्री)
A man of the sacerdotal tribe.	^{m g} द्विजात्यजनम् ^{7 m} भूमेव ^{m h} वाडवाः ^m
	^m 4. विप्र (सु) ^m ब्राह्मणा

¹ गो—   ² ल—   ³ अ—   ⁴ न—   ⁵ आर्ध.
⁶ धु—   ⁷ अ—न—

^a The sacerdotal, &c.   ^b Sing. वर्णेः.   ^c Or माहाकुलः.
^d कुलीनः. Also वृत्त्यः, कौलेयः and केलेयकः.   ^e In succession as enumerated: viz. 1st. The religious student, who has received investiture, and is unmarried. 2d. The householder or married man. 3d. The hermit or anchoret. 4th. The mendicant or ascetic.   ^f Either of the four above enumerated.   ^g द्विजातिः. Also द्विजः and द्विजनः (—न).   ^h Or भूमिदेवः.

One, prac-
tising the
six allowed
acts, a

Wise &
learned.

A priest
conversant
with scrip-
ture.

A teacher.

A spiritual
parent, f

An instruc-
tor in holy
writ.

An em-
ployer of
priests, g
The same
for peculi-
ar rites, h

One, who
frequently
sacrifices.

^{1 m}
(सौ) षट्कर्मा (य गादिभिर्वृतः)

^{2 m} ^{3 m} ^{4 m} ^{5 m} ^m ^m
विद्वान् विषयिदोषज्ञः सन्तुष्टोः कोविदो बुधः

^m ^{6 m} ^m ^{m b} ^{7 m} ^m ^{m c}
5. धीरो मतोषी चः प्राज्ञः संख्यावान् पण्डितः कविः

^{8 m} ^{m d} ^{9 m} ^m ^{10 m} ^m
धोमान् सरिः दत्ता दायि चर्खा विचक्षणः

^{11 m} ^{12 m e}
6. दूरदर्शी दीर्घदर्शी

^m ^{13 m}
अत्रिदृष्टान्दत्ता (समो)

^m ^m
उपाध्यायी ध्यापयी

^m
(घ सादिब्रह्मादिद्वन्द्वं) गुरुः

^m
7. (मंत्रय ख्यातद्) अचार्यः

^{14 m}
(चारिणा लभते) ब्रवी

^{15 m} ⁿ
दृष्टा (च) यत्मान (द)

^m
(म से मयति) दीर्घवः

^m ^m
8. दक्षः श्रेष्ठो यः श्रेष्ठो

1—न.	2—प्र.	3—त.	4—दा—	5—सत्.
6—न.	7—वत्.	8—प्रत्.	9—न.	10—ल—
11—न.	12—न.	13—दा—	14—न.	15—यत्.

^a Sacrifice, study, benefaction; assisting to sacrifice, teaching, ac-
cepting alms.

^b Fem. प्राज्ञी. Also masc. प्रज्ञः. ^c And fem. कवी. ^d Also सूरि (—न).

^e Some disjoin the two last terms as signifying provident. ^f Either the natural father, or the spiritual preceptor.

^g One who employs them to perform a sacrifice. ^h For ceremonies which include the drinking of acid asclepias. Some make this term synonymous with two preceding words.

One who sacrifices in due form.
— who does so in a certain form. a
— who has drunk the juice of a-cid Asclepias.
— who has bestowed all his wealth. c
— who is completely learned. d
— who has taken leave of his preceptor. e

— who has made ablutions. f

A pupil.

Novices. h

Fellow students. j

Spiritual brethren. l
A worshipper of fire. o

^{1 m} यज्वा (तु विधिनेष्टवान्)

^m (स गोष्यतोद्या) ख्यपतिः

^{2 m} ^{m b} सोमपोतो (तु) सोमपः

^{3 m} 9. सर्ववेदाः (स येनेष्टोयागः सर्वखदक्षिणः)

^m अनूचानः (प्रवचने सांगे ऽधोती)

(गुरोस्तु यः

^m 10. तन्वानुज्ञः) समावृत्तः

^{4 m} सुता (तन्मिषवे कृते)

^{5 m} ^{m d} ^m छात्रतिवासिनौ शिष्यौ

^{m i} शैक्षाः प्राथमकश्रिकाः

^{m k} 11. (एकब्रह्मव्रताचारा मिथः) स ब्रह्मचारिणः

^{m m} ^{6 m n} सतीर्थः (चै) कगुरव

(चित्तवानमिमं) अमिचित्

1—न. 2—न. 3—दस्. 4—न. 5—त्र. 6—र.

^a In that of the sacrifice named from Vrihaspati. ^b Also

सोमपाः (—पा.) ^c On the priests employed by him for a sacrifice called *Visvajit*; at which the principal's whole property must be distributed in sacrificial fees. ^d In sacred knowledge; being conversant with the *vedas* and six *vedangas*. ^e To become a household-

er. ^f Preparatory to the performance of a sacrifice. ^g Sing.

अन्तेवासी (न). ^h Students who have recently begun reading the *vedas*. ⁱ Sing. शैक्षः. ^j Pursuing together the same studies, with

like austerities. ^k Sing. सत्रह्वचारी (—न.) ^l Pupils of the

same preceptor. ^m Sing. सतीर्थः and सतीर्थी. ⁿ Sing. एकगुरवः.

^o One who has taken and placed or consecrated a sacrificial fire.

Traditional instruction. 12. (पारंपर्योपदेशे स्याद्) ऐतिह्यमितिहा (अथयम्)

Untaught knowledge.

उपज्ञा (ज्ञानमात्रं स्याद्)

Deliberate commencement.

(आत्मारम्भ) उपक्रमः

A sacrifice.

13. यज्ञः सर्वो ध्वरो यागः सप्ततनुमुखः ऋतुः

The great sacraments.

(पाठो होमश्चातिथीनां सपर्यातपर्यन्तं बलिः)

14. एते पंच महायज्ञा (अश्वयज्ञादिनामकाः)

An assembly or meeting.

समज्यापरिवहोः सभासमिति संसदः

15. आस्थानो (क्षौबम्) आस्थानं (स्त्रीनपुंसकयोः) सदः

A room in front of the offerings.

आर्जः (प्राग्घविर्गच्छात्)

By-standers.

सदस्या विधिदर्शिनः

Members of the assembly.

16. सभासदः सभास्ताराः सभ्याः सामाजिका (च ते)

Reciters of the prayers.

अध्वर्युः कालहोतारो (यजुःसामग्विदः क्रमात्)

1 द—ह. 2 म—. 3—द. 4 गो—. 5—स.
6—न. 7—यु. 8 उ—.

* Or ceremony in which oblations are presented. ^b Five acts of religion named the sacraments of the *Vēdas*, of the Gods, of guests, of the manes, of mundane beings : viz. 1. study of scripture ; 2. presenting of oblations to the gods ; 3. hospitable reception of guests ; 4. libation of water to the manes of ancestors ; 5. casting of food on the ground, or in water, for the gods, or for mundane beings. ^c Sing.

महायज्ञः. ^d Sing. संसत् (—द्). ^e Sing. fem. सदाः. Neut.

सदाः. ^f In front of the apartment in which the intended oblations are stored : it is allotted to the employer and his family and the by-standers. ^g Whose business it is to notice and correct mistakes.

^h Sing. सदस्या विधिदर्शी. ⁱ Sing. सभासत् (—द्). ^j Being

^k Sing. सभासत्.

Officiating
priest. a

The altar.

Sacrificial
ground. c

A ring on
the post. f

An enclo-
sure. g

Top of the
post. i

Wood for
lighting a
fire. j

Three sorts
of sacred
fire. l

17. (आग्नीषाखा धनैर्वायं) ऋत्विजो वाजका (अ ते)

वेदिः (यदिष्कृता भूमिः)

(समे) स्याद्विलयत्वे

18. यवालोयूपकटकः

कुम्भा (सुगहनादृतिः)

यूपायं तमे

(निर्मथ्य दारुणित्) रश्मि (ईयोः)

19. दक्षिणामिर्गार्हपत्याहवनीयौ (त्रयो ऽभ्यः)

१—न.

२ अ—.

३ गा—.

* Hired to perform the sacrifice : and denominated according to their respective offices, आग्नीषः (or आग्नीवः), &c. Sixteen such are employed under different designations. ^b Sing. ऋत्विक् (—ञ्).

Or spot prepared for binding the victim, or placing the vessels. Also वेदो. * A spot levelled for the purpose. ^f A wooden

ring on the top of the sacrificial post. Some say an iron ring at its base. ^g Round the place of sacrifice, to prevent prophane intru-

on. ^h Some make this a synonymous term. Fem. सुगहना.

Of the sacrificial post (called यूपः); which is an octangular column

Bambus or of C'hadira wood (Mimosa Gatechu); to which the victim is bound, to mark the conclusion of the sacrifice. ^j By the

tritition of two pieces of wood. * अरश्मिः. Also fem. अरश्मिः.

Severally stated : viz. दक्षिणामिः, a fire, taken from the consecrated

fire, or from a domestic fire, and placed towards the south. गार्हपत्यः,

fire perpetually maintained by a householder. आहवनीयः, fire

once taken and prepared for receiving oblations : a consecrated fire.

The three
sacred
fires. a
Fire conse-
crated by
prayers.

(अग्नित्रयमिदं) वेता

प्रणीतः (संस्तुतो ज्मलः)

Sacrificial
fire. b
Sort of
sacred
fire. c

20. समूहः परिचाख्येपचायात् (अग्नेौ प्रवेगिणः)

(यो गार्हपत्यादानोय दक्षिणाग्निः प्रणीयते)

21. त. अन्नं आगा

The wife
of fire. d

(इथा) ज्मासौ स्वाद्या (च) ऊतभुक् प्रिया

Prayer
uttered to
excite fire.
e

(कृक्) क्षामघेनो घाया (च या खादभिसमिधने)

Metre. f
A prepar-
ed oblation
for the
goat. g
Curd of
two milk
winey.

22. (गायत्री प्रमुखं) हंदा

(हव्यपाजे) चरुः (पुमान्)

A leather
fan. i

आमिक्षा (सा श्रुतोक्षेया क्षोरे ग्रादधियोगतः)

23. धुवित्रं (अजगं तदन्नचितं ऋगधर्मणा)

¹ उ—.

²—स.

* Collectively. ^b In general : or, as others interpret this, parti-
cular sacrificial fires. ^c The southern fire, taken from the house-
holder's hearth, and consecrated. ^d A goddess presiding over the
prayers with which burnt-offerings are made. ^e Used, when fuel
is put on the fire. ^f Measure of verse in the *Vedas* : of various
sorts ; as गायत्री or गायत्री, 24 syllables (6×4). उद्याक् (—इ), 28
syllables (7×4). अनुष्टुप् (—भ), 32 syllables (8×4). इहती, 36
syllables (9×4). पंक्तिः, 40 syllables (10×4), &c. ^g Also for the
mapes. Some explain it, the vessel in which oblations are prepared.
^h Some write क्षामोक्षा. ⁱ Made of antelope's hide ; and used to
fan the sacrificial fire. ^j Also धुवित्रं.

Oblation of
butter and
curries.

— of rice,
milk, and
sugar.

Food of the
gods and
manes. a

A vase or
vessel. b

Various
sorts. c

A victim. i

Immola-
tion.

Slain or
immolated.

An intend-
ed oblati-
on. k

Burnt as a
sacrifice. l

हवदाह्यं (सदधाह्ये)

परमाह्नं (तु) पाचसः

24. हव कथे (दैवधिये अने)

पात्रं (बुवादिक्म)

घुवोपमञ्जुह (नी तु)

बुवा (नेदाः)

बुधः (स्त्रियः)

घुवोपमञ्जुह (नी तु) बुवा (नेदाः) बुधः (स्त्रियः)

25. उपाहृतः (पशुरसौ धाग्भिर्मध्य अतो हतः)

परंपराकं शमनं प्रोक्ष्यं (च नधार्यमम्)

26. (वाचस्त्रिंशः) प्रमोतोपसम्यग्रप्रोक्षिता (हते)

साम्राह्यं हविर

(अथौ तु ऊतं त्रिषु) वषट्छातम्

1 उ—त.

2—च.

3 उ—.

4—स.

* Respectively, viz. हव्यं, an oblation to the gods. कथं, an oblation to the manes. ^b Of any kind : including the undermentioned sorts; besides others, as pestle and mortar, spoon, jar, &c. ^c Severally named in the text. They are used in sacrifice and differ in shape : being respectively (as some describe them) round, square, semicircular, triangular, and lotus-shaped. ^d बुवा, shaped like an Indian fig-leaf (Ficus Indica) and made of the wood of Flacourtia sapida. ^e उपमञ्जुह, a round vessel made of the wood of a holy fig tree (F. religiosa). ^f मञ्जुहः or मञ्जुः, a semicircular vessel made of the wood of Butea (B. frondosa). ^g बुधः or fem. बुधः, a ladle of c'hadira wood (Mimosa Catechu). ^h बुक् (—च) same with the last, though some distinguish it. ⁱ Slain, or to be slain. ^j Also शसनं or ससनं. ^k The thing to be offered or sacrificed : usually clarified butter. ^l Sacrificed

Supplement-
al sacrifice. a

Suitable to
a sacrifice. a

An act of
sacrifice. d

— of pious
liberality. e

Remains of
a sacrifice or
oblation. f

Gift or do-
nation. f

Obsequies
of a deceas-
ed person. g

Gifts in ho-
nor of the
deceased. g

Funeral re-
past. j

27. (दीक्षांति) अवधौ (यच्च)

(त्रिच)

(इयं प्रातःकर्म) छं

(स्तवर्माहन्तु) यश्चिषन्

पुत्रं (खातादिकर्मणि)

28. अमृतं विधसौ (यच्च शेषभोजनशेषयोः)

प्यागो विहापितं दानमुत्सर्जनं विसर्जने

29. विद्यासनं वितरणं स्पर्शनं प्रतिपादनम्

प्रादेशनं निर्वपणमुपवर्जनमंहतिः

30. (मृतार्थं तदहर्दानं त्रिषु स्याद्) और्जदेहिक्कम्

पितृदानं निवापः (स्याच्च)

छाजं (तत्कर्मशास्त्रतः)

¹ इह.

² उ—.

³ अ—.

⁴ अं—.

⁵ छाज.

* Performed to atone for any defect in the principal one. Some make this a synonymous term. c Fem. यश्चिषा. d Oblation

or other act of a sacrifice; or the sacrifice itself. e Digging a pond or well; erecting a temple or house; planting an orchard, &c.

f Respectively, viz. अमृतं, butter, &c. remaining of a sacrifice. विधसः, residue of food offered to the gods, to the manes, to a venerable guest, or to a spiritual parent, &c. g Or अहतो. Also अंहतिः. h Also

और्जदेहिक्कं, और्जदेहिक्कं. Fem. और्जदेहिक्को. i And निवापः.

j Feeding of priests and other prescribed ceremonies, in honor of au-
cestors.

Monthly obsequies.

31. अन्वाहार्यं मासिकं

Eight hour of the day.*

(११०० अमोः) कुवयो (अस्त्रियाम्)

Research or inquiry.

पर्येषणा प्रदीष्टि (का) नेषणा (च) गवेषणा

Request or solicitation.

32. सति (स्व) धेवणा

Asking or begging.

यात्रा अभिशक्तियामना धेवना

(यट् तु त्रिष)

A respectful oblation. g

ध्या (मर्षार्थं)

Water for ablation of the feet.

पादं (पादाय वारिणि)

Proper for a guest.

33. (क्रमाद्) आतिथ्यातिथये (अतिथये) अ साधुनि

A guest.

(स्राद्) आवेशिक आगंतुरतिथि (नं गृहगतं)

१—क.

२—अ—.

३—या—.

४—आ—.

५—अ—.

* Funeral repast in honor of ancestors on the day of new moon. Some restrict this to the monthly ceremonies for one recently deceased. ^b Also अन्वाहार्यकं and अनुहार्यं. ^c Towards midday : for the day (or period of day light) comprises fifteen hours (*muhūr-tas*). An offering to the manes at noon is reckoned best. ^d Especially the investigation of duty by reasoning ^e Also सती. ^f The following admit the three genders. ^g Water only ; or else grass, flowers, &c. with water. ^h Fem. अर्घ्या. ⁱ Fem. पाद्या. ^j Fem. आतिथ्या. ^k Fem. आतिथेयो. ^l Fem. आवेशिको. ^m Likewise आगन्तुः. ⁿ Also fem. अतिथिः, or अतिथो. ^o Some include this among the synonyma.

Worship. a 34. पूजा नमस्या ऽपचितिः सपर्य्या ऽर्चा ऽर्हणाः (समाः)

Service. वरिवक्षा (तु) द्युयूषा परिचर्या (यु) पासनम्

Roaming. d 35. ब्रज्या ऽटाव्या पर्यटनं
Perseverance in austerities. चर्या (ः) अपघस्थितिः

Sipping. f उपसर्गं (स्ता) चमनम्

Silence. (ऽय) मौनमभाषणम्

Order, method. 36. आनुपूर्वी (स्तिद्यां) (वा) इत् परिपाटी अनुक्रमः

Neglect. i पर्याय (खा)
उतिपात (स्तु स्यात्) पर्यय उपात्यदा

Meritorious act. j 37. नियमो व्रत (मुखो तच्चेपवासादि) पुण्यकम्

A fast. उपवसं (त) पवासे
Discrimination. विवेकः पद्यगाढता

Holiness. i 38. (स्याद्) ब्रह्मवर्चसं वृत्ताध्ययनजिह्व

1—उ. 2 आ—. 3 अ—. 4 आहत. 5 उ—. 6—जि.

* Whether adoration or respect. b Likewise परिसर्या. c Also fem. उपासना or उपासिः. d Wandering for alms: travelling for austerities. e Also अटा and अट्या. f Touching without swallowing. g Likewise, neut. आनुपूर्वं, आनुपूर्व or आनुपूर्वकं. h And परिपाटी. i Of what is enjoined or customary. j As fasting, &c. k Also उपोषितं, उपोषणं, औपवसं, &c. l Resulting from the study of scripture; and the observance of its injunc-

ing
hands
read-
the Vē-
a

ctified
a. l

oly pos-
s. c

acred
cept. d

chief in-
ction. e

secondary
s. f

oly study.
g

reissance.
i

mond-
nt. k

(ध्यांजलिः)

पाठे) ब्रह्माञ्जलिः

(पाठे विष्णवे) ब्रह्मविन्दनः

39. ध्यानयोगसने ब्रह्मासनं

कल्पे विधि क्रमौ

मुखः (सावधमः कञ्चो)

नुकल्प (स्तु ततो धमः)

40. (संस्कारपूर्वयहणं स्याद्) उपाकरणं (श्रुतेः)

(सने तु) पादयहणमभिवादनं (विष्णवे)

41. मिथुः परिब्राज-कर्त्तव्यं यत्पाराशर्यं (यि) मन्त्ररी

1—नु. 2—स. 3—ज. 4—न. 5—न. 6—न.

* An act of humility, with a short prayer, at the beginning and end of a lesson : or else to mark, by the motion of the hands so joined, the accentuation, while reading the *Sāmaveda*.

^b Drops of pittle sputtered in reading the *Vēdas*.

^c Adapted to meditation and restraint of thought : sitting with the feet raised, or with fingers intertwinced, &c.

^d Practice prescribed by the *Vēdas* for the effecting of certain consequences.

^e Regarding an act of religion : as sacrifice with rice ; ' strew *Cusā* grass.' ' Or succedaneous : as, for want of rice use *Nibāri* : ' for want of *Cusā* employ *Cāśa* or *Durrā*.'

^f Reading of the *Vēdas* after initiation.

^h Also उपाक्रमे (—न) and उपयहणं.

ⁱ A bow or prostration to a person addressed by name.

^j Likewise उपसंयहणं.

^k One who has entered the fourth order (or that of devotion), following the rules of CARMANDA or PĀRĀŚA-

BYA : a *Sannyāśī*.

^l And परिब्राजकः.

^m पाराशरी or पदारी (—न).

An ascetic. a	समस्ती तापसः पारिकाशी	1 m	m	2 m
A holy sage. b	वाचंयमे मुनिः	m	m f	
Patient of austerity.	42. तपःक्षेत्रसहे दतिः	m	m	
Religious student. c	वर्णिने ब्रह्मचारिणः	m	m d	
Saints. e	ऋषयः सत्यवचसः	m f	m	
An initiated householder. g	जातक (स्त्रा) हवव्रतो	m	n h	
Sages with subdued senses. i	43. (ये) निर्धितेन्द्रिययामा यतिने यतय (यते)	m j	m	m k
One, who sleeps on the bare ground. l	(यः स्थण्डिले व्रतवशाच्छेते) स्थण्डिलशायुः (सौ)		3 m	

1—न्. 2—न्. 3—यो. (—न्).

a Employed in devotion and seeking spiritual wisdom. Some make these terms synonymous with the preceding. b Practising rigid taciturnity; devoid of passions, and serene or unruffled by pain or pleasure. c Practising austerity during the study of the *Vēdas*. d Sing. वर्णी (—न्) and ब्रह्मचारी (—न्). e Infalible. Seven classes of them are distinguished, viz. *Maharshi*, *Dēvarshi*, (as *NAKAREDA*, &c.), *Brahmarshi*, (as *CASĀYAPA*, &c.), *Paramarshi*, *Caṇḍarshi*, *Śrutarshi*, and *Rājārshi*. f Sing. ऋषिः or रिषिः. And fem. ऋषी, &c. g One, who has entered the second order, after passing through the first: having completed his noviciate, but without attaining a knowledge of the *Vēdas* (he is called *Vratasnātaca*): having attained that knowledge before the expiration of the prescribed period of study (he is termed *Vidyāsnātaca*): having completed both his studies and probation (he is named *Ubhaṇasnātaca*). h आज्ञव्रतो (—न्) and आज्ञुतव्रतो. i Whose organs are restrained from all that is blamable, as *VAŚIṢṬHA* and others. j Some exclude this from the synonyma. k Sing. यतो (—न्) and यतिः. l By way of mor-

44. खण्डिख (ख़ा)

A perfectly vir-
uous. a

A purified
person. b

Heretics
and impos-
tors. c

A student's
staff. e

One cut
from a
Bambu. g

His water-
pot. h

His cushi-
on. j

A hide
used by
him. l

A aggregate
of alms.
Reading
or matter-
ing of pray-
ers.

यवित्रः प्रयतः छतः

(घ) विरजस्तमसः (सुर) इयातिगा

पाषण्डः सर्वलिङ्गिनः

45. (पात्ताशो दण्ड) आषाढो (प्रते)

रामं (स्तु वैखवः)

(अस्त्रो) कमण्डलुः कुण्डो

(प्रतिनामासनं) दृषो

46. अजिनं चर्म छत्तिः (खो)

मैक्षं (मिक्षाकदम्बकम्)

स्वाध्यायः (साज्) जपः

1—मस्.

2—न.

3—न.

* Devoid of every bad quality : having gained the knowledge of God, and attained beatitude in their life time : as VYĀSA and others.

^b Cleansed by austerity and mortification. ^c Who assume the exteriors of the four tribes and orders ; but whose practice is in contradiction to the *Védas* : for example (say the Commentators) the *Baud-d'has*, &c. ^d Sing. पाषण्डः or पाखण्डः. ^e Cut from a *Pālāsa*

tree (*Butea frondosa*) : and used by certain ascetics on the full moon of *Āshādd'ha*. ^f Also आषाढः. ^g Borne by students with a wisp

of *Cusa* grass. Any other *Bambu* staff is named वैखवः. ^h A wooden or an earthen one. The student, as well as the ascetic in the third or fourth order, was anciently required to carry a water pot. ⁱ Likewise

कुण्डिका. ^j A seat made of *Cusa* grass (*Poa cynosuroides*). ^k Or

दृषो. ^l Commonly an antelope's skin. ^m Or जपः.

Religious
bathing. a

सूया अभिषवः स्वर्गं (च सा)
1 m f n c

An expiatory
prayer. b

47. (सर्वेनसामपध्वंति अथं त्रिषु) धमर्षणम्

Half-monthly
sacrifice. c

दधै (स) पौर्णमास (स) यागी पक्षांतयोः एधक्

A perpetual
duty. d

48. (शरीरसाधनापेक्षं नित्यं यत्कर्मात्तद्) यमः

A voluntary
act. e

नियम (सु स यत्कर्मानित्यं तुसाधनम्)

The cord
passed over
the left
shoulder. f

49. उपवीतं (यज्ञसूत्रं मोदते दक्षिणे करे)

Over the
right shoulder.
der. i

प्राचीर्मावीत (मन्वस्मिन्)

Suspended
over the
neck.

निवीतं (च षड्विधम्)

Part of the
hand sacred
to the gods.
j

50. (अङ्गुल्यये तीर्थं) दैवं

1 अ—.

* Preparatory to a sacrifice. Also, as some explain these terms, extracting the juice of acid asclepias, and drinking. ^b Meditated while a drop of water is held to the nose. The name (which is also that of its author) signifies expiatory : it is supposed to atone even sins in thought. ^c Fem. अघमर्षणी. ^d At the change and full of the moon, respectively : performed by persons maintaining a perpetual fire. ^e As veracity, &c. See MENU, Ch. 10. v. 63. ^f As pilgrimage, fasting, &c. ^g And under the right arm. MENU, 2. v. 63. It is the usual mode of wearing it. ^h This general term, for the sacerdotal string, is by some made synonymous with the preceding word. ⁱ And under the left arm. It is so worn during particular ceremonies. ^j Tips of the fingers (some exclude the thumb) : See MENU, 2. v. 59.

Part of the
head sacred
to the crea-
tor. a

to the
images. b

to the
Védas. c

Deified
state. d

Inferior dei-
fication. e

Penance. g

Fasting
to die.

One who has
left his sa-
cred fire. h

Hypocrisy.
i

An uninitia-
ted person.

One who has
not made his
studies. k

(सखांगुल्यो मूले) कायम्

मध्येऽकुछाकुल्योऽ) वैत्र

(मूले अकुछस्य) ब्राह्मणम्

51. (आद्) ब्रह्मभूयं ब्रह्मत्वं ब्रह्मसायुज्यं (मित्यपि)

देवभूया (दिकं तदत्)

छात्रं (सान्त्वननादिकम्)

52. (संन्यासवत्यनश्ने पुमान्) प्रायो

(य) कौरवा

ब्रह्मसिः

कुहना (लोभाभिख्योर्थापद्यकल्पना)

53. ब्राह्मः संस्कारहीनः (आद्)

अखाध्यायो निराकृतिः

1—न.

* To *Prajapati*. It is the root of the two smaller fingers. ^b Be-
tween the thumb and forefinger. ^c Under the root of the thumb.
^d Becoming united with *Brahme*. ^e Becoming identified with a
god. ^f देवभूयं, देवत्वं or देवसायुज्यं. ^g That called *Sántapana*
or any other: as the *Chándráyana* or *Prájapatya*, &c. See *MENU*,
11. v. 212, &c. ^h Having extinguished or neglected it; or having
gone abroad, committing the charge of the perpetual fire to his fami-
ly. ⁱ Practice of religious austerities through avarice, or from pride,
&c. ^j For whom the prescribed ceremonies have not been per-
formed: who has not received investiture. ^k Who has not duly read the
Védas.

CHAPTER VIII.

SECTION I.

a man of
the military
tribe.

A king.

An emper-
or. f

A universal
monarch. g

Any other
prince.

A para-
mount. h

An assem-
blage of
princes.

— of sol-
diers.

1. मूर्धाभिषिक्तो राजन्यो वाज्जः क्षत्रियो विराट्

राष्ट्रि राट् पार्थिव स्मार्द्धय भूप महीक्षितः

2. (राजा तु प्रखताश्वसामंतः स्वाद्) अक्षीश्वरः

चक्रवर्ती सार्वभौमो

(हृषो इत्यो) मण्डलेश्वरः

3. (येनेष्टं राजसूयेन मण्डलसेश्वरश्च यः

शक्ति यथाश्चया राज्ञः स) सम्राट्

(अथ) राजकम्

4. राजन्यकं (च हृषति क्षत्रियाणां गणे क्रमात्)

1 राज.

2—ज.

3—त्.

4—न.

5—ज.

a Also क्षत्री (—न) and क्षत्रः or क्षत्रः.

b राजा (—न.)

c Likewise महीभृत्, &c.

d हृषः. So हृषति, मरुपति, &c.

e Also भूपालः, भूमिपालः, &c.

f Paramount over all neighbour-

ing princes. Some make this synonymous with the following. g So-

vereign of the earth from sea to sea. h A sovereign prince, who

has performed a *Rāja-yajña* sacrifice, and exercises despotic sway over others. Or one, who has either of these qualifications.

A minister
or counsel-
lor.

Other mi-
nisters.

The king's
compani-
ons.

The priest
or chap-
lain.

The judge.

The ward-
er or port-
er.

An armed
guard.

A superin-
tendent. f

An over-
seer of a
village.
An inspec-
tor of a
district.

The trea-
surer. g

The master
of the mint.
h

The cham-
berlain. j

^{1 m} मंत्री ^m धीसचिवो ^m आमात्यो

^{m a} (इत्ये) कर्मसचिवो (स्ततः)

^m 5. महामात्राः ^{m n b} प्रधानानि

^{2 m} पुरोधा (स्तु) ^m पुरोहितः

^{3 m} (अष्टरि यवहाराणां) ^{4 m} प्राङ्मिवाका ^m उत्तरदर्शको

^{m c} 6. प्रतोद्वारे ^m द्वारपाल ^{m d} दास्य ^m दास्यित ^{m e} दर्शकाः

^m रक्षिवर्ग (स्तु) ^{5 m} नौकस्यो

^{6 m} (इथा) ^{7 m} अध्वक्षा ^m अध्वक्षतौ (समौ)

^m 7. स्थायुको (अधिक्षतोयामे)

^m गोपो (यामेषु भूरिषु)

^m भौरिकः ^m कनकाध्यक्षो

^m रूप्याध्यक्ष (स्तु) ^{m i} नैथ्यिकः

^m 8. (अंतःपुरे लघ्विततः स्याद्) ^m अंतर्द्वारिको (जनः)

¹ न.

² धस्.

³ क.

⁴ क.

⁵ अ—.

⁶ क्ष.

⁷ त.

^a कर्मसचिवः. Also आमात्यः. ^b Sing. प्रधानं, — नः. ^c Also प्रतिद्वारः. ^d Or दास्यः. Likewise द्वारी (न), द्वारिकः, दौवारिकः. ^e Also उपदर्शकः and दास्यितदर्शकः. ^f Over any department some say, over that of receipts and disbursements. ^g Superintendent of the gold. ^h Superintendent of the silver coinage; or of the silver in general. ⁱ Also टक्षपतिः. ^j Superintendent of the women's apartments.

Attendants of the women. a ^m सौविदः ^{m h} कंठुकिनः ^{m c} स्यापत्याः ^{m d} सौविदा (बु ते)

9. ^{m f} षष्ठो वर्षवरः ^m (सुख्यो) ^{m 1 m d 2 m} सेवका ^{3 m} अर्थनुजोविनः

A servant. ^m (विषयानंतरो राजा) ^{m j} शत्रु मित्र (मतः परम्)

A stranger or neutral. ^m A stranger. ^k 10. उदासीनः (परतरः)

An enemy in the rear. ^{4 m m l m m m 5 m 6 m 7 m} पार्श्वियाह (सु पछतः) ^{m n m m m n m m 8 m} रिपौ वैरि सपत्ना हरि द्विवद्वेषण दुर्दैदः

Any enemy. ^{m o m m p 9 m 10 m} 11. द्विद्विपक्षा द्विदिता मित्र दस्यु शत्रव शत्रवः ^{m m 11 m} अभिघातिपरा रातिप्रत्यर्धिपरिपंचिनः

A friend and contemporary. 12. वयसाः सिद्धः सवया

- 1—न. 2—न. 3—शत्रु. 4—यु. 5—त. 6—दे. 7—द. 8—शत्रु. 9—न. 10—न. 11—स.

* Guarding the apartments of the king's women. * Sing. कंठुकी (—न.) * स्यापत्यः or स्यापतिः * सौविदः or सुविदः. * A castrated attendant. Some make the preceding synonymous with this. * One reads षष्ठः, but erroneously; for the term is षष्ठः and signifies impotent. * अर्थी (—न.) * A neighbouring prince; for enmity frequently arises between neighbours. * Being more distant. * Or मित्र. * Remote: showing neither friendship nor enmity. * वैरो (—न.) * Or सापत्या. * द्विद्वि (—य). Also द्विवि (—य). * अभिघाती (न) or अभिघाती (—न) and अभिघातिः (—ति). * रातिः or आरातिः

1.
 2.
 3.
 4.
 5.
 6.
 7.
 8.
 9.
 10.
 11.
 12.
 13.
 14.
 15.
 16.
 17.
 18.
 19.
 20.
 21.
 22.
 23.
 24.
 25.
 26.
 27.
 28.
 29.
 30.
 31.
 32.
 33.
 34.
 35.
 36.
 37.
 38.
 39.
 40.
 41.
 42.
 43.
 44.
 45.
 46.
 47.
 48.
 49.
 50.
 51.
 52.
 53.
 54.
 55.
 56.
 57.
 58.
 59.
 60.
 61.
 62.
 63.
 64.
 65.
 66.
 67.
 68.
 69.
 70.
 71.
 72.
 73.
 74.
 75.
 76.
 77.
 78.
 79.
 80.
 81.
 82.
 83.
 84.
 85.
 86.
 87.
 88.
 89.
 90.
 91.
 92.
 93.
 94.
 95.
 96.
 97.
 98.
 99.
 100.

(अप) मित्रं सखा सुहृत्

सख्यं सौम्यदीर्घं (खाद्)

अगुरोषोऽनुवर्तवम्

A spy. d 13. यथार्थवर्षः प्रविधिदुपसर्गेश्वरः स्वशः

चारं (च) गूढपुरुषश्च

Trusted;
confiden-
tial.

(चा) तः प्रत्ययित (स्त्रिषु)

An astro- 14. सांवत्सरोऽध्यातिथिको दैवज्ञ गणका (वपि)

(सुर) नैऋतिक नैऋतं ज्ञानि कार्त्तिकी (अपि)

A man ver-
sed in any
science.

15. तांत्रिको ज्ञातसिद्धांतः

A generous
household-
er. i

सत्री गृहपतिः (समौ)

A scribe.

लिपिकारोऽक्षरघनोऽक्षरचुं (च) लेखके

1—खि. 2—द. 3—अ— 4—च— 5—घ.
6—आप्त. 7—न. 8—न.

* Or मित्रं. Invariably neuter; but some vary the gender; masc.
मित्रः fem. मित्रा. * Fem. सखी. * The accomplishing of a de-
sired object. Some explain this, service. * The two first, others
say the three first, terms signify a secret agent under a disguise; and
the rest an occasional emissary: or else a spy in general. * Or
अवसर्पः. * Fem. आप्त and प्रत्ययिता. * Or अध्यातिथिक.
* गणकः fem. गणकी. * Constantly giving alms and performing
sacrifices. * Also सत्री. * Or लिपिकरः and लिपिकरः. * Also
अक्षरचुं.

Scripture
or writing.

A messenger
or ambassador.
An embassy
or message.

A traveller.
The requisites of
regal administration.

Including
citizens.

Six expedients of
defence.

Power.

16. लिखिता अक्षरसंस्थाने लिपिर्लिखिता (इमे लिखिता)

(आत्) संदेशद्वयो दूतो

दूतं (सद्भावकर्मणि)

17. अध्वनोऽध्वगोऽध्वयः पांथः पथिक (इत्यपि)

(स्वाम्यात्म्यमुद्वलीशरादुर्गबलानि च)

18. राज्याङ्गानि प्रकृतयः

(पौराणां क्षेत्रयोऽपि च)

(सन्धिर्ना विद्यतेऽयान्मासं दैधमाश्रयः)

19. (षड्) गुणाः

शक्तयः (स्त्रियः प्रभावोत्साहमञ्जरा)

¹ लि—.

* And लिखनं or लेखनं. ^b According to another reading (अक्षर-
विन्यासे), this and the preceding term are the interpretation of the two
next words. ^c Likewise लिपि and लिखिता. ^d Fem. दूती. ^e And
दौतं. ^f Fem. अध्वनोना, अध्वगा, अध्वन्या. ^g Fem. पांथा, पथिको.
Some write पथिका erroneously as others observe. Also masc. पथकाः.
^h Viz. 1st. the king or lord; 2d. his counsellor or minister; 3d. a
friend or ally; 4th. treasure; 5th. territory; 6th. a strong hold; 7th.
an army. ⁱ Sing. राज्याङ्ग and प्रकृतिः. ^j Some reckon eight requi-
sites of regal administration including the companies of citizens: others
nine with the spiritual adviser, &c. ^k Severally mentioned. Viz. Pa-
cification. War. A progress or a march. A halt or the maintaining of
a post. A double resource or a stratagem. Recourse to protection.
^l Sing. गुणः an expedient. ^m Of three sorts: as resulting from
majesty, perseverance and counsel.

Threefold
object. a

(स्यः स्थानं च दृष्ट्वा) त्रिवर्गा (नोतिवेदिनाम्)

Majesty. b

20. (स) प्रतापः प्रभावः (स) वत्तेजः कोषदण्डम्

Four means
of success. c

(भेदे दण्डः साम दानमिच्छ) पाय (चतुष्टयम्)

Punish-
ment. d

21. साहसं (तु) दमो दण्डः

Concilia-
tion. e

साम सात्वम्

(अथो समौ)

Disunion. f

भेदोपजापाव

Trial or
test of ho-
nesty. g

उपधा (धर्माद्यैर्दत्तरोक्षणम्)

22. (पंचमिच्छ)

Secret. h

सद्वत्तोद्योगोपरः

Solitary, or
private. i

विविक्त विजय च्छत्र निःप्रलाभा (स्त्रिया) रक्षः

23. रक्ष (स्त्री) पांशु (चालिंगे)

Occurring
in private. j

m f n k

रक्षसं (सद्वे चिद्य)

Trust or
confidence. k

(समो) विश्रम् विश्वासौ

1 उ— 2 न्— 3 उ—प. 4—स्. 5—स्. 6 उ—.

a Loss, evenness and gain : or disappointment, continuance of the same state, and success : or else expenditure, equality and profit. b The dignity arising from treasure and forces ; and from the power of punishment : the consequent high spirit and impatience of injury. c In reducing the foe : viz. sowing of dissention, chastisement, conciliation and gifts. d Likewise श्राम (—न्) and श्रान्तं. e Trial of loyalty, of disinterestedness, of continence, and of intrepidity. f The five next terms admit the three genders. g Unknown to a third person.

h Fem. विविक्ता. i छत्रः or छंदः. j Likewise masc. रक्षः (रक्ष).

k Fem. रक्षसा. l And विश्रम्.

Deviation
from right.

भेषो (भेषो यथावितात्)

Propriety
or fitness.

24. अभेष न्याय कृपा (सु) देशरूपं समञ्जसम्

Right, fit or
proper.

युक्तमौपयिकं लभ्यं भजमाना अभिनोत (वत्)

25. न्याय्यं (च त्रिषु षट्)

Delibera-
tion. a

संप्रधारणा (तु) समर्थनम्

An order or
command.

अत्रवाद (सु) निर्देशो निर्देशः शासनं (च सः)

26. श्रिति (चा) चा (च)

Continu-
ance in the
right way.
Offence or
transgres-
sion.

संस्था (तु) मर्यादा धारणा स्थितिः

आगो उपराधो मनु (च)

Binding.

(समे तु) हानबंधने

Double
penalty. c

27. द्विपाधो (द्विगुणो दण्डो)

Royal
revenue.

भागधेयः करो वलिः

Toll. e

(षट्पादिदेयं) शुल्को (स्त्री)

A present.
f

प्राप्तं (तु) प्रदेशनम्

1 औ—.

2 आजा.

3—स.

4 उ—.

* On the propriety or impropriety of any thing : a determination thereon. ^b Also शास्तिः. ^c Twice the prescribed fine or punishment of the offence. ^d Also कारः. * Or duty of customs payable at ferries, and passes. ^f Some restrict the two first terms to signify an oblation of first fruits, &c. to the gods : or a present to a friend; and the four last an humble offering to the king, &c.; or else a bribe; or generally any present. Others restrict all the terms to one or other of those various senses.

	^π 1 ^{2m} 3f
	28. उपायनमुपयाचमुपहार (स्त्रियो) पदा
A special gift. a	(यौतकादि तु यद्देयं) स दायो हरणं (प तत्)
Present time. c	29. तत्काल (स्त्र) तदात्तं (स्याद्)
Future time.	(उत्तरः काल) आयतिः
Immediate consequence.	सौंदर्यिकं (फलं सद्यः)
Future consequence.	उद्दकः (फलमुत्तरम्)
Casual and unseen danger. f	30. अदृष्टं (वर्तमानायादि)
Obvious danger. g	दृष्टं (स्वपरचक्राजम्)
Latent danger. h	(महोभुजाम्) अहिभयं (स्वयत्तप्रभवं भयम्)
Hearing of royal insignia.	31. प्रक्रिया (तु) धिकारः (स्याद्)
A cow tail.	चामरं (तु) प्रकीर्णकम्
A throne.	वृषासनं (यत्तद्) भद्रासनं
One made of gold.	सिंहासनं (सु तत्)

1 उ— 2 उ— 3 उ— 4 अ—

As a nuptial present (यौतकं), or alms to a student on his initiation, &c. ^b Likewise सुदायः. ^c The time when an act occurs. ^d Some say indec. ^e Also masc. आयतिः. ^f As that of conflagration, inundation, &c. ^g As desolation and plunder of armies. ^h From one's own party : compared to a lurking serpent. ⁱ The tail of the Bos grunnicus : used as a fan. ^j Likewise चमरं and fem. चामरा—दो.

32. (चैम)

A parasol.

^{na} छत्रं ^{1a} (त्वा) तमत्रं

A royal
one. b

^{2a} (राजसु) वृषलक्ष्म (तत्)

An auspicious jar c

^m भनकुम्भः ^m पुण्यकुम्भा

A golden
vase.

^m मङ्गारः ^f कनकालुका

SECTION II.

A ramp. d

^m 1. निवेशः ⁿ शिविरं (शङ्के)

A sentry or
guard.

ⁿ सज्जनं ^{3a} (त) वरक्षयम्

Component
part of an
army. e

ⁿ (हस्त्यश्वरथपादात्तं) सेनाङ्गं (स्यञ्चतुष्टयम्)

¹ आ—.

² न—.

³ उ—.

* Or छत्रं.

* With a golden staff.

* A golden one,

filled with water from a holy place, and used in consecrating a king.

^d Some say the royal residence. * Four such parts are distinguished: horse, foot, elephants and cars: besides boats, buffaloes, &c.

Elephant.

2. दंती दंतावलो हलो बिरदो जेकयो बियः

मंतङ्गजो गजो नागः कुंजरो बारणः करो

3. इमः स्तनेरमः पद्मो

The leader of a wild herd.

यूथनाथ (स्त) यथयः

A rutting elephant. c

मदोत्कटो मदकलः

A young elephant. d

कलभः करिशवकः

A furious elephant. f

4. प्रभिन्नो गर्जितो मत्तः

An elephant out of rut. g

(समाव) उजांत निर्मदो

A herd of elephants.

हास्तिक गजता (हन्दे)

A female elephant.

करिणी घेनुका वशा

The temples.

5. गण्डः कटो

The temporal juice. j
Water exuded from the elephant's trunk.

मदो दानं

वमथुः करशीकरः

His frontal gloves. k

कुम्भौ (तु पिण्डौ शिरसः)

1—न.

2—न.

3—न.

4—न.

Also नगजः. And पद्म. From whose temples juice is beginning to flow. Till twenty years : some restrict the term to a cub under five years. Fem. कलभो. From whose temples juice is flowing. The juice having ceased to exude. So हस्तिनी, पद्मिनी, &c. Also कटोः वासिता, &c. Likewise करटः. Which exudes when the elephant is in rut. Lumps on his head; which swell in the rutting season. Sing. कुम्भ.

The hollow
between
them.

His fore-
head.

His eyeball.

Corner of
his eye.

Root of his
ear.

Part below
the frontal
globes.

Under that ;
between the
tusks.

His withers.

Marks on
his face and
trunk.

His side or
flank.

His front.

His shoul-
der and
thigh.

Pike to
drive him.

Post to
which he is
secured.

Chain for
his feet.

(तयोर्मध्ये) विदुः (पुमान्)

6. अवयवो ललाटं (आद्य)

इविका (तृप्तिवृत्तकम्)

(अपांगदेशो) निष्ठायां

(कर्णमूलं तु) चूचिका

7. (अधः कुंभस्य) बाह्व्यं

प्रतिमान (मुधो ऽथ यत्)

आसनं कांधदेशः (आद्य)

पद्मकं विंदुजालकम्

8. पक्षभागः पार्श्वभागो

दन्तभाग (स्तयो ऽयतः)

(द्वौ पूर्वपश्चाज्जंघादिदेशौ) गात्रा इवरे (क्रमात्)

9. तोत्रं वैयुक्म्

आलारं गवक्षमे

(अथ) शृङ्खले

1—अ.

2—र.

• Some add विदुः. • Also अवयवः. • And इविका or इविका. Also इशोका, &c. • Or rather below the protuberances, beneath the forehead, which are named दातकुंभः. • Where his rider sits. • Red, white or yellow. • Or पद्मे. • The first part of his fore-leg and of his hind-leg, respectively. • A bambu headed with iron. • Some read वैयुक्. • Or the post and tie. • Fem.

शृङ्खला.

अंशुको निगडो (श्वो याद)

Book to
guide him.

अंशुको (श्वो) श्वणिः (स्त्रियाम्)

Leather
girl.

10. छुवाकछा वरजा (छात्)

Dressing an
elephant. e

कल्पना मञ्जना (सने)

His trap-
pings. f

प्रवेष्ट्यास्त्रयं वर्णः परिस्त्रोमः कुथो (द्वयोः)

Unfit for
riding. j

11. वीतं (लसारं हस्त्ययं)

An ele-
phant-
stable.

वारी (तु) गजबंधनो

A horse.

घोटके यीति तुरंग तुरंग्गश्च तुरंगमाः

12. वाजि वाच्चा एवं गंधनं ह्य सैन्धव सतयः

Horses of a
good breed

आजानेयाः कुलोनाः (सुर)

— trained
for the
manège.

विनोताः साधुवाहिनाः

¹ आ—.

² न्.

³ न्.

⁴ ति.

⁵ न्.

a Also अंदकः.

b Or श्वणिः. It is also masculine, say some :

but others hold such instances of it to be erroneous.

c Likewise

वृषा and हृषा or दृषा.

d Also कक्षा.

e Ornamenting him

with minium, &c. or caparisoning him for his owner's riding.

f Co-

loured woollen cloth ; thrown over his back.

g प्रवेष्टिः or प्रवेष्टी.

h Some write परिस्त्रोमः.

i Fem. कुथो.

Also neut. कुथं.

j An

elephant or horse unfit for war, &c.

k And घोटः.

l Or योती

(— न्). Also वीतिः.

m Fem. हृषी.

n Sing. आजानेयः.

Also

अजानेयः.

o Sing. विनोतः.

Horses of
certain lo-
cal breeds.

A horse fit
for sacri-
fice.

A fleet
horse; a
courser.

A pack
horse.

A white
horse.

A chariot-
horse.

A colt.

A mare.

A stud.

A day's
journey for
a horse.

A horse's
lank.

Veighing.

The throat.

A multi-
tude of
horses.

13. वानायुजाः पारशीकाः वाक्त्रिका वाक्त्रिका (वयः)

ययुर (अश्वे) अश्वमेधायी

अवन (सु) अवाधिका

14. पृष्ठः स्योरी

(सितः) कर्को

रथो (वोहा रथस्य यः)

बालः किशोरी

वाम्यश्वा नडवा

वाडर्व (गण्ये)

15. (निष्ठा) श्वोन (यद्यश्चेन दिनेनैकेन गम्यते)

कश्य (सु मध्यमश्चानां)

हेषा हेषा (च निखनः)

16. निगल (सु) गलोद्देशे

(दृष्टे त्व) अश्वोयमाश्र (वत्)

1 ययु. 2—न. 3—मो. 4—अ— 5—वा— 6—आ—

^a Of the several countries indicated; but some make the two first terms synonymous; as also the two last. ^b So वनायुजः a horse from

Vanāyu; and वानायुजः one from *Vanāyu*. ^c Sing. पारशीकः or

पारसोक्तः a Persian horse. ^d वाक्त्रिकः or वाक्त्रोक्तः. ^e Fit to be im-

molated at an *Aśvamedha*. ^f Some add यवनः. Also प्रजवो (—न).

^g Likewise स्योरी (—न), and स्योरी (—न). Some explain this

strong. ^h आश्वीनः. —ना. —नं. ⁱ Also हेषा.

A horse's
paces. a.

His paces
generally. b.

His nose. c.

The bit of
the bridle.

A horse's
hoof.

His tail.

A horse
rolling him-
self.

A war
chariot.

Any other
car. i.

A covered
car. k.

A cart.

A carriage
drawn by
oxen.

A litter.

आलङ्घितं चैरितिकं रेचितं वलितं वृत्तम्

17. (गतवो ऽमूः पंच) चारः

घोषा (तु) घोष (मस्त्रियाम्)

कविका (तु) खलीना (ऽस्त्री)

शफं (स्त्रीवे) शुरः (युमान्)

18. पुच्छो (ऽस्त्री) लुम लांगूजे बालहस्त (स्त्री) बालधिः

(त्रिषू) घाटस लुदितौ (पराहते मुजुर्भुवि)

19. (याने चक्रिणि युद्धार्थे) शतांगः संदने रथः

(असौ) पुष्परथ (स्त्रीयानं न समराय यत्)

20. कर्षीरथः प्रवहसं दयनं (च समं त्रयम्)

(स्त्रीवे) ऽमः शकटो (ऽस्त्री) खाद

गन्धी (स्त्रीयानम्)

21. शिविका वाचयानं (खाद)

* Viz. walk, trot, moving in the lunge, (some say sidling,) gallop, and vaulting; in order, as enumerated. ^b Sing. चारः a pace. ^a Or the extremity of his snout: or one term signifies the nostril; and the other the snout. ^d And कविः or कवी. ^e Likewise खलीना. ^f And शुरः. ^g Or लांगूजः. ^h Some restrict the two last terms to signify a hairy or bushy tail. ⁱ For travelling, &c. ^j Also पुष्परथः. ^k For the conveyance of women; but some interpret this a small covered car for diversion; or else a litter to be borne on men's shoulders. ^l And घट्टरथः. ^m Or दयनं. ⁿ Likewise गान्धी.

A ham-
mock or
swing. a

A car cov-
ered with
tigerskin. c

— with
white wool-
len cloth.

— with
blanket or
cloth, &c.

A multi-
tude of
cars.

Forepart
of a carri-
age. f

Any part
of a carri-
age.

A wheel.

Its peri-
phery.

Its name.

The part of
the wheel.

दोहा मेंहा (द्विः स्त्रियान्)

(उभौ तु) द्वैयैयौ (दीपिचर्मोदते रघे)

22. (पांडुकमलसंवीतः स्यंदनः) पांडुकमलो

(रघे) कामल वाखा (वाः कमलादिभिर्दाहते)

23. (त्रिषु द्वैपादयो)

रथ्या रथकथा (रथत्रजे)

धः (स्त्री क्रीवे) यानमुखं

(स्याद्) रथांगमयस्कर

24. चक्रं रथांगं

(तथावि) नेमिः (स्त्री स्यात्) प्रधिः (पुमान्)

पिण्डो नाभिः

समायोजकः (तु द्वयोर) अर्थः

1—न.

2 धर.

3 अ—

- * Whether for travelling or for diversion. * Besides other terms, as खदा, &c. * The following terms are employed adjectively. Ex. द्वैयः रघः. * वाखाः, covered with cloth. चामः, covered with leather. क्षौमः, with linen. दौकूलः, with silk. * The foregoing are used adjectively. * Its pole; or the part where the yoke is fixed. * Also धुरा. * And नेमो. * Or else the centre piece of the car itself. * Also पिण्डो or पिण्डि. * नाभिः and नाभो. * Or a pin at the extremity of the pole. * Likewise अर्थः and fem. अर्थो.

The tender of
a carriage. a

25. रथगुप्तिर्वर्यो (ना)

The pole. b

कूवर (स्त्र) युगंधरः

Bottom of a
carriage.

अनुकर्वो (दार्वाघःखं)

A separate
yoke. d

प्रासंगो (ना युगाद्युगः)

Any vehicle.

26. (सर्वं स्नाद) वाहनं यानं युगं यज्ञं (च) धारणम्

A mediate
one. h

(परम्परावाहनं यत्तद्) वैनीतकम् (स्त्रियान्)

Elephant
drivers. i

27. आधोरणा हस्तिप्रका हस्तिारोहा निषादिनः

A charloteer.

नियन्ता प्राजिता यन्ता सूतः क्षत्ता (च) सारथिः

28. सथेष्ट दक्षिणस्थौ (च संज्ञा रथकुटुम्बिनः)

Warriors in
chariots.

रथिनः स्यंदनारोहाः

Horsemen. l

अश्वारोहा (स्त्र) सादिनः

1 ब. 2 न. 3 त. 4 त. 5 त. 6 त.

a A piece of wood encompassing it, to secure it from collision.

b Or wood to which the yoke is fixed. c Also अनुकर्वो (न). d For training young cattle and for similar purposes. e Horse, elephant, chariot, &c. f Also वाहन. g And यज्ञ. h As a porter carrying a litter, or a horse dragging a carriage.

i Some restrict the two first terms to the keeper, and the two last to the warrior riding an elephant. j सथेष्टा (ष्ट) or सथेष्टः (ष्ट).

k Some erroneously make the two last terms signify the carriage horses yoked right and left. l Sing. अश्वारोहः, सादो (न).

Warriors
generally.

29. भटा योधा (च) योद्धारः

Guards or
sentinels.

सेनारक्षा (स्) सैनिकाः

Arrayed
troops.

(सैन्यां समवेता ये) सैन्या (स्) सैनिका (च) ते

A thousand
strong.

30. (नलिनो ये सहबोधि) साहबा (स्) सहबोधिः

A guard or
attendant.

परिचरिणः परिचरः

A general.

सेनानोर्वाहिनीपतिः

Armour;
hawberk.
The girdle
over the coat
of mail.

31. कंचुकी वारवायो (ऽस्त्री)

(यत्तु मध्ये सकंचुकाः)

(वर्धति तत्) सारसना इधिकांगे

A helmet.

(इय) शोर्धकम्

32. शोर्धण्य (च) शिरस्त्रे

Mail.

(इय) तनुचं वर्म दंशनम्

उरश्चदः कंकटको जागरः कवचो (ऽस्त्रियाम्)

Clothed, or
accoutred.

33. आभूतः प्रतिभूत (च) पिनज (चा) इपिनज (वत्)

Armed or
mailed.

सन्नजो वर्मितः सन्नो दंशतो बृहत्कंकटः

34. (त्रिषामुक्तादयो)

Multitude of
soldiers
mailed.

(वर्मभृतां) कावचिकं (गणे)

1 योद्धा.

2 न.

3 वा—.

4 न.

5 न.

6 Bodyguard.

7 Also वाणवारः.

8 Or दंशनं.

9 And

शिरः.

10 Or, according to a different reading, उरश्चकंकटः.

A foot-
soldier.

यदाति यत्तिपदम् यादातिकं यदातिव

35. यद् (ञ) यदिक (ञा)

Infantry.

(श्च) यादातिं यत्तिसंहतिः

A soldier by
profession-b

यक्ष्माजीवे काण्डस्तुता शुचीया शुचिकः (समाः)

Skilled in
archery.

36. क्षतहस्तः सुप्रयोगविश्विखः क्षतपुंखः (वत्)

Unskilled ;
missing the
butt.

अपरजप्यको (सौ) जज्ञाद्यभुतसायकः

An archer
or bowman.

37. धन्वी धनुषान् धनुष्यो निषङ्गस्तो धनुर्जरः

One fighting
only with
arrows.
A warrior
armed with
an iron
lance.

(स्यात्) काण्डवां (स्तु) काण्डोरः

— with a
club, or a
battle-axe. f

शक्तोः शक्तिहेतिकाः

— with a
sword.

38. यद्यीक पारश्वधिकौ (यद्यिपरशुहेतिका)

नैक्षिंशिकौ सतिहेतिः (स्यात्)

— with a
spear.

(समै) प्रासिक कौंतिकौ

— bearing
a shield.

39. चर्मो फलकपाणिः (स्यात्)

A standard
bearer.

यताकी वैजयंतिकः

A compani-
on or fol-
lower.

अनुव्रतः सहाय (ञा) अनुचरो अभिसरः (समाः)

A leader.

40. मुद्रोगा य्येसरमळा य्यतःसर पुरःसरा

१—जि. २—न. ३—तु. ४—वत्. ५—न. ६—न.

a Also यादातिः, यादातिकः and यादाविकः.

b These and

following to V. 45 inclusive, may be used adjectively.

c Or काण्ड

स्तुतः. d निषङ्गो (—न). e अस्तो (—न).

f Respectively.

g Or अपसरः

पुटोगमः पुटोगमो

Marching
slow.

मन्दगामी (तु) मंथरः

Marching
fast.

41. जंघाक्षी जतिजवः

A runner or
express.

(तुल्यौ) जंघाक्षरिक् जंघिकौ

तरखो तरितो वेगो प्रजवी जवनी जवः

Able to
conquer.
Fit for con-
quest.

42. जय्यो (यः प्रवर्ते जेतुं)

जय्यो (जेतयमानके)

A conquer-
or. c

जैत्र (स्तु) जैता

(यो गच्छत्यलं विदिपतः प्रति)

One who
ably faces
the foe.

43. (सो) अभ्यमिचो (भ्यमिचोयो) (अभ्य) अभ्यमिचोण (इत्यपि)

Strong ;
powerful.

उर्ज्ज्वलः (स्याद्) उर्ज्ज्वली (य उर्ज्ज्वलतिशयान्वितः)

Broad-ches-
ted. d

44. (स्याद्) उरखानुरसिलो

The owner
of a car. e

रथिको रथिरो रथो

One who
goes as he
lists. g
One who
moves
much.

कामगामनुकामोनी (सु)

इत्तंतीन (स्तया भ्रमम्)

1—न. 2—न. 3—न. 4—न. 5—न.
6—त. 7—न. 8—त. 9—उ. 10—न. 11—अ.

a Or जंघिलः. b And जतिजवः. c Or according to another interpretation, one who effectually faces the foe. d Some interpret this strong. e Or a person riding in a car. f Some read रथिनः; but others condemn this variation. g Some interpret the second term, acting as he lists. h कामगामी (—न). Also कामगामी (—न.)

A hero.

45. यूरो वीर (य) विजान्तो

Victorious;
used to
conquer.

जेता जिष्णु (य) जितारः

Skilled in
war.

सायुगीनो (रणे साधुः)

(सूक्ष्मागोवाद्यास्त्रिभु)

An army;
or forces.

46. ध्वजिनो वाहिनी सेना एतन्ना ऽनोकिनो चमूः

वह्निनो बलं सैन्यं चक्रं (य) ऽनीकं (मञ्जियाम्)

Array of
troops.
Different
forms of
array. g

47. यूह (सू) बलविन्यासे

(भेदा दक्षादयो युधि)

The rear.

प्रत्यासारेः बृहदार्षिः

Reserve. i

(सैन्यएहे) प्रतियहः

A platoon.

48. (एकेभैकरथा चत्वारः) पत्तिः (पञ्चयदातिका)

Greater
bodies. l

(पत्त्यैस्त्रिगुणैः सर्वैः क्रमादाख्या यथोत्तरम्)

1 - ल.

* Or वीर.   b The preceding from v. 35 admit the three genders.   c Some write वाहिनी and add बाहना.   d Also एतन्ना.

e Or बलम्.   f Some distinguish the four last terms from the preceding seven, as signifying a part or member of an army: others as signifying either that, or an army in general.   g Namely दंडः in line, भोगः in column, मण्डलः in a circle, असंघतः in separate order (including a half moon, &c.). These admit various subordinate distinctions noticed in treatises on the art of war.   h Or प्रत्यासरः.   i A separate corps posted with the general, four hundred yards in the rear of the line.   j And परियहः or पतदहः.   k Comprising one elephant, one chariot, three horse, and five foot.   l Increasing in geometrical progression. Three patti are a Sēnāmuc'ha; and three of these are a Gulma.

49. सेनामुखं गुह्यं गच्छी वाहिनी पतना चमः

अनोकिनी

A complete
army. b

Success or
prosperity.

(दशानोकिनी) दौहिण्य

(इय) सम्पदि

50. सम्पत्तिः श्री (च) लक्ष्मी (च)

Adversity.

A weapon.

A bow.

विपत्त्या विपदा

आयुधं (तु) प्रहरणं शस्त्रमस्त्रम्

(अथा) शस्त्रियौ

51. धनुश्चापौ धन्व शरासन कोदण्ड कामुकम्

इषासौ (इण)

The bow of
CARN.

(इय कर्षास्य) कालष्टं (शरासनम्)

That of
ARJUNA.

52. (कपिध्वजस्य) गाण्डीव गाण्डिवौ (पुन्यसंस्कौ)

1—खो. 2—द. 3—आपद. 4—य. 5—चाप. 6—न.

* Consisting of (3.7) 2, 187 elephants, as many cars, thrice as many horse, and five times as many foot; making in all 21, 870. ^b Ten times the last, or 109, 350 foot, 65, 610 horse, 21, 870 chariots, and 21, 870 elephants. ^c Increase of wealth, &c.

^d संपत् (—द) and संपदा. ^e विपत्तिः. ^f Also विपदा and आपदा. ^g Some restrict the last term to a missile weapon; and the preceding term to weapon retained in the hand. ^h Masc. धनुः (—स), or धनुः (—नु),

and धनुः (—न). Likewise fem. धनुः, &c. ⁱ धन्व (—न्) or धन्वं (—न्); also masc. धन्वा (—न्).

Notched
extremity
of a bow.
Leathery
fence for
the arm.

(कोटिरक्षा) ^{f a} इटनी

Middle of
the bow.

53. कक्षक (क्षु) ^m धनुर्मध्यं ⁿ

The bow-
string.

गोधा तले (ज्याघातवारणे)

Two atti-
tudes in
shooting. c

(स्यात्) मथ्यालीढमालोढ (मित्यादिस्थानपञ्चकम्)

A butt-
mark.

54. लक्षं लक्षं शरयं (ष)

Archery.

शराभ्यास उपासनम्

An arrow.

एवक वार्ष विप्रिखा अजिह्वग खगाशुगाः

55. कलम्ब मा. र्ण शराः पचो रोप इमु (ईवो।)

Iron arrows.

प्रल्लेडना (स्तु) नाराचाः

Feather of
an arrow.

पक्षो वाजः

(त्रिपूत्तरे)

Shot, as an
arrow.

56. निरस्तः (प्रहिते वाणे)

Poisoned
arrow.

(विवाली) दिग्ध लिप्तकौ

तूणी पासंग तूणीर विघडा इमुधि (चयो)

¹—आ.

²—ख.

³—आ—

⁴—न.

* And अटचि.

^b तला or तलं.

^c Out of five, viz. 1st.

with left foot advanced, and right foot retired; 2d. with the knee advanced, but the left foot retired; 3d. समपदं with both feet even; 4th. विप्रारः with feet a span apart; 5th. मडलं with both knees bent.

^d Likewise सरयं.

^e Also कादम्बः.

^f शरः or सरः.

^g Sing.

प्रल्लेडनः नाराचाः. Also fem. प्रल्लेडना and प्रल्लेदना.

^h The fol-

lowing admit the three genders.

ⁱ तूणी. Also fem. तूणा.

^j उवा

संग. Likewise अयासंगः.

1/ 57. तूष्णी

A scimitar.

खड्गे (तु) निखिप्र चन्द्रहासा ऽसिरिचयः

कौक्षेयको मण्डलायः करपालः छपाख (वत्)

A hilt or handle.

58. तखः (खनादिमुद्यो यान्)

A sword knot. d

मेखला (तन्निबन्धनम्)

A shield.

पालको (स्त्री) पालं घर्मे

The gripe of a shield.

संयाद्यो (मुष्टिरस्य यः)

A mallet. g

59. ऋघणे मुठर घनौ

A cudgel. i

(छाद) इली करपालिका

A short arrow. l

भिन्दिपालः खग (खल्लौ)

A bludgeon.

परिघः परिघासनः

An axe.

60. (दधोः) कुठारः खधितिः परशु (ख) परश्वधः

1 तूष्णी.

2— न्.

* रिचिः or ऋचिः. * Also करपालः. * Some add तखः.

† A thong or chain passing from the hilt over the wrist, to secure the sword : some say the guard of the hilt. * Or पारं. † Also घर्मे

(—र्मे). * A weapon formed like a carpenter's hammer. † And

ऋघना. † Some explain it a short sword ; others, a stick shaped like a sword. † Likewise इली and इल्लि. † Also करपालिका.

‡ Thrown by the hand ; or, as others explain it, shot through a tube.

§ Or a staff mounted with iron ; shaped like a pestle. † Fem.

कुठारो. * Also परशु. † Likewise परखधः and पर्यधः.

A knife. (धाव्) इक्षी (धा) सिपुची (ध) कुरिषा (धा)
सिषेनुषा

A javelin. 61. (वा पुंसि) इत्यं शंनु (नो)
An iron crow. सर्वला वीमरो (स्त्रियाम्)

A bearded dart. प्रास (स्त्र) कुतः
Sharp edge of a sword. कौण (स्त्रु स्त्रियः) पात्यत्रि कोटयः

Assembling of a complete army. 62. सर्वाभिसारः सर्वाधः सर्वसन्नहज् (धकः)
Illustration of arms. g लोहाभिहारो (स्त्रमतां राक्षी मोराजनाविधिः)

March to repel an enemy. 63. (यत्नेनयाभिगमनमरौ तद) अभिवेषनम्
March of an assault. i यात्रा ब्रह्मा अभिनिर्याणं प्रस्थानं गगनं गमः

Surrounding a foe. 64. (धाव्) आसारः प्रसरणं
An army in motion. k प्रचक्षं चलिता (धकम्)

A gallant attack. (अहिताम्प्रत्यभोतस्य रणे यानम्) अतिक्रमः

1—इक्षी.

2—न.

3—त.

• Or इक्षी. • And प्रासः. • Some say its point. • घालि,
or घाली. • अत्रि, or अत्रो. • कौटि or कौटी. • A religious
ceremony on the 19th of *Āśvina*, preparatory to the opening of a cam-
paign. • Some write लोहाभिसारः. • Or march generally.
• Also fem. प्रसरणी, प्रसरणि, and प्रसारणी. • Some explain
it, foraging. • Or अभिक्रमः, for both readings occur.

- Awakeners. 65. वेतालिका भोवकराय
Bards in throngs. b यशिका घाटिका (बंकाः)
Bards by birth. d (सुर) मामघा (सु) मगघा
Panegy- वंदिनः स्तुतिपाठकाः
rists. f
Chosen soldiers. h 66. संशतका (सु) समयात्संयामादजिर्वर्तिनः
Dut. रेणु (दंयोः स्त्रियां) घूलिः पांशु (भां न दयो) रजः
Powder. l 67. धूये दौदः
An army in great disorder. समुत्पिञ्च पिञ्जलौ (भ्रममाकुले)
A flag or banner. m घताका वैजयंतो (स्यात्) केतनं ध्वज (मस्त्रियाम्)
The post of danger. 68. (सा) वीराशंसनं (युद्धभूमिर्यातिभयप्रदा)
Emulative onset. n (अहंपूर्वमहंपूर्वमित्य) इहंपूर्विका (स्त्रियाम्)
Boasting. 69. आहोपुरुषिका (दर्पाया स्यात्संभावनात्मनि)

1—र.

2—स.

* Whose business it is to awaken the prince at dawn with music and song. * Who chant in chorus : or, as some explain this, who ring bells before idols. * Sing. घाटिकाः also घाटिकः.
* Who recite the praises of kings in their presence. Some make this and the following synonymous. * Sing. मामघः or मगघः. Also मधुक्.
* Who attend on a march and chant deeds of valour. * Sing. वंदी (—न्). * Sworn not to recede ; and whose business is to recall fugitives. * Or घूलि. Also masc. घूलिः. * And पांशु.
* Likewise, masc. रजः (ज). * Formed by pulverizing. Some make this and the preceding synonymous. * Some make the two last, others the four terms, signify the ensign-staff. * Act of running forward with emulation.

Conceit of
superiority.

70. अहमहमिका (तु सा आत्परस्परं यो भवंत्वंकारः)

Strength or
power.

अविखंतरः सद्यो बल शौर्याणि स्याम युष (च)

71. शक्तिः पराक्रम प्राणैः

Great pow-
er. c

विक्रम (स्त्र) इतिशक्तिता

Drink of
warriors. d

वीरपाणं (तु यत्पानं दृष्टे भाविनि वा रणे)

War, bat-
tle, combat.

72. युद्धमायोधनं जयं प्रथमं प्रविदारणम्

अधमास्तेदं संख्यं समीकं साम्प्रदायिकम्

73. (अस्त्रियां) समराऽनोक रणाः कलह वियहौ

समग्रद्वारा अभिसम्यात कलि संस्कोट संयुगाः

74. अभ्यामर्ह समाधात संयामा अभ्यागमाहवः

समुदायः (स्त्रियः) संयुक्तमित्यजि समयुद्धः

Close fight;
struggle.

75. निघुञं वाङ्मयुजे

Mingled
combat.

(इध) तुमुलं रणसंकुले

1—स. 2—य. 3—न. 4—आ—. 5—आ—. 6—ख.
7—आ—. 8—त. 9—ति. 10—आ—. 11—त.

* सहः (स). Also masc. सहः (ह). * युषं (घ) and युष
(न). * Or heroic valour. d Taken during battle for refresh-
ment; or before it, to elevate courage. * Some admit वीरपानं.
f Also शमीकं. g Or संपरायकं. h Likewise संस्कोटः. i Sing.
युत् (घ). j And तुमूलं. Also तुमुरं.

War-whoop.

खेडा (तु) सिंहनादः (थात्)

(करिषी) घटना घटा

Troop of elephants. a

Mutual defence of combatants. b

Roaring of elephants.

76. क्रन्दनं योषसंरवि

हंरितं करिगर्जितम्

Twang of a bow.

विस्फारो (धनुषः खानः)

घट्टाडम्बरौ (समौ)

Drum used in battle.

Violence.

77. प्रसभं (तु) मलाकारो दठौ

(ध) खलितं खलम्

Fraud ; stratagem ; circumvention.

A portent. d

अजन्यं (जीवम्) उत्पन्न उपसर्गः (समं त्रयम्)

Fainting.

78. मूर्च्छा (तु) कस्मलं मेघा (धप)

वमर्द्दं (सु) पीडनम्

Devastation.

Striking to disable the foe. f

अभ्यवकादनं (तु) अभ्यासादनं

विजयो जयः

Victory.

Revenge. g

79. वैरशुद्धिः प्रतीकारो वैरनिधातनं (च सा)

प्रवावोद्भाव संभावसंदावा विहवोद्भावः

Flight ; retreat. h

80. अयक्रमोऽपयानं (च)

(रणे भङ्गः) पराजयः

Defeat.

१ का—.

२ उ—.

३ व—.

* Assembled in battle. * Provoking each other to fight. c And

विस्फारः. d As an earthquake, &c. e Or कस्मलं. f Some

interpret this, facing the enemy. g Retaliating of an injury.

h Some explain the first six terms, flight ; and the other two, retreat.

Defeated;
vanquished.

^{m f n} पराजित ^{m f n} पराभूतौ (त्रिभु)

Missing;
lost, having
vanished.

^{m f n} वरुतिरोद्धितौ

Slaughter.

81. प्रमापयं विवर्हणं निवारणं निशारणम्

प्रवासनं परासनं निघूदनं निर्विसनम्

82. निर्वीसनं संक्षपनं निर्यथनमपासनम्

निस्तर्हणं निह्वननं क्षणं परिवर्ज्यवम्

83. निर्वीपणं विप्रसनं मारणं प्रतिघातनम्

उदासनं प्रमथनं अथनेञ्जसनानि (घ)

84. आलभं धिजं विशरं घातिन्मथ्य वधा (अपि)

Death-

(स्थाल्) पंचता कालधर्मादिष्ठांतः प्रलयोऽत्ययः

85. अतो नाष्टौ (दधोर्) सत्युर्मरणं निधनो (ऽस्तियाम्)

Dead: hav-
ing expired.

यरासु प्रातपंचत्वं यरेव घेत संस्थिताः

86. सत प्रमोतौ (त्रिवेते)

A funeral
pile. g

^f चिता ^f चित्वा ^f चितिः (स्तियाम्)

¹ अ—.

² उ—न.

³ उ—.

⁴ म—.

* Some add प्रमापनं.

† Or निर्वर्हणं.

‡ And विशारणं.

§ Some read निर्गन्धनं.

|| Likewise पंचत्वं.

¶ Also neut. सत्युः.

Likewise सतं and fem. सतिः.
a body.

Or a place prepared for burning

A headless trunk.	^{m n} कबंधो (इत्थो क्रियायुक्तमपमूर्द्धकलेवरम्)
A cemetery.	ⁿ 87. अशानं (सात्) पितृवनं
A dead body.	^{m m n} कुण्डपः शवम् (अस्त्रियाम्)
A prisoner.	^{m 1 m f d} अग्रहोपयहो वंथा
A prison or jail.	^{f m} कारा (साद्) बंधनालये
Breath, e	^{2 m m} 88. (पंसि भूय) इवः प्राणा (क्षैवं)
Life.	^{m f n} जीवोऽनुधारणम्
Age; duration of life.	^{m n} आयुर्जीविकालो (ना)
Drug to revive the dead.	^{m n 3 n} जीवातुर्जीवनौषधम्

¹ उ—ह.² असु.³ जी—.

^a Or the place where bodies are burnt. ^b Also पितृकाननं, पितृवसतिः, &c. ^c Or any one (man or beast) confined. ^d Sing. वंदिः or वंदो. ^e Inspiration and respiration of five sorts (See book 1. ch. 1.) collectively; pl. असवः. But, if one be meant, sing. असुः. ^f Also fem. जीवा and neut. जीवो. ^g आयुः (—स) or masc. आयुः (—यु).

CHAPTER IX.

Men of the third tribe.	1. उरया ऊरजा अर्या वैशा भूमिस्थैः विशः
Livelihood; profession.	आजोवे जीविका वात्ता इतिर्वत्तन जीवने
Various pro- fessions. d	2. (स्त्रियां) छविः पाशुपाल्यं वाणिज्यं (चेति वृत्तयः)
Service.	सेवा अदृष्टिर्
Agricul- ture.	अदृष्टं कृषिर्
Gleaning.	उक्कशिलं (तृ) तम्
Alms solic- ited; or un- solicited. h	3. (हे वाचितायाचितयोर्यथासंख्यं) मत्ता मृते
Traffic; commerce.	सव्यादृतं वणिग्भावः
Debt.	(छाद) कणं पय्युदं वनम्

१—पू.

२ व—.

३—ति.

४ कृत.

* Of the class of merchants and husbandmen.

b भूमिस्थक

(—पू. * Sing. विट् (—पू).

d Severally stated: viz. hus-

bandry, pasture and merchandize. † And fem. वणिग्वा.

‡ Some read प्रसृत. § Also उक्कशिलं. Likewise उक्कः or उक्क gathering

of grains; and शिलं gleaning ears of corn.

b Severally stated, in

their order.

4. उबारी^mProfession
of usury.उद्यमयोग (ख) कुसीदं दक्षिणोविका^mA thing bor-
rowed for
use. b(यात्रायाप्तं) याचितकंⁿObtained by
barter.(नियमाद) आपमित्यकम्ⁿCreditor
and deb-
tor. c5. उत्तमर्था उधमर्था (वै) प्रयोक्तृयाहको जमात्^m

A usurer.

कुसीदिको बाहुधिको बृद्धाजीव (ख) बाहुयि^mA husband-
man.6. क्षेत्राजीवः कर्षक (ख) क्षयिक (ख) क्षयीवः^m(Field) fit
for corn and
rice. e(क्षेत्रं) त्रैहयश्मालयं (त्रिहयश्माल्युद्भवोचितम्)^{m f n}—producing
barley, &c. f7. यथं यवकं यष्टिकं (यवादिभवनं हि यत्)^{m f n}—producing
sesamum,
&c. gतिलं तैलीन (वन्माघोमाखुभंगाद्भिन्नयुता)^{m f n}—fit for
other grain;
as pulse, &c. h
(Land)
ploughed af-
ter sowing.8. मैलीनं कौडवोष्णं (दिशेष्टश्माल्योद्भवोचितम्)^{m f n}वोजाछतं (तू) तछटं^{1 m f n}

१ उ —.

- * And कुसीदं or कुघोदं. ^b Commodatum. ^c Severally men-
tioned. These and the following to v. 10. admit the three genders.
^d Or कर्षकः. ^e Severally. ^f Respectively for barley, forced rice,
and quick-growing rice. ^g So माव्यं, माघोष्णं, producing black kidney
beans (Phaseolus radiatus). उम्यं, औमीनं, growing linseed. क्षय्यं,
क्षयवीनं, bearing panic. भंम्यं, भांमीनं, yielding hemp. ^h Several-
ly; fit for kidney beans (Phaseolus max and mungo), or for Paspalum
(P. frumentaceum). So कौलव्योष्णं fit for Dolichos biflorus. चाखकीनं
fit for chich peas, &c.

Land any
how plough-
ed or tilled.

mfn mfn mfn

सोयं कृष्टं (य) वल्य (वत्)

Thrice
ploughed.

9. त्रिगुणाक्षतं ततोयाक्षतं त्रिचल्यं त्रिसोयं (मपि तस्मिन्)

Twice
ploughed.

द्विगुणाक्षते (तु सर्वं पूर्वं) सप्ताक्षत (मपीह)

Sown with
certain mea-
sures of
seed. d

10. त्रिगुणाक्षदिवापादौ त्रैयिकः षड्दिकः (दयः)

(खारीवापसु) खारीक

(उत्तमखादवस्त्रिषु)

A field.
A multitude
of fields.

11. (युप्रपुंसकघोरं) वप्रः केदारः क्षेत्रम्

(अस्य तु)

केदारकं (स्मान्) कैदार्यं क्षेत्रं कैदारिकं (गण्ये)

Cleft of
earth. g

12. लोहानि लेखवः (पुंसि)

A burrow.

कोटिशो लेखभेदवः

A good.

आश्रयं तोदनं तोत्रं

A spade or
hoe.

खनित्रमवदारणम्

¹ आ—.

² अ—.

* Or शोयं. * So द्वितीयाक्षतं, द्विचल्यं, द्विसोयं. * Also
प्रांवाक्षतं. * Or capable of containing so much. Thus त्रैयिकः,
(fem. त्रैयिका and त्रैयिकी); holding one *Drôna*. षड्दिकः, षड्दिक
कोनः, (fem. षड्दिकी, षड्दिकीना), holding one *Ad'h'aca*. So त्रैयिकः,
holding one *Prast'ha*, and कैड बकः, holding one *Cudava*. But खारी
कः, holding one *Chârî*. * The foregoing from v. 5. admit the three
genders. * Also कैदारं. * Sing. लेखं and लेखुः. * Or
कोटिशः. * Likewise लेखनः and लेखनः. * And प्रवयस्य. * Or
तोत्रं.

A sickle.

13. दात्रं त्रिविधम्

The tie of
the yoke. a

आवधी योत्रं योक्त्रम्

The body of
the plough. b

(अधी) फलं

निरीधं कूटकं

The plough-
share. c

फालः खविका

A plough.

लाङ्गलं हलम्

14. गोदराखं (च) सीरो

The pin of
the yoke.

(य) श्या (खी) युगकोलकः

The pole or
shaft of the
plough.

ईषा लाङ्गलदण्डः (खालः)

A furrow.

सीता लाङ्गलदण्डः

Post of the
threshing
floor. k

15. (पुंसि) मेघिः (खले दात्र न्यस्तं यत्पशुबंधने)

Rice ripen-
ing in the
rains.

आणु मेघिः पाटलः (खालः)

Barley.

सितशूक यवौ (समौ)

Green or un-
ripe barley.

16. तावक (सु तत्र हरिते)

^a With which the ox is yoked to the plough : or with which the yoke is fastened to the plough. ^b The wood, exclusive of the pole

and share. ^c Some read हलं, and make it explanatory. ^d Or

निरीधं. ^e Some make the preceding terms synonymous with these.

^f Or खविकः. Also fem. खविका. ^g And masc. फालः. ^h Or

शीरो. ⁱ Likewise ईषा. ^j And सीता. ^k Round which

cattle turn to tread out the grain. ^l Some unite the terms, आणुनी

दिः. ^m Also पाटलिः. ⁿ And सितशूकः.

Peas. a	कलाय (कु) सतीलकः ^{m h}
	हरेणु खण्डिकौ (चास्मिन्) ^{m m}
Sort of grain. c	कोरदूष (कु) कोदवः ^{m d}
Lentil. e	17. मकल्यकौ मसूरा ^{m f}
Sort of kidney bean. g	(य) मयुछक मपछकौ ^{m h m i}
	वनमुद्र ^m
Mustard seed. j	सर्वपे (सु है) तन्तम कदम्बकौ ^{m k m l m m}
The white sort. n	18. सिद्धार्थ (स्लेघ घवलो) ^m
Wheat.	गोधूमः सुमनः (समै) ^{m m o}
Halfripe barley. p	(साद्) यावक (कु) कल्माषश्च ^{m 1 m q}
Chick pea. r	चखको हरिमंथकः ^{m m s}

1—घ.

* Some writers distinguish the three first terms as names of three kinds of pulse. ^b Or सतीलः. Also सीतीनकः or सतीनकः and सातीनकः. ^c Paspalum frumentaceum, Koen. or P. Kora, Willd. ^d And कुद्रवः. ^e Ervum lens or Cicer lens. ^f Or मसूरा. Also fem. मसूरा, मसुरा. ^g Phaseolus lobatus. ^h And मुकुछकः or मुद्रकः. Also मकुछकः. ⁱ And मयुछक or मपछकः. Likewise मयुछकः. ^j Sinapis dichotoma, Roxb. ^k Or सरिषयः. ^l And तंतुकः. ^m Also कटुखेहः. ⁿ Sinapis glauca, Roxb. ^o Also सुमनाः (—नस्). ^p Interpretations differ greatly : some make this awnless barley ; others forced rice (Bór) ; others again, different species of Phaseolus, (Rājamāsha), or of Dolichos (Culattha). ^q Or कुल्मासः. ^r Cicer arietinum. Some erroneously make these synonymous with the preceding ; others, with Chinaca, Panicum Pilosum, Roxb. ^s And हरिमंथकः.

Barren samum. a	19. (दौ तिले) तिलपेज (ख) तिलपिञ्ज (ख निष्कले)
Black mustard. b	क्षवः क्षुधाभिजनने राजिका क्षणिकासुरी
Panick seed. e	20. (स्त्रियौ) कङ्कु प्रियङ्गु (दे)
Lin ; and linseed. g	क्षुत्सी (खाद्) उमा क्षुमा
Hemp. h	मातुलानी (तु) भङ्गायां
Chind. i	ब्रीहिभेद (स्त) ऽणुः (पुमान्)
Beard of corn.	21. किंशारः शस्यशूकं (स्यात्)
Ear or spike.	क्षिणं शस्यमञ्जरी
Corn or rice.	धान्यं ब्रीहिः स्तम्भकरिः
Clamp of grass, &c.	स्तम्भे गुच्छ (स्त्रयादिनः)
Stalk or culm.	22. नाडी नालं (च) काण्डे (ऽष्टा)
Straw.	घलालो (ऽस्त्री स निष्कलः)
Chaff. Husk of rice or corn.	कडङ्गरो बुसं (सोरे)
	(धान्यलवि पुमां) क्षुघः

१ भङ्गा.

२ तूष.

- * Bearing no blossom ; or its seed containing no oil.   ३ Sina-
 pis Ramosa, Roxb.   * Or क्षुताभिजनः.   ४ आसुरी or असुरी.
 * Panicum Italicum.   ५ कङ्गुः or कङ्गुः and प्रियङ्गुः.   ६ Linum
 usitatissimum. Some confound this with *Sania* (Crotalaria Juncen).
 ७ Cannabis Sativa. But other interpretations are stated ; and some
 confound it with linseed, and others with Crotalaria.   ८ Panicum
 pilosum, Roxb. But other interpretations are also given.   ९ And
 कक्षिणं.   १० Or गुत्तः.   ११ Also नाली, and नाडं.   १२ Or बुसं.
 १३ Or बुस.

23. शूको (स्त्री अथ वीक्ष्याये)

A legume
or pod.

शमो सिन्हा

(त्रिघृतरे)

Stored, as
grain. c

कृष्णमावर्तितं (धान्यं)

Threshed
out and win-
nowed.

छतं (तु) वज्रलोहतम्

Grain in
pods. e

24. (माषादयः) शमीधान्ये

Bearded.
corn. f

शूकधान्य (मषादयः)

Rice. g

शालयः (कलमाया च घटिकाया च पुंस्यमी)

Wild
grains. i

25. तृणधान्यानि नोवाराः

Coix. j

(स्त्री) गवेडुर्गवेधुका

A pestle for
cleaning
rice.

अघोर्यं मुसलं (स्त्री साद)

A mortar.

उदूखलमुलूखलम्

1—आ.

2 शालि.

3 ग—.

4 उ—.

- * Also शिंता and शिंदिः.   * The following admit the three genders.   * After cleaning it; some say, before.   d Also अघोर्यं.
- * As peas and other pulse.   f As barley, wheat, &c.
- * Of two classes: white rice, &c. growing in deep water; or red rice, &c. requiring only a moist soil.   h The above-mentioned names of species of corn and pulse are masculine.   i Growing with little or with no culture: viz. नोवाराः, wild rice.   Besides other kinds; as य्यामाकः *Panicum frumentaceum*, Roxb.   j *Coix barbata*, Roxb.
- * And गवेधुः or गवेडुका.   k Likewise मुघलः.

A winnow-
ing basket.A sieve or
strickle.

A sack.

A granary.

A mat. f

26. प्रक्षोटनं शूर्पं (मल्लो)

चालनो तितउः (पुमान्)

सूत घसेवौ

काण्डाल पिटौ

कठ किलिञ्जकौ

27. (समानौ)

A kitchen.

Overseer of
the kitchen.

Cooks.

रसवत्या न्त् पाकस्थान मज्जानसे

पौरोगव (स्वध्वत्तः)

सूपकारा (सु) बल्लवाः

28. आरालिका ज्ञानमिकाः सूदा औदविका गुणाः

A baker.

A furnace
or fire-
place.A portable
furnace.

आपृषिकः कांरविको भक्षकारः (इमे त्रियु)

29. कर्मन्तमुमान्तं धियवन्तो चुल्लिरन्तिका

अक्षारधनिका अक्षरकव्य (पि) चतन्व (पि)

1—तो. 2 अ—. 3 अ—. 4—टो. 5—न्तो.

* Or शूर्पं.

b Also neut. चालनं.

c Likewise औदवः and

सूतः or सोनः.

d Constructed of bamboos : some say, a basket

to hold grain.

e Also पिटकः or पेटकः.

f Or else a screen

made of grass ; or a twist of straw. g This and the following admit the variation of gender.

h Some restrict these two first terms to mean one who prepares sauces, &c.

i Or भक्षकारः.

j The

preceding are used adjectively.

k And अमानं.

l उदानं and

उपानं or उदारं.

m Also चलो.

n अन्तिका or अन्दिका.

14

30. इसन्य ( )

A free
brand a

(अथ न स्त्री स्याद्) अकारोऽज्ञातमनुसृतम्

A frying pan.

स्त्रीवे) अमरौषं भाष्ट्रे। (ना)

An iron plate of 1.50. C

कन्द (वा) स्तेदनी (स्त्रियाम)

A. 1. 1. 1.

31. अलिङ्गरः (स्यान) मणिकं

A pitcher.

२ f f e   ३ f
ककैय्यालुगैलन्तिवा

A pot.

पिठरः स्वात्थुखा कुगंडं

Waterpots.

कलष (स्तु त्रिषु द्वयोः)

32. घटः कुट निपाव्

434

(बख्शो) सरावो बर्द्धमानका

**A member
or boiler.**

अष्टमीयं पितृपूजनं

A goblet in

पृष्ठ १८ पृष्ठ १९

कसो (इस्ती) यानमाजनम्

१-नौ.

२- री.

3 21-1-1964

4 निय.

• Whether burning or extinguished, but some interpret the first term, charcoal; and the two last, half burnt wood. " And अम्बरोयं.

c Some make this and the preceding synonymous. d Or अलंजरः.

* आलः and अलुः or बालः.   f Also fem. पिठरी.   # स्थाली
and neut. स्थालः.   h उखा or —उषा.   i Or fem. कुण्डो.   j Or

* And सरावः. ¹ Also ऋचीर्घ. ^m A metallic vessel to drink
iv. * Or कंशः. Also कांस्य.

- A leather bottle for oil. 33. कुतुः^f (क्षत्तेः खेद्यपात्रं)
 A small one. (सैवाष्पा) कुतुपः^m (पुमान्)
 Any vessel. (सर्म्) आतपनं भाखं पात्रा (मत्रे (च) भाजनम्
 A ladle or spoon. 34. दर्विः^f कन्विः^{f b} खजाका (च स्यात्)^{f c}
 A wooden ladle. तर्द्वीरुहस्तकः^{m f}
 A potherb. (अस्त्री) शाकं हरितकं शिगुर
 Its stalk. (अस्य तु नाडिका)
 35. कडम्ब (स्य) कलम्ब (स्य)
 A condiment. वेसवार उपस्करः^{m c}
 Acid seasoning. तित्तिडोक (स्य) चुक्र (स्य) वृक्षाक्षम्^{n m n}
 Pepper. (अथ) वेक्षजम्ⁿ
 36. मरीचं कोचकं लघामूषणं धर्मपत्तनम्^{n f n n n n}
 Cumin. जीरकं^m जरथो^m अजाजी कणाः^{f f}
 Calamansi. (लघो तु जीरयो)
 37. सुषवी कारवी पृथ्वी पृथुः कालोपकुक्षिका^{f i f f 3 f 4 f}
 Ginger. आर्द्रकं शृङ्गवेरं (स्याद्)^{n m}
 Coriander. (अथ) हज्रा धितुन्नकम्^{f m}

1 दा—.

2—यु.

3 काला.

4 उ—.

* Some include this in the interpretation

† Also दर्वी and

कम्बी.

* Likewise masc. खजः.

d Or सियुः.

* Also वेक्ष

वारः or वेषवारः.

f Or मरिचं.

z लघणं and उघणं.

* N.

gella Indica, Roxb.

4 सुषवी and सुसवी.

na nb
38. कुस्तुम्बुर (च) धन्याकम्

Dry ginger.

fc nd
(अथ) शुण्ठी मधौषधम्

fae n n
(स्त्रीनयुंसकयोर) विश्वं नागरं विश्वभेषजम्

n n 1nf 2n
Sour gruel. 29. आरनालक सौवीर कुल्लाषा अभिष्टुतानि (च)

n n 3n n
अवन्तिधोम धन्यास्त कुञ्जलानि (च) काञ्जिके

Assa foetida.

n n nh mn ni
40. सहस्रवेधि जतुकं वाक्त्रिकं हिङ्गु रामठम्

fj f f fk fl f
Hingupatri. तत्पत्री कारवी एध्वी वाष्पिका कवरी एधुः

fm f f f f
Turmeric. 41. निशाङ्गा काञ्चनो पीता हरिद्रा वरवर्णिनी

n n nn nn
Sea salt. सामुद्रं (यत्तु) लवणमक्षौवं वसिर (च तत्)

nn np nq n
Rock salt. 42. सैन्धवो (ऽस्त्रो) शितशिवं माण्डिमय (च) सिन्धुजे

1—घ.

2—न.

3—ल.

* Likewise तुम्बुर, and fem. कुस्तुमुरी and तुम्बुरी. * Also धान्यकं. धनिकां, धनोयकं, धनेयकं, धान्यं and fem. " वा. * Or शुण्ठीः. * Also fem. मधौषधी. * Fem. विश्वा. * Or कुल्लासः, कुल्लाप्तः and कुल्लाषाभिष्टुतं. * Also वाक्त्रिकं or काञ्जिकं and fem. काञ्जिका. * Or वाक्त्रिकं. * And रमठं. * That is हिङ्गुपत्री. But some read लक्ष्मणी. * Or वाष्पिका. * Also कवरी. * And निशा or other terms signifying night. * अक्षौवं or अक्षिन्. * Also वसिरं. * And शितशिवं, शीतशिवं or शीतसिवं and शितशिवं. * Also माण्डिमयं.

Another sort. a	^{nb} रौमर्क ["] वसुक्तं
Factitious salt. c	["] पाक्यं ["] विड (त्त) ["] छतके (वयम्)
Sôchal salt: white.	["] 43. सौवर्धले ["] क्षारचके
The same: black. d	["] तिलकं (तत्र मेघके)
Raw sugar. e	^f मत्स्यखी ["] यायितं (खण्डविकरौ)
Refined su- gar. g	^f शर्करा ^f सिता
Inspissated milk.	^f 44. कूर्चिका ^f क्षीरविलतिः (स्याद्)
Curds with sugar and spices.	^f रसाला (तु) मार्जिता
Sauce or condiment.	["] (स्यात्) तेमनं (तु) निष्ठानं
	["] (त्रिलिङ्गा वासितावधेः)
Roasted on a spit.	^{mfn} 45. शूलावृतं ^{mfn} भट्टितं (स्याच्) ^{1mfn} क्लृप्तं
Boiled in a caldron.	^{fn} उख्यं (तु) ^{mfn} पैठरम्

¹ शूल्य.

* The same with *Sāmbhar* salt, denominated *Raumara*, as some say, from a mountain of salt called *Rumā*; or, as others affirm, from a river or lake of the same name. ^b Also रौमर्क. ^c Obtained by boiling clay found on the sea shore; or other earth impregnated with salt. Some remark, that the two first terms are names of different kinds of salt which are equally factitious. ^d This appears to be the same with black salt or *Vit'alarana*: ■ factitious salt containing sulphur. ^e The first term signifies granulated sugar; and the second inspissated juice of sugarcane. ^f Some, making this one of the exhibited terms, state three synonyma of syrup. ^g Clayed: others say, candied. ^b And कूर्चिका. ^c The following to v. 43 admit the three genders.

Dressed.	^{m f n} 1 ^{m f n} प्रणीतमुषसंपन्नं
Seasoned.	^{m f n} प्रयत्नं (स्यात्) ^{m f n} सुसंस्कृतम्
Sauce mixed with rice-gruel. a	^{m f n} 46. (स्यात्) ^{m f n b} पिच्छिलं (तु) ^{m f n} विजिलं
Strained.	^{m f n} संसृष्टं ^{m f n} शोधितं (समे)
Bland, soft.	^{m f n} चिक्कणं ^{m f n} मरुणं ^{m f n} खिगं
Scented.	^{m f n} (तुल्ये) ^{m f n c} भावित वासवे
Food half dressed. d	ⁿ 47. ^{m 2 m.} आपक्वं ^{m pl. f} पौलित्स्त्रुपां
Fried grain.	^m लाजाः ^{m h} (पुंभूषि चा) ^m इक्षतम्
Rice, &c. flattened.	^m दृष्टुकः ^m (साच्) ^m चिपिटको ^{f pl.}
Fried barley or rice.	^m धाना ^m (मृष्टयवे स्त्रियाम्)
Cake.	^m 48. ^m दृष्टो ^m इष्टुपः ^m पिष्टकः (स्यात्)
— mixed with curds.	^{m i} करंभो ^{3 m pl.} दधिसत्तवः

१ उ—.

२ अ—.

३ — तु.

* Or else any sauce, or condiment, with gravy; otherwise explained moist split pulse. ^b Also विजिनं and विजिनं or विजयिनं.

* The foregoing are used adjectively. ^d To be eaten from the hand; some say bread; others, green barley fried. ^e Also अभुषः and अभुषः.

^f Or fem. लाजा. ^g Or, as some read, masc. pl. इक्षतः. This is explained by others, whole rice. ^h And चिपिटः or दृष्टुकः. Likewise चिपिटः, &c. ⁱ Also करंभः.

Boiled rice.	^{fa} भिखा / ^{n nb n 1 m n} खो) भक्तमन्थो ^m द्विमेदो (खोस) दोदिवि
The same scorched.	^{fc} 49. भिखटा दम्बिका ^f
Scum.	^{m n} (सवरसत्ये) मण्ड (मस्त्रियाम्)
Scum of Boiled rice.	^{m 2 m m d} मासराचाम निखावा (मण्डे भक्तसमुद्भवे)
Rice gruel.	^{f 3 f f f f} 50. यवागुणिका आणा विलपो वरत्ता (च सा)
Belonging to a cow.	^{m f n} गव्यं (त्रियु गवां सर्वं)
Cowdung.	^{4 f n 5 m n} गोविज्ञामयं (मस्त्रियाम्)
Dry cowdung.	^{m n} 51. (तनुशुष्कं) करीधे (खो)
Milk.	^{n n 6 n} दुग्धं क्षीरं यवः (समम्)
Prepared from milk.	ⁿ यवसा (माज्यदध्यादि)
Thin or diluted curds.	^{n f} जल्यं (दधे घनेतरम्)
Clarified butter.	^{n 7 n 8 f 9 f} 52. ह. मा. यव्यं हविः सर्पिर
Fresh butter.	^{n n} नवपोतं नवीकृतम्

1 आ —. 2 आ —. 3 उ —. 4 घ —. 5 गो —.
6 स —. 7 आ —. 8 स —. 9 स —.

* One writes भिष्ठा. ^b चन्धः (स्). ^c And भिखिटा or भिषिटा, भिषिष्टा, भिषिक्ता. ^d Likewise विखायः. ^e Butter, curds, &c. ^f Also जल्यं and जप्पे. Some read क्षीरं, and interpret it floating curds.

Butter of
yesterday's
milk. a

(तत्तु) ह्येयंगवीनं (यत् सोमोदोदोद्धवं दृढम्)

Butter-
milk.

53. दद्याद्धतं कालशेष मरिचं (मपि) गोरसः

—with pro-
portions of
water.

तत्रां (सु) दक्षिणधितं (पादाभ्युद्गानुनिर्जलम्)

Whey of
curds.

54. मण्डं दधिभवं मत्तु

Milk of a
cow which
lately calv-
ed. f

पीयूषो (अभिनवं पयः)

Hunger.

अण्णाया बुभुक्षा क्षुद्

A mouthful.

यास (सु) क्वक्षा (अर्थः)

Drinking
together.

55. सपीतिः (स्त्री) तुल्यपानं

Eating to-
gether.

समिधः (स्त्री) सहभोजनम्

Thirst.

उदया (तु) पिपासा तट् तप

Food.

उदया (तु) भोजनम्

56. जेज्जं विप्र आचारे निपसा वा (द्वयम्)

1 अ— 2 उ—ल. 3 ध— 4 ल. 5 म—

a Some explain it butter from new milk.

b Or कालसेदं.

c With a fourth part of water.

d With an equal part of water.

e Without water.

f Within the first seven days.

g Also पीयूषः

—धं and पीयूषं. Some make the last signify milk after the seventh day from the cow's calving.

h क्षुत् (—ध). Also क्षुधा.

i Or

हया. Also हया.

j Or जमनं.

k Likewise विघसः.

Satiety.

सौहित्यं तर्पणं तृप्तिः^{n n f}

Oats, leavings, a

फेलाभुक्तसमुत्क्रितम्^{f b n}

Voluntarily.

57. कामं प्रकामं पर्याप्तं निकामेष्टं यथेष्टितम्^{i i i i i i}

Herdsmen.

गोपे गोपाल गोसंख गोधुगामोर वल्लवाः^{m m m m c 3 m d m}

Stock of cattle.

58. (गोमहिष्यादिकं) पादबन्धनं^{n e}

Owner of kine.

गोमान् गोमो^{4 m 5 m}
(है) गवोश्चरे^m

A herd.

गोकुल (न्तु) गोधनं (साद्) गवां व्रजः^{n n f m}

Formerly grazed by cattle.

59. (त्रिधा) श्रितंगवीनं (तत्रावा यत्राश्रितः पुरा)^{6 m f n g}

A bull or ox.

उत्तामजो बलोवर्द वरोवर्द द्यमो द्यमः^{m m h m m m}

A herd of oxen.

60. अनङ्गाक्षीरमेधो गौर^{7 m i m 8 m}
(उष्णसंहतिर) आक्षकम्ⁿ

A herd of kine.

गया भोत्रा (गवां)^{f f}

— of calves, and milch-cows, j

(वल्गुचोद) पात्तक धेनुके^{n n}

1—मं.

2 इष्टं.

3 आ—.

4—त्.

5—न.

6 आ—.

7—हुह.

8 गो.

^a Left at the meal; or, otherwise interpreted, dropped from the mouth. ^b And फेलिः. Also masc. फेलकः. ^c गोधुक (ह).

Also गोदुहः.

^d Or अमोरः.^e Or, according to a different

reading, वादवं.

^f Some add धनं, as a synonymous term.^g आ

श्रितंगवीनः, ना, नं; or अश्रितंगवीनः, ना, नं. Also उश्रितंगवीनः,

ना, नं, where cattle have dwelt.

^h And वरोवर्दः or बलोवर्दः.ⁱ Fem. अनङ्गाक्षी and अनङ्गुक्षी.^j Respectively.

A large bull
or ox.

61. (दृष्टो महान्) महोक्षः (स्याद्)

An old
bull.

दृष्टोक्ष (सु) जरहवः

A bullock.

(उत्पन्न उत्ता) जातोक्षः

A new-
born calf.

(सञ्चोजातसु) तर्णकः

A calf.

62. शकृत्करि (सु) वत्सः (स्यद्)

A steer.

दम्य वत्सरो (समौ)

One fit to
be set free.

आर्धम्यः (षण्डतयाग्यः)

A bull at
liberty.

षण्डो भियाति रिद्धरः

A bull's
shoulder.

63. (सक्तप्रदेशसु) वहः

His dew-
lap.

साखा (तु) गलकम्बलः

An ox, with
a ring
through his
nose.
Young cat-
tle in train-
ing.

(मान्) नस्ति (सु) नसोतः

प्रसृवाड युग्मार्थगः

Cattle yok-
ed, &c. g.

64. (युगादीनाम् बोधारे) युग्म प्रासंग्यं साकटाः

Ploughman;
ploughcat-
tle, &c. h

(रुनति तेन तदेता सोद) दाधिक सैरिकौ

Cattle for
burden.

65. धर्वहे धुर्य्य धोर्य्य धुरीणाः (स) धुर्धरः

1— ति.

2 इ—.

3—ट.

• Fem. जरहवो.

b Or सक्तकरि.

c And प्रसृवः or प्रसृवः.

d Also इद्धरः.

e प्रसृवाड (ह).

f Or युग्मार्थगः.

g Re-

pectively; one yoked, or one in training with a frame on his neck, or one trained to aught.

h The third acceptance of both terms is

‘of or belonging to a plough.’

i Or धुर्धरः.

Cattle for
special bur-
den.

(उभाव) एकधुरीणैकधुरावेकधुरावहे

— for any
carriage.

60. (सतु) सर्वधुरीणः (स्याद्येवे) सर्वधुरावहः

A cow.

माहेयो सोरनेयो गौरुखा माता (च) श्रुङ्गिणी

67. अर्तुवृद्धा रोहिणी (स्याद्)

An excel-
lent one.

(उत्तमा गेषु, नैविकी

Cows bring-
ing, white,
&c.

68. (वर्णादिभेदात्तन्त्राः शुः) श्वली धवला (दयः)

A heifer
two years
old.

दिहायनो दिवर्षा (गौर)

— one year
old.

एकाब्दा (त्वे) कहायनो

— four years
old.

69. चतुरब्दा चतुर्हायनी

— three
years old.

(एवं) त्रिहायनी

A barren
cow.

वशा बन्धा

A cow mis-
carrying by
accident.

श्वतोक्ता (तु) खवर्मा

One which
has gone to
the bull.

(ऽथ) सन्धिनी

70. (याक्रांता वृषभेणा)

Miscarving
from going
unreason-
ably.

(ऽथ) वेहर्मापघातिनी

¹ ए — र.

² ए —.

³ उखा.

⁴ — नी.

⁵ अ —.

⁶ ए —.

⁷ — तु.

⁸ न —.

* Also नौविकी or नौविका and निविकी.

^b Likewise श्वली

and धवली. Also खणा, black. कपिला, tawny. Or distinguished by other circumstances, as शृङ्गरी and बामनी, short ; लम्बकर्णी, with long ears ; चक्रशृङ्गी, with crooked horns, &c.

* And वतोक्ता.

† Some interpret it, a cow with calf.

Fit for the bull.	^f ^{1f} काल्यापसर्था (प्रजने)
A pregnant heifer. a	प्रद्यौहो बालगर्भिणी
A tractable cow.	71. (स्याद्) अचण्णी (तु) मुकरा
A cow bearing many calves.	वज्रसूतिः परेष्टुका
One, which has lately calved.	विरसूता वक्कयणी
Easily milked.	धेनुः (स्यान्) नवसूतिका
With a large udder.	72. सुवता सुखसन्दोषा
Yielding a drona of milk.	मीनोद्भो धीवरस्सनी
Standing at the dairy. d	त्रोणक्षीरा त्रोणदुघा
Calving every year.	धेनुय्या (बन्धके स्थिता)
An udder.	73. सनांसमोना (सा यैव प्रतिवर्षं प्रसूयते)
A pillar. f	^{2 n c} उध (स्तु क्रीवन्) आपीनं
A rope or cord. g	(समौ) शिवक कीलकौ
A string or tie. i	^{3 f n h} ⁿ 74. (नपुंसि) दाम संदानं
	^f ^{fj} यशुरज्जु (स्तु) दामनी

¹ उ —.² — स.³ — न.

- * Or a cow with calf for the first time. ^b Likewise वक्कयनी, and वक्कयिणी, or अवक्कयणी. Also वक्कयणी, &c. ^c सुखसंदुषा.
- ^d Some interpret this a cow pledged. ^e Also उधः and ओघः.
- ^f For cows to rub themselves upon; or, otherwise interpreted, for tying cows or calves. ^g To which cows are tied; or a string to bind a cow's hind-legs when milked. ^h Fem. दामा (मन्) or दामा (मा).
- ⁱ For binding the legs of cattle, or for tying the cattle themselves.
- ^j Likewise सामनो and बंधनी.

A vender.	^{1 m} विक्रेता (साद्) ^m विक्रयिकः
Abuyer.	^m ^m आरयक क्रयकौ (समौ)
Traffic.	^{na} 80. वाणिज्यं (तु) ^f वाणिज्या (स्यान्)
Price.	ⁿ ^m ^{2 m} मूल्यं वखौ (ए) वक्रयः
Capital ; principal.	^{fb} ^{m n} ⁿ नीवी परिपखं मूलधनं
Gain, profit.	^m ^m लाभौ (अधिकं) फालम्
Barter.	^{nc} ^{m d} ^m ^{me} 81. परिदानं परीवर्त्तौ नैमेव निमग्रा (वधि)
A deposit.	^m ^{3 m} (युमान्) उपनिधि लोसः
The return of it.	^{nf} प्रतिदानं (तददर्पणम्)
Exposed for sale.	^{mfn} 82. (कणे) प्रसारितं क्रय्यं
Purchas- ible.	^{mfn} ^{mfn} क्षेत्र्यं क्षेत्र्य (मात्रके)
Vendible.	^{mfn} ^{mfn} ^{mfn} ^r विक्रय्यं पणितर्यं (च) धय्य (कथ्यारयस्त्रिण)
Ratification of a bargain.	^{m n} ^m ^f 83. (लोपि) सत्पापनं सत्यकारः सत्याक्षि (त्रिषाम्)

¹—त.   ² अ—   ³ न्या

* Or दणिश्ये.   † And लोपिः.   ‡ Some read प्रतिदानं.   § And
परिवर्त्तः.   ¶ Likewise नैमेवः विमयः and विविमयः.   † Some
read परिदानं.   ‡ The foregoing admit the three genders.   § Also
fem. सत्पापना.

Contract of
sale.विपश्चो विज्ञयः^{m m}

Numerals.

(संख्याः संख्ये षादश विष्^a84. विंशत्याद्याः सदैकले सर्वाः संख्येयसंख्योः^b
संख्यार्थं द्विवज्जले स्तः तासु चानवतेः स्त्रियः^c85. पक्षैः शतसहस्रादिक्रमाद्दशगुणोत्तरम्^d

Measure.

द्यौतवं^{ne} जुवयंⁿ पाथ्यⁿ (मिति) माना^{1 n} (र्थकं त्रयम्)^{f f m}Of three
sorts.†86. (मानं) तुला^m ङ्गुलिप्रस्थैर्^{2 m h}

A Masha. g

(गुञ्जाः पञ्चा) यमाधकः^{m m n}Sixteen
times as
much.

(ते षोडशा) ङ्गु कर्षो (ऽस्तो)

Four times
the last.पलं (कर्षवतुष्टयम्)ⁿA carsha of
gold.
A pala of
gold87. सुवर्णं विस्तौ (हेम्ने ङ्गु)^{m n m n}

कुरुविस्त (कुरु तत्पले)

1—न.

2 अत्र —.

* Numerals, from 1 to 18, agree in gender with the subject numbered. † Other numerals, (19) 20, &c. are singular; but may be dual or plural, if used distributively. Ex. विंशती, two scores. ‡ The numerals, 20 to 90, are invariably feminine. § Numeration proceeds in decuple proportion. ¶ Also द्यौतवं. † By weight, measure of length, and measure of capacity. ‡ Equal to five retis or seeds of the abrus precatorius. § Also माधः or मासः.

E.

100 *Palas*.

सुता (स्त्रियां पलशतं)

Twenty times as much.

भारः (स्यादिशतिसुता)

Ten times the last.

88. आचितं (दशभारः सुः)

A cartload.

(शाकटो भार) आचितः

A *carsha* of silver. b

कार्षापणः कार्षिकः (स्यात्)

A *pana* of copper. d

(कार्षिके ताश्चिके) पणः

Various measures of capacity. e

89. (अस्त्रियाम्) आढक ज्ञेयौ खारो वाहे नकुचकः

कुडवः प्रस्थ (इत्याद्याः परिमाणार्थकाः एवम्)

A quarter.

90. पाद (सुरीयो मागः साद्)

A part, share, or portion.

अंश भागौ (तु) वणकः

Substance, thing, or wealth.

अयं वित्तं स्वापतेयं रिचयम्कयं धनं वसु

Wrought and unwrought gold, &c. k

91. हिरण्यं त्रिविधं युज्म मूर्धं रै विभवा (अपि)

(स्यात्) कोश (स्त्र) हिरण्यं (च हेमरूपे कृताकृते)

1 ऋ

2 अ—.

* Likewise भरः.   ^b Same with पुराणः, equivalent to 16 *Palas* of cowries.   ^c Some add कार्षापणः.   ^d Equivalent to 80 cowries.   ^e Severally, viz. 4 *Ad'haca* = 1 *Drōna*; and 16 D. = 1 *Chāri*. Also 20 D. = 1 *Cumbha*; and 10 C. = 1 *Vāha*. Some state $\frac{Ch}{4}$ = 1 *Māni*. $\frac{M}{4}$ = 1 *Drōna*. $\frac{D}{4}$ = 1 *Ad'haca*. $\frac{A}{4}$ = 1 *Pras-t'ha*. $\frac{P}{4}$ = 1 *Cudava*. $\frac{C}{4}$ = 1 *Nicunchaca*.   ^f Also fem. आढकी and आढकिका.   ^g Likewise खारिः and masc. खारः.   ^h And कुडपः or कुटपः.   ⁱ Or अंस.   ^j Masc. nom. राः (रै).   ^k Some disjoin the terms; कोश, wrought gold; हिरण्यं, unwrought silver.   ^l And कोवः or कोयं.

Base metals. 92. (ताम्रा यद्यत्तत्) कुप्यं^{na}

Bullion. रूप्यं (तद्वयमाहतम्)ⁿ

An emerald. गारुत्मत् मरकतमस्रगर्भं हरिन्मणिः^{n n 1 n m}

A ruby. 93. शोणरत्नं लोहितकः मन्मरागो^{n m m}

A pearl. (इय) मैत्रिकायाम्ⁿ

मुक्ता^f

Coral. (इय) विद्रुमः (पुंसि). प्रबालं (पुंनपुंसकम्)^{m m n}

Any gem. 94. रत्नं मणि (द्विदोऽग्नजतौ मुक्तादिके ऽपि इय)^{n m f b}

Gold. स्वर्णं शुक्लं कनकं हिरण्यं चैव चाटकम्^{n n n 2 n}

95. तपनीयं शतकुंभं गार्जेचं भर्मं कर्बुरम्^{n n c n 3 n d n c}

चामीकरं जातरूपं महारजत कांचने^{n n n 4 n m}

96. रूपं कार्त्तखरं जाम्बूनदमृष्टापदो (ऽस्त्रियाम्)^{5 m n g}

Gold for ornaments. (अशंकार मुवर्णं यच्च कृत्तीकनक (मिल्दः)^{n n n n h n}

Silver. 97. दुर्जने रजतं रूप्यं खर्जुरं श्वेत (मिथयि)

1 अ —. 2 — न. 3 — न. 4 अ —. 6 श्र —.

^a Or अकुप्यं. ^b Also fem. मणौ. ^c Or शतकौंभं. ^d Also भर्मं. ^e And कर्बुरं. Likewise कर्बुरं. ^f Or रूप्यं. ^g Some divide the terms: श्रुक्ती or श्रुक्तीः (also neut. श्रुक्ती) and कनकं. ^h Or खर्जुरं.

Brass.	^{f a} रीतिः (स्त्रियाम्) ^{m n b} आरकूटो (न स्त्रियाम्)
Copper.	^m (अथ) ताम्रकम्
	^{n e} 98. शु ⁿ क्लं ^{n d} क्लेष्टु ⁿ मुखं ^{n e} द्विष्टं ⁿ वरिको ⁿ दुम्बराणि (च)
Iron.	^{m n f} लोहो (स्त्री) ⁿ शस्तकं ⁿ तीक्ष्णं ⁿ पिण्डं ⁿ कालायसा ^{i n g n h} इयसी
	^{m n} 99. अश्रमसारो
Rust of iron.	^{m n} (इय) मण्डूरं ^{n i} सिंद्धान (मपि तन्मले)
Any thing metallick.	^{m j} (सर्वं स्यात्तैजसं) लौहं
Wrought iron; bar iron.	^f (विकारस्वयसः) कुशी
Glass.	^{m m} 100. क्षारः काष्ठो
Quicksilver.	^{m m m n m n k} (इय) क्षपलो रसः सूत (ख) पारदे
Buffalo's horn.	ⁿ गवलं (माहिष्यं शृङ्गम्)
Tale.	ⁿ अश्वकं ^{n n n} गिरिजा ⁿ इमले
Antimony.	ⁿ 101. खोतोन्न (नु) सौवीरं ^{n l} कापोता ⁿ ज्ञनगमुने
Blue vitriol.	^{n m} तुल्या ⁿ ज्ञनं ⁿ शिखिग्रीवं ⁿ वितुन्नकं ⁿ मयूरके

१—स.

२ ज.

^a Also रीती. And neut. रेत्यं. ^f Likewise आरः. ^c Or शुक्लं. ^d And द्विष्टं. ^e उदुम्बरं, उडुम्बरं or औदुम्बरं. ^f And लौहं or लौहः. ^g Likewise क्षणायसं. ^h अथं (स). Also आयसं. ⁱ And पिण्डाणं, or सिंद्धानं, सिंघाणं. ^j And लौहं. ^k Also पारदः, or पारः. ^l And कपोताज्ञनं. ^m Also तस्यं.

Collyrium.^a 102. कर्परो दार्विका (काथोद्वं) तुल्यं^{fb}

Another
sort, c

रसाञ्जनम्^a

रसगर्भं तार्क्ष्यैलंⁿ

Sulphur.

गंधाष्मनि (तु) गन्धकः¹ⁿ

103. सौगंधिक (च)^{me}

A blue stone
used as a
collyrium. f

चक्षुष्य कुलाल्यौ (तु) कुलत्थिका^f

Calk of
brass.

रोतिपुष्यं पुष्यकेतु पौष्यकं कुसुमाञ्जनम्ⁿ

Yellow or-
piment

104. पिङ्गरं पीतकं तालमालं (च) हरितालकंⁿ

Red chalk.
k

गैरेयमर्थं गिरिजमश्वज (च) शिलाजतुⁿ

Myrrh.

105. वील गंधरस प्राण पिण्ड गोप रसाः (समाः)^m

1—न.

2—ली.

3—अ.

4—अ.

^a Extracted from Amomum Zanthorhizon, Roxb. ^b Some grammarians include this in the synonyma of blue vitriol. Medical authors write it कर्परो or कर्परं, and make it a distinct sort of collyrium. ^c Some join this article with the preceding, omitting कर्परो from the synonyma: this agrees with the medical books. ^d And गन्धिकः. ^e Or सुगंधिवः. ^f Some make these three terms synonymous with the following. ^g And कुलत्था. Likewise कुलं. ^h And पुष्यकं. ⁱ Also पुष्पाञ्जनं. ^j आलं or अलं. Also नालं. ^k According to a different explanation, bitumen. ^l Or रसगंधः. ^m And गोसः. Also पिण्डगोसः. ⁿ Or शृङ्गः. Also गोसशृङ्गः.

Cuttle fish
bone.^{ma} ^{mb} ^m
दिण्डीरोⁿ अत्रिकफःⁿ मोनःⁿMinium, or
red lead.ⁿ ⁿ ⁿ ⁿ
सिन्दूरंⁿ नागसंभवम्ⁿ

Lead.

ⁿ ⁿ ⁿ ⁿ ⁿ ⁿ
106. नाग सीसकⁿ योगेष्टⁿ वप्राणिⁿ

Tin.

ⁿ nd
त्रयुⁿ पिच्चटम्ndⁿ ⁿ
रंग वंगेⁿ

Cotton.

^m ^{2me}
(य) पिचुसूलो^mSafflower;
carthamus.ⁿ
(य) कनलोत्तरम्ⁿⁿ ⁿ ⁿ ⁿ
107. (सात्) कुसुभंⁿ वङ्गिⁿ शिखेⁿ मद्धारजनⁿ (मित्यपि)A woollen
blanket.^m ^m
मेघकम्बल^m ऊर्णाद्युः^mHare's or
rabbit's
hair.ⁿ ³ⁿ
शशेर्योⁿ शशलोमनि³ⁿ

Honey.

ⁿ ⁿ ⁴ⁿ
108. मधुⁿ क्षौद्रंⁿ माक्षिका⁴ⁿ (दि)

Wax.

ⁿ ⁿ
मधूⁿ क्षयंⁿ (तु) सिक्कयकंⁿ

Red arsenic.

^{ff} ^f ^{fg} ^f
मनःशिला^{ff} मनोगुप्ता^f मनोक्ता^{fg} नागजिहिका^f^f ^{fh} ^{fi}
109. नैपाली^f कुनटी^{fh} गिला^{fi}Nitre; salt-
petre.^m ^m
यवल्लारो^m यवायजः^m¹—प्र.² तूल.³—न.⁴—क.• दिण्डीरः or पिण्डीरः. Also दिण्डिरः. ^b Or समुद्रमोनः.

• Some read वर्धे. Also व्रधं.

^d Some include the two first termswith the preceding, as names of lead. ^e And पिचलः. Also पिचुनूलः or तूलपिचुः. ^f Likewise मनःसिला. Also masc. मनःशिलः.• And मनोक्ता. ^h Some read कुलटो or कनटो. ⁱ Some make

the last term the name of a different species; and the two preceding terms, its explanation.

^m
याक्वो

Natron; al-
kali.

^{ma} ^m ^m
(स्थ) सर्जिकाक्षारः कापोतः सुखवर्षकः

ⁿ ^{nb}
110. सौवर्धलं (स्याद्) रुचकं

Manna of
jambos.

^f ^{fc}
तक्क्षीरा वंशरोचना

Seed of mor-
anga. d

ⁿ ⁿ
शियुजं श्वेतमरिचं

Root of
sugarcane.

ⁿ
मोरटं (मूलमैक्षवम्)

Root of long
pepper.

ⁿ ⁿ ^{inc}
111. यथिकं पिप्पलीमूलं चटिकाशिरः (इत्ययि)

Root of
sweet flag.

^f ⁿ
गोक्षोमी भूतशेष्टे (ना)

Red-wood.

ⁿ ⁿ
यत्राङ्गं रक्ताचन्दनम्

Three
spices. f

ⁿ ⁿ ⁿ
112. त्रिकटुचूषणं योषं

Three my-
robalaus.

^{fh} ⁿ
त्रिफला (तु) फलत्रिकम्

1—स.

* Or सर्जिकाक्षारः. Also सर्जिका and क्षारः. ^b Some dis-
join the two last terms, and make them names of Borax. ^c Or
वंशरोचना. ^d Or Hyperanthera or Guilandina morunga. ^e And
चटिकाशिरः (स). Or masc. चटिकाशिरः (र). Also चटका and
शिरः. ^f Black pepper, dry-ginger and long pepper. ^g Or चूषणं.
^h And त्रिफलो or त्रिफला.

CHAPTER X.

Men of the fourth tribe.	^{m 2} 1. शूद्रा (ख) ^m ऽवरवर्णा (ख) ^m दृषला (ख) ^m जघन्यजा ^m
Men of mixed origin. b	(^m आचण्डालात्) ^m संकोर्णा (अम्बल करणादयः)
A scribe. c	2. (शूद्राविशो ^m स्तु) ^m करणो ^m
A physi- cian. d	^m ऽम्बलो (वैश्यादिजन्मनोः)
An Ugra. e	(शूद्रा क्षत्रिययोः) उग्रो ^m
A bard. f	मागधः (क्षत्रियाविशोः)
A Mahishya. ^g	3. माहिष्यो (र्योक्षत्रिययोः)
A Chuttri. h	^{i m} क्षत्ता (र्योशूद्रयोः सुतः)
A chari- oteer. i	^m (ब्राह्मणां क्षत्रियात्) सूतः
A trader. j	^m (तस्यां वैदेहिकां (विशः)

1—ह.

- ^a Sing. शूद्रः, &c.   ^b From the intermarriages of the other tribes.
^c Or man of a class which sprung from the 3d and 4th tribes.
^d Sprung from the 1st and 3d tribes.   ^e From the 2d and 4th.
^f From the 3d and 2d.   ^g From the 2d and 3d classes.
^h From the 4th and 3d.   ⁱ From the 2d and 1st.   ^j From the 3d and 1st.

- A car-
maker. 4. रथकार^m (सु मादिव्यात् करण्यां यय्य संभवा)
A Chan-
dalu. & (स्याच्) चाण्डाल^{m h} (सु जनितो ब्राह्मण्यां दृषलेन यः)
An artisan. 5. कारः शिष्यो^{m c 1 m}
(संघतैस्तेर्दयोः) श्रेणिः^{m f d} (सजातिभिः)
A company
of artists. कुलकः^{m e} (स्यात्) कुलश्रेष्ठो^{2 m f}
One emi-
nent by
birth. मालाकार^m (सु) मालिका^m
A florist. 6. कुंभकारः^m कुलालः^m (स्यात्)
A bricklay-
er or plai-
sterer. पलंगण्ड^m (सु) लेपकः^m
A weaver. तन्तुवायः^{m g} कुविन्दः^{m h} (स्यात्)
A taylor. तुग्रवाय^m (सु) सौर्विकः^m
A painter. 7. रक्षाजोव^m शिञ्जकरः^{3 m}
An armour-
er. शस्त्रमाज्जा^m सिधाषकः^m
A shoema-
ker. पादूलचर्मकारः^{4 m i 5 m j} (स्याद्)
An iron-
smith. & योकारो^m लोहकारिकः^m
A gold-
smith. 8. नाडोन्मः^m खर्यकारः^m कुलादे^{1 m} रुक्मकारके^m

१—न. २—न. ३ चि—. ४—त. ५ च—.

* Sprung from the 4th and 1st tribes.

b Also चाण्डालः.

c Likewise fem. कारः.

d Also fem. श्रेणी.

e Or कुलिकः.

f Likewise कुलः and श्रेष्ठो. g And तन्तुवायः or तुग्रवायः. Also तन्तु

वायः. h Or कुपिन्दः. i Or पादुखत्. j Also चर्मकारः. k Some

separate the terms as severally signifying a founder and a smith. l Or

कणादः.

A shell-
cutter.

(स्यच्) शंखिकः कामविकः

A copper-
smith.

सौख्यिकः स्त्रायकुडकः

A carpen-
ter.

9. तच्चा (तु) बर्जकिल्लुष्टा रथकार (ख) काष्ठतट्

One work-
ing for the
village.

(ग्रामाधीने) ग्रामवत्सः

One inde-
pendent.

कौटतलो (बधीनकः)

A barber.

10. क्षुरि मुण्डि दिवाकोर्त्ति नापित्ता इन्तवसायिनः

A washer-
man.

निर्णयकः (स्याद्) रजकः

A distiller.

शैण्डिको मण्डहारकः

A goatherd.

11. जाबलः (स्याद्) अजाजीवे

An atten-
dant on an
idol.

देवाजीवो (तु) देवलः

A female
juggler.

(स्यान्) माया शम्बरी

A juggler.

मायाकार (स्तु) प्रातिहारिकः

Dancers and
tumblers.

12. शैलालिन (स्तु) शैलूष्ण जायाजीवाः क्षराश्विनः

भरता (इत्यपि) नटाश्

Dancers and
mimics.

भारता (स्तु) कुशीलवाः

1 शं—, 2 ता—, 3 —न्, 4 लृट्, 5 लृ, 6 —न्,
7 —न्, 8 —न्, 9 —न्, 10 —न्, 11 —न्.

* And सौख्यिकः, ^b Fem. रजको, ^c Or देवाजीवः, ^d And
शम्बरी or शंवरौ, &c. * And मायावो (न्) or मायो (न्), ^f And
प्रातिहारः, प्रातिहारः or प्रातिहारकः, ^g And भारताः ^h Sing.
नटाः,

- Players on
trums.
A fowler or
bird-catcher.
A hunter
using nets.
A vender of
flesh meat.
A hireling;
a servant or
labourer.
A chandler.
A porter.
A low man.
A servant
or slave.
13. मारुजिका मौरजिकाः
माणिकादा (सु) माणिका
वैष्णवाः (सु) वैष्णविका
बोयावादा (सु) वैष्णविकाः
14. जीवान्तकः शाकुनिको
(दौ) वागुरिक जालिको
वैतंसिकः कौटिक (ख) मांसिक (ख समं वयम्)
15. मृतको मृतिभुक्कर्मकरो वैतनिको (ऽपि स)
वार्त्तावद्धो वैवन्धिको
भारवाह (सु) भारिकः
16. विवर्णः पामरो नीचः प्राकृत (ख) एषग्रुनः
निहोनी ऽपसदो जाल्यः क्षुत्तक (खे) तर (ख सः)
17. मृत्ये दासेर दासेय दास गोप्यक चेटकाः
नियोज्य किंकर प्रैष्य भुजिष्य परिचारकाः

१—ज.

२ क—.

३ इ—.

* Or जीवन्तिकः.   b Selling the flesh of beasts or birds.   c And
विवन्धिकः.   d Likewise भारो (न).   e Following a degrading
profession.   f Or अपशदः.   g Likewise क्षुत्तकः.   h Or दाशः.
Fem. दासी—शो.   i And गोप्यः.   j Or चेटः. Also चेटः, चेटकः,
Fem. चेटिका, चेटो, चेटो.   k Fem. किन्नरा or किन्नरी.   l Also
प्रैषः and प्रैष्यः.

- One non-^m ^{m h} ^{m c} ^m
 rished by a 18. पराक्षित परिक्खन् परजात परैधिताः
 stranger ^m ^{l m d} ^m ^m ^m ^m
- A lazy man. 19. भन्दसुन्दपरिमज्ज आलसाः शीतको ज्जसो जुणाः
^m ^m ^{m e} ^{2 m} ^m ^m
- A dextrous ^m ^m ^m ^m ^m ^m
 person. दक्षे (तु) चतुर पेसल पटवः सूत्यान उवा (स)
^m ^m ^m ^m ^{m f}
- A Chandala. 20. चण्डाल ज्व मातङ्ग दिवाकीर्त्ति जनङ्गमाः
^{m g} ^{m h} ^{3 m} ^m ^{m i}
- निघाद अमचावन्नेवासि चाण्डाल पुक्कसाः
- Barbarians. 21. (भेदाः किरातश्वरपुलिन्दा) क्षेक्क (जातयः)
^m ^m ^m ^{4 m}
- A hunter, or ^m ^m ^m ^m
 deer-killer. व्याधो म्गवधाजीवो म्गयुलुब्धको (ऽपि सः)
- A dog. 22. कैलेयकः सारमेयः कुक्कुरो म्गदंशकः
^{m l} ^m ^{5 m m}
- शुनको भयकः आ (स्माद्)
- A mad dog. अवर्क (सु स योगितः)
^{m n}
- A dog train-^m
 ed for the 23. (या) विशकदु (म्गयाकुशलः)
 chase.
- A litch. सरगा शुनी

¹ तु— ² पटु. ³ अ—सिन्. ⁴ लु- ⁵ अन्.

* Some include this line in the synonyma of slave. ^b Like-
 wise परिक्खन्दि, परिक्खन्नः, परिक्खन्नः, पारक्खन्दि. ^c And परजितः
^d Or तुन्दपरिमार्जित. ^e And पेसलः or पेयलः. ^f Also जलङ्गमाः.
^g And निशादा. ^h Sing. अपघः. Likewise अपक् (ज्). ⁱ Also
 पुक्कशः, पुक्कषः. ^j Of various tribes, mountaineers, savages, &c.
 As किरातः, living in forests and armed with a bow. श्वरः or पत्रश
 वरः, wearing feathers (a peacock's tail, &c.). पुलिन्दः or पुंलिन्दः,
 speaking no intelligible language. ^k And कुक्कुरः. ^l Or शुन and
 शुनिः. ^m Also आना. ⁿ Likewise अवर्कः.

A village
hog.

विदुरः शूकरो याम्यौ

Any young
animal-b

वर्कर (स्त्रियः यशुः)

Chase,
hunting.A deer
wounded on-
its right
side.

24. आक्षोदनं मगधं (म्याद्) आखेटो मगया (स्त्रियाम्)

(दक्षिणार्धबन्धयोगाद्) दक्षिणेर्मा (कुरङ्कः)

A thief or
robber.

25. चैरिकागारिक स्तेन दण्डु तक्षर मोषकाः

प्रतिरोधि परास्तन्दि पाटञ्चर मलिन्नुचा

Theft, rob-
bery.

26. चैरिका स्तेन्य चैर्य्य (च) स्तेयं

लोत्रं (तु तज्जनम्)

Bouty.

A net, chain,
or cage, k

वोतंस (स्तूपकरणं बन्धने मगधक्षिणाम्)

A snare or
trap, m

27. उन्मायः कूटयन्त्रं (म्याद्)

A net, n

वागुरा मगधबन्धनी

A cord,
rope, or
string.

शुल्का वराटकः (स्त्री तु) रज्जु (स्त्रियु) वटो गुणः

1—न्.

2—र.

3—ए—.

4—न्.

5—न्.

- Some make the first, others the second, term, explanatory. ^a Or a lamb in particular. ^c Fem. वर्करी. ^d Also चैरः. Fem. चैरः. ^e Fem. ऐकागारिकी. ^f Or स्तेनः. Also स्तेन्यः. ^g And प्रतिरोधकः. ^h Likewise पटञ्चरः. ⁱ Also चैरिका. ^j And लोत्रं or लोतं. ^k Any instrument for confining birds or beasts. ^l Also वितंसः. ^m Some make the preceding term synonymous with these. ⁿ For confining deer. ^o And श्रुवनं or श्रुक्ता. Also masc. श्रुवनः and fem. श्रुत्वा or श्रुत्वा. Likewise मुषा according to a different reading. ^p Or वराटः. But some read वडाकरः. ^q Likewise वटोगुणः.

Rope and
bucket of a
well, a

28. उद्घाटनं घटोयनं (सलिलोदाहनं प्रहेः)

A loom.

(पुंसि) वेमा वायदण्डः

Threads.

सूत्राणि (नरि) तन्तवः

Weaving.

29. वाणि रूतिः (स्त्रियो तुल्ये)

Plastering.

पुस्तं (यादिकर्मणि)

A doll or
puppet, i

पाञ्चालिका पुत्रिका (स्यादस्त्रदन्तादिभिः कृता)

A bucket, k

30. पिटकः पेटकः पेटा मञ्जूषा

A pole for
carrying
burdens.

(श्च) विहङ्गिका

भारयष्टिस्

Its string.

(तदालम्बि) शिक्वं काचे

A shoe.

(श्च) पादुका

31. पादूरूपानत् (स्त्री)

A boat.

(सैवा) गुप्तीना (यदायता)

A thong.

नर्दी बर्दी वरजा (स्याद्)

A whip.

(अश्वादे स्वाडनो) कशा

1—न्.

2 यू—.

3—ष्टि.

4 उ—ह.

■ A rope and jar to draw water from a well; or any machine for raising water. ^b Likewise वेमाः. ^c Or वायदण्डः. ^d Sing.

सूत्रं. ^e Sing. तन्तुः. Also सूत्रतन्तुः. ^f And वेणिः. ^g Or

रुतिः. ^h Or painting images, &c. ⁱ Or figure made of cloth,

ivory, &c. ^j And पाञ्चालिका. ^k The two last of these four terms

are by some separated, and made to signify a large basket. ^l And

पेटा or पेटोडा. ^m Some add मञ्जूषा; erroneously. ⁿ Or विह

ङ्गमा. ^o Likewise शिक् (च्). ^p And बर्दी or नर्दी. ^q Also

कशा or कसा.

A vulgar lute.	32. चाण्डालिका (तु) कण्डोलवोखा चण्डालवल्हकी
Goldsmith's scales.	नाराची (स्वाद) रघणिका
A touch-stone.	शाख (स्तु) निकषः कषः
An iron chisel. d	33. ब्रश्चनः पत्रपरशुर
A pencil or brush. s	ईषिका तुलिका (समे)
A crucible.	तैजसवर्तनी मूषा
Bellows.	भस्त्रा चर्मप्रसेविका
A gimlet or auger.	34. आस्कोटनी वैधनिका
Scissors or shears k	झपाणी कर्तरी (समे)
A carpenter's chisel.	इच्छादनी इक्षभेदी
A hatchet. l	टङ्कः पाषाणदारणः
A saw.	35. अकचो (इस्त्री) करपत्रं
Shoemaker's knife.	(स्वाद) आरा चर्मप्रभेदिका

1—शु.

2—न.

* And चाण्डालिका.   ^b Likewise कण्डोलवोखा.   ^c Some read आननिकसः and कसः.   ^d Or else a small saw.   ^e Some explain this a fibrous stick ; others a mould for ingots ; or else what is thrown into a crucible to try whether the metal be melted.   ^f Also इषीका and ईषीका or इषिका.   ^g Likewise तुलिः, तुली.   ^h Also मुषा and मूषी or मूषिका.   ⁱ Or masc. चर्मप्रसेवकः.   ^j And लास्कोटनी.   ^k Also a dagger.   ^l Likewise a stone-cutter's chisel.   ^m Or तङ्कः.   ⁿ And अकचः.

An image of
iron. a

सूर्मी स्थाणा लोहप्रतिमा

An art.

शिल्पं (कर्म कलादिकम्)

An image;
statue or
picture.

36. प्रतिमानं प्रतिविम्बं प्रतिमा प्रतियातना प्रतिच्छाया

प्रतिहतिर्चा (पुंसि) प्रतिनिधिर्

Resem-
blance. c

उपमोपमानं (स्यात्)

Like, simi-
lar.

37. (वाचलिङ्गाः) समस्तुल्यः सदृशः सदृशः सदृक्

साधारणः सनाय (ख)

(In composi-
tion) Like.

(सुहृत्तरपदैत्वर्मी)

38. निभ सङ्काश नोकाश प्रतोकाशोपमा (दयः)

Wages or
hire.

कर्मण्या (तु) विधा मत्वा मत्तयो भर्म वेतनम्

39. भरण्यं भरणं मूल्यं निर्वेशः पण (इत्यपि)

Spirituons
liquor.

सुरा हलिप्रिया हाला परिसुद्वरणात्मजा

¹ अ —.   ² धि.   ³ उ —.   ⁴ —.   ⁵ उपम.
⁶ — ति.   ⁷ — न्.   ⁸ — त्.   ⁹ व —.

* So most commentaries explain this: but one says an anvil.
 † Or सूर्मिः. Also सुर्मि or सुर्मिः. And शूर्मि, शूर्मिः or शूर्मः.
 ‡ Some include this with the preceding. ^d Fem. साधारणी, or सा
 धारणा. ^e The following are used only in composition. Ex. पिह
 निभः, like his father. ^f Also निकासः. ^g And प्रतिकाशः,
 प्रतिकासः, or प्रतोकाशः. ^h Besides other terms similarly employ-
 ed in composition for this acceptance: as भूतः रूपः कल्पः. ⁱ Also
 fem. भरण्या.

^f ^f ^{1 f a} ^{2 f} ^f ..
40. गन्धोत्तमा प्रसन्नेरा काम्बर्थः परिबुता

^f ⁿ ⁿ
मदिरा कश्च मये (चाप्य)

Eating
what ex-
cites thirst.

^m
उदंश (सु भक्षणम्)

A tavern.

^f ⁿ
41. शुण्डापानं मदस्थानं

Tippling.

^m ^{m h}
मधुवारा मधु क्रमाः

Spirit, dis-
tilled from
Bassia. c

^m ^{m d} ^m ^{n c}
मध्वास्वे माधवको मधु माध्वक (मदयोः)

Rum. f

ⁿ ^{3 m} ^{4 m n g}
42. मैरेयमासवः शोधुर

Vinous li-
quor for
distilling.
Distilla-
tion.

^m ^m
मैदको जगलाः (समो)

ⁿ ^m
सन्धानं (स्याद्) अभिषक्तः

Ferment. h

^{m i} ^{m j}
किण्वं (पुंसितु) बमङ्कः

Yeast, barm,
froth.
Place
where peo-
ple drink
together.

^{m k} ^m
43. कारोत्तरः सुरामण्ड

ⁿ ^f
आपानं पानगोष्ठिका

A drinking
vessel. l

^{m n} ⁿ ^{m n} ^{5 n m}
चघको (इस्त्री) पानपात्रं सरको (इय) नुतर्घणम्

¹ इरा.

² — री.

³ का —.

⁴ — धु.

⁵ अ —.

^a Also प्रसन्नेरा.

^b Sing. मधुव. रः, मधु क्रमः.

^c From the

blossoms of the *Bassia latifolia*. Some divide the synonyma, making the two last terms signify wine obtained from grapes. ^d And माध्वकं,

Or माध्वकं.

^e Also मधुमाध्वीकं.

^f The three terms signify different kinds; the first distilled from blossoms of *Lythrum fruticosum*, with sugar, &c. the second from the raw juice of sugar-cane, the third from molasses. ^g Some connect the last term with the fol-

lowing article.

^h A drug used for that purpose.

ⁱ Or कण्वं.

^j Also neut. दमङ्कः.

^k And कारोत्तमः.

^l Some separate the two last terms of this line, and interpret them the distribution of liquor,

^m Also मद्रा कचनम्

- A gamester. 44. धूर्त्ता^m ऋदेवो^{l m} कितवो^u ऋधूर्त्ता^m द्यूतक्षत् (समाः)^m
- Sureties. (सुर) लम्काः^m प्रतिभुवः^{m a}
- Keepers of gaming houses. सभिका^{m b} द्यूतकारकाः^m
- Gaming. 45. द्यूते^{m n} (ऽस्त्रियाम्) अक्षवतो^f कैतवंⁿ पण (इत्यपि)^m
यणो^m (ऽक्षेघु) स्वहे^m
- Dice. ऋत्ता^m (क्लु) देवनाः^m पाशकाः^m (सु ते)
- Moving a piece at play. 46. परिणाय^{m c} (सु शरीणां समन्तान्नयने)
(ऽस्त्रियौ)
- A checker-board or cloth. अष्टापदं^{m n} शरिफलं^{m n}
- A match of cocks, &c. प्राणिद्यूतंⁿ समाकृत्यः^m
47. (उक्ताभूरिप्रयोगत्वादेकस्मिन् यं ऋ यौगिकाः
तादृम्यादन्यतो वृत्तावृत्ता लिङ्गान्तरे ऽपि ते)

1—न.

* Sing. लम्कः, and प्रतिभूः. Some reckon these synonymous with the following. † Sing. सभिकः and द्यूतकारकः. ‡ Also परिणायः.

BOOK III.

CHAPTER I.

1. विश्वेयनिघ्नैः संकीर्णैर्नानार्थैर्यथैरपि
लिकादिसंयत्तैर्वर्गः सामान्ये वर्गसंश्रयाः।
2. स्तोदाराद्यैर्यद्विशेष्यं यादृशैः प्रसृतं पदैः
गुणत्रयक्रियाशब्दास्तथा सुस्तम्भ भेदकाः।

1 mfn 2 mfn mfn

Fortunate,
well-fated. a

3. सुखतो पुण्यवान् धन्यः।

mfn

mfn

Manani-
mous.

महेष् (सु) महाशय

mfn

mfn b

Good-heart-
ed.

हृदयालुः सहृदयो

mfn

mfn

Perseve-
rant, dili-
gent.

महोत्साहो महोद्यमः

mfn

mfn

mfn

mfn

mfn

mfn

Skilful, con-
versant.

4. प्रवीणे निपुणारभिज्ञ विज्ञनिष्णात शिञ्जिताः

mfn c

mfn

mfn

mfn

mfn

mfn

वैज्ञानिकः कृतमुखः कृतो कुशल (इत्यपि)

mfn

mfn

Venerable.

5. पूज्यः प्रतीक्षः

mfn

mfn

Dubious. e

सांशयिकः संशयापन्नमानसः

1— न्.

2— वत्.

3— न्.

a Fem. सुहृत्तितनो, पुण्यवती, धन्या.

b Or सहृदयः. Also

हृदयो (—न्), हृदयिकः, हृदयवान् (—वत्).

c Or विज्ञानिकः.

d Likewise कुशलः.

e Uncertain or questionable. Some refer this

to the person; iness-lute, unsettled in opinion.

Meriting a fee or re- ward.	^{m f n} दक्षिणोद्यो ^{m f n} दक्षिणार्धं (स्त्र) ^{m f n a} दाक्षिण्य (इत्यपि)
Munificent.	^{m f n b} 6. (सुर) ^{m f n c} वदान्य ^{m f n} स्थूलजल्य ^{m f n} दानशैल्य ^{m f n} नञप्रदे
Long-lived.	^{m f n d} जैवाढकः (स्याद) ^{1 m f n} आयुमान्
Stalled in progress.	^{m f n} अन्तर्वाणि (स्त्र) ^{2 m f n} शास्त्रवित्
Unceasingly in- teresting.	^{m f n} 7. परोक्षकः ^{m f n} कारणिके
Containing a composition.	^{m f n} वरद (स्त्र) ^{m f n} सर्वार्थकः
Joyful, cheerful.	^{m f n} हर्षमायो ^{m f n} विकुर्वाणः ^{3 m f n f} प्रमत् ^{m f n} हृष्टमानसः
Sat, per- plexed.	^{4 m f n} 8. पुर्मन् ^{4 m f n} विमन् ^{4 m f n} अन्तर्मन् ^{5 m f n} (स्याद) ^{6 m f n} उक्त उन्मन्
Regretting.	^{m f n} दक्षिणे ^{m f n} सरलो ^{6 m f n} दारौ
Sincere, candid.	^{m f n} सुकलो (दाढभोक्तार)
Liberal in giving and using.	^{m f n} 9. (तत्परे) ^{7 m f n} यसित् सत्ताव
Diligent, attentive.	^{m f n i} इष्टार्थोयुक्त ^{m f n} उत्त
Zealously active.	

1—त्, 2—द, 3—नस्, 4—स्, 5—स्,
6 उ—, 7 आसक्त.

* And दक्षिणः. b Or वदन्. c And स्थूलजल्यः. d Fem.
जैवाढकः. e As a deity, at the instance of a votary. f Also
प्रमत्तः (—स्). g Some include the two next terms in these sy-
nonyma; others, varying the reading, add आविष्ट, to this article.
h Making exertions for a gratifying purpose. i According to an-
other reading, उद्धृतः.

Known, celebrated, famous. ^{m/n} प्रतीते ^{mfn} प्रथित ^{mfn} ख्यात ^{mfn} विन ^{mfn} विज्ञात ^{mfn} विभुतः

Noted for good qualities. 10. (गुणैः प्रतीते तु) ^{mfn} छतलच्छण् ^{1 mfn} हतलच्छणै

Opulent, wealthy. इभ्य आढ्यो धनो

An owner or master. ^m स्वामी (तो) ^{4 mc} श्वरः ^{5 m} पतिरोहिता ^{6 m}

11. अधिभू ^m नयको ^{7 m} नेता ^{8 m} प्रभुः ^m परिदृष्टो ^m धियः ^m

Every way happy.

^{mfn} अधिकदिः ^{mfn} समृद्धः (स्यात्)

Attentive to support his family.

^m कुटुम्बपाएत (स्तुयः)

12. (स्वाद) अभ्यागारिक (स्त्वस्मिन्) उपाधि (र्हिपुमानयम्)

Handsome and well-shaped.

(वराकरूपेयेतो यः) ^m सिंहसंज्ञनो (चि सः)

Acting fearlessly.

13. निर्वायः ^{mfn} (कार्यकर्ता यः सम्पन्नः सत्त्वसम्पदा)

Dumb.

^{mfn} अवाचि मूकः

Fatherly

(ऽथ) ^{mfn} मनोजवः (स) ^{mfn} पितृसन्निभः

Giving a girl in marriage.

14. (सत्त्वत्यालंछतां कन्यां यो ददाति स) ^{mi} कूकुदः

¹ आ—.

² न—.

³ न—.

⁴ ई—.

⁵ ति.

⁶ ईषित.

⁷ ना—.

⁸ ट.

^a Some read आहितलच्छणः. ^b Fem. इम्या, आढ्या, धनिनी.

^c Fem. ईश्वरा or ईश्वरो. ^d Invariably masc. : even with a feminine

or neuter substantive. ^e Some read निर्दोषः. ^f अवाचि (च्).

^g Some erroneously read मनोजवरः. ^h In due form ; decorating

her with ornaments. ⁱ Or कूकुदः.

Prosperous,
happy.

1 mfn mfn mfn a 2 mfn
लक्ष्मोवान् लक्ष्मणः श्रीलः श्रीमान्

Affecti-
onate.

mfn mfn
खिग्ध (स्त्र) वत्सलः

Compassion-
ate.

mfn mfn mfn mfn b
15. (स्माद्) दयालुः कारुणिकः क्षपालुः सूरतः (समाः)

Unrestrain-
ed.

mfn mfn 3 mfn c mfn mfn d
खतन्तेऽप्यावृतः खैरो खच्छन्देऽनिरवयहः

Dependent.

mfn mfn mfn mfn mfn
16. परतन्तः पराधोनः परबाम्नायवान् (अपि)

Docile, e

mfn mfn f
अधोनेऽनिघ्न आबन्तेऽखच्छन्देऽग्रहको (ऽग्रमे)

A sweeper.

mfn 6 mfn
17. खलप्रः (स्माद्) बज्जकरो

Dilatory,
slow.

mfn 7 mfn
दीर्घसूत्रश्चिरक्रियः

Acting in-
considerate-
ly.

mfn
आक्षोऽसमोक्षकारौ (स्मात्)

Indolent.

mfn
कुण्ठो (मन्दः क्रियासु यः)

Competent
to an act.

mfn mfn
18. कर्मक्षमोऽलंकर्मणः

Engaged in
a business.

8 mfn mfn
क्रियावान् कर्मसूचयः

Laborious.

mfn mfn
(स) कर्मः कर्मशैलो (यः)

Finishing
carefully.

mfn mfn
कर्मशूर (स्त्र) कर्मठः

1—त. 2—त. 3—न. 4—त. 5—ना—त.
6—चि— 7—न. 8—त.

a And लोडः. b Also सूरतः. c And खैरः. d Also निर्द
नक्षः and निर्दक्षः. e Some make the terms in this and the pre-
ceding line synonymous. f Fem. बज्जकरो and बज्जकरा. g Fem
कर्मि.

Working
for hire. 1 m f n a 2 m f n

19. भरणमुक्कर्मकरः

Working
without
wages.

m f n m f n
कर्मकार (स्तु) तत्क्रियः

Bathing af-
ter mourn-
ing. b

m f n m f n
अपस्नातो मृतस्नात

Eating fish
and flesh.

3 m f n m f n c
आमिषाशी (तु) यौष्कलः

Hungry.

20. तुमुक्षितः (स्नात्) क्षुधितो जिघत्सुरश्नायितः

Feeding at
another's
cost.

m f n m f n
परान्नः परपिण्डादो

Gluttonous.

m f n m f n m f n
भक्षको घमरो ऽन्नरः

Shamelessly
voracious.

m f n m f n
21. आयूनः (स्नाद्) यौदरिक्ता (वज्रिगीमाविवर्जिते)

Selfishly vo-
racious. d

m f n m f n
(उभाव्) आत्मभरिः कुक्षिभरिः (सोदरप्ररके)

Eating
every
thing. e
Covetous,
greedy.

m f n 6 m f n
22. सर्वान्नो (स्तु) सर्वान्नभोजो

m f n m f n
गृध्रु (स्तु) गर्जनः

Very cove-
tous. g

m f n m f n 7 m f n f
लुब्धो ऽभिलाषुक लृष्णाक्

m f n m f n
(समौ) लोलुप लोलुभा

1—ज्. 2 क—. 3—न्. 4—स्तु. 5 अ—. 6—न्. 7 लृष्णाक्.

* Or कर्मण्यमुक् (—ज्). b Some interpret this, dying after ablutions before the ceremony is complete. = And यौष्कलः or शुष्कलः.

d With disregard to those, whom he is bound to support. * Eating all manner of food, or—food proper to various tribes.

f Also लृष्णाक् and लृषितः or तर्षितः. * Some make these synony- mous with the preceding.

Maid; in- sane.	^{m f n a} 23. उन्मद (क्त्वे न्मदिष्णुः (सात्)	^{1 m f n}
Misbehav- ing.	^{m f n} ^{m f n} ^{m f n} ^{m f n} अविनीतः समुज्जतः	^{m f n} ^{m f n}
Drunk.	^{m f n} ^{m f n} ^{m f n} ^{m f n} मत्ते शैण्डिल्लट क्षीवः	^{m f n} ^{3 m f n} ^{m f n}
Lustful.	^{m f n} ^{4 m f n} ^{m f n} ^{m f n} ^{m f n} कामुके कामिताः अनुकः	^{m f n} ^{m f n}
	24. कषः कामयिताः श्भीकः कामनः कामनोः श्भीकः	^{m f n} ^{5 m f n b} ^{m f n} ^{m f n}
Compliant.	^{m f n} ^{m f n} विधेयो विनययाही जवनेस्थित आश्रयः	
Govern- able. c	25. वश्यः प्रणयो	^{m f n} ^{m f n} ^{m f n c}
Modest. d	^{m f n} ^{m f n} ^{6 m f n} निष्ठत विनीत प्रश्रितः (समाः)	
Impudent, blameless.	^{m f n} ^{m f n} ^{6 m f n} छष्टे छष्टाभिव्यात (स)	
Bold, pro- sper.	^{m f n} ^{m f n} प्रश्रुतः प्रतिभातिवः	^{m f n} ^{m f n}
Ashamed.	26. (साद्) अछष्टे (तु) शाश्वतो	^{m f n} ^{m f n}
Astonished.	^{m f n} ^{m f n} विलसो विलसवान्ति	
Confused.	^{m f n} ^{m f n} अशोरे कातरस्	
Timid.	^{7 m f n} ^{m f n} ^{m f n} ^{1, a} अशौ भोर भोरक भोरकुः	

¹ उ —. ² उ —. ³ —ट. ⁴ —ट. ⁵ —न.
⁶ वि —. ⁷ —सु.

^a Or उन्मदः. Some read सेन्मदः or सूनमदः and सूनमदः.
^b Or वनययाही (न). ^c Some make these synonymous with the preceding.
^d Having passions restrained; or else humble, not arrogant. ^e Or प्रश्रुतः. ^f छष्टाक् (—ञ). Also छष्टुः. ^g कातरः —ग —रं. ^h Also अस्तः, भोतः, &c.

Wishing blessings.	^{1 mfn} 27. आशंसुखसिखरि	^{2 mfn}
Disposed to take.	^{3 mfn} 28. गृह्यालुङ्गिहीतरि	^{4 mfn}
Faithful; believing.	^{5 mfn} 29. (अद्वयता युते)	^{6 mfn}
Habitually falling.	^{7 mfn} 30. यतयालु (क्त) धातुकः	^{8 mfn}
Bashful.	^{9 mfn} 31. (लज्जाशीले) यत्प्रपिण्डुर	^{10 mfn}
Civil; po- lite.	^{11 mfn} 32. वन्दारुभिवादके	^{12 mfn}
Mischiev- ous.	^{13 mfn} 33. शरारुर्धातुको द्विभः	^{14 mfn}
Thriving; growing.	^{15 mfn} 34. (स्याद्) वर्द्धिगु (क्त) वर्द्धनः	^{16 mfn}
Jumping up.	^{17 mfn} 35. उत्पत्तिगु (क्त) त्यतता	^{18 mfn}
Inclined to ornament.	^{19 mfn} 36. लङ्गिरिगु (क्त) मण्डनः	^{20 mfn}
Faring well.	^{21 mfn} 37. भूषणभूविगुभविता	^{22 mfn}
Stationary.	^{23 mfn} 38. वर्त्तिगु वर्त्तनः (समौ)	^{24 mfn}
Obstruc- tive.	^{25 mfn} 39. निराकरिगुः क्षिप्रः (स्यात्)	^{26 mfn}
Very smooth.	^{27 mfn} 40. सान्द्रक्षिगु (क्त) मेदुरः	^{28 mfn}
Knowing; intelligent.	^{29 mfn} 41. ज्ञाता (तु) पिदुरो विन्दुर	^{30 mfn}
Expanding.	^{31 mfn} 42. विकासो (तु) विकसरः	^{32 mfn}

1—सु. 2 आ—हं. 3—लु. 4—गु. 5—ह. 6 अ—
7 घा— 8 उ—ह. 9 भ— 10 भ—ह. 11 व— 12—ह.
13—न्दु. 14—न.

* गृहीता (—ह) or यहीता (—ह). * Or क्षिप्रः. * Also
विदाशो (न) and विकसरः or विकाशो (न) and विकसरः.

Flowing or creeping.	31. विस्मरो विस्मरः प्रसारो (च) विसारणि
Patient, content.	संहिषाः सहनः क्षन्ता मितिलुः क्षमिता क्षमो
Passionate, wrathful.	82. क्रोधने। उमर्षणः कोपो
Very passi- onate.	चख (स) उत्थन्कोपनः
Wakeful.	जागरुको जागरिता
Rolling, as in sleep.	सूयितः प्रचलाधितः
Sleepy, slug- gish.	83. क्षयक् प्रथलुनिद्राखुः
Asleep.	निद्राख प्रथितौ (समौ)
Averting the face.	पराधुखः पराधीनः
Down-look- ed. d	(साम्) अवाङ् (अ) धेनुखः
Adoring devotely. g	84. (देवानवति) देवद्वयः
Going eve- ry where.	विषद्वयः (विषद्वयति)
Accompa- nying.	(यः सद्वाचति, सद्वाङ् (स)
Moving to- quently.	(स) तिर्यङ् (यस्तिरे) इति

- 1—न. 2—रिन्. 3—लट्. 4—ट. 5—न. 6—न.
7—अ. 8—ट. 9—ज. 10—नि—लु. 11—च. 12—च.
13—प. 14—च. 15—च.

* Some distinguish the three first terms as signifying patient; and the other three, contented. ^b Also कोपनः. ^c Likewise निद्रितः.
^d Also headlong. ^e Fem. अवाचो. ^f Fem. अधीमुखी. ^g The same term signifies approaching idols. ^h Fem. देवद्वीवो. Neut. देवद्वयः. ⁱ Fem. विषद्वीवो. Neut. विषद्वयः. Also विषद्वयः (—च), —द्वीवो, —द्वयः. ^j Fem. सद्वाचो. Neut. सद्वाङ्. Also सद्वाङ् (—च). ^k Fem. तिर्यवी.

Speaking sensibly. a	<i>mfn mfn l mfn</i>	35. वदो वदावदो वक्ता
Eloquent.	<i>mfn mfn</i>	वागीशो वाक्पतिः (समौ)
Speaking much. b	<i>mfn c 2 mfn d mfn 3 mfn</i>	वचोयुक्तिपटुर्वाग्मी वावदूक (ख) वक्तरिः
Talking nonsense. e	<i>mfn f mfn g mfn 4 mfn</i>	36. (स्यात्) जष्पाक (ख) वाचालो वाचाटो वज्रगर्धवाक्
Fool-mouth- ed, scurril- ous.	<i>mfn mfn mfn</i>	दम्भुखे मुखरा वज्रमुखौ
Speaking civilly.	<i>mfn h mfn</i>	शक्रुः प्रियम्बदे
Disping.	<i>mfn 5 mfn</i>	37. लोदलः (स्याद्) अस्फुटवाक्
Speaking ill.	<i>6 mfn mfn</i>	गर्षवादी (तु) कवदः
Censorious, detracting.	<i>mfn mfn</i>	(समौ) दुवाद कुचरो
Having a bad voice.	<i>mfn mfn</i>	(स्याद्) असौम्यखरो एखरः
Sonorous.	<i>mfn mfn</i>	38. रवटः शब्दने
Speaker of a prologue.	<i>7 mfn mfn</i>	नान्दीवादी नान्दीकरः (समौ)

1—हृ. 2—न्. 3—लृ. 4—ख. 5—वृ.
6—न्. 7—न्.

Or knowing how to speak. Some interpret this simply, speak-
ing or speaker.

Some separate the two, first terms as signifying
one who speaks as is fit; and the other two, as signifying loquacious.

Or वचोयुक्ति, and पटुः. वागीशो (न्) or वाग्मी (न्).

Or simply, talkative: or else, saying much that is blamable. Fem.

जष्पाकी. This term also occurs in a good sense. Also

शक्रुः, शक्रुः, and शक्रुः. Some say player of the overture. The

prologue of an Indian drama is a benediction joined with compliments

to the audience. Or नान्दीकरः.

Idiot, stupid.	^{mfn amfn} जडो जड
Deaf and dumb.	^{mfn b} यडमूक (स्तु वक्तुं ओतुमशक्तिवै)
Silent.	^{mfn mfn} 39. तुष्णींशील (स्तु तुष्णीको
Naked.	^{mfn l mfn mfn} नमो ज्वासा दिगम्बरे
Expelled.	^{mfn c mfn} निःकासितो ज्वहः (याद्)
Cursed.	^{mfn mfn} अपधस्त (स्तु) धिक्कृतः
Humbled; subdued. d	^{mfn mfn c} 40. आत्तगर्भो अभिभूतः (याद्)
Condemned; or adjudged. f	^{mfn d mfn} दापितः साधितः (समो)
Removed; set aside.	^{mfn mfn mfn mfn} प्रत्यादिष्टो निरक्तः (यात्) प्रत्याख्यातो निराकृतः
	^{mfn mfn} 41. निष्कृतः (याद्) विप्रकृतो
Deceived, tricked.	^{mfn mfn} विप्रजम्ब (स्तु) वचितः
Disappointed.	^{mfn mfn mfn mfn} मनोहृतः प्रतिहृतः प्रतिबद्धो हृत (स् सः)
Turned away. b	^{mfn mfn} 42. अधिच्छिन्नः प्रतिच्छिन्नो
Confined. i	^{mfn mfn mfn} बद्धे कोलित संयतो

¹— वस्तु.

* Fem. जडा.   ^b Also अनेडमूकः.   ^c One reads निःकासितः.   ^d Some make the preceding synonymous with this.   ^e Also अभिहृतः.   ^f Either the person cast; or the thing awarded; some interpret this, amerced; others, the person, by whom, or to whom, payment is made.   ^g Likewise दाधितः.   ^h Some explain it sent or despatched.   ⁱ Bound; some say fettered or confined in stocks, &c.

Distressed. a	^{mfn} आपन्न ^{mfn} आपत्नातः (यात्)	^{mfn} कादिशोको ^{mfn} भयभुतः
Put to flight.	^{mfn} 43. आचारितः ^{mfn} क्षारितो ^{mfn} अभिषक्ते	^{mfn} सङ्कुको ^{mfn} शिखरे
Calumniat- ed. b	^{mfn} 44. विक्लवो ^{mfn} विक्लवः	^{mfn} (यात्) विवर्तो ^{mfn} शिरदुष्टयोः
Unsteady. c	^{mfn} 45. हेद्ये (त्) ^{mfn} क्षिमतो	^{mfn} बध्यः शीर्ष्येद्य (इमौ समौ)
Afflicted. d	^{mfn} 46. विद्ये ^{mfn} (विद्येययो वध्यो)	^{mfn} मुसल्यो ^{mfn} (मुसलेन यः)
Confound- ed, perplex- ed.	^{mfn} 47. विद्ये ^{mfn} (विद्येययो वध्यो)	^{mfn} मुसल्यो ^{mfn} (मुसलेन यः)
Overcome by fear, &c. e	^{mfn} 48. विद्ये ^{mfn} (विद्येययो वध्यो)	^{mfn} मुसल्यो ^{mfn} (मुसलेन यः)
Apprehen- sive of death.	^{mfn} 49. विद्ये ^{mfn} (विद्येययो वध्यो)	^{mfn} मुसल्यो ^{mfn} (मुसलेन यः)
Deserving a whipping.	^{mfn} 50. विद्ये ^{mfn} (विद्येययो वध्यो)	^{mfn} मुसल्यो ^{mfn} (मुसलेन यः)
Murderous ; a felon. f	^{mfn} 51. विद्ये ^{mfn} (विद्येययो वध्यो)	^{mfn} मुसल्यो ^{mfn} (मुसलेन यः)
Hateful, de- testable.	^{mfn} 52. विद्ये ^{mfn} (विद्येययो वध्यो)	^{mfn} मुसल्यो ^{mfn} (मुसलेन यः)
Meriting beheading.	^{mfn} 53. विद्ये ^{mfn} (विद्येययो वध्यो)	^{mfn} मुसल्यो ^{mfn} (मुसलेन यः)
Meriting death by poison. —by knock- of a pestle.	^{mfn} 54. विद्ये ^{mfn} (विद्येययो वध्यो)	^{mfn} मुसल्यो ^{mfn} (मुसलेन यः)

१ उ—त्त.

२ आ—न्.

a Overtaken by calamity. b Especially by a false accusation of adultery : some explain it, accused of adultery ; others say, guilty of a crime. c Some interpret this uncertain. d Suffering pain from a cause human or divine. e Unable to contain himself. f Including assassins, incendiaries, robbers, &c. g Most commentators exclude the last, others the first and last, of these terms, from the synonyma. h Or मुसल्यः.

- Innocent. 46. शिथिलानोऽखवाकर्मा ^{mfn} ^{1 mfn a}
- Inconsiderately guilty. ^b घमज शिकुरः (घमो) ^{mfn} ^{2 mfn}
- Malevolent and censorious. c दोषकटक् पुरोभागी ^{3 mfn} ^{4 mfn}
- Wicked; perverse. निहत्त (ख) षड्भुः षट् ^{mfn} ^{mfn} ^{mfn}
- Informers. 47. कर्णेजपः सूचकः (खात्) पिशुनो ^{mfn} ^{mfn} ^{mfn d}
- Mischief-maker. दुर्जनः खलः ^{mfn} ^{mfn}
- Destructive, mischievous. दृशंसो घातुकः क्रूरः पापो ^{mfn} ^{mfn} ^{mfn} ^{mfn}
- Frivolous; crafty. धूर्त (स्तु) वधकः ^{mfn} ^{mfn}
- Idiot. 48. अज्ञ मूढ यथाशक्त मूर्ख वैधेय वालिशः ^{mfn} ^{mfn} ^{mfn} ^{mfn} ^{mfn} ^{mfn}
- Miser; avicious. कदर्थं खपय्य क्षुद्र क्षिप्तचान भित्तम्बाः ^{mfn} ^{mfn} ^{mfn} ^{mfn} ^{mfn}
- Poor; indigent. 49. निःत्र (स्तु) दर्विधी दोनो दरिद्रो दुर्मतो (पि सः) ^{mfn} ^{mfn} ^{mfn} ^{mfn} ^{5 mfn}
- Beggar; mendicant. वनीयतो वाक्वकी मनीषा लाघका पिशुनो

1—न.

2 पि—.

3—स्तु.

4—न.

5—न.

a Many commentators read खलकनी (न); and expound the with the preceding term, sinful or criminal. b Committing a crime without considering the guilt. c Remarking only ill qualities. d Some include this in the next article; others make the five words synonymous. e Also सुम्यः. f Fem. वैधेयी. g Some read क्षिप्तः and अनमित्तपत्रः. h Likewise दुष्टः. i Or वनीयकः.

1 mfn 2 mfn

'rond. 50. अहङ्कारवानहंयुः (स्वात्)

mfn

mfnb

lappy.

शुभंयु (स्तु) शुभान्वितः

mfn

Of divine
nigm. c

दिव्योपपादुका (देवाः)

mfn

viviparous.
d

(वृगवाचा) जरायुजाः

mfn

ingendered
y damp. c

51. खेदजाः (समिरंशायाः)

mfn

viviparous.
f

(पक्षिसर्पादयो) खेदजाः

१—वत्.

२—य—.

■ Some make this to be only explanatory of the other term.

This also is by some made only explanatory. ^c Divine beings,

produced without any apparent cause.

^d Produced from a vivi-

parous being; as man, horses, bulls, &c.

^e As worms and insects.

Produced from an egg; Birds, serpents, &c.

CHAPTER II.

Vegetables^a

1. उद्भिद (खट्वगुआवा)

1 mfn mfn b 2 mfn

Sprouting;
germinat-
ing.

उद्भिदुद्भिज्ज सुद्भिदम्

mfn c mfn mfn mfn mfn mfn

Beautiful or
pleasing.

सुन्दरं खचिरं पाख सुसमं साधु शोभनम्

mfn mfn d mfn mfn mfn mfn c

2. कान्तं मनोरमं ख्यं मनोह्रं मञ्जु मञ्जुलम्

mfn f

Charming.

(तद) ऽसेवनं हं (तदेव) ऽख्यं यत्तु दर्शनात्

mfn mfn mfn mfn mfn mfn

Beloved,
desired.

3. अभोष्टे ऽभोषितं ह्यं दयितं वल्लभं प्रियम्

mfn mfn 3 mfn mfn g mfn mfn h mfn

Inferior;
low.

निक्षुल प्रतिक्षुलं र्वं रेफ याय्य ऽवना ऽधमाः

mfn mfn mfn mfn mfn mfn

4. कुष्ठय कुत्सित् ऽवय खेट गर्ह्य ऽणकाः (समाः)

mfa mfn j mfn mfn k

Foul, dirty.

मज्जोमसं (तु) मलिनं कवरे मज्जदूषितम्

—द.   २ उ.—   ३—न.

^a As trees, shrubs, &c.

^b उद्भिज्ज or उद्भिजं.

^c Fem

सुन्दरो and सुन्दरा.

^d Also मनोहरं, and मनोहारि (न्)

^e Some add सौख्यं, मञ्जकं, रमणीयं, and रमणीयकं.

^f असेचन

कं or आसेवनकं.

^g Or रेघः. Also रेफः (स्) and रेपः (स्).

^h Some read वरमः.

ⁱ अणकः or आणकः, also अणकः.

^j Like.

wise स्लानं.

^k Some discriminate the two first terms as signifying simply dirty; and the other two spoiled by dirt.

- ^{mfn mfn mfn}
 Purified. 5. ^{mfn}पूतं ^{mfn}यवित्तं ^{mfn}मेध्यं (च)
 Clean. ^{mfn}वीधं (तु) ^{mfn}विमला (लक्ष्म)
^{mfn mfn mfn mfn 1 mfn}
 Cleansed. ^{mfn}निर्लिप्तं ^{mfn}शोधितं ^{mfn}मृष्टं ^{mfn}निःशोध्यमनवस्कारम्
^{mfn mfn}
 Pithless. 6. असारं फलम्
^{mfn a mfn mfn mfn}
 Void, empty. शून्यं (न्तु) वशिकं तुच्छं रिक्तकं
^{nc mfn mfn mfn 1 mfn}
 Chief; principal. b (लोके) प्रधानं प्रमुखं प्रवेकाः एतुः श्रेष्ठतमः
^{mfn d mfn mfn mfn f n}
 7. मुख्यं वयं वरेण्या (सु) प्रवेष्टुं जनराज्यं (वत्)
^{mfn mfn mfn mfn mfn mfn mfn}
 पराजयाः अयं प्रायश्चित्तं प्रख्याः अन्त्याः अयोधसंययम्
^{A mfn mfn mfn mfn mfn}
 Excellent. f 8. श्रेयान् श्रेष्ठः मुख्यः (यात्) सत्तमः (या) उत्तिशोभि
^{m m 5 m m}
 Pre-eminent (in comp.) g (मुख्यतरपदे) याघ्र मुख्यतमं कुप्रराः
^{m m m h}
 9. सिंह शार्ङ्गल नागा (याः) युस्ति श्रेष्ठार्थनोचराः

1 अ— 2 उ— 3 अ— 4—यस् 5—वत्.

* Or शून्यं. b Some restrict the synonyma to the first line; others to the first eight terms; while others extend them to three lines, or even to four. c Invariably neuter. Instances of this word used in the masculine and in the feminine gender, are poetical licenses. d Also मुखः. e Also अग्रतः—णी—णि. f Some join this with the preceding article; others take in the two last lines; or the last line and a half including fourteen terms. g Ex. मुख्यव्याघ्रः, an eminent man. मुनिपुंगवः, a pre-eminent sage. h Besides other terms as मुखः, चन्द्रः, &c.

Secondary,
subordinate.

^{mfn} ⁿ ¹ⁿ
अप्राम्यं (दयहोने दे) अप्रधानोपसर्जनं

^{mfn} ^{mfn} ^{2mfn} ^{3mfn} ^{mfn} ^{4mfn}

Great.

10. विशालं पृथु वृहद्विशालं पृथुलं महत्

^{mfn} ^b ^{5mfn} ^{mfn}

वडोह विपुलं

Fat; large.

^{mfn} ^{6mfn} ^c ^{mfn} ^{mfn}

घोन घोनी (तु) खूल घोरे

Little,
small. d

^{mfn} ^{mfn} ^{mfn} ^{mfn} ^{mfn} ^{mfn} ^{mfn} ^{mfn}

11. स्तोकाः स्तुलकाः सूक्ष्माः क्षुद्राः दध्ना रुशं तनु

^{fe} ^{ff} ^{mg} ^m ^{mh} ^{7m}

(स्त्रियां) मात्रा चुटो (पंसि) लव लेख कण्णः श्वः

^{mfn} ^{mfn} ^{8mfn} ^{9mfn} ^{10mfn}

Very small. i

12. अत्युष्णं अत्युष्णोष्णः कणोष्णः श्वोष्णः (इत्यपि)

^{mfn} ^{mfn} ^{mfn} ^{11mfn} ^{mfn} ^{mfn}

Much,
many.

प्रभूतं प्रचुरं प्राज्यमदधं बज्जं बज्जं

^{mfn} ^k ^{mfn} ^{mfn} ^{mfn} ^{12mfn} ¹ ^{mfn}

13. पुरहं पुरु भूयिष्ठं स्त्रियं भूय (श्च) भूरि (च)

^{mfn}

Countless.
m

परःशतं (यास्ते येषां परा संख्या शतादिकात्)

1 उ— 2—तु. 3 वि— 4—तु. 5 उ— 6—न.

7—गु. 8 अ—स. 9—स. 10—स. 11 अ— 12—स.

* Fem. विशङ्कटा, or — टो. ^b Also वधं. ^c Fem. घोवरी.

^d One author divides this article into four, making the three first terms signify small; the five next minute; and the two terms following very minute; and the four last atom-like. ^e This and the following are invariably feminine.

^f Or चुटो. ^g This and the following are invariably masculine. But some make them vary the gender.

Others restrict the three first of them to the abstract sense. ^h Also fem. कणो or कणीका.

ⁱ Some omit this line. ^j Also कणोयः (स).

^k Likewise पुरज्ज. ^l Also भूम (न). ^m In this compound term, the first word is indeclinable. Ex. परःशतं, — तं, — तं.

But others make it vary with the gender. Ex. Neut. परंशतं, more than a hundred. So परःसहस्रः (परंसहस्रं), above a thousand; परो लक्षः, above a hundred thousand.

- Numerable. 14. गणनीये (तु) गण्यं
 Numbered, counted. संख्याते गणितम्
 All; entire. (अथ) समं सर्वम्
 विद्यमशेषं हत्वा समस्तं निखिलां विप्रतिनिधिः शेषम्
 15. समयं सकलं पूर्णमखण्डं (स्याद्) अनूतने
 घनं निरन्तरं सत्त्वं
 यत्नं विरलं तनुं
 16. समीपे निकटसम सन्निकृष्ट सनीड (वत्)
 सदेशाभ्यास सविधः समर्थोद सवेश (वत्)
 17. उपकृष्टा न्तिकाभ्यां अभ्यां (अथ) अभितो
 (अथयम्)
 संसृष्टो (त्वं) अवहितमपदान्तर (मित्यपि)
 18. नेदिष्टमन्तिकृतं
 (स्याद्) दूरं विप्रकृष्टम्

1 अ— 2 अ—ल. 3 अ— 4 अ— 5 अ—

* Likewise पूर्वे. † Or अनूतनं. ‡ Without interstices.

4 With interstices. 5 Or अभ्यासः. 6 Also सवेशः. 7 Like-
 wise अपदान्तरं. 8 Also अन्तिकं. 9 And विप्रकृष्टं

New.	27. प्रत्ययोऽभिनवो नयो नवीनो नूतनो नयः नूलं (द्य)
Soft.	सुकुमारं (तु) कोमलं मृदुलं मृदु
Following.	28. अन्वगन्वत्तमनुगे अनुपदं (सोऽननुययम्)
Perceptible. d	प्रत्यक्षं (स्याद्) ऐन्द्रियकम्
Imperceptible. d	अप्रत्यक्षं तौन्द्रियम्
Closely attentive. f	29. एकतागेऽननुययत्तिरेकादिकायना (तुषि) (अप्ये) कसर्ग एकस्या (प्ये) कायनागे (पि च)
Prior; first; initial.	30. पुंसादिः पूर्व पौरुष प्रथमः (अयास्त्रिजम्)
Test, ultimate.	
Vain, useless.	31. शेषं निरर्थकं
Apparent, evident.	

1—च. 2—अ—. 3—अ—. 4—अ—. 5—ए—. 6—ए—न.
7—ए—. 8—ए—. 9—अदि. 10—अपि. 11—अ—. 12—उ—.

* अन्वल्, अन्वीशी, अन्वड्. ^b Or perceived : present. ^c Likewise समक्षं. ^d Or unperceived : absent. ^e Also अननुययत्तिं. Likewise परेक्षं. ^f With the mind fixed attentively on one object. ^g Invariably masculine. ^h Also अतिदमः and अयिजः. ⁱ Even with a feminine noun, it remains masculine or neuter. ^j See. write प्राज्ञात्यः. ^k Also अन्तिमः.

Common.	^{mfn a} साधारणं (तु) सामान्यम्	ⁿ
Alone, solitary.		^{1 mfn} एकाकी (त्व) ^{2 mfn mfn} एककः
Other different.	^{mfn} 32. भिन्ना (धका) ^{mfn b} अन्यतर ^{mfn mfn c mfn} एकस्मिन् ^{3 mfn} इत्येतरा (वपि)	
Various.	^{mfn} उच्चावचं ^{4 mfn} नैकभेदम्	
Quick, expeditious.		^{mfn} उच्चैः ^{5 mfn d} मृदुविलम्बितम्
Sharp, corrosive.	^{mfn} 33. अरुन्तुद (स्तु) ^{6 mfn} गर्मरुष्टम्	
Unobstructed.		^{mfn} बाधाघं (तु) ^{mfn} निरगलम्
Contrary.	^{mfn} प्रसव्यं ^{mfn} प्रतिकूलं (स्याद्) ^{mfn} अपसय्यमपहृ ^{7 mfn} (च)	
Left.	^{mfn} 34. वामं (शरीरं) ^{mfn} सव्यं (स्याद्)	
Right.		^{mfn e} अपसव्यं (तु) ^{mfn} दक्षिणम्
Narrow.	^{mfn} सङ्कटं (ना तु) ^m सम्बाधः	
Inspervious.		^{mfn} कलिलं ^{mfn} गह्वरं (समे)
Crowded, confused. g	^{mfn h} 35. सङ्कीर्णं ^{mfn mfn} संकुलाकार्यं	
Shaved.		^{mfn} मुण्डितं ^{mfn} परिवापितम्

1—न. 2 एक. 3 इ—र. 4 अ —. 5—श्. 6 अ —.
7 आ —.

* Fem. साधारणी - णी. b Some read एकतरः. c त्वः (resulting from two radical pronouns, त्व and त्वत्, which differ in accent). d Or अविलम्बनं. e Or अवसव्यं. Some make one term explanatory of the other. f Invariably masculine. g Some make this and the preceding article synonymous. h Also प्रकीर्णं.

Strung; tied.	^{mfn a mfn b mfn} ग्रथितं सन्धितं दृढं
Spread; diffuse-	^{mfn mfn mfn} विस्तृतं विस्तृतं यतम्
Forgotten.	^{mfn mfn} 36. अन्तर्गतं विस्मृतं (स्मात्)
Placed. c	^{mfn d mfn} प्राप्तप्रणिहिते (समे)
Shaken.	^{mfn mfn 1 mfn mfn 2 mfn mfn} वेक्षितं प्रेक्षिताधूत जलितकम्पिताधूते
Thrown, cast, sent.	^{mfn mfn mfn mfn 3 mfn mfn 1 mfn} 37. नुत्तनुत्ताः स्तनिष्ठाः विद्वत्क्षिप्रैरितः (समाः)
Intrenched.	^{mfn mfn} परिक्षिप्तं (तु) निष्ठतं
Stolen.	^{mfn 5 mfn} सूचितं मुचिता (शक्यम्)
Expanded; dispersed.	^{mfn mfn} 38. प्रथङ् प्रसृते
Deposited.	^{mfn 6 mfn} व्यस्त निस्तष्टे
Multipplied.	^{mfn 7 mfn} गुणिताहते
Plastered.	^{mfn mfn} निदिग्धोपचिते
Hidden.	^{mfn mfn} गूढ गुप्ते
Pounded.	^{mfn e mfn} गुण्डित रूपिते
Melted.	^{mfn mfn} 39. झुताः श्वदीर्घे
Raised, held up.	^{mfn 8 mfn} उद्धृष्टे
Suspended in a swing.	^{mfn mfn} काचित शिखिते

1 आ —. 2 आ —. 3 आ —. 4 ई —. 5 — त.

6 आ —. 7 उ —. 8 उ —.

* Or ग्रथितं. Also गुम्फितं and गुम्फितं. b Or मर्दितं. Like-
wise स्रवितं. c Also, obtained. d And क्षाप्तं. e Or शिखितं.

	<i>mfn mfn</i>
Smelled.	घ्राण घ्राते
	<i>mfn mfn</i>
Smear'd, anointed.	दिग्ध लिप्ते
Drawn; raised from a deep place.	<i>mfn 1 mfn</i> समुदत्तोद्भूते (समे)
	<i>mfn mfn mfn mfn 2 mfn</i>
Surround- ed. a	40. वेष्टितं (स्यात्) बलघ्नितं सम्भोतं रुद्धमावृतम्
	<i>mfn mfn</i>
Bent, crook- ed.	रुद्ध भुग्ने
	<i>mfn mfn 3 mfn b mfn</i>
Sharpened, whitt'd.	(ऽथ) निश्चित द्युत प्रातानि तोजिते
	<i>mfn mfn</i>
Mature.	41. (स्याद्) विनाशोन्मुखं पक्वं
	<i>mfn mfn mfn</i>
Ashamed.	शोण श्रोत्रौ (तु) लज्जिते
	<i>mfn mfn mfn c</i>
Chosen; ap- pointed.	वृत्ते (तु) वृत्त वाष्टनौ
	<i>mfn d mfn</i>
Joined; an- nexed.	संयोजित उपार्द्धितः
	<i>mfn mfn mfn</i>
Attainable.	42. प्राप्यं गम्यं समासायं
	<i>mfn mfn mfn mfn</i>
Flowing, dropping	स्रन्न रीणं सुतं सुतम्
	<i>mfn mfn</i>
Arranged; or leaped. c	सङ्गृह्य (स्यात्) सङ्गृहिते
	<i>mfn mfn</i>
Detested.	इव गीतः व्यासगसेणः

१ उ—.

२ आ—.

३ शात.

* Some restrict the two first terms to signify encompassed; and the other three, secured from access. ^b Also निश्चित. ^c Some, disallowing the root of this word, read द्यावृत्तः. Also व्यावृत्तः. ^d Or संयोजितः. ^e Or, as otherwise interpreted, brought in contact.

Variations, multiform.	^{mfn} 43. विविधः (साद्) वज्रविधो नानाहयः एधग्विधः
Censured, blamed.	^{mfn} अवरोहो ^{mfn} धिक्कृत (साप्) ^{mfn} अवधस्ता ^{mfn} अवचूर्णितः
Coarsely pounded.	^{mfn} 44. अनायासकृतं फाणं ^{mfn} खनितं ^{mfn} धनितं (समे)
Diluted decoction. b	^{mfn} बद्धे सन्दानितं ^{mfn} मूतमुदितं ^{mfn} सन्दितं ^{mfn} सितम्
Sounded; making a noise.	^{mfn} 45. निष्पक्वे कथितं ^{mfn} (पाके क्षीराज्यपयसां) शृतम्
Bound.	^{mfn} निर्वाणो (मुनिवक्रपादौ) ^{mfn} निर्वात (स्तु २ निले)
Decocted.	^{mfn} 46. पक्वं परिखते ^{mfn} गूतं हन्ने ^{mfn} मोढ (न्तु) मृ तं
Fooded. c	^{mfn} 47. पक्वं परिखते ^{mfn} गूतं हन्ने ^{mfn} मोढ (न्तु) मृ तं
Departed. f	^{mfn} 48. पक्वं परिखते ^{mfn} गूतं हन्ने ^{mfn} मोढ (न्तु) मृ तं
Become cane. g	^{mfn} 49. पक्वं परिखते ^{mfn} गूतं हन्ने ^{mfn} मोढ (न्तु) मृ तं
Mature, ripe.	^{mfn} 50. पक्वं परिखते ^{mfn} गूतं हन्ने ^{mfn} मोढ (न्तु) मृ तं
Passed (as odour).	^{mfn} 51. पक्वं परिखते ^{mfn} गूतं हन्ने ^{mfn} मोढ (न्तु) मृ तं
Passed (as urine).	^{mfn} 52. पक्वं परिखते ^{mfn} गूतं हन्ने ^{mfn} मोढ (न्तु) मृ तं
Nourished.	^{mfn} 53. पक्वं परिखते ^{mfn} गूतं हन्ने ^{mfn} मोढ (न्तु) मृ तं
Borne. h	^{mfn} 54. पक्वं परिखते ^{mfn} गूतं हन्ने ^{mfn} मोढ (न्तु) मृ तं
Vomited.	^{mfn} 55. पक्वं परिखते ^{mfn} गूतं हन्ने ^{mfn} मोढ (न्तु) मृ तं

1 उ—.

2 उ—.

- * Also अपधस्ता.   b Made by an extemporary and simple preparation.   c And मूर्ख.   d उदितं.   e Water, milk, or liquid butter.   f As a saint who has attained beatitude, a fire which is extinguished, a beast which is infirm, &c.   g Wind no longer blowing.   h Also patient.   i Likewise उदानं and उदानं or उदान्तं.

- Tamed, sub-
dued or
trained. 47. दान्त्वं (स्त्रु) दमिते ^{mfn} ^{mfn}
- Pacified,
appeased. शान्तः शमिते ^{mfn} ^{mfn}
- Asked, re-
quested. प्रार्थिते श्रितः ^{mfn} ^{mfn}
- Made
known. ज्ञप्त (स्त्रु) ज्ञपिते ^{mfn} ^{mfn}
- Covered. कृन्नश्वादिने ^{mfn} ^{1 mfn}
- Worshipped,
revered. पूजिते श्रितः ^{mfn} ^{mfn}
- Filled : full. 48. पूर्य (स्त्रु) पूरिते ^{mfn} ^{mfn}
- Tired, fa-
tigated. क्लिष्टः क्लिशिते ^{mfn} ^{mfn}
- Finished. अवसिते सितः ^{mfn} ^{2 mfn} ^{mfn}
- Burnt. ध्रुष्ट ध्रुष्टेऽपिता दग्धे ^{mfn} ^{mfn} ^{mfn}
- Pared ;
made thin. तथ तथै। तनूयते ^{mfn} ^{3 mfn} ^{mfn}
- Pierced. 49. वेधितच्छ्रित्तौ बिद्धे ^{mfn} ^{mfn} ^{mfn}
- Judged, dis-
cussed. विन्न विन्नौ विचारिते ^{mfn} ^{mfn} ^{mfn}
- Gloomv,
obscured. निःप्रभे विगतः शोकौ ^{mfn} ^{mfn} ^{mfn}
- Liquid. विलोने विभुत भुतौ ^{mfn} ^{mfn} ^{mfn}
- Accom-
plished. 50. सिद्धे निष्ठे नित्यज्ञौ ^{mfn} ^{mfn} ^{mfn}
- Split. दारिते भिन्न नैदितौ ^{mfn} ^{mfn} ^{4 mfn}
- Woven. ऊतं सूतमृतं (चेति त्रितयं तन्मुसन्वते)

Sainted, honored.	51.	(स्माद्) अर्चिते नमस्वितं नमस्वितम्पचायित् अर्चितम् m f n m f n m f n 1 m f n m f n
Served, adored.		वरिवसिते वरिवसितमुपासित (त्रि) पचरितं (च) m f n m f n 2 m f n 3 m f n
Suffering pain.	52.	सन्तापित सन्तपे! धूपित धूपायितौ (च) दून (ञ) m f n m f n 4 m f n m f n m f n m f n
Pleased, glad, con- tent.		हृष्टे मत्तस्तप्तः प्रहृष्टः प्रमुदितः प्रीतः m f n m f n m f n m f n m f n m f n m f n
Cut.	53.	किन्नं क्वातं लूनं कूतं दातं दितं कितं दृक्कम् m f n m f n m f n m f n m f n m f n m f n
Fallen.		खस्तं धस्तं अष्टं खात्रं पन्नं चुतं गलितम् m f n m f n m f n m f n 5 m f n m f n
Obtained.	54.	लब्धं प्राप्तं विन्नं भावितम्सादितं (च) भूतं (च) m f n m f n 6 m f n m f n m f n
Sought.		अन्वेषितं गवेषितम्न्विष्टं मार्गितं मृगितम् m f n m f n m f n m f n m f n m f n 7 m f n
Wet; moist- ened.	55.	आर्त्रं सार्त्रं क्लिन्नं तिमितं स्त्रिमितं समुन्नमृतं (च) m f n m f n m f n 8 m f n m f n m f n
Preserved, saved, guarded		चातं चाणं रक्षितम् दितं गोपायितं (च) गुप्तं (ञ) m f n 9 m f n m f n m f n m f n
Disregard- ed, despis- ed.	56.	अवगणितमवमत्! अवपाते अवमानितं (च) परिभूते m f n m f n m f n m f n 10 m f n
Abandon- ed, left.		त्यक्तं ह्योनं विधुतं समुन्वितं धूतमृष्टम् m f n m f n 11 m f n m f n 12 m f n 13 m f n m f n
Spoken, said.	57.	उक्तं भाषितमुदितं जल्पितमाभ्यातमभिहितं लपितम्

1 का— 2 उ— 3 उ— 4 ट— 5 आ— 6 अ—
7 उ— 8 अ— 9 अ— 10 उ— 11 उ— 12 आ—
13 अ—

$m f n$ $m f n$ $m f n$ $m f n$ $m f n$ $l m f n$ $m f n$

Known,
understood.

बुद्धं बुद्धितं मनितं विदितं प्रतिपन्नमयसिता इव गते
mfn   *2mfn*   *3mfn*   *4mfn*   *mfn*

Promised.

58. ऊरोक्षतमरुक्षतमक्षीक्षतमाश्रुतं प्रतिज्ञातम

mfn mfn mfn mfn $6mfn$ $6mfn$

सङ्कीर्णं समिधितं संश्रुतं समाहितोऽपश्रुतोऽपगतम्

$m f n$ $m f n$ $m f n$ $m f n$ $m f n$ $m f n$ $7 m f n$

Praised.

59. ईलित शुस्त पणायित पनायित प्रणत प्रणित पनितानि

$m f n c$ $m f n$ $m f n$ $8 m f n$ $9 m f n$

अधिगोर्णं वर्णिता ऽभिष्टुतेडितानि स्तुता (र्थानि)

m f n m f n m f n d m f n m f n e m f n m f n

$$\hat{d}_{i,j} = \frac{1}{n} \sum_{k=1}^n d_{i,j}^{(k)}$$

60. भक्षितचर्वित लिप्त प्रत्यवसित गिलित खादित प्लातम

mf n   mf n mf n f mf n   mf n   mf n   mf n

अभ्यवहता अजग्ध यस्त ग्लस्ता अशितं भुक्ता

mf n w   mf n h   mf n i   mf n j   mf n k   mf n l

Conclusions

61. क्षेपिष्ठ क्षोदिष्ठ प्रेष्ठ वरिष्ठ स्थविष्ठ वंहिष्ठा:

(क्षिप्र क्षुद्रा भीष्मित एषु पोष वज्रज प्रकर्षार्थः)

m f n m   m f n n   m f n o   m f n p   m f n q   m f n r

62. साधिष्ठ त्राधिष्ठ स्फेष्ठ गरिष्ठ ह्रसिष्ठ वृन्दिष्ठाः

(वाढ व्यायत बङ्ग गुरु वामन रुन्दारकातिशये)

१ अ—, २ उ—, ३ अ—, ४ आ—, ५ उ—,
६ उ—, ७ त—, ८ इडित, ९ सत.

* And उरीक्षितं.

^b Also प्रतिश्रुतं.

* And मीथे.

^d Likewise *লীট*.

• And गिरितं.

f Also जरा.

* Most

quick.

^b Most small.

¹ Most dear.

1 Most large.

^k Most corpulent.

¹ Most numerous.

^m Most hard.

" Most

long.

• Most firm.

^F Most heavy.

^a Most short.

* Must

abundant.

CHAPTER III.

1. (प्रकृतिप्रत्ययाद्यर्थैः सङ्कीर्णं लिङ्गमुन्नयेत्)

Action.	^{1 n a f} कर्म क्रिया	
Continual.	^b	^{m f n c} (तत्सात्वत्ये गच्छेत्) अपरस्परः
Totality.	2. (साकल्यासङ्गवचने) पारायण	^{n d}
Adherence, attachment.		^e पराध
Willfulness, independence.	^{f ff} यदृच्छा स्वरिता	
Vain and causeless state.		^g (हेतु शून्या त्वात्मा) विलक्षणम्
Quiet.	3. शमय (स्तु) शमः शान्तिर	^{h i j}
Self-command.		^k दान्ति (स्तु) दमना दमः
Approved occupation.	^l अवदानं (कर्मवृत्तिं)	^{m n}
A desirable gift.		^{o p} काम्यदानं प्रवारण

1—न.

2—ति.

- One authority makes this term masc. and neut. in both its acceptations, of action and of act. Others add, in both genders, कर्मः, and कर्म. ^b In respect of action. ^c Adjectively अपरस्परः, राः, रं. Adverbially, —रं. ^d Invariably neuter even with nouns of other genders. ^e Some read तुरायणं or त्वरायणं. ^f Also स्वरिता. ^g Absence of passion. ^h Endurance of the pain of austerities. ⁱ Some interpret this an act accomplished. ^j Also अपदानं. ^k Likewise प्रद्वारणं.

Subduing by charms. ^a	4. वशक्रिया संवदनं ^{f nb}	
Magic. ^a		मूलकर्म ¹ⁿ (तु) कार्मणम् ⁿ
Tremor. ⁿ	विधूननं विधुवनं ^{nc}	
Satisfaction. d		तर्पणं प्रोखनां ^{n n n} इवनम् ^{nc}
Warding off a blow.	5. पर्याप्तिः (स्यात्) परित्राणं हस्तवारणं (मित्यपि) ^{f n nc}	
Sewing. ⁿ	सेवनं सीवनं स्यूतिरु ^{2f}	
Tearing, rending. ⁿ		विदरः स्फुटनं ^{nf f} भिदा ^f
Curse, im- precation. ⁿ	6. आक्रोशनमभीयक्रु ^{3mg}	
Sensation, perception. ⁿ		संवेदे ^m वेदना (न ना) ^{fn}
Co-extending, pervading. ⁿ	सम्मूर्च्छनमभियाप्तिरु ^{4f}	
Begging. ⁿ		याज्जा भिक्षा ^{f f fn} इधना ^{fn} इधना
Cutting. ⁿ	7. वर्जनं ह्येदने ⁿ	
Courtesy ; welcome or adieu. h		(इय दे) आनन्दनं राभाजने ^{ni nj}
Received doctrine. k	आप्रचनम् ⁿ	
Loss. ⁿ		(अथा) आयः सम्प्रदायः ^{5m m}
		क्षये क्षिया ^{m j}

¹—नु. ²—ति. ³अ— ⁴—ति. ⁵आ—

^a Bringing into one's power by drugs, charms or incantations ;
or the drugs and charms by which that is effected. ^b Or संवदना.
Also संवदनं. ^c And विधुवनं. ^d Whether the act of pleasing
or the state of being pleased. ^e Or हस्तधारणं. ^f And स्फुटनं.
^g Likewise अभियक्रुः. ^h Civility in receiving a friend, or in tak-
ing leave of him : embracing, friendly inquiry, adieu. ⁱ And आय
नक्षत्रं. ^j Also खभाजनं. ^k Transitional and right.

Taking. a	^{m m} 8. यच्चे याच्चे
Wish, desire.	^m वशः कान्ते ^{1 f}
Protection, defence.	^{mh 2 n} रक्षास्त्राणे
Sound, noise.	^{ms} कश्ये
Perforation, piercing.	^{m m} बधे ¹ बधे
Maturity.	^{f m} यथा याके ^{3 f}
Calling; challenging.	^m ह्वो ह्वो ^{4 f}
Engaging, appointing.	^m वया वया ^{5 f}
Combustion, burning.	^{m m} 9. ओषः ज्ञेवे
Guiding, directing.	^{m m} नयो नाये ^{6 f}
Wearing, growing old.	^f ज्यानिर्जाणे ^{7 f}
Whirling, going round.	^{m 6 f} धमे धमे
Increase, growth.	^{f 7 f} स्फातिहो
Fame, notoriety.	^{f 8 f} प्रया ग्यातो
Touch, contact.	^{f 9 f} स्पर्शः पृष्ठा
Oozing, dripping.	^{m f f} खवः खवे

1—ति. 2 चा—. 3—ति. 4—ति. 5 जोषि.
6—मि. 7 वृद्धि. 8—ति. 9—ति.

* Whether by seizure or acceptance.

^b Some read रक्षा.

^c Also वशः.

^d Prevailing on a person to undertake a business.

Both terms also signify requesting, and encompassing. ^e Also प्रोषः.

^f And खवः. Also खवः.

Thriving.	10. ^{f a} ^{1 f} यथा समञ्जो	^{n b} ^{n c}
Throbbing.		^{2 f} ^f स्फुरणं स्फुरणे
True knowledge.		प्रमितौ प्रमा
Bringing forth (as young).	^f ^m प्रसूतिः प्रसवे	^{m d} ^m
Porting forth ; as- persion.		खेजते प्राधारः
Fatigue.		^m ^m कामथः काम
Excellence.	11. ^m ^m उत्कर्षोऽतिशये	^f ^m
Union, junction.		सन्धिः श्लेषे
Refuge ; asylum.		^m ^{m e} विषय आश्रये
Sending ; directing. f	^{3 f} ⁿ क्षिपायां क्षेपणं	^f ^{4 f d}
Swallowing.		गौरिणि गिरौ
Effort, exertion.		^{n h} ^{5 m} गुरणमुद्यमे
Raising.	12. ^m ^m उन्नाय उन्नये	^m ⁿ
Reliance ; taking re- fuge.		आयः अयणे
Conquest, victory.		ⁿ ^{m i} जयने जयः

1—क्रि. 2—ति. 3—पा. 4 गिरि. 5 उ—.

- * Some read विधा. ^b And स्फुरणं or स्फोरणं. Also स्फुरः
and स्फुरणा. ^c Likewise स्फारणं. ^d And चेतः. ^e Or आश्रयः.
^f Also interpreted passing away time. ^g Also मिलिः and मिलनं.
^h Likewise गूरणं and गौरणं. ⁱ According to another reading,
जपनं, जपः, inaudible repetition.

Discourse,
speech.^m निगादे^m निगदेPride.^a^m मादे^m मद

Regret.

^m उद्देग^m उद्देगेTrituration
of perfumes.^m 13. विमर्दनं परिमले^mConferring
of a benefit,
^b^{1 m} भुय^{2 m} भुयतिरनुयहः

Disavour.

^{m c} नियह (स्तद्विखडः स्माद्)Attack,
onset. d^m अभियोग (स्) भियहः^{3 m}Climbing of
the fist.^m 14. मुष्टिबन्ध (स्) संयाहे^mAffray,
assault. e^m डिम्मे डमर विज्ञवै^{m f}Ligament,
fetters.^a बन्धनं^f प्रसितिष्ठारः^{4 m g}Morbid
heat. h^{m i} स्पर्शः^{5 m j} स्पष्टोपततरि^{6 m}

Injury. k

^{a m} 15. निकारो विप्रकारः (स्माद्)Hint, sign,
token. l^m आकारस्त्वङ्ग इङ्गितः^{7 m}

1—त्ति. 2 अ—. 3 अ—. 4 चार. 5 छट्.
6 उ—त्त. 7 इ—.

^a Also joy. ^b By doing good, or by preventing ill. ^c Or
वियहः. Also, according to a varied reading, निरोधः and विरोधः;
but here a different acceptation is intended: viz. restraint or confine-
ment. ^d Some explain this, a challenge to fight. ^e A conflict
without weapons. Also terrifying the enemy by shouts or gestures.
Likewise devastation and predatory or irregular war. ^f And डामरः.
^g Some read स्मारः, and connect it with the next article. ^h The
jme is by some divided into three articles, instead of two: viz. liga-
ment; business of a scout or spy (चारः स्पर्शः); morbid heat. ⁱ Also
स्पर्शः. ^j Or स्पष्टो (स्वट्). ^k Also wickedness. ^l Indication
of sentiment.

Change of form. a	^m परिणामो ^m विकारो ^f (हे समे) ^{1 f} विहति विक्रिये
Loss.	16. ^m अपहार (स्व) ^{2 m} पचयः
Assemblage. b	^m समाहारः ^m समुच्चयः
Abstraction. c	^m प्रत्याहार ⁿ उपादानं
Waiting for pleasure.	^m विहार (स्तु) ^m परिक्रमः
Robbery. d	17. ^{m e} अभिहारो ⁿ अभियहणं
Extraction.	^m निर्हारो ⁿ अभ्यवकर्षणम्
Imitation.	^m अनुहारो ^m अनुकारः (याद्)
Expenditure.	(अर्थस्याग्रमे) ^m वयः
Stream. f	18. ^m प्रवाह (स्तु) ^f प्रवृत्तिः (स्यात्)
Going forth, issuing.	^m प्रवहो ^m (गमनं वहिः)
Forbearance. g	^m नियमो ^m वियमो ^m यमो ^m यमः ^m संयाम ^m संयमो
Incantation to destroy.	19. ^{3 n} हिंसाकर्मा ^m अभिचारः (स्याज्)
Waking, watching.	^{f h} जागृत्या ^{m f} जागरा (दयोः)

1—या.

2 अ—.

3—न्.

* Some distinguish the terms, making the two first signify a total change, and the other two a partial or temporary alteration. ^b Gathering together in fact, or in thought. ^c Restraining the organs of sense. Also abridgment. ^d Or seizure in one's presence. ^e Likewise अभ्याहारः. ^f Or continual flow. Likewise commencement of action. ^g This line is by some divided into three articles: the two first terms signifying various distress; the two next decrease; and the two last, forbearance. ^h Also जाग्रिया and जागृतिः. Likewise जागरणं.

Obstacle,
impedi-
ment.विघ्नो^m उत्तरायः^m प्रत्यहः^mContiguous
support, a(स्याद्) उपघ्नो^m इत्तिकाश्रये^m

Enjoyment.

20. निर्वेष्ट^m उपभोगः^m (स्यात्)Encom-
passing;
surround-
ing.परिसर्यः^m परिक्रिया^m

Separation.

विधुर^m (न्तु) प्रविक्षेणे^mMeaning,
intention.अभिप्रायस्कन्द आशयः^mAbridg-
ment.21. संक्षेपणं^m समसनं^mContradic-
tion.पर्यवस्था^{f c} विरोधनम्^mPerambula-
tion, dपरिसर्या^{f c} परोसारः^m

Stay.

(स्याद्) आस्था^f (त्वा) सना^{2 f} स्थितिः^m

Diffusion.

22. विस्तारो^{m f} वियहो^m व्यासः^m

Proximity.

(सु च शब्दस्य) विस्तरः^mRubbing of
the person.(स्यान्) मर्दनं^m सम्वाहनं^mDisappear-
ance.विनाशः^m (स्याद्) अदर्शनम्^mAcquaint-
ance.23. संस्तवः^m (स्यात्) परिचयः^m

Spreading.

प्रसर^m (स्तु) विसर्पणम्^m

Scarcity.

नीलाक^m (स्तु) प्रयासः^m (स्यात्)

Proximity.

सन्निधिः^{m f} सन्निकर्षणम्^m

1 क—.

2 आ—.

° As a tree, of a creeper.

° Also neut, क्त्वं: (स).

° And

प्रत्यवस्था.

d Moving about, on the ground: some interpret it near

approach.

° Or परोसर्याः.

! And विस्तरः.

° Also सन्निधिः.

Reaping. 24. लवो^m ऽभिलावो^m लवनेⁿ

Winnowing,
cleaning.

निष्पावः^m पवनेⁿ पवः^m

Occasion,
opportunity.

प्रस्तावः^m (स्याद्) अवसरः^m

A shuttle. a

त्रसरः^{m h} सूत्रवेष्टनम्ⁿ

First pregnancy of
cows. c

25. प्रजनः^m (स्याद्) उपसरः^m

Affectionate solicitation.

प्रश्रय^{m d} प्रणयौ^m (समौ)

Intellectual
faculty e

धीशक्तिर्निक्रमो^{f 1 m}

Difficult
progress f

(ऽस्त्री तु) संक्रान्तेर्दुर्गसंचरः^{m n d m h}

Act tending
to a main
object.

26. प्रत्युत्क्रमः^{m i} प्रयोगार्थः^{m j}

Beginning.

प्रक्रमः^m (स्याद्) उपक्रमः^m

(स्याद्) अभ्यादानमुद्घात आरम्भः^{n 2 m 1 m}

Haste,
hurry.

संघमत्सरा^{m 3 f m}

¹ नि—.

² उ—.

³ ल—.

* Also act of weaving. ^b Or तसरः. ^c Some interpret it, the season of impregnation. Others explain it, the first going of a cow to a bull; or the first impregnation; or simply her impregnation by the bull, or her pregnancy. ^d Also प्रसरः. ^e Power of the understanding: as attention, comprehension, reasoning, &c. ^f Towards a place scarcely accessible. ^g And संक्रमः. ^h Likewise संचरः. ⁱ Or प्रत्युत्क्रान्तिः. ^j Some read प्रयुद्धार्यः; and explain this article, beginning of battle; others interpret it, war or combat. ^k Some divide this article; making the two first terms signify a first beginning, and the three last a commencement in general: others explain the two first, a beginning; and the three last, a thing begun. ^l Also उपोद्घातः. ^m And तरिः.

- Impedi-
ment. 27. प्रतिबन्धः प्रतिष्ठम्भो^{m m a}
Causing to
descend. अवनाय (स्तु)^{m b n c} निपातनम्
Apprehen-
sion. d उपलम्भ (स्तु)^{m m} अनुभवः
Smearing. e समालम्भो^{m m} विलेपनम्
Separation
of lovers. f 28. विप्रलम्भो^{m m} विप्रयोगो
Liberality. विलम्भ (स्तु)^m तिसर्जनम्^{1 n}
Celebrity. विश्रव (स्तु)^m प्रविख्यातिर्^{2 f h}
Attention. अवेक्षा^f प्रतिजागरः^m
Reading;
lecture. 29. निपाठ निपठौ पाठे^{m m m}
Witness. i तेमस्तेमौ ससुन्दने^{m m n}
Distress,
from dis-
ease, &c. आदीनव^{m 3 m m} खा^m क्षो^mभे
Meeting;
union. मेलके सङ्ग सङ्गमौ^{m m m k}
Research. 30. सम्योत्क्षणं विवचनं मार्गणं मृगणा मृगः^{n l n n n m m}
Embrace. परिभ्रमः^{m n} परिष्वङ्गः^m संश्लेषःⁿ उपगृह्णनम्^m
Sight; see-
ing, looking. 31. निर्वर्णनं (तु) निश्चयानं दर्शनान्मो^{n n n n n m m} कनेद्यगःⁿ
1 अ— 2—ति. 3 आ— 4—न. 5 आ— 6 इ—
a Likewise विलम्भः. b And अवनयः. c Or निपातनम्.
d Conception otherwise than from memory. e With saffron, sandal-
wood, &c. f Also solitude, and disagreement. g Some explain
it, appointing, engaging. h Also प्रतिख्यातिः. i One explains this,
wet. j Or आश्रवः. k Also सङ्गमं, and साङ्गमः. l Likewise
अन्वोत्क्षणं, and अन्वेष्टनं, or गवेषणं. m Some read मृगया. n Or
परीरम्भः. o According to another reading, आलोकाः and लक्षणः.

Rejection;
disallow-
ance.

ⁿ ⁿ ^m ^f
प्रव्याख्यानं निरसनं प्रव्यादेशे निराकृतिः

Watching
alternately.

^m ^m
32. उपशयो विशय (ख पर्य्यायग्रयनार्थकौ)

Censure, re-
proach. a

ⁿ ^{f b} ^{f c} ^f
अर्त्तनं (च) कृतोया (च) हृणीया (च) दृण् (यैक्ते)

Contrariety;
opposition.

^m ^m ^m ^{m e}
33. (स्याद्) व्यत्यासो विपर्य्यासो व्यत्यय (ख) विपर्य्यये

Transgres-
sion. f

^m ^m ^m ^m
पर्य्ययोऽतिशय (स्तस्मिन्) इतिपात् उपात्ययः

Mission af-
ter calling. h

ⁿ
34. (प्रेषणं यत्तमाह्वय तत्र स्यात्) प्रतिशासनम्

Place where
the priests
stand. i

^m
(स) संस्तरः (क्रतुषु या स्तुतिभूमिर्द्विजन्मनाम्)

A carpen-
ter's work-
bench.

^m
35. (निधाय तद्यते यत्र काले कालं स) उद्वनः

Tool for
cutting corn
and grass. j

^m ^{m k}
स्तम्बघ्न (स्तु) स्तम्बघनः (स्तम्बे येन निह्नयते)

An anger. l

^m
36. आविधे (विध्यते येन तत्र)

Room, r,
circular.

^m
(विध्वक्त्रमे) विधः

Winnowing
of corn. m

^m ^m
उत्कार (ख) निकार (ख) हौ धान्योत्क्षेपणार्थकौ)

* One commentator remarks, that two of these terms, कृतोया and हृणीया, which properly signify shame, are here inserted by mistake. ^b Also रोज्या. ^c Likewise हृणिया and ह्रिणीया or हृणीया.

^d One interprets this, misapprehension. ^e And विपर्य्यायः. ^f Some make the four terms, others the two first of them, synonymous with the preceding. ^g And पर्य्यायः. ^h Sending of a servant on an errand after calling him.

ⁱ At a solemn act of religion; reciting hymns and prayers. ^j For eradicating clusters of gramineous plants: some say for cutting the stalks: others explain the term a basket to re-

ceive heads of Indian corn, &c. ^k Also स्तम्बघनं, — नी. ^l Turn-

ed by a string. ^m Or piling it up.

Swallow- ing, &c. a	^m 37. निगारे ^{1 m} ऽहार विक्षावे ^m ऽहाहा ^{2 m} (स्तु गरणादिषु)
Stopping, ceasing.	^{3 f} आरब्ध ^{4 f} वरति ^{5 f} विरतय ^{m b} उपरामे
Spitting.	^{m f c} (वा स्त्रियां तु) निष्ठेवः
	^f 38. निष्कृति ^{6 n} निष्ठेवनं ⁿ निष्ठोवनं (मित्यभिन्नानि)
Speed.	ⁿ जवने ^{f d} जूतिः
Conclusion.	^f साति (स्त्व) ऽवसाने (शब्दा)
Fever.	^m (अथ) ज्वरे ^f जूतिः
Driving of cattle.	^m 39. उदज (स्तु) पशुधेरणम्
Curse.	^m अकरणि (रित्यादयः शापे)
Aggregate patrony- mick. g	^{7 n} (गोत्रान्तेभ्यस्तस्य दृन्दमित्ये) पगवका (दिकम्)
Multitude of leaves and pies. h	^m 40. आप्ठिकं ^m शाष्कुलिक (मेवमाद्यमचेतसाम्)

1 उ — . 2 उ — . 3 — ति. 4 अ — . 5 — ति.
6 नि — . 7 औ — क.

^a The four terms, here exhibited, differ in signification. निगारः, swallowing. उद्धारः, vomiting. विक्षावः, cough; some say, sound. उद्हाहः, taking up: also, replying in argument. ^b Or उपरमः.
^c Fem. निष्ठेवा. Some say, also neuter निष्ठेवं. ^d Likewise युतिः. Some add उत्तिः and अवनं. ^e End of action. ^f So similar terms of imprecation. As अजननिः, अजीवनिः, अवयाहः, नियाहः, &c. Ex. तस्याजीवनिरेवासु, May he not live! ^g Instanced in the text; आपगवकं, a multitude of descendants of UPAGU. So गार्गकं, a multitude of descendants of GARGA. दाक्षकं, —of DACSHA. ^h Res-pectively: stated as instances of nouns of multitude of inanimate things.

- Multitude
of boys. ^{na} (माणवानान्तु) माणयं
- of coadjutors. ^f (सहायानां) सहायता
- of ploughs. ^f 41. हल्या (हलानां)
- of priests. ⁿ ⁿ ब्राह्मण वाडये (तु दिजन्मनाम्)
- of ribs and back-bones. ⁿ ⁿ (हे पर्शुकानां एकाणां) पार्श्वं एकर (मनुक्रमात्)
- of threshing floors. ^f ^f 42. (खलानां) खलिनो खल्या (ऽए)
- of men. ⁿ (ऽय) मानुष्यकं (वृणाम्)
- of villages, &c. c. ^f ^f ^f ^f ^f ग्रामता जनता धूम्या पाश्या गल्या (एचक् एचक्)
- of thousand, &c. d. ⁿ ⁿ ⁿ ^{1 n} 43. (अपि) साद्यच्च कारोष चार्मण्यर्वणा (दिकम्)

1 आ—ख.

^a Some read मानयं. ^b Respectively. ^c In order: multitude of people; accumulation of smoke; abundance of fetters; great quantity of reeds, (or multitude of ropes or of throats: for गल has all these senses.) ^d In order: multitude of pieces of dry cow-dung; abundance of hides (or of shields); collection of prayers and incantations delivered by the sage AT'HARVAN: besides other similar terms: as वार्मण्यं, assemblage of coats of mail; वार्मिण्यं, multitude of men in armour; चार्मिण्यं; — of men holding shields, आङ्कारं; — of burning or burnt coals; क्षेत्रं, — of fields.

CHAPTER IV.

SECT. I.

1. (नानार्थाः केपि कान्तादिवर्गेष्वेवात्र कीर्तितः)

भूरि प्रयोगा ये येषु पर्यायेष्वपि तेषु ते)

1 Sky, ether.
2 Heaven.

2. (आकाशे त्रिदिवे) नाका

1 World.
2 People.

लोक (सु भुवने जने)

1 Verse.
2 Glory.

(यद्ये यशसि च) श्लोकः

1 Arrow.
2 Sword.

(शरे खड्गे च) सायकः

1 Shakal.
2 God of water.

3. जम्बुकौ (क्रोष्टु वरुणौ)

1 Fried rice flattened.
2 Infant.

पशुकौ (चिपिटाभकौ)

1 Night, look.
2 Light.

आलोकौ (दर्शनेद्यौतौ)

1 A double drum.
2 A large drum.

(भेरी पटङ्गम्) आनकौ

1 Mark.
2 Flank.

4. (उत्सङ्ग चिह्नयोर्) अङ्कः

1 Spot.
2 Detachment.

कलङ्कौ (ऽङ्गापवादयोः)

* Or शायकः. Some read शारकः. ^b Some reverse the interpretation: one of these instruments is a large drum beaten at both extremities; the other, at one end only. ^c The side above the hip, where women place young children in carrying them. Also 3 A cypher or figure. 4 An act of a drama. 5 Variegated or spotted.

1 A carpenter. 2 The chief of snakes. a

^m
तक्षकः (नागबर्हिकोर)

1 Crystal. 2 The sun. b

¹³
अर्कः (सादिकसूर्ययोः)

1 Wind. 2 *Brahma*. 3 Sun. 4 Soul.

5. (मायते वेधसि ब्रह्मे पुंसि) कः

5 Head. 6 Water. c

^m
कं (शिरोऽमुनोः)

1 Shrivelled grain. 2 Breach. d

^m
(म्यात्) पुत्रक (स्तुब्धान्ये संक्षेपे भक्तसिक्कके)

1 An owl. 2 Root of a tank. e

6. (उलूके करिणः पुष्कमूलीयान्ते च) येवकः

Water pot. f

^{m n}
(जमण्डलो च) करकः

A *Buddha* or saint. g

^m
(सुगते च) विनायकः

1 Cubit. h
2 A span.

^m
7. किष्कु (हस्ते वितलो च)

Scorpion. i

^m
(शूयकोटे च) वृश्चिकः

An integral part. j

^m
(यत्तिकूले) प्रतीक (स्त्रिध्वेकदेशे च पुंमयम्)

^a Or of demi-gods shaped like snakes, abiding in the infernal regions. Also 3 Speaker of the prologue to a drama. ^b Also 3 Asclepias gigantea. 4 Copper. 5 A title of *Indra*. ^c Also 7 Joy. ^d Others say, 2 Celerity. 3 Lump of boiled rice. ^e That is of an elephant's tail. ^f Especially a hollow Coconut, or gourd. Also m. f. 2 Hail. m. 3 Pomegranate. 4 A bird (Curlew.) m. n. 5 A box to hold beetle-leaf. ^g Also 2 Title of GANESA. 3 Title of YAMA. 4 Name of VISHNU's eagle. 5 A spiritual teacher. 6 Obstacle; difficulty. ^h Whether the measure, or the forearm. ⁱ The insect; as well as the sign of the zodiac. Also, 2 The month during which the sun is in Scorpio. Likewise, 3 A crab. 4 A hairy caterpillar. 5 Name of a tree, (*Vangueria Spinosa*). ^j And m. f. n. 2 Contrary; not consonant. 3 Inverse.

1 Gentian. a
2 A fragrant
grass. b

Sorts of Cucurbitaceous plants. c

8. (स्याद्) भूतिक (न्तु भूनिम्बे कत्तूखे भूस्तूखे ऽपि च)

(ज्योत्स्निकायां च घोषे च) कौषातक्य

(इय कटफल)

A white sort of Mimosa. e

9. सिते च खदिरि^m सोमवल्कः (स्याद्)

(इय सिद्धके

1 Incense.
2 Meal of
sesame. f

तिलकल्केच) पिण्याके।

वाङ्मोकं (रामटे ऽपि च)

1 INDRA.
2 Viduina.
3 Owl. i

10. (महेन्द्रगुणुलूकयालयादिषु) कौशिकः

(रुक्तायशस्वास्त्रा) तक्कः

(स्वस्थे ऽपि) चुल्लक (स्निपु)

1 Disease.
2 In.
3 Leaf. k

Small. l

¹—को.

² अ—.

* Gentiana Chirayta, Roxb.   ^b Andropogon Schoenanthus: and another kind. Some, varying the interpretation, make this a name of the *Câyaphal*.   ^c Vitzl. 1 Trichosanthes dioeca.   Luffia Pentandra and Acutangula, R. Likewise 3 Achyranthes aspera. Also

4 Night.   ^d And कौषातको.   ^e Also 2 the *Câyaphal*.   ^f Likewise 3 Oilcake of sesame. 4 Asafoetida. 5 Saffron.   ^g Also 2 Saffron. And m. 3 Name of a country. 4 Horse bred in that country. 5 Man of a low tribe.   ^h And वाङ्मोकं, वाहिकं, or वङ्मोकं.

ⁱ Also 4 Snakecatcher. Likewise 5 Ichneumon (viverra mungo). 6 Title of VISWAMITRA. 7 Skilled in dictionaries. And ^f कौशिकी.

8 Title of GAURI. 9 Name of a river in Bengal. Or कौशिकः

—को.   ^k Also 4 Sound of a drum.   ^l Also 2 Hard. 3 Low, vile. 4 Poor, indigent. 5 Youngest.   ^m Fem. चुल्लका. Also

खुल्लकः—का.

The moon. a 11. जैवातकः (अश्वत्थे ऽपि)

A horse's
hoof. b

(गुरे ऽप्यश्वस्य) वर्त्तकः

A leopard.
c

(बाघे ऽपि) घुण्डरोको (ना)

An aroma-
tick seed. d

(यवान्यामपि) दीपकः

1 Ape.
2 Dog.
3 Shaka.

12. शालाटकाः (कपि क्रौञ्चानः)

Gold. f

(सर्पे ऽपि) गैरिक्तम्

Pain. g

(पेडाये ऽपि) यलोकं (स्माद्)

1 Falsehood.
2 Any thing
displeasing.
h

अलोकं (त्वप्रिये ऽवृत्ते)

1 Disposi-
tion. 2 Race,
family. i
3 Part. 2
Scale of a
fish. 3 Bark.

13. (शोलान्वयाव) ऽनूके (दे)

अस्के (अकलवत्कसे)

1—क.

* Also m. f. n. 2 Long-lived. 3 Thin. ^b And m. f. 2 A quail. ^c Also 2 The elephant posted in the S. E. to uphold the world. 3 A proper name (the author of a dictionary). 4 A variety of the sugar-cane. Likewise n. 5 A white lotos. 6 A white umbrel- la. 7 A medicinal drug. ^d Ligusticum Ajowan, Roxb. Or else Apium involucreatum, R. Also 2 Cumin (Cuminum Cyminum). 3 Celosia Cristata. 4 A lamp. 5 In rhetoric, a certain elegance of construction. ^e Or दीप्यकः m. n. 1 Ligusticum Ajowan, R. 2 Apium involucreatum, R. 3 Celosia cristata. ^f Also 2 Red orpi- ment. 3 Red chalk. ^g Likewise 2 Any thing displeasing. 3 Unfit to be done. 4 Strange. 5 Reverse. Also m. 6 Addicted to an unnatu- ral crime. ^h Also : 3 The forehead. ⁱ Likewise m. 3 A former state of existence.

1 A weight.
a 2 Gold. 3
Ornament
on the
breast.

(साष्टे षते सुवर्णानां हेतु रोभूषणे पले

14. दोनारे ऽपि च) निष्को (ऽस्त्री)

1 Sin.
2 Fraud. b

कल्को (ऽस्त्री समलेनसे)

दमो ऽप्य)

1 Siva's
bow. 2 In-
dent. c

(ऽद्य) पिनाको (ऽस्त्री शूलशङ्करधन्वयोः)

A female
elephant. d

15. धेनुका (तु करेयां च)

Cloudiness.
e

(मेघजाले च) कालिका

1 Agony. 2
Explanato-
ry verse. f

कारिका (यातनादत्त्योः)

An carrying.
g

कथिका (कर्मभूषणे

* One of 108 *suvarnas*. Also one of 4 *suvarnas*. Likewise one of 2 *carshas*. b Also 3 Dirt. 4 Ordure. 5 Sediment. 6 Levigated powder. 7 The bellerick myrobalan. And m. f. 8 Sinful; wicked. c *Siva's*; some say, any trident. Also 3 A shower of dust. d Also 2 A milch cow; especially one which has recently calved. 3 Dagger. Likewise m. 4 Proper name; a demon slain by CRISHNA. n. 5 A herd of kine. 6 Gesture of a woman. e A multitude or succession of clouds. Also: 2 A dark cloud threatening rain. 3 A fog or mist. 4 Blackness. 5 Black. 6 The Goddess GAURI. 7 Name of a terrific goddess. 8 A female crow. 9 A black scorpion. 10 Spikenard. 11 A sort of potherb. 12 A branch of a Cucumber plant. 13 A line of hair reaching to the navel. 14 Price of a commodity on credit. 15 Interest at a monthly rate. 16 Spirituous liquor. 17 A stain or defect in gold, &c. f Or, as otherwise read, 3 Interest at any stipulated rate. 4 Action in general. Also 5 An art or profession. 6 A female rope-dancer and tumbler. g Also 2 The pericarp of a lotos. 3 The tip of an elephant's trunk. 4 The middle finger.

16. करिहस्ताङ्गुलौ यद्भवोजकोश्यां)

(त्रिषूत्तरे)ⁿ

1 Hand-
some. 2
Chief,
principal. b
1 Chief.
2 Other.
3 Alone.
4 One.

^{mfn}
हृन्दारको (रूपिमुखाव)

^{mfn}
यको (मुख्यान्वकोबलाः)

Hypocriti-
cal. c

17. (सादामिकः) कौक्कुटिको (यथादूरेरितेक्षणः)

1 Attentive.
2 Indolent.
d
1 Side of
a hill. 2
Bracelet.
3 Circle. c
1 A thorn.
2 A patty-
toe. 3 Hair
on end. t

^{mfn}
लालाटिकः (प्रभोर्भाजदर्शी कार्यक्षमश्च यः)

18. (भूम्भ्रितम्बवलये चक्रेषु) कटको (ऽस्त्रियाम्)

^m
(सूचये क्षुद्रशत्रौ च लोमहर्षे च) कण्टकः

* The following admit the three genders. ^b Also m. 3 A god. 4 A general or leader of an army. ^c Also, ^e One who never looks far before him ; but steps with caution for fear of treading on insects. ^d Watchful of his master's looks. 2 Careless or incapable of work. 3 Mode of embrace. ^e Also 4 A ring on an elephant's tooth. 5 An army. 6 A metropolis. 7 Sea salt. ^f Also 4 A fish-bone. 5 Finding fault. This and the preceding line are omitted by most commentaries.

SECTION II.

1 Bright-
ness. 2 Ray
of light. 3
Flame. a
1 A bee. 2
An arrow.

An aurifer-
ous gem. b

Organ of
sense. c

1 Ray of
light. 2
Flame. d

19. मयूख (मिष्टकर ज्वालाख)^m

(अलिवाखौ) लीमुखौ^m

शंखौ (निधौ ललाटाग्नि कनो न खौ)^m

(अग्नि पि) खम्ⁿ

20. (दृष्टिज्वाले अपि) शिखे^{1/}

SECTION III.

1 A monn-
tain. 2 A
tree. c

1 Wind. 2
An arrow. f

1 An arrow.
2 The sun. 3
A bird. g

1 A bird. 2
The sun. h

1 Areca. i
2 Multitude.

(शैलदक्षौ) नगायगौ^{2 m 3 m}

आशुगौ (वासुविशिखौ)^m

(अश्वविहगाः) खगः^m

21. पतङ्गौ (पक्षिसूयौ च)^m

पृगः (कमुलद्वन्द्वयोः)^m

1—खा.

2 नग.

3 अग.

* Also 4 Beauty. 1 And 2 The bones of the forehead. m. n.

3 A shell, a conch. 4 In numeration, the twelfth place of figures.
e Also 2 Vacuity. 3 A cypher. 4 Heaven. 5 The sky. 6 Auspici-
ousness. d Likewise 3 A branch. 4 A radicant branch. 5 Crest

of a peacock. 6 Lock of hair on the head. 7 Chief, principal. * Also

3 A serpent. 4 The sun. f Likewise m. f. n. 3 Fleet, moving
with speed. * Also 4 A planet. 5 A grasshopper. 6 A god.

7 Sound. * Also 3 A grasshopper. 4 Brasil-wood. 1 Masc.

The palm (Areca faufel). Neut. Its nut.

Cattle. a

(घशवेऽपि) मृग^m1 Stream. 2
Speed. b

वेगः (प्रवाहजवयोऽपि)

1 Pollen of
flowers. 2
Dust. c

22. परागः (कौसुमे रेखो खानीयादौ रजसुपि)

An ele-
phant. d

(गजेऽपि) नागमातङ्गाव्

A circlet on
the fore-
head. e

अपाङ्ग (स्तिलकऽपि च)

1 Nature. 2
Relinquish-
ment. f

23. स्वर्गः (स्रभावनिर्मादनिश्चयाध्यायश्चरिषु)

1 Armour.
2 Means. g

योगः (सन्नद्धनीपावधानसङ्कतियुक्तिषु)

1 Enjoy-
ment. 2
Hire. h

24. भोगः (सुखे स्वादिभवावहेषु फलसायवेषु)

1 Sort of
beard. 2 A
deer. i

(चातके हरिणे पुंलि) शरङ्गः (शदवे त्रिषु)

° Likewise 2 Deer. 3 An elephant with white marks on his fore-head. 4 A constellation (the head of Orion). 5 Search. 6 Also 3 Rapid transition, as of mind or wind. 4 Call of nature. 5 And 3 Fragrant powder. Also 4 Eclipse. 5 Coral. 6 Also नागः. 2 A snake (Cohuber naja: and a sort of demigod shaped as a serpent). 3 A cruel person. 4 Name of a country. 5 In comp. Pre-eminent. 6 Mesua ferrea. 7 Rottlera tinctoria, R. 8 Cyperus pertenuis, R. Likewise भ्रातृङ्गः. 2 A race of mountaineers. 3 The sacred fig-tree (Ficus religiosa). 4 Also 2 Corner of the eye. 3 A lame or maimed person. 6 Likewise. Certainty. 7 A chapter or section. 5 Creation. Also 6 Perseverance. 8 And 3 Meditation. 4 Union. 5 Junction. Also 3 Keeping a fixed posture. 7 Lucky conjuncture. 8 In astrology, A mode of reckoning the moon's longitude. 6 And 2 Expanded head of a serpent. 4 Body of a serpent. Also 5 Eating. 6 Nurture. 1 And m. f. n. 3 Variegated. Also m. 4 An elephant. 5 A bee. 6 A peacock. 7 Or शरङ्ग.

An ape. a

25. (कपौ च) ज्वगः^m

1 Curse. 2

Defeat. b

(शापे त्व) अभिषङ्गः (पराभवे)^m

1 A yoke.

2 A pair. 3

An age. c

(यानाद्यङ्गे) युगः (युंसि)^m

1 Heaven.

2 An arrow.

3 A bolt. 4

Speech. d

युगं (युग्मे हतादिषु)ⁿ26. (सर्गेणुपगुवागवच्चदिमेत्रहृदिभुजले)^mलक्षदृष्ट्या स्त्रियां युंसि) गौरः^{m f e}

1 A mark. 2

Privy part. f

दिङ्गं (चिह्न शेषतोः)

1 Prefe-

rences. 2

Summit. g

1 The head.

2 Privy

part. h

27. शृङ्गं (प्राधान्यसान्धोच्च)ⁿबराङ्गं (शृङ्गगुह्यतोः)ⁿ

1 Prosperi-

ty. i

भगं (श्रीकाममाहात्म्योपनिषद्भाष्येनार्ककोर्त्तिवृ)ⁿ

* Also 2 A frog. 3 Sort of bird (a diver). 4 Dawn: the charioteer of the sun. ^b Also 3 Oath. 4 Ground as imputation. 5 Embrace. ^c The *Crîta*, *Trêtâ*, *Divâpara* and *Calî*. Also 1 A measure of four cubits. ^d And 5 The thunderbolt. 6 A region or quarter. 7 An eye. 8 A ray of light. 9 The earth. 10 Water. Likewise 11 The sun. ^e Masc. in some senses; and fem. or even neut. in others. ^f *Membrum virile*. Also 3 A sign or token. 4 The Symbol of SIVA. ^g Of a mountain. Likewise 3 A home. Also fem. 4 A sort of fish (*Silurus pungen-tissimus*). 5 A poisonous plant. ^h *Pudendum muliebre*. ⁱ Or 2 Beauty. And 3 Love, desire. 4 *Pudendum muliebre*. 5 Excellence (virtue, knowledge, &c.) 6 Strength, Vigor. 7 Care. 8 Glory, fame. And m. n. 9 One of the twelve suns. Also 10 The Moon.

SECTION IV.

1 Destruction. 2 An iron club. a

२८. परिघः^m (परिघाने स्त्रे ऽप्य)

1 Multitude. 2 A current. b

बोधा^m (हन्ते ऽमसां रये)

1 Price. 2 Mode of adoration. c
1 Sin. 2 Pain. 3 Passion.

(मूले प्रजाविधाव्) ऽर्घीः^m

(ऽहो दुःखयसनेव्) ऽघम्ⁿ

Pleasing. d

२९. (त्रिष्वष्टे ऽपि) लघुः^{mfn}

SECTION V.

1 A swing. e
2 Glass. f

काचाः^m (प्रिक्वन्द्देदद्युजः)

1 Re-cess. 2 Capriciousness. g

विपर्यासे विलसे च) प्रपदः^{ns}

1 Fire. 2 A tired minister. 3 A month. h

(पावके) शुचिः^{ns}

३०. (मासमास्ये चाप्यपघे पुंसि मेध्ये सिते त्रियु)

1 Passion. 2 Desire. i

(अभिवर्त्ते सुहावाव गमसौ च) रुचिः (स्त्रियाम्)

^a Or 3 A club armed with iron. ⁴ In astrology, One of the *Tugas*. ^b Of water. Also 3 Succession. ^c Or of showing respect. ^d Also 2 Small. 3 Light. And n. 4 Quick. ^e For surp riding a load. ^f And 3 A disease of the eye. ^g And 3 Error or illusion. ⁴ Prolixity. ⁵ Abundance. Also 6 Delusion. ^h That of *Āśhād'ha* or of *Jyaisht'ha*. Or 4 The Hot season. ⁵ The sentiment of love. And m. f. n. 6 Pure. 7 White. ⁱ And 3 A ray of light. Or 4 Intentness. 5 Splendour. 6 Beauty.

SECTION VI. ^b

1 Clear. 2 A
bear. ^b

31. (प्रसन्ने भल्लुकेण) ^m ऽक्के।

1 A cluster. 2
Sort of neck-
lace. ^c

^{m f n}

गुच्छः (सं स्तरयोः)

1 Pl ^m of a
garment. ^d

(परिधानाच्चले) कक्के। (जलम् त्रिशिङ्गकः)

SECTION VII.

1 A peacock.
2 VISHNU'S
bird. ^m

32. (किकिताक्षे व) ^m ऽहिभुजौ

1 A tooth. 2
A ^m ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^{aa} ^{ab} ^{ac} ^{ad} ^{ae} ^{af} ^{ag} ^{ah} ^{ai} ^{aj} ^{ak} ^{al} ^{am} ^{an} ^{ao} ^{ap} ^{aq} ^{ar} ^{as} ^{at} ^{au} ^{av} ^{aw} ^{ax} ^{ay} ^{az} ^{ba} ^{bb} ^{bc} ^{bd} ^{be} ^{bf} ^{bg} ^{bh} ^{bi} ^{bj} ^{bk} ^{bl} ^{bm} ^{bn} ^{bo} ^{bp} ^{bq} ^{br} ^{bs} ^{bt} ^{bu} ^{bv} ^{bw} ^{bx} ^{by} ^{bz} ^{ca} ^{cb} ^{cc} ^{cd} ^{ce} ^{cf} ^{cg} ^{ch} ^{ci} ^{cj} ^{ck} ^{cl} ^{cm} ^{cn} ^{co} ^{cp} ^{cq} ^{cr} ^{cs} ^{ct} ^{cu} ^{cv} ^{cw} ^{cx} ^{cy} ^{cz} ^{da} ^{db} ^{dc} ^{dd} ^{de} ^{df} ^{dg} ^{dh} ^{di} ^{dj} ^{dk} ^{dl} ^{dm} ^{dn} ^{do} ^{dp} ^{dq} ^{dr} ^{ds} ^{dt} ^{du} ^{dv} ^{dw} ^{dx} ^{dy} ^{dz} ^{ea} ^{eb} ^{ec} ^{ed} ^{ee} ^{ef} ^{eg} ^{eh} ^{ei} ^{ej} ^{ek} ^{el} ^{em} ^{en} ^{eo} ^{ep} ^{eq} ^{er} ^{es} ^{et} ^{eu} ^{ev} ^{ew} ^{ex} ^{ey} ^{ez} ^{fa} ^{fb} ^{fc} ^{fd} ^{fe} ^{ff} ^{fg} ^{fh} ^{fi} ^{fj} ^{fk} ^{fl} ^{fm} ^{fn} ^{fo} ^{fp} ^{fq} ^{fr} ^{fs} ^{ft} ^{fu} ^{fv} ^{fw} ^{fx} ^{fy} ^{fz} ^{ga} ^{gb} ^{gc} ^{gd} ^{ge} ^{gf} ^{gh} ^{gi} ^{gj} ^{gk} ^{gl} ^{gm} ^{gn} ^{go} ^{gp} ^{gq} ^{gr} ^{gs} ^{gt} ^{gu} ^{gv} ^{gw} ^{gx} ^{gy} ^{gz} ^{ha} ^{hb} ^{hc} ^{hd} ^{he} ^{hf} ^{hg} ^{hh} ^{hi} ^{hj} ^{hk} ^{hl} ^{hm} ^{hn} ^{ho} ^{hp} ^{hq} ^{hr} ^{hs} ^{ht} ^{hu} ^{hv} ^{hw} ^{hx} ^{hy} ^{hz} ^{ia} ^{ib} ^{ic} ^{id} ^{ie} ^{if} ^{ig} ^{ih} ⁱⁱ ^{ij} ^{ik} ^{il} ^{im} ⁱⁿ ^{io} ^{ip} ^{iq} ^{ir} ^{is} ^{it} ^{iu} ^{iv} ^{iw} ^{ix} ^{iy} ^{iz} ^{ja} ^{jb} ^{jc} ^{jd} ^{je} ^{jf} ^{jh} ^{ji} ^{jj} ^{jk} ^{jl} ^{jm} ^{jn} ^{jo} ^{jp} ^{jq} ^{jr} ^{js} ^{jt} ^{ju} ^{jv} ^{jw} ^{jx} ^{ky} ^{kz} ^{la} ^{lb} ^{lc} ^{ld} ^{le} ^{lf} ^{lg} ^{lh} ^{li} ^{lj} ^{lk} ^{ll} ^{lm} ^{ln} ^{lo} ^{lp} ^{lq} ^{lr} ^{ls} ^{lt} ^{lu} ^{lv} ^{lw} ^{lx} ^{ly} ^{lz} ^{ma} ^{mb} ^{mc} ^{md} ^{me} ^{mf} ^{mg} ^{mh} ^{mi} ^{mj} ^{mk} ^{ml} ^{mm} ^{mn} ^{mo} ^{mp} ^{mq} ^{mr} ^{ms} ^{mt} ^{mu} ^{mv} ^{mw} ^{mx} ^{my} ^{mz} ^{na} ^{nb} ^{nc} nd ^{ne} ^{nf} ^{ng} ^{nh} ⁿⁱ ^{nj} ^{nk} ^{nl} ^{nm} ⁿⁿ ^{no} ^{np} ^{nq} ^{nr} ^{ns} ^{nt} ^{nu} ^{nv} ^{nw} ^{nx} ^{ny} ^{nz} ^{oa} ^{ob} ^{oc} ^{od} ^{oe} ^{of} ^{og} ^{oh} ^{oi} ^{oj} ^{ok} ^{ol} ^{om} ^{on} ^{oo} ^{op} ^{oq} ^{or} ^{os} ^{ot} ^{ou} ^{ov} ^{ow} ^{ox} ^{oy} ^{oz} ^{pa} ^{pb} ^{pc} ^{pd} ^{pe} ^{pf} ^{pg} ^{ph} ^{pi} ^{pj} ^{pk} ^{pl} ^{pm} ^{pn} ^{po} ^{pp} ^{pq} ^{pr} ^{ps} ^{pt} ^{pu} ^{pv} ^{pw} ^{px} ^{py} ^{pz} ^{qa} ^{qb} ^{qc} ^{qd} ^{qe} ^{qf} ^{qh} ^{qi} ^{qj} ^{qk} ^{ql} ^{qm} ^{qn} ^{qo} ^{qp} ^{qq} ^{qr} ^{qs} ^{qt} ^{qu} ^{qv} ^{qw} ^{qx} ^{qy} ^{qz} ^{ra} ^{rb} ^{rc} rd ^{re} ^{rf} ^{rg} ^{rh} ^{ri} ^{rj} ^{rk} ^{rl} ^{rm} ^{rn} ^{ro} ^{rp} ^{rq} ^{rr} ^{rs} ^{rt} ^{ru} ^{rv} ^{rw} ^{rx} ^{ry} ^{rz} ^{sa} ^{sb} ^{sc} ^{sd} ^{se} ^{sf} ^{sg} ^{sh} ^{si} ^{sj} ^{sk} ^{sl} ^{sm} ^{sn} ^{so} ^{sp} ^{sq} ^{sr} ^{ss} st ^{su} ^{sv} ^{sw} ^{sx} ^{sy} ^{sz} ^{ta} ^{tb} ^{tc} ^{td} ^{te} ^{tf} ^{tg} th ^{ti} ^{tj} ^{tk} ^{tl} ^{tm} ^{tn} ^{to} ^{tp} ^{tq} ^{tr} ^{ts} ^{tt} ^{tu} ^{tv} ^{tw} ^{tx} ^{ty} ^{tz} ^{ua} ^{ub} ^{uc} ^{ud} ^{ue} ^{uf} ^{ug} ^{uh} ^{ui} ^{uj} ^{uk} ^{ul} ^{um} ^{un} ^{uo} ^{up} ^{uq} ^{ur} ^{us} ^{ut} ^{uu} ^{uv} ^{uw} ^{ux} ^{uy} ^{uz} ^{va} ^{vb} ^{vc} ^{vd} ^{ve} ^{vf} ^{vg} ^{vh} ^{vi} ^{vj} ^{vk} ^{vl} ^{vm} ^{vn} ^{vo} ^{vp} ^{vq} ^{vr} ^{vs} ^{vt} ^{vu} ^{vv} ^{vw} ^{vx} ^{vy} ^{vz} ^{wa} ^{wb} ^{wc} ^{wd} ^{we} ^{wf} ^{wg} ^{wh} ^{wi} ^{wj} ^{wk} ^{wl} ^{wm} ^{wn} ^{wo} ^{wp} ^{wq} ^{wr} ^{ws} ^{wt} ^{wu} ^{wv} ^{ww} ^{wx} ^{wy} ^{wz} ^{xa} ^{xb} ^{xc} ^{xd} ^{xe} ^{xf} ^{xg} ^{xh} ^{xi} ^{xj} ^{xk} ^{xl} ^{xm} ^{xn} ^{xo} ^{xp} ^{xq} ^{xr} ^{xs} ^{xt} ^{xu} ^{xv} ^{xw} ^{xx} ^{xy} ^{xz} ^{ya} ^{yb} ^{yc} ^{yd} ^{ye} ^{yf} ^{yg} ^{yh} ^{yi} ^{yj} ^{yk} ^{yl} ^{ym} ^{yn} ^{yo} ^{yp} ^{yq} ^{yr} ^{ys} ^{yt} ^{yu} ^{yv} ^{yw} ^{yx} ^{yy} ^{yz} ^{za} ^{zb} ^{zc} ^{zd} ^{ze} ^{zf} ^{zg} ^{zh} ^{zi} ^{zj} ^{zk} ^{zl} ^{zm} ^{zn} ^{zo} ^{zp} ^{zq} ^{zr} ^{zs} ^{zt} ^{zu} ^{zv} ^{zw} ^{zx} ^{zy} ^{zz}

(दन्तविप्राखः) दिवाः

1 A crown. 2 A road. ^g

व्रजा (विष्णुहरच्छामा)

1 A ^m ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^{aa} ^{ab} ^{ac} ^{ad} ^{ae} ^{af} ^{ag} ^{ah} ^{ai} ^{aj} ^{ak} ^{al} ^{am} ^{an} ^{ao} ^{ap} ^{aq} ^{ar} ^{as} ^{at} ^{au} ^{av} ^{aw} ^{ax} ^{ay} ^{az} ^{ba} ^{bb} ^{bc} ^{bd} ^{be} ^{bf} ^{bg} ^{bh} ^{bi} ^{bj} ^{bk} ^{bl} ^{bm} ^{bn} ^{bo} ^{bp} ^{bq} ^{br} ^{bs} ^{bt} ^{bu} ^{bv} ^{bw} ^{bx} ^{by} ^{bz} ^{ca} ^{cb} ^{cc} ^{cd} ^{ce} ^{cf} ^{cg} ^{ch} ^{ci} ^{cj} ^{ck} ^{cl} ^{cm} ^{cn} ^{co} ^{cp} ^{cq} ^{cr} ^{cs} ^{ct} ^{cu} ^{cv} ^{cw} ^{cx} ^{cy} ^{cz} ^{da} ^{db} ^{dc} ^{dd} ^{de} ^{df} ^{dg} ^{dh} ^{di} ^{dj} ^{dk} ^{dl} ^{dm} ^{dn} ^{do} ^{dp} ^{dq} ^{dr} ^{ds} ^{dt} ^{du} ^{dv} ^{dw} ^{dx} ^{dy} ^{dz} ^{ea} ^{eb} ^{ec} ^{ed} ^{ee} ^{ef} ^{eg} ^{eh} ^{ei} ^{ej} ^{ek} ^{el} ^{em} ^{en} ^{eo} ^{ep} ^{eq} ^{er} ^{es} ^{et} ^{eu} ^{ev} ^{ew} ^{ex} ^{ey} ^{ez} ^{fa} ^{fb} ^{fc} ^{fd} ^{fe} ^{ff} ^{fg} ^{fh} ^{fi} ^{fj} ^{fk} ^{fl} ^{fm} ^{fn} ^{fo} ^{fp} ^{fq} ^{fr} ^{fs} ^{ft} ^{fu} ^{fv} ^{fw} ^{fx} ^{fy} ^{fz} ^{ga} ^{gb} ^{gc} ^{gd} ^{ge} ^{gf} ^{gh} ^{gi} ^{gj} ^{gk} ^{gl} ^{gm} ^{gn} ^{go} ^{gp} ^{gq} ^{gr} ^{gs} ^{gt} ^{gu} ^{gv} ^{gw} ^{gx} ^{gy} ^{gz} ^{ha} ^{hb} ^{hc} ^{hd} ^{he} ^{hf} ^{hg} ^{hh} ^{hi} ^{hj} ^{hk} ^{hl} ^{hm} ^{hn} ^{ho} ^{hp} ^{hq} ^{hr} ^{hs} ^{ht} ^{hu} ^{hv} ^{hw} ^{hx} ^{hy} ^{hz} ^{ia} ^{ib} ^{ic} ^{id} ^{ie} ^{if} ^{ig} ^{ih} ⁱⁱ ^{ij} ^{ik} ^{il} ^{im} ⁱⁿ ^{io} ^{ip} ^{iq} ^{ir} ^{is} ^{it} ^{iu} ^{iv} ^{iw} ^{ix} ^{iy} ^{iz} ^{ja} ^{jb} ^{jc} ^{jd} ^{je} ^{jf} ^{jh} ^{ji} ^{jj} ^{jk} ^{jl} ^{jm} ^{jn} ^{jo} ^{jp} ^{jq} ^{jr} ^{js} ^{jt} ^{ju} ^{jv} ^{jw} ^{jx} ^{ky} ^{kz} ^{la} ^{lb} ^{lc} ^{ld} ^{le} ^{lf} ^{lg} ^{lh} ^{li} ^{lj} ^{lk} ^{ll} ^{lm} ^{ln} ^{lo} ^{lp} ^{lq} ^{lr} ^{ls} ^{lt} ^{lu} ^{lv} ^{lw} ^{lx} ^{ly} ^{lz} ^{ma} ^{mb} ^{mc} ^{md} ^{me} ^{mf} ^{mg} ^{mh} ^{mi} ^{mj} ^{mk} ^{ml} ^{mm} ^{mn} ^{mo} ^{mp} ^{mq} ^{mr} ^{ms} ^{mt} ^{mu} ^{mv} ^{mw} ^{mx} ^{my} ^{mz} ^{na} ^{nb} ^{nc} nd ^{ne} ^{nf} ^{ng} ^{nh} ⁿⁱ ^{nj} ^{nk} ^{nl} ^{nm} ⁿⁿ ^{no} ^{np} ^{nq} ^{nr} ^{ns} ^{nt} ^{nu} ^{nv} ^{nw} ^{nx} ^{ny} ^{nz} ^{oa} ^{ob} ^{oc} ^{od} ^{oe} ^{of} ^{og} ^{oh} ^{oi} ^{oj} ^{ok} ^{ol} ^{om} ^{on} ^{oo} ^{op} ^{oq} ^{or} ^{os} ^{ot} ^{ou} ^{ov} ^{ow} ^{ox} ^{oy} ^{oz} ^{pa} ^{pb} ^{pc} ^{pd} ^{pe} ^{pf} ^{pg} ^{ph} ^{pi} ^{pj} ^{pk} ^{pl} ^{pm} ^{pn} ^{po} ^{pp} ^{pq} ^{pr} ^{ps} ^{pt} ^{pu} ^{pv} ^{pw} ^{px} ^{py} ^{pz} ^{qa} ^{qb} ^{qc} ^{qd} ^{qe} ^{qf} ^{qh} ^{qi} ^{qj} ^{qk} ^{ql} ^{qm} ^{qn} ^{qo} ^{qp} ^{qq} ^{qr} ^{qs} ^{qt} ^{qu} ^{qv} ^{qw} ^{qx} ^{qy} ^{qz} ^{ra} ^{rb} ^{rc} rd ^{re} ^{rf} ^{rg} ^{rh} ^{ri} ^{rj} ^{rk} ^{rl} ^{rm} ^{rn} ^{ro} ^{rp} ^{rq} ^{rr} ^{rs} ^{rt} ^{ru} ^{rv} ^{rw} ^{rx} ^{ry} ^{rz} ^{sa} ^{sb} ^{sc} ^{sd} ^{se} ^{sf} ^{sg} ^{sh} ^{si} ^{sj} ^{sk} ^{sl} ^{sm} ^{sn} ^{so} ^{sp} ^{sq} ^{sr} ^{ss} st ^{su} ^{sv} ^{sw} ^{sx} ^{sy} ^{sz} ^{ta} ^{tb} ^{tc} ^{td} ^{te} ^{tf} ^{tg} th ^{ti} ^{tj} ^{tk} ^{tl} ^{tm} ^{tn} ^{to} ^{tp} ^{tq} ^{tr} ^{ts} ^{tt} ^{tu} ^{tv} ^{tw} ^{tx} ^{ty} ^{tz} ^{ua} ^{ub} ^{uc} ^{ud} ^{ue} ^{uf} ^{ug} ^{uh} ^{ui} ^{uj} ^{uk} ^{ul} ^{um} ^{un} ^{uo} ^{up} ^{uq} ^{ur} ^{us} ^{ut} ^{uu} ^{uv} ^{uw} ^{ux} ^{uy} ^{uz} ^{va} ^{vb} ^{vc} ^{vd} ^{ve} ^{vf} ^{vg} ^{vh} ^{vi} ^{vj} ^{vk} ^{vl} ^{vm} ^{vn} ^{vo} ^{vp} ^{vq} ^{vr} ^{vs} ^{vt} ^{vu} ^{vv} ^{vw} ^{vx} ^{vy} ^{vz} ^{wa} ^{wb} ^{wc} ^{wd} ^{we} ^{wf} ^{wg} ^{wh} ^{wi} ^{wj} ^{wk} ^{wl} ^{wm} ^{wn} ^{wo} ^{wp} ^{wq} ^{wr} ^{ws} ^{wt} ^{wu} ^{wv} ^{ww} ^{wx} ^{wy} ^{wz} ^{xa} ^{xb} ^{xc} ^{xd} ^{xe} ^{xf} ^{xg} ^{xh} ^{xi} ^{xj} ^{xk} ^{xl} ^{xm} ^{xn} ^{xo} ^{xp} ^{xq} ^{xr} ^{xs} ^{xt} ^{xu} ^{xv} ^{xw} ^{xx} ^{xy} ^{xz} ^{ya} ^{yb} ^{yc} ^{yd} ^{ye} ^{yf} ^{yg} ^{yh} ^{yi} ^{yj} ^{yk} ^{yl} ^{ym} ^{yn} ^{yo} ^{yp} ^{yq} ^{yr} ^{ys} ^{yt} ^{yu} ^{yv} ^{yw} ^{yx} ^{yy} ^{yz} ^{za} ^{zb} ^{zc} ^{zd} ^{ze} ^{zf} ^{zg} ^{zh} ^{zi} ^{zj} ^{zk} ^{zl} ^{zm} ^{zn} ^{zo} ^{zp} ^{zq} ^{zr} ^{zs} ^{zt} ^{zu} ^{zv} ^{zw} ^{zx} ^{zy} ^{zz}

(गोलाधनि) व्रजाः

1 A ^m ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^{aa} ^{ab} ^{ac} ^{ad} ^{ae} ^{af} ^{ag} ^{ah} ^{ai} ^{aj} ^{ak} ^{al} ^{am} ^{an} ^{ao} ^{ap} ^{aq} ^{ar} ^{as} ^{at} ^{au} ^{av} ^{aw} ^{ax} ^{ay} ^{az} ^{ba} ^{bb} ^{bc} ^{bd} ^{be} ^{bf} ^{bg} ^{bh} ^{bi} ^{bj} ^{bk} ^{bl} ^{bm} ^{bn} ^{bo} ^{bp} ^{bq} ^{br} ^{bs} ^{bt} ^{bu} ^{bv} ^{bw} ^{bx} ^{by} ^{bz} ^{ca} ^{cb} ^{cc} ^{cd} ^{ce} ^{cf} ^{cg} ^{ch} ^{ci} ^{cj} ^{ck} ^{cl} ^{cm} ^{cn} ^{co} ^{cp} ^{cq} ^{cr} ^{cs} ^{ct} ^{cu} ^{cv} ^{cw} ^{cx} ^{cy} ^{cz} ^{da} ^{db} ^{dc} ^{dd} ^{de} ^{df} ^{dg} ^{dh} ^{di} ^{dj} ^{dk} ^{dl} ^{dm} ^{dn} ^{do} ^{dp} ^{dq} ^{dr} ^{ds} ^{dt} ^{du} ^{dv} ^{dw} ^{dx} ^{dy} ^{dz} ^{ea} ^{eb} ^{ec} ^{ed} ^{ee} ^{ef} ^{eg} ^{eh} ^{ei} ^{ej} ^{ek} ^{el} ^{em} ^{en} ^{eo} ^{ep} ^{eq} ^{er} ^{es} ^{et} ^{eu} ^{ev} ^{ew} ^{ex} ^{ey} ^{ez} ^{fa} ^{fb} ^{fc} ^{fd} ^{fe} ^{ff} ^{fg} ^{fh} ^{fi} ^{fj} ^{fk} ^{fl} ^{fm} ^{fn} ^{fo} ^{fp} ^{fq} ^{fr} ^{fs} ^{ft} ^{fu} ^{fv} ^{fw} ^{fx} ^{fy} ^{fz} ^{ga} ^{gb} ^{gc} ^{gd} ^{ge} ^{gf} ^{gh} ^{gi} ^{gj} ^{gk} ^{gl} ^{gm} ^{gn} ^{go} ^{gp} ^{gq} ^{gr} ^{gs} ^{gt} ^{gu} ^{gv} ^{gw} ^{gx} ^{gy} ^{gz} ^{ha} ^{hb} ^{hc} ^{hd} ^{he} ^{hf} ^{hg} ^{hh} ^{hi} ^{hj} ^{hk} ^{hl} ^{hm} ^{hn} ^{ho} ^{hp} ^{hq} ^{hr} ^{hs} ^{ht} ^{hu} ^{hv} ^{hw} ^{hx} ^{hy} ^{hz} ^{ia} ^{ib} ^{ic} ^{id} ^{ie} ^{if} ^{ig} ^{ih} ⁱⁱ ^{ij} ^{ik} ^{il} ^{im} ⁱⁿ ^{io} ^{ip} ^{iq} ^{ir} ^{is} ^{it} ^{iu} ^{iv} ^{iw} ^{ix} ^{iy} ^{iz} ^{ja} ^{jb} ^{jc} ^{jd} ^{je} ^{jf} ^{jh} ^{ji} ^{jj} ^{jk} ^{jl} ^{jm} ^{jn} ^{jo} ^{jp} ^{jq} ^{jr} ^{js} ^{jt} ^{ju} ^{jv} ^{jw} ^{jx} ^{ky} ^{kz} ^{la} ^{lb} ^{lc}

1 A field. 2 A
city gate. 3
A pretty
woman.

ⁿ
बलजे (क्षेत्रप्रदारे)

^f
बलजा (वलगुदर्शना)

1 Even
ground. 2
War

34. (समे क्षांशे रखे ऽप्या) जिः

1 Progeny.
2 People.

^f
प्रजा (स्यात्सन्तौ जन)

1 A couch.
2 The moon.
^b
1 Over. 2
Perpetual.

^m
अजो (शङ्कशङ्कौ च)

^{m f n}
(सके नित्ये) निजं (त्रिषु)

SECTION VIII.

1 Soul. c

35. (पुंस्त्रात्मनि प्रवीणे च) क्षेत्रज्ञे (वाच्यत्रिङ्गः)

1 Thought.
2 Name. c.
3 Hint. d

^f
संज्ञा (साक्षितनानामद्वैताधैर्धसूचना)

1 A physician.
2 A wise
man.

36. दोषज्ञे (वैद्यविदांसौ)

1 A wise
man. 2 De-
v'ity. e

^m
ज्ञे (विद्वान्मेमजो ऽपि च)

¹ अजि.

^a Also 3 War. ^b Also 3 Dhanwantari. 4 A tree (Eugenia acutangula). And n. 5 A Lotus. ^c And m. f. n. 2 Skillful. ^d Also ^e 4 Proper name: the wife of the sun. ^f First of the lunar race.

SECTION X.

SIVA. a

नीलकण्ठः (शिवे ऽपि च)

1 The stomach. 2 A granary. b

43. घुंसि कोष्ठे (ऽन्तर्जठरं कुसूले च¹ चन्तया)

1 Confirmation. c

निष्ठा (निष्पत्तिनाशान्ताः)

1 Excellence. 2 Limit. d

काष्ठे (कर्षे स्थितौ दिशि)

3 Region. d

Prominent. e

44. (त्रिषु) ज्येष्ठे (ऽतिशस्ते ऽपि)

1 Very young. 2 Small. f

कनिष्ठे (ऽतिमुवाच्ययोः)

A staff. g

दण्डे (ऽस्त्री कण्डे ऽपि प्राद)

1 A globe or ball. 2 Raisin sugar. h

गुडं (मालेजुमाकयोः)

1 A serpent. 2 A carnivorous beast. i

45. (सर्पनांसात्पशू) बर्हिः

1 काष्ठा.

^a Also 2 A peacock. 3 A blue jay (*Cyanus Indica*, &c.) 4 A gallinule. ^b And 3 An apartment. Also 4 Own. ^c And 2 Disappearance. 3 Destruction. Or 4 Stop. 5 Steady practice. ^d Or quarter. Also 4 A measure of time; 18 twinklings of an eye. 5 A place. 6 A plant (*Amomum Antholiza*). Likewise n. 7 Wood. ^e Also 2 Eldest. 3 Very old. Likewise m. 4 The month so called. And f. 5 The constellation. ^f Also 3 Youngest. And f. 4 The little finger. ^g Likewise 2 A measure of four cubits. 3 A charming stick. 4 A measure of time; 24 minutes. 5 Punishment. YAMA; the Judge of the next world. 7 A companion of the sun. 8 A column of troops. 9 A stem or trunk. ^h Also f. 3 *Euphorbia Trucalli*, &c. ⁱ As a tiger, &c. Also 3 A wicked man.

- 1 A cow.
2 The earth.
3 Speech.

गोभूवाचलि) डा इला

A round
rod. c

लेडा (वृण्णलाकापि)

An Indian
hour. d

नाडी (काले अपि घट्क्षणे)

- 1 A stem.
2 A narrow.

45. काण्डो (इत्लो दण्डवाखावैवर्गावसरवारिषु)

Trappings of
a horse. f

(स्यार्) माण्ड (मृषाभरणे ऽमत्रे मूलवर्णिमन्त्रे)

SECTION XI.

- 1 Much.
2 Promise. g

47. (मृषप्रतिज्ञयोर्) वाढं

- 1 Much.
2 Difficult. h

प्रगाढं (मृषप्रज्ञयोः)

- 1 Able.
2 Bulky. i

(शक्त्युलो विषु) दण्डो

- 1 Arranged.
2 Compact. j

यूला (विविक्तसंहतो)

1 इडा.

* And 4 Wife of BUDHA and daughter of ICHHAWAKU. ^b The word is written both ways. ^c Likewise 2 A war whoop. And m. 3 Venom. ^d Equivalent to 24 minutes. Also 2 A pipe or tube. 3 A vein or artery. 4 The guts. 5 A fistulous sore. 6 The hollow stalk of a lotos, &c. ^e And 2 Bad. 3 A chapter. Or 4 A horse. 5 Multitude. Likewise 6 Opportunity 7 Water. Also 8 A Cluster; or a shrub. 9 A branch of a tree. ^f Some say, his saddle. And 2 A vessel. 3 Stock or capital. Also 4 An ornament. ^g Some make the term indeclinable. ^h Or 3 Pain. 4 Firm. ⁱ Also 3 Strong. 4 Firm. 5 Confirmed. 6 Much. ^j Likewise 3 Large.

1 Child.

2 Human
factus.1 Son of
Bali. 2 An
m. gw. u1 A particle.
2 Eye of
con. b

1 Multitude.

1 A stake at
play. 2 Wa-
ges. d1 A low
string. 2
Quiver. e1 State of be-
ing un-
played. f

1 Tribe.

2 Color. g

1 The Sun. h

1 SIVA. i

1 A raven. j

1 Sound. k

48. धृष्टो (धर्मको हानकर्ता)

वाष्टो (वस्ति सुतेष्टे)

कष्टो (विषयमेवावांशे)

(संघाते ... मष्टः)

49. धृष्टो (धृष्टादिमृष्टौ मृष्टौ गूढौ धर्मो धृष्टः)

(मार्थी वयार्थते सत्वभूतसन्ध्यादिके) गूढः

50. (मिथ्यापरिचितो वा वित्तिविशेषवयोः) क्षयः

वयं (विजांदा मुक्तादौ सुते)

वयं (नुवाचरे)

51. धृष्टो (माखरे ध्वि सत्त्वर्धमेदे धिपचिद्यु)

स्थायः (धर्मोऽप्य)

(ध्व, मेथः (वाके ... च)

(रवे) रयः

* Also 3 Sound. And m. f. 4 A plant (clue Barlettia). 5 Wages of weaving. ^b Also 3 A spark of any genus. And f. 4 Long pepper. 5 Cuminum cuminum. ^c And 2 Siva's attendants. ^d And 3 Price. 4 Wealth. 5 A commodity. 6 Business. 7 A weight; two *tolas*. 8 In tale, twenty *gandas* of cowries. ^e And 3 Epithet. 4 A rope. 5 A cook. ^f And 2 A minute of time (the 6th part of a *ghati*; some say the 12th part of a *muhurta*). 3 A moment. 4 A festival. 5 Dance and song. ^g Also 3 Praise. 4 Narration. m. n. 5 A letter of the Alphabet. ^h And m. f. n. 2 Dark red. Also m. 3 The Charioteer of the sun. 4 The dawn. And f. 5 Maddar. ⁱ And m. n. 2 A pollard, or trunk of a lopped tree. 3 A spear. 4 A nest of termites. ^j And 2 A measure of capacity. 3 Proper name; the military preceptor of the *Pandavas*. ^k And m. n. 2 War, battle. ^l This stanza is omitted by many commentators.

1 A barber, a	52. ग्रासणी (वीर्यिते पुंस्ति श्रेष्ठे यामाधिवे त्रिवु)
1 Wool, felt, &c. b	53. हरिणी (विवादिहोमि सादावर्ते चान्तराधुवो)
1 A doe. 2 A golden image, d	53. हरिणी (मान्दगी हेमप्रतिमा हरिता च या)
Yellowish white, e	(त्रिवु पाशौ च) हरिणः
A house post, f	सूया (स्वमे ऽपि वेक्षणः)
1 Desire, 2 Thirst.	54. दृष्टि (सुहायिमासे वे)
1 Blame, 2 Pity	(जुगुप्साकरणे) दृष्टे
1 A market, g	(वहिक्रय्ये ऽपि) विपणिः
1 Spirituous liquor, 2 The west.	(मुराप्रत्यब्धु) वाख्यो
A female ele- phant, h	55. करेणु (गिभ्यां स्त्रीनेने)
1 Strength, 2 Weal, i	जविणं (तु वलं धनम्)
1 A house, 2 Preserver, k	हरणं (हरक्षेत्रोः)
A lotus, l	शीपणं (वसले ऽपि च)

* And m. n. 2 Excellent. 3 A superintendent of a village.
 * And 2 A circle of hair between the eye brows: esteemed a token of
 greatness. * Or उर्णा. * And 3 Green. Also 4 Sort of metre.
 5 A description of women. * Also m. 2 A deer. * Likewise
 2 An iron image. * Also 2 A stall or shop. See Book II. ch. 2. 2.
 3 A commodity for sale. * And m. A male elephant. * Or fem.
 करेणु. * Also 3 Gold. * Likewise 3 Preservation. 4 Killing.
 1 Nelumbium speciosum. Also 2 Premna spinosa and longifolia.

1 Poison.
2 War. a

56. (विषाभिभरलौ हेष्टु) तीक्ष्णंⁿ (क्षीवे खरे त्रिष्टु)

1 Proof.
2 Limit. h

प्रमाणंⁿ (चैतुनर्यादाशास्त्रेयत्ताप्रभाट्टु)

1 Instrument.
2 Field. e

57. करणंⁿ (साधकतमं क्षेत्रगात्रेन्द्रियेषणि)

1 Birth. 2
Unresisted
march of
troops. d

(प्राणुत्पादे) संसरणंⁿ (मसन्नाथंⁿ लौ)

58. चण्डापथे)

1 Food vom-
ited. 2 Rais-
ing. e

(इथ वान्तात्रे) समुद्धरणंⁿ (मुत्रये)

(अतस्त्रिष्टु)

1 A horn. 2
Elephant's
tooth. a

विषाणं^{m f n} (सात्वणु वृद्धेभदⁿ त्रिः)

1 Deceit. 2
Humble. h

59. प्रवणं^{m f n} (क्रमनिर्वायीं प्रजे ना तु वतुव)

1 Miscellane-
ous. 2 Im-
pure. j
1 Desert.
2 Salt and
barren soil.

सङ्कीर्णं^{m f n} (निष्पिताणु जावⁿ)

ईरणं^{m f n j} (शूयमूंⁿ)

* Or 3 D a h. 4 Iron. 5 A weapon. Any thing metallic.
7 Haste. 8 Sea salt. And m. f. n. 9 Sharp. 10 Hasty. Al-o m.
11 Nitre. ^b And 3 Sacred ordinance. 4 Quantity. 5 Authority.
* And 3 Body. 4 Organ of sense. Also 5 Cause. m. 6 A tribe
spring from the third and fourth classes. ^d Or 3 Beginning of war.
And 4 A highway Or 5 A resting place. * As of water from a well.
Or 3 Eradicating of a tree, &c. ^f And उद्धरणं. * The following
admit the three genders ^b And m. 3 A place where four roads meet.
Also m. f. n. 4 Generous. 5 Principal. ⁱ Or 3 Mixed. 4 Of
an impure or mixed tribe. ^j And ईरणं.

SECTION XII.

- 1 A god.
2 The sun.
60. (देवसूयै) विवस्वन्तौ^{1 n}
सरस्वन्तौ (नदार्णवा)^{2 n}
The river. 2
The sea. a
- 1 A bird.
2 A bird's
bird.
- (पक्षिणां) गरुत्मन्तौ^{3 m}
शकुन्तौ (भासपक्षिणौ)^{4 m}
The Indian
nature. 2 A
bird. b
- 1 Fire. 2 A
conch. c
61. (अग्न्यन्तातौ) धूमकेतु^{5 m}
जोषूतौ (मेघपर्वतौ)^m
A cloud.
2 A moun-
tain. d
- 1 A bird.
2 The as-
tevisism. e
- हस्ती (तु पाणिनक्षत्रे)^m
मरुतौ (पवनामरौ)^{6 m g}
Wind. 2
A deity. f
- 1 An ele-
phant driver.
2 A chario-
teer. h
62. यन्त्रा (हस्तिपके सुते)^{7 m}
भर्त्ता (धातरि पोष्टरि)^{8 m f n}
1 A holder.
2 A posses-
sor. i
- (यानपात्रे शिष्टौ) पोतः^m
प्रेतः (प्राण्यन्तरे मृत)^m
1 A boat.
2 A young
animal. j
- 1 A departed
soul. k

1—त. 2—त. 3—त. 4—न्त. 5—तु.
6—त or —त. 7—न्त. 8—ह.

- * Also m. f. n. 3 Juicy. f. 4 Goddess of speech. 5 A river.
* Likewise 3 An insect. * Also 3 A falling star. 4 Likewise
3 The plant called *Deôtâr*. * Corvus. Also 3 An elephant's trunk.
4 A cubit. 5 (In composition with केश) multitude; pre-eminence.
r Of a particular order. Also n. 4 *Medicago esculenta*. * मरुत्
or मरुतः. * Likewise m. f. n. 3 Any person who restrains. * And
m. 3 A husband. * Also 3 Site of a house. * And m. f. n.
2 Dead.

1 The moon's
ascending
node, a

63. (यह भेदे ध्वजे) दोतुः^m

1 A king.
2 A son, b

(पार्थिवे तनये) सुतः^m

1 An archi-
tect, c

ह्यपतिः (कारुभेदे ऽपि)^m

1 A mountain.
2 A king.

भूमिद (भूमिधरे ऽपि)^{1 m}

1 A king, d

64 मूर्धनभिषिक्तो (भूवे ऽपि)^m

A woman's
courtship, e

कृतुः (स्त्रीकुसुमे ऽपि)^{2 m}

विष्णवः^f

(विष्णावप्य) ऽजितः ऽप्यतो^m

1 A Car-
riage, 2 A
chariot, g

सूत (सृष्टरि सारथी)^m

Wise, learn-
ed, h

65. यत्तः (याज्ञे ऽपि)^{m f n}

1 A science.
2 An exam-
ple, i

दृष्टान्ताव (उभे शास्त्रनिदर्शने)^{3 m}

1 Character.
2 A portrait

चक्षुः (शास्त्रार्थे वाऽपि चित्रार्थे च भूयते)^m

1 Tonick.
2 A study, k

66. दृष्टाः (यात्रकरखे प्रकारे काल्प्ये तर्किते)^m

1—तु.

2—स्त.

3—न्त.

4—ह.

* Reckoned as the ninth planet. 2 A flag or standard. 3 A mark or symbol. 4 A comet. 5 An enemy. ^b Or 3 A king's son. And 4 fem. सुतः, a daughter. ^c Or 2 A head carpenter. Also 3 A person performing a sacrifice to the planet Jupiter. And m. f. n. 4 Chief. ^d Or 2 A man of the military tribe. 3 A mixed class sprung from the 1st and 2d. 4 A chief minister. ^e And 2 A season; spring, summer, &c. ^f Also अजितः. 2 One of the *Jinas*. m. f. n. 3 Unconquered. And अस्तुतः. 2 *Siva*. n. 3 The Supreme soul. 4 Any invisible principle. m. f. n. 5 Indistinct. ^g Likewise 3 A mixed class sprung from the 2d and 1st. 4 Quicksilver. m. f. n. 5 Generated. ^h Also 2 Evident. 3 Ascertained. ⁱ Likewise 3 Death. ^j And 3 A mixed class sprung from the 4th and 2d. 4 One sprung from the 4th and 3d. Likewise 5 Son by a female slave. ^k And 3 Whole. 4 Rumour. Story.

1 War. 2 A stage. a

^m आनर्तः (समरे वृत्तस्थानगीटविशेषयोः)

1 YAMA. 2 Right conclusion. b

^m 67. कृताब्धौ (यमसिद्धान्तैवाकुशलकर्मसु)

(श्लेषादि रसरक्तादि महाभूतानि तदुणाः)

1 Principle of the body. c

^{1 m} 68. दृष्ट्यप्यस्यविवृति प्रवृत्तौ नाप्य धातवः

The struggle. d

^m (कलान्तरे ऽपि) शुद्धात्मा (वृत्तस्यासर्वगोचरे)

1 An iron spear. 2 Flower. e

^{f f} 69. (कामूखामययोः) प्रसिद्ध

1 Motion. 2 Body. g

^f मूर्तिः (काठिन्यकाययोः)

1 Expansion. 2 A creeping plant. h

^{f h} (विस्तारवह्निगर्) प्रवर्तिर

1 Night. 2 A house. i

^{2 f} (वसन्तो) रात्रियेखने

1 Loss. 2 Worship. j

^f 70. (क्ष्वार्चयोः) अप्रवर्तिः

^{f h} सति (दानावसानयोः)

1 Gift. 2 Destruction. k

1—तु.

2—ति or —ती.

* Or 3 A theatre. 4 Name of a Country on the N. W. coast of India. 5 Inhabitant of that country. ^b Demonstrated doctrine. And 3 Destiny. 4 Sinful act. ^c Viz. phlegm, wind and bile. 2 Constituent part: as blood, flesh, marrow, &c. 3 The primary elements; earth, water, fire, air, and ether. 4 Their qualities, odour, flavour, colour, touch, and sound. 5 The organs of sense, nose, tongue, eye, skin and ear. 6 Fossil. 7 Metal. 8 Root of words; crude verb. ^d The king's private palace, or apartments of his women. ^e Also 2 The king's wife, or concubine. ^f Likewise 3 Energy of a deity: as Ganes of Siva. ^g शुक्तिः or शुक्लो ^h Or a definite form. ⁱ व्रतति or व्रतति. ^j Also 3 Stay, abode. ^k Likewise 3 Expense. 4 Excluded: ^l Some add सति: and सन्ति:

1 Pain. 2 End
of a bow.

अर्तिः (योडा धनुश्चेत्योर)

1 Kind or
sort. 2 Bl th.

जातिः (सामान्यजन्मयोः)

1 Fever. 2
Drooping, c

71. प्रचारयन्द्यो रोरित्

1 Cloudy
of season. d

ईति डिम्बप्राप्तयेत

1 Gain. 2
Outfitting, c

(उदये अधिगमे) प्राप्तिः

1 Three sa-
cificial fires.

त्रेता (तु अत्रिये युगे)

A harp, g

72. (योगानेरे ऽपि) मद्धती

1 Ashes. 2
Success. h

भूति (भूमिनि सम्पदि)

1 River of
snakes. 2 City
of serpents. i

(नदीनगर्णैर्नागानां) भोगवत्यु

(ऽथ सङ्गरे

1 Combat.
2 Company.
3 Assembly.

73. संगे सभायां समितिः

1 Wane
loss. 2 A-
bode. j

(क्षयवासावपि) क्षतिः

1 Sun beam.
2 A. 3. 4. 5.
3 Flame.
4 1st world.
5 8th of
metre. k

(रनेरर्धिश्वं मुखं च वह्निज्वाला च) हेतयः

74. जगती (जगति च्छन्दोविशेषे ऽपि क्लित्वापि)

1—ति. 2—ती. 3—ति.

* Or आर्ति. ^b Also 3 Sort of metre. 4 Jasmin. 5 Nutmeg. 6 Lineage. ^c Likewise 3 Brass. 4 Scoria of metals. ^d And 2 Travelling abroad. ^e O. 3 Rise. 4 Improvement, success. ^f And 2 Second age of the world. ^g NĀREDA's lute with 100 (some say seven) strings. 2 Solanum melongena. ^h Also 3 Super-human power, as rendering oneself invisible, &c. 4 Production. ⁱ Both situated in the infernal regions. Also m. भोगवत् (—वत्). A serpent. ^j Also 3 The earth. 4 Period of general destruction. ^k And 3 The earth.

1 A metre.
2 Ten. a

पंक्ति (शब्देऽपि दशमं)

Majesty or
dignity. b

(स्यात्भावेऽपि चा) यतिः

Motion. c

75. यत्ति (गतिौ च)

1 Root of a
wing. d

(मूले तु) पञ्चतिः (पक्षभेदयोः)

1 Origin.
2 Sex. e

प्रकृति (यैः निमित्ते च)

Style of com-
position. f

(कौशिक्याद्याश्च) वृत्तयः

Script. g

76. सिकताः (सुधांशुकापि)

1 Holy scrip-
ture. 2 Au-
thor. i

(वेदे अथवसि च) श्रुतिः

Beloved
woman. j

वनिता (जनिताद्यर्थानुरागायां च योषिति)

A cavern. k

77. गुप्तिः (क्षितिद्युदासेऽपि)

1 Holding
2 Softness. l

वृत्ति (कारणधैर्ययोः)

1 A sug-
plant. 2 A
metre. m

वृद्धि (सुधांशुकापि शब्देऽपि दशमं)

1 आ

2 ति.

* Also 3 A row.

^b Likewise 2 Breadth.

3 Future time.

4 Restraint of mind.

^c Also 2 A platoon.

And m. 3 A foot sol-

dier. ^d And 2 First day of a lunar month.

^e Or 3 Pudendum

multi bre. And 4 Natural disposition. 5 Material nature. 6 Orig-

inal matter. 7 Root of a word. ^f And 2 Livelihood or profession.

3 Exposition or gloss. ^g Also 2 Sandy ground. 3 Stony nodules.

^h Some admit the singular number. ⁱ Likewise 3 Listening. 4 A

rumour. 5 A quarter of a musical tone. ^j Or 2 A woman in

general. 3 m. f. n. Solicited, begged. ^k Or 2 A hole in the ground.

3 A sink. Also 4 A prison. 5 Concealment. ^l Likewise 3 Sa-

tisfaction. 4 One of the astrological Yōgas. And m. 5 A religious

ceremony. ^m And 3 A large lute. 4 A mantle.

1 A woman.
2 A female
elephant. a
1 Livelihood.
2 Ramour. o

78. वासिता (स्त्रीकरिष्योश्च)

वार्ता (वृत्ता जनश्रुतेः)

1 Chaff
2 Health d

वार्त (फल्गुन्यरोगे च त्रिष्व)

Water. o

(प्सु च) दृता ऽमते

1 Silver.
2 Gold.

79. कलधौतं (रुद्धेभोर)

1 Cause.
2 Token.

निमित्तं (हेतुलक्ष्योः)

1 Science. f

श्रुतं (प्राख्यवद्वतयोः)

1 The golden
age. 2 En-
ough. g
1 Great
dread. 2 Va-
liant act.

(युगपर्याप्तयोः) क्षतम्

80. अत्याहितं (महाभोतिः कर्तव्योपनिषत् च)

1 An ele-
ment. h

(युक्ते क्षतादहते, भूतं प्राख्यतीते समे त्रिषु)

1 Verse.
2 Conduct i

81. दृत्तं (पद्ये चरित्रे त्रिष्वतीते दृढनिष्ठत्वे)

Realm. j

महद् (राज्यं चा)

1 Calumny k

व्रणीतं (अन्ये स्यान्निहिते ऋषे)

* Also n. 3 The cry of birds. m. f. n. 4 Perfumed. Or
वासिता. Or 3 A profession. 4 News. And m. f. n. 3
Healthy. And 2 Liquid butter. Also द्रव्यतः. 3 Nectar. 4 Re-
sidue of a sacrifice. 5 Unsolicited alms. 6 Exemption from trans-
migration. And m. f. n. 2 Heard. 3 Understood. Also
m. f. n. 3 Done. 4 Hurt. And m. f. n. 2 Right. 3 True.
4 Past. 5 (in composition) Like. 6 Been. Also n. 7 A living being.
m. n. 8 A demon. And m. 9 A class of demi-gods. And m. f. n.
3 Past. 4 Firm. 5 Round. 6 Studied. 7 Covered. Also n.
8 Profession. Also m. 2 The intellectual principle. 3 m. f. n.
Great. f. 4 A harp or large lute. And m. f. n. 2 Blamed,
censured. 3 Wicked.

Silver. a 82. श्वेतं (रूपे ऽपि)

1 A necklace.
2 Silver. b

रजतं (हारे रूपे सिते त्रिषु)

त्रिचितो

Movable,
locomotive. d

1 mfn
जगद् इहे ऽपि

Died, tinged.

mfn
रक्तं (नील्यादिरागि च)

1 White.
2 Yellow.
3 Clean.

83. अवदातः (सिते पोते शुद्धे)

1 Bound.
2 White. f

mfn
(बद्धार्जुनौ) सितौ

1 Fit 2 Ex-
cellent. g

mfn
(यत्किं तिसंस्क्रुते मर्षिण्यु) ऽभिनीते

1 Wrought,
finished. h

mfn
(ऽथ) संस्क्रुतम्

84. (रुचिमे लक्षणेपेते ऽप्यु)

Infinite,
endless. i

mfn
ऽनन्तो (ऽनवधावपि)

1 F. mous.
2 Glad. j

mfn
(खाते हृष्टे) प्रसीतो

1 Noble.
2 Learned. k

mfn
ऽभिजात (सु कुलजे बुधे)

1— त्.

* And m.f.n. 2 White. m. 3 Name of an island. 4 Name of a mountain. f. 5 A cowry. ^b Or, according to a different reading, 3 Gold (Ex. मद्धारजतं). And m. f. n. 4 White. * The following admit the three genders. ^c Also n. 2 The world. m. 3 Air. * Also 2 Red. 3 Fond. And n. 4 Blood. 5 Copper. 6 Saffron. ^f Also 3 Destroyed. And f. 4 Clayed sugar. ^g Or 3 Much ornamented. And 4 Patient. Or 5 Impatient. ^h Or 2 Adorned. 3 Excellent. 4 Prepared. And n. 5 Language grammatically correct. ⁱ Likewise m. 2 VISHNU. 3 The king of serpents (Śeṣha). f. 4 The earth. 5 The goddess PARVATĪ. 6 A grass (Agrostis linearis). 7 A myrobalan. n. 8 The sky or atmosphere. ^j Also 3 Known. 4 Respectful. ^k Likewise 3 Fit.

1 Pure. 2
Desert. a

^{mfn} 85. विविक्तौ (प्रतविजनौ)

1 Foolish.
2 High,
tall. b

^{mfn} मूर्च्छितौ (मूढसोच्छयौ)

1 Sour;
Vinegar.
2 Harsh.

^{mfn} (बौ चास्वपरुषौ) शुक्तौ

1 White.
2 Black.

^{mfn} श्रुतौ (धवलमेवकौ)

1 True.
2 Right. d

^{lmfn} 86. (सत्ये साधौ विद्यमाने प्रशस्ते भ्यर्द्धिते च) सन्

1 Revered.
2 Distrest by
foes. e

^{mfn} पुरस्कृतः (प्रजिते ऽराध्यभियुक्ते ऽयतः कृते)

1 Scene f

^{mfn} 87. निवातात् (आश्रयावातो शस्त्राभेद्यं च वर्म यत्)

1 Produced.
2 High g

^{mfn} (जतोन्नद्धप्रवृद्धाः मूर्) उच्चिता

^{mfn} उच्चिता (स्वप्नौ)

1 Increased.
ed. h

88. वृद्धिमत्प्रायतेत्यन्ना)

1 Respectful.
2 Respected.

^{mfn} आदृतौ (सादरार्पितौ)

¹ सत्.

* Or Lonely. Also 3 Discriminated. ^b And 3 Insensible.

* श्रुतिः — तो. — ति. Also सितिः. ^d And 3 Being, existing.

4 Excellent. 5 Respected, venerable. Fem. (सती). 6 A faithful wife. 7 The goddess PÁRVATÍ. ^e Or 3 Facing the enemy and

endeavouring to overcome him. 4 Placed in front. ^f As an abode.

2 Calm, free from wind. 3 Safe, as strong armour. ^g And

3 Grown large. ^h And 2 Endeavouring. 3 Born or produced.

SECTION XIII.

- 1 Meaning. 2 V. c. 1. a. 3 ^m अर्थः (अभिधेयो रैवस्तुप्रयोजननिवृत्तियः)
- 1 Piece of water. b 89. (निषानागमयोस्) तीर्थम् (ऋषिगुरुजले गुरौ)
- 1 Powerful. c ^{m f n} समर्थः (स्त्रिषु शक्तिष्ठे सम्बन्धार्थे द्वितेऽपि च)
- 1 Impotent. 2 Very old. 90. दशमीस्यै (क्षीणरागद्वयौ)
- A road. d ^f वीथी (यदद्वयि)
- 1 Assembly. 2 Carr. e ^f (आस्थानीयनयोर) आस्था
- 1 Side of a hill. f ^{m n} प्रस्थौ (स्त्रीसानुमानयोः)

SECTION XIV.

- 1 Meaning, opinion. 2 Subjection. 3 ^{1 m} 91. (अभिप्रायवशै) अन्दाव
- 1 A cloud, 2 A year. ^{m n} अन्दा (जमेतत्रत्वरौ)

1—न्द.

• And 3 Thing. 4 Purpose. 5 Prohibition. 6 Object. 7 Cause. 8 Request. • And 2 Sacred science. 3 Holy spot visited by pilgrims; especially sacred water. 4 Holy instructor. 5 Sacrifice. • And 2 Connected in sense. 3 Benevolent. • Also 2 A line. 3 Terrace in front of a house. 4 A shop. 5 Sort of drama. • Likewise 3 Consideration, regard. 4 State. • And 2 A measure of quantity. • Some write अन्दः in both acceptations; others in the last.

1 Defamation.
2 Command.

^{m a} अपवादौ (तु निन्दाञ्चे)

1 Son. 2
Kinsman.

^m दायदौ (सुतबान्धवौ)

1 A ray of
light. 2 A
foot. b

^m 92. पादा (रश्मिंश्चित्तूर्योऽंशाश्च)

^{1 m}

1 The moon.
2 Fire. 3 The
sun.

(चन्द्रान्यर्कोऽस् तमोऽनुरः)

Ill report. o

^m निर्विदौ (जनवादे ऽपि)

1 Mud. 2
Young grass.

^m शादौ (जम्बालशययोः)

1 Cry. d

^{2 m} 93. (आरावे रुदिते ज्ञातर्योः) ऋन्दौ (दारुणे रणे)

Favor. e

^m (स्यात्) प्रसादौ (नुदेषे ऽपि)

Sauce or con-
diment. f

^m सूदः (स्याद्यज्ञने ऽपि च)

A cowherd. g

^m 94. (गोष्ठाध्यक्षे ऽपि) गोविन्दौ

Joy h

^{3 m} (हर्षे ऽप्या) मोद (वन) मदः

1 Chief.
2 Royal in-
sult. i

^{m n j} (प्राधान्ये राजलिके च दृष्टाङ्गे) ककुदौ (ऽस्त्रियाम्)

¹ — द, or — द.

² आ—.

³ आ —.

* Or अववादः.

^b And 3 A fourth part. Also 4 A root.

5 A measure of a verse, or one verse of a stanza. ^c Likewise 2 Dis-
regard. 3 A controversy decided. 4 Absence of contest. ^d Excla-
mation in pain, or simply a cry. And 2 Lamentation, with or without
noise. 3 A defender in general, or 4 An abetter of an enemy who at-
tacks in the rear of the army. 5 Terrific war. ^e Also 2 Bright-
ness. 3 Cleanness. ^f Likewise 2 Split peace. 3 A cook. ^g Also
2 CRY-HUN. ^h Likewise आमोदः. 2 Fragrancy; delightful odor.
And मदः. 2 Intoxication. 3 Luscious liquor. 4 Insanity. 5 Pride.
6 The juice exuding from the temples of a rutting elephant. ⁱ And
3 Hump of a bull. 4 Summit of a hill. ^j Or fem. ककुत् (—द).

- 1 Knowledge. 2 Cry. a 95. (स्त्री) सन्मिज् (ज्ञानसम्भाषा क्रियाकाराजिनामसु)
 1 Religious and moral merit. b 2f (धर्मे रहस्यु) पनिषत्
 1 The sultry season. 2 A year. 3f (आदृतो वत्सरे) शरत्
 1 Industry. 2 Defence. c 96. पदं (यवसिति त्राणस्थानलत्तांज्विस्तुष्टु)
 1 Sp. t frequented by kine. d 2f गोप्यदं (सेविते माने)
 1 Dignity. 2 Business. e 4 m f n (प्रतिष्ठाश्रयम्) आसदम्
 1 Desired. 2 Sweet. 5 m f n 97. (त्रिचिह्नमधुरौ) खादु
 1 Blunt. 2 Soft. f 6 m f n मृदू (चातुर्विधकोमलौ)
 1 Foolish, dull. 2 Little. 6 m f n (मूढाष्पापटूनिर्भाष्या) मन्दः (सुर)
 1 New. 2 Diffident. h 7 f n (दौ तु) शारदौ
 98. (प्रत्ययाप्रतिभौ)
 1 Learned. 2 Confident. m f n (विद्वत्सुप्रज्ञौ) विशारदौ

1—द. 2 उ—द. 3—द. 4—दु. 5—दु. 6—द.

* As in battle. And 3 Agreement, contract. 4 War, combat.
 5 Name. b And 2 Privacy. Also 3 The theological portion of scripture. 4 Principle. c And 3 Place. 4 Mark. 5 Token.
 6 Foot. 7 Footstep. 8 Thing. 9 Word. 10 Sound. d And
 2 A measure of quantity; as much as a cow's footstep will hold.
 e And 3 A place. f And 3 Gentle. g And 3 Slow. 4 Un-
 lucky. 5 Low (a tone). Also m. 6 The planet Saturn. h Also
 3 Produced in the sultry season. And m. 4 A year. f. 5 A title of
 DURGA.

SECTION XV.

1 A fathom. a
2 The Indian
fig tree.

^{1 m}
(यामो वटश्च) न्ययेधाव् ^m

1 Body.
2 Height.

उत्तेधः (काय उन्नतिः) ^m

1 A yoke for
burdens. 2 A
highway. d

99 (पर्याहारश्च मार्गश्च) विवधो वीवधो (च तैः) ^m

1 A branch
of a tree at
a sacrifice. d

परिधि येद्धियतरोः शाखायाम् ^{2 m}

1 A pledge.
2 A calamity.

100. (बन्धकं यसनं चेतः धोडाधिष्ठानम्) आधयः ^{3 m}

1 A reconcil-
ing of differ-
ences. f

(सुः समर्थननोपकनियमाश्च) समाधयः ^m

1 Offence or
guilt. g

101. (दैवेत्यादे) अनुबन्धः (स्यात्स्वत्यादिनिबन्धे
मुख्यानुयायिनि शिष्टौ प्रकृतस्यानुवर्तने) ^m

1 VISHNU.
2 The moon.

102. विधु (विष्णौ चन्द्रमसि) ^m

1 Limit. 2
A hole. i

(परिकेदे विज्ञे) अवधः ^m

१—ध.

२—धि.

३—धि.

- Measured by the extended arms. ^b Or 3 Storing of corn,
&c. 4 A load. ^c Spelt both ways. ^d Stuck in the ground, to
tie the victim to it. And 2 The sun's image. ^e And 3 Mental
agony. 4 Site or place. ^f Expectation. ^g And 2 Silence. 3 Pro-
mise or vow. 4 Collecting grain on account of a dearth. 5 Deep
meditation. 6 Perseverance in a difficult undertaking. ^h And 2 An
element of language; root, affix, augment or permutation. 3 In gram-
mar, an indicatory letter not sounded. 4 A person following an exam-
ple. 5 A child. Or 6 A child following example. 7 Continuation.
ⁱ And 3 Camphor. ^j Also 3 Period. 4 Situation, place.

1 Rule, form.
2 Fate. a

विधि (विधाने देवे च)

1 Request.
2 A spy. b

प्रार्थिषिः (प्रार्थने चरे)

Learned. o 103. बुधद्वजा (पण्डिते ऽपि)

Multitude. d

सन्धः (समुदये ऽपि च)

1 Name of a
country. 2 —
of a river. e

(देशे नदविशेषे ऽसौ) सिन्धु (नं सरिति ज्ञायाम्)

1 Form or
rule. 2 Man-
ner, sort. f

104. विधा (विधौ प्रकारे च)

1 m / n

Handsome,
pleasing. h

साधू (रम्ये ऽपि च निवृ)

1 A wife. 2
Daughter-in-
law. i

बधू (आया सुधा स्त्री च)

1 Plaster.
2 Nectar. j

सुधा (जेयो ऽमृतं बुधौ)

1 Promise.
2 State.

105. सन्धा (प्रतिज्ञा मर्यादा)

1 Belief, con-
fidence.
2 Fondness.

अज्ञा (सम्प्रत्ययः सृष्टा)

1—बु.

* Likewise 3 BRAHMA, or providence. 4 Command, injunc-
tion. * Also 3 Situation, place. * Likewise बुधः. 2 The re-
gent of the planet Mercury. Or बुद्धः. 2 A deified saint. 3 Known
or understood. बुद्धः. 2 Old. 3 Grown or increased. * Also 2 A
shoulder. 3 The fork of a tree; or its principal branch. 4 Part
of an army. * And 3 The sea. 4 The juice exuding from the
temples of a rutting elephant. f. 5 A river. * Also 3 Fodder.
4 Prosperity, thriving. 5 Piercing. * Some state विधः as a sepa-
rate term with the same acceptations. * Likewise 2 Right, fit.
3 Good, virtuous. m. 4 An usurer. * And 3 Any woman. 4 A
sister-in-law. 5 A bride. * And 3 Euphorbia Tirucalli, &c.

1 Ardent
spirit. 2 Nec-
tar of flow-
ers. a

मधु (मधे पुष्परसे क्षौत्रे च ।)

Darkness. b

अन्धं (तमस्यपि)

106. (अतस्त्रिषु)

1 Conceited
of learning. d

समुन्नज्ज्ञैः (पण्डितमन्यगर्बितैः)

A reproach-
ful appella-
tive. e

m f n f

अस्त्रबन्धु (रुधिरक्षेपे निर्देशे)

1 Relied on.
2 Near. g

(अथावलम्बितः)

m f n

107. अविदूरोऽप्य) अव्ययः

1 Notorious.
2 Adorned.

प्रसिद्धौ (ख्यातभूयितौ)

m f n

SECTION XVI.

1 m

1 The Sun.
2 Fire.

(सूर्यवक्त्रौ) चित्रभाणू

1 Ray of
light. 2 The
sun.

2 m

भाणू (रश्मिः करौ)

1—न.

2—ञ.

* And 3 Honey. 4 Water. 5 Milk. Also m, 6 *Bassia latifolia*. 7 The season of spring. 8 The month of *Chaitra*. 9 Name of a demon slain by *VISHNU*. f. 10 Liquorice. ^b And m. f. n.
2 Blind. * The following admit the three genders. ^a And
2 Proud. 3 Elevated. * Indicating that the man neglects his
duty, and is only a *Brāhmaṇa*. So अस्त्रबन्धुः in speaking of a *Csha-
triya* 2 An indefinite appellation to avoid the use of a name.
f Fem. अस्त्रबन्धुः or न्युः. * Also 3 Wrapt up. 4 Bound.
5 Surrounded; assailed on all sides.

111. (वर्षार्चि ब्रह्मिभेदाः सुष्ट^m)

1 The moon.
2 Fire. 3 The
sun. a

(चन्द्राग्न्यर्का) विरोचनाः

Hair. b

(केशे ऽपि) वज्रिने^m

1 The sun.
2 The artist
of the gods. c

1^m
विश्वकर्मा (ऽर्कसुरशिल्पिनोः)

1 Care. 2
Firmness. d

2^m112. आत्मा (यत्नेष्टतिर्बुद्धिः स्वभावो ब्रह्म षं च)^m

1 INDRA. 2 A
vicious ele-
phant. e

(शक्रघातुकमत्तेभर्षुकाब्दा) घनाघनाः^m

1 Pride of
wealth, &c. 2
Knowledge. f

113. अभिमानो (ऽर्थादिदय्ये ज्ञाने प्रणयहिंसयोः)^m

1 A cloud. 2
Solidity. g

घनो (मेघे मूर्तिगुणे त्रिषु मूर्ते निरन्तरे)^m

1 The sun. 2
A master. h

114. इनः (सूर्ये प्रभौ)^m

1 The moon.
2 A soldier
by tribe. i

3^m

राजा (मृगाङ्गि सत्रिये ऽपे)

1—मन्.

2—तन्.

3—अन्.

• Also 4 A proper name : the son of PRAHLĀDA and father of BALI. ^b Likewise n. 2 Sin. m. f. n. 3 Crooked, bent. ^c Also 3 Name of a sage. ^d And 3 Intellect. 4 Natural disposition. 5 The supreme BRAHME. 6 Body. 7 Vivifying soul. 8 Sentient soul. 9 Mind. ^e Or 3 Mischievous. 4 A rutting elephant. 5 A rainy cloud. 6 Collision. ^f And 3 Affection. 4 Request. 5 Killing. ^g And m. f. n. 3 Solid, material. 4 Uniformly extended. 5 Smooth. Also m. 6 Extension. 7 Assemblage. 8 An anvil. 9 Cyperus rotundus. n. 10 Cymbal, bell, &c. 11 Mode of dancing. ^h Or 3 A king. 4 A husband. ⁱ And 3 A king. 4 A master. 5 INDRA. 6 A Yacsha or attendant of CUVĀRA.

- 1 A dancing girl. a ^{1 f b} बाणिन्यौ (नर्तकीमतौ)
 A river. c (खवन्ध्यामपि) बाहिनी
 1 The thunderbol. 2 Lightning. ^{2 f} 115. झादिन्यौ (वज्रतडितौ)
 A climbing plant. d (वन्दायामपि) कामिनी
 1 The skin. 2 Body. e (तन्मेहयोऽपि) तनुः
 The ovula. f सूना (ऽधोजिह्विकापि च)
 1 A sacrifice. 2 Expansion. g ^{3 n} 116. (ऋतुविस्मारयोः स्त्री) वितानं (त्रिषु तुष्के मन्दे)
 1 Indispensable act. h (ऽद्य) केतनं (सूत्ये केतावृत्तिमन्त्रये)
 1 Holy writ. 2 True knowledge. i ^{3 n} 117. वेदसूत्रं तपो) ब्रह्म
 1 A priest by birth. 2 The creator. j ^{4 n} ब्रह्मा (विप्रः प्रजापतिः)

1—नी.

2—नी.

3—न्.

4—न्.

* And 2 A woman intoxicated. 3 A woman fond of gratification. b Or बाणिनी. c Also 2 An army. d Likewise 2 A loving woman. And m. कामी—न्. 3 An amorous man. 4 A dove. 5 A ruddy goose (Anas Casarca). e And m. f. n. 3 Thin. 4 Small. 5 Separate. f Also 2 Place of execution. 3 Place of slaughter (as the kitchen hearth, &c. of a householder. Menu 3. 69.) 4 Daughter. And n. 5 Bringing forth young. 6 A flower. m. f. n. 7 Blossoming. 8 And m. f. n. 3 Empty, vacant. 4 Bad. Or 5 Dull, stupid. Also n. 6 A sort of metre. m. n. 7 A canopy. b Or 2 Business. 3 A standard, or a symbol. 4 An invitation. 5 An abode. i Or 3 The supreme being. 4 Devotion. j Likewise 3 A superintending priest at religious rites. 4 One of the astrological yōgas.

1 Perserver-
ance. 2 De-
struction. a

(उत्साहने च हिंसायां सूचने चापि) मंघनम्

1 Calcining.
b

118. आतघ्नं (प्रतीवापजवनाप्यायनार्थकम्)

1 A mark or
token. 2 A
heard. c

यज्ञं (लाङ्कनं शशु निष्ठानावयवेष्वपि)

1 Detraction.
d

119. (स्यात्) कौलीनं (लोकवादे युद्धे पञ्चद्विषत्त्रिणाम्)

1 Going forth,
exit. e

(स्याद्) उद्यानं (निसरणे वनभेदे प्रयोजने)

1 Leisure.
2 Place. f

120. (अवकाशे स्थितौ) स्थानं

1 Sport,
play. g

(क्रोडादावपि) देवमम्

1 Manly ex-
ertion. 2 An
army. h

उत्थानं (पौरुषे तन्ने सन्निविष्टोदमे ऽपि च)

1 Turning
away. 2 Op-
position. i

121. व्युत्थानं (प्रतिरोधे च विरोधाचरणे ऽपि च)

* And 3 Intimation. Or 4 Hint to kill. 5 Manifestation. * By casting a powder into melted gold, &c. Or 2 A powder adapted to that purpose. 3 Casting any thing, for example burnt milk, into fresh milk to turn it. 4 Danger, calamity; as a pestilence or epidemic. 5 Speed. 6 Gratifying. * And 3 Sauce or condiment. 4 Private part of male or female. Also 5 A consonant. 6 A day. * Or 2 Rumour, report. 3 Combat of animals, whether quadrupeds, birds, serpents, &c. 4 Cockfight or other match of animals for a bet. 5 High birth. * And 2 A garden. 3 Purpose, motive. * Also 3 Stay, or continuance without increase or diminution. * And 2 Emulation, desire to surpass. 3 Splendour. 4 Praise. 5 Motion. 6 Affair, business. 7 Grief. Also m. 8 A die. * Or 3 Business of a family or of a realm, as the care of dependants and subjects. * Also 3 Independence.

1 Killing.
2 Obsequies.
3 Motion. a

(मारणे मृतसंस्कारे गतौ मये ऽर्घदापने

122. निवर्त्तनोपकरणानुग्रहासु च) साधनम्

1 Reveng.
2 Gift. b

निर्यातनं (वैरशुभौ दाने न्यासार्पणे ऽपि च)

1 Calamity.
2 Fall.
3 Fault. c

123. व्यसनं (विपदि भंशे दोषे कामजकोपजे)

1 Eyelash.
2 Filament
of a flower. d

पल्लः (ऽक्षिलोमि किञ्चलके तन्वाशये ऽप्यणोयसि)

1 Certain
days of the
lunar month. e

124. (तिथिभेदे क्षये) पर्व

1 Eyelid.
2 A road. f

वर्त्म (नेत्रच्छदे ऽध्वनि)

1 Wrong or
unfit act. f

(अकार्यं गुणे) कौपोने

1 Union.
2 Copula-
tion. g

मैथुनं (सङ्गतौ रते)

1 The su-
preme soul.
2 Intellect. h

125. प्रधानं (परमात्माधीः)

1 Knowledge.
2 A mark,
token.

प्रज्ञानं (बुद्धिचिह्नयोः)

1 पल्लन्.

2—न्.

3—न्.

* And 4 Substance. 5 Enforcement of delivery of any thing.
6 Accomplishing. 7 Materials; or instrument. 8 Following.
Also 9 An army. 10 Means. 11 Cause. 12 Generative organ
of a male. ^b And 3 Delivery of a deposit. 4 Payment of a debt.
^c Arising from desire (as hunting, gaming, drinking, wenching), or from
aversion (as calumny, battery, or pecuniary injury). Also 4 Sin. 5 Ill
destiny. 6 Fated consequence. 7 Vain effort. ^d And 3 A short
thread. 4 Any thing small. 5 A wing. ^e Viz. the full and
change of the moon, and the 6th, 8th and 10th of each half month.
2 A festival. 3 The day of the equinox, solstice, &c. 4 A book or
chapter. 5 A knot or joint. ^f And 2 Privy part. 3 Covering
of it. ^g Or 3 Marriage. ^h Also 3 Nature. 4 An elephant-
driver. And (invariably sing.) 5 Chief.

1 A blossom.
2 A fruit.

प्रसूनं (पुष्पफलयोः)

1 A family.
2 Disappearance. a

निधनं (कुलनाशयोः)

1 Weeping.
2 Lamenting.

126. क्रन्दने (रोदनाकाने)

1 Body.
2 Measure. b

वर्णं (देहप्रमाणायोः)

1 A house.
2 Body

(ऋद्धदेहत्विट्प्रभावः) धामन्य

3 Light. c
1 Meeting of
four roads. d

(इयं चतुष्यथे)

127. सन्निवेशे च) संस्थानं

1 A mark,
token.
2 Chief.

लक्ष्म (चिह्नप्रधानयोः)

1 Covering,
clothing. e

आच्छादने (सन्निधानमपवारणमित्युभे)

1 Accom-
plishment. f

128. आराधनं (साधने आदवाप्तौ तोषणे इयि च)

1 A wheel
2 A town. g

अधिष्ठान (चक्रपुरप्रभावाध्यासनेष्वपि)

Excellent of
its kind. h

129. रत्नं (स्वजातिष्वेके इयि)

1 Water.
2 A forest. i

वने (सलिलकानने)

1—न.

2 धामन्य.

3—न.

- * Or 3 Head of a family. 4 Death. b Also 3 A hand-
some form. 4 Weight, elevation. c And 4 Dignity or majesty.
d And 2 Fabrication or construction. 3 Form. 4 Death. e And
2 Concealment. 3 Deception. f And 2 Attainment, acquisition.
3 Gratifying. g And 3 Dignity or majesty. 4 Approach.
5 Fixing. 6 Adjustment. h Also 2 A gem. i Likewise
3 Abode. 4 A house or dwelling.

- ^{mfn}
1 Separate.
2 Small. a तलिनं (विरले स्त्रोके)
(वाचलिकाक्षयोत्तरे)^b
- ^{mfn}
1 Virtuous.
2 Similar.
3 Same. c 130. समानाः (सत्त्वमैके स्त्रुः)
^{mfn}
1 Wicked. 2
A whisper. d पिशुनौ (खलसूचकौ)
- ^{mfn} ^{1 mfn}
1 Deficient.
2 Blamable. हीनन्यूनाव् (उनगद्गो)
- ^{2 mfn}
1 Swift.
2 Valiant. (वेगिशूरौ) तरखिनौ
- ^{mfn}
1 Guilty. 2
Subdued. e 131. अभिपन्ने (परराजो अभियन्तयापन्नतावपि)

SECTION XVII.

- ^m
1 An ornament. 2 A
string of
bells. f कलापो (भूयणे वर्हे तूणीरे संहते अपि च)
- ^m
1 Furniture.
2 Sewing
around. g 132. (परिष्कंदे) परीनायः (पर्युप्तौ सलिलस्थितौ)
^m
(गोधगोष्ठयतो) गोपौ ^{3 m}
(हरविष्णू) दृवाकपौ
- ^m
1 SIVA. 2
VISHNU. i 133. वाष्पाव् (उष्माश्रु)
^{4 m n}
1 Food. 2
Clothing. j कश्चिष्ठ (लभ्रमाच्छादनं वयम्)

1—न.

2—न.

3—पि.

4—पु.

* Also 3 Clear, transparent. 4 Inferior, situated beneath. 5 The following are adjectives agreeing in gender with the subject. 6 Likewise na. 7 One of the five breaths. 8 Also 3 A crow. 9 And 3 Involved in calamity. 10 Fugitive. 11 Seeking refuge. 12 Worn by women round their waist. 13 The eye in a peacock's tail. 14 A quiver. 15 Multitude; assemblage. 16 And 3 Standing water. 17 A piece of water. 18 Also 3 A superintendent of a district. 19 A king. 20 Likewise 3 Fire. 21 Also du. 3 Food and apparel.

1 A bed, 2
An upper
story, a

1 A clump or
cluster, b

1 Learned,
2 Pleasing.

1 A female
(vile), 2 A
sort of lute, c

^{m n}
तल्पं (शय्यादृदारेषु)

^{m n}
(स्तम्भे ऽपि) विटयोः (ऽस्त्रियाम्)

^{m f n} ^{m f n} ^{m f n}
134. प्राप्तस्य स्वरूपा ऽभिरूपा (बुधमनोद्भवाः
भेदलिङ्गा अमी)

^f
(कूर्मी वीणाभेदश्च) कच्छपी

SECTION XVIII.

1 The letter
R, d

135. (रवर्णे पुंस्ति) रेफः (स्यत्कुत्सिते वाच्यलिङ्गकः)

SECTION XIX.

1 Spirit after
death, c

1 A ring,
2 A conch
or shell,
1 A serpent,
2 A whisper-
er or inform-
er.

^m
(अन्तराभवसत्वे ऽप्ये) गन्धर्वा (दिद्यगायने)

^m
136. कम्बु (नी वलये शंखे)

^m
विजिह्वै (सर्पसूचके)

* Likewise 3 A wife.   b Also 2 A branch above the principal one.   3 Expansion.   c SARASWATI's lute. Likewise 3 A disorder of the spleen.   d And m, f, n.   2 Vile, bad.   e And previous to its being born again.   Also 2 A horse.   3 A celestial quiver.   4 Spirits frequenting the sky.   5 A black cuckow.   6 Sort of deer.

1 Eastern. 2 Prior. a	^{mfnb} पूर्वा (अन्यलिङ्गः प्रागाह पुम्ब्रह्मे इति पूर्वजान्)
1 A jar. c	^{mfn} 137. कुम्भौ (घटेभमूर्द्धाभौ)
1 A child. 2 An ignorant man.	^m कुम्भौ (तु शिष्टुवालिभौ)
1 Post or pil- lar. 2 Insen- sibility.	^m स्तम्भौ (स्थूणाजडोभौ)
1 BRAHMA. 2 SIVA. d	^{1m} शंभू (ब्रह्मचिलोघनौ)
1 The belly. 2 A fetus. 3 A child.	^m 138. (कुत्तिभूणाभका) गर्भौ
Acquaint- ance, c	^m विश्वंभः (प्रणवे इति च)
1 A large drum. f	^f (स्यद्भिर्यौ) दुन्दुभिः (पुंसि स्यादत्ते) दुन्दुभिः (स्त्रियाम्)
1 Safflower. g	ⁿ 139. (स्यान्महारजनं कीर्त्तं) कुसुमं (करके पुमान्)
A <i>Cshetripa</i> . h	^m (क्षत्रिये इति च) नाभि (नै)
A cow. i	^m सुरभि (गैवि च स्त्रियाम्)

1—भु.

* And m. pl. 3 Forefather. ^b पूर्वः or पूर्वः. ^c And 2 Fron-
tal globe of an elephant's head. Also 3 The sign aquarius. 4 Pro-
per name, the nephew of RĀVANA. 5 The paramour of a prostitute.
n. 6 Bdellium. f. 7 Bignonia chelonoides. ^d Also 3 A deified
saint or JINA. 4 VISHNU. ^e Or 2 Amorous solicitation. 3 Play-
ful dispute. 4 Trust, confidence. ^f Also 2 VARUNA. 3 Name
of a demon. And f. 4 A die. 5 A stake at play. ^g And 2 Gold.
m. 3 A water-pot. 4 A pomegranate. ^h Also 2 An emperor. 3 The
navel of a wheel. m. f. 4 The navel. f. 5 Musk. ⁱ Or 2 The
cow which, being milked, yields every wish. m. 3 Spring. 4 Nutmeg.
5 *Michelia champac*. m. f. n. 6 Fragrant. 7 Pleasing.

1 An assembly.
My. 2 One of
a company. a

A superin-
tendent. b

1 A ray of
light. 2 A
rein.

1 An ape.
2 A frog.

1 Desire 2
Love, Cupid.
c

1 Power. 2
Exertion d

1 Moral and
religious
merit. e

1 Deliberate
undertaking.
f

1 A market.
2 A town 3
Holy writ. g
1 A citizen.
a towns-man.
2 A trader h

140. सभा (संसदि सम्ये च)

(निबध्यते ऽपि) वक्त्रभः^{m f n}

(किरणप्रयुक्तौ) रश्मौ^{1 m}

(कपिभेकौ) जवङ्गमौ^m

141. (इच्छामनोभवौ) कामौ^m

(एतद्योगौ) पराक्रमौ^m

धर्माः (पुण्ययमन्यायस्वभावाचारसोमपाः)^m

142. (उपायपूर्वं आरंभ उपधा चाप्यु) प्रक्रमः^{2 m}

(वणिक्प्रथः पुरस्वेदो) निगमो^m

(नागरो वणिक)

1— विप्र.

2 उ—.

1 Likewise 3 A house. 4 Gaming. 5 Or 2 A chief herds-
man. Also 3 Beloved. 4 A horse with good marks. 5 Likewise
n. 3 Independent. 4 Semen genitale. 5 Desirable. 6 To subdue
the foe. 3 Valour. 7 And 2 YAMA. 3 Fitness, propriety. 4 Na-
ture, character. 5 Usage, practice. 6 One who drinks the juice of
acid asclepias at a sacrifice. 7 Any sacrifice. 8 Resemblance. 9 In-
noxiousness. 10 A bow. 11 A theological treatise from the *Vēda*.
12 Virtue personified; the father of YUD'HISHT'HIRA. [In some of
its acceptations the word admits the neuter gender.] 13 With know-
ledge of means. 2 A stratagem. 3 Valour. 4 Also 4 Trade.
5 Likewise 3 A theological portion of the *Vēda*.

143. नैगमौ (द्वौ)

1 BALA-
RAMA. b

(बले) रामौ (नीलपादसिते त्रिषु)

In comp. A
multitude. b

(शब्दादि षट्त्वं इन्द्रे ऽपि) यामः

Walking. c

(ज्ञानौ च) विक्रमः

1 A disease
of the spleen.

144. गुल्मा (रक्तवसेनाश्च)

1 A sister.
2 A chaste
woman.

जामिः (खलकुलस्त्रियोः)

1 The earth.
2 Patience. f

(क्षितिद्वान्योः) क्षमा (युक्ते) क्षमं (शक्ते हिते त्रिषु)

1 Green.
2 Black. g

145. (त्रिषु) श्यामा (हरित्वाणो) श्यामा (साक्षरिवानिशा)

1 A tail. h

ललामं (पुच्छपुगडाश्चभूषाप्राधान्यकेतुषु)

The supreme
soul. j

146. मूलम् (मध्यात्मम्)

1 First.
2 Chief.

(आदौ प्रधाने) प्रथम (स्त्रिषु)

* Also 2 PARASURAMA. 3 RAMACHANDRA. 4 Sort of deer. m. f. n. 5 Black. 6 Pleasing. 7 White. ^b Likewise 2 A village or township. 3 An octave in music. ^c Also 2 Power. 3 Valour. ^d And 2 A clump of grass, &c. 3 Body of troops consisting of 9 platoons. ^e Or क्षमिः. ^f And n. 3 Right, propriety. m. f. n. 4 Able. 5 Benevolent. 6 Patient. ^g Also m. 3 A black cuckow. 4 A cloud. 5 A sacred fig-tree at Prayāga. 6 A sort of pot-herb: Convolvulus argenteus. n. 7 Black-pepper. f. 8 A plant; vulgarly Syāmlatā. 9 Night. 10 Indigo. 11 A description of women. ^h Also 2 A mark on the forehead of a horse, bull, &c. 3 A horse. 4 An ornament. Or 5 Ornament of a horse. 6 Chief. 7 A flag or symbol. 8 A horn. 9 Mane. ⁱ Or ललामं (—न्). ^j Also m. ^k An atom. m. f. n. 3 Little.

1 Pleasing.
2 Reverse,
contrary. a

m f n

वामौ (वसुप्रतीपो दाव्)

m f n

अधमौ (न्यूनकुत्सितौ)

m f n

1 Old.
2 Used.

147. (जोर्धं च परिभुक्तं च) यातयाम (मिदं दधम्)

SECTION XX.

1 A heron.
2 VISHNU's
bird. b

(तुरङ्ग गृहडौ) ताव्यौ

(निलयापचयौ) स्यौ

1 A house.
2 Less. c.
1 Husband's
brother.
2 Wife's
brother.

148. श्वश्रुयौ (देवरश्यालौ)

भातया (भातजद्विपौ)

1 A brother's
son. 2 An
enemy.
1 A thunder-
cloud. 2 IN-
DRA. d
1 A master.
2 A man of
the 3d tribe.

पर्जन्या (रसदब्देनै)

(ष्वाद) अर्यः (खामि वैश्ययोः)

1 The 8th as-
terism. 2 The
4th age. f
1 Opportuni-
ty. 2 Succes-
sion. g
1 Subjected.
2 Oath, or-
deal h

149. तिष्यः (पुष्ये कलियुगे)

पर्यायो (वसन्तं क्रमे)

प्रलायो (धीनशपथज्ञान निश्वासहेतुयु

* Likewise 3 Left, not right. m. 4 An udder. 5 Cupid. 6 SIVA.
n. 7 Wealthy f. — मा. 8 A woman — मी. 9 A mare. 10 A she
ass. 11 A female shakal. 12 A young female elephant. ^b Also
3 The dawn. n. 4 A collyrium. ^c Likewise 3 A phthisis or con-
sumption. 4 General destruction. ^d Also 3 Any cloud. 4 'Thun-
der. ^e Likewise m. f. n. 3 Excellent. ^f Also f. 3 The Emblick
myrobalan. ^g Likewise 3 Mode, manner, form. ^h And 3 Know-
ledge, apprehension. 4 Trust, confidence. 5 Cause. 6 A hole.
7 An affix. Also 8 Celebrity. 9 Practice, usage.

150. रंधे शब्दे)

1 An old en-
mity. 2 Re-
pentance.

(इथा) अनुशयो (दोषहेतवानुतापयोः)

1 Incom-
pleteness. a

स्वलोचय (स्वसाकल्ये गजानां मध्यमे गते)

1 An oath.
2 Usage.
3 Time. b

151. समधाः (शपथाचारकालसिद्धान्तसम्बिदः)

1 Vice. 2 Ill
fortune.
3 Calumny.

(यसनान्यशुभं दैवं विषदित्य) अनया (स्वयः)

1 Transgres-
sion. 2 Dis-
tress. c.

152. अत्ययो (तिक्त्रमे लुक्के दोषे दण्डे ऽप्य)

1 Calumny.
2 War.
3 Futurity.

(इथापदि

युजायात्यो) सम्यरायः

A father-in-
law. d.

पूज्य (स्तु शशुरे ऽपि च)

1 Rearguard.
2 Multitude.

153. (पश्चादवस्थायिबलं समवायश्च) सन्नयौ

1 Assum-
blage. 2 Vi-
cinity. e.

(संघाते सन्निवेशे च) संख्यायः

1 Acquaint-
ance. 2 So-
licitation. f

प्रणया (स्वमो

154. विस्मय यात्रा प्रेमायो)

Enmity. g

(विरोधे ऽपि) समुच्चयः

1 Frequent-
ed and
known. h

विषयो (यस्य यो ज्ञातस्तत्र शब्दादिकेष्वपि)

- * And 2 An elephant's middle pace, neither quick nor slow. 3 A hill at the foot of a mountain. ^b And 4 Demonstrated conclusion. 5 Agreement, bargain. 6 Hint. 7 Leisure. ^c And 3 Fault, guilt. 4 Punishment by fine, &c. ^d Also 2 A teacher. m. f. n. 3 Wor-
thy of respect. ^e Likewise 3 A house. ^f And 3 Affection.
^g Also 2 Elevation, height. ^h And 2 Object of sense, as sound,
&c. 3 Country, province.

- Infusion, extract. a 155. (निर्वासे ऽपि) कषायो^{m n} (ऽस्त्री)
 Assembly. b (सभायां च) प्रतिश्रयः^m
 1 Abundance, frequency. c प्रायो^m (भूद्यन्तगमने)
 1 Distress. 2 A sacrifice. 3 Anger. d मन्यु^m (दैन्ये क्रतौ क्रुधि)
 1 A secret. 2 Privy part. 156. (रुद्धोपस्थवोर्) गुह्यंⁿ
 1 An oath. 2 Truth. f सत्यं (शपथतथावेत्)
 1 Animal, strength. 2 Dignity. g वोथ्यं^{n h} (बले प्रभावे च)
 1 Right, fit. 2 Substance. i त्रयंⁿ (भवो गुणाश्चये)
 1 A place. 2 A house. j 157 धिघ्न्यं^{n k} (स्थाने गृहे भेदे)
 1 Destiny. 2 Goodluck. 3 Ill fate. भाग्यंⁿ (कर्मशुभाशुभम्)
 1 A pignut. 2 Gold. l (कण्टकहृन्नेर्) माकृत्यंⁿ
 A plant. m विशल्या^f (दन्तिकापि च)

* Or 2 Exudation of a tree. 3 Astringent taste. 4 Perfume rubbed on the body. b Also 2 Refuge. 3 House. * And 2 Starving oneself to death. 3 (In composition) Similar, like. d Also 4 Grief, sorrow. * Likewise m. 3 A tortoise. 4 Pride. f Also 3 The first age of the world. m. f. n. 4 True. * Likewise 3 Semen virile. 4 Splendour. 5 Valour. n Or बोध्यं. l The substratum of qualities. Likewise 3 Wealth. 4 Drug. 5 Brass. j And n An asterism. 4 Strength. m. n. 5 Fire. k Or धिघ्न्यः and धिघ्न्यः. l Also m. 3 BHISHMA son of Gangā. m Named Danti. Also certain other plants, as Menispermum glabrum, &c.

- 1 Intelligent. ^{m f n} 162. (आत्मवाननपेतोर्धाद्) अर्थः
 2 Wealthy. a
 Pleasing. b ^{m f n} पुण्यं (तु चार्त्विषि)
 Beautiful. c ^{m f n} रूप्यं (प्रशस्तरूपे ऽपि)
 Eloquent. d ^{m f n} वदात्यो (वत्सुवागपि)
 Just, reason- ^{m f n} 163. (न्याये ऽपि) मथं
 able. e
 1 Handsome. ^{m f n} सौम्यं (तु सुन्दरे सोमदैवते)
 2 Sacred to
 the moon. f

SECTION XXI.

- 1 Multitude. ^{m h} (निवहानसरौ) वारौ
 2 Occasion. g
 1 A bed of ^m संसरौ (प्रस्तराधरौ)
 grass or bark.
 2 A sacrifice.
 1 VRIHASPATI. ^m 164. गुरू (गोघृतिपित्राद्यौ)
 2 A parent. i
 1 The 3d age. ^m वापरौ (युगसंख्यौ)
 2 Doubt.
 1 Difference. ⁿ प्रकारौ (भेदसादृश्यात्)
 2 Similitude.

* Or 3 Right, reasonable. n. 4 Red chalk. * Also n. 2 A good action. 3 Virtue, moral or religious merit. * Likewise 1 2 Silver. 3 Wrought silver and gold. * Also 2 Generous, munificent. * Likewise 2 Middle. 3 Low. And n. 4 The middle. * Also 3 Mild. n. 4 Patronymick of *Budha*, or Mercury. * An 3 A day of the week. n. 4 A vessel for spirituous liquor. * वाश or वारः. * Or other venerable relative. And 3 A spiritual teacher. m. f. n. 4 Heavy. 5 Great.

1 Hint.

2 Form.

1 Beard of corn. 2 An arrow.

1 A country void of water. 2 A mountain.

1 A tree. 2 A mountain.

3 The Sun.

1 A woman's breast. 2 A cloud. a

1 Darkness. 2 A foe. 3 A demon. b

1 Tax. 2 Hand. 3 Ray of light. c

1 Splitting. d

Hair. e

1 A hornless bull. 2 A hornless man. f

Gold. g

1 A bed. 2 A dependent. h

1 Elegance of a pearl. i

^{1m} आकाराव् (इङ्गिताद्यतो)

165. किंशरू (धान्यशूकेषू)

^m भरू (धन्वराधरो)

^{2m} अन्नयो (ब्रूमपैतार्काः)

^m (स्त्रीस्तनाब्दौ) पयोधरो

166. (ध्वान्तरिदानवा) वृत्रा

^m (बलिहस्तांशवा) कराः

^m प्रदरा (भङ्गनारीरुग्वाणा)

^m अस्त्राः (कचा अपि)

167. (अज्ञातमृको गौः काले ऽप्यमश्रुर्ना च) त्वरः

^{3m} (सर्वे अपि) राः

^m परिकरः (पर्यङ्गपरिवारयोः)

168. (मुक्ता मृजौ च) तारः (शाच)

1— र.

2— द्वि.

3— त्रि.

* Also 3 Coconut.   b Who was slain by INDRA.   * Like-
wise 4 An elephant's trunk.   5 Hair.   d Or 2 Fracture.   3 A fe-
minine disease (excess of menstruation). 4 An arrow.   * Also 2 A
corner. n.   3 A tear.   4 Blood.   f Although of an age to have a
beard; and, in the instance of the bull, of an age to have horns. 3 As-
tringent taste.   * Likewise 2 Wealth.   3 A cloud.   h Also
3 Commencement. 4 Multitude. 5 Girding (as for battle).   i Or
2 A beautiful pearl.   3 The pupil of the eye.   4 A high note. m. f. n.
5 High, as a note in music. n.   6 Silver. f. n.   7 A star. f.   8 The
wife of VRIHASPATI.   9 — of SUGRIVA.   10 A goddess of the
Bauddhas.

1 And m

धारे (व.वौ स तु विष्टु^{1 m})

कवेदे;

1 Promise.
2 To be.
3 Buy, buy.(१६ इतिहाजिसन्निदापलु) सङ्गर^m1 The pay-
ment of the
fine.109. वेदमेरे दुष्टादे) गन्वा^m

The same.

मित्रे (एवावधि)^m1 To be.
2 To be.सङ्गर (एवावधि) सङ्गर^m1 To be.
2 To be.(गुनी एव) सङ्गर^m1 To be.
2 To be.110. गङ्गादे (गङ्गादे गङ्गादे) च गङ्गादे^m1 To be.
2 To be.अभिहादे (अभिहादे च चैव सङ्गरं एव च)^m1 To be.
2 To be.
3 To be.
4 To be.
5 To be.111. गङ्गादे (गङ्गादे गङ्गादे) च गङ्गादे^mविष्टु (विष्टुदेनमुष्टिः दोष्टुदेनमुष्टिः)^m1 To be.
2 To be.112. गङ्गादे (गङ्गादे गङ्गादे) च गङ्गादे^mयत्तोहादे (यत्तोहादे)^{2 f}

1 घर

2— रो (न).

* And m. 1. n. 2 Variegated. Also m. 3 Tables for playing.
 b And 4 Canons, distress. c And 2 Secret communication; private
 advice. d Incantation or charm. e Also n. 2 A friend. f And
 2 Sharings of the wood of which a sacrificial post is made. g सङ्गरः
 (सङ्गरः सङ्गरः). h And 2 Ordure, excrement. i Sweepings.
 j And 2 Renting of large elephants. k Beginning. l Making a
 shoe. m And 2 Binding, taking arms. n And 3 The insignia
 of dignity. o एव परिवार. p And 3 A stool or cushion.

1 A large
reputation.
2 VISHNU. ^m

(विष्णुं नकुले विष्णो) बभूवः (सावित्रिबले त्रिषु)

1 A strength.
2 Likewise. ^m

173. सारो (बले विराणे च व्याये क्षीवं बरे त्रिषु)

1 A garment.
2 A name. ^m

दुग्धेदरो (दुग्धकरो षष्ठे दूते) दुरोधरः

1 A for it.
2 A difficult.
1 Indef. ^{m n}

174. (महादरो दुर्गमरो) कान्तारः (पुत्रांशतः)

1 Indef. ^m

करो (महाकरो तद्व्यापकयोः) त्रिषु

1 A kind. ^{m n}

175. (देवदूते) वरः (श्रेष्ठे त्रिषु क्षीये मनाक् त्रिषु)

1 A kind.
2 A name. ^{m n}

(वामदूते) करो (श्रेष्ठे तद्व्यापकयोः) त्रिषु

1 A name.
2 Indef. ^m

176. (ज) चमूकप्रते हस्त सूत्रे) प्रतिसरो (खिद्यारः)

1 A name.
2 Indef. ^m

(यम) त्रिषु त्रयचार्कविष्णुसिंहांशुवात्रिषु

1 Also 3. 174. 4 Free. 5 Proper name; a sage. m. f. n. 6 Yarn. 7 Large. 8 Likewise 3 Marrow. n. 4 Prodigy. 5 Wound. 6 m. f. n. 7 Excellent. * And m. 3 Play. 4 Or दरोदरः — रः. * Also m. 3 A sort of sugar-cane. 1 Also m. f. n. 2 Envious. 3 Avaricious, nigardly. f. 4 A girl. 5 And m. f. n. 2 Excellent. n (some say indef.) 3 A bitter approval. Likewise m. 4 A son-in-law. 5 Appointment. n. 6 Saffron. f. 7 — रः. The three myrobolans. — रो. 8 Asparagus racemosus. 9 Or वरः. 1 And m. 2 Sort of plant (common in dry deserts) 3 A jar. 4 And m. n. 2 A string worn on the wrist at nuptials, &c. Also m. 3 Counsel. 4 A bracelet. 5 A wreath. m. n. 6 Territory. m. f. n. 7 Fit to be employed. * And 4 the Moon. 5 The Sun. 6 VISHNU. 7 A lion. 8 A ray of light. 9 A horse. 10 A parrot. 11 A serpent. 12 An ape. 13 A frog. m. f. n. 14 Tawny. 15 Green. Or 16 Yellow.

177. शुकादिकपिभेकेषु^m हरि^f (नौ कपिले त्रिषु)

A potsherd.

शर्करा (कर्पूरांशे ऽपि)

1 Passing a-

way time. b

1 The earth.

2 Speech.

3 Ardent

spirit. c

1 Drowsiness.

2 Lassitude.

यात्रा (स्यापाने गतौ)

178. इरा (भूवाकुरासु स्यात्)

तन्त्री (निद्राप्रमोलेषु)

1 A nurse.

2 The earth. e

धात्री (सादृपमातापि क्षितिद्वयामलक्ष्यपि)

1 Wanting

a limb. 2 A

dancing girl.

179. लुटा (यक्षा नटो वेश्या सरधा कण्टकारिका

त्रिषु क्रूरे ऽधमे ऽल्ये ऽपि) लुने^{m/f/n}

1 Requisites,

materials. 2

A little. g

मात्रा (परिच्छेदे

180. झल्ये च परिमाणे सा मात्रं (कार्त्तये ऽवधारणे)

1 Painting,

delighting.

2 Wonder. h

(आलेख्याश्चर्ययाश्च) चित्रंⁿ

* Also 2 A stony nodule. 3 A country abounding in such. 4 A disease (the gravel). 5 Clayed sugar. ^b Or 2 Livelihood. And 3 Travelling. 4 Festival; procession. ^c And 4 Water. ^d Or तन्त्रा or तन्त्रिः. ^e Also 3 A mother. 4 An emblic myrobalan. ^f And 3 A courtesan. 4 A bee. 5 An egg-plant. m. f. n. 6 Cruel. 7 Low. 8 Small. Also 9 Miserly. 10 Poor. And f. A fly. ^g And 3 Quantity. n. 4 The whole. 5 Only; (exclusive and identical). Also f. 6 An earring. 7 An instant. 8 Half a short syllable. ^h Also 3 A circlet or mark. 4 Variegated color. m. f. n. 5 Variegated. 6 Wonderful. f. चित्रा. 7 A star in the Virgin's spike. 8 Title of SUBHADRA.

1 The hip
and loins.
2 A wife. a

1 Fit, capa-
ble. 2 A
vessel. b

1 A vehicle.
2 A wing. c

1 Command.
2 Institutes
of a science.

1 A weapon.
2 Iron. d

1 Root of a
tree. 2
Wove silk
bleached. e

1 A wife
2 Body. f

1 Snout of a
hog. 2 Fore-
part of a
plough. g

Name. h

1 Vesture.
2 A sacrifice.
3 A constant
ams. i

1 Object of
perception.
2 A body. j
1 Ether; the
sky. 2 Ap-
parel. k

कलत्रं (अग्निभार्ययोः)

181. (योग्यभाजनयोः) पात्रं

पत्रं (वाहनपक्षयोः)

(निदेश्यस्थयोः) शास्त्रं

शस्त्रम् (आयुधलोहयोः)

182. (स्राज्जटाशुकयोः) मेत्रं

क्षेत्रं (पत्नीशरीरयोः)

(मुखायै ओडहलयोः) पौत्रं

गौत्रं (तु नास्ति च)

183. सत्रम् (आच्छादने यज्ञे सदादाने वने ऽपि च)

अजिरम् (विषये काये ऽप्य)

अम्बरं (योग्ये वाससि)

- * Likewise 3 A fastness or strong hold. ^b Also 3 A king's minister. 4 The channel of a river, or space between the banks. 5 A vessel used in sacrifice; as a ladle, &c. 6 A leaf. 7 A person of a drama. ^c Likewise 3 A leaf. 4 The feather of an arrow. ^d Also f. शस्त्री. 3 A knife. ^e Likewise; 3 An eye. 4 The rope of a churn. 5 A car. m. f. n. 6 A guide. ^f Also 3 A field. 4 A holy spot. 5 A geometrical figure. ^g Likewise. Sort of cloth. ^h Also 2 Family, race, line. 3 Wealth. m. 4 A mountain. f. 5 The earth. 6 A herd of kine. ⁱ And 4 A forest, or 5 Wealth. ^j Likewise 3 A court-yard. 4 Wind. ^k Also 3 Ambergis.

A realm. a	184. चक्रं ^m (राष्ट्रं प)
Exemption from trans- migration b	उचरं ⁿ (दु मेवे ऽपि)
Water. c	क्षीयन् ⁿ (अमु च)
Gold. d	(अथ ^m ऽपि) भूरिचक्रै ^m (रैः)
A door. e	(दारमारे ऽपि) मेघमृगम्
1 A cavern. 2 Part. f	185. (मुखादस्मै) गङ्गरे (ये)
1 Solitude. 2 Near.	(रौरी इतिवत्) यमरे
1 Front, fore- part. g	(युरीक्षिकमुययै) व्याय ¹ⁿ
1 A house. 2 A town. h	(आगारे वयै) पुरम्
	186. मन्दिरं (च)
1 A country, or realm. 2 Churnity.	(अथ ^m) राष्ट्रं ^m (स्त्री निगमै सादुपत्रे)

1 चय.

1 Likewise. 2 A wheel. 3 A circular missile weapon: a sharp discus. 4 A potter's wheel. 5 A mill. 6 A multitude. 7 An army. 8 A whelped. 9 Pride, m. 10 A ruddy goose. (Am. Sans. sates) 11 Also 2 A letter, or written character. 3 BRAHMA, m. 4 SIVA, m. f. n. 5 Unpleasant. 6 Likewise 2 Mr. 7 Also भूरिः m. f. n. 2 Frequent, numerous, m. 8 BRAHMA. 4 VISHNU. 5 SIVA. And चन्द्रा. 2 The Moon. 3 Camphor. 4 Water, m. f. n. 5 Pleasing. 6 Also 2 A town gate. 3 Root of grass, Cyperus? 1 Likewise 3 A forest, m. 4 An arbores. 5 And m. f. n. 2 More, much, n. 3 Top, summit. 4 Point, extremity. 5 A-semblage, multitude. 6 Resting place, end of a journey. 7 Quantity of a pala-
8 Limited aims (four monthfuls) m. f. n. 9 Chief, principal. 10 First, prior. 11 Also पुरं. 3 A body. 4 City of Patna, m. 5 Bdellium. And मन्दिरः m. 3 The sea.

1 Fear, dread.
2 A hole in the ground. a

^m
दरो (इस्त्रियां भये अये)

1 A diamond.
2 The thunderbolt. b
1 Chief. 2 Right conclusion. c

^{m n}
वयो (इस्त्री दीरके पवौ)

187. तन्नं (प्रधाने सिद्धान्ते सूत्रवापे परिच्छदे)

1 Handle of a fan of cow's hair. d

^m ^{1 n}
औशीर (शामरे दण्डे ऽप्यौ) शीरं (शयनासने)

1 Tip of an elephant's trunk. e

188. पुष्करं (करिहस्ताये वाचभाण्डमुखे जले

याम्नि खड्गफले पद्मे तोयौघधिविशेषयोः)

1 Interval.
2 Period.
3 Clothing.
4 Covering. f

ⁿ
189. अन्तरम् (अवकाशावधिपरिधानांतर्जिभेदतादर्थ्यं

हिजात्मोयविनावहिरवसरमध्ये अन्तरात्मनि च)

Fragrant root of grass. g

ⁿ
190. (मुस्ते ऽपि) पिठरं

1 औ—.

• Likewise indec. 3 A little. And f. दरि. 4 A cavern. • Also m. 3 One of the 28 astrological *yōgas*. • And 3 A weaver's lay or batten. 4 Raiment. 5 Care of a realm. 6 Dependence. 7 A sacred book. 8 An excellent medicament. • And r. 2 A bed. 3 A chair or stool. Likewise 4 Fragrant root of grass (*Andropogon muricatum*.) • And 2 Head of a drum, or place where any musical instrument is struck. 3 Water. 4 The sky. 5 Edge of a scimitar, or 6 A scabbard. 7 A lotos. 8 Name of a place. 9 A drug (*Costus Arabicus*.) 10 One of the *Dvīpas* or continents. m. 11 The Indian Crane. • And 5 Difference. 6 Sake. 7 A hole or rent. 8 Own. 9 Without, except. 10 Outside. 11 Opportune time. 12 Midst. 13 Supreme soul. 14 Similar. 15 Other. *This term is a pronoun in the 3d and 10th acceptations.* • *Cyperus rotundus*. Also 2 A churning stick. m. 3 A seeth or boiler.

Another
sort. a

- 1 Very dark
2 Mischiev-
ous, des-
tructive. b
1 Pale red.
2 White.
3 Yellow. c

Sharp, corro-
sive. d

Hard. e

Inferior,
low. f

Unperplex-
ed. g

- 1 Distracted,
2 Perplexed.
h

1 Superior,
high. 2 Nor-
thern. i

1 Inferior.
2 Southern. j

ⁿ
(राजकशेरुक्पि) नागरम्

m f n

शार्वरं (त्वन्धतमसे घातुके भेद्यलिङ्गकः)

m f n

191. गौरो (ऽरुणे सिते पोते)

m f n

(व्रणकार्ये ऽप्य) रुष्करः

m f n

जठरः (कठिने ऽपि खाद्)

m f n

(अधस्तादपिचा) धरः

1 m f n

192. (अनाकुले ऽपि चै) कायो

m f n

बयो (यासक्त आकुले)

2 m f n

(उपर्युदोचश्रेष्ठेषु) तरः (खाद्)

m f n

अनुतरः

1 य—.

2 उ—.

* *Cyperus pertenuis*. Likewise 2 Ginger. m. f. n. 3 Of or be-
longing to a city. 4 Sagacious. b According to another reading,
m. 3 A vicious elephant. * Likewise 4 Clean. m. 5 White mus-
tard. 6 The moon. n. 7 Filament of a lotos. f. 8 The goddess, wife of
SIVA. 9 — of VARUNA. 10 The earth. 11 Name of a river.
12 A young girl. 13 Turmeric. d Also m. 2 *Semecarpus*
Anacardium. * Likewise 2 Old. m. n. 3 The belly. f Also
2 Less, worse. m. 3 The lip. 4 The nether lip. 5 Likewise
2 Intent, attentive. * Or 3 Frightened. 1 And 3 Excellent.
Also n. 4 An answer, m. 5 Proper name, the son of VIRATA. f.
6 The wife of ABHIMANYU. 7 The north. j And 3 Worse.
Likewise 4 Excellent. 5 Silent, unable to answer.

193. (एषां विपर्यये श्रेष्ठे)

1 Distant,
remote.

2 Other. a

1 Sweet.

2 Pleasing.

b

1 Hard.

2 Pitiless ;

cruel. c

1 Generous.

2 Great. d

1 Other.

2 Low, vile.

1 Indolent.

2 Independent, uncon-

trolled.

1 Splendid.

2 White. f

(दूरानात्मोत्तमाः) पराः^{mfn}

(खादुप्रियौ तु) मधुरौ^{mfn}

शूरो (कठिननिर्दयो)^m

194. उदारो (दातृमहत्तरो)

इतर (स्वन्यनीचयोः)^{mfn}

(मन्दस्वच्छन्दयोः) खैरः^{mfn}

शुभम् (उद्गीतशुक्लयोः)^{mfn}

SECTION XXII.

1 Lock on
the crown of
the head. g

1 The tree

Pila. 2 An

elephant. h

195. (चूडाकिरीटं केशाश्च संयता) मैलयम् (त्रयः)^{1mf}

(द्रुमप्रभेदमातङ्ग काण्डपुष्पाणि) पीलवः^{2m}

1—लि.

2—लु.

* And 3 Pre-eminent. Or 4 Subsequent. 5 Inimical, enemy. u.
(some say indec.) 6 Only. b Also m. 3 A sweet taste. n. 4 Poi-
son. f. 5 Anise. * Likewise 3 Terrible. 4 Destructive. * Also
3 Gentle. 4 Unperplexed. * Fem. उदारा, — री. f And n.
Talc. * And 2 A diadem. 3 Hair tied on the head. 4 Head. m.
5 Jonesia Asoca. 6 The earth. b And 3 An arrow. 4 A flower
(Or 5 Blossom of the Saccharum Sara). Also 7 An atom.

1 YAMA.
2 Measured
time. a

196. (सतान्तानेहसोः) कालश्च^{1m}

The fourth
age. b

(चतुर्थे ऽपि युगे) कलिः^m

A deer. c

(स्यात्कुरङ्गे ऽपि) कमलः^m

A blanket. d

(प्रावारे ऽपि च) कम्बलः^m

1 Tax, reve-
nue. 2 An
oblation. e
1 Bulkiness.
2 Strength.
3 Army,
forces. f

197. (करोपहारयोः पुंसि) वलिः (प्राण्यङ्गजे स्त्रियाम्)

(स्थौल्यसामर्थ्यसैन्येषु) बलं (ना काकसोरिणोः)^m
^{m h}

1 A whirl-
wind. g

198. वातूलः (पुंसि वाद्यायामपि वातसङ्घे त्रिषु)

1 Wicked, i

(भेद्यलिङ्गः शठे) बालः (पुंसि आपदसर्पयोः)^{m f n j}

१ काल.

* Likewise 3 Death. 4 Time (infinite). 5 Black colour.

f. काला. 6 Madder. 7 Indigo. कालो. 8 The goddess GAURĪ.
9 One of the MĀTRĪs. 10 Heavy clouds. * Likewise 2 Quarrel,
strife. 3 War, battle. 4 Bellerick myrobalan. 5 An unblown
flower. ° Also n. 2 A lotos. 3 Water. 4 Copper. f. 5 The
goddess LACSHMĪ. 6 An excellent woman. 4 Also 2 A dewlap.
3 A fabulous chief of serpents. n. 4 Water. ° And f. बलिः — लो
(or वलिः). 3 A wrinkle. Also m. 4 Proper name; a giant. 5 Handle
of a flyflapper. f. 6 Ridge of a roof. 1 And m. 4 A crow. 5 Pro-
per name; BALARĀMA. Also 6 Name of a demon slain by INDRA.
m. f. n. 7 Strong. f. 8 Sida cordifolia, &c. * And 2 Gouty, Rheu-
matic. 3 Insane. ° Or वातूलः. 1 And m. 2 A beast of
prey; tiger, &c. 3 A serpent. 4 A vicious elephant. 5 A king.
j Fem. बालो.

1 Sin. 2 Fifth. 3 Ex- cretion. a	^{mn} 199. मलो (इस्त्री पापविट्किङ्कान्य)	
1 Colick. 2 A weapon. b		^{mn} (इस्त्री) शूलं (रुगायुधम्)
A lance. c	^{mf} (शङ्खादपि दयोः) कौलः	
1 A corner. 2 The hollow above the hip. d		^f पालिः (स्वल्परूपक्षिपु)
1 A mecha- nical art. 2 A measure of time. e	^f 200. कला (शिल्पे कालभेदे इय)	^{mf}
1 A compa- nion. 2 A row. f		आली (संख्यावली अपि)
1 Tide. 2 Time. 3 Limit. g	^{fh} (अभ्यान्वविहृतौ) बेला (कालमर्यादयोरपि)	
1 The Pleia- des. 2 A cow. i	^{fj} 201. बज्जलाः (वृत्तिकागावो) बज्जलो (इयिः शितौ त्रियु)	^m
1 Sport. 2 Gesture.	^f लीला (विलासक्रिययोर)	
A stony no- dule. k		^f उपला (शर्करापि च)

1— लि or — लो.

- * As sweat, snot, earwax, &c. 4 Dregs. 5 Rust. m. f. n.
6 Niggardly. ^b A trident or a pike. Also f. 3 A courtesan.
* Likewise 2 A gnomon. 3 A stake. 4 A post. 5 Flame. 6 The
elbow. 7 A thump on the breast. 8 A punch with the elbow. f. 9 A
blow. ^a Or 3 Sharp edge. 4 A mark. 5 A row or string. Also
6 Delineation with sandal, &c. on the ear. 7 Contiguity. 8 Allow-
ance to a dependant. 9 A masculine woman (who has a beard).
10 A handful. 11 Praise. * Likewise 3 A digit of the moon.
4 Interest on a capital sum. 5 A part. 6 Collection. ^f Also 3 A
bridge. m. f. n. 4 Intelligent, wise. * Likewise 4 Seashore. 5
Easy and sudden death. ^b Or बेला. ¹ In the first acceptance,
invariably plural. And m. 3 Fire. m. f. n. 4 Black. Also 5 Carda-
mum. m. 6 The dark half of the month. n. The sky. ¹ Or वज्जला.
* Also 2 Manufactured sugar. m. 3 A stone. 4 A gem.

1 Blood.
2 Water.

202. (शोणिते ऽम्भसि) कीलालं

1 Origin.
2 Root. a

मूलम् (आद्ये शिफामये^a)

1 A multi-
tude. 2 A
net. b

जालं (समूह आनायो गवाक्षद्वारकावपि)

1 Disposi-
tion. 2 Good
conduct.

203. शीलं (स्वभावे सद्गते)

1 Fruit.
2 Result. c

(सख्ये हेतुकृते) फलम्

1 A roof.
2 A film over
the eye. d

(हृदिर्नेत्ररजोः क्लोवं समूहे) पटलं (न ना)

1 Bottom.
2 Essential
character. e

204. (अधःस्वरूपधोरस्ती) तलं

Flesh. f

(स्याच्चाभिधे) पलम्

Submarine
fire. g

(अर्वागले ऽपि) पातालं

1 Clothes,
various. h
1 A hole fil-
led with
stakes. i

घेलं (बस्त्रे ऽधमे त्रिषु)

205. कुकूलं (शक्रुभिः कीर्णे अथे ना तु तुषानले)

* And m. n.

3 An asterism (the Scorpion's tail).

Or n.

4 Principal, capital.

^b And 3 A window, a lattice.

4 An un-

blown flower.

5 Magic, illusion.

6 Pride. f

7 Tricho-

santhes dioica.

* Likewise 3 Edge of a weapon.

4 A nutmeg.

5 A pearl. 6 Profit. 7 A shield.

^d And. f. n. (— लो ला or लो).

3 A multitude. n. 4 Retinue.

* Likewise f. n. 3 A guard for

an archer's arm. m.

4 A span.

5 The palm with extended fingers.

f Also 2 A measure, consisting of four *Carshas*.

* Likewise 2

The infernal regions. 3 A hole.

^b And m. f. n. 2 Inferior; low

in situation. Fem. चेली.

ⁱ And m. 2 Conflagration of chaff.

1 Absolute,
certain. a

(निर्णीति) केवलम् (इति त्रिलिङ्गं त्रैकल्ययोः)

1 Adequacy.
2 Safety.
3 Virtue. b

206. (पर्याप्तचित्तमपुण्येषु) कुशलं (शिक्षिते त्रिषु)

1 A shoot or
sprout. c

प्रबालम् (अंकुरेऽप्यस्त्री)

Stupid. d

(त्रिषु) स्थूलं (जडेऽपि च)

1 Having
projecting
teeth.
2 High. e
1 Beautiful.
2 Expert. f

207. करालो (दन्तुरे तुङ्गे)

(चारौ दक्षे च) पेशलः

1 Ignorant.
2 Young, a
child. h

(मूर्खेऽर्भकेऽपि) बालः (स्थाल्)

1 Tremulous,
2 Thirsty. i

लोल (खलसदृशयोः)

SECTION XXIII.

1 A forest.
2 Fire in a
forest. j

208. दवदवौ (वनारण्यवर्णा)

1 Birth.
2 Siva. k

(जन्महरौ) भवौ

- * And m. f. n. 2 Alone, sole. 3 Entire, all. Fem. — ला, ली.
b And m. f. n. 4 Skilful, expert. c Or 2 A new leaf. Also 3
Coral. 4 The neck of a lute. d Likewise 2 Bulky. e Likewise
3 Terrible. f Also 3 Soft. g Or पेशलः. h Likewise m.
3 Hair. 4 Tail of a horse. 5 — of an elephant. m. n. 6 Andro-
pogon Schœnanthus. i Also f. — ला. 3 The tongue. 4 The
goddess LACSHMI. j Likewise 3 Fire in general. k Also
3 Existence. 4 Acquisition. 5 This world. 6 Safety, well being.

1 A counsellor. 2 A companion.

1 A husband. 2 Lythrum fruticosum. a

1 A mountain. 2 A sheep. 3 The sun. b

1 Command. 2 Call. 3 Sacrifice.

1 A living being. c

1 Production. 2 Fruit. 3 Blossom. d
1 Distrust. 2 Denial. 3 Concealment.

1 Elevation. 2 Impatience. e

1 Dignity, authority. 2 Firm opinion. f

1 Generative cause. 2 Origin. g

1 Son of a Brāhmana by a Sudra woman. h

(मन्त्रो सहायः) सचिवौ

(पतिशशिखरः) धवाः

209. अवयः (पैलमेघाकां)

(आज्ञाक्रानाधरा) हवाः

भावः (सत्त्वभावभिप्रायवेष्टात्मजन्मसु)

210. (स्यादुत्पादे फले पुष्पे) प्रसवे (गर्भमेचने)

(अविश्रान्ते उपरुवे अपिनिश्रुतावपि) निरुवः

211. (उत्तेकामर्षयोदिच्छा प्रसवे मद्) उत्सवः

अनभावः (प्रभावे सात्त्वतां च मतिनिशये)

212. (स्याज्जन्महेतुः) प्रभवः (स्थानं चाद्येपलब्धये)

(शूद्रायां विप्रतनये शस्त्रे) पारश्वः (पुमान्)

¹ अवि.

- * And 3 A man. 4 A cheater. ^b Also 4 The shawl goat.
• Or (varying the reading.) 2 Existence, state. 3 Nature, disposition.
4 Meaning, intention. 5 Gesture, movement. 6 Soul. 7 Birth.
8 Thing. 9 Venerable. 10 (in dramatic language) Learned. 11 State, condition. ^d And 4 Bringing forth. 5 Offspring. • And
3 Formation of a wish. 4 Festival, jubilee. ^f Or 3 Certainty.
4 Indication, hint. • Or 3 Source. 4 Place where a thing is first perceived. 5 Strength. ^h And 2 Battle-axe. 3 A son born in adultery.

- 1 The polar star. a 213. भ्रु (भ्रमेदे क्रीवं तु निविते प्राचते विषु)
1 A kinsman. 2 The soul. b ख (आमावात्मनि) खं (त्रिष्व लोके खौ (स्त्रियां चने)
Cloth round a woman's waist. c 214. (स्तोकटोवस्त्रवत् इपि) नीवो (परिपथे इपि च)
1 Garter. 2 A snail. e शिवा (गौरीकोटवगेर)
1 Dispute, quarrel. 2 A party. f ह्वं कञ्जतुम्भेय)
1 Substance. 2 Breathing. g 215. (व्यासुचवत् (येषु) सत्वन् (अजी तु जन्तु)
1 Quarter garden. 2 A cannon. h क्रीवं (नपुंसके यण्डे वायविह्वलिहने)

SECTION XXIV.

- 1 Men of the community. i 216. (दो) विष्टा (वश्यमनुजे)

1 इ - .

- 1 And n. 2 Certainty. m. f. n. 3 Perpetual, constant. Also m.
4 A stake. 5 An axis, or pole. 6 SIVA. f. — इ. 7 Burden of a song.
8 A ladle or spoon. n. 9 Reasoning. m. f. n. 10 Immovable. b And
m. f. n. 3 Own. m. n. 4 Wealth. It is a pronoun in the 3d
acceptation. c And 2 Mercantile stock. 3 A stake at play.
d Or नोवि. e Also m. 3 MAHĀDĒVA. 4 One of the astrological
Yogas. 5 The Vedas. n. 6 Pleasure, ease. 7 Auspiciousness;
well-being. 8 Water. f. 9 The yellow myrobalan. f Likewise
5 Union of the sexes. g Or other unconscious function. 3 Vigour.
m. n. 4 An animal. Also n. 5 A quality. 6 Nature. 7 Strength
8 A demon. 9 Existence. 10 Essence. 11 Self-command. h सत्वं.
i सत्वं. j And m. f. n. 3 Weak. 4 Id'e. k Or क्रीवं.
l And 2 Man in general. f. 3 Entrance, Sing विदु.

1 A spy.
2 War. a

(बौ चराभिमतौ) कणौ

1 A heap.
2 A sign of
the zodiac.

^{1 m}
(बौ) राशी (पुष्पमेवाद्यौ)

1 Family,
race. 2 A
bamboo. b

^m
(बौ) वंशौ (कुलमकरौ)

1 Solitude.
2 Display.
1 Wages,
hire. 2 En-
joyment. d

217. (रहः प्रकाशौ) वीकाशौ

^m
निर्वेशौ (मतिभोग्यौ)

1 YAMA *

^m
(वृत्तान्ते पुंसि) कीनाशः (क्षुद्रकर्वकयोस्त्रियु)

1 A place or
spot. 2 A butt.
3 A cause.

218. (पदे लक्ष्ये निमित्ते) उपदेशः

^m
(स्यात्) कुशम् (अप्सु च)

Water. f

Age, as youth,
&c. g

दशा (वस्थानेकविधाय)

^f
आशा (तृष्णापि चायता)

1 Hope,
desire. 2
Breadth. h
1 A woman.
2 A female
elephant i
1 Knowledge.

219. वशा (स्त्री करिषी च स्याद्)

^{2 f}
दग् (ज्ञाने ज्ञातरि त्रियु)

¹—श्रि.

²—श्र.

* Also 3 Conflict with a dangerous animal in hopes of reward.

1 Likewise 3 The back bone. 4 A multitude.

* Or विकाशः.

4 Or 3 Eating. 5 And m. f. n. 2 Small. Or 3 Niggardly. 4 A cultivator. Also 5 A slayer of cattle. m. 6 An ape.

* Also m.

2 Proper name: Son of RĀMA. 3 Sacrificial grass (Poa Cynosuroides). 4 One of the continents. 5 A yoke. f. —श्रौ. 6 Share of a plough.

1 Likewise 2 Wick of a lamp. 3 (Invariably pl.) Border or edge of cloth. 4 Also 3 Region; quarter. 1 Likewise 3 A barren cow. 4 A daughter. n. 5 Subjection. 6 Desire, wish. m. f. n.

7 Subject, dependent. 1 And m. f. n. 2 One who sees or knows.

Also f. 3 Sight. 4 An eye.

- 1 Violent.
2 Hard. 3 In-
taurable. a ^{m f n} (स्यत्) कर्कशः (साहसिकः कठोरमहत्वावपि)
- Notorious. b 220. यकाशो (ऽविप्रसिद्धे ऽपि) ^{m f n}
- 1 Young.
2 Ignorant. (शिशुवत् च) बालिशः

SECTION XXV.

- 1 A god.
2 A fish. (सुरमव्याव्) अग्निमिवौ
- 1 The soul.
2 A man. गुरुवाव (आत्ममानवौ)
- 1 A crow.
2 Any bird
which preys
on fish. • 221. (काकमव्याव् गौ) ध्वंक्षौ
- 1 Grass.
2 A climb-
ing plant. d कक्षौ (सु लण्वीरुधौ)
- 1 A halter or
rein. 2 A ray
of light. अभ्युः (प्रयच्छे रश्मौ)
- 1 Despatch,
sending. 2
Paining. f प्रैषः (प्रेषणमर्हने)

• Or 4 Harsh. 5 Cruel. 6 Unmerciful. 7 Miserly. • Also
2 Light. 3 Display. 4 Loud laugh. • Likewise 3 A beggar.
• Also 3 The armpit. 4 A forest of dead trees. 5 A wall. 6 The
side. m. f. n. 7 End of a cloth fixed in the waistband. f. 8 The string
round an elephant's neck. 9 Objection in argument. 10 Emulation.
• Or अभ्युः. • Likewise 3 Fatigue.

Partisan. a

222. पक्षः (सहाये ऽप्य्)

1 A turban.
2 A diadem.

उद्योतः (शिरे वेष्टयिरोद्योतः)

1 Lustful.
2 A int b

(सुखसे मूषिके अस्ते सुखसे दृषमे, दृषः)

1 A bud.
2 A s. cath.
3 Treas. e. o

223. कोष्ठा (स्त्रो कुडसे खड्गदिधाने ऽथैषदिययोः)

1 Gaming
with dice.
2 A die. o

(घूत ऽथै सरिफातके ऽप्य्) आवर्णः

(ऽथा) ऽक्षम् इत्येव

1 An organ
of sense. f

224. (ना अन्तर्के कर्षवक्त्रे यज्वहारे कलिद्रुमे)

1 Agricult. o.
2 Fire with
cowdung. g

कपू (वृत्तो करीष निः) कर्षः (दुल्याभियोगो)

- Also 2 Side. 3 Alternative. 4 Half of the lunar month.
 5 Army, forces. 6 Friends. 7 Wing. 8 Thesis, doctrine to be
 maintained. 9 Contradiction. 10 Subject of an inference. 11 (In
 composition with कोष्ठा, Gr at quantity. • In composition 12 Chief,
 pre-eminent. 13 Virtue, personified in the shape of a bull. 14 A bull.
 15 The sign of the Z diack (Taurus). 16 Proper name, title of CAR-
 NA. f. — दा. 17 Cowich (Dolichos or Carpopogon pruriens). — घी.
 18 Cushion used by ascetics. • And 4 Oath or ordeal. 5 A
 vessel used at sacrifices. 6 A cocoon of silk. 7 Eye ball. 8 Testi-
 cle. 9 Dictionary. • Or कोष्ठाः. • And 3 A board for playing.
 4 An organ of sense. 5 Attraction. 6 Drawing the bow. • And
 m. 2 A die. 3 A measure (a carsha or 16 māsas). 4 A wheel.
 5 A lawsuit. 6 The bellerick myrobatan. Also 7 Wood of a car.
 8 Business, transaction. 9 Proper name, son of RAVUNA. n. 10 Kind
 of salt. • And f. 3 A river. 4 A canal.

1 Virility. 2 Many act.	225. (एमावे तत् क्रियायां च) पौरुषं
Water. h	विष्म (अपु च)
A bribe. c	(उपदाने ऽप्य) क्षातिषं (साद)
An offence. d	(अपराधे ऽपि) किल्बिषम्
1 Rain. 2 A country. 3 A year. e	226. (सादृष्टौ लोकघातये वत्सरे) वर्षम् (अस्त्रियाम्)
1 Seducing. 2 View. f 1 Deceiving. 2 Begging. 3 Hire, wages. g	मेक्षा (वृत्त्यक्षयं प्रज्ञा) भिक्षा (सेवा ऽथवा भक्तिः)
Splendour. h	227. तिलङ् (शोभा ऽपि) (त्रिषु ऽरे) व्यक्तं (कार्त्तानिष्ठलयोः)
1 Entire. 2 Inferior.	(प्रत्यक्षे ऽधिष्ठते) ऽध्यक्षो
1 Perceptible. 2 Superintendent.	वक्ष (त्वमेव चिच्छेद्ये)
1 Unfriendly. 2 Rough.	

1 — घ.

* Also 3 Semen. m. f. n. 4 Measured by the human stature, or by the height to which a man reaches. ^b Likewise 2 Poison. f.

— घा. 3 A plant (sort of Betula ?) * Also 2 Flesh. 3 Food.

* Likewise 2 Disease. * Also 4 A cloud. f. pl. वर्षाः. 5 Rainy season. ^f Or 3 Viewing an exhibition of dancing. 4 Intellect.

^f Likewise 4 Alms. ^b Also 2 Ray of light. ^f The following admit the three genders.

SECTION XXVI.

- 1 The sun. 228. (रविचैतन्यदेव) हसौ^m
 2 A goose. a
 1 The lion. 1 m
 3 Fire. (सूर्यवक्रो) विभावसू
 1 A calf. 1 A
 year. b वसौ^m (सखं कवचो देव)
 A bird : Ca- 2 m d
 culus. c (सारङ्गाश्च) दिवौकसः^m
 1 Taste or 229. (अङ्गारदेव विधे वीर्यं मुखे रामे ऋवे) रसः^m
 sentiment in
 dramas. e
 1 An earring. (पुंस्) उत्तसा^{m n} वत्तसौ^{m n f} (दौ कर्णधरे ऽपि शेखरे)
 2 A crest. 3 m
 1 A class of 230. (देवभेदे ऽनले रसौ) वसूⁿ (रत्ने धने) वसुⁿ
 2 Fire. g

1—सु.

2—स.

3—सु.

* Likewise 3 VISHNU. 4 The Supreme Being. 5 The soul.
 6 Breath. 7 A sort of ascetic life. 8 A person devoid of covetous-
 ness. 9 Unenvious. 10 A king. 11 The horse sacrificed by YUD'-
 HISHTHIRA. ^b Also 3 An endearing appellation of a son or grand-
 child. n. 4 The breast. ^c Likewise 2 A god. 3 A bee. 4 An
 antelope. ^d दिवौकाः or दिवोकाः. ^e Amatory, heroic, ten-
 der, pathetick, &c. And 2 Poison, or 3 Water. 4 Semen virile, or
 5 Quicksilver. 6 Quality of taste; savour, as sweet, sour, &c. 7 Zeal,
 ardour, passion. 8 Juice, a liquid. 9 Juices of the body. 10 Myrrh.
 f 11 The tongue. 12 The earth. ^f Or वत्तस. ^g And 3 A ray
 of light. Or 4 A rein, or halter. n. 5 A gem. 6 Wealth. Also
 7 Gold. m. 8 Tie of the yoke. 9 A plant (*Vacapushpa*).

- 1^m
VIṢṆU. a (विष्णौ च) वेधाः
 1 Benedic-
 tion. 2 Fang
 of a serpent.
 3/
 1 Request. b 231. वाकसे (प्रार्थनैकुल्ये)
 Injury, mis-
 chief, as rob-
 bery, &c. c
 A mare. d प्रसू (रश्मापि)
 Earth and
 sky. e (भूषावौ) दोदसौ दोदसौ (प्र ते)
 1 Flame. 6/
 2 Light. 6ⁿ
 1 A - ar. 6 f n
 2 Light. 7ⁿ
 3 Pupil of 7ⁿ
 the e. c. f श्यामसू (भद्योतदृष्टिम्)
 1 Sin. 2 An
 offence. 8ⁿ
 1 A bird. (पापापराधयोर्) आगः
 2 Age. g (खगनाख्यादिनोर्) वयः
 1 Splendour. 10ⁿ
 2 O. d. h 232. (तेजः पुरोवयोर्) वर्चो
 1 A festival. 11ⁿ
 2 Light. महसू (तृप्तवतेजसो)
 1 Quantity of
 passion. 11ⁿ
 2 Woman's
 menses. j रजः (गुणे स्त्रीपुंश्चै च)

1 - सू. 2 आशीसू. 3 - सा. 4 - सी. 5 - स. 6 - सू.
 7 - सू. 8 - सू. 9 - सू. 10 - सू. 11 - सू.

- * Also 2 BRAHMA. 3 Intelligent, wise. * Likewise 3 Thirst,
 desire. * Also 2 Slaughter. d Likewise 2 A mother. * And
 2 The earth. 3 The sky. Collectively, dual; severally, singular. Ex.
 राशः. f Also m. 4 The sun. 5 Fire. * Likewise 3 Youth.
 * Also 3 Colour. i Or m. महः (च). j Likewise 3 Dust.
 * 4 Farina of flowers, pollen. k Or m. रजः (ज).

- 1 Moon's ascending node.
2 Parkia-ss. a
1 Poetical metre.
2 Desire. b

(राक्षो धान्ते गुणे) तमः

234. हृन्दः (पथे अभिलाषे च)

- Austerity,
penance c

तपः (सुखदिव्यं च)

- 1 Strength.
2 Mouth of
Agrahayana.
d

सहो (वर्क) सदा (मार्गे)

- 1 The sky e

नभः (यं आवयो) नभाः

- 1 A house. f

235. शोकः (सन्नाशयज्ञे) कः

- 1 Milk.
2 Water.

घयः (क्षीरं) घयो (प्लु च)

- 1 Splendour.
2 Strength.

शोभा (दीप्तो बभू)

- 1 Organ of
sense.
2 Stream
of a river.

श्रोत (इन्द्रिये निमग्नारये)

- 1 Dignity.
2 Splendour.
3 Strength. j

236. तेजः (प्रभावे दीप्तौ च बले शुक्रोऽपि)

(इतच्छुषु)

1—स.

2—स.

3 शोकस.

4—स.

* And 3 The third quality, according to the *Sāṅkhya* system of philosophy: darkness or illusion, contrasted to truth and passion.

4 Grief. * Also 3 The *Vēda*. 4 Uncontrived conduct. Likewise, in the second acceptation, हृन्दं (न्द). * Also 2 Value, moral merit.

3 One of the superior worlds. m. तमः (स). 4 The month of *Māgha*. 5 The cold season. * सहः (—स) or सह (ह).

1 Strength. And m. सहः (स or सहः (ह). 2 The month of *Agrahayana*. Also 3 The winter. n. 4 A luminary. * And m. 2 The month of *Śrāvaṇa*. 3 Rain. 4 A cloud. * And m. 2 An asylum.

* Or शोक. * Or शोर्ज. * Or श्रोत. * And 4 Semen virile.

* The following admit the three genders.

Intelligent. a	1 m f n विद्वान् (विद्वंस)	
Mischievous, cruel. b	m f n बोभत्सो (हिंसो ऽप्य)	(अतिशये त्वमी)
1 Very old. 2 Very ex- cellent.	2 m f n o 237. (दृढप्रशस्योर) ज्ञायान्	
1 Very young. 2 Very small.	3 m f n d कनीयांस्तु (युवाण्ययोः)	
1 Very great. 2 Very ex- cellent.	4 m f n o वरीयां (स्तुतृवरयोः)	
1 Very tight. 2 Very firm.	5 m f n f साधीयान् (साधुवाढयोः)	

SECTION XXVII.

A leaf. g 1 Seizure. 2 An eclipse. 3 A planet. h	238. (दले ऽपि) बर्ह ^{m n} (निर्वन्धोपरागाकर्त्तादयो) यद्वा ^m	
---	---	--

1 विद्वत्. 2 ज्ञायत्. 3 — यत्. 4 — यत्. 5 — यत्.

- * Also 2 Learned. 3 Having a true knowledge of the soul.
 * Likewise 2 Envious. n. 3 ARJUNA. Fem. बोभत्सा. * Fem.
 ज्ञायसी. * Fem. कनीयसी. * Fem. वरीयसी. * Fem.
 साधीयसी. * Or 2 Retinue. 3 A peacock's tail. * Also
 4 The moon's node. 5 Seizure, caption. 6 Effort in battle.
 7 A class of imps.

1 A door.
2 A chaplet.

(द्वार्यपोडे काधरसे) निर्यहो (नागदन्तके)

1 The string
suspending
a balance. b
1 A wife.
2 Family;
dependent. c

239. (मुलासूत्रे ऽश्वादिरश्मौ) प्रयाहः त्रयहो (ऽपि च)

(पत्नीपरिजनादानमूलशपाः) परियहा

m pl.

A wife. d

240. (दारेष्पि) गृहाः

A woman's
waist e

(आण्णामण्या) रोहो (वरस्त्रियाः)

A multitude.
f

गृहो (दृग्दे ऽप्य)

The demon
Vritra. g

अहि (द्वेत्रे ऽप्य)

1 Fire.
2 The moon.
3 The sun. h

(अमोन्धर्कास) तमोपहः

1 Retinue.
2 Insignia of
Royalty i

241. (परिच्छदे नृपाहं ऽर्थे) परिवहो

(ऽव्ययाः परे)

¹ अ—.

• Or 3 A piece of wood jutting out of a wall. 4 Extracted juice.
5 Wood placed in a wall (for doves to build nests on). 6 And 2 A
rein or halter for horses, &c. 3 Prisoners. 4 Restraint. 5 An arm.
6 A ray of light. 7 And 3 Acceptance. 4 Origin; or 5 Root. 6
Oath; or 7 Quarrel. Also 8 The sun near the moon's node. 9 And
2 A house. Invariably plural; but in the 2d acceptance also neuter
sing. 10 Likewise 2 Ascent as a climbing plant. 3 Rider of an
elephant or horse. 4 Length. 5 Height. 6 Likewise 2 Array of
troops. 3 Fabrication. 4 Reasoning. 5 Also 2 A serpent. 6 Like-
wise 4 A deified saint or prophet. 7 Or 3 A thing. 8 The fol-
lowing are indeclinable.

SECTION XXVIII.

INDECLINABLES.

1 A little.

2 Until. a

1 Oh (re-

member-

in.) c

1 Ah ! (an-

grily).

2 Alas (sor-

rowfully).

1 Sinful.

2 Bad.

3 A little.

1 Ey ! (me-

naciously).

2 Ey ! (re-

proachful-

ly.)

1 Moreover.

2 And

3 Mutually.

4 Also. e

1 Well (a

benedic-

tion) f

2 Safe. f

1. आङ् (ईषदर्थे भियान्नौ सोमार्थे धातुयोगजे)

आ (प्रगृह्यः स्रुतौ वाक्ये ऽप्य)

आस् (तु शाक्तोपपीडयोः)

2. (पापकुत्सेषदर्थे) कुं

घिङ् (निर्मलननिन्दयोः)

चा (ज्वाजये समाहारेतररेतरसमुच्चये)

3. स्वत्या (श्रीः क्षेमयुष्यदौ)

¹ धिक्

² च.

³ स्वस्ति.

* Including the limit. Or † Exclusive of the bound or limit.

4 Preposition joined to verbs, and altering their sense, or giving intensity to it. ^b आ (for the final consonant is expunged). ^c And

2 But (indicating a change). 3 And (collective). ^d Unalterable

in orthography even before vowels. ^e In the first acceptance, the

particle connects a secondary with a primary object; in the second it

conjoins equal objects; in the third it indicates reciprocation: in the

fourth it connects different acts with the same subject. It has other

acceptations, as 5 But, (indicating a converse proposition). 6 But

(excusingly). 7 Forthwith. 8 Expletive. ^f And 3 Right.

4 Auspicious.

1 Very. 2
Surpassing.

1 What? (interrogative).

2 (Doubtingly).

1 But (indicating difference).

2 Indeed. a

1 Together.

2 Once. b

1 Far.

2 Near.

1 Westward.

2 Behind.

1 Also.

2 What? c

1 Again,

often.

2 Always. d

1 In presence, before.

2 As, like.

1 Also !

(Sorrow).

2 (Compassion). e

1 Oh (Joy).

2 (Pity). 3

(Incapable).

4 Alas ! g

1 Instead.

2 Each, respectively.

3 Towards. h

(प्रकर्षे संघने ऽप्य) ऽति

स्वित् (प्रभे च वितर्जे च)

तु (साद्विदे ऽवधारणे)

4. सखत् (सदैववारे स्याद्)

अ. राद् (दूरसमीपयोः)

(प्रतीचां चरमे) पश्चाद्

उत्ता (प्यर्थविकल्पयोः)

5. (युनः सदाशयोः) अश्चत्

साक्षात् (प्रत्यक्षतुल्ययोः)

(खेदानुकम्पासन्तोषविस्मयामन्त्रणे) वत्

6. हन्त (हर्षे ऽनुकम्पायां वाक्यारम्भविषादयोः)

प्रति (प्रतिनिधौ वीष्मालक्षणादौ प्रयोगतः)

1—त्.

2—त्.

3 उत् or उत्.

* Also 3 And. 4 Again. 5 Expletive. b Likewise 3 Always.

* Interrogatively. 3 What! doubtfully. 4 Either, or. 5 Expletive.

d Or 3 Together. 4 Perpetually. e Or सखत्. f And 3 Indicating joy.

4 Indicating surprise. 5 Oh! (vocative) g Also

5 Certainly; indeed. 6 Gift. Ex. हन्तकारः, generous. h Like-

wise 4 For. 5 Belonging to (as a portion). 6 In exchange.

7 A little.

- 1 Therefore.
2 Thus. a
- 1 Eastward.
2 Prior, first.
3 Formerly.
4 In front.
- 1 As much as
(the whole).
2 Until. c
- 1 Auspicious
particle.
2 After. d
- 1 In vain.
2 Wrong.
- 1 Many.
2 Both. e
- 1 What? (in-
terrogative).
2 Or. f
- 1 After.
2 Like. g
- 1 Interroga-
tive particle.
h
7. इति (हेतुप्रकरणप्रकर्षादिसमाप्तिषु)
b
(मात्स्या) पुरस्तात् (अथमे पुरार्थे इत्यपि)
1
8. यावत् तावत् (य साकल्ये इवधौ माने इवधारणे)
1
(मङ्गलानन्तरारम्भप्रश्नकार्त्तव्यं) इथो अथ
9. दृष्ट्या (निरर्थकाविध्योर)
माना (नेकोभयार्थयोः)
नु (एच्छायां विकल्पे च)
(पश्चात्सादृश्ययोर) अनु
10. (प्रश्नावधारणानुज्ञा अनुययामन्त्रणे) ननु

1— त्.

* Indicating a sort or set. 3 So : well known as such. 4 Et-
cetera. 5 Even so : exactly thus. 6 Indicating the preceding sound
to be meant. 7 Indicating the sense to be intended. 8 So ; of this
opinion. 9 Finis : marking a close. 10 So ; of this form. ^a Or
पुरः (स). ^c And 3 As many as (number). 4 As many as there
are. 5 So much (affirmative). ^d And 3 Now (inceptive). 4 What?
(interrogatively). 5 All (comprehensively). 6 Now (promising).
7 Imperative particle. 8 And. ^e Also 3 Without, except. ^f Like-
wise 3 An indication of doubt. ^g Also 3 Along. 4 Under, inferior
to. 5 With. 6 Near. 7 Towards. 8 In regard to. 9 A share. 10 Seve-
rally, respectively. ^h And 2 Certainly. 3 Indicating assent. 4 A
consolatory and kind expression. 5 Vocative particle. 6 A concilia-
tory vocative particle. 7 Inceptive. 8 Reproachful. 9 Responsive.

1 Reprehensive particle.
a

(गर्ह्यसमुच्चयप्रशङ्कासम्भावनाख) इपि

1 As, like.

2 Or, either.

b

11. (उपमायां विकल्पे) वा

1 Half.

2 Blamably.

सामि (तर्के जुगुप्सने)

1 With, to-

gether.

2 Near.

अमा (सह समीपे च)

1 Water.

2 Head. d

कम् (वारिणि च मूर्द्धि च)

1 Like, as.

2 Thus e

12. (हेत्यमर्थद्योर्) एवं

1 Perhaps.

2 Certainly. f

नूनं (तर्के इर्थनिश्चय)

1 Silently.

2 At once.

(तूष्णीमर्थं सुखे) जौषं

1 What? (In-

terrogative).

Bad; ill. g

(किम् एच्छायां जुगुप्सने)

1 Evidently.

2 Possibly. h

1 Ornament.

2 Enough.

3 Able. i

13. नाम प्रमाणमायकोधोपगमकुर्वने

अलम् (भूयणपर्याप्तिशक्तिवारणवाचकम्)

* And 3 Interrogative particle. 4 Earnest inquiry. 5 Doubt, or suspicion. 6 Possibility and likelihood. 7 Pursuit or seeking. 8 Corroborative of an affirmation. 9 Even. 10 Although. ^b Likewise 3 And. 4 Expletive. 5 Only; no other. 6 Indication of doubt and consideration. ^c More properly वा. ^d Also 3 Ill; bad. 4 Ease, pleasure. 5 Expletive. ^e Also 3 Indicative of consent. 4 Certainly. 5 Command. ^f Likewise 3 Indicating recollection. 4 Expletive. ^g Also 3 Indicating doubt or consideration. 4 Prohibition. ^h Or 3 Indicating recollection. 4 Wrath. 5 Indignant consent. 6 Reproach. 7 Pretence. 8 Surprise. ⁱ And 4 Prohibition. Also 5 Uselessness.

- 1 Indicative of doubt and reflection. a
1 Near.
2 Within, midst.
1 Again.
2 But, on the contrary. b
1 Certainly.
2 Negation.

14. ऋम् (वितर्के परिप्रञ्चे)

समया (इत्तिकमध्ययोः)

एनर् (अप्रथमे भेदे)

निर (निश्चयनिषेधयोः)

- 1 Ancient story. 2 Old.
3 Past. c

15. (स्यात्पन्थे चिरातीते (निकटागामिके) पुरा

- 1 Expansion.
2 Assent.

ऊर्युरी (चो) ररी (च विस्तारे इकीकृतौ जयम्)

- 1 Heaven.
2 The next world. e

16. (सर्गे परे च लोके) खर

(वार्त्तासमाययोः) किल

- 1 News : so reported.
2 Probably. f

(निषेधवाक्यालङ्कारजिज्ञासानुबन्धे) खलु

- 1 Prohibition.
2 Expletive. g

17. (समीपोभयतः शोघसाकल्याभिमुखे) इभितः

- 1 Near.
2 Both.
3 Quickly.
4 Entirely.
5 In front.

(नामप्रकाशयोः) प्रादुर

- 1 Name. 2 Appearance.

मिधो (इतो इन् रहस्यमि)

- 1 Mutually.
2 In private.
1 Concealment.

18. तिरो (इन्तर्द्धा तिर्यग्धे)

- 2 Awry. h

1 ऊररी. 2 ऊरी. 3 ऊररो. 4—तस्. 5—स्.
6 मिधस्. 7 तिरस्.

* And 2 Interrogative particle. 3 Yes 4 Indicating fear. 5 Wrath. 6 Aversion, dislike. 7 Reproach. ^b Also 3 Indicating change of subject. ^c Or 4 Long since past. 5 Near. 6 Future. Or 7 Proximate future. ^d Or ऊरी. Also ऊररो. ^e Also the sky or atmosphere. ^f Likewise 3 Conciliatory expression. 4 Indeed. 5 Falsely indicating displeasure. ^g And 3 Indicating inquiry. 4 A conciliatory expression. 5 Indeed, certainly. ^h Also 3 Contempt, disregard.

1 Alas! (sorrow).

2 (Regret).

3 Indication of wonder.

2 Of pain or fatigue.

1 Because, for. 2 Indeed. 3

हा (विषादशुगतिषु)

1

अहं ह्ये (त्यङ्गते खेदे)

हि (हेतावधारणे)

CHAPTER V.

ib i 2i

Long time.

1. चिराय चिररात्राय चिरस्मा (वा चिरार्धकाः)

3i 4i 5i 6ic 7i

Again and again; frequently.

मुञ्जः पुनःपुनः शब्दभोक्तामसकत् (समाः)

8i 9i 10i i i 11i 12i

Soon; instantly.

2. सागम्भट्यञ्जसा ऋणाय सपदि त्राड् मञ्चु (च मुते)

i i i 12i 13i 14i

Much; very.

बलवत् सुष्ठु किमुत् स इत्यतोः (च निर्भरे)

15i 16i 17i 18i 19i

Without; except.

3. एष्यमिना इन्तरेणत्त द्विरुद्गना (च वर्जने)

1—ह or —हा. 2—य. 3—स. 4—र. 5—त्.

6—अ—. 7—अ—. 8—क. 9—ति. 10—अ—.

11—क. 12—सु. 13—अति. 14—अ—. 15—ह.

16—विना. 17—कृते. 18—क. 19—नाना.

* Likewise 3 Interrogative. 4 Expletive. 5 Indicating difference. 6 Also चिरं, चिरेण, चिरात्, चिरे. * This term is also declinable. 7 One adds, but erroneously, संचु. * Also अन्तरा.

Because ; therefore. a	^{i i i i} यत्तद्यत्तस्ते (हेताव)	
Some. b		^{1 2 i} (असाकल्ये तु) चिच्चन
Sometimes.	^{3 i 4 i} 4. कदाचिज्जातु	
Together, with.		^{i o i i i id} सार्द्धं (तु) सार्द्धं सत्रा समं सह
Conformity.	ⁱ (आनुकूल्यार्थकं) प्राध्वं	
In vain.		^{i io} (वर्थके तु) दृष्टा मुधा
Either, or (in- dicating de- liberation).	^{if i i i i i} 5. आहो उताहो किमुत (विकल्पे) किं किमुत च	^{i o i i i}
Expletives.	^{i i i i i i} तु हि च अह वै (मादप्ररखे)	
Particles of praise and reverence.		^{7 i 8 i} (प्रजने) स्वति
By day. g	ⁱ 6. दिवा (हीत्य)	
By night.		^{i i} (द्य) दोषा (च) नत्तां (च रजनान्वित)
Crooked, bent ; awry. Vocative particles.	^{ih * 9 i} (तिर्यग्गर्थ) साचि तिर्यो (द्य)	ⁱ (द्यसन्बोधनार्थकाः)

1—त. 2 च—. 3—त. 4 जा—. 5 किम्.
6 उत. 7 सु. 8 अति. 9 तिरस्.

* Correlatives ; यत्, यतः or येन, because, तत्, ततः तेन there-
fore. b In composition with the pronoun किम् and its derivatives.

Ex. कश्चित्, something ; कश्चन, somebody ; a certain person. * One
commentator adds प्रार्क ; but erroneously. d Also सञ्जा (—जुम्).

* Some read म्हा. f Or अहो. Also आहोस्वित् and उताहो

स्वित्. * Likewise the day, generally. b This term is also de-
clinable and is fem.

7. सुः पाट् पाडङ्ग है हे भोः

1 Near.
2 Midst.

Inconsider-
ately, sud-
denly.

Before, in-
front.

Oblations to
the gods or
manes. B

A little.

In the next
life.

As, like.

Ah! (indi-
cating sur-
prise).

Silently.

Instantly.

Indication
of joy.

Between;
amidst.

समया निकषा दिदृक्

(अतर्किते तु) सद्दसा

(स्नात) पुरः पुरतो ऽयतः

8. साक्षा (देवहविर्दानै) औघड् वैघड् वघट् सघा

किञ्चिदोपमनाम् (अल्पे)

प्रेत्या ऽमुत्र (भवान्तरे)

9. वदा यद्यातयेवैव (साम्ये)

ऽहो हो (च विस्मये)

(मौने तु) तूष्णीं तूष्णीर्का

सद्यस् सपदि (तत्क्षणे)

10. दिक्षाश्मुषजेषं (प्रेत्यानन्दे)

(ऽथा) ऽन्तरे ऽन्तरा

* 1 पाट्. 2 अङ्ग. 3—स. 4—ट्. 5—त्. 6 इषद्.
7—क्. 8—त्य. 9 वा. 10 तथा. 11 इव. 12 एवं. 13 प्र.

* The terms are synonymous in both acceptations. * The terms are used as invocations with such offerings: the first peculiar to an oblation presented to a god; the last to one offered to the manes. Ex. इन्द्राय साक्षा, this oblation to INDRA. पितृभ्यः सघा, this oblation to the manes. * In a different acceptance this term is declinable and fem. B. II. Ch. 7. v. 21. * इत. One commentator reads व. * Also एवं. * Also समुपजेषं. Some read उपजेषं.

अन्तरेण (च मध्ये सु)

Forcibly,
violently.

प्रसन्न (तु हठार्थकम्)

Properly.

11. (युक्ते हे) साम्प्रतस्थाने

Continually,
perpetually.

भीष्म शब्द (अनारवे)

No, not.

(अभावे) नक्षत्रेणा (ऽपि)

Negative and
prohibitive.

मास आऽलं (च वारणे)

If.

12. (पक्षान्तरे) चेद्यदि (च)

Truly.

(तत्वेत्) जाऽज्ञा (द्वयम्)

Apparent.

(प्राकाशे) प्रादुराविः (स्याद्)

Yes.

आनेवं परमं (मते)

Every way;
all around.

13. समन्ततस् (तु) परितः सर्वत्राविध्वग् (इत्यपि)

Willingly. &

(अकामानुमते) कामम्

Be it so. &

(असूयोपगमे) स्तु (च)

1—तु. 2 त्वहि. 3 अ. 4 न, or ना. 5 चेत्. 6 यदि.
7—सु. 8 आविस्. 9—म. 10 एवं. 11 क. (च.)

• नो or अनो. Also अन. • Likewise आ. • Also विश्वत्,
समन्तात्, &c. 4 Implying previous disinclination, but ultimate ac-
quiescence. Also, according to a different reading, 2 Willing com-
pliance; and (synonymous with the next.). 3 Acquiescing with reluc-
tance. • Implying regret in the acknowledgment or acquiescence.

Indicating
contradiction.
1. Conductory
of a kind
question. b
1. properly;
unusually.
As thereto
appertaining.

14. ननु च (स्याद्विरोधोक्तौ)

कश्चित् (कामप्रवेदने)

निःघमन्दुःघमं (गर्भे)

यथास्त्वं (तु) यथायधम्

1. properly.

15. मया मिथ्या (च वितथे)

Properly,
accuracy.

यथार्थं (तु) यथायधम्

1. need.

(सुखं) एवं तु पुनर्वे वे (त्यवधारणवाचकाः)

1. e, an-
tion.

16. भाग (अतोवार्थकं)

Generally;
necessarily.

नूनमवश्यं (निश्चये दधम्)

A year.

सम्बद (वर्षे)

Former,
prior.

(अवरेत्) पूर्वम्

Assent, con-
sent, promise.

आमिदं

Self; of him-
self.

स्वयम् (आत्मना)

Little; low.

17. (अल्पे) नीचैः

Great; high,
load.

(महत्सु) चैः

Frequently;
generally.

प्रायो (भूमि)

Slowly.

(अद्रुते) शनैः

1—इ. 2—वै. 3—वा. 4—क. (च). 5—अ. 6—द.
7—क. (च). 8—आ. 9—एवं. 10—स. 11—उचैस्. 12—स.
• Or ननु. • Wishing that it may be so. • Or, according
to another reading, एवं and च.

Perpetually,
ever.

सना (नित्ये)

External;
out.

वहिर (बाह्ये)

Formerly.

स्मा (ऽतोत्ते)

Disappearance

इत्तम् (अदर्शने)

Present;
now, being.

18. अस्मि (सत्वे)

Interjection,
expressive
of wrath.

(रुषेत्ताव) उम्

Interrogative
particle.

उं (प्रश्ने)

Encouraging
vocative.

(अनुनयेत्) इति

Particle indicating
reflection.

इं (तर्के स्यात्)

Close of the
night; morn,
break of day.

उषा (रात्रेऽवसाने)

Hail! salu-
tation, how.

नमो (नमो)

Again. f

19. (पुनरर्थे) इह

Ill.

(निन्दायां) दुष्ट

Well.

सुख (प्रशंसने)

Evening,
close of the
day.

सायं (साये)

Morning.

अग्रे प्रातः (प्रभाते)

Near.

निकषा (ऽन्तिके)

1—स.

2—स.

3—स.

4—स.

5—र.

* Also सनात् and सनत्. ^b This particle, indicating past time, converts the present tense into the preterite. ^c Some say, indicating anger also.

^d Also ऊं. Some read नु. ^e Likewise उक्

(स). ^f Implying, however, a difference: "the rather."

Last year;
penult, and
present
years. a

20. परस्परार्थेषाम् (इन्दे पूर्व्वं पूर्व्वतरे यति)

1i

To-day.

अद्या (इनाङ्ग)

A former
day, &c b

(अथ पूर्व्वं इत्यादौ पूर्व्वोत्तरापरान्

21. तथा इधरा अन्या अन्यतरेतरान् पूर्व्वं चुर (आदवः)

2i

3i

Both days. c

उभययु (सो) भवेयुः

Next day.

(परे त्किं परेयवि

Yesterday.

22. सो (गते)

4i

To-morrow.

(इनागतै इकिं) अः

5i

The day after
to-morrow.

परश्चस् (तपरे इदिनि)

6d

Then, at that
time.

तदा तदानौ

At once; at
the same
time.

युगपदकदा

6i 7i

Always; at
all times.

सर्वदा सदा

1 अद्य. 2 उ—स. 3 —स. 4 —स. 5 —स. 6 —स. 7 —स. 8 —स. 9 —स.

परस्परार्थेषाम्, last year; परास्परि, year before the last; अद्यतः (स), current year. पूर्व्वं चुर, a former day; yesterday. उत्तरेयुः, a subsequent day; to-morrow. अपरेयुः, another day; the day after to-morrow. अधरेयुः, a past day; the day before yesterday. अन्येयुः, another day. अन्यतरेयुः, either day; one of two days. इतरेयुः, a different day. The past day and the day to come, परश्चस् or परश्चः (—स).

Now ; at this time. 23. एवर्हि सम्प्रतीदानीमधुना साम्प्रतं (तथा)

East, North,
West, &c. &

(दिग्देशकाले पूर्वदौ) प्रागुदक्प्रत्यग् (आदयः)

CHAPTER VI.

SECTION I.

1. सति ऋशक्तैः सन्नादिस्तत्तज्जितसमासजैः

अनुक्तैः संयुक्ता लिङ्गं सङ्गोर्ध्वदिहोन्नयेत्

¹—ति. इ—म्. ²अ—, ³—क् (च). ⁴उ—च.
⁵—क् (च).

* प्राक् (च) the east ; from or in the east : or eastern (country).
or prior time. उदक् (च), North ; northern, or subsequent. प्रत्यक्
(च) West, western, or subsequent. Besides other terms, as अवाक्
(च) South : Southern or former. दक्षिणात् — खातः — खेन,
Southward. उत्तरात् — रतः — रेण, Northward. अधरात् —
रतः — रेण — खात्, underneath. पुरस्तात्, before. उपरि उय
दिष्टात्, above. अधस्तात्, behind.

The follow-
ing are femi-
nine, viz. Mo-
nosyllables

in ई or ऊ.

Names of fe-
male beings. b

Terms signi-
fying light-
ning. c
A compound
in अ with a
numeral. d

A noun end-
ing in the
affixes तल्,
&c. e

2. लिङ्ग शेषविधियां प्रीतिशेषव्याधितः

स्त्रियामोदूदिरामैकाच

सयोनिसाखिनाम च

3. नाम विद्युन्निशवत्सोवीणादिम्भूनदोद्दिष्टां

अदन्तैर्दिगुरेकार्था न च पात्रयुगादिभिः

4. तल्लन्दे ये निकट्यत्रा वैरमेधुनकादिवुन्

* Example, श्रीः, prosperity. ध्रुः, eyebrow. ^b Except कलत्रं and गृहं, neut. and दाराः masc. pl. signifying a wife. ^c Viz. lightning; night; any creeping plant; a lute; (some read वाखी speech;) space, quarter; earth; river; modesty (some read सा intellect). ^d Provided the sense be singular (Ex. त्रिलोकी, the aggregate of three worlds;) except such compound term, formed with the words पात्रं, युगं, &c. (Ex. चतुर्युगं, Total of four ages). ^e Viz. तल्, which imports state of being, and multitude, or is pleonastick, (Ex. देवता, God, deity): य, इति, कथञ्च and च signifying multitude, as पाश्याः assemblage of chains or bonds; पद्मिनी, a pond (abounding in lotuses); रथकव्या, a crowd of carriages; गोत्रा, a herd of kine: वुन् (or वु with वुण् or वुञ्, all convertible into अक, and finally into इका;) signifying enmity, nuptial union, &c. (including the distributive import, and gift and amercement). Ex. काकोलूकिका, camity of crows and owls.

Or in अनि,
&c. a

कीभावादावनिस्तिन्गुन्गच्छ कपोयुजिअङ्यशा।

Or, in certain
words affixes.

5. उयादिमुनिहरीच

Or in a femi-
nine termina-
tion, o

आबूडन्तं चरं शिरम्

Or in श्,
&c. d

तत्कीडायां प्रहरणं चेनौष्टा पास्तवा णदिक

* Nouns ending in these eleven affixes, which import the state of being, &c are feminine : viz. अनि, signifying an imprecation. त्तिन् (ति) for the abstract sense (Ex. स्मृतिः, recollection): युन् (con-vertible into इका) denominating a disease; or implying the import of the verb (as जीविका, livelihood); also गुच्; गच्छ (आ ई) implying reciprocity; as यावक्रोशी, mutual imprecation: क्वप् (या) conveying the abstract sense; as ब्रह्महत्या, sacrilege: युच् (अना) with the abstract sense; as मण्डना, decoration: इज (इ) indicating question and reply: अङ् (आ आ) for the abstract sense; Ex. पचा, cookery: नि with the abstract import; Ex. स्नानिः, fatigue: अ also in the abstract sense; as चिकीर्षा, desire to act: (but some omit this affix; others interpose it after क्वप्; others transpose some of the latter affixes); श (आ आ) with the same abstract import: Ex. क्रिया, action.
† Viz. नि; as ओणिः, a string or row. Some read अनिः; as अवनिः, the earth; ऊ as चमू, an army. ई as लक्ष्मी, prosperity. * Ter-minated by an affix denoting the feminine gender (डो, आप् or आङ्) whether the noun signify any thing locomotive or fixed, or whether it vary the gender, or be restricted to the feminine. † In-dicating play in which the thing is used as a weapon. Ex. मौष्टा, boxing, playing at fisty cuff.

Or in the fol-
lowing सूत्र.

6. घञोऽः साक्रियास्यं चेद्वाण्यता हि फाल्गुनो

श्वेनम्याता हि मृगया तैलम्याता खधेति दिक्

Diminutives, b

And the particular nouns here enumerated, b

7. स्त्रोस्याक्ताचिन्त्याख्यादिर्विवक्षा उपचये यदि

लङ्का श्रेयालिका टोका धातकी पञ्जिकाफकी

8. सिद्धका सारिका चिक्रा प्राचिकोक्ता पिपीलिका

तिन्दुकी कणिका भङ्गः सुखङ्का सूचि माण्ड्यः

9. पिच्छावितण्डाकाकिण्यसूत्रिः शाश्वी दुष्णी दुरतः

1 आ— 2 उ— 3 मारुति. 4 खी or नो.

• And implying, that such act takes place at such time or in such circumstance. Ex. श्वेनम्यातामृगया. b Formed by giving the feminine termination to a masculine noun : as मृगयाली, a small fibre of a water lily. c The city of the name. d Nyctanthes arbor-tristis. e A commentary : annotations. f Grisea tomentosa. g 1 A perpetual commentary. 2 A book of accounts ; a journal. 3 A calendar or almanack. h Cytisus Cajan. i The plant. j A sort of bird : Turdus Salica, Buch. MS. k Hiccough. l A sort of bird : others say, a gadfly. m A firebrand. n An ant. o Diospyros melanoxylon. p 1 An atom. 2 A spark. q 1 Fracture. r Deception. s Wave. t Irony. u A winding hole in the ground, a mine ; an opening by sap, such as house-breakers make. v A needle. w The gem of leaves : young leaves undisplayed. x Gum of the Bombax heptaphyllum. y Scum of boiled rice, &c. z Criticising. a The quarter of a pāna ; some say of a māsha. b चूर्णी ; or चूर्णी, selection of an unanswerable argument. c 1 A grindstone. d A curtain made of rushy Crotalaria. e A centipede. f A tribe of barbarians.

a   b   l e   d   e
 साति कथा (तथा) सन्दी नाभो राजसभा (ऽपि च)
 f   g   h   i   j   k
 10. भल्लरो चर्चरो पारो होरा लद्धा (च) तिघ्नला
 l   m   n   o   p   q
 लाक्षा लिक्षा (च) गण्डूषा गृध्रसी चमसी मसी

१ अ—.

- Extreme pain. 2 Destruction. 6 A rug : a quilt of rags.
 • A small bed or couch; a chair, or stool. d नाभो or नाभिः, the
 navel. It is also masculine. e The royal court. f Cymbals.
 • Rejoicing : celebration by song, &c. According to another reading
 ककटो, a small jar. h A drinking vessel; a cup or goblet. Ac-
 cording to another reading, वारो, 1 A vessel for milking. 2 A rope
 for binding an elephant. i 1 Rising of a zodiacal sign. 2 Half a
 sign. 3 A sign of the zodiac. 4 Astrology. j 1 Name of a plant.
 2 Name of a bird. 3 Lock of hair on the forehead. 4—on the side
 of the face. k 1 Blotch of the skin. 2 Sort of leprosy. l Lac.
 m Nit, egg of a louse. n A mouthful of water to rinse the mouth.
 • Gout or rheumatism affecting the thigh. p 1 A small ladle or
 spoon. 2 Lentils ground to meal. q Ink. Also masc. मसिः.

SECTION II.

The follow-
ing are max
online, viz.
Nouns signi-
fying gods,
&c. a

11. पुंस्त्वे सभेदानुचराः सपर्यायाः सुरासुराः

स्वर्गयोगादिमेवाव्यिदृक्कालासिहरारयः

12. करगण्डोष्ठदोर्दण्ड कण्ठकेशनखस्तनाः

Terms end-
ing in कण्ठ

अङ्गाहान्ताः

or अङ्ग. b

Names of
poisons. c
Compound
terms in

स्वेदभेदा

रात्रि. d

रात्रान्ताः प्रागसंख्यकाः

* Viz. Gods of various orders with their attendants (under some exceptions). Demons with their attendants (under some exceptions). Likewise the following (under certain exceptions), viz. heaven, and particular heavens; sacrifice, and its varieties; a mountain, and particular mountains; a cloud, or particular descriptions of clouds; a sea, and particular seas; a tree, and particular species; time, and the measures of time; a sword, and sorts of swords; an arrow, and varieties of arrows; an enemy, and descriptions of enemies. Also, Revenue of tax. A ray of light. A hand. A cheek. A lip. An arm. A tooth. The throat. Hair. A nail. A paw. [The exceptions are stated in their places.]
 b As पूर्वार्द्धः, forenoon. द्वयः, a couple of days.
 c With certain exceptions.
 d As वर्षारात्रः, a rainy night. Except in composition with a numeral. Ex. पञ्चरात्रः.

B

Resins and
gums. a
Nouns in

13. श्रीवेष्टाद्याश्च निर्यासाः

अस or

असन्नन्ता अवाधितः

अन्. °

Nouns in तु
or रु.

कशेरु जतुवक्त्रुनि हिला तुरुविरामकाः

In अ with
a penult क,

14. क व ख भ मरोपान्ता यद्यदन्ता अमी अथ

&c. e
Or with a pe-
nult य, &c.

प य न य य स टोपान्ता

Names of fa-
milies. g
Names of
portions of
the Veda.
Nouns in

शोचाख्याः

चरणाङ्गवाः

शञ्, &c. h

15. नास्त्रकर्त्तरि भावे च घञजपनङ् यद्युचः

* Or other exudations of trees; and any vegetable extracts.

^b According to another reading श्रीषिष्टः. ^c With many exceptions.

Some erroneously read उस् or अस्. ^d Except कशेरु, root of Scir-

pus maximus?, which is neuter and masc. (some say fem.); जतु, lac;

वक्त्रु, a thing; both neuter: besides other exceptions. ^e Viz. क, घ, ण,

भ, म, र. ^f Viz. प, य, न, य, स, ट. Some understand this

not to be limited to a final अ, but the better opinion so restricts it.

Even with that restriction, the rule admits numerous exceptions.

^g Denominated from a patriarch. ^h Viz. Nouns denominative,

terminated by the affixes घञ्, अच्, अप्, (all convertible into अ,) नङ्

(न), ख, घ, (both convertible into अ,) and अद्यच् (अद्यु), with the

abstract sense, or denoting the import of any case except the agent; or

even this import, if the noun be not denominative. The rule admits

exceptions.

15. ल्य, &c.

The com-
pound term
अश्ववडव.
b

ल्यः कर्तरीममिज्भावे को घाः किः प्रादितो ज्यत्

16. वन्दे अश्ववडवावश्ववडवा न समाह्वे

कान्तः in
composition.कान्तः सूर्येन्दुपर्याय पूर्वो ज्यः पूर्वको अपिच
d e f gThe nouns
here enu-
merated.17. वटकः (चा) जुवाक (ख) रक्तक (ख) कुटुङ्कः
h j k l m n

मुहो न्युक्तः समुह (च) विटपट्टघटः खटः

* Viz Terminated in ल्य (convertible into अन्) with the active import; in इमनिच (इमन्) with the abstract sense (some say the passive also); in क (convertible into अ), with the abstract sense; and in कि (इ) affixed to the verbs termed घु (viz. दा, &c.) with a preposition or noun prefixed. " Du. अश्ववडवौ, a horse and mare. pl. अश्ववडवाः, horses and mares; but अश्ववडव, a stud of horses and mares.

• With names of the sun and moon, or with the word अयस्. . . सूर्ये कान्तः, a crystal lens. " Pulse ground and fried with oil and butter.

• A hymn in the *védas*. " 1 Sort of deer. 2 Eyelid. " Or

कुटुङ्कः. 1 An arbour formed by creeping plants overrunning a tree.

2 A root or thatch. 3 A house or hut. " Feathered part of an arrow.

" Or न्युक्तः. 1 Sixfold repetition of the trilateral name of God. 2 The

Sāmaveda. 3 Pleasing. " A box with a cover or lid. " A sodo-

mite. " 1 Cloth. 2 Wove silk. 3 A royal patent. 4 A stone

for grinding with a mullar. " A balance. " 1 Grass. 2 A blind well.

18. कोटारचट्टहट्टा (ख) पिण्डगोण्डचिपिण्ड (वत्)

गडुः करणोलगुडोवरण्ड (ख) कियोधुणः

19. दति सोमन्त हरितोरामयोभीयबुदः

कासमर्द्दो रुदः कुदस्तेनस्तूपौ (स) द्युपौ

1—त.

2 ड —.

* कोट्टः, a fort. According to another interpretation कोट्टारः,
 1 The town well. 2 The stairs of a pond. ^b अरचट्टः, machine for
 drawing water. According to another interpretation, चट्ट, a wharf:
 stairs. ^c हट्टः, a market. ^d 1 A lump of food. 2 A lump of
 flesh? 3 A body. 4 An oblation of food to the manes of ancestors.
 * 1 A tribe of mountaineers. 2 A person having the navel prominent.
 Some read गौडः, others गौडः; and interpret a lump of flesh on the
 navel. ^f The Abdomen. ^g 1 A goitre. 2 Hump on the back.
^h 1 A box with a lid or cover. 2 A basket. ⁱ 1 A staff. 2 A
 club armed with iron, or made of it. ^j 1 A multitude. 2 Pimples
 on the face. 3 A portico. ^k 1 A wart. 2 A scar. ^l An insect
 which eats wood. ^m Bellows. ⁿ Dressing of hair; separating
 the hair, so as to leave a line on the top of the head. ^o Green colour.
^p Chewing the cud. ^q 1 Designation of the triliteral name of God.
 2 A portion of the *Sāmaveda*. ^r Bubble of water. * Or काश
 मर्द्दः. 1 The plant (*Cassia esculenta*). 2 An acid preparation of ta-
 marind and mustard. ^s 1 In numeration; a hundred millions. 2 In
 medicine, An indolent swelling. Some read अर्दनिः; 1 Fire. 2 Dis-
 ease. ^t 1 The plant (*Jasminum multiflorum*). 2 A turner's lathe.
^v Froth. ^w A mound of earth. ^x द्युपः, a sacrificial post to
 which a victim is bound. According to another reading द्युपः, bread.

20. आतपः (क्षत्रिये) नाभि कण्ठ क्षुरकेदराः

धुरक्षुरप्रचक्रा (श्च) गोल हिकुलुपुङ्गलाः

21. वेताल मल्लभला (श्च) पुरोडाशो (ऽपि) पट्टिशः

कुल्माषोरभस (श्चैव स) कटाहः पतद्वहः

^a Sunshine.   ^b A soldier or man of the military tribe.   ^c A spear or lance. According to another reading कुण्ठपः, 1 A dead body.
² A stink.   ³ A spear.   ^d Or क्षुरः.   ¹ A razor.   ² Barleria (or Ruellia) longifolia.   ^e Name of a plant.   ^f A wave.   ^g Or क्षुरप्रः, sort of arrow.   ^h चुक्राः, 1 Acid sauce.   ² Sorrel.   ⁱ 1 A globe.   ² A widow's bastard.   ^j हिकुलुः, m. n. or हिकुलः, m. Vermillion.   ^k Or पट्टलः, 1 Soul.   ² Body.   ^l A dead body, occupied by an evil spirit.   ^m A wrestler or boxer.   ⁿ 1 A bear. m. f.   ² Sort of arrow.   ^o Or, पुरोडाः (स्).   ¹ The residue of an oblation.   ² Sort of oblation.   ^p Or पट्टिसः, a battle axe.   ^q Or कुल्मासः, a dish consisting of half boiled rice with pulse; or half boiled barley, &c.   ^r 1 Joy.   ² Mental exertion.   ^s 1 A shallow boiler.   ² A turtle's shell.   ³ A young buffalo.   ^t A spitting pot.

SECTION III.

The follow-
ing are neu-
ter : viz.
Nouns signi-
fying sky,
&c. a

22. त्विहीने ऽन्यच्च खारण्यपर्यं श्वधृदिभेदकम्

श्रीतिष्णमांसरुधिरमुखाक्षित्रविषमलम्

23. फलहेमपुल्ललोह सुखदुःखशुभाशुभम्

जलपुष्पाणि लवणं यज्जनान्यनुलेपनम्

Disyllables
in अस्

24. कीट्याः श्रुतादिसखांन्यावालक्षानियुतं च तत्

इस् उत्

यत्कमसिसुसन्नं

or अन्. b

Nouns in

अन्. c

यदनान्तमकर्त्तरि

^a Viz. (Under various exceptions). The sky or atmosphere, or the ethereal element; an organ of sense; a forest; a leaf; a hole; frost; water; cold; heat; flesh; blood; the face; an eye; wealth, substance; force, strength; forces, army; fruits of various sorts (or according to another reading हल, a plough); gold; copper; iron; metal; pleasure; pain; good luck; ill luck; aquatick flowers; salts of various kinds; sauce or condiment; and various sorts of condiments; perfumes of various kinds; numerals from 100 upwards, except कीटि, ten millions, which is fem. and लक्ष fem. and neut. and निपुन masc. and neut. both signifying a hundred thousand. ^b Example यशः (स्), glory. हविः (स्), oblation of butter. वपुः (स्), body. नामः (न्), name. ^c With that termination bearing any import but that of agent. गमनं, movement, going.

In च, स

and ल, a

25. चान्तं सलोपधं शिष्टं

In रात्र

with a nume-

ral, b

Compounds

in पात्र,

&c. c

Nouns com-
pounded co-
pulative or
adverbially. d

पर्यन्त,

with a nume-
ral or parti-
cle. e

छाया,

with a word
in the 6th
case. f

सभा in

composition
with the 6th
case. g

रात्रम्नाक् संख्यान्वितम्

पात्राद्यन्तैरेकार्था द्विगुलं स्थानुसारवः

26. इन्दैकलाघयोभवि

पथः संख्याययात्परः

यथास्कायावहनाच्चेद्विच्छायं

संघटौसभा

* Ex. मित्रं, a friend, वृत्तं, chaff, कुलं, a family. This rule is sub-
ject to many exceptions. Some read न for ल, and interpret the rule
as restricted to nouns in च with स, or न् prefixed. Ex. वस्त्रं, cloth.
यन्त्रं, a machine. Ex. चिरात्रं, the duration of three nights.

c Compound terms in अ formed of पात्र and certain other nouns with
numerals : and signifying one whole. Ex. चतुर्गुणं, entire period of
the four ages. d The first implying one whole. Ex. शिरोऽग्रं, head
and neck. The second joining a noun with a particle. Ex. यथाशक्ति,
as much as able. e कापथं, a bad road. f Provided such word

be plural. Ex. विच्छायं, shadow of a flock of birds. g Provided
it signify an assembly. Ex. दासीसभं, a multitude of female slaves.
Or whether it signify an assembly or a house, if the term to which it is
joined signify king, (except the word राजा), or a demon, or similar
being, (neither man nor god). Ex. नृपसभं, a king's palace, or a meet-
ing of kings. रक्षःसभं, a multitude of demons.

27. शालार्थापि पराराजा ऽमनुष्यार्थादराजकात्

दासीसर्भं वृषसर्भं रक्षःसर्भमिमा दिशः

So उपज्ञा.

and उप

क्रमः *

28. उपज्ञेयक्रमान्तश्च तदादित्प्रकाशने

कोपञ्चं कोपक्रमादि

Also कथा.

कथोपनीनरनामसु

^b
Nouns in
affixes hav-
ing an ab-
stract sense, c

29. भावेनण कचिद्वोऽन्ये समूहे भावकर्मणोः

अदन्तप्रत्ययाः

In अह,

with certain
terms, d

पुण्यसुदिनाभ्यां त्वहःपरः

Adverbs and
epithets of
indeterminables.

30. क्रियाव्ययानां भेदकान्येकत्वे ऽप्य

The nouns
here speci-
fied.

^e ^f
उक्त्यते टक

^a In composition with the sixth case, provided the imper b. com-
mencement. Ex. कोपञ्चं, and कोपक्रमं, the creation by *Brahmā*.

^b Provided the compound term be the name of a town in the province
of *Uśinara*. Else it is feminine. Ex. सौसन्निकयं and दक्षिकया,
names of towns; the first situated in *Uśinara*, the other out of that
province. ^c Being terminations in अ, forming verbal derivatives.

Except न, (नङ्); ए, क, (as well as घञ्,) reducible to अ; and
such as are distinguished by an indicative च्, (as अच्, &c.) Also af-
fixes in अ, with the abstract or the passive import, or with the sense
of multitude, forming derivatives from nouns. ^d Viz. With पुण्य, or

सुदिन. Ex. पुण्याहं, a holiday. ^e 1 A portion of the *Sāmaveda*.

^f 2 A monosyllabick vers.

^f 1 Name of a metre. 2 Species of

drama.

चोचं पिच्छं गृहस्थं तिरोटं मर्मयोजने

31. राजसूयं वाजपेयं गव्यपथे (छतौ कवेः)

माणिक्यभाष्यसिन्दूरचीरचीवरपञ्जरम्

32. लोकायतं हरितालं विदलं स्थालवाङ्मयम्

- * 1 Half-eaten fruit. 2 Fruit of the palm. 3 A cocoanut. Or मोचं, a plantain. Also, according to another reading, खेटं, chase; hunting. ^b A peacock's tail: some say m. f. a monosyllabick verse. Also, according to different readings, उक्तं (vide उक्थं); and मुक्तं, released. ^c Pillar of a house. ^d 1 A turban. 2 A diadem. ^e A joint, or place of junction of parts of the body. ^f A long measure. 4 *Crōsa*. ^g A grand sacrifice by an emperor attended by tributary kings. It is also masc. ^h Name of a sacrifice. ⁱ Prose. ^j Verse. ^k A gem. ^l 1 Commentary. 2 Sort of building. ^m Minium. ⁿ 1 Bark. 2 Rag. 3 Dress of a priest of the sect of *Buddha*. ^o Dress of a mendicant. 2 Dress of priest of the sect of *Buddha*. ^p Or पिञ्जरं, 1 A cage. 2 The ribs. It is also masc. ^q System of atheistical philosophy taught by *CHAEVACA*. ^r Yellow orpiment. ^s A basket made of split bambus. 2 Bark of pomegranate. 3 Split peas. ^t A caldron. ^u 1 Name of a country, 2 Production of that country. Also बाङ्गवं, sort of saffron.

SECTION IV.

The nouns
here speci-
fied are mas-
culine and
neuter.

(युनयुसकयोः) श्रेष्ठाः ईर्ष्याकाकशकाः

33. मोदकस्तण्डकस्तकशाटकाः कर्वटो ईर्षदः

मासको योगचक्रकतमाला भलका नड

१ त —.

२ उ —.

Some include this among the terms exhibited ; m. n. in the sense of remainder ; but masc. as a name of the eternal serpent *Séshanāga*.

^b Half a verse of the *védas*.

^c An oil cake.

^d 1 A thorn or

prickle. 2 A fault or defect. 3 Horripiation. ^e Sort of sweet-
meat. ^f Performance. Right preparation. According to another

reading दण्डकः, sort of metre. ^g टङ्कः, a hatchet, or a stone-cut-

ter's chisel. Or, according to another reading, तङ्कः. 1 Grief at se-
paration from a beloved object. 2 Terror. ^h A petticoat. ⁱ Capital

of a district (of two or four hundred villages) : not a city nor a
village ; but partaking of both. Some write खर्वटः. But, according

to another reading, कर्षटः, cloth.

^j 1 In numeration, a million.

2 In medicine, Ophthalmia.

^k Sin.

^l Exertion, endeavour.

^m Name of a book on medicine : (so denominated from its author).

Or वरकः, sewn cloth.

ⁿ 1 Name of a tree.

^o Bark of bambu.

^p Emblick myrobalan. Or आमालकः, an inhabited place on a hill

or mountain.

^q A hollow reed.

34. कुष्ठं मुण्डं शीधुवृक्षं त्वेडितं क्षेमकुट्टिमम्
 सकर्मं शतमाना ऽर्भं शम्बला ऽव्ययताण्डवम्
 35. कविय कन्दकार्पासं पारा ऽवारं युगन्धरम्
 श्रपं प्रयोवपात्रीवे यृधं चमसचिकसौ

* 1 Leprosy. 2 Costus.   b 1 The head, m. f. n. 2 Shaved or shorn.   c Rum.   d 1 Forcemeat. 2 Fried meat. Some read घृक्षं. Also, according to various readings, पुक्षं, plaster. तुक्षं, dust. श्रक्षं, excellence.   e Warwhoop.   f Well-being.   g 1 A mine of gems. 2 Ground smoothed and plastered. 3 A poor man's abode, a cottage.   h Confluence of rivers, &c.   i 1 A *pala* of silver. 2 An *adhaca*.   j A disease of the eye.   k कम्बलं, or सम्बलं, stock for travelling expenses.   l An indeclinable word, "Dancing with violent gesticulation."   m A bridle.   n A bulbous or tuberos root. Or कर्म, act.   o Cotton cloth. Or कर्पासं, cotton.   p The opposite bank or shore.   q The near bank or shore. According to another reading, वारं, 1 Multitude. 2 Opportunity. 3 Succession. 4 Going forth to spy.   r 1 A yoke. 2 Name of a mountain.   s A post to which a victim is tied at a sacrifice. Or छयं, Pus.   t 1 A window. 2 A house for recreation. 3 Top of a tree.   v पात्रीवं or पात्रीवं, sort of vessel used at religious ceremonies.   w Or जूधं, Peas-porridge: the water of boiled pulse (*Phaseolus mungo*, &c.)   x A spoon: a vessel for drinking the extract of acid *asclepias*.   y Barley meal.

36. अर्जर्चादौ हतादीनां पुंस्त्वाद्यं वैदिकं भुवम्

तन्नात्तमिह लोके ऽपि तच्चेदस्यसु शेषवत्

SECTION V.

The following are masculine and feminine, viz. Patronymic s.

37. स्त्रीपुंसयोः पर्यायान्ता

द्विचतुःषट्पदोदरगाः

Generic names of animals. b

जातिभेदाः

Names of males, and by association, of females. c
The terms here specified.

पुमाण्याश्च स्त्रीयोगः सह

d

मल्लकः

* Certain other terms, as घृत्, &c. which are m. and n. in the *Védas*, are exclusively neuter in popular speech. Other terms, employed in both genders, must be learnt from practice. " As bipeds, quadrupeds, insects, reptiles; also fish, &c. This rule is however subject to exceptions. Ex. मल्लिका, a fly. शिवा, a shakal. सूता, a spider. पिपीलिका, an ant. All which are feminine whatever sex be intended. ° Ex. गोप्य, a cowherd. गोप्यो, a cowherd's wife. ^d A vessel holding oil; a c. ust.

^a ^b ^c ^d ^e ^f
 38. मुनिवराटकः स्वातिर्वर्णको जाटलिर्भनः
^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m
 मूषा वपाटी कर्कशुर्यदिः शटो कटो कुटिः

SECTION VI.

The follow-
ing are femi-
nine and neuter,
viz.
Nouns in

अञ् or

वज्, some-
times in
Compounds
in सेना,
&c. o

39. स्तोनपुंसवोर्भावद्वियवोः व्यञ्कचिच्चवुज्

अपित्यमोचिती मैत्री मैत्र्यं वुज् प्रागुदाहृतः

40. वक्तव्यं प्राक्पदा सेवा कयाशलासुरनिशाः

स्यादावृत्तेनं अग्निश्ङ्गेणालमितरे च दिक्

¹ व —.

² य —.

^a A devotee or ascetic. ^b A cowry. ^c The star: Arcturus.
^d A pigment, as indigo, ornament, &c. But m. f. n. o perfume, as
 sandal wood. ^e Name of a tree. Some read पाट (lett), Bignonia
 chelonoides. ^f Name of MENU, or of his wife. ^g A crucible.
^h A measure: masc. वपाटः, fem. वपाटी. Also अक्षपाटी, — टः,
 A stream of blood. ⁱ A jujube. ^j A staff. ^k A petticoat.
^l M. कटिः, and f. कटिः, कटी. The hollow above the hip. Or m.
 कटः, f. कटी, a mat. ^m A hut. ⁿ Nouns in अञ्, (य), or वज्
 (अक्), with the abstract or the passive import, are commonly fem.
 and neut. but sometimes fem. only; and sometimes neut. Ex. औ
 पित्यं — ती, Propriety. मैत्र्यं मैत्री, Friendship. बार्जिकं, — का,
 Old age. ^o With a term in the sixth case. As वृत्तेनं, an army
 of men. अग्निः, a night during which dogs bark and howl. गेणालं,
 a companion.

Numerals
with nouns in

आप् or

अन्.

41. आवन्नन्तात्तरपदो दिगुच्चापुंसि नञ् लुप्

त्रिखट् च त्रिखट् च त्रितल्ल च त्रितल्लपि

SECTION VII.

The nouns
here speci-
fied admit
the three
genders.

42. (त्रिषु) पात्रो पुटो वाटो घटो कुवलादाडिमौ

* Compound terms ending in nouns terminated by आप्, (आ, denoting the feminine) or by अन्; joined with numerals and denoting a single whole. The final न् is in such compounds expunged. Ex. त्रिखट्, or — द्वी, aggregate of three beds. त्रितल्लं, or — त्नी, a party of three carpenters. ^b पात्रः, — त्री, — त्रं, a vessel. ^c पुटः, टी, टं; 1 A lid or cover. 2 A plate made of leaves. Or घटः, — टी, — टं, covering; cloth. ^d वाटः, टी, टं, 1 An enclosed piece of ground; a yard. 2 An orchard, or place for planting Arecas, &c. 3 A road. ^e घटः, टी or टा, टं; 1 A multitude: an assembly. 2 A basket. 3 Retinue. ^f कुवलं, — ली, — लं; 1 Jujube. 2 The jujube tree (some distribute the genders, m. f. the tree; n. the fruit). ^g दाडिमः, — मी, मं, pomegranate: (or else m. f. the tree; n. the fruit.)

SECTION VIII.

The gender of the final is retained, a That of another term is followed in certain compounds. b

Numerals and pronouns. c Compound epithets. d Epithets. e Expressing a quality, the of region. f

परिलिङ्गप्रधाने दन्धे तत्पुण्येऽपि तत्

43. अर्थान्ताः प्राथमं प्राप्तापन्नपूर्वाः परेषुगः

तद्वितार्था द्विगुः

संख्या सर्वनाम तदन्तकाः

44. बभ्रुवोहिरदिडम्भा मुनेया तदुदाहृतिः

गुणत्रयक्रियायोगोपाधयः परगामिनः

* In certain compound terms, viz. Conjunctive compounds in which the several terms are principal; and compound terms formed of a principal one with a modification of it. Ex. (fem.) कुक्कुटमयूढा, a dunghill cock and a peahen. (masc.) भयूरोकुक्कुटैः, a peahen and a dunghill cock. (m.) कुलविप्रः, the priest of the family. (n.) विप्रकुलः, the family of the priest. ^b Viz. Those ending in the word अर्थ (as ब्राह्मणार्थः, — र्था, — र्थं, intended for a *Brāhmaṇa*): and compound terms beginning with प्र and certain other terms. (Ex. अलङ्घ्यविकः, — का, — वं, competent to a livelihood): and compound terms containing a numeral, and terminated by an affix peculiar to derivatives from nouns: (Ex. पञ्चकपालः, — ला, — लं, prepared in five posts). They agree in gender with another term. * And terms ending in numerals and pronouns. However, most numerals must be excepted: and the rule applies only to those from one to four, which agree in gender with the subject. ^d As बहुधनः, — ना, — नं, opulent. Except names of regions of space. * Example, m. f. n. शुक्लः (पटः) शुक्ला, शुक्लं, white cloth, &c. But शुक्लः, the white colour. दण्डो, दण्डिनो, दण्डि, one who bears a staff. याचकः, — का, — वं, one who begs.

Verbal active
nouns. a

Adjectives
derived from
nouns b

Some nume-
rels, &c. do
not vary. c

45. कृतः कर्तर्यसंज्ञायां ह्यत्वाः कर्तरि कर्तृणि

अनाद्यन्तस्तेनरक्ताद्यर्थे नानार्थभेदकाः

46. सट्संज्ञकास्त्रिषु समायुषदस्मत्तिङ्ययम्

परंपिरोधे षेधं तु ज्ञेयं तिङ्यययोगतः^d

47. इत्यमरसिंहकृतौ नासल्लिङ्गानुशासने

सामान्यस्त्वतीयः काण्डः साङ्ग एव समर्थितः ।

* Derivatives from verbs, terminated by affixes named ह्यत्, and denoting the agent, but not forming denominatives. Ex. कर्ता, — र्ता, ते, agent. कुर्वन्, ती, त्, acting. Or terminated by affixes named ह्यत्, with the active or passive, (not the neuter and abstract sense.) Ex. भयः (तरुः) — द्या, — द्यं, a tree, that is to be. गन्तव्यः (यावः), — द्या, — द्यं, a village which may be approached or travelled to. † That is, according to the literal sense of this rule, Derivatives from nouns with the termination अन्, &c. (among the affixes named तद्धित), and which are epithets of various objects, or of which the subjects are various. Ex. कौसुमः, — मी, — मं, dyed with safflower. हैमः, मी, मं, made of gold. ऐन्द्रः, — द्री, — द्रं, sacred to INDRA. ‡ The numerals denominated षट्, viz. from 5 to 10, do not vary in gender; nor the personal pronouns; nor inflected verbs; nor indeclinable particles. § In instances where any of the preceding rules are at variance, the last is an exception to the first: and what has been left unsaid, must be learnt from the practice of good writers.

